Aurelij Auguſtini hipponenſis epi in li/
bros de trinitate: Argumentū opis totius
ex libro retractationū.

l Ibros de trinitate: que deus
eſt quindecim ſcripſi p aliquot
annos: ſed cū eoꝝ duodecimū
nondū pfeciſſem: ⁊ eos diutiꝰ
tenerem ꝗ̄ poſſent ſuſtinere qui vehemen
ter habere cupiebāt: ſubtracti ſunt mihi mi
nus emēdati ꝙ̄ deberēt ac poſſent quando
eos edere voluiſſem. Quod poſteaꝙ̄ com
peri: qꝛ ⁊ alia eoꝝ apud nos exemplaria re
manſerūt: ſtatuerā eos tam ipſe nō edere:
ſed ſic habere vt i alio aliquo opuſculo meo
qd mihi de his euenerit dicerē: vrgentibꝰ
tn̄ fratribus qꝛ reſiſtere nō valui: emēdaui
eos quātū emendādos putaui ⁊ cōpleui et
edidi: adiūgēs eis a capite epiſtolā quā ſcri/
pſi ad venerabilē Aurelium epm̄ carthagi
nēſis eccleſie: quo tanꝙ̄ ꝓlogo expoſui: ⁊
qd accidiſſet: ⁊ quid facere mea cogitatio/
ne voluiſſem ⁊ qd fratrū caritate cōpellente
feciſſem. In quoꝝ libro vndecimo cum de
corpore viſibili agerē: dixi quocirca id ama
re alienari ē: qđ ſcđm eū morē dictū eſt quo
aliqd ſic amat vt eo fruēdo exiſtimet beatū
ſe eſſe qui hoc amat. Nā non eſt alienari in
laudē creatoris amare ſpeciē corporalē: vt
ipſo creatore fruens quiſꝙ̄ vere beatus ſit.
Itēꝙ̄ in eodē vbi dixi: nec auē quadrupe/
dē memini qꝛ nō vidi: ſed phantaſiam talē
facillime intueor dū alicui forme volatili q̄/
lē vidi: adiungo alios duos pedes quales
itidē vidi. Hec dicēs nō potui recolere vo
Leui. xj latilia quadrupedia q̄ lex cōmemorat. Neꝙ̄
eñ cōputat in pedibus duo poſteriora cru/
ra quibꝰ locuſte ſaliunt: q̄s dicit mundas: ⁊
ideo diſcernit ab immundis talibus volatili/
bꝰ qui nō ſaliūt illis cruribꝰ ſicut ſunt ſcara
bei. Omnia qppe huiuſmodi volatilia qua
j. Co. 6 drupedia vocant̄ in lege. In duodecimo
velut expoſitor vboꝝ apl'i vbi ait. Omne
peccatū quodcūꝙ̄ fecerit homo extra corpꝰ
eſt: nō mihi ſatiſfacit: nec ſic puto intelligen
dū ꝗđ dictū eſt: Qui aūt fornicat̄ in corpus
ꝓprium peccat: tanꝙ̄ ille hoc faciat qui pro
pter adipiſcēda ea q̄ p corpus ſequunt: vt
in his finē boni ſui ponat: aliqd agit. Hoc
eñ lōge plura peccata cōplectit̄: ꝙ̄ illa forni
catio que cōcubitu ppetrat̄ illicito: de qua lo
cutum cum hoc diceret apoſtolum apparet.

Epiſtola Auguſtini Aurelij hipponenſis
epi ad Aurelium epm̄ carthaginenſis ec/
cleſie.

o Domino beatiſſimo ⁊ ſinceriſ/
ſima caritate: venerabili fra/
tri ⁊ conſacerdoti Aurelio:
Auguſtinus in dn̄o ſalutē. De
trinitate q̄ deꝰ ⁊ ſūmus ⁊ verꝰ eſt: libros
iuuenis incohoaui: ſenex edidi: dimiſerā qp
pe hoc opus poſteaꝙ̄ cōperi p̄reptos mihi
eſſe ſiue ſurreptos añꝙ̄ eos abſoluerē: ⁊ re
tractatos vt mea diſpoſitio fuerat expolirē.
Nō eñ ſingilatī: ſꝫ oēs ſimul edere ea ra
tione decreuerā: qua p̄cedentibus cōſequē/
tes inqſitione necterēt. Cū ergo p eos ho/
mines qui priuſꝙ̄ vellē ad quoſdā illoꝝ p
uenire potuerūt: diſpoſitio mea negſſet im/
pleri: interruptā dictationē reliquerā cogi/
tās hoc ipſuꝫ in aliqbꝰ meis ſcriptis cōque
ri: vt ſcirēt qui poſſent nō a me fuiſſe eoſdeꝫ
libros editos: ſed ablatos: priuſꝙ̄ mihi edi
tione mea digni viderent̄: verū multorum
fratrū vehementiſſima poſtulatiōe ⁊ maxie
tua iuſſiōe cōpulſus: opus tā laborioſū: ad
iuuāte dn̄o terminare curaui: eoſꝙ̄ emēda
tos nō vt volui: ſꝫ vt potui: ne ab illis q ſur
repti iā in manus hominū exierāt: plurimū
diſcreparēt: venerationi tue p filiū nrm̄ dia
conū cariſſimū miſi. Et cuicunꝙ̄ audiēdos
deſcribendos: legēdoſꝙ̄ pmiſi: in quibus
ſi ſeruari mea diſpoſitio potuiſſet: eſſent ꝑ/
fecto ⁊ ſi eaſdē ſententias habēres multo tñ
enodatiores atꝙ̄ planiores quantū rerū tā/
tarū explicandaꝝ difficultas ⁊ facultas nr̄a
pateret. Sūt aūt qui p̄mos quattuor vl po
tius quinꝙ̄ etiā ſine ꝓemijs habent: ⁊ duo
decimū ſine extrema parte nō parua. Sed
ſi eis hec editio potuerit innoteſcere: omnia
ſi voluerint emendabūt. Peto ſane vt hāc
epiſtolam ſeorſum quidem: ſed tñ ad caput
eorundem libroꝝ iubeas anteponi. Vale.

Explicit epiſtola.

Incipiūt capl'a libri p̄mi de trinitate.

j De triplici cā erroris falſa de deo opi
nantium.
ij Ordo diſputādi de trinitate diuina.
iij De diuerſo iudicio legentiū ⁊ capaci

nº 7742

Ayuntamiento de Madrid

tate diſſimili.
iiij Que ceſſe ꝓpria diuine trinitatis ſen/
ſerint catholici tractatores.
v De queſtionib⁹ ꝗbus mouent̃ de tri
nitate querentes.
vi De trinitate patris ⁊ filij ⁊ ſpūs ſancti
qui ſunt vnus ⁊ ſolus ⁊ verus deus.
vij Qđ vnigenit⁹ dei filius ꝓpter formā
ſerui minor patre dicatur: qui in for/
ma dei equalis eſt patri.
viij De ſubiectiōe q̃ fili⁹ ſubijciēd⁹ ē pr̄i.
ix Quā vtile credēntib⁹ fuerit vt ad prem
in forma ſerui chriſtus aſcenderet.
x Quō traditurus ſit regnū filius patri.
xi Qua diſcretione intelligēdus ſit nunc
equalis patri filius: nūc aūt minor.
xij Qua rōne filius neſcire dicat̃ diem et
horam: quam ſcit pater.
xiij. De vnitate pſone filij dei ⁊ filij homi
nis ſiue in gloria ſiue in humilitate.

Aurelij Auguſtini epiſcopi đ trinitate liber
primus incipit.
De triplici cauſa erroris falſa de deo opinā/
tium. Ca. primum.

I Ecturus hec que de trinitate
diſſeruimus: prius oportet vt
nouerit ſtilū noſtrū aduerſus
eorum vigilare calūnias: qui
fidei cōtēnentes initium: ima
turo ⁊ peruerſo rationis amo/
re fallunt̃. Quoꝝ nōnulli ea q̃ de corporali
bus reb⁹: ſiue p ſenſus corporeos experta
nouerūt: ſiue que natura humani ingenij ⁊
diligētie viuacitate vel artis adiutorio perce
perunt: ad res incorporeas ⁊ ſpiritales trāſ
ferre conant̃: vt ex illis illa metiri atq̧ opina
ri velint. Sunt q̄dā alij q ſecundū humani
animi natura vel affectū de deo ſentiunt ſiq̄d
ſentiunt: ⁊ ex hoc errore cum de deo diſpu/
tant: ſermoni ſuo diſtortas ⁊ fallaces regu
las fingunt. Eſt item aliud hominū genus
eoꝝ qui vniuerſam quidē creaturā que ꝓfe
cto mutabilis eſt: nituntur tranſcendere: vt ad
incōmutabilē ſubſtātiā que deus eſt erigant
intentionē: ſed mortalitatis onere pregraua
ti: cū ⁊ videri volunt ſcire: qđ neſciunt: ⁊ qđ
volunt ſcire nō poſſunt preſumptiones opi/
nionū ſuaꝝ audacius affirmādo: interclu/
dunt ſibimet intelligētie vias: magis eligen
tes ſententiam ſuā nō corrigere peruerſam:
q̃ mutare defenſam. Et hic quidem omniū
morbus eſt triū generū que ꝓpoſui: ⁊ eoꝝ
ſcilicet q ſcđm corpus de deo ſapiunt: ⁊ eoꝝ
q ſcđm ſpiritalē creaturā ſicuti eſt aīa: ⁊ eoꝝ
qui neq̧ ſecundū corpus neq̧ ſecūdū ſpiri
talē creaturam: ⁊ tn̄ de deo falſa exiſtimant:
eo remotiores a vero: quo id qđ ſapiunt nec
i corpe repit̃: nec in facto ⁊ ꝯdito ſpiritu: nec
in ipſo creatore. Qui enim opinat̃ deū: ver
bi grā: candidū vel rutilū: fallit̃: ſed tn̄ hec in
ueniunt in corpore. Rurſusq̧ opinat̃ deū
nunc obliuiſcentē: nunc recordantem: vel ſi
quid hmōi eſt: nihilomin⁹ in errore eſt: ſed
tn̄ hec inueniunt̃ in aīo. Qui aūt putāt eius
eſſe potētie deū: vt ſeipſum ipſe genuerit: eo
plus errāt: qđ nō ſolū deus ita nō eſt: ſ; nec
ſpiritalis nec corpalis creatura. Nulla enim
oīno res eſt que ſeipſā gignat vt ſit. Vt er/
go ab hmōi falſitatibus humanus animus
purgaret̃: ſancta ſcriptura puulis ꝯgruens:
nullius generis reꝝ v̄ba vitauit: ex quibus
quaſi gradatim ad diuina ſiue ſublimia no/
ſter intellect⁹ velut nutritus aſſurgeret. Nā
⁊ v̄bis ⁊ rebus corpalibus ſumptis vſa eſt
cū de deo loqueret̃: velut cū ait. Sub vmbra
alaꝝ tuaꝝ ꝓtege me. Et de ſpiritali creatura Ps. 16
multa trāſtulit: q̄bus ſignificaret illud qđ ita
nō eſſet: ſ; ita dici opus eſſet: ſicuti eſt. Ego
ſū deus zelās: ⁊ Penitet me hominē feciſ
ſe. De rebus aūt que oīno nō ſunt: nō traxit Ex. 20.
aliqua vocabula: quibus vel figuraret locu/ Gen. 6
tiones: vel ſpiraret enigmata. Vn̄ pernicio
ſius ⁊ inanius euaneſcūt: q tertio illo genere
erroris a veritate ſecludunt̃: hoc ſuſpicando
de deo: qđ neq̧ in ipſo: neq̧ in vlla creatu/
ra inueniri pōt. Rebus enī; que ī creatura
inueniunt̃: ſolet ſcriptura diuina velut īfan
tilia oblectamenta formare: q̄bus infirmorū
ad querēda ſupiora: ⁊ īferiora deſerēda pro
ſuo modulo tanq̄ paſſib⁹ moueret affect⁹.
Que vero ꝓprie de deo dicunt̃: queq̧ ī nul
la creatura iueniunt̃: raro ponit ſcriptura di
uina: ſicut illud: qđ dictū ē ad moyſen. Ego
ſū q ſū: ⁊ q eſt: miſit me ad vos. Cū enī; eē Exo. 3.
aliquo mō dicat̃ ⁊ corp⁹ ⁊ animus: niſi ꝓprio
quodā modo vellet intelligi: nō id vtiq̧ di/
ceret: ⁊ illud qđ ait aplūs. Qui ſolus habet
imortalitatē: cū ⁊ anima mō quodā immor/ j Thi. 6
talis eſſe dicat̃: ⁊ ſic nō diceret: ſolus habet:

Ayuntamiento de Madrid

niſi quia vera īmortalitas incōmutabilitas ē
quā nulla pōt habere creatura: qm̄ ſolius eſt
Jac. j. creatoris. Hoc ⁊ iacobus dicit. Omne datū
optimū: ⁊ oē donū pfectū deſurſuꝫ eſt deſcē/
dēs a prē luminū: apud quē nō eſt trāſmuta
tio: nec momenti obūbratio. Hoc ⁊ dauid.
pš. ioj. Mutabis ea ⁊ mutabunt: tu aūt idē ipſe es.
Proinde ſubſtātiā dei ſine vlla ſui cōmuta/
tiōe mutabilia facientē: ⁊ ſine vllo ſui tēpali
motu tēporalia creantē: intueri: ⁊ plene noſ/
ſe difficile eſt: ⁊ ideo eſt neceſſaria purgatio
mētis nr̄e: qua illud ineffabile: ineffabiliter
videri poſſit: q̄ nondū pditi fide: nutrimur:
⁊ p quedā tolerabiliora: vt ad illud capiēdū
apti ⁊ habiles efficiamur: itinera ducimur.
Colo. 2 Vn̄ aplūs: in xp̄o quidē dicit eſſe oēs theſau
ros ſapientie: ⁊ ſciētie abſconditos: eum tm̄
q̄uis iam gratia eius renatis: ſed adhuc car
nalibus ⁊ aīalibus tanq̄ puulis in xp̄o: nō
ex diuina virtute in q̄ equalis ē patri: ſꝫ ex hu
mana infirmitate ex q crucifixus eſt: cōmen/
j Cor. 2 dauit. Ait nāq̄. Neq̄ eniꝫ iudicaui me ſci/
re aliqd in vobis: niſi Jeſuꝫ xp̄m: ⁊ hūc cru
Ibidēꝫ cifixū. Deinde ſecutus ait. Et ego in īfirmi
tate ⁊ timore: ⁊ tremore multo fui apd̄ vos.
j Cor. 3 Et paulopoſt dicit. Et ego frēs nō potui vo
bis loq quaſi ſpiritalibus: ſꝫ quaſi carnalib⁹.
Quaſi puulis in xp̄o: lac potuꝫ dedi vobis:
nō eſcā. Nōdū eniꝫ poteratis: ſed nec adhuc
quidē poteſtis. Hoc cum dicit q̄buſdā: iraſ/
ſcuntur: ⁊ ſibi ɔtumelioſe dici putant: ⁊ ple/
rūq̄ malūt credere eos potius a quibus hoc
audiunt: nō habere qđ dicāt: q̄ ſe capere non
poſſe qđ dixerūt. Et aliqñ afferimus eis rō/
nem: nō quā petūt cū de deo querunt: q̄ nec
ipſi eā valēt ſumere: nec nos fortaſſe vel ap/
prehēdere vel ꝓferre: ſꝫ qua demōſtret eis
q̄ ſint inhabiles minimeq̄ idonei in pcipiē
do qđ exigūt. Sed q̄ nō audiūt qđ volunt:
aut callide nos agere putāt: vt nr̄am occulte
mus imperitiā: aut malitioſe quod eis inui/
deamus peritiam: atq̄ ita indignantes per/
turbatiq̄ diſcedunt.

Ordo diſputandi de trinitate diuina.

Ca. ij.

Uapropter adiuuāte dn̄o deo nr̄o ſu/
ſcipiem⁹ ⁊ eā ipaꝫ quā flagitāt quā
q tū poſſum⁹ reddere rōnē: ꝙ trini/
tas ſit vn⁹ deus ⁊ ſol⁹: ⁊ ver⁹: ⁊ q̄
recte pater ⁊ fili⁹ ⁊ ſpūs ſcūs: vnius eiuſdēq̄

ſubſtātie vel eſſentie dicat: credat: intelligat
vt nō quaſi nr̄is excuſationib⁹ illudant: ſed
re ipa experiant: ⁊ eſſe illud ſummū bonuꝫ qđ
purgatiſſimis mētib⁹ cernit: ⁊ a ſe ꝓpterea
cerni cōprehēdiq̄ nō poſſe: q̄ hūane mētis
acies inualida in tā excellēti luce nō figit: niſi
p iuſticiā fidei nutrita vegetet. Sed p̄mū ſecū
dum auctoritatē ſcripturarū ſanctarū vtrū ſe
ita fides habeat demōſtrandū eſt. Deinde ſi
voluerit ⁊ adiuuerit deus: iſtis garrul' ratio
cinatorib⁹: elatioribus q̄ capatioribus: atq̄
iō morbo pīculoſiore laborātibus: ſic fortaſ/
ſe ſeruiemus: vt inueniāt aliqd vn̄ dubitare
nō poſſint: ⁊ ob hoc in eo qđ iuenire nequerit
de ſuis mentib⁹ potius q̄ de ipſa veritate: vl'
de nr̄is diſputationibus ɔquerant: atq̄ ita
ſi qd eis erga deū vel amoris eſt vel timoris
ad initiū fidei ⁊ ordinē redeant: iam ſentien
tes q̄ ſalubriter in ſcā eccleſia: medicina fi/
deliū ɔſtituta ſit: vt ad pceptionē incōmuta/
bilis veritatis: imbecillē mentem obſeruata
pietas ſanet: ne in opinionēꝫ noxie falſitatis
temeritas inordinata precipitet. Nec pige/
bit autem me ſicubi heſito querere: nec pu/
debit ſicubi erro diſcere.

De diuerſo iudicio legentiuꝫ ⁊ capacitate diſ
ſimili. Ca. iij.

Roinde quiſq̄s hoc legit vbi pariter
certus ē: pgat mecū: vbi pariter heſi
p tat: querat mecū: vbi errorē ſuū cogno
ſcit redeat ad me: vbi meū: reuocet
me. Ita ingrediamur ſil' caritatis viā: tendē/
tes ad eū: de quo dictuꝫ eſt. Querite faciem pš. 104
eius ſemp. Et h̄ placitū: piū atq̄ tutū coram
dn̄o deo nr̄o: cū oībus inierīꝫ q ea que ſcribo
legūt: ⁊ in oībus ſcriptis meis: maximeq̄ in
his vbi q̄rit vnitas trinitatis: pr̄: ⁊ filius: ⁊
ſpūſſcūs: q̄ nec piculoſius alicubi errat: nec
laborioſius aliqd querit: nec fructuoſius ali
qd inuenit. Quiſq̄s ḡ cū legit dicit: hoc non
bn̄ dictū eſt: qm̄ nō intelligo: locutionē meaꝫ
rephendat: nō fidem: ⁊ forte vere potuit dici
planius: verūtn̄ null⁹ hoīum ita locutus eſt
vt in oībus ab oībus intelligeret. Uideat er/
go cui hoc in ſermone meo diſplicet: vtrū ali
os in talibus reb⁹ q̄ſtionibuſq̄ verſatos: cū
intelligat: me nō intelligit. Et ſi ita eſt: ponat
librū meū: vel etiam ſi hoc videat: abijciat. ⁊
eis potius quos intelligit: opam ⁊ tēpus im
pendat. Nō tn̄ ꝓpterea putet me tacere de/

Ayuntamiento de Madrid

buiſſe: q: nõ tam expedite ac dilucide q̃ʒ alij quos intelligũt eloq̄ potui. Neqʒ enim oĩa q ab oĩbus ↄſcribunt: in oĩuʒ manus veniũt. Et fieri põt: vt nõnulli qui etiã hec nr̃a intelligere valẽt: illos planiores nõ inueniant libros: ⁊ in iſtos ſaltẽ incidãt. Jdeoqʒ vtile eſt: plures a pluribus fieri diuerſo ſtilo: non diuerſa fide: etiã de q̄ſtiõibus eiſdẽ: vt ad plurimos res ipa ꝑueniat: ad alios ſic: ad alios aũt ſic. At ſi ille qui ſe iſta nõ intellexiſſe conquerit: nulla vnq̄ʒ de talibus reb⁹ diligẽter ⁊ acute diſputata itelligere potuit: ſecuʒ agat votis ⁊ ſtudijs: vt ꝓficiat: nõ mecũ querelis ⁊ ↄuiuijs: vt taceã. Qui vero hec legẽs dicit: intelligo quidẽ qd dictũ ſit: ſed non vere dictũ eſt: aſſerat ſi placet ſniam ſuã: ⁊ redarguat meã ſi põt. Q̄d ſi cũ caritate ⁊ veritate fecerit: mihiqʒ etiã ſi in hac vita maneo: cognoſcendũ facere curauerit: vberrimuʒ fructũ huius laboris mei: cepero. Q̄d ſi mihi nõ potuerit: qbus id potuit me volẽte ac lubente ꝓſtiterit: ego tñ in lege dñi meditor: ſi nõ die ac nocte: ſaltẽ qbus tempoꝝ ꝑticulis poſſum: ⁊ meditatiões meas ne obliuiõe fugiãt: ſtilo alligo: ſperãs de miſericordia dei q̄ in oĩbus veris q̄ certa mihi ſunt: ꝑſeuerãtẽ me faciet. Sigd autẽ aliter ſapio: id quoqʒ mihi ip̄e reuelabit: ſiue p occultas reuelationes: inſpirationes atqʒ admonitiões: ſiue p manifeſta eloq̄a ſua: ſiue p fraternas ſermocinationes. Hoc oro: ⁊ hoc depoſitũ deſiderijqʒ meĩ penes ipſum habeo: q mihi ſatis idoneus eſt: ⁊ cuſtodire que dedit: ⁊ reddere q̄ ꝓmiſit. Arbitror ſane nõnullos tardiores: in quibuſdã locis libroꝝ meoꝝ opinaturos: me ſenſiſſe qd̄ nõ ſenſi: aut nõ ſenſiſſe qd̄ ſenſi. Quoꝝ errorẽ mihi tribui nõ debere qs neſciat: ſi velut me ſequentes neqʒ apphendentes: deuiauerint in aliquã falſitatẽ: dũ cogor p quedã denſa ⁊ opaca viã carpere: qñ qdẽ nec ipſis ſanctis diuinoꝝ librorũ auctoritatib⁹ vllo mõ quiſqʒ recte tribuerit: tã multos ⁊ varios errores hereticoꝝ: cũ oẽs ex eiſdẽ ſcripturis falſas atqʒ fallaces opiniões ſuas conentur defendere. Admonet me plane: ac mihi iubet ſuauiſſimo imperio lex xp̄i. hoc eſt caritas: vt cũ aliqd falſi in libris meis me ſenſiſſe hoĩes putant: qd̄ ego nõ ſenſi: atqʒ idipʒ falſuʒ: alteri diſplicet: alteri placet: maliʒ me rephendi a rephẽſore falſitatis: q̄ʒ ab ei⁹ laudatore laudari. Ab illo eniʒ q̄ʒuis ego nõ recte q h̄ nõ ſenſeriʒ: error tñ ip̄e recte vitupat. Ab h̄ autẽ nec ego recte laudor: a q exiſtimor id ſenſiſſe qd̄ vitupetat Veritas: nec ipſa ſnia quã vitupat Veritas. Ergo i noĩe dñi ſuſceptũ op⁹ aggredimur.

Que eſſe ꝓpria diuine trinitatis cẽſuerunt catholici tractatores. Ca. iiij.

Omnes quos legere potui q an me ſcripſerũt de trinitate: q̄ ẽ deus: diuinoꝝ libroꝝ veteꝝ ⁊ nouoꝝ: catholici tractatores h̄ intẽderũt: ſm ſcripturas docere: q pr̄ ⁊ fili⁹ ⁊ ſpũſanct⁹: vnius eiuſdẽqʒ ſubſtantie inſeꝑabili eq̄litate diuinã inſinuẽt vnitatẽ. Jdeoqʒ non ſint tres dij: ſʒ vn⁹ deus: q̄ʒuis pater filiũ genuerit: ⁊ iõ filius nõ ſit q pater eſt: filiuſqʒ a pr̄e ſit genitus: ⁊ iõ nõ ſit pater q filius eſt: ſpũſqʒ ſanctus: nec pater ſit: nec filius: ſed tñ pr̄is ⁊ filij ſpũs: patri ⁊ filio etiã ipſe coeq̄lis: ⁊ ad trinitatis ꝑtinẽs vnitatẽ: nõ tñ eandẽ trinitatẽ natã de virgine maria: ⁊ ſub pontio pilato crucifixã ⁊ ſepultã: tertio die reſurrexiſſe: et in celũ aſcendiſſe: ſʒ tñmõ filiũ. Nec eandeʒ trinitatẽ deſcẽdiſſe in ſpẽ columbe ſup ieſuʒ baptizatũ: Aut die pentecoſtes poſt aſcenſionẽ dñi: ſonitu facto de celo quaſi ferretur flatus vehementis: ⁊ linguis diuiſis velut ignis: ſed tantũmõ ſpiritũ ſanctũ. Nec eandẽ trinitatẽ dixiſſe de celo: tu es filius meus. Siue cũ baptizatus ẽ a iohãne. Siue in monte qñ cũ illo erãt tres diſcipuli. Aut qñ ſonuit vox dicẽs: ⁊ clarificaui ⁊ iterũ clarificabo: ſʒ tñmõ patris vocẽ fuiſſe ad filiũ factã: q̄ʒuis pater ⁊ filius ⁊ ſpũſanctus ſicut inſeparabiles ſunt: ita inſeꝑabiliter opent. Hec etiaʒ mea fides eſt: qñ hec eſt catholica fides.

De queſtionibus qbus mouent de trinitate querentes. Ca. v.

Sed in ea nõnulli ꝑturbant: cũ audiũt deũ patrẽ: ⁊ deum filiũ: ⁊ deũ ſpiritũ ſanctũ: ⁊ tñ hanc trinitatẽ nõ tres deos: ſed vnũ deũ: ⁊ queadmodũ id intelligãt querũt. ꝑſertim cũ dicit inſeparabiliter opari trinitatẽ in oĩ re quã deus opat: ⁊ tñ quandã vocẽ pr̄is ſonuiſſe: que vox filij nõ ſit: in carne aũt natũ ⁊ paſſuʒ: ⁊ reſurrexiſſe: ⁊ in celum aſcẽdiſſe nõ niſi filium. Jn columbe aũt ſpecie veniſſe: nõ niſi ſpiritũ ſanctũ: intelligere volunt: quõ ⁊ illã vocẽ que nõ niſi pr̄is

Margin notes (left column): Ps. j.

Margin notes (right column): o ꝓ. d. 3; Mat. 3; Act. 2; Mar. j; mat. 17; Joh. 12; Mat. 3

Ayuntamiento de Madrid

ſuit trinitas fecerit: ⁊ illã carnẽ in q̃ non niſi
fili⁹ de virgine natus eſt: eadẽ trinitas crea
uerit: ⁊ illã colũbe ſpeciẽ in q̃ nõ niſi ſpũſſan/
ctus apparuit: illa ipſa trinitas opata ſit. alio
quin nõ inſepabiliter trinitas opat̃: ſed alia
pater facit: alia filius: alia: ſpũſſanctus. Aut
ſi quedã ſimul faciũt: queda ſine inuicẽ: iam
nõ inſepabilis trinitas. Mouet etiam quõ
ſpũſſanctus in trinitate ſit: quem nec pater:
nec filius: nec ambo genuerint: cũ ſit ⁊ pr̃is
⁊ filij ſpũs. Quia g̃ querũt iſta homines: et
tedio nobis ſunt: ſi qd hinc ex dono dei ſapit
infirmitas nr̃a: ediſſerem⁹ eis vt poſſum⁹:
Sap. 6 neq; cũ inuidia tabeſcẽte iter habeamus. Si
dicimus nos de talibus rebus nihil cogita/
re ſolere: mẽtimur. Si aũt fatemur habitare
iſta in cogitationib⁹ nr̃is: qm̃ rapimur amo
re indagãde veritatis: flagitat iure caritatis
vt eis indicemus qd hinc excogitare potue/
Phi. 2 rimus: nõ q2 iã acceperim: aut pfectus ſim.
Nã ſi Paulus apl̃s: quãtomagis ego lon
ge infra illius pedes iacẽs: nõ me arbitror
apphendiſſe: ſed ꝓ modulo meo: ſi ipſa que
retro ſunt obliuiſcor: ⁊ in anteriora me extẽ
do: ⁊ ſcdm̃ intentionẽ ſequor ad palmã ſup
ne vocatõis: quãtũ euiſdẽ vie pegerim: ⁊ q
pueniendũ mihi in fine reliquus curſus
eſt: vt illis aperiã: deſiderat̃ a me: illis deſi/
derãtibus: qbus me ſeruire cogit libera cari
tas. Oportet ãt vbi donauit deus vt eis mi
niſtrãdo q̃ legãt: ipi q; ꝓficiãt: ⁊ eis cupiẽs
rũdere querẽtibus: ipe quoq; inueniã qd q
rebã. Ergo ſuſcepi hec iubẽte atq; adiuuã/
te dño deo nr̃o: n tã cognita cũ aucte diſſere
re: q̃ ea cũ pietate diſſerendo cognoſcere.

De trinitate patris ⁊ filij ⁊ ſpiritusſancti qui
ſunt vnus ⁊ ſolus ⁊ verus deus.

Ca. vi.

Qui dixerũt dñm nr̃m ieſu3 xp̃m non
q eſſe deũ: aut nõ eſſe verũ deũ: aut nõ
cũ patre vnũ ⁊ ſolũ deũ: aut nõ eſſe i/
mortalẽ: q2 mutabilẽ manifeſtiſſima diuino
rũ teſtimonior ⁊ plena voce conuicti ſunt.
Ioh. i. velut ſunt illa. In pncipio erat verbũ: ⁊ ver
bũ erat apud deũ: ⁊ deus erat verbu3. Ma
nifeſtu3 eſt eni3 qd verbũ dei: filiũ dei vnicũ
Ibide3 accepimus: de quo poſt dicit. Et verbu3 ca/
ro factũ eſt: ⁊ habitauit in nobis: ꝓpter nati
uitatẽ incarnationis eius que facta eſt in tpe
ex virgine. In eo aũt declarat̃: nõ tm̃ deu3:
eſſe; ſed etiam eiuſdẽ cũ patre ſubſtãtie: q2 cũ
dixiſſet: ⁊ deus erat verbũ: hoc erat inqt in Ibide3
principio apud deu3: oĩa p ipſum facta ſunt:
⁊ ſine ipſo factũ eſt nihil. Neq; eni dicit oĩa
niſi que facta ſunt. id eſt oẽm creaturã. Vñ
liqdo apparet ipſu3 factũ nõ eſſe p que3 facta
ſunt oĩa. Et ſi factus nõ eſt: creatura nõ eſt.
Si aũt creatura nõ eſt: euiſdẽ cũ patre ſub/
ſtantie eſt. Omis eni3 ſubſtãtia que deus nõ
eſt: creatura eſt. ⁊ que creatura nõ eſt: deus
ẽ. Et ſi nõ eſt filius eiuſdẽ ſubſtãtie cuius ẽ
pater: ergo facta ſubſtãtia eſt. Si facta ſubſtã
tia ẽ: nõ oĩa p ipſu3 facta ſunt: at oĩa p ip3 fa
cta ſunt. Vnius igit eiuſdẽq; cũ pr̃e ſubſtã/ Ioh. i.
tie ẽ: ⁊ iõ nõ tm̃ deus: ſ3 ⁊ verus deus. Quõ
idẽ iohãnes apłs manifeſtiſſime in epiſtola ſua dicit.
Scimus q filius dei venerit: ⁊ dederit no/ i. Io. 5
bis itellectũ vt cognoſcamus deũ verũ: ⁊ ſi/
mus in vero filio eius ieſu xp̃o. Hic ẽ ver⁹
deus: ⁊ vita eterna. Hinc etiã ꝯſequẽter in
telligit: nõ tñmõ de pr̃e dixiſſe aplm̃ paulũ:
q ſolus h3 imortalitatẽ: ſ3 de vno ⁊ ſolo deo i Thi. 6
qd ẽ ipa trinitas. Neq; eni3 ipa vita eterna
mortalis ẽ ſcdm̃ aliquã mutabilitatẽ: ac p h
filius dei: q2 vita eterna eſt. cũ patre etiã ipſe
intelligit̃ vbi dictũ eſt: q ſolus h3 imortalita/
tẽ. Eius eni3 vite eterne: ⁊ nos pticipes fa Phi. 2.
cti pro modo nr̃o imortales efficimur. Sed
aliud ẽ ipſa cuius pticipes efficimur vita eter
na: aliud nos q̃ eius pticipatiõe viuemus in
eternũ. Si enim dixiſſet quẽ tpibus ꝓprijs
oſtẽderet pr̃ beatus ⁊ ſolus potẽs: rex regũ: ⁊ i Thi. 6
dñs dñantiũ: q ſolus h3 imortalitatẽ: nec ſic
inde ſepatũ filiũ oporteret itelligi. Neq; enim
q2 ipe filius alibi loquẽs voce ſapiẽtie: ipe ẽ
eni3 dei ſapiẽtia: ait. Girũ celi circuiui ſola: Ecci. 24
ſepauit a ſe patrẽ. Quãtomagis g̃ nõ ẽ neceſ
ſe vt tm̃modo de pr̃e pter filiũ intelligat̃: qd
dictu3 ẽ: qui ſolus h3 imortalitatẽ: cu3 ita di i Thi. 6
cãt ſit: vt ſerues inqt mãdatũ ſine macula: irre Ibide3
phenſibile vſq; in aduentum dñi noſtri ieſu
xp̃i: quẽ tẽporibus ꝓprijs oſtẽdet beatus:
⁊ ſolus potẽs rex regum: ⁊ dñs dñantiũ: q
ſolus h3 imortalitatẽ: ⁊ lucẽ habitat inacceſſi
bilẽ: quẽ nemo hominum vidit: nec videre
poteſt: cui eſt honor ⁊ gloria in ſecula ſeculo
rũ amen. In qbus verbis: nec pater ꝓprie
noiatus eſt: nec fili⁹: nec ſpũſſanctus: ſ3 bea
tus ⁊ ſolus potẽs: rex regu3 ⁊ dñs dñantiũ
qd ẽ vnus ſolus ⁊ ver⁹ deus ipſa trinitas.

Phi. 2 Niſi forte q̄ ſequunt̄: pturbabũt hũc intelle/
ctũ: q: dixit: quē nemo hoīuz vidit: nec vide
re pōt: cũ h̄ etiã ad xp̄m ptinere ſcd̄m diuini
tate eius accipiat: que nō viderũt iudei: qui
tñ carnē viderũt ⁊ crucifixerũt. Uideri autē
trinitas humano viſu nullo mō pōt: ſʒ eo vi/
ſu vr̄: quo iã q̄ vident: nō hoīes: ſʒ vltra ho/
Phi. 2 mines ſunt. Recte g̃ ipē deos trinitas itelli
Ps. 71 git: beat⁹ ⁊ ſolus potēs: oſtēdēs aduētũ dn̄i
nr̄i ieſu xp̄i: tp̄ib⁹ ꝓpriis. Sic eniʒ dictũ eſt:
ſolus hʒ imoꝛtalitatē: quō dictũ ē: q̄ facit mi/
Joh. 5 rabilia ſolus. Q̄ď veliʒ ſcire de quo dictuʒ ē
accipiãt ſi de pr̄e tm̄: quō g̃ veꝝ ē: q̄ ipē fili⁹
dicit: quecũqʒ eniʒ pr̄ facit: hec eadē ⁊ fili⁹ fa
Ibideʒ cit ſiliter. An qcqʒ ē inter mirabilia mirabili
us q̄ʒ reſuſcitare ⁊ viuificare moꝛtuos. Dicit
aũt idē fili⁹. Sicut pr̄ ſuſcitat moꝛtuos: ⁊ vi/
uificat: ſic ⁊ fili⁹ q̄s vult viuificat. Quō g̃ ſo
lus pr̄ facit mirabilia: cũ hec v̄ba nec patreʒ
tm̄: nec filiũ tm̄ pmittãt intelligi: ſʒ vtiqʒ deũ
j. Co. 8 vnũ verũ ſolũ: id ē patrē ⁊ filiũ ⁊ ſpiritũ ſan/
ctũ. Itē cũ dicit idē ap̄ls: nobis vnus deus
pater: ex q̄ oīa ⁊ nos in ip̄o. ⁊ vn⁹ dn̄s ieſus
xp̄s: p̄ quē oīa ⁊ nos p̄ ip̄m: q̄s dubitet eum
Joh. j. oīa q̄ creata ſunt dicere: ſicut dn̄s iohãnes:
p̄ ip̄m facta ſunt. Quero. itaqʒ de quo dicat
Ro. ij. alio loco: qm̄ ex ip̄o: ⁊ p̄ ipſuʒ: ⁊ i ip̄o ſũt oīa:
ipſi gloꝛia in ſecula ſeculoꝝ amē. Si eniʒ de
pr̄e ⁊ filio ⁊ ſpũſancto: vt ſingulis pſonis ſin
gula tribuant̄. Ex ipſo. id ē ex pr̄e: p̄ ipſum.
id eſt p̄ filiũ: in ip̄o. id ē in ſpũſctō: manifeſtũ
q̄ pater ⁊ filius ⁊ ſpũſſanctus vn⁹ deus eſt:
Ibideʒ qm̄ ſingularit̄ intulit. Ipſi gloꝛia in ſecula ſe/
culoꝝ. Uñ eniʒ cepit hũc ſenſuʒ. Nō ait. O
Phi. 2 altitudo diuitiaꝝ ſapiētie ⁊ ſcientie pr̄is: aut
filij. aut ſpiritusſſancti: ſʒ ſapiētie ⁊ ſciētie dei.
q̄ʒ inſcrutabilia ſũt iudicia eius: ⁊ iueſtigabi
les vie ei⁹. Quis eniʒ cognouit mentē dn̄i.
aut q̄s ꝯſiliarius ei⁹ fuit. aut q̄s prioꝛ dedit il
li ⁊ retribuet̄ ei. Qm̄ ex ipſo: ⁊ p̄ ip̄ʒ: ⁊ i ipſo
ſunt oīa. Ipi gl'ia i ſc'la ſeculoꝝ amē. Si aũt
hoc de pr̄e tm̄ nō intelligi volũt: quō g̃ oīa p̄
patrē: ſunt. ſic hic dicit̄. Et oīa p̄ filiuʒ. ſicut
j Co. 8 ad coꝛinthios. vbi ait. Et vn⁹ dn̄s ieſus xp̄s
p̄ quē oīa: ⁊ ſicut in euãgelio iohãnis: Oīa
Joh. j. p̄ ipſum facta ſunt. Si enim alia p̄ patrē: alia
p̄ filiũ: iã nō oīa p̄ patrē: nec oīa p̄ filium. Si
aũt oīa p̄ patrē: ⁊ oīa per filium: eadem p̄ pa
treʒ: que p̄ filiuʒ. Equalis eſt g̃ patri filius: ⁊
īſepabilis operatio pr̄is: ⁊ filij: q: ſi vel fi/
liũ fecit pater quē nō fecit ipſe fili⁹: nō oīa p̄
filiũ facta ſunt. at oīa p̄ filiũ facta ſunt. Ipſe
igit̄ factus nō eſt vt cũ pr̄e faceret oīa q̄ facta
ſunt: q̄uqʒ nec ab ipſo v̄bo tacuerit apoſtol⁹:
⁊ apertiſſime oīno dixerit: q̄ cũ in dei foꝛma eēt Phi. 2
nō rapinã arbitratus eſt eſſe ſe equaleʒ deo.
Hic deũ ꝓprie patrē appellãs ſicut alibi: ca
put aũt xp̄i deus. Similiter ⁊ ď ſpũſancto col j Co. ij
lecta ſunt teſtimonia: q̄bus an̄ nos q̄ hoc diſ/
putauerũt abundãtius vſi ſunt: q: ⁊ ipſe de⁹
⁊ nō creatura. Q̄ď ſi nō creatura: nō tm̄ de
us. Nã ⁊ hoīes dicti ſunt dij: ſʒ etiãʒ verus
deus. Ergo pr̄i ⁊ filio pꝛoꝛſus eq̄lis: ⁊ in tri
nitatis vnitate cōſubſtantialis ⁊ coeternus.
Maxime v̄o illo loco ſatis claret: q̄ ſpũſan
ctus nō ſit creatura: vbi iubemur nō ſeruire
creature: ſʒ creatoꝛi. Nō eo modo quo iube
mur p̄ caritateʒ ſeruire inuiceʒ: q̄ď eſt grece
ſed eō cõuerſo mō q̄ tm̄ deo ſuit̄
q̄ď ē grece . Uñ idolatre dicunt̄ q̄
ſimulachris eã ſuitutē exhibēt q̄ debet̄ deo.
Scd̄m hãc eniʒ ſuitutē dictũ ē. Dn̄m deuʒ deute. 6
tuũ adoꝛabis: ⁊ illi ſoli ſuies. Nã ⁊ hoc di/ mat. 4.
ſtincti⁹ i greca ſcriptura iuenit̄.
eniʒ hʒ. Poꝛꝛo ſi tali ſuitute: creature ſui/
re ꝓhibemur. qm̄ q̄dē dictũ ē. Dn̄m deũ tuũ Phi. 2
adoꝛabis: ⁊ illi ſoli ſuies. Uñ ⁊ ap̄lus dete Rom. j
ſtãt eos q̄ coluerũt ⁊ ſeruierũt poti⁹ creature
q̄ creatoꝛi. Nō eſt vtiqʒ creatura ſpũſſanct⁹
cui ab oībus ſanctis talis ſeruitus exhibet̄:
dicente ap̄lo. Nos eniʒ ſum⁹ circũciſio ſpũi Phi. 3
dei ſeruiētes: q̄ď eſt i greco.
Plures eni codices etiã latini ſic habent: q̄
ſpũi dei ſuim⁹. greci aũt oēs: aut pene oēs
In nōnullis aũt exēplarib⁹ latinis inuenī/
mus: nō ſpiritui dei ſeruim⁹: ſed ſpiritu deo
ſeruimus. Sed q̄ in hoc errãt: ⁊ auctoꝛitati
grauioꝛi cedere detractant. Nunquid ⁊ illď
variũ in codicibus reperiũt. Neſcitis q: coꝛ j. Co. 6
poꝛa veſtra templũ ē in vobis ſpiritusſancti
quē habetis a deo. Quid aũt inſanius ma/
giſqʒ ſacrilegũ eſt: q̄ʒ vt quiſqʒ dicere audeat
mēbꝛa xp̄i templũ eſſe creature minoꝛis ſe/
cundũ ipſos q̄ʒ xp̄s eſt. Alio eniʒ loco dicit:
coꝛpoꝛa veſtra mēbꝛa ſunt xp̄i. Si aũtē que Ibideʒ
mēbꝛa ſunt xp̄i: templũ eſt ſpũſſancti: nō eſt
creatura ſpũſſanctus: q: cui coꝛpus noſtruʒ
templũ exhibemus: neceſſe eſt vt huic eã ſer
uitutē debeamus: que non niſi deo ſeruien/
dum eſt: que grece appellatur latria. Unde

Ayuntamiento de Madrid

conſequenter dicit. Glorificate ergo ⁊ por/
Phi. 2 tate deum in corpore veſtro.

Quod vnigenitus dei filius propter formã
ſerui minor patre dicatur q in forma dei eq̃/
lis eſt patri. Ca. vij.

Is ⁊ talib9 diuinarum ſcripturarum te
h ſtimonijs: qbus vt dixi pores no/
ſtri copioſius vſi: expugnauerunt
hereticorum tales calũnias vel erro/
res: inſinuat fidei nr̃e vnitas: ⁊ eq̃litas trini
tatis. Sz qr multa in ſanctis libris ꝓpter in
carnationẽ verbi dei: q̃ ꝓ ſalute nr̃a reparã
da facta ẽ: vt mediator dei: ⁊ hoim eſſet ho/
j Thi. 2 mo xp̃s ieſus: ita dicunt: vt maiorẽ filio pa/
trẽ ſignificẽt: vel etiã aptiſſime oſtẽdant: er/
rauerũt hoies minus diligẽter ſcrutãtes vel
intuentes vniuerſaz ſeriẽ ſcripturarum: ⁊ ea q̃
de xp̃o ieſu ſecũdũ hoiem dicta ſunt ad eius
ſubſtantiã que ante incarnationẽ ſempiter/
na erat: ⁊ ſempiterna eſt: trãſferre conati ſũt
Et illi quidẽ dicunt minorem filium eſſe q̃z
pater eſt: qr ſcriptũ eſt: ipſo dño dicẽte: pater
Jo. 14. maior me eſt. Veritas aũt oſtẽdit ſcdm iſtũ
modũ etiã ſeipſo minorẽ filiũ. Quõ eniz nõ
etiã ſeipſo minor factus ẽ: qui ſemetipſuz ex
Phi. 2 inaniuit: formã ſerui accipiẽs. Neqz eni ſic
accepit formã ſ'ui: vt amitteret formaz dei:
in qua erat eq̃lis pr̃i. Si g̃ ita accepta eſt for/
ma ſerui: vt nõ amitteret forma dei: cuz ⁊
in forma ſerui: ⁊ in forma dei idẽ ipſe ſit fili9
vnigenit9 dei pr̃is: in forma dei eq̃lis patri
in forma ſerui: mediator dei ⁊ hoim homo
j Thi. 2 xp̃s ieſus. Quis non intelligat q in forma
dei etiã ipſe ſeipſo maior eſt. in forma aũt ſer
ui etiã ſeipſo minor ẽ. Nõ itaqz imerito ſcri
ptura vtrunqz dicit: ⁊ equalẽ patri filiũ: ⁊ pa
trẽ maiorẽ filio. Illud eniz ꝓpter formam
dei. h aũt ꝓpter formã ſ'ui: ſine vlla ꝯfuſiõe
intelligit. Et hec nobis regula: p oẽs ſacras
ſcripturas diſſoluẽde hui9 q̃ſtionis: ex vno
capite eple pauli apl̃i ꝓmittit: vbi manifeſti
Phi. 2 us iſta diſtinctio cõmendat. Ait eniz: Qui
cũ in forma dei eſſet: nõ rapinã arbitratus ẽ
eſſe ſe equalem deo: ſed ſemetipſuz exinani
uit formã ſerui accipiẽs: in ſilitudinẽ hoiuz
factus: ⁊ habitu inuẽtus vt homo. Eſt ergo
dei fili9 deo patri natura equalis: habitu mi
nor. In forma eniz ſerui quã accepit: minor
eſt patre. In forma aũt dei in qua erat etiã an
teqz hanc accepiſſet equalis eſt patri. In for
ma dei verbũ p qd facta ſunt oia. In forma
autẽ ſerui: factus ex muliere: factus ſub lege
vt eos qui ſub lege erant redimeret. Pro/
inde in forma dei fecit hominez. In forma
ſerui factus eſt homo. Nã ſi pater tñ ſine fi
lio feciſſet hominẽ: non ſcriptuz eſſet: Facia
mus hoiem ad imaginẽ ⁊ ſimilitudinẽ no/ Gen. j
ſtrã. Ergo qr forma dei accepit formã ſerui
vtrũqz deus: ⁊ vtrunqz homo. Sed vtrũqz
deus ꝓpter accipientez deũ. Vtrũqz autem
homo ꝓpter acceptũ hominẽ. Neqz eniz il/
la ſuſceptione alterũ eorum in alterũ conuerſuz
atqz mutatũ eſt. Neqz diuinitas qppe i crea
turam mutata eſt vt deſiſteret eſſe diuinitas.
nec creatura in diuinitatem vt deſiſteret eſſe
creatura.

De ſubiectione qua filius ſubijciendus dici
tur patri. Ca. viij.

Illud aũt qd dicit aplus. Cuz aũt ei j Cõ. 15
i oia ſubiecta fuerint: tũc ⁊ ipſe filius
ſubiectus erit ei qui illi ſubiecit oia.
Aut ideo dictũ eſt: ne quiſqz putaret habitũ
xp̃i qui ex humana creatura ſuſceptus eſt: cõ
uerti ſum iri poſtea in ipſam diuinitatẽ: vel vt
certius expreſſerim: deitatez que nõ eſt crea
tura: ſz eſt vnitas trinitatis incorporea: ⁊ in
cõmutabilis: ⁊ ſibimet ꝯſubſtãtialis: ⁊ coet/
na natura. Aut ſi qſqz ꝯtendit: vt aliq ſenſe/
runt ita dictũ: ⁊ ipſe filius ſubiectus erit ei q Phi. 3
illi ſubiecit omnia: vt ipſam ſubiectionẽ cõ/
mutationem ⁊ conuerſionẽ credat futuram
creature in ipſam ſubſtantiã vel eſſentiã crea
toris. id ẽ vt q̃ fuerat ſubſtãtia creature: fiat
ſubſtãtia creatoris. Certe vel hoc ꝯcedit: qd
nõ habet vllam dubitationẽ: nõdũ hoc fuiſſe Jo. 14.
factũ: cũ dñs diceret: pater maior me eſt. Di
xit enim hoc nõ ſolum anteqz aſcendiſſet i ce
lũ: verũ etiã anteqz paſſus reſurrexiſſet a mor
tuis. Illi autez qputãt humanã in eo naturã
in dei ſubſtãtiã mutari atqz conuerti: ⁊ ita di j Cõ. 15
ctum: tunc ⁊ ipſe filius ſubiectus erit ei qui
illi ſubiecit oia: ac ſi diceret tunc ⁊ ipſe filius
hois ⁊ a verbo dei ſuſcepta humana natura
cõmutabit in eius naturã: qui ei ſubiecit oia
tunc futurũ putant: cũ poſt diẽ iudicij tradi/ Ibidez
derit regnũ deo ⁊ patri. Ac p hoc etiam ſecũ
dum iſtam opinionẽ adhuc pater maior eſt: Jo. 14.
q̃z que de virgine ſerui forma accepta ẽ. Qd
ſi ⁊ aliq h affirmãt: q iã fuerit in dei ſubſtan
tiã mutatus homo xp̃s ieſus. illud certe ne/

Ayuntamiento de Madrid

gare non poſſunt: q̄ adhuc natura hoīs ma
Ubi. ſ̄ nebat q̄ñ ante paſſionē dicebat: qm̄ pater ma
ioꝛ me eſt: vñ nulla cōtētio eſt ſcdm̄ hoc di/
cū eſſe: q̄ forma ſerui maioꝛ eſt pater: cui in
forma dei eq̄lis ē filius. Nec quiſq̄ʒ cū audie
Cō. 15 rit qđ ait apl'us. Cū aūt oīa ei ſubiecta: ſuerit
manifeſtuʒ: q2 preter eū qui illi ſubiecit oīa:
ita exiſtimet de patre intelligendū: q̄ ſubie/
cerit omnia filio: vt ipſum filium ſibi oīa ſub
iecisse non putet. Inſeparabilis enim ope/
ratio eſt patris ⁊ filij: alioqn nec ipſe pater ſi
bi ſubiecit omnia: ſed filius ei ſubiecit: q ei
regnū tradit: ⁊ euacuat omnē principatuʒ ⁊
omnem poteſtatē ⁊ virtutē. De filio quippe
Ubi. ſ̄ iſta dicta ſunt. Cum tradiderit inquit regnū
deo ⁊ patri: cum euacuauerit omnē principa
tum ⁊ omneʒ poteſtatē ⁊ virtuteʒ. Ipſe eniʒ
ſubijcit qui euacuat. Nec ſic arbitremur xp̄ʒ
traditurū regnum deo ⁊ patri: vt adimat ſi/
bi. Nā ⁊ hoc quidā vaniloq crediderūt. Cū
Ubi. ſ̄ enim dicitur: tradiderit regnuʒ deo ⁊ patri:
non ſeparat ipſe: quia ſimul cum patre vn⁹
deus eſt. Sed diuinarū ſcripturarum curio
ſos contētionūq̄ʒ ſtudioſos fallit verbuʒ qđ
poſitū eſt: donec. Ita nāq̄ʒ ſequit. Opoꝛtet
Ibidē enim illum regnare: donec ponat oēs inimi
cos ſuos ſub pedibus ſuis: tanq̄ʒ cū poſue/
rit non ſit regnaturus. Nec intelligunt ita
Ps̄. iij dictū ſicuti eſt illud. Cōfirmatū eſt coꝛ eius:
nō cōmouebit donec videat ſup inimicos ſu
os. Nō enim cū viderit iam cōmouebitur.
j Cō. 15 Quid ergo ē: Cū tradiderit regnū deo ⁊ pa
tri: quaſi mō nō habeat regnū deus ⁊ pater
Aba. 2 Sed q2 omnes iuſtos in q̄bus nunc regnat
j Thi. 2 ex fide viuentibus: mediatoꝛ dei ⁊ hominū
homo xp̄s ieſus pductur⁹ eſt ad ſpeciem.
quā viſionē dicit idem apoſtolus. facie ad fa
j Cō. 13 ciē. ita dictū eſt: cum tradiderit regnū deo: ⁊
j Cō. 15 patri: ac ſi diceret. cum pduxerit credētes ad
cōtemplationem dei ⁊ patris. Sicut eniʒ di
Mat. ij cit. Omnia mihi tradita ſunt a patre meo: ⁊
nemo nouit filium niſi pater: ⁊ nemo nouit
patrem niſi filius: ⁊ cui voluerit filius reue/
lare. Tunc reuelabitur a filio pater: cuʒ eua/
j Cō. 15 cuauerit omnē principatum ⁊ omnem pote
ſtatem ⁊ virtutē. id eſt vt neceſſaria non ſit
diſpenſatio ſimilitudinū per angelicos prin
cipatus ⁊ poteſtates ⁊ virtutes. Ex quaꝝ p
ſona nō inconuenienter intelligit dici in cātico
Can. j. cāticoꝝ ad ſpōſaʒ. Similitudines auri facie/

mus tibi cū diſtinctionibus argenti: quoad/
uſq̄ʒ rex in accubitu ſuo eſt. id ē quoaduſq̄ʒ
xp̄s in ſecreto ſuo eſt: q2 vita nr̄a abſcondi/
ta eſt cū xp̄o in deo. Cū xp̄s inq̄t apparuerit Colo. 3
vita veſtra: tūc ⁊ vos apparebitis cū ipſo in
gloria. Qđ anteq̄ʒ fiat: videmus nūc p ſpe/ j Cō. 13
culū in enigmate: hoc eſt in ſimilitudinibus:
tūc autē facie ad faciem. Hec enim nobis cō
templatio pmittit actionū omniū finis: atq̄ʒ
eterna pfectio gaudioꝝ. Filij eniʒ dei ſum⁹ j Jo. 3.
⁊ nondū apparuit quid erimus. Scim⁹ eni
q2 cū apparuerit ſimiles ei erimus: q̄m vide
bimus eū ſicuti ē. Qđ eniʒ dixit famulo ſuo
moyſi. Ego ſuʒ q ſuʒ: hec dices filijs iſrael: Exo. 3
qui eſt miſit me ad vos: hoc cōtemplabimur
cū viuemus in eternuʒ. Ita q̄ppe ait: hec au
tem eſt vita eterna: vt cognoſcāt te vnū veꝝ Jo. 17.
deum: ⁊ quē miſiſti ieſuʒ xp̄m. Hoc fiet cuʒ
venerit dn̄s ⁊ illuminauerit occulta tenebra j Cō. 4
rum: cum tenebre moꝛtalitatis huius coꝛru
ptionisq̄ʒ tranſierint. Tunc erit mane nr̄m:
de quo in pſalmo dicit: Mane aſtabo tibi ⁊
cōtemplaboꝛ. De hac cōtemplatione intelli Ps̄. 5
go dictū. Cū tradiderit regnuʒ deo ⁊ patri. j Cō. 15
id eſt cū pduxerit iuſtos: q̄bus nūc ex fide vi
uentib⁹ regnat mediatoꝛ dei ⁊ hominū: ho
mo xp̄s ieſus: ad cōtemplationē dei ⁊ pris.
Si deſipio hic: coꝛrigat me qui melius ſapit
mihi aliud nō videtur. Neq̄ʒ eniʒ quereni⁹
aliud cū ad illius cōtemplationē puenerim⁹:
que nūc nō eſt q̄dīu gaudium nr̄m in ſpe
eſt. Spes eniʒ que videt nō eſt ſpes: qđ eni
videt quis: quid ſperat. Si aūt qđ nō vide/
mus ſperamus: p patientiā expectam⁹ quo
aduſq̄ʒ rex in recubitu ſuo eſt. Tunc erit qđ Ps̄. 15
ſcriptū eſt. Adimplebis me leticia cū vultu
tuo. Illa leticia nihil amplius requiret: quia
nec erit qđ amplius requirat. Oſtendet eni
nobis pater: ⁊ ſufficiet nobis. Qđ bene itel
lexerat philippus vt diceret dn̄e: oſtende no Jo. 14
bis patrē ⁊ ſufficit nobis: ſed nondū intelle/
xerat: eo quoq̄ʒ mō idipſuʒ ſe potuiſſe dicere
dn̄e oſtēde nobis te: ⁊ ſufficit nobis. Ut eni
hoc intelligeret: reſponſuʒ ei a dn̄o eſt. Tan Ibidē
to tpe ſum vobiſcum: ⁊ nō cognouiſtis me.
Philippe q videt me: videt ⁊ patrē. Sʒ q2
volebat eū ex fide viuere anteq̄ʒ illud poſſet
videre. ſecutus eſt: ⁊ ait. Nō credis: q2 ego Ibidē
in patre ⁊ pater in me eſt. Quādiu enim ſu/ 2 Cō. 5
mus in coꝛpoꝛe: pegrinamur a dn̄o. Per

Ayuntamiento de Madrid

fidē enim ambulamus: nō ꝑ speciem. Con
templatio quippe merces est fidei: cui merce
di ꝑ fidem corda mundant. sicut scriptū est:
Act. 15 fide mundans corda eoꝝ. Probat autē ꝙ
illi ɔtemplationi corda mundent: illa maxi/
me sententia. Beati mundo corde: qm̄ ipsi
deū videbunt. Et qꝛ hec est vita eterna: di/
ps. 90. cit deus in psalmo. Longitudine dierum re
plebo eū: ꝛ ostendā illi salutare meū. Siue
ergo audiamus: ostende nobis filiū: siue au
diamus: ostēde nobis patrē: tantūdē valet
qꝛ neuter sine altero pōt ostendi. Vnū quip
Joh. 10 pe sunt: sicut ait. Ego ꝛ pater vnū sumus.
Deniqꝫ ꝓpter ipsā inseparabilitatē: sufficien
ter aliqñ nominatur: vel pater solus: vel filius
solus: adimpleturus nos leticia cū vultu suo.
Jo. 14. Nec inde separat vtriusqꝫ spūs: id est patris:
ꝛ filij spūs. Qui spūs ꝓprie dicit spūs veri
tatis: quē hic mūdus accipere nō pōt. Hoc
est enim plenū gaudiū nr̄m: q̄ ampli⁹ nō est
frui scꝫ trinitate deo: ad cui⁹ imaginē facti su
mus. Propter hoc aliqñ ita loquit de spiri/
tusancto: tanqꝫ solus ipse sufficiat ad beatitu
dinē nr̄am: ꝛ ideo solus sufficit: qꝛ separari a
pre ꝛ filio nō pōt. sicut pater solus sufficit: qꝛ
separari a filio ꝛ spiritusancto nō pōt. ꝛ filius
ideo sufficit solus: qꝛ separari a patre ꝛ spūsan/
Ibidē cto nō pōt. Quid enim sibi vult ꝙ ait. Si di
ligitis me mandata mea seruate: ꝛ ego roga
bo patrē meū: ꝛ aliū aduocatū dabit vobis:
vt vobiscū sit in eternū: spiritū veritatis quē
j Cor. 2 hic mundus accipe nō pōt. id est dilectores
mundi. Animalis enim homo nō pcipit q̄
Jo. 14. sunt dei. Sed adhuc pōt videri: ideo dictū:
ꝛ ego rogabo patrē ꝛ aliū aduocatum dabit
vobis: vt vobiscū sit in eternum: quasi nō
solus filius sufficiat. Illo autē loco ita de illo
Jo. 16. dictū est: tanqꝫ solus oino sufficiat. Cū vene
rit ille spiritus veritatis: docebit vos omnē
veritatem. Nunquid ergo separat hinc fili/
us tanqꝫ ipse nō doceat omnē veritatē: aut
quasi hoc impleat spūssanctus ꝙ minus potuit
docere filius. Dicāt ḡ si placet maiorē eē fi/
lio spiritū sanctū: quē minorē illo solent dice
re. An qꝛ nō dictū est: ipse sol⁹ aut nemo nisi
ipse vos docebit oēm veritatē: iō pmittunt:
vt cū illo docere credat ꝛ filius. Apostolus:
ḡ filiū separauit a sciēdio his q̄ dei sunt. vbi ait
j. Cō. 2 Sic ꝛ q̄ dei sunt nemo scit nisi spūs dei: vt iā
isti peruersi possint ex hoc dicere: ꝙ ꝛ filiū nō
doceat que dei sunt: nisi spūssanctus: tanquā
maior minorē: cui filius ipse tantū tribuit: vt
diceret. Quia hec locutus sum vobis: tristi/ Joh. 16
tia impleuit cor vestrum: sed ꝛ ego veritatē
dico: expedit vobis vt ego eam. Nam si no
abiero: aduocatus non veniet ad vos.

Quam vtile credentibus fuerit vt ad patrē
in forma serui xp̄s ascenderet. Ca. ix.

Hoc at dixit: nō ꝓpter inequalitatē ver
b bi dei ꝛ spūssancti: sed tanqꝫ impedimē
to esset presentia filij hoīs apud eos q̄
minus veniret ille q minor nō esset: qꝛ non
semetipsū exinaniuit formā serui accipiēs sic
fili⁹. Oportebat ḡ vt auferret ab oculis eoꝝ Phi. 2
formā serui: quā intuētes hoc solū esse xp̄m
putabāt qd̄ videbāt: vn̄ est ꝛ illud qd̄ ait. Si
diligeretis me. gauderetis vtiqꝫ: qm̄ eo ad
patrē: qꝛ pater maior me est. id est ꝓpter ea
me oportet ire ad patrē: qꝛ dum me ita vide
tis: ꝛ ex hoc ꝙ videtis: estimatis: qꝛ minor
sū pre: atqꝫ ita circa creaturā susceptāqꝫ ha
bitū occupati: equalitatē quā cū patre hab eo nō
intelligitis. Inde est illud. Noli me tāgere:
nōdū enim ascēdi ad patrē meū. Tactus enim Jo. 20.
tanqꝫ finē facit notiōis. Iōqꝫ nolebat in eo
esse finē intenti cordis in se: vt hoc qd̄ videba
tur: tātūmō putaret. Ascensio aūt ad patrem
erat ita videri sicut equalis est patri: vt ibi esset fi
nis visiōis q̄ sufficit nobis. Aliqñ itē de fi/
lio solo dr̄ ꝙ ipse sufficiat: ꝛ in eius visione
merces tota ꝓmittit delectatiōis ꝛ desiderij
nostri. Sic enim ait. Qui habet mādata mea
ꝛ custodit ea: ille est q diligit me. Qui autē Jo. 14.
me diligit: diliget a patre meo: ꝛ ego diligā
eū: ꝛ manifestabo me illi. Nunqd hic: qꝛ nō
dixit: ostendā illi ꝛ patrē: ideo separauit pa/
trē: sed qꝛ verū est: ego ꝛ pater vnū sumus:
cū pater ostendit: ꝛ filius ostendit q in illo ē. Jo. 10.
Et cū filius ostendit: etiā pater ostendit q in
illo est. Sicut ergo cū ait. Et ostendā illi me
ipsū: intelligit qꝛ ostendit ꝛ patrē. Ita ꝛ in Jo. 14.
eo ꝙ dicit. Cū tradiderit regnū deo ꝛ patri:
intelligit qꝛ nō adimit sibi. Qm̄ cum perdu j Cō. 15
cet credentes ad ɔtemplationē dei ꝛ patris:
ꝓfecto pducet ad cōtemplationē suā: qui di
xit. Et ostendā illi meipsum. Et ideo conse/
quenter cum dixisset illi Iudas. Dn̄e qd fa Jo. 14.
ctū est qꝛ ostensurus es te nobis: ꝛ non huic Ibidē
mundo. Rn̄dit Iesus ꝛ dixit illi. Siqs dili
git me: sermonē meū seruabit: ꝛ pater meus

Ayuntamiento de Madrid

diliget eũ: ꝛ ad illũ veniemus: ꝛ manſionez
apud eũ faciemus. Ecce quia nõ ſolũ ſeipſm
oſtendit ei a quo diligiť: qꝛ ſimul cũ pře ve/
nit ad eũ: ꝛ manſionẽ facit apud eũ. An for/
te putabiť manſionẽ in dilectore ſuo facienti
bus patre ꝛ filio: excluſus eſſe ab hac mãſi/
one ſpũſſanctus. Quid eſt ergo ꝙ ſuperius
Ibidez ait de ſpũſancto. Quez hic mũdus accipere
nõ poteſt: quoniã nõ videt illũ: noſtis illuz
vos: quia vobiſcũ manet: ꝛ in vobis ẽ. Nõ
itaqꝫ ab hac manſione ſeperatus eſt: de quo
Ibidez dictũ eſt: Vobiſcũ manet: ꝛ in vobis ẽ. Ni
ſi forte quiſq̄ ſic abſurdus eſt: vt arbitreť
cũ pater ꝛ filius venerint: vt mãſionẽ apud
eũ faciant. id eſt dilectorẽ ſuũ: diſceſſurũ in/
de ſpiritũ ſanctũ: ꝛ tanq̄ locũ daturum eſſe
maioribus. Sed huic carnali cogitationi oc
currit ſcriptura. paulo ꝗppe ſupius ait: Et
Jo. 14. ego rogabo patrẽ: ꝛ aliũ paraclitũ dabit
vobis: vt vobiſcũ ſit ĩ eternũ. Nõ ergo di
ſcedit patre ꝛ filio venientibus: ſed in eadem
manſione cũ ipſis erit ineternũ: qꝛ nec ille ſi
ne ipſis venit: nec illi ſine illo: ſed ꝓpter inſi
nuationẽ trinitatis pſonarũ: et ſingulis no
minatis: dicunť quedã ſeparatim: non tñ alijs
ſeparatis intelliguntť: ꝓpter eiuſdez trinitatis
vnitatẽ: vnãqꝫ ſubſtãtiã atqꝫ deitatẽ patris
ꝛ filij ꝛ ſpiritusſancti.

Quomodo traditurus ſit regnum filius pa
tri. Ca. x.

j Cõ. 15 Tradet itaqꝫ regnũ deo ꝛ patri do
minꝰ noſter Jeſus xp̄s: nõ ſe ide
ſeparato: nec ſpũſancto: qñ pducet
credẽtes ad ꝯtẽplationẽ dei: vbi ẽ
finis oĩm bonaꝝ actionũ: ꝛ requies ſempiter
na: ꝛ gaudiũ qđ nũq̄ auferet a vobis. Hoc
Joh. 16 enĩ ſignat in eo ꝙ ait: Iterũ videbo vos: ꝛ
gaudebit coꝛ veſtrũ: ꝛ gaudiũ vr̃m nemo
Luc. 10 tollet a vobis. Cuius gaudij ſimilitudinẽ p̄
ſignabat Maria ſedens ad pedes dñi: ꝛ in
tenta in verbuz eius: quieta ſcilicet ab omni
actione: ꝛ intenta in veritatẽ ſcđm quendã
modũ: cuius capax ẽ iſta vita: quo tñ p̄figu
raret illud: qđ futurũ eſt ineternum. Mar
tha quippe ſoꝛoꝛe ſua in neceſſitatis actione
cõuerſante: q̄uis bona ꝛ vtili: tñ cum requi
es ſucceſſerit trãſitura: ipſa requieſcebat in
verbo dñi. Et ideo dñs cõquerẽti Marthe
Ibidez ꝙ eam ſoꝛoꝛ nõ adiuuaret: reſpõdit. Maria
optimã partẽ elegit: que non auferet ab ea.

Nõ malã partez dixit: qđ agebat Martha
ſed iſtã optimã que nõ auferet. Illa eniz que
in miniſterio indigentie eſt: cũ indigẽtia ipſe
trãſierit: auferet. Boni quippe opis trãſitu
ri merces eſt requies pmanſura. In illa igi
tur ꝯtẽplatione: deus erit oĩa in oĩbus: quia j Cõ. 15
nihil ab illo aliud requiretur: ſed ſolo ipſo il/
luſtrari: perfruiq̄ ſufficiet. Ideoqꝫ ille in Sõ. 8.
quo ſpiritus interpellat gemitibus inenar/
rabilibus: vnã inqͥt petij a dño: hãc requirã: Pš. 26
vt inhabitẽ in domo dñi: p omnes dies vi/
te mee: vt cõtemplet delectationem dñi. Cõ
templabimur enim deũ patrẽ ꝛ filiũ ꝛ ſpiritũ j Thi. 2
ſanctũ: cũ mediatoꝛ dei ꝛ hoĩuz: hõ xp̄s Je/ j Cõ. 15
ſus: tradiderit regnũ deo ꝛ patri: vt iaz non
interpellet pꝛo nobis mediatoꝛ: ꝛ ſacerdos
noſter filius dei: ꝛ filius hoĩs: ſꝫ ꝛ ipſe inq̄n
tum ſacerdos eſt: aſſumpta ꝓpter nos ſerui
foꝛma: ſubiectus ſit ei qui illi ſubiecit oĩa: vt j Cõ. 15
inquantũ deus eſt: cũ illo nos ſubiectos ha/
beat: inquantuz ſacerdos nobiſcũ illi ſubie/
ctus ſit. Quapꝛopter cũ filiꝰ ſit ꝛ deus ꝛ ho/
mo: alia ſubſtantia deus: alia homo. homo
potius in filio q̄z filius in pře: ſicut caro ani/
me mee: alia ſubſtãtia eſt ad animã meã: q̄/
uis in vno homine: q̄z anima alterius hoĩs
ad animã meã. Cũ ergo tradiderit regnum Vbi. ŝ
deo ꝛ patri. id eſt cũ credẽtes ꝛ viuentes ex
fide ꝓ qͥbus nũc mediatoꝛ interpellat: pdu/
xerit ad cõtemplationẽ: cui percipiende ſuſ/
piramus ꝛ gemimus: ꝛ trãſierit laboꝛ ꝛ ge/
mitus: iaz nõ interpellabit ꝓ nobis tradito
regno deo ꝛ přĩ. hoc ſignificãs ait. Hec vo Joh. 16
biſcũ locutus ſuz in ſimilitudinibus: veniet
hoꝛa qñ iã nõ in ſimilitudinibus loqr vobis
ſed manifeſte de pře nũciabo vobis. id ẽ iaz
nõ erũt ſimilitudines: cũ viſio fuerit facie ad
faciẽ. Hoc eſt enim qđ ait: ſed manifeſte de Ibidez
pře nũciabo vobis. Ac ſi diceret manifeſte
patrẽ oſtendã vobis. Nũciabo ꝗppe ait: qꝛ Vbi. ŝ
verbũ eius eſt. Sequiť eniz ꝛ dicit. Illa die
in noĩe meo petetis: ꝛ iam dico vobis: quia Ibidez.
ego rogabo patrẽ. Ipſe eniz pr̃ amat vos:
qꝛ vos me amaſtis: ꝛ credidiſtis: qꝛ a deo
exiui. Exiui a patre: ꝛ veni in hunc mundũ:
iterũ relinquo munduz: ꝛ vado ad patrem.
Quid eſt. A patre exiui: niſi nõ in ea foꝛma
qua eq̄lis ſuz patri: ſed aliter. id eſt in aſſum
pta creatura minoꝛ apparui. Et qđ ẽ. Veni Vbi. ŝ
in hũc mundũ: niſi foꝛmaz ſerui quã me ex/

Ayuntamiento de Madrid

inanicos accepi cũ peccatoꝝ. qui mundum
iſtũ diligũt oculis demonſtraui. Et qd eſt.
Joh. 16 Iterũ relinquo mundũ. niſi ab aſpectu dile
Ibidẽ ctoꝝ mũdi aufero qd viderũt. Et qd ē. Va
do a patrē. niſi doceo me ſic intelligendum
a fidelibus meis quō eq̃lis ſum patri. Hoc
qui credunt digni habebunt pduci a fide ad
ſpeciē. id eſt ad ipſam viſionē. quo pducens
dictus eſt tradere regnũ deo ꝛ patri. Fide/
les qppe eius quos redemit ſanguie ſuo. di
cti ſunt regnũ eius. ꝓ qbus nũc interpellat.
tũc aũt illic eos ſibi faciēs inherere: vbi eq̃/
lis ē patri. nō iaꝫ rogabit patrē ꝓ eis. Ipſe
Joh. 16 enĩ inqt. Pater amat vos. Ex hoc enĩ ro
gat quo minoꝛ eſt patre: quo vero eq̃lis eſt:
Vbi. ſ. exaudit cũ patre. Vñ ſe ab eo ꝙ dixit. Ipſe
enim pater amat vos: vtiqꝫ ipe nō ſeparat:
ſed ſcōm ea facit intelligi que ſupra cōme/
moraui: ſatiſqꝫ inſinuaui. plerũqꝫ ita nomi
nari in trinitate vnãquãqꝫ pſonã: vt ꝛ alie
Vbi. ſ. illic itelligant. Sic itaqꝫ dictũ eſt: Ipe enĩ
pater amat vos: vt ꝯſequēter intelligat̃ ꝛ fi
lius ꝛ ſpũſanct᷒: nō qꝛ mō nos non amat.
Ro. 8. qui ꝓprio filio non pepcit: ſed ꝓ nobis om
nibus tradidit eũ: ſed tales nos amat de᷒ q̃
les futuri ſumus: nō quales ſum᷒. Quales
enĩ amat: tales in eternũ conſeruat: qđ tunc
erit cũ tradiderit regnũ deo ꝛ patri: q nunc
interpellat ꝓ nobis vt iã nō roget patrē: qꝛ
ipe pater amat nos. Quo autē merito: niſi
fidei: qua credimus anteqꝫ illud qđ ꝓmit/
titur videam᷒. Per hanc enĩ ꝑueniem᷒ ad
ſpecieꝫ: vt tales nos amet: quales amat vt
ſimus: non quales odit: q mali ſum᷒: ꝛ hoꝛ
tatur ac pſtat: ne tales ſemper eſſe velimus
Qua diſcretiōe intelligēdus ſit nunc eſſe eq̃
lis patri filius nũc aũt minoꝛ. Ca. xi.

Vapropter cognita illa regula in/
telligēdaꝝ ſcripturaꝝ de filio dei:
vt diſtinguam᷒ qd in eũ ſonet ſcōm
formã dei: i q equalis ē pri: ꝛ qd ſe
cũdũ formã ſui quã accepit: in q minoꝛ ē pa
tre: nō conturbabimur tanqꝫ ꝯtrariis ac repu/
gnãtibus iter ſe ſcōꝝ ſentētiis. Nã ſecundũ
formã dei eq̃lis eſt pri: ꝛ filius: ꝛ ſpũſanct᷒
qꝛ neuter coꝝ creatura ē: ſicut iã oſtēdim᷒.
Scōm aũt formã ſerui: minoꝛ eſt pre qꝛ ipe
Jo. 14. dixit. Pater maioꝛ me ē. Minoꝛ eſt ſeipſo
Phi. 2 qꝛ de illo dictũ ē. Semetipm exinaniuit: foꝛ
mã ſerui accipiēs. Minoꝛ eſt ſpũ ſancto: qꝛ
ipſe ait. Qui dixerit blaſphemiã in filiuꝫ ho mat. 12
minis: dimittetur ei. q aũt dixerit in ſpũ ſctō
nō dimittet ei. Et in ipo virtutes opatus eſt
dicēs. Si ego in ſpũ dei eiicio demonia: cer Luce. j
te ſupuenit in vos regnũ dei. Et apud Eſa
iam dicit: quã lectione ipe in ſynagoga reci/
tauit: ꝛ de ſe cōpletã ſine ſcrupulo dubitatio Luce. 4
nis oñdit. Spũs inqt dñi ſup me: ꝓpter qđ
vnxit me: euangelizare pauperibus miſit Eſa. 6.
me: pdicare captiuis remiſſionem: ꝛc̃. Ad
que faciēda iō dicit ſe miſſuꝫ: qꝛ ſpũs dñi eſt
ſup eũ. Scōm formã dei: oĩa p ipſum facta Joh. j
ſunt: ꝛ ſine ipſo factũ eſt nihil. Scōm formã
ſerui: ipe factus ē ex muliere: fact᷒ ſub lege. Gal. 4
Scōm formã dei: ipſe ꝛ pr̃ vnũ ſunt. Scōꝫ Joh. 10
formã ſerui: nō venit facere volũtatē ſuã: ſꝫ Joh. 6.
volũtatē eius q eũ miſit. Scōm formã dei:
ſicut habet pater vitã in ſemetipſo: ſic dedit Joh. 5.
ꝛ filio vitã habere in ſemetipſo. Scōm foꝛ/
mã ſerui: triſtis ē aĩa eius vſqꝫ ad morteꝫ: ꝛ mat. 26
pater inqt: ſi fieri pōt trãſeat a me calix iſte. Ibidẽ
Scōꝫ formã dei: ipſe eſt verus deus: ꝛ vita
eterna. Secunduꝫ formam ſerui: factus eſt Phi. 2
obediens vſqꝫ ad morteꝫ: mortē aũt crucis.
Scōm formã dei: oĩa q̃ habet pater: ipſius
ſunt: ꝛ oĩa tua mea ſunt inqt: ꝛ mea tua. Se Joh. 17
cundũ formã ſerui: non eſt doctrina ipſius: Joh. 7
ſed illius qui eũ miſit.
Qua ratione filius dicatur neſcire diem et
horam quaꝫ ſcit pater. Ca. xij.

E de die ꝛ de hoꝛa nemo ſcit: neqꝫ mat. 24
angeli i celo: neqꝫ filius: niſi pater
Hoc enĩ neſcit: qđ neſciētes facit: id
ē ꝙ nō ita ſciebat vt nũc diſcipulis idicaret:
ſic dictũ ē ad Abrahã: Nũc cognoui ꝙ time Ge. 22
as deũ: id ē nũc feci vt cognoſceres: qꝛ ꝛ ipe
ſibi i illa temptatiōe ꝓbatus innotuit Naꝫ
ꝛ illud vtiqꝫ dicturus erat diſcipulis tēpo/
re oppoꝛtuno: de q futuro tanqꝫ preterito lo
quēs ait: Iam nō dicã vos ſeruos: ſed ami Joh. 15
cos: ſeru᷒ enĩ neſcit volũtatē dñi ſui. Vos
aũt dixi amicos: qꝛ oĩa q̃cunqꝫ audiui a pa
tre meo: nota feci vobis. qđ nōdũ fecerat:
ſed qꝛ certo facturus erat: quaſi iaꝫ feciſſet lo
cutus ē. Ipſis enĩ ait: Multa vobis habeo Joh. 16
dicere: ſꝫ nō poteſtis illa poꝛtare mō. Inter
que intelligit: ꝛ de die ꝛ de hoꝛa. Nã ꝛ apo
ſtolus. Neqꝫ enĩ iudicaui me inqt ſcire ali j. Co. 2
qd inter vos: niſi xp̄m ieſum: ꝛ hũc crucifi
xuꝫ. Eis enĩ loquebat̃: qui capere altiora de

xp̄i deitate nō poterant. Quibꝰ etiaꝫ paulo
j. Cō. iij post dicit. Nō potui vobis loqui q̄ſi ſpirita
libus. ſed quaſi carnalibus. Hoc ergo iter
illos neſciebat. qđ ꝑ illū ſcire nō poterāt. Et
hoc ſolū ſe ſcire dicebat. qđ eos ꝑ illuꝫ ſcire
j. Cō. 2 oportebat. Deniqꝫ ſciebat iter ꝑfectos: qđ
inter paruulos neſciebat. Ibi qppe ait. Sa
piētiā loqmur inter ꝑfectos. Eo nāqꝫ gene
re locutionis neſcire quiſqꝫ dicit̄: qđ occul/
tat: quo dicit̄ foſſa ceca q̄ occulta eſt. Neqꝫ
eniꝫ aliquo genere loquunt̄ ſcripture: qđ in
cōſuetudine humana nō inueniat̄: qꝛ vtiqꝫ
Puer. 8 hoibus loquunt̄. Scđm formā dei dictum
pš. 109. eſt. Añ oes colles genuit me: ideſt añ om/
nes altitudines creaturaꝝ. Et añ luciferꝝ ge
nui te: ideſt ante oia tp̄a ⁊ tp̄alia. Scđm for
Puer. 8 mā aūt ſerui dictū ē. Dñs creauit me i ꝑnci
Jo. 14. pio viaꝝ ſuaꝝ. Quia ſecūdū formā dei dixit
Ibideꝫ Ego ſum veritas: ⁊ ſcđꝫ formā ſerui. Ego
ſum via. Quia eniꝫ ipē ē ꝑmogenitꝰ a mor
tuis: iter fecit eccle ſue ad regnū dei ad vitaꝫ
eternam: cui caput ē ad imortalitatē etiā cor
poris: nō creatꝰ eſt in ꝑncipio viaꝝ ſuaꝝ in
opa eius. Scđm formā eniꝫ dei: ꝑncipium
Jo. 8. eſt: qđ ⁊ loquit̄ nobis. In quo principio fe/
Gen. j cit deus celū ⁊ terrā. Scđm formā aūt ſerui.
Pš. 18 Sponſus ꝓcedēs de thalamo ſuo. Scđm
Colo. j formā dei: primogenitꝰ omnis creature. ⁊
Ibideꝫ ipē añ oēs eſt: ⁊ omnia in illo cōſtāt. Scđꝫ
Ibideꝫ formā ſerui: ipſe eſt caput corporis eccleſie.
Scđm formā dei: dñs eſt glorie. Vñ mani
feſtum eſt: ꝙ ipſe glorificet ſanctos ſuos.
Ro. 8. Quos eni ꝑdeſtinauit hos ⁊ vocauit: ⁊ q̄s
vocauit ipos ⁊ iuſtificauit. Quos aūt iuſti/
ficauit: ipſos ⁊ glorificauit. De illo qppe di
ctū eſt. ꝙ iuſtificet impiū. de illo dictū eſt: ꝙ
Ro. 3. ſit iuſtus ⁊ iuſtificās. Si ergo quos iuſtifi/
Ro. 8. cauit: ipſos ⁊ glorificauit. qui iuſtificat ipſe
⁊ glorificat q eſt vt dixi dñs glorie. Scđm
mat. 20 formā tñ ſerui ſatagētibꝰ diſcipulis de glori
ficatiōe ſua rñdit. Sedere ad dexterā vel ad
ſiniſtrā nō eſt meū dare vobis: ſed quibus
paratū ē a patre meo. Quod aūt paratū eſt a
Joh. 10 patre eius: ⁊ ab ipſo filio paratum eſt. quia
ipſe ⁊ pater vnū ſunt. Iaꝫ enim oſtendimꝰ
in hac trinitate ꝑ multos diuinarū locutio/
num modos: etiam de ſingulis dici ꝙ om/
niū eſt. ꝓpter inſepabilē operationē vnius
euſdēqꝫ ſubſtātie. Sicut ⁊ de ſpiritu ſctō
Joh. 16 dicit. Cū ego iero: mittā eū ad vos. Nō d.

xit mittemꝰ. ſed ita quaſi tantū filius eū miſ/
ſurus eſſet. ⁊ non pater. cuꝫ alio loco dicat.
Hec locutus ſuꝫ vobis apud vos manēs. Jo. 14.
Aduocatꝰ aūt ille ſpiritꝰ ſcilicet quē mittet
pater in nomine meo. ille vobis declarabit
omnia. Hic rurſus ita dictuꝫ eſt. quaſi non
eū miſſurus eſſet ⁊ filius. ſꝫ tantū pater. Si mat. 20
cut ergo iſta. ita ⁊ illud qđ ait. ſꝫ quibꝰ para
tū eſt a patre meo. cū patre ſe intelligi voluit
parare ſedes glorie quibus vellet. Sed dic
aliquis. Ille cum de ſpiritu ſancto loqueret
ita ſe miſſurū ait vt nō negaret patrem miſ/
ſurum. ⁊ alio loco ita patrē. vt non negaret
ſe miſſurū. hic vero apte ait. nō eſt meū da/ Ibideꝫ
re vobis. atqꝫ ita ſecutꝰ a patre dixit iſta pre
parata. Sed hoc eſt qđ ꝑſtrinximus ſecūdū
formā ſerui dictū. vt ita intelligeremus. nō
eſt meum dare. ac ſi diceret. nō eſt humane
poteſtatis hoc dare. vt ꝑ illud intelligat hoc
dare. ꝑ qđ deus ⁊ equalis eſt patri. Non ē Ubi. s
inquit meū dare. id eſt: nō humana poteſta
te iſta do: ſed quibꝰ paratuꝫ eſt a patre meo.
Sed iam tu intellige: qꝛ ſi omnia que habet Jo. 17.
pater mea ſunt: ⁊ hoc vtiqꝫ meū eſt: ⁊ cū pa/
tre iſta paraui. Nam ⁊ illud quero quō di/
ctū ſit. Siqs nō audiuit verba mea: ego nō Joh. 12
abiudicabo eū. Forſitan enim ita hic dixit.
Ego nō iudicabo illum: quēadmodum ibi.
Nō eſt meū dare. Sed qđ hic ſequit̄. Non Ibideꝫ
enim veni inquit vt iudicē mundum: ſꝫ vt
ſaluum faciam mundū. Deinde adiungit ⁊ Joh. 12
dicit. Qui me ſpernit ⁊ non accipit verba
mea habet q ſe iudicet. Hic iā itelligeremꝰ
patrē: niſi adiungeret ⁊ diceret. Verbū qđ Ibideꝫ
locutus ſū: ipm iudicabit illū in nouiſſimo
die. Quid igit̄ iā nec filius iudicabit: quia
dixit. Ego nō iudicabo illū: nec pater: ſed Ubi. s
vbū qđ locutꝰ eſt filiꝰ: imo potius audi ad/
huc qđ ſequitur. Quia ego inquit nō ex me Ibideꝫ
locutus ſuꝫ: ſed ille qui me miſit pater: ille
mādatum mihi dedit quid dicā aut quid lo/
quar: ⁊ ſcio qꝛ mādatū eius vita eterna eſt.
Que ego loquor ita vt dixit mihi pat̄ ſic lo/ Ibideꝫ
quor. Si ergo nō iudicat filiꝰ: ſed verbū qđ
locutꝰ eſt filius. Jō aūt iudicat verbū qđ lo
cutꝰ eſt filius: qꝛ nō ex ſe locutꝰ eſt filius: ſꝫ
qui miſit eum pater mandatū dedit ei quid
dicat: ⁊ quid loquat̄: pater vtiqꝫ iudicat cu/
ius verbū eſt quod locutꝰ eſt filiꝰ: atqꝫ ipſuꝫ
vbū patris idē ē filiꝰ ipē. Nō eniꝫ aliud ē

Ayuntamiento de Madrid

mandatū patris: aliud verbū patris. Nā ⁊
verbū hī appellauit ⁊ mandatū. Videamꝰ
Vbi.ſ. ergo ne forte ꝙ ait: Ego nō ex me locutꝰ ſum:
hoc intelligi voluerit: ego nō ex me natus
ſum. Si enī verbū patris loquit̄: ſeipſum lo
quit̄: quia ipſe eſt verbū patris: pleriūqȝ enī
dicit: dedit mihi pater: in quo vult intelligi
ꝙ cū genuerit pater: nō vt tanq̄ȝ iam exiſtē/
ti ⁊ nō habenti dederit aliqd: ſed ipſuȝ dediſ
ſe vt haberet: genuiſſe ē vt eſſȝ. Nō eniȝ ſic
creatura: ita dei filius ante incarnationeȝ: ⁊
Joh.1 ante aſſumptā creaturā vnigenitus: p queȝ
facta ſunt oīa: aliud ē: ⁊ aliud habet: ſed hoc
ipm ē: qđ eſt id qđ habet. Qđ illo loco ma/
nifeſtius dicit̄: ſiqs ad capiēdū ſit idoneus:
Joh.5 vbi ait. Sicut habet pater vitā in ſemetipo
ita dedit vitā habere filio i ſemetipo. Neqȝ
enī iā exiſtenti ⁊ vitā non habenti dedit vt
haberet vitā in ſemetipſo: cum eo ipſo qđ eſt
vita ſit hoc eſt ergo dedit filio vitam habere
in ſemetipſo: genuit filiū incōmutabilē vitā
i.Jo.5 qđ eſt vita eterna. Cū ergo verbū dei ſit fi/
lius dei: ⁊ filiꝰ dei ſit verꝰ deꝰ: ⁊ vita eterna
ſicut in epiſtola ſua dicit. Johānes: et hic
Joh.12 qd aliud cognoſcimꝰ: cū dicit dn̄s: Verbū qđ
locutus ſuȝ: ipm iudicabit eū in nouiſſimo
die: ⁊ ipm verbū patris verbuȝ eſſe dicit: ⁊
mandatū patris ipmqȝ mandatū vitā eter/
Ibideȝ nam: Et ſcio inquit qꝛ mandatum eius vita
eterna eſt. Quero itaqȝ quō intelligamus:
Ibideȝ Ego nō iudicabo: ſed verbū qđ locutꝰ ſum
iudicabit: qđ ex cōſequentibꝰ apparet ita di/
ctum: ac ſi diceret: ego nō iudicabo: ſȝ ver/
bum patris iudicabit. verbuȝ aūt patris eſt
ipſe filius dei. Siccine intelligendum eſt:
ego nō iudicabo. ſed ego iudicabo: quomō
iſtud pōt eſſe verū. niſi ita ego ſcȝ nō iudica/
bo ex poteſtate humana: qꝛ filius hominis
ſum. ſȝ ego iudicabo ex poteſtate verbi: qꝛ
filiꝰ dei ſuȝ. Aut ſi cōtraria ⁊ repugnātia vi
dentur. ego nō iudicabo: ſed ego iudicabo.
qd illinc dicimꝰ: vbi ait. Mea doctrina nō
Joh.7 eſt mea. quomō mea: quomō nō mea. Nō
enī dixit: iſta doctrina nō eſt mea: ſed mea
doctrina nō eſt mea: quā dixit ſuaȝ: eandeȝ
dixit nō ſuaȝ. Quō iſtud verū eſt: niſi ſcđm
aliud ſuā dixerit: ſcđm aliud nō ſuā. Scđȝ
formā dei ſuā: ſecunduȝ formā ſerui nō ſu/
am. Cū enī dicit: nō eſt mea: ſed eiꝰ qui me
Ibideȝ miſit: ad ipm verbū nos fecit recurrere. do

ctrina enī patris ē verbū patris qui eſt vni
cus filiꝰ. Quid ſibi ⁊ illud vult: q in me cre Joh.12
dit: nō in me credit: quō in ipm: quō nō in
ipm: quō tā cōtrariū vbiqȝ aduerſuȝ pōt in
telligi: qui in me credit inqt nō in me credit Vbi.ſ.
ſed in eū qui me miſit: niſi ita intelligas: q
in me credit: non in hoc qđ videt credit: ne
ſit ſpes nr̄a in creatura: ſȝ in eo qui ſuſcepit
creaturā i qua humanis oculis appareret:
ac ſic ad ſe equalē patri cōtemplandum per
fidem corda mūdaret. Ideoqȝ ad patrē re
ferēs intentionē credentium ⁊ dicēs: nō in
me credit: ſed in eū q me miſit: nō vtiqȝ ſe a
patre: id ē ab illo qui eū miſit voluit ſeparari:
ſed vt ſic in eū crederet̄: quō in patrem cui
equalis ē. Qđ apte alio loco dic. Credītis Jo.14.
in deū ⁊ in me credite: id eſt ſicut creditis i
deū: ſic ⁊ in me: qꝛ ego ⁊ pater vnus deus.
Sicuti ergo hic tāqȝ abſtulerit a ſe fidē ho Joh.10
minū: ⁊ in patrē trāſtulerit: dicendo: nō in Joh.12
me credit: ſȝ in euȝ qui me miſit: a quo tn̄ ſe
vtiqȝ nō ſeparauit. Sic etiam qđ ait: nō eſt mat.20
meū dare ſed quibꝰ paratū eſt a patre meo:
puto clarere ſcđm quid vtrūqȝ accipiēdum
ſit. Tale ē enī ⁊ illud: ego nō iudicabo: cuȝ Joh.12
ipſe iudicaturꝰ ſit viuos ⁊ mortuos: ſȝ qꝛ nō
ex poteſtate humana, ꝓpterea recurrens ad
deitatē: ſurſum erigit corda hoīm: ꝓpter q̄
ſubleuanda deſcēdit. De vnitate
perſone filij dei ⁊ filij hominis: ſiue in glo
ria ſiue in humilitate. Ca. xiij.

N Iſi tn̄ ipſe idē eſſet filiꝰ hominis ꝓ
pter formā ſerui quā accepit q filiꝰ ē
dei ꝓpter dei formam in qua eſt. nō diceret
aplus. Paulꝰ de pncipibꝰ huiꝰ ſeculi. Si
enī cognouiſſent. nūqȝ dn̄m glīe crucifixiſ/
ſent. Ex forma enī ſerui crucifixus eſt. ⁊ tn̄
dn̄s glīe crucifixꝰ ē. Talis enī erat illa ſu/
ſceptio q̄ deū hoīem faceret: ⁊ hoīeȝ deuȝ.
quid tn̄ ꝓpter qd: ⁊ quid ſecundum qd dica
tur: adiuuāte dn̄o: prudēs ⁊ diligēs ⁊ pius
lector intelliget. Nam ecce diximus: quia
ſcđm id qđ deus eſt: glorificat ſuos: ſcđm
hoc vtiqȝ qđ dn̄s glorie eſt: ⁊ tn̄ dn̄s glorie
crucifixus eſt: qꝛ recte dicit̄ ⁊ deꝰ crucifixꝰ:
nō ex virtute diuinitatis: ſȝ ex īfirmitate car
nis. ſicut dicimus: qꝛ ſcđm id qđ deus ē iu
dicat: hoc eſt ex ptāte diuina: nō humana.
Et tn̄ ipſe homo iudicaturus eſt: ſicut dn̄s
glorie crucifixus eſt. ita enī apte ait: Cū ve mat.25

BIBLIOTECA MUNICIPAL MADRID

Ayuntamiento de Madrid

nerit filius hoīs in gloria ſua: ꝛ oēs angeli
ciꝰ cū eo: tūc cōgregabunt ante eū oēs gen
tes: ꝛ cetera. que de futuro iudicio vſqꝫ ad
vltimā ſententiā in eo loco ꝑdicant. Et iu/
Zach.12 dei quippe q in malicia ſua ꝑſeuerātes: in illo
iudicio puniēdi ſunt. ſicut alibi ſcriptū eſt:
Videbunt in quē pupugerūt. Cū eni ꝛ bo
ni ꝛ mali viſuri ſūt iudicē viuoꝝ ꝛ mortuo
rū: procul dubio cum videre non poterunt
mali: niſi ſcd̄m formā qua filius hoīs ē: ſꝫ
tñ in claritate in qua iudicabit: nō in humi
litate in qua iudicatꝰ eſt. Ceterū illā dei for
mam in qua equalis eſt patri ꝓculdubio im/
pij nō videbūt. Nō eni ſunt mūdicordes.
Mat.5 Beati eni mundicordes: qm̄ ipi deū vide
būt. Et ipa viſio ē facie ad faciē: q ſummū
i Co.15 premiū ꝓmittit iuſtis: ꝛ ipa fiet: cū tradet
regnū deo ꝛ patri. in quo ſue forme viſionē
vult intelligi. ſubiecta deo vniuerſa creatu
ra. ꝛ ipa in qua filius dei filius hoīs factus
Ibidē eſt. Quia ſcd̄m hāc ꝛ ipe filiꝰ tūc ſubiectus
illi erit: qui ei ſubiecit omnia: vt ſit deꝰ om
nia in omnibus. Alioquin ſi filiꝰ dei iudex
in forma qua equalis ē patri: etiā impijs cū
iudicaturus eſt apparebit. Quid eſt qđ ꝓ
Jo.14 magno dilectori ſuo pollicet dicēs. Et ego
diligā eū. ꝛ oſtēdā meipſū illi. Quapropter
filius hoīs iudicaturus ē. nec tñ ex hūana
ptāte: ſꝫ ex ea q filius dei eſt. Et rurſus fili
us dei iudicaturus ē. nec tñ in ea forma ap
parens: in qua deus eſt equalis patri. ſꝫ in
ea qua filius hoīs ē. Itaqꝫ vtrūqꝫ dici pōt.
ꝛ filius hoīs iudicabit. ꝛ nō filiꝰ hoīs iudi
cabit. Quia filiꝰ hoīs iudicabit: vt verū ſit
Mat.25 qđ ait. Cū venerit filius hoīs tūc cōgrega
bunt ante eū oēs gētes. Et nō filiꝰ hoīs iu
dicabit. vt verū ſit qđ ait. Ego nō iudicabo.
Joh.8 Et ego nō quero gloriā meā: eſt q querat ꝛ
iudicet. Nā ſcd̄m id qđ ī iudicio nō forma
dei: ſed forma filij hoīs apparebit: nec ipſe
Joh.5 pater iudicabit. Scd̄m hoc eni dictū ē: Pa
ter nō iudicat quēquā. ſed omne iudiciū
dedit filio. Quod vtrū ex illa locutione dictū
ſit: quā ſupra cōmemorauimꝰ: vbi ait: Sic
Ibidē dedit filio habere vitā i ſemetipo: vt ſignifi
caret qꝛ ſic genuit filiū: An ex illa de qua lo
Phi.2 quit apl̄s dicēs: Propt qđ eū ſuſcitauit: ꝛ
donauit ei nomē qđ eſt ſup oē nomē. Hoc
eni de filio hoīs dictū eſt: ſcd̄m quē dei filiꝰ
Ibidē excitatus ē a mortuis. Ille quippe in forma
dei equalis eſt patri: ex q ſe exinaniuit: formā
ſerui accipiēs. in ipa forma ſerui ꝛ agit ꝛ pa
titur ꝛ accipit: q cōſequenter cōtexit apoſto
lus: Humiliauit ſe factꝰ obediēs vſqꝫ ad mor Ibidē
tē: mortē aūt crucis: ꝓpter qđ deꝰ illū exalta
uit: ꝛ donauit ei nomē qđ eſt ſup omne no/
mē: vt in noīe ieſu oē genu flectat. celeſtiū
terreſtriū ꝛ infernoꝝ: ꝛ oīs lingua cōfiteat:
qꝛ dn̄s ieſus xp̄s in gloria ē dei pris: Vtrū
ergo ſcd̄m illā: an ſcd̄m iſtā locutionem di/
ctū ſit. Q ē iudiciū dedit filio: ſatis hinc ap Joh.5
paret: quia ſi ſcd̄m illud diceret ſcd̄m qđ di
ctū eſt: Dedit filio habere vitā i ſemetipſo: Ibidē
nō vtiqꝫ diceret: pater nō iudicat quēquā.
Scd̄m hoc eni ꝙ equalē pater genuit filiū
iudicat cū illo. Scd̄m hoc ergo dictū eſt ꝙ
in iudicio nō i forma dei: ſꝫ forma filij hoīs
apparebit. Non quia nō iudicabit qui de/
dit omne iudiciū filio. cū de illo dicat filius.
Eſt qui querat ꝛ iudicet. ſed ita eſt dictum: Joh.8
Pater nō iudicat quēquā: ſed omne iudiciū Joh.5
dedit filio: ac ſi diceret. Patrē nemo vide
bit in iudicio viuoꝝ ꝛ mortuoꝝ: ſed omnes
filiū: qꝛ filius hoīs eſt vt poſſit ꝛ ab impijs
videri. cū ꝛ illi videbūt in quē pupugerūt. Zach.12
Quod ne coniicere potiꝰ qꝫ apte demōſtrare
videamur: ꝓferemꝰ eiuſdē dn̄i certā mani
feſtāqꝫ ſententiā: qua oſtendamus ipam fu
iſſe cām vt diceret: Pat nō iudicat quēquā: Joh.5
ſed omne iudiciū dedit filio: qꝛ iudex in for
ma filij hoīs apparebit: que forma nō ē pa
tris ſed filij. Nec ea filij in qua equalis eſt
patri: ſed in q minor eſt patre: vt ſit in iudi/
cio cōſpicuus ꝛ bonis ꝛ malis. Paulo eni
poſt dicit: Amē dico vobis: quia qui ver/ Ibidē
bum meū audit ꝛ credit ei qui miſit me: ha
bet vitā eternā: ꝛ in iudiciū nō veniet: ſed
trāſijt a morte in vitā. Hec vita eterna ē illa
viſio que nō ꝑtinet ad malos. Deinde ſeq
tur: Amen amē dico vobis: qꝛ veniet hora Ibidē
ꝛ nunc eſt: cū mortui audient vocē filij dei:
ꝛ qui audierint viuent. Et hoc ꝓprium eſt
pioꝝ: qui ſic audiūt de incarnatione eius:
vt credāt qꝛ filius dei eſt. id eſt ſic eū ꝓpter
ſe factum accipiunt minorē patre in forma
ſerui: vt credant qꝛ equalis eſt patri in for/
ma dei. Et ideo ſequitur: ꝛ hoc ipm cōme
dās dicit: Sicut pater habet vitā in ſemet
ipſo: ita dedit ꝛ filio vitam habere in ſemet Joh.5
ipſo. Deinde venit ad viſionē ſue clarita/

Ayuntamiento de Madrid

ſ

nis in qua venturus eſt ad iudiciū: que viſio
cōmunis erit ⁊ impijs ⁊ iuſtis. Sequit̃ cuꝫ
Ibidēꝫ ⁊ dicit. Et poteſtatē dedit ei iudiciuꝫ facere
qm̄ filius hois eſt. Puto nihil eſſe maniſe/
ſtius. Nam qꝛ filius dei eſt equalis patri: n̄
accepit hāc poteſtatē iudicij faciēdi: ſꝫ habet
illā cuꝫ patre in occulto. Accepit autē illam:
vt boni ⁊ mali cuꝫ videāt iudicantē: qꝛ filiꝰ
hominis eſt. Viſio quippe filij hominis ex
hibet̃ ⁊ malis. Naꝫ viſio forme dei non niſi
Mat. 5 mūdis corde: qꝛ ipſi deū videbunt. id eſt ſo
lis pijs exhibebit: quoruꝫ dilectioni hoc ipſꝫ
ꝓmittit: qꝛ ſeipſuꝫ oſtēdet illis. Et ideo vide
Ioh. 5 quid ſequat̃. Nolite mirari hoc inquit. Quid
nos prohibet mirari: niſi illō qō reuera mi
ratur omnis qui nō itelligit: vt ideo diceret
patrē dediſſe ei poteſtatē iudicium facere: qꝛ
filius hominis eſt: cum magis quaſi hoc ex
pectaretur vt diceret: qm̄ filius dei eſt. Sed
quia filiuꝫ dei ſcḋm id qō in forma dei equa
lis ē patri videre iniq nō poſſunt. Oportet
aūt vt iudicē viuoruꝫ ⁊ mortuoruꝫ corā quo
iudicabunt̃: ⁊ iuſti videant ⁊ iniqui. Nolite
Ibi. ā inquit hoc mirari: qm̄ venit hora in qua om/
nes qui in monumētis ſunt audient vocem
eius: ⁊ prodiet̃ qui bona geſſerunt in reſur/
rectione vite: qui mala geſſerunt in reſurre/
ctionem iudicij. Ad hoc ergo oportebat vt
ideo acciperet hanc poteſtatem qꝛ filius ho
minis eſt: vt reſurgentes omnes viderēt cuꝫ
in forma in qua videri ab hominibus poteſt
ſed alij ad damnationem: alij ad vitam eter
nam. Que eſt autē vita eterna: niſi illa viſio
que nō cōceditur impijs: vt cognoſcant te in
Io. 17. quit vnum verum deum: ⁊ quē miſiſti ieſuꝫ
chriſtum. Quō ⁊ ipſum ieſuꝫ chriſtuꝫ: niſi
quēadmodum vnū verꝫ deū qui oſtēdet ſe/
ipſum illis. Nō quō oſtēdet ſe etiam punien
dis in forma filij hois: ſcḋm illā viſionē bo
nus ē: ſi ḋm quā viſionē deus apparet mū/
ps. 72. dis corde: qm̄ qꝫ bonꝰ deus iſrael rectis cor
de. Quādo aūt iudicē videbūt mali: nō eis
videbit̃ bonus: quia nō ad eum gaudebunt
Apoc. j corde: ſed tūc ſe plangent omnes tribus ter
re. in numero vtiqꝫ omniū maloꝝ ⁊ infide/
liuꝫ. Propter hoc cū illi q cuꝫ dixerat ma/
giſtrum bonū: querēs ab eo ꝯſiliuꝫ cōſequē
mat. 19. de vite eterne reſpōdit. Quid me iterrogas
de bono. nemo bonus niſi vnus deus. cuꝫ
⁊ hominēꝫ alio loco dicat bonum ipſe dñs.

Bonus homo inquit de bono theſauro cor mat. 12.
dis ſui profert bona: ⁊ malus homo de ma
lo theſauro cordis ſui profert mala. Sed qꝛ
ille vitam eternā querebat. Vita autē eter/
na eſt in illa cōtemplatione: qua nō ad penaꝫ
videtur deus: ſed ad gaudium ſempiternū.
⁊ nō intelligebat cum quo loquebatur: q tan
tūmodo filium hominis arbitrabat̃. Quid
me interrogas inquit de bono. id eſt iſtā for mat. 19.
mam quaꝫ vides quid interrogas de bono:
⁊ vocas me ſecūduꝫ qō vides magiſtrū bo/
num. hec forma filij hominis eſt: hec forma
accepta ē: hec forma apparebit in iudicio: nō
tm̄ iuſtis: ſed ⁊ impijs. ⁊ huius forme viſio
nō erit in bonum eis qui male agūt. Eſt aūt
viſio forme mee in qua cum eſſem: nō rapi/
nam arbitratus ſum eſſe equalis deo: ſed vt Phi. 2
hanc acciperem meipſuꝫ exinaniui. Ille er
go vnus deus pater ⁊ filius ⁊ ſpūſſanctus:
qui nō apparebit niſi ad gaudium qō nō au
feretur a iuſtis. Cui gaudio futuro ſuſpira/
bat qui dicit. Vnam petij a dño hanc requi ps. 26.
rā: vt inhabitē in domo dñi ꝑ omnes dies
vite mee: vt cōtempler delectatiōēꝫ domini.
Vnus ergo deus ipſe eſt ſolus bonus. ad
hoc qꝛ nemo eū videt ad luctū ⁊ planctū: ſed
tantum ad ſalutem ⁊ leticiam veram. Secū
dū illā formā ſi me itelligis: bonꝰ ſum. Si au
tē ſcḋm hāc ſolā: qd me interrogas de bono
ſi inter illos es q videbūt in quē pupugerūt
⁊ ipſa viſio malū eis erit: qꝛ penalis erit. Ex
iſta ſententia dixiſſe dñm: qd me interrogas
de bono: nemo bonꝰ niſi vnus deus. His mat. 19.
documētis que cōmemoraui ꝓbabile eſt: qꝛ
illa viſio dei qua cōtemplabunt̃ incōmuta/
bilem atqꝫ humanis oculis inuiſibilem dei
ſubſtantiā que ſolis ſanctis ꝓmittit̃: quā dicit
apls paulus: facie ad faciem. ⁊ de qua dicit j Co. 13
aplus iohānes. Siles ei erimus qm̄ vide/ j. Io. 3
bimus eū ſicuti ē: ⁊ de qua dicit̃. Vnā petij
a dño hāc requirā: vt cōtempler delectatiōēꝫ ps. 26.
dñi. ⁊ de q dicit ipſe dñs. Et ego diligā eū Io. 14.
⁊ oſtendā meipſuꝫ illi. ⁊ ꝓpter quā ſolā fide
corda mūdamꝰ: vt ſimus beati mūdicordes Mat. 5
qm̄ ipſi deuꝫ videbunt. Et ſi qua alia de iſta
viſione dicta ſunt. que copioſiſſime ſparſa
ꝑ omnes ſcripturas inuenit: quiſquis ad eam
querendā: oculum amoris intendit: ſola eſt
ſummū bonū noſtrum: cuius adipiſcēdi cau
ſa precipimur agere quicquid recte agimus.

Viſio vero illa filij hoīs q̄ p̄nunciata eſt:
mat. 25 cū cōgregabunť oēs gentes ante eū ⁊ dicet
ei. Dn̄e qñ te vidimus eſurientē ⁊ ſitientē
⁊ cetera. nec bonū erit impijs q mittentur in
ignē eternū. nec ſūmū bonū erit iuſtis. Ad/
huc eniʒ vocat eos ad regnū: qđ eis paratū
mat. 25 eſt ab initio mūdi. Sicut eniʒ illis dicet. Ite
Ibidē in ignē eternū. ita iſtis: venite bn̄dicti pris
mei: poſſidete paratū vobis regnū. Et ſicut
Ibidē ibunt illi in cōbuſtionē eternam. ſic iuſti i vi
tam eternā. Quid eſt autem vita eterna: ni/
Jo. 17. ſi vt cognoſcant te inquit vnū veruʒ deum:
⁊ quē miſiſti Jeſum xp̄m. Sed iā in ea cla/
ritate de qua dicit patri: quaʒ habui apud te
j Co. 25 priuſq̄ʒ mundus fieret. Tunc eniʒ tradeť re
mat. 25 gnuʒ deo ⁊ patri: vt intret ſeruus bonus in
gaudiū dn̄i ſui: ⁊ abſcondat eos quos poſſi/
det deus in abſcondito vultus ſui a conturba
tione hoiuʒ: eoꝝ ſcʒ qui tunc cōturbabuntur
Ps. iij audientes illā ſententiā: a quo auditu malo
iuſtus nō timebit: ſi modo ꝓtegať in taber/
naculo. id eſt in fide recta catholice eccleſie a
ꝯtradictione linguarū. id eſt a calūnijs here/
mat. 19. ticorū. Si vero eſt alius intellectus verboꝝ
dn̄i qbus ait: quid me interrogas de bono:
nemo bon⁹ niſi vnus deus: dn̄i non ideo
credať maioris bonitatis eſſe patris q̄ʒ filij
Joh. j. ſubſtāria: ſecundum quā verbū eſt. p quod
facta ſunt oia: nihilq̄ʒ abhorret a ſana doctri
na ſecuri vtamur: non vno tantuʒ: ſed quot
quot reperiri potuerint. Tanto eniʒ fortius
cōuincuntur heretici: quanto plures exitus
patent ad eorum laqueos euitandos. Sed
ea que adhuc cōſideranda ſunt: ab alio peta/
mus exordio.

Explicit liber primus de trinitate.

Incipiunt capitula libri ſecundi.

j De regulis ſecundum quas ſcriptura
de patre loquiť ⁊ filio.
ij De his ſcripture locis in qbus dubiū
eſt an ꝓpter aſſumptā creaturā minorē
patre indicent filiuʒ. an vero hoc tāmʒ
quod licet equalem patri. tn̄ ⁊ de patre
ſit doceant.
iij De his que ſpiritū ſanctū nō minorem
patre indicant. ſed tantuʒ q̄ de patre ꝓ
cedit.
iiij De clarificatione qua ⁊ pater filiū glo
rificat ⁊ filius patrem.
v Quō intelligenda ſit miſſio: ſiue filij:
aut ſpiritusſancti.
vi Quid ſit q̄ nunq̄ʒ legiť pater maior ſpi
ritusſancto: aut ſpiritusſanctus minor
patre.
vij Propoſitio queſtionis de multimo/
dis apparitionibus dei: quaꝝ quedam
miſſiones appellanť: cum pater miſſus
nō queat dici: ſed aut filius: aut ſpiritus
ſanctus cooperāte m̄ in oībus trinitate.
viij De his que naturam dei viſibilem pu
tauerunt.
ix De his qui filium volunt etiā ante car
nis aſſumptionem fuiſſe mortalem: vt
ſolus pater immortalitatem habere cre
datur.
10 An indiſcrete deus trinitas patribus
apparuerit. An aliqua ex trinitate per/
ſona.
xi De tribus viris ab abraam viſis: cū quibus
ſicut cum domino deo loquiť.
xij De duobus angelis q in humana for/
ma apparuerunt loth: ⁊ in quibus do/
minus ſingulariter appellat.
xiij De viſione moyſi qua deum vidit in
oreb per ignem in rubo.
xiiij De apparitiōe dei in exitu iſrael de egy
pto.
xv De his que diuinitus geſta ſunt coraʒ
moyſe in monte ſyna.
xvi Utrum deus per ſuaʒ ſubſtantiā moy
ſi apparuerat: an per viſibilem creatu/
ram.
xvij Quō ex perſona dn̄i Jeſu xp̄i dicta in/
telligenda ſint moyſi: ponam te ſup pe
tram ⁊ auferam manum meam ⁊ poſte
riora mea videbis.
xviij De viſiōe danielis in qua illi ⁊ patris
⁊ filij perſona apparuit in ſpecie corpo
rali.

Aurelij Auguſtini de trinitate in ſecunduʒ
librum prohemium.

Cum hoīes deū querūt: ⁊ ad intelli
c gentiā trinitatis pro captu infirmi
tatis humane animū intendunt: ex
perti difficultates laborioſas: ſiue
in ipſa acie mentis conātes intueri inacceſſi
bilem lucē: ſiue in ipſa multiplici ⁊ multimo

Ayuntamiento de Madrid

da locutiõe ſcripturarum vel literaꝝ ſacra
rũ: vbi mihi nõ videt niſi altercatiõ: vt xpi
grãda glorificata dulceſcat: cũ ad aliqd cer/
tũ diſcuſſa omni ãbiguitate puenerint facilli
me debent ignoſcere errãtibus in tanti pue
ſtigatione ſecreti. Sed duo ſunt que in erro
re hominũ difficillime tolerant̃ pꝛeſumptio
pꝛiuſq̃ veritas pateat: ⁊ cũ iam patuerit pꝛe
ſumpte defenſio falſitatis. A quibus duob⁹
vitijs nimis inimicis inuẽtioni veritatis: ⁊
tractationi diuinoꝝ ſanctorũq̃ libꝛoꝝ: ſi me
vt pcoꝛ ⁊ ſpero: deus defenderit atq̃ muni
Pſ. 5 uerit ſcuto bone voluntatis ſue: ⁊ gratia mi
ſericoꝛdie ſue: nõ ero ſegnis ad inquirendã
ſubſtãtiã dei: ſiue p ſcripturã eius: ſiue per
creaturã. Que vtraq̃ nobis ad hoc pponũt
intuenda: vt ipſe querat̃: ipſe diligat: q ⁊ illã
inſpirauit: ⁊ iſtã creauit. Nec trepidus ero
ad pferendã ſniã meã: in qua magis ama
bo inſpici a rectis: q̃ timebo moꝛderi a puer/
ſis. Gratanter eniz ſuſcipit oculũ colũbinũ
pulcherrima ⁊ modeſtiſſima charitas: den/
tẽ aũt caninũ vel euitat cautiſſima humilitas
vel retundit ſolidiſſima veritas. Magiſq̃
optabo a quolibet repꝛehendi: q̃ ſiue ab errã
te: ſiue ab adulante laudari. Nullus enim
repꝛehenſoꝛ foꝛmidandus eſt amatoꝛi veri
tatis. Etenim aut inimicus repꝛehenſurus
eſt: aut amicus. Si ergo inimicus inſultat:
ferendus eſt. Amicus aũt ſi errat docẽdus:
pſ. 104 ſi docet audiẽdus. Laudatoꝛ vo ⁊ errãs cõ
firmat errorẽ ⁊ adulãs illicit ĩ errorẽ. Emẽ
dabit ergo me iuſtus in miſericoꝛdia: ⁊ ar/
guet me: oleum autem peccatoꝛis non im/
pinguabit caput meum.

De regulis ſecundum quas ſcriptura de pa
tre ⁊ filio loquitur. Ca. j.

QVãobꝛẽ q̃q̃ firmiſſime tenea
mus de dño nr̃o Jeſu xpo: ⁊ p
ſcripturas diſſeminatã: ⁊ a do/
ctis catholicis earundẽ ſcriptu/
rarum tractatoꝛibus demõſtra
tam tanq̃ canonicã regulã: quõ
intelligatur dei filius ⁊ equalis patri ſecun
dum dei foꝛmã: in qua eſt ⁊ minoꝛ patre ſe/
cundũ ſerui foꝛmã quã accepit: in qua foꝛ/
ma non ſolũ patre: ſed ⁊ ſpirituſancto: neq̃
hoc tantũ: ſed etiã ſeipſo minoꝛ inuẽtus ẽ:
nõ ſeipſo q fuit: ſed ſeipſo q eſt: qꝛ foꝛma ſui
accepta: foꝛmã dei nõ amiſit: ſicut ſcriptura/
rũ q̃ in ſupioꝛe libꝛo cõmemoꝛauimus teſti
monia docuerũt. Sũt tñ qdã in diuinis elo
quijs ita poſita vt ambiguũ ſit ad quã poti⁹
regulã referant̃: vtrũ ad eã qua intelligim⁹
minoꝛẽ filiũ in aſſumpta creatura: an ad eã
qua intelligimus: nõ qdẽ minoꝛẽ eſſe filiũ:
ſed equalẽ patri: tamẽ ab illo hunc eſſe deũ
de deo: lumẽ de lumine. Filiũ qppe dicim⁹
deũ de deo: patrẽ aũt deũ tantũ nõ de deo.
Vñ manifeſtum eſt ꝙ filius habeat aliũ de
quo ſit ⁊ cui filius ſit: pater aũt nõ filium de
quo ſit habeat: ſed tñ cui pater ſit. Omnis
eniz filius de patre eſt qđ eſt: ⁊ patri: filius
eſt. Nullus aũt pater de filio eſt: qđ eſt: ſed
filio pater eſt. Quedã itaq̃ ita ponunt ĩ ſcri
pturis de patre ⁊ filio vt indicet vnitatẽ eq/
litatẽq̃ ſubſtãtie. ſicuti eſt. Ego ⁊ pater vnũ Joh. 1
ſumus. ⁊: Cũ in foꝛma dei eſſet: nõ rapinã Phi. 2
arbitratus eſt eſſe ſe equalẽ deo. ⁊ quecunq̃
talia ſunt. Quedã vero ita vt minoꝛẽ oſten/
dãt filiũ ppter foꝛmã ſui: id eſt, ppter aſſum
ptã creaturã mutabilis humaneq̃ ſubſtãtie
ſicuti eſt. Qđ ait. Qm̃ pater maioꝛ me eſt ⁊ Jo. 4
Pater nõ iudicat quẽq̃: ſꝫ omne iudicium Joh. 5.
dedit filio. Naz paulopoſt cõſequenter ait.
Et poteſtatem dedit ei iudiciũ facere: qm̃ fi/
lius hominis eſt. Quedã poꝛro ita vt nec mi Ibidem
noꝛ nec equalis ſit: oſtendat: ſed tantũ ꝙ de
patre ſit intimet. vt eſt illud. Sicut habet pa
ter vitã in ſemetipſo: ſic dedit filio vitã habe Ibidem
re in ſemetipſo. ⁊ illud. Neq̃ eniꝫ poteſt fi/
lius a ſe facere quicquã: niſi qđ viderit patrẽ Ibidem
facientẽ. Quod ſi ppterea dictũ acceperim⁹
qꝛ in foꝛma accepta ex creatura minoꝛ eſt fi/
lius: cõſequens erit vt pꝛioꝛ pater ſup aquas
ambulauerit: aut alicuius alterius ceci nati mat. 14
de ſputo ⁊ luto oculos apuerit. ⁊ cetera: q fi Joh. 9
lius in carne apparens inter hoĩes fecit: vt
poſſet ea facere qui dixit: nõ poſſe filium a ſe
facere qcquã: niſi qđ viderit patrẽ facientẽ.
Quis aũt vel delirus ita ſentiat. Reſtat er/
go vt hec ideo dicta ſint: qꝛ incõmutabilis ẽ
vita filij ſicut patris: ⁊ tñ de patre eſt: ⁊ inſe/
parabilis eſt operatio patris ⁊ filij. Sꝫ tñ
ita operari filio de illo eſt: de quo ipſe eſt. id
eſt de patre. Et ita videt filius pꝛem: vt quo
eũ videt: hoc ipſo ſit filius. Nõ eniz aliud il
li ẽ eſſe de pꝛe. id ẽ naſci de patre: q̃ videre
pꝛẽ. Aut aliud videre opantẽ q̃ pariter opa/
ri: ſꝫ ideo nõ a ſe: qꝛ non eſt a ſe. Et ideo qđ Joh. 5

Ayuntamiento de Madrid

viderit patrē facientē: hec eadē facit ⁊ filius ſi
militer: q2 de pr̄e eſt. Neqȝ eniȝ alia ſimilit̄
ſicut pictor alias tabulas pingit: quēadmo/
dū alias ab alio pictas vidit. Nec eadē diſſi/
militer: ſicut corpus eaſdē lr̄as: exprimit q̄s
animus cogitauit: ſȝ quecunqȝ inqt pr̄ facit:
hec eadē filius facit ſimiliter. Et hec eadē di
xit ⁊ ſimiliter: ac ꝑ h̄ inſeꝑabilis ⁊ par ē oꝑa
Jbidē   tio patri ⁊ filio: ſȝ a pr̄e eſt filio. Jō nō pōt fi
lius a ſe facere q̄cq̄ȝ: niſi qđ viderit patrē fa/
cientē. Ex hac ergo regula qua ita loquunt̄
ſcripture: vt nō aliū alio minorē: ſed tantum
velint oſtēdere q̄s de quo ſit: nōnulli cū ſen/
ſuȝ ꝯceperūt: tanq̄ȝ minor filius diceretur.
Quida aūt noſtri indoctiores: ⁊ in his mini
me eruditi: dū hec ſecundū formā ſerui conā
tur accipe: ⁊ eos rectus intellectus nō ſequit̄
ꝑturbant̄. Qđ ne accidat tenenda eſt hec re
gula: qua non minor filius: ſed ꝙ de patre
ſit intimatur: quibus verbis: non inequali/
tas: ſed natiuitas eius oſtenditur.

De his ſcripture locis in quibus dubiuȝ ē:
an propter aſſumptam creaturam minorem
patre indicent filium: an vero hoc tantuȝ ꝙ
licet equalem patri: tamen quia de patre ſit
docẽant.   Ca. ij.

Sunt q̄ q̄dā in ſanctis libris: vt dice/
re ceperā: ita poſita vt ambiguū ſit q̄
nā referēda ſint: vtrū ad illud ꝙ ꝓpt
aſſumptā creaturā minor eſt filius: an ad il/
lud ꝙ q̄ȝuis eq̄lis: tn̄ q2 de patre ſit indicat̄.
Et mihi q̄dē videt ſi eo modo ambiguū eſt:
vt explicari diſcerniq; nō poſſit: ex vtralibet
Joh. 7   regula ſine ꝑiculo poſſe intelligi. ſicut ē: qđ
aūt. Mea doctrina nō eſt mea: ſȝ eius q̄ me
miſit. Naȝ ⁊ ex forma ſerui pōt accipi: ſicut
iā in libro ſuperiore tractauim⁹ ⁊ ex forma dei
in q̄ ſic eq̄lis eſt patri: vt tn̄ de patre ſit. Jn
dei q̄ppe forma: ſicut nō ē aliud fili⁹: aliđ vi
ta eius: ſȝ ipa vita fili⁹ eſt. Jta nō eſt aliđ fi/
li⁹: aliud doctrina eius: ſȝ ipa doctrina fili⁹ ē
ac ꝑ h̄ ſicut ad qđ dictū ē: dedit filio vitā: nō
aliud itelligit̄ q̄ȝ genuit filiū q̄ eſt vita. Sic et
Vbi. s̄   cū dr̄ dedit filio doctrinā: bn̄ itelligit̄ genuit
filiū q̄ eſt. doctrina vt qđ dictū ē: mea doctri
na nō eſt mea: ſed eius q̄ me miſit: ſic intelli
gat: ac ſi dictū ſit: ego nō ſum a memetipſo:
ſed ab ipſo qui me miſit.

De his qui ſpiritumſanctum non minorem
patre indicant: ſed tantum ꝙ de patre pro/
cedit.   Ca. iij.

Nam ⁊ de ſpirituſctō: de quo nō ē di/
ctū: ſemetipȝ exinaniuit formā ſerui   Phil.
accipiēs. Ait tn̄ ipſe dn̄s. Cū aūt ve/
nerit ille ſpūs veritatis: docebit vos oēȝ ve   Joh. j.
ritatē. Nō enim loquet̄ a ſemetipſo: ſȝ q̄cūqȝ
audiet loquet̄: ⁊ q̄ ventura ſunt ānūciabit vo/
bis. Jlle me clarificabit: q2 de meo accipiet:
⁊ ānūciabit vobis. Poſt hec v̄ba: niſi cōti   Jbidē
nuo ſecutus dixiſſet. Oia q̄cūq; hȝ pat̄ mea
ſunt: ꝓpterea dixi: q2 de meo accipiet: ⁊ ānū   Jbidē
ciabit vobis: crederetur fortaſſe ita natus de
xp̄o ſpūſſanctus: quēadmodū ille de patre.
De ſe q̄ppe dixerat. Mea doctrina n̄ ē mea
ſȝ ei⁹ q̄ me miſit. De ſpū aūt ſcō. Nō enim lo   Joh. 7
quet̄ a ſemetipſo: ſȝ q̄cūq; audiet loquet̄: q2
de meo accipiet ⁊ ānūciabit vobis. Sed q2
reddidit cāȝ cur dixerit: de meo accipiet. ait
eniȝ. Oia q̄cūqȝ hȝ pr̄ mea ſunt: ꝓpterea di   Joh.
xi q2 de meo accipiet: reſtat vt intelligat̄ etiā
ſpūſſctūs de pr̄e hr̄e ſicut ⁊ filius. Quō: niſi
ſi dȝ id qđ ſupra dixim⁹. Cū aūt venerit pa   Joh.
clitus quē ego mittā vobis a pr̄e: ſpiritū ve/
ritatis q̄ a pr̄e ꝓcedit: ille teſtimoniū ꝑhibe/
bit de me. Procedēdo itaqȝ a pr̄e dr̄ nō loq̄
a ſemetipſo. ⁊ ſic nō ex eo ſit vt minor ſit fili⁹   Joh.
q2 dixit: nō pōt fili⁹ a ſe facere q̄cq̄ȝ: niſi qđ
viderit pr̄eȝ faciētē. Nō eniȝ h̄ ex forma ſerui
dixit: ſȝ ex forma dei. ſic iā oſtēdim⁹. Hec au
tē v̄ba nō indicāt ꝙ minor ſit: ſȝ ꝙ de pr̄e ſit:
ita nō hinc efficit̄ vt minor ſit ſpūſſctūs: q2 di
ctū ē de illo. Nō eniȝ loquet̄ a ſemetipſo: ſed
q̄cūqȝ audiet: loquet̄. Scđȝ h̄ eniȝ dictū eſt:
ꝙ de pr̄e ꝓcedit. Cū vero ⁊ fili⁹ de pr̄e ſit: ⁊
ſpirituſſctūs a pr̄e ꝓcedat: cur nō ambo filij
dicant: nec ambo geniti: ſed ille vnus filius
vnigenit⁹: hic aūt ſpūſſctūs: nec fili⁹: nec ge
nit⁹: q2 ſi genit⁹ vtiqȝ fili⁹. alio loco ſi deus
donauerit. ⁊ quātuȝ donauerit diſſeremus.

De clarificatione qua ⁊ pater filiū: ⁊ fili⁹ pa
trē clarificat.   Ca. iiij.

Verūtamē h̄ euigilēt: ſi pn̄t: q̄ h̄ etiam
ſibi ſuffragari putauerunt: q̄ſi ad de/
mōſtrāduȝ patrē filio maiorēȝ: q2 di/   Jo. 17.
xit fili⁹. Pater clarifica me. ⁊ ecce ſpūſſctūs
clarificauit eū. Nūq̄d nā ⁊ ipſe maior ē illo.
Porro aūt ſi ꝓpterea ſpūſſanctus clarificat
filiuȝ: q2 de filij accipiet: ideo ⁊ de eius acci/
piet: q2 oia q̄ hȝ pr̄ ipſius ſunt manifeſtū eſt: Joh.
q2 cum ſpūſſanctus glorificat filium: pater

Ayuntamiento de Madrid

glorificat filiũ. Vñ cognoſcit q̃ oia que h₃
pater: nõ tantũ filij: ſ₃ etiã ſpũſſcti ſunt: q̃ꝛ po
tẽs eſt ſpũſſctũs glorificare filiũ: quem glori
ficat pater. Q̃d ſi ille q̃ glorificat: eo que glo
rificat maior eſt: ſinaũt vt eq̃les ſint q̃ ſe inui
cẽ glorificãt. Scriptũ eſt aũt q̃ꝫ ꝛ filius glori
Jo.17. ficet patrẽ. Ego te inq̃t glorificaui ſup terraꝫ.
Sane caueant ne putet ſpiritusſanctus ma/
ior ambobus: quia glorificat filium quẽ glo
rificat pater. ipſum autem nec a patre nec a
filio ſcriptum eſt glorificari.

Quomodo intelligenda ſit miſſio: ſiue filij: ſiue ſpiritusſancti. Ca. v.

Sed in his ꝯuicti: ad illud ſe ꝯuertunt
vt dicãt: maior eſt q̃ mittit: q̃ꝫ qui mit
tit. Proinde maior eſt pater filio: q̃ꝛ
filius a patre ſe miſſuꝫ aſſidue cõmemorat.
Maior ẽ ꝛ ſpiritusſctõ: q̃ꝛ de illo dixit Jeſus
Jo.14. Quẽ mittet pater in noĩe meo. Et ſpũſſctũs
vtroq̃ꝫ minor eſt: q̃ꝛ ꝛ pater eũ mittit ſicut cõ
memorauimus. Et fili⁹ cũ dicit. Si aũt ab/
iero mittã eũ ad vos. Q̃ua in queſtiõe pri/
Jo.16. mũ q̃ro: vñ ꝛ quõ miſſus ſit fili⁹. Ergo inq̃t
a patre exiui. ꝛ veni in hũc mundũ. Ergo a
patre exire: ꝛ venire in hũc mundũ: hoc eſt
mitti. Q̃uid igit eſt q̃d de illo idem ipe euan
Joh.j. geliſta dicit. In hoc mundo erat: ꝛ mũdus
p̃ eũ factus ẽ: ꝛ mũdus eũ nõ cognouit. De
inde ꝯiũgit. In ſua ꝓpria venit. Illuc vtiq̃ꝫ
miſſus ẽ: quo venit. At ſi in hũc mũdũ miſ/
ſus eſt: quia exijt a patre ꝛ venit in hunc mũ
dum: ꝛ in hoc mũdo erat. Illuc g̃ miſſus eſt
vbi erat: Nã ꝛ illud q̃d ſcriptũ eſt in ꝓpheta
hier. 23 deũ dicere. Celũ ꝛ terrã ego impleo. Si de
filio dictũ eſt: ipm̃ eniꝫ nõnulli volũt intelli/
gi: vel ꝓpheta: vel in ꝓphetis locutũ: quo
Vbi. s̃ miſſus eſt niſi illuc vbi erat. Vbiq̃ꝫ eni erat
q̃ ait: celuꝫ ꝛ terrã ego impleo. Si aũt de pa/
tre dictũ eſt: vbi eſſe potuit ſine vbo ſuo: et
Sap. 8 ſine ſapientia ſua: que ꝑtendit a fine vſq̃ꝫ ad
finẽ fortiter: ꝛ diſponit oia ſuauit. Sꝫ neq̃ꝫ
ſine ſpiritusſctõ vſq̃ꝫ eſſe potuit. Itaq̃ꝫ ſi vbi/
q̃ꝫ eſt deus: vbiq̃ꝫ eſt etiaꝫ ſpũs eius. Illuc
g̃ ꝛ ſpũſſanctus miſſus eſt vbi erat. Nã ꝛ il
le q̃ nõ inuenit locũ: quo erat a facie dei ꝛ di/
ps̃. 138 cit. Si aſcẽdero in celũ tu ibi es: ſi deſcende
ro in infernũ ades: vbiq̃ꝫ volẽs intelligi pre
ſentẽ deũ: p̃ꝰus noĩauit ſpiritũ eius. Nã ſic
Ibideꝫ ait. Q̃uo abibo a ſpiritu tuo: ꝛ q̃ a facie tua
fugiã. Quocirca ſi ꝛ filius ꝛ ſpũſſanctus it/
luc mittit̃ vbi erat: querendũ eſt quõ intelli/
gat iſta miſſio: ſiue filij: ſiue ſpũſſancti. Pa
ter eniꝫ ſolus nuſq̃ꝫ legit̃ miſſus. Et de filio
quidẽ ita ſcribit aplˢ. Cuꝫ aũt venit plenitu Gal.4
do tp̃is: miſit deus filiũ ſuuꝫ: factũ ex mulie
liere: factũ ſub lege: vt eos qui ſub lege erãt
redimeret. Miſit inquit filiuꝫ ſuuꝫ factuꝫ ex
muliere. Q̃uo noĩe quis catholicus neſciat
nõ eũ priuationẽ virginitatis: ſed differen/
tiã ſexus hebreo loquendi more ſignificare
voluiſſe. Cũ itaq̃ꝫ ait. Miſit deus filiuꝫ ſuũ Vbi. s̃
factũ ex muliere: ſatis oñdit eo ipſo miſſuꝫ fi
lium quo factus eſt ex muliere. Q̃d ergo de
deo natus eſt: in hoc mundo erat. Q̃d autẽ
de maria natus eſt: in hunc mundũ miſſus
aduenit. Proinde mitti a patre ſine ſpiritu
ſancto nõ potuit: nõ ſoluꝫ: q̃ꝛ intelligit̃ pater
cũ eũ miſit. id ẽ fecit ex femina: nõ vtiq̃ꝫ ſine
ſpiritusſancto feciſſe. Veruũetiaꝫ q̃ꝫ manifeſtiſ
ſime atq̃ꝫ apertiſſime in euangelio dicit̃ virgi/
ni marie querenti ab angelo: quõ fiet iſtud:
ſpũſſanctus ſuperueniet in te: ꝛ virtus altiſſi/ Luc. j.
mi obumbrabit tibi. Et matheus dicit. In/
uenta eſt in vtero habens de ſpiritusſancto. M.
Q̃uãq̃ꝫ ꝛ apud Eſaiã ꝓphetam ipe xp̃s in
telligit̃ de aduentu ſuo futuro dicere. Et nũc
dñs miſit me ꝛ ſpiritus eius: fortaſſe aliquis eſa.48.
cogit vt dicamus etiam a ſeipſo miſſum eſſe
filiũ: q̃ꝛ ille marie cõceptus ꝛ ꝑtus operatio
trinitatis eſt: qua creãte oia creant̃. Et quõ
iã inquit: pater euꝫ miſit ſi ipſe ſe miſit. Cui
primũ rñdeo querens: vt dicat ſi põt. Q̃uõ
pater euꝫ ſanctificauit ſi ſe ipſe ſanctificauit:
vtrũq̃ꝫ eniꝫ idẽ dñs ait. Q̃uẽ pater inq̃t ſan Joh.10
ctificauit ꝛ miſit in hũc mundũ: vos dicitis:
q̃ꝛ blaſphemat q̃m dixi filius dei ſum. Alio
aũt loco ait. Et ꝓ eis ſanctifico meipm̃. Itẽ Jo.17.
quero quõ euꝫ pater tradidit: ſi ipſe ſe tradi/
dit. vtrũq̃ꝫ eniꝫ dicit aplˢ paulus. Q̃ui filio
inq̃t ꝓprio nõ pepcit: ſed ꝓ nobis oibus tra Ro.8.
didit illũ. Alibi autem de ipſo ſaluatore ait.
Q̃ui me dilexit: ꝛ tradidit ſeipſum pro me. Gal. 2
Credo rñdebit: ſi hec ꝓbe ſapit: q̃ꝛ vna vo/
lũtas eſt patris ꝛ filij: ꝛ inſepabilis opatio.
Sic g̃ intelligat illã incarnatiõẽ: ꝛ ex virgi
ne natiuitatẽ in qua filius intelligit̃ miſſus:
vna eademq̃ꝫ opatiõe p̃ris ꝛ filij inſepabiliter
eſſe factã. nõ vtiq̃ꝫ inde ſepato ſpũſancto: d̃
quo apte dicit̃. Inuẽta eſt in vtero habens
de ſpũſcõ. Nã etiã ſi ita queramus enodati⁹

ſoꝛmiſſis qꝺ dicimꝰ apparebit: quō miſit deꝰ
filiū ſuū. Juſſit vt veniret: atqꝫ ille iubēti ob
temꝑans venit: an rogauit: an tantūmō ad/
monuit. Sꝫ qꝺlibet hoꝝ fit: v̄bo vtiqꝫ factū
eſt. Dei aūt v̄bū: ipſe ē dei filiꝰ. Quapropter
cuꝫ cū pr̄ v̄bo miſit: a p̄re ⁊ v̄bo eiꝰ factū ē
vt mitteret̄. Ergo a p̄re ⁊ filio miſſus ē ideꝫ
Joh. j. filiꝰ: qꝛ v̄bū p̄ris ē ipſe filiꝰ. Quis eniꝫ ſe tā
ſacrilega induat opiniōe: vt putet tēpoꝛale v̄
bū a p̄re factū eſſe: vt eternꝰ filiꝰ mitteret̄: ⁊ i
carne appareret ex t̄pe. Sꝫ vtiqꝫ in ipſo dei
v̄bo qꝺ erat in p̄ncipio apud deū: ⁊ deꝰ erat
Ibideꝫ in ip̄a. ſ. ſapiētia dei: ſine t̄pe erat: quo t̄pe il/
luꝫ in carne apparere opoꝛteret. Itaqꝫ cū ſi/
Ibideꝫ ne vllo initio t̄pis in p̄ncipio eſſet v̄bū: ⁊ v̄
buꝫ eſſet apꝺ deū: ⁊ deus eēt v̄bū: ſine vllo
Gal. 4 t̄pe in ip̄o v̄bo erat: q̄ t̄pe v̄bū caro fieret et
habitaret in nobis. Que plenitudo t̄pis cuꝫ
veniſſet: miſit deus filiū ſuuꝫ: factū ex mulie
re. id eſt factum eſt in t̄pe vt incarnatuꝫ ver/
bū hominibus appareret: qꝺ in ipſo v̄bo ſi
ne tēpoꝛe erat: in quo t̄pe fieret. Ordo quip
pe tēpoꝛuꝫ in eterna dei ſapiētia ſine tēpoꝛe
eſt. Cuꝫ itaqꝫ hoc a patre ⁊ filio factuꝫ eſſet:
vt in carne filius appareret: cōgruenter di/
ctus eſt miſſus ille qui in ea carne apparuit:
miſiſſe aūt ille q̄ in ea nō apparuit. Qm̄ illa
que coꝛā coꝛpoꝛeis oculis foꝛis gerunt: ab
interioꝛe app̄atu nature ſpiritalis exiſtūt, p/
pterea ꝯuenienter miſſa dicunt̄. Foꝛma poꝛ/
ro illa ſuſcepti hoīs: filij p̄ſona eſt: nō etiā pa
tris. Quapropter pater inuiſibilis vna cuꝫ
filio ſecū inuiſibili: eundē filiū viſibileꝫ faciē
do: miſiſſe eū dictus eſt: qui ſi eo modo viſi/
bilis fieret: vt cū patre inuiſibilis eſſe deſiſte
ret. id ē ſi ſubſtātia inuiſibilis verbi in crea/
turā viſibilē mutata ⁊ tranſiens verteret̄: ita
miſſus a p̄a ī intelligeret̄ filius: vt tantum
miſſus nō etiā cū patre mittens. inueniret̄.
Cuꝫ vero ſic accepta eſt foꝛma ſerui vt mane
ret incōmutabilis foꝛma dei manifeſtuꝫ eſt:
q̄ a p̄re ⁊ filio nō apparētibus factū ſit ꝙ ap
paret in filio. id eſt vt ab inuiſibili p̄re cū in
uiſibili filio: idē ipſe filius viſibilis mitteret̄.
Joh. 8 Cur ḡ ait. Et a meipſo non veni. Jam hoc
ſꝫm foꝛmā ſerui dictū eſt: ſꝫm quā dictuꝫ eſt.
Ibideꝫ Ego nō iudico quēq̄. Si ergo miſſus dicit̄
inquantū apparuit foꝛis in creatura coꝛpoꝛa
li: q̄ intus in natura ſpiritali oculis moꝛtaliū
ſemꝑ occultus eſt: iam in p̄rompṫu eſt intel/
ligere etiā de ſpirituſancto cur miſſus ⁊ ipſe
dicat̄. Facta eſt eniꝫ quedā creature ſpecies
ex t̄pe in qua viſibiliter oſtenderet̄ ſpiritus/
ſanctus: ſiue cū in ip̄m dn̄m coꝛpoꝛali ſpecie
velut colūba deſcendit: ſiue cū decem diebꝰ
peractis poſt eius aſcenſionem: die penteco
ſtes factus eſt ſubito de celo ſonus: quaſi fer
ret̄ flatus vehemens: ⁊ viſe ſunt illis lingue
diuiſe tanq̄ ignis: qui ⁊ inſedit ſuper vnū/
quēq̄ eoꝛum. Hec operatio viſibiliter ex/
preſſa: ⁊ oculis oblata moꝛtalibꝰ: miſſio ſpi
rituſſancti dicta eſt: non ita vt appareret eiꝰ
ipſa ſubſtantia: qua ipſe inuiſibilis ⁊ incom
mutabilis eſt: ſicut pater ⁊ filius: ſed vt exte
rioꝛibus viſis hominum coꝛda cōmota a tē
poꝛali manifeſtatione veniēns: ad occultam
eternitatem ſemper p̄ſentis cōuerterentur.
Quid ſit quod nunq̄ legitur: aut pater ma
ioꝛ ſpū ſancto: aut ſpiritusſanctus minoꝛ
patre.

Capitulum. vi.

i Deo autem nuſq̄ ſcriptū eſt ꝙ deus
pater maioꝛ ſit ſpirituſancto: vel ſpiri
tuſſanctus minoꝛ deo patre: qꝛ nō ſic
eſt aſſumpta creatura: in qua appareret ſpiri
tuſſctūs: ſicut aſſumptꝰ eſt filius hominis:
in qua foꝛma ipſius verbi dei perſona p̄ſen
taret̄: nō vt haberet verbū dei: ſicut alij ſapiē
tes ſancti: ſed p̄re participibꝰ ſuis. Nō vtiqꝫ
ꝙ amplius habebat verbuꝫ dei vt eſſet quaꝫ
ceteri excellētioꝛe ſapiētia. ſed ꝙ ipſꝫ verbuꝫ
erat. Aliud eſt eniꝫ verbū in carne: aliud v̄
bū caro. Item aliud eſt verbū in hoīe: aliud
verbuꝫ homo. Caro enim pro hoīe poſita ē
in eo ꝙ ait. Verbuꝫ caro factum eſt: ſicut il/
lud. Et videbit oīs caro ſalutare dei. Non
enim ſine anima vel ſine mente: ſed ita om/
nis caro: ac ſi diceret: omnis homo. Nō er
go ſic eſt aſſumpta creatura: in qua apparet
ſpūſſanctus: ſicut aſſumpta eſt caro illa ⁊ hu
mana illa foꝛma ex v̄gine maria. Neqꝫ eīn
columbaꝫ beatificauit ſp̄s: vel illū flatum:
vel illuꝫ ignē: ſibiqꝫ ⁊ perſone ſue in vnita/
tem habitūqꝫ cōiunxit in eternū. Haud ve/
ro mutabilis ⁊ cōuertibilis eſt natura ſpiri/
tuſſancti: vt nō hec ex creatura fierent: ſꝫ ipſe
in illud atqꝫ illud mutabiliter verteret̄: ſicut
aqua in glaciem. Sed apparuerunt iſta ſicut
oppoꝛtune apparere debuerunt: creatura ſer
uiēte creatoꝛi: ⁊ ad nutū eius incōmutabili/
ter in ſeipſo p̄manentis ad euꝫ ſignifican/

dum ⁊ demonſtrandū: ſicut ſignificari ⁊ de
monſtrari mortalib⁹ oportebat mutata atq̄
conuerſa. Proinde quāq̄ illa columba ſpi
Act. 2 ritus dicta ſit: ⁊ de illo igne cū diceret. Viſe
ſunt illis inquit lingue diuiſe velut ignis: q
⁊ inſedit ſuper vnūquēq̄ eoꝝ: ⁊ ceperūt loq
linguidis: quēadmoduꝫ ſpiritusſanctus da/
bat eis pronunciare: vt oſtēderet ꝑ illū ignē
ſpiritū demonſtratū: ſicut ꝑ columbā. Non
tñ ita poſſumus dicere ſpiritūſanctū: ⁊ deuꝫ
⁊ columbā: aut ⁊ deū ⁊ ignem: ſicut dicim⁹
filiū: ⁊ deuꝫ: ⁊ hominē: nec ſicut dicimus fi/
Joh. j. liuꝫ agnū dei: nō ſolū Johāne baptiſta dicē
Apo. 5 te. Ecce agnus dei: ſed etiā Johāne euan
geliſta vidēte agnuꝫ occiſuꝫ in apocalypſi.
Illa quippe viſio ꝓphetica non eſt exhibita
oculis corporeis per formas corporeas: ſed
in ſpiritu: ꝑ ſpirituales imagines corporum.
Columbam vero illā ⁊ ignē oculis viderūt
quicunq̄ viderunt: quāq̄ de igne diſcepta/
Act. 2 ri poteſt: vtruꝫ oculis: an ſpiritu viſus ſit: ꝓ
pter verba ſic poſita. Non enim ait: viderūt
linguas diuiſas velut ignē: ſed viſe ſunt eis
Non autē ſub eadē ſignificatione ſolemus
dicere: viſum eſt mihi: qua dicimus vidi: ⁊
in illis quidē ſpūalibus viſis imaginū cor
poraliuꝫ ſolet dici: ⁊ viſum eſt mihi: ⁊ vidi.
In illis vero q̄ ꝑ expꝛeſſam corporalē ſpecieꝫ
oculis demōſtrant: nō ſolet dici: viſuꝫ ē mi/
hi: ſed Vidi. De illo ergo igne pōt eſſe que
ſtio: quō viſus ſit: vtrū intus in ſpū tanq̄ fo
ris: an vere foris corā oculis carnis. De il/
la vero columba: que dicta eſt corporali ſpe/
cie deſcēdiſſe: nullus vſq̄ dubitauit: q̄ ocu/
lis viſa ſit. Nec ſicut dicimus filiū petrā: ſcri
Jc̄ ō. 10. ptuꝫ eſt eniꝫ. Petra erat xp̄s: ita poſſumus
dicere: ſpiritū colūbā vel ignē. Illa enim pe
tra iam erat in creatura: ⁊ ꝑ actionis moduꝫ.
nuncupata eſt noīe xp̄i: quē ſignificabat: ſicut
Gē. 28 lapis ille: quem Jacob poſitū ad caput etiāꝫ
vnctione ad ſignificandū dñꝫ aſſumpſit. Si
Gē. 22 cut Iſaac xp̄s erat: cum ad ſe imolanduꝫ li/
gna portabat. Acceſſit iſtis actio quedam ſi
gnificatiua. iā exiſtentibus: non aūt ſicut illa
columba ⁊ ignis ad hec tantūmodo ſignificā
Exo. 3 da repēte extiterūt. Magis iſta ſimilia mihi
videntur flamine illi que in rubo apparuit.
ibidē. 13 Moyſi: ⁊ illi columne quā populus in here
ibidē 19 mo ſequebat: ⁊ fulgoribus ⁊ tonitruis que
fiebant cum lex daretur in monte. Ad hoc

enim corporalis rerū illarum extitit ſpecies:
vt aliquid ſignificaret atq̄ preteriret.
Propoſitio queſtionis de multimodis ap/
paritionibus dei: quarum quedaꝫ miſſiōes
appellant: cuꝫ pater miſſus nō queat dici: ſꝫ
aut filius: aut ſpūſanctus coopante tñ in oī/
bus trinitate. Ca. vij.

Propter has ergo corporales formas:
que ad eū ſignificandū: ⁊ ſicut huma
nis ſenſibus oportebat demōſtrāduꝫ
tꝑaliter extiterūt. Miſſus dicit etiā ſpūſan
ctus: nō tñ minor patre dictus eſt: ſicut fili⁹
ꝓpter formā ſerui: q2 illa forma ſerui inheſit
ad vnitatē ꝑſone: ille vero corporales ſpēs
ad demonſtrandū q̄ opus fuit ad tp̄s appa/
ruerūt: ⁊ eſſe poſtea deſtiterūt. Cur ergo non
⁊ pater dicit̄ miſſus ꝑ illas: ſpecies corpora/
les: ignem rubi: ⁊ columnā nubis: vl̄ ignis
⁊ fulgura in monte: ⁊ ſi qua talia tunc appa/
ruerunt: cū eum corā patribus locutuꝫ: teſte
ſcriptura didicimus: ſi ꝑ illos creature mo/
dos ⁊ formas corporaliter expꝛeſſas: ⁊ hūa
nis aſpectibus p̄ſentatas ipſe demonſtraba
tur. Si aūt filius ꝑ ea demonſtrabat̄: cur tā/
to poſt dicit̄: eū ex femina factus ē: ſicut apo
ſtolus dicit. Cum autem venit plenitudo tē
poris: miſit deus filiū ſuū factū ex muliere. Gal. 4
qui quidē ⁊ antea mittebat̄: cum ꝑ illas crea/
ture mutabiles formas patrib⁹ apparebat.
Aut ſi nō recte poſſet dici miſſus: niſi cū ver
bum caro factuꝫ eſt. cur miſſus dicit ſpūſ Joh. j.
ſanctus: cuius nulla talis incorporatio facta
eſt ſi vero ꝑ illa viſibilia que in lege ⁊ ꝓphe
tis commendant̄: nec pater: nec filius: ſed ſpi/
ritusſanctus oſtēdebat̄: cur etiā ipſe nūc dicit̄
miſſus cuꝫ illis modis ⁊ antea mitteretur.
In huius perplexitate queſtionis adiuuan/
te dño: primuꝫ querenduꝫ eſt: vtrū pater: an
filius: an ſpūſanctus: an aliquādo pater: ali
quādo filius: aliquādo ſpūſcūs: an ſine vl/
la diſtinctione perſonarum: ſicut dicit̄ deus
vnus ⁊ ſolus. id ē ipſa trinitas ꝑ illas creatu
re formas patribus apparuerit. Deinde q̄cū̄
liber horuꝫ inuentuꝫ viſuꝫ ve fuerit: vtrum
ad hoc opus tantūmodo creatura formata
ſit: in qua deus ſicut tunc oportuiſſe ipſe iu/
dicauit: humanis oſtenderet aſpectib⁹. An
angeli q̄ iā antea erāt ita mittebant̄: vt ex ꝑſo
na dei loq̄rent̄: aſſumētes corporalē ſpēꝫ de
creatura corporea: in vſum miniſterij ſui: ſi

Ayuntamiento de Madrid

cut cuiq; opus eſſet. Aut ipm corpus ſuum
cui nō ſubdunt: ſed ſubduā regūt: in ſpeces
quas vellet acōmodatas atq; aptas actioni/
bus ſuis mutātes: atq; vertētes ſcḋm attribu
tam ſibi a creatore potētiā. Poſtremo vide
bimus id qḋ q̄rere inſtitueramus: vtrū fili⁹
an ſpūſſctūs: ⁊ antea mittebant̄. Et ſi mitte/
bant: qḋ inter illā miſſionē: ⁊ eā quā in euan/
gelio legim⁹ diſtet: an nō ſit miſſus aliqs eo
rū: niſi cū vel filius factus eſſet ex Maria v̄
gine: vel cū ſpūſſanctus viſibili ſpecie: ſiue ī
colūba: ſiue in igneis linguis apparuerit.

De his qui naturam verbi dei viſibilē pu
tauerunt. Capitulum. viij.

o Mittamus igit̄ eos q nimis carnali
ter naturā verbi dei atq; ſapiētiā q in
ſeipſa manēs innouat oīa: quā vnicū
dei filiū dicimus: nō ſolū mutabilē: verum
etiā viſibilē eſſe putauerūt. Hi eniz multū
craſſuz cor diuinis rebus ingrendis auda/
ciusq; religioſius attulerūt. Anima qppe cū
ſit ſubſtātia ſpiritalis: cumq; etiā ipſa facta ſit
nec p aliū potuerit fieri: niſi p quē facta ſunt
oīa: ⁊ ſine quo factū eſt nihil: q̄uis ſit muta/
bilis: nō eſt tñ viſibilis: qḋ illi de verbo ipo
atq; ipſa ſapiētia dei: p quē facta eſt aīa: cre/
diderunt: cum ſit illa non inuiſibilis tm̄ q ⁊
aīa eſt: ſz etiā incōmutabilis q aīa nō ē. Ea
dē qppe incōmutabilitas eius cōmemorata
eſt: vt diceret in ſeipa manēs: inouat omnia
Et iſti qdē ruinā erroris ſui diuinaꝝ ſcriptu
rarū teſtimonijs q̄ſi fulcire conātes adhibēt
Pauli apl̄i ſniaz: ⁊ qḋ dcz ē ḋ vno ſolo deo
in quo ipſa trinitas intelligit̄ tm̄ de patre: nō:
⁊ de filio: ⁊ de ſpūſancto dictū accipiūt. Re/
j Thi. j gi autez ſeculorū īmmortali: inuiſibili: ſoli
deo honor ⁊ gloria in ſecula ſeculorum. Et
ibidē. 6 illud alteruz. Beatus ⁊ ſolus potēs rex re/
gū: ⁊ dñs dñantiū: q ſolus habet imortalita
tem: ⁊ lucem habitat inacceſſibilem: quē ne/
mo hominuz vidit: nec videre poteſt. Hec
quemadmodum intelligenda ſint: iam ſatis
nos diſſeruiſſe arbitror.

De his qui filium volunt etiam ante carnis
aſſumptionem fuiſſe mortalem: vt ſolus pa/
ter immortalitatem habere credatur.

Capitulum. ix.

Erū illi qui iſta nō de filio nec de ſpi/
ritu ſancto: ſz tm̄ de pr̄e accipi volūt:
dicūt viſibilē filiū nō p carnez de vir/
gine aſſumptā: ſz etiā antea p ſeipz. Nā ipſe
inquiūt apparuit oculis patrū. Quib⁹ ſi di/
xeris. Quō ḡ viſibilis p ſeipz filius: ſic ſeqt̄
⁊ mortalis p ſeipz fili⁹: vt ɔſtet vobis q tan
tūmodo de pr̄e vultis intelligi: qḋ dictū eſt.
Qui ſolus hz imortalitatē. Nā ſi ppter car j Thi.
nē ſuſceptā mortalis ē fili⁹: ppter hāc ſinite
vt ſit ⁊ viſibilis. Rñdent: nec ppter hāc mor
talē ſe filiū dicere: ſz ſic ⁊ añ viſibilē: ita ⁊ añ
mortalē. Nā ſi ppter carnē filiū dicūt eſſe
mortalē: iā nō pater ſine filio ſolus hz imor/
talitatē: q: ⁊ verbū eius: p q fcā ſunt oīa: hz Ioh. j
imortalitatē. Neq; eniz q: carnez aſſumpſit
mortalē: ideo amiſit imortalitatē ſuam. Qñ
qdē nec anime humane h accidere potuit vt
cū corpore moreret̄. dicēte ipſo dño. Nolite mat. 10
timere eos q corpus occidūt: aīaz aūt nō poſ
ſunt occidere. Aut vero etiā ſpūſſctūs carnez
aſſumpſit. de quo vtiq; ſine dubio turbabū
tur. Si ppter carnē mortalis ē fili⁹: quō ac/
cipiāt pr̄ez tm̄ nō ſine filio ⁊ ſine ſpūſancto
habere imortalitatē: qñ qdē ſpūſſanctus nō
aſſumpſit carnē. Qui ſi nō hz imortalitatez:
nō ḡ ppter carnē mortalis ē fili⁹. Si aūt ha/
bet ſpūſſanctus imortalitatē: nō de patre tan j Thi.
tūmō dictū eſt. Qui ſolus hz imortalitatez.
Quocirca ita ſe arbitrant̄: ⁊ ante incarnatio
nē p ſeipſuz mortalē filium poſſe ɔuincere:
q: ipſa mutabilitas nō inconuenienter mor
talitas dicitur. ſecundū quā ⁊ aīa dicit̄ mori.
nō q: in corpus: vel in aliquā alterā ſubſtan
tiā mutat̄ ⁊ vertit̄: ſed in ipſa ſua ſubſtātia qc
qd alio modo nūc eſt aut fuit: ſecūdum id qḋ
deſtitit eſſe qḋ erat: mortale dephēdit̄. Q:
itaq; inquiunt anteq̄ natus eſſet filius dei
de v̄gine maria: ipſe apparuit patribus nr̄is:
nō in vna eadēq; ſpecie: ſz multiformiter: ali
ter atq; aliter. Et viſibil e p ſeipm: q: nōdū
carne aſſumpta: ſubſtātia eius ɔſpicua mor
talibus oculis fuit: ⁊ mortalis inquantū mu
tabilis. Ita ⁊ ſpūſſctūs: qui alias colūba: alīs
ignis apparuit. Vñ nō trinitati aiūt: ſz ſingula/
riliter ⁊ pprie pr̄i tm̄ nō ɔuenit qḋ dictuz ē. Ibidē
Immortali inuiſibili ſoli deo: ⁊ q ſolus ha/
bet imortalitatē: ⁊ lucē habitat inacceſſibilē:
quez nemo hoium vidit: nec videre poteſt.
Omiſſis ergo iſtis: q nec aīe ſubſtātia inuiſi
bilē noſſe potuerūt. vñ longe remotū ab eis
vt noſſent vnius ⁊ ſolius dei. id ē pr̄is ⁊ fi/
lij ⁊ ſpūſſancti: nō ſolū inuiſibilē: verū ⁊ in/

Ayuntamiento de Madrid

cōmutabilē ꝑmanere ſubſtātiā: ac ꝓ hoc in ve ra ⁊ ſincera inmortalitate ↄſiſtere nos q nūꝗ̄ appuiſſe corporeis ocul' deū: nec patrē nec filiū nec ſpiritūſanctū dicim⁹ niſi ꝑ ſubiectā ſue poteſtati corporeā creaturam: in pace ca tholica pacifico ſtudio requirim⁹: parati corri gi: ſi fraterne ac recte repꝛehēdimur: parati ēt ſi ab inimico: ꝟa tñ dicēte: mordemur: vtrū indiſcrete deus apparuerit patribus noſtris anteꝗ̄ xp̄s veniret in carne: an aliqua ex tri nitate perſona: an ſingulatim quaſi ꝑ vices.

An indiſcrete deus trinitas patribus appa/ ruerit: an aliqua ex trinitate perſona.

Ca.x.

Primū in eo qđ ſcriptū eſt in geneſi:
a locutū deū cū hoīe quē de limo finxe/ rat: ſi excepta figurata ſignificatiōe vt rei geſte fides etiā ad litterā teneat: tractam⁹ in ſpecie hoīs videt̄ deus cū hoīe tūc locut⁹. Nō qdē expſſe hoc in libro poſitū eſt: ſed cir cūſtantia locutionis id reſonat: maxime illo qđ ſcriptū eſt: vocem dei audiſſe adam deā/
Gen. 3 bulantis in paradiſo ad veſperā: ⁊ abſcōdiſ/ ſe ſe in medio ligni: qđ erat i pad.ſo. Deinde dicētē: adam vbi es: reſpōdiſſe audiui vocē tuā ⁊ abſcondi me a facie tua: q̄m nudus ſū. Quō enim poſſit ad l̄ram intelligi talis dei ambulatio ⁊ collocutio: niſi in ſpecie huma/ na: nō video. Neq3 enim dici pōt vocē ſolā factā vbi deābulaſſe dict⁹ eſt deus. aut eū q deābulabat in loco nō fuiſſe viſibilē: cum ⁊ adā dicat ꝙ abſconderit ſe a facie dei. Quis ḡ erat ille. vtrū pater: an filius: an ſpūſſcūs. An oino deus idiſcrete ip̄a trinitas: in for/ ma hoīs hōi loquebat̄. Cōtextio qdē ip̄a ſcri
Gen. 1 pture nuſꝗ̄ trāſire ſentit a pſona ad pſonā ſed ille videt̄ loq ad p̄mū hoīem q dixit. Fiat lux. ⁊ fiat firmamētū: ⁊c. ꝑ illos ſingulos di es: quē deū patrē ſolemus accipere dicentē vt fiat quicqd facere voluit. Oia enim ꝑ ver bū ſuū fecit: qđ verbū eius vnicū filiū eius ſcđm rectā fidei regulam nouimus. Si ergo deus pater locutus eſt ad p̄mū hominem: ⁊ ipſe deābulabat in padiſo ad veſperā: ⁊ ab eius facie ſe in medio ligni paradiſi peccator abſcōderat: cur nō iā ipſe itelligat apparuiſ ſe abrae ⁊ moyſi: ⁊ qbus voluit: ⁊ quēadmo dū voluit ꝑ ſubiectā ſibi cōmutabilē atq3 vi/ ſibilē creaturā: cū ipſe in ſeipſo atq3 in ſub/ ſtātia ſua q̄ eſt incōmutabilis atq3 inuiſibilis maneat. Sed fieri potuit vt a pſona ad pſonā occulte ſcriptura trāſiret. vt cū patrē dixiſſe narraſſet. Fiat lux ⁊c. q ꝑ verbū feciſſe com Ubi. s memorat: iā filiū idicaret loq ad p̄mū hoīem: nō apte hoc explicās. ſz eis q poſſent intelli/ gendū intimās. Qui ergo habet vires: qb⁹ hoc ſecretū poſſit mētis acie penetrare: vt ei liquido appareat: vel poſſe etiā patrē: vel nō poſſe niſi filiū: vel etiā ſpiritūſanctū: ꝑ crea/ turā viſibilē humanis oculis apparere: per/ gat in hec ſcrutanda: ſi pōt: etiā ꝟbis enūciā da atq3 tractāda. Res tñ quantū ad hoc ſcri/ pture teſtimoniū attinet: vbi deus cū hoīe lo cutus eſt: quantū eſtimo occulta eſt. Quia et vtrū ſoleret adā corporeis oculis deū vide re: nō euidenter apparet: cum preſertim ma gna ſit queſtio cuiuſmodi oculi eis aperti fue rint: qñ vetitū cibū guſtauerūt. Hi enim an teꝗ̄ guſtaſſent: clauſi erāt. Illud tñ non te/ mere dixerim: ſi paradiſum corporalē quen dā locū: illa ſcriptura inſinuat: deambulare ibi deū: niſi in aliqua corporea forma: nullo mō potuiſſe. Nā ⁊ ſolas voces factas qs au diret homo: nec aliquā formam videret: dici pōt. nec q2 ſcriptū eſt. Abſcondit ſe adam a Ge. 3 facie dn̄i. ↄtinuo ſequit̄: vt ſoleret faciē eius videre. Quid ſi enim: nō quidē videre ipſe poterat: ſed videri ipſe metuebat: ab eo cui⁹ vocē audierat: ⁊ deambulantis pſentiā ſen/ ſerat. Nā ⁊ cayn dixit deo: A facie tua abſcō Ge. 4 dā me: nec ideo fateri cogimur cū ſolere cer nere faciē dei corporeis oculis: in qualibet forma viſibili: q̄uis de facinore ſuo: vocem interrogantis ſecumq3 loquentis audiſſet. Cuiuſmodi autem loquela tūc deus exterio ribus hoīm aurib⁹ inſonaret: maxime ad p̄ mū hoīem loquēs: ⁊ iuenire difficile ē: ⁊ non hoc iſto ſmone ſuſcepim⁹. Uerū ſi ſole vo ces ⁊ ſonitus fiebāt: qbus quedā ſenſibilē pſentia dei: p̄mis illis hoībus preberet: cur ibi pſonā dei patris nō intelligā: neſcio. qñ quidē eius pſona oſtendit̄. ⁊ in ea voce: cū Mat. 17 ieſus in monte corā tribus diſcipulis: pful/ gens apparuit. ⁊ in illa: vbi ſup baptizatum Mat. 3 columba deſcēdit. ⁊ in illa vbi ad patrem de ſua clarificatiōe: clamauit: eiq3 reſponſum eſt Et clarificaui ⁊ iterū clarificabo. Nō q2 fie/ Joh. 12 ri potuit vox ſine opere filij ⁊ ſpiritusſancti: Trinitas qppe inſeparabiliter operatur: ſed quia ea vox facta eſt que ſolius pſonā patris

BIBLIOTECA MUNICIPAL MADRID

Ayuntamiento de Madrid

oſtēderet. ſicut humanā illā formā ex virgi/
ne maria trinitas opata eſt: ſed ſolius filij ꝑ
ſona eſt. Viſibilē nanqz ſolius filij ꝑſonaz:
inuiſibilis trinitas opata eſt. Nec nos aliqd
ꝓhibet: illas voces factas ad adā: nō ſoluz a
trinitate factas: intelligere: ſz etiā ꝑſonaz de
monſtrātis euſdē trinitatis: accipere. Ibi
enim cogimur: nō niſi patris accipere: vbi
Mat. 3 dictū eſt. Hic eſt filius meus dilect⁹. Neqz
enīz ieſus etiā ſpūſſancti filius: aut etiā ſuus
filius credi aut intelligi poteſt. ⁊ vbi ſonuit.
Ioh. 12 Et clarificaui ⁊ iterū clarificabo: nō niſi pa/
tris ꝑſonā fatemur. Rūſio qppe eſt ad illaz
Ibi. 5 dn̄i voce: q̄ dixerat. Pater clarifica filium
tuū: qđ nō potuit dicere niſi deo patri tantū:
nō ⁊ ſpirituiſanct: cuius nō eſt filius. Hic
Gen̄. 3 autē vbi ſcriptū ē: ⁊ dixit dn̄s deus ad adā.
Cur nō ipſa trinitas itelligit. nihil dici pōt.
ibidē. 12 Similiter etiā qđ ſcriptum ē. ⁊ dixit dn̄s ad
abrahā: exi de terra tua: ⁊ de cognatiōe tua: ⁊
de domo patris tui: nō ē aptū: vtrū ſola vox
facta ſit ad aures abrae. an ⁊ aliqd oculis ei⁹
apparuerit. Paulopoſt autē aliquāto apt⁹
Ibidē dictū eſt. Et viſus eſt dn̄s abrae: ⁊ dixit illi.
Semini tuo dabo terraz hanc. Sed nec ibi
expreſſum eſt: in qua ſpecie viſus ſit ei dn̄s:
aut vtruz pater: an filius: an ſpirituſſanct⁹:
viſus ſit. Niſi forte ideo putāt filiuz viſuz eē
abrae: qz nō ſcriptuz eſt: viſus eſt ei deus: ſz
viſus eſt ei dn̄s. Tanqz enim ꝓprie videt fi
lius dn̄s vocari: dicente apoſtolo. Nam ⁊ ſi
i Co. 8 ſunt qui dicunt̄ dij: ſiue in celo: ſiue in terra:
ſicuti ſunt dij multi: ⁊ domini multi. nobis
tñ vn⁹ deus: pr̄ ex quo oīa: ⁊ nos in ipſo. et
vnus dn̄s ieſus xp̄s: ꝑ quē oīa ⁊ nos ꝑ ipſz.
Sed ⁊ cuz deus pater multis locis inueniat
dictus dn̄s: ſicuti eſt illud. Dn̄s dixit ad me
Ps̄. 2 filius meus es: tu ego hodie genui te: ⁊ illō
Ps̄. 109 Dixit dn̄s dn̄o meo: ſede a dextris meis.
Cū etiā ſpūſſcūs dn̄s dictus inueniatur. vbi
i Cor. 3 apls ait. Dn̄s aūt ſpūs ē. Et ne qſqz arbitre
tur filiū ſignificatū: ⁊ iō dictū ſpiritū ꝓpter i
corporeā ſubſtātiā: ſecutus cōtexuit. Vbi aūt
Ibidē ſpūs dn̄i: ibi libertas. Spiritū aūt dn̄i nemo
eſſe dubitauerit ſpiritumſanctuz. Neqz hic
ḡ euidenter apparet: vtruz aliqua ex trinita/
te ꝑſona: an deus ipſa trinitas. de quo vno
Deu. 6 deo dictū eſt. Dn̄m deū tuuz adorabis: ⁊ il/
li ſoli ſeruies: viſus fuerit abrae. Sub ilice
Ge. 18 autē mābre: tres viros vidit: quibus ⁊ in/

uitatis hoſpitioqz ſuſceptis ⁊ epulantib⁹: mi
niſtrauit. Sic tñ ſcriptura illā re geſtam nar
rare cepit: vt non dicat: viſi ſunt ei tres viri:
ſed viſus eſt ei dn̄s. Atqz inde cōſequenter
exponens: quō ei ſit viſus dn̄s: attexit narra
tionem de tribus viris: quos abrahā ꝑ plura
lē numeruz inuitat: vt hoſpitio ſuſcipiat: et
poſtea ſingulariter ſicut vnū alloquit̄. Et ſi/
cut vnus ei de ſara filiū pollicet: quē dn̄m di
cit ſcriptura: ſicut in eiuſdē narrationis exor
dio. Viſus ē inqt dn̄s abrae. Inuitat ergo
⁊ pedes lauat: ⁊ deducit abeuntes tanqz ho/
mines. Loquit̄ autē tanqz cuz dn̄o deo: ſiue
cum ei promittit filios: ſiue cum ei ſodomi
i imminens interitus indicat̄.

De tribus viris abrae viſis cum quibus ſi
cut cum domino loquitur.

Capitulum. xi.

On paruā neqz trāſitoriā ꝯſideratio
nem poſtulat iſte ſcripture locus. Si
enīz vnus viſus fuiſſet: tā illi qui di/
cunt: ⁊ priuſqz de virgine naſceret ꝑ ſuā ſub
ſtātiā viſibilē filiū: quid aliud qz ipſm eſſe cla/
marēt: qm̄ de patre inquiunt dictuz ē. Inuiſi/
bili ſoli deo. Et tñ poſſem adhuc qrere: quō i Thi. 6
añ ſuſceptā carnē: habitu eſt inuentus vt hō Phi. 2
qm̄ quidē ei pedes loti ſunt: ⁊ humanis epu/
lis epulatus eſt. Quō iſtud fieri poterat: cuz
adhuc in forma dei eſſet: nō rapinā arbit. a/ Ibidē
tus eſſe eqlis deo. Nunqd enīz iā ſemetipm
exinaniuerat: formā accipiēs in ſimilitudinē
hoīum factus: ⁊ habitu inuent⁹ vt hō. Cuz
hoc qñ fecerit ꝑ partū virginis nouerimus.
Quō igit añqz hoc feciſſet: vt vir vnus ap/
paruit abrae. an illa forma vera nō erat. Poſ
ſez iſta qrere: ſi vir vnus apparuiſſet abrae:
ideqz dei fili⁹ crederet̄. Cū vero tres viri vi
ſi ſunt: nec qſqz in eis vel forme vel etate vel
poteſtate maior ceteris dictus eſt: cur nō hic
accipiamus viſibiliter inſinuatā ꝑ creaturaz
viſibilē trinitatis equalitatem: atqz in tribus
ꝑſonis vnā eandēqz ſubſtantiā. Nā ne qſqz
putaret ſic intimatum vnum in tribus fuiſſe
maiorē: vt cuz dn̄m dei filiū intelligendum:
duos aūt alios angelos eius. quia cū tres vi
ſi ſint: vni dn̄o illic loquit abrahaz: ſancta ſcri
ptura futuris talibus cogitationibus ⁊ opi/
nionibus ꝯtradicēdo: nō pretermiſit occur
rere: quando paulopoſt duos angelos dicit
veniſſe ad loth: in quibus ⁊ ille vir iuſtus q Ge. 19

Ayuntamiento de Madrid

de ſodomoꝝ incendio meruit liberari: ad
vnũm dñm loquitur. Sic enim ſcriptura lo
Ge.18 quit dicens: Abijt aũt dñs poſtq̃ ceſſauit lo
qui ad abraam: ⁊ abraam reuerſus eſt ad lo
cum ſuum.

De duobus angelis qui in humana forma apparuerunt loth: ⁊ in quibus dominus ſingulariter appellatur.

Capitulum. xij.

Ge.19 Enerũt autẽ duo angeli in ſodomis
v veſpe. Hic aũt attẽtiꝰ ꝯſiderãdũ eſt
Ge.18 qd̕ oſtendere inſtitui. Cuꝫ tribꝰ cer/
te loquebat abraã: ⁊ cuꝫ dñm ſingularit̃ ap/
pellauit. Forte inquiet aliq̃s: vnum ex tribꝰ
agnoſcebat dñm: alios autẽ duos angelos
eius. Quid ſibi ḡ vult q̄ ꝯſeq̃nter dicit ſcri/
Ge.18 ptura. Abijt aũt dñs poſtq̃ ceſſauit loquẽs
ad abraã: ⁊ abraaꝫ reuerſus eſt ad locũ ſuũ.
ibid. 19 Venerũt autẽ duo angeli in ſodomis veſpe
re. An forte ille vnus abſceſſerat: q dominꝰ
agnoſcebat in tribus: ⁊ duos angelos q cuꝫ
illo erant ad conſumendam ſodom. miſe/
rat. Ergo ſequentia videamus. Venerunt
Ibi. 3 i[n]quit duo angeli in ſodomis veſpere. Loth
autẽ ſedebat ad portam ſodomoꝝ. Et cuꝫ
vidiſſet eos loth: ſurrexit in obuiam illis: et
adorauit in faciem ſuper terram ⁊ dixit. Ec
ce dñi: diuertite in domũ pueri veſtri. Hic
manifeſtuꝫ eſt ⁊ duos angelos fuiſſe: ⁊ ibo
ſpitiuꝫ pluraliter inuitatos: ⁊ honorifice ap/
pellatos dños: cum fortaſſe hoĩes putarẽt.
Sed rurſuꝫ mouet: q̄ niſi angeli dei cogno
ſcerent: nõ adoraret loth in faciem ſup ter/
ram. Cur ergo tanq̃ tali humanitate idigẽ/
tibus: ⁊ hoſpitium prebetur ⁊ victus. Sed
quodlibet hic lateat: illud nunc quod ſuſcepi
mus exequamur. Duo apparẽt: angeli am
bo dicuntur: pluraliter inuitantur. Tanquã
cum duobus pluraliter loquit̃: donec exca/
tura ſodomis. Deinde ſequitur ſcriptura:
Ibidem ⁊ dicit. Et factum eſt poſtq̃ eos eduxerunt
foras: dixerunt. Salua ne ſalua animam tu
am ne reſpexeris retro: neq̃ ſtes in hac vni
uerſa regione. In montem vade: ⁊ ibi ſal/
uaueris: ne forte cõprehendaris. Dixit aũt
loth ad eos. Rogo dñe: q̃m iuenit puer tuꝰ
ante te miſericordiã. et cetera. Quid eſt hec
quod dicit ad eos. Rogo domine: ſi iam il/
le diſceſſerat qui dominus erat: ⁊ angelos
miſerat. Cur dicit̃: rogo dñe: ⁊ nõ rogo do

mini. Aut ſi vnum ex eis voluit appella/
re: cur ait ſcriptura: Dixit autẽ loth ad eos: Ibidem
rogo domine. quoniam inuenit puer tuus
ante te miſericordiam: an ⁊ hic intelligimus
in plurali numero duas perſonas. Cũ autẽ
ille duo tanq̃ vnꝰ cõpellant̃ vnꝰ ſubſtãtie
vnũ dñm deuꝫ: ſed quas duas pſonas hic i/
telligimus: an patris ⁊ filij: an patris ⁊ ſpiri
tusſancti: an filij ⁊ ſpiritusſancti. Hoc forte
congruentius qd̕ vltimũ dixi. Miſſos enĩꝫ
ſe dixerũt: quod de filio ⁊ de ſpiritusſancto di
cimus. Nam patrem miſſum nuſq̃ ſcriptu
rarum nobis occurrit.

De viſione moyſi qui deuꝫ vidit in oreb. p ignem in rubo. Ca. xiij.

m Oyſes autem qñ ad populũ iſrael ex
egypto educendum miſſus eſt: ſic ei
dominũ apparuiſſe ſcriptũ eſt. Pa/ Exo. 3
ſcebat inquit oues ietro ſoceri ſui ſacerdotis
madian: ⁊ egit oues in deſertum: ⁊ venit in
montem dei oreb. Apparuit autem illi ange
lus dñi in flãma ignis de rubo. Et vidit q̄
in rubo ignis arderet: rubus vero nõ cõbu/
rebat̃: ait moyſes. Ibo ⁊ videbo viſuꝫ iſtd̕:
cur tã magnũ vidi: q̃m nõ cõburit̃ rubꝰ. Cũ
ḡ vidit dñs q̄ venit videre: clamauit ad euꝫ
dñs de rubro dicẽs. Ego ſuꝫ deus pr̃is tui:
deus abraã: ⁊ deꝰ iſaac: ⁊ deus iacob. Et hic
pmo angelus dñi dictus ẽ: deinde deꝰ. Nũ
qd ḡ angelꝰ ẽ deus abraã: ⁊ deꝰ iſaac: ⁊ deꝰ
iacob. Poteſt ḡ recte itelligi ipſe ſaluator: de q
dicit aplſ. Quoꝝ pr̃es: ⁊ ex q̄bus xp̃s ſcd̕ꝫ Ro. 9.
carnẽ: q eſt ſup oĩa deus bñdictus in ſecula.
Qui ḡ ſup oĩa eſt deus bñdictꝰ in ſecla: non
abſurde etiã hic ipſe intelligit̃ deus abraã: ⁊
deus iſaac: ⁊ deus iacob. Sꝫ cur pꝰus ange/
lus dñi dictus ẽ: cũ de rubo in flãma ignis
appuit: vtrũ q̄ vnꝰ ex multis angelꝰ erat: ſꝫ
p diſpẽſationẽ pſonã dñi ſui gerebat: an aſ/
ſumptũ erat aliqd creature: qd̕ ad pſens ne/
gociũ viſibiliter appareret: ⁊ vñ voces ſenſi
biliter ederent̃: qbꝰ pſentia dñi p ſubiectã
creaturã corꝑeis etiã ſenſibꝰ hoĩs ſicut opte
bat exhiberet̃. Si enĩꝫ vnꝰ ⁊ angelꝰ erat: qs
facile affirmare poſſit vtrũ ei filij pſona nun
ciãda impoſita fuerit: an ſpũſancti: an dei pa
tris: an ipſius oĩno trinitatis: q ẽ vnus ⁊ ſo
lus deus: vt diceret: ego ſum deus abraã: ⁊ Exo. 3
deus iſaac: ⁊ deus iacob. Neq̃ enim poſ/
ſumus dicere deum abraam: ⁊ deum iſaac:

Ayuntamiento de Madrid

ꝛ deū iacob: filiū dei eſſe. ꝛ prē3 nō eſſe: aut
ſpiritūſanctū: aut ipa3 trinitatē quā credim⁹
ꝛ itelligim⁹ vnū deū. Audebūt aliqs negare
deū abraā: ꝛ deū iſaac: ꝛ deū iacob: Ille eni
nō eſt illoꝝ patrū deus q nō ē deus. Por/
ro ſi nō ſolū pr̄ deus ē: ſicut oēs etiā heretici
Ro. 9. ɔcedūt: ſ3 etiā fili⁹: qḋ velint nolint cogunt
I Cor. 6 fateri: dicēte aplo: q e ſup oia deus bn̄dictus
Ibidem in ſecla: ꝛ ſpūſctūs: dicēte ipo aplo: clarifica
te ḡ deū in corpe vro: cū ſup diceret: neſcitis
qm̄ corpa veſtra tēplū i vobis eſt ſpūſancti:
quē habetis a deo: ꝛ hi tres vn⁹ deus: ſicut
catholica ſanitas credit: nō ſatis elucet quā
in trinitate pſonā: ꝛ vtrū aliquā: an ipus trī
nitatis gerebat ille angel⁹: ſi vn⁹ ex ceteris
angel' erat. Si aūt in vſu3 rei pſentis aſſum
pta creatura eſt: q ꝛ humanis oculis appereret
ꝛ aurib⁹ iſonaret: ꝛ appellaret angel⁹ dn̄i: ꝛ
ꝛ dn̄s ꝛ deus: nō pōt h deus pr̄ intelligi: ſed
aut fili⁹: aut ſpūſctūs: q̄q̄ ſpūm ſcm̄ alicubi
Ioh. 16 angelū dictū nō recolā: ſed ex ope poſſit itel
ligi. Dictū eni3 de illo eſt: q vētura ſunt ānū
ciabit vobis. Et vtiq3 angelus grece: latine
Eſa. 9. nūcius interptat. De dn̄o aūt ieſu xpo eui/
dētiſſime legimus apud pphetā3. q magni
conſilij angelus dictus ſit: cum ꝛ ſpiritūſan
ctus: ꝛ dei filius ſit deus ꝛ dn̄s angelorum.
Exo. 13 De apparitione dei in exitu iſrael de egy/
pto. Capi. xiiij.

i Te in exitu iſrael de egypto ſcriptū ē.
Deus aūt pibat illos: die qdē icolū/
na nubis ꝛ oñdebat illis viā. nocte aūt
i colūna ignis: ꝛ n̄ deficiebat colūna nubis
die: ꝛ colūna ignis nocte an̄ pplm. Quis ꝛ
h dubitet p ſubiectā creaturā cādē q3 corpeā
n̄ p ſuā ſubſtāntiā deū ocłis appruiſſe mortaliū
ſ3 vtrū prē3: an filiū: an ſpūmſcm̄: an ipa3 tri
Ibi. 16 nitatē vnū deū ſilr nō apparet. Nec ibi h di
ſtiguit quātū ꝯiſtimo: vbi ſcriptū ē. Et maie
ſtas dn̄i appuit i nube ꝛ locut⁹ ē dn̄s ad moy
ſen dicēs: exaudiui murmur filioꝝ iſrl. ꝛc.
De his que diuinitus geſta ſunt in monte
ſyna. Ca. xv.

i Am vero de nubib⁹ ꝛ vocibus ꝛ ful
Exo. 19 gorib⁹ ꝛ tuba ꝛ fumo in monte ſyna
cū diceret. Syna aūt mōs fumabat
tot⁹: ppterea q deſcēdiſſet deus i igne in cū
ꝛ aſcēdebat fum⁹ tāq3 fum⁹ fornacis ꝛ mēte
ɔfuſus ē ois ppl's vehemēter: fiebāt aūt vo
ces tube pdeuntes fortū valde. Moyſes

loquebat. ꝛ deus rn̄debat ei voce. Et paulo
poſt data lege i decē pceptis ɔſequent dr: ꝛ
oīs ppl's videbat voces ꝛ lāpades ꝛ voces
tube ꝛ mōtē fumātē. Et paulop. Et ſtabat
ingt oīs ppl's a lōge. Moyſes āt itrauit i ne
bulā vbi erat deus: ꝛ dixit dn̄s ad moyſen
ꝛc. Quid hinc dicā: niſi q nemo tā vecors
ē: q credat fumū ignē: nubes ꝛ nebula3: ꝛ ſi
q ſunt hmōi. Vbi ꝛ ſapiētie dei qḋ ē xps: vł
ſpūſſcti eſſe ſubſtāntiā. Nā de pr̄e deo: nec ar
riani h vnq3 auſi ſunt dicere. Ergo creatu/
ra ſuiēte creatori facta ſunt illa oia ꝛ huma/
nis ſenſib⁹ p diſpēſatione cōgrua pſentata.
niſi forte q2 dictū eſt: moyſes aūt intrauit in
nebulā vbi erat deus: hec arbitrabit carna/
nalis cogitatio a pplo qdē nebulā viſa3. in/
tra nebulā vō moyſen oculis carneis vidiſ/
ſe filiū dei. quē delirātes heretici in ſua ſub/
ſtātia viſu3 volūt. Sane viderit cū moyſes
oculis carneis: ſi oculis carneis pōt videri:
nō mō ſapiētia dei qḋ ē xps: ſ3 vł ipſa cuiuſ
libet hoīs ꝛ q̄liſcū93 ſapiētis. Aut q2 ſcriptū
ē de ſeniorib⁹ iſrael: q2 viderūt locū vbi ſte/
terat deus iſrael: ꝛ q2 ſub pedib⁹ eius tanq3
opus lapidis ſapphyri: ꝛ tanq3 aſpect⁹ firma
mēti celi. Propterea credēdū ē vbū ꝛ ſapiē
tiā dei p ſuā ſubſtātiā i ſpacio loci terreni ſte/
tiſſe: q ptendit a fine vſq3 ad finē fortit: ꝛ diſ
ponit oia ſuauiter: ꝛ ita eſſe mutabile verbū
dei: p quod facta ſunt oia: vt mō ſe ɔtrahat: mō
diſtēdat. Mūdet dn̄s a talib⁹ cogitatōib⁹ cor
da fidelium ſuoꝝ: ſed p ſubiectā: vt ſepe dixi
mus: creatura3 exhibent hec oia viſibilia ꝛ
ſenſibilia: ad ſignificandū inuiſibilē atq3 in/
telligibilē deū: nō ſolū patrē: ſed ꝛ filiū: ꝛ ſpi
ritumſanctu3: ex quo omnia: p quē omnia:
in quo oia: quāuis inuiſibilia dei a creatura
mundi: p ea que facta ſunt intellecta cōſpi/
ciantur: ſempiterna quoq3 virtus eius ꝛ di/
uinitas. Sed quod attinet ad id qḋ nunc ſu
ſcepimus: nec in monte ſyna video quēad/
modu3 appareat p illa oia que mortaliū ſenſi
bus terribiliter oſtendebant: vtrū deus tri/
nitas: an pater: an filius: an ſpūſanctus p
prie loquebat. Verūtn̄ ſi qd hinc ſine affir/
mādi temeritate modeſte atq3 cunctanter cō
iectare cōcedit: ſi vna ex trinitate perſona po
teſt intelligi: cur nō ſpiritūſanctū potius in/
telligimus: quādo ꝛ tabulis lapideis: lex ipa
que ibi data eſt: digito dei ſcripta eſſe dicit:

Ayuntamiento de Madrid

quo noie ſpirituſſanctū i euāgelio ſignificari
nouim⁹. Et quinquaginta dies numerant ab
occiſiōe agni ⁊ celebratiōe paſce vſq3 ad diē
quo hec fieri cepta ſunt in mōte ſyna. Sicut
poſt dñi paſſionē: ab eius reſurrectiōe quin
quaginta dies numerant: vt venit ꝓmiſſus
a filio dei ſpūſſcūs. Et in ipſo eius aduentu
Act. 2 quē in aploꝝ actibus legimus: ꝑ diuiſionē
linguaꝝ ignis apparuit: qui ⁊ inſedit ſuper
vnū queq3 eoꝝ. Quod credo ꝯgruū: vbi ſcri
Exo. 19 ptū eſt. Syna aūt mōs fumabat totus: ꝓpte
rea ꝙ deſcēdit in eū deus in igne. Et aliquā
Vbi. to poſt. Aſpectus inquit maieſtatis dñi: tanq3
ignis ardens ſup verticē montis corā filijs
iſrael. Aut ſi hec ideo facta ſunt: quia nec pater
nec filius illic eo modo pſentari poterāt ſine
ſpūſcō: quo ipſa3 legē ſcri ibi oportebat. Deū
quidē nō ꝑ ſubſtātiā ſuā que inuiſibilis ⁊ i-
cōmutabilis manet: ſed per illam ſpeciē crea
ture illic appar uiſſe cognoſcimus. Sed ali-
quam ex trinitate perſonam ſigno quoda3 ꝓ
Ex. 19 prio quantum ad mei capacitatem ſenſus p-
tinet: non videmus.

Vtrum deus per ſuā ſubſtantiam. Moyſi apparuerit: an per viſibilem creaturam.

Capitulum. xvi.

Sap. Exo. 33 Et etiā quo moueri pleriq3 ſolent: quia
e ſcriptum eſt. Et locutus eſt dñs ad
Job. Moyſen facie ad facie3: ſicut qs loq-
tur ad amicū ſuū cu3 paulopoſt dicat idem.
Moyſes. Si ergo inueni gra3 añ te: oſtēde
mihi temetipſu3 manifeſte: vt videa3 te: vt
ſim inueniēs gratiā ante te: ⁊ vt ſcia3: quia po
Ibidē pulus tuus ē gens hec. Et paulopoſt iterū.
Dixitq3 Moyſes ad dñm. Oſtende mihi
Ro. ibidē maieſtatē tuam. Quid eſt hoc ꝙ in oībus q
ſupra fiebāt: deus videri per ſuā ſubſtantiā
putabat. Vñ a miſeris ei ceditus eſt: nō per
creaturā: ſed ꝑ ſeip3 viſibilis filius dei: ⁊ ꝙ
Exo. intrauerat in nebulā Moyſes ad hoc intraſ
ſe videbat: vt oculis quidē populi oſtēderet
caligo nebuloſa: ille aūt intus vba dei tanq3
Ibidē eius faciē ꝯtēplatus audiret. Et quod dictu3
Vbi. ſ. eſt. Locutus eſt dñs ad Moyſen facie ad
faciē: ſicut qs loquit ad amicū ſuū. Ecce ide3
dicit. Si inueni gratiā ante te: oſtende mihi
temetipſum manifeſte. Nouerat vtiq3 quod
Exo. corporaliter videbat: ⁊ verā viſionē dei ſpi
ritaliter requirebat. Locutio quippe illa que
fiebat in vocibus ſic modificabat: tanq3 eēt
amici loquētis ad amicū. Sed deu3 patrem
qs corporeis oculis videt. Et in principio Joh. j.
erat verbu3: ⁊ verbū erat apud deū: ⁊ deus
erat verbu3. ꝑ qd facta ſunt oīa: quis corpo Ibidē
reis oculis videt. ⁊ ſpiritū ſapiētie: quis cor
poreis oculis videt. Quid eſt autem. Oſtē
de mihi temetipſum manifeſte vt videam te: Exo. 33
niſi oſtēde mihi ſubſtantiā tua3. Hoc aute3
ſi nō dixiſſet Moyſes: vtcūq3 ferēdi eſſent
ſtulti: qui putant ꝑ ea que ſupradicta vel ge-
ſta ſunt: ſubſtantiā dei oculis eius fuiſſe cō-
ſpicuā. Cum vero hic apertiſſime demōſtre
tur: nec deſiderāti hoc fuiſſe cōceſſum: quis
audeat dicere ꝑ ſimiles formas q huic quoq3
viſibiliter apparuerant: non creaturam deo
ſeruientē: ſed hoc ipſu3 qd deus eſt cuiuſq3
oculis apparuiſſe mortaliū. Et hoc qdē qd
poſtea dñs dicit ad Moyſen. Non poteris Ibidē
videre faciē meā: ⁊ viuere. Non enim vi-
debit hō faciē meā ⁊ viuet. Et ait dñs. Ec-
ce locus penes me eſt: ⁊ ſtabis ſuper petra3 Ibidē
ſtatim vt trāſibit mea maieſtas: ⁊ ponam te
in ſpecula petre: ⁊ tegā manū meam ſup te: Vbi. ſ.
donec tranſeā: ⁊ auferam manu3 meā: ⁊ tūc
videbis poſteriora mea: nā facies mea non
apparebit tibi.

Quod ex pſona dñi Jeſu dicta itelligēda ſint. Moyſi: ponam te ſuper petram: ⁊ auferam manum meam: ⁊ poſteriora mea videbis.

Ca. xvij.

On incōgruenter ex perſona domi-
n ni noſtri Jeſu xpi pfiguratū ſolet i-
telligi: vt poſteriora eius accipiat ca-
ro eius in qua de virgine natus eſt: ⁊ mor-
tuus ⁊ reſurrexit: ſiue ꝓpter poſteritate3
mortalitatis poſteriora dicta ſint: ſiue ꝙ ca3
prope finem ſeculi: hoc eſt poſterius ſuſcipe
re dignatus eſt. Facies aūt eius illa dei for- Vbi. ſ
ma: in qua rapinā arbitrat eſſe equalis deo
pri: quā nemo vtiq3 pōt videre ⁊ viuere: ſi-
ue quia poſt hanc vitā in qua peregrinamur a
dño: ⁊ vbi corpus qd corrūpit aggrauat ani Sap. 9
mā: videbimus facie ad faciē: ſicut dicit apls. 1 Co. 13
De hac enim vita in pſalmo dicit. Verumtñ ps. 38.
vniuerſa vanitas omnis homo viuēs. Et
iteru3. Quā nō iuſtificabit in conſpectu tuo ps. 142
omnis viuēs. In qua vita etia3 ſm Johā- 1 Joh. 3
nē: nōdu3 apparuit quod erimus. Scimus
aūt inquit quia cu3 apparuit: ſimiles ei erimus
qm videbimus eum ſicuti eſt. Quod vtiq3

Ayuntamiento de Madrid

poſt hanc vitã intelligi voluit: cũ mortis de
biti ſoluerimus: ⁊ reſurrectiõis promiſſum
receperimus. Siue quod etiã nũc inq̃ntũ
dei ſapientiã p quã facta ſunt oĩa: ſpiritaliter
intelligimus: in tm̃ carnalibus affectib⁹ mo
rimur: vt mortuũ nobis hunc mundũ depu
tãtes: noſq; ipi huic mũdo moriamur: ⁊ di/
Gal. 6 camus qđ ait apl's. Mũdus mihi crucifix⁹
Colo. 2 ẽ: ⁊ ego mũdo. De hac eniz morte: iterũ di
cit. Si autem mortui eſtis cũ xp̃o: quid ad/
huc velut viuẽtes de hoc mũdo decernitis.
Nõ ergo immerito: nemo poteſt faciez. id eſt
ipſaz manifeſtationẽ ſapiẽtie dei videre ⁊ vi
uere. Ipſa eniz eſt ſpecies: cui cõtemplãde
mat. 22 ſuſpirat omnis q affectat deũ diligere ex toto
corde: ⁊ ex tota aĩa: ⁊ ex tota mẽte. Ad quaz
cõtemplandã etiã ꝓximũ quãtũ poteſt edifi
cat: q diligit ⁊ ꝓximũ ſicut ſeipſum. In qui
Ibidem bus duobus pceptis: tota lex pedet ⁊ ꝓphe
te. Qđ ſignificat etiã in ipſo moyſe. Nã cũ
dixiſſet ꝓpter dilectionem dei qua precipue
Exo. 33 flagrabat. Si inueni gratiã in cõſpectu tuo:
oſtende mihi teĩpſuz manifeſte: vt ſim in/
ueniens gratiã ante te: continuo ꝓpter dile
ctionem etiam proximi ſubiecit atq; ait. Et
vt ſciã q2 pl's tuus eſt gens hec. Illa eſt er/
go ſpecies que rapit omnẽ animã rationalẽ
deſiderio ſui: tanto ardẽtiorez: quanto mun
diorẽ: ⁊ tanto mundiorẽ: quãto ad ſpiritalia
2 Cõ. 5 reſurgẽtez. Tanto aũt ad ſpiritalia reſurgen
tẽ: quãto a carnalibus morientẽ. Sed dum
peregrinamur a dño: ⁊ p fidẽ ambulamus:
nõ p ſpeciẽ: poſteriora xp̃i: hoc eſt carnẽ per
ipſam fidem videre debemus. id eſt in ſoli/
do fidei fundamento ſtantes: qđ ſignificat
mat. 16. petra: ⁊ eã de tali tutiſſima ſpecula intuẽtes:
in catholica ſcilicet eccleſia. de qua dictũ eſt.
Super hanc petram edificabo eccleſiã meã.
Tanto eniz certius diligimus: quãto vide/
re deſideramus faciẽ xp̃i: quã tanto in poſte
rioribus ſuis agnoſcimus: quãto nos prior
dilexerit xp̃s. Sz in ipſa carne: fides reſur/
Ro. 10 rectionis eius ſaluos facit atq; iuſtificat. Si
eniz credideris inquit in corde tuo: q2 illum
deus ſuſcitauit a mortuis: ſalu⁹ eris. Et ite/
Ro. 4. rum. Qui traditus eſt inquit ꝓpter delicta
noſtra: ⁊ reſurrexit ꝓpter iuſtificationez no
ſtrã: ideoq; reſurrectio corporis dñi ẽ meri/
tuz fidei noſtre. Nam mortuã eſſe illã carnẽ
in cruce paſſionis: etiaz inimici eius credũt:

ſed reſurrexiſſe non credunt. Quod firmiſ
ſime nos credẽtes: tanq̃ de petre ſoliditate
cõtuemur: vnde certa ſpe adoptionẽ expecta
mus: redemptionẽ corporis noſtri: q2 hoc
in mẽbris xp̃i ſperamus: que nos ipſi ſum⁹:
qđ pfectũ eſſe in ipſo tanq̃ in capite noſtro
fidei ſanitate cognoſcimus. Inde non vult Exo.
niſi cũ tranſierit videri poſteriora ſua: vt in
eius reſurrectionẽ credat. Paſca enim he/
breũ verbuz dicit: qđ trãſitũ interpretamur Joh.
Dñi ⁊ Iohãnes euãgeliſta dicit. Ante diez
feſtũ paſce: ſciẽs Ieſus q2 venit eius hora:
vt tranſeat ex hoc mũdo ad patrẽ. Hoc autẽ
q credũt: nec tñ in catholica fide ſz in ſciſ/
mate aliquo: aut in hereſi credunt: nõ de lo
co qui eſt penes eum vident poſteriora dñi. Exo.
Quid eniz ſibi vult qđ ait dñs. Ecce locus
eſt penes me: ⁊ ſtabis ſup petrã. Quis loc⁹
terrenus eſt penes dñm: niſi hoc eſt penes
eũ qđ eũ ſpiritaliter attingit. Nã quis locus Sap.
nõ eſt penes dñm. qui attingit a fine vſq; ad
finẽ fortiter: ⁊ diſponit oĩa ſuauiter. Et cui⁹ Eſa.
dictũ eſt. Celũ mihi ſedes eſt: ⁊ terra ſcabel/ Mat.
lũ pedũ eius. Et qui dixit. Quã domũ edifi Eſa.
cabitis mihi: aut quis locus quietis mee: nõ
ne manus mea fecit hec oĩa. Sed videlicet
intelligit locus penes euz in quo ſtat ſup pe/
trã: ipſa eccleſia catholica: vbi ſalubriter vi/
det paſca dñi. id eſt tranſitũ dñi: ⁊ poſteriora
eius id eſt corpus eius qui credit in reſurre/
ctionẽ eius. Et ſtabis inquit ſup petram: ſta Exo.
tim vt tranſiet mea maieſtas. Reuera enim
ſtatim vt tranſijt maieſtas dñi in clarificatio
ne dñi: qua reſurgens aſcendit ad patrẽ ſoli
dati ſumus ſuper petram. Et ipſe Petrus
tunc ſolidatus eſt: vt cum fiducia predicaret
quẽ priuſq; eſſet ſolidatus: ter timore nega/ mat.
uerat: iam quidẽ predeſtinatione poſitus in
ſpecula petre: ſed adhuc manu dñi ſibi ſuper
poſita ne videret. Poſteriora enim eius vi
ſurus erat: ⁊ nondum ille tranſierat vtiq; a
morte ad vitã: nonduz reſurrectione clarifi
catus erat. Nam ⁊ qđ ſequit in exodo: ⁊ di/ Exo.
cit. Tegã manũ meã ſup te: donec tranſeaz:
⁊ auferã manũ meã: ⁊ tũc videbis poſterio/
ra mea. Multi iſraelite quorũ tunc figura
erat moyſes: poſt reſurectionẽ dñi credide/
runt in eũ: tanq̃ iã videntes poſteriora eius
remota manu eius ab oculis ſuis. Vnde ⁊
Eſaie talez ꝓphetiam euãgeliſta cõmemo/ Eſa.

Ayuntamiento de Madrid

mat. 13. rũt. Incraſſã cor ppľi huiꝰ: ⁊ aures eoꝝ op
pila: ⁊ oculos eoꝝ graua. Deniqꝫ ĩ pſalmo
nõ abſurde intelligit̃ ex eoꝝ pſona dici. Q̃m
Ps. 31 die ac nocte grauata eſt ſup me manus tua.
Die fortaſſe cũ manifeſta miracula faceret:
nec ab eis agnoſceret̃. Nocte aũt cũ in paſſio
ne moreret̃: q̃n certius putauerũt ſicut quẽli
bet hoĩem pemptũ ⁊ extinctũ. Sed q̃n cum
trãſiſſet vt eius poſteriora viderent: pdican
te ſibi apoſtolo petro: q2 oportebat xp̃m pati
Act. 2 ⁊ reſurgere: cõpuncti ſunt dolore penitẽtie:
vt fieret ĩ baptizatis: qđ in capite pſalmi dr̃.
Beati quoꝝ remiſſe ſunt iniq̃tates ⁊ quoꝝ
Ps. 31 tecta ſunt peccã. Propterea cũ dictum eſſet.
Grauata eſt ſup me manus tua: tanq̃ dño
Ibidem trãſeunte: vt iam remoueret manum ⁊ vide
rent̃ poſteriora eius. ſequit̃ vox dolentis et
cõfitentis: ⁊ ex fide reſurrectiõis dñi pctõꝝ
remiſſionẽ accipientis. Cõuerſus ſuꝫ inq̃t in
Ibidem erũna mea dum infigeret̃ ſpina. Peccatum
meũ cognoui: ⁊ in iuſtitiam meaꝫ nõ opui.
Dixi pnũciabo aduerſuꝫ me iniuſtitiã meã
dño: ⁊ tu remiſiſti impietatem peccati mei.
Neqꝫ eniꝫ tanto carnis nubilo debemus in
uolui: vt putemus faciẽ q̃dẽ dñi eſſe inuiſi
bilẽ: dorſum vero viſibile: q̃n quideꝫ in for
ma ſerui vtrũqꝫ viſibiliter apparuit. In for
ma autẽ dei abſit vt tale aliq̃d cogitet̃. Ab
ſit vt v̂bũ dei ⁊ ſapiẽtia dei ex vna pte habe
at faciẽ: ex alia dorſuꝫ ſicut corpꝰ humanuꝫ.
aut oĩno vlla ſpecie vel motione: ſiue loco:
ſiue tpe cõmutet̃. Q̃uapropt̃ ſi in illis voci
bus q̃ fiebãt ĩ exodo: ⁊ illis oĩbꝰ corpalibus
demõſtratiõibꝰ dñs ieſus xp̃s oſtendebat̃.
aut alias xp̃s ſicut loci huiꝰ cõſideratio pſua
det. alias ſpũſſctũs: ſicut ea q̃ ſupra dixĩꝰ ad
monẽt: nõ h̃ efficit̃ vt deus pr̃ nũq̃ tali aliq̃
ſpecie pr̃ibꝰ viſus ſit. Multa eniꝫ talia viſa
facta ſunt illis tpibꝰ nõ euidẽter noĩato ⁊ de
ſignato ĩ eis vł pr̃e: vł filio: vł ſpũſctõ: ſꝫ tñ
p q̃ſdã valde pbabiles ſignificatiões nõnul
lis indicijs exiſtẽtibus: vt nimis temerariũ
ſit dicere: deũ patrẽ nunq̃ pr̃ibus aut pphe
tis p aliq̃s viſibiles formas appuiſſe. Hãc
eniꝫ opinionẽ illi pepererũt: q̃ nõ potuerunt in
vnitate trinitatis itelligere qđ dictũ eſt: Re
gi aũt ſecloꝝ imortali ĩuiſibili ſoli deo: ⁊ quẽ
i Thi. 1 nemo hoĩum vidit: nec videre põt. Q̃đ de
ibidẽ. 6 ipa ſubſtãtia ſũma ſũmeqꝫ diuina ⁊ icõmuta
bili: vbi ⁊ pr̃ ⁊ filiꝰ ⁊ ſpũſſctũs: vnus ⁊ ſolus
deus p ſanã fidẽ intelligit̃. Viſiones autem
ille p creaturã cõmutabilem deo incõmuta
bili ſubditam facte ſunt: non proprie ſicut eſt
ſed ſignificatiue: ſicut pro rerum cauſis ⁊ tẽ
poribus oportuit oſtendentes deum.

De viſiõe Danielis in qua illi ⁊ pr̃is ⁊ filij
pſona apparuit ĩ ſpecie corpali.

Ca. xviij.

q Uãq̃ neſcio quẽadmodũ iſti intelli
gant qđ danieli apparuit antiquꝰ die
rũ a q̃ filiꝰ hoĩs qđ pter nos eſſe di
gnatus ẽ accepiſſe itelligit̃ regnũ: ab illo. ſ. q̃
ei dicit in pſalmo. Filiꝰ meus es tu: ego ho Ps. 2
die genui te: poſtula me ⁊ dabo tibi gentes
hereditatẽ tuã: ⁊ q̃ oĩa ſubiecit ſub pedibus
eius. Si g danieli: ⁊ pr̃ das regnũ: ⁊ filius
accipiẽs: apparuerũt ĩ ſpecie corporali: quõ
iſti dicũt: patrẽ nunq̃ viſuꝫ eſſe pphetis: ⁊
iõ ſolum debere intelligi inuiſibẽ quẽ nemo i Thi. 6
hoĩuꝫ vidit nec videre põt. Ita eniꝫ narra
uit daniel: Aſpiciebã inq̃t donec throni poſi Dan. 7
ti ſunt: ⁊ vetuſtus dieꝝ ſedebat: ⁊ indumẽ
tũ eius q̃ſi nix albũ: ⁊ capilꝰ capitis eius q̃ſi
lana mũda. Thronꝰ eiꝰ flãma ignis: rote eiꝰ
ignis flagrãs: ⁊ flumẽ ignis trãſibat in con
ſpectu eius: ⁊ mille milia deſeruiebãt ei: ⁊ de
na milia denũ miliũ aſſiſtebãt ei. Et iudiciuꝫ
collocauit: ⁊ libri apti ſunt ⁊c. Et paulopoſt Ibidem
Aſpiciebã inq̃t in viſu noctis: ⁊ ecce cuꝫ celi
nubibus quaſi filiꝰ hoĩs erat: ⁊ vſqꝫ ad vete
rẽ dieꝝ puenit: ⁊ oblatus eſt ei. Et ipſi datꝰ
eſt principatus ⁊ honor ⁊ regnuꝫ: ⁊ oẽs po
puli tribus ⁊ lingue ipi ſuiẽt. Poteſtas eiꝰ
poteſtas eterna que nõ pteribit: ⁊ regnũ eiꝰ
quod nõ corrũpet̃. Ecce pater dans. ⁊ filius
accipiens regnũ ſempiternũ: ⁊ ſunt ambo in
cõſpectu pphetantis viſibili ſpẽ. Nõ ergo in
cõuenienter credit̃ etiã pater deus eo modo
ſolere apparere mortalibꝰ. niſi forte aliq̃s di
cat: ideo nõ eſſe viſibilem patrem: q2 in con
ſpectu ſomniantis apparuit. Ideo aũt viſibi
lem filiuꝫ ⁊ ſpiritũſanctũ: q2 moyſes illa om
nia vigilans vidit. Quaſi vero verbum et
ſapientiam dei vidit moyſes carnalibus ocu
lis: aut videri ſpiritus vel humanus poteſt
qui carnem iſtam viuificat. vel ipſe corpo
reus qui ventus dicitur: quanto minus ille
ſpiritus dei qui omnium hominũ ⁊ angelo
rũ mẽtes ineffabili excellẽtia diuine ſubſtan
tie ſupgredit̃. Aut quiſq̃ tali precipitet̃ er

Ayuntamiento de Madrid

pore: vt audeat dicere filiū ⁊ ſpirituſanctum etiā vigilantib⁹ hoibus eſſe viſibiles: patrē aūt nō niſi ſomniātib⁹. Quō ḡ de pre ſolo accipiūt: quē nemo hoiꝫ vidit: nec videre pōt. An cum dormiūt hoīes: tūc nō ſunt hoies. Aut q formare ſilitudinē corpis pōt ad ſe ſignificādū p viſa ſomniātiū: nō pot formare ipaꝫ corporeā creaturā ad ſe ſignificādū oculis vigilātiū: cū eius ipſa ſubſtātia qua eſt ipē qđ eſt nulla corporis ſimilitudine dormiēti: nulla corporea ſpecie vigilāti poſſit oſtendi. Sꝫ nō ſolū patris: verꝫ etiā filij ⁊ ſpūſancti: ⁊ certe q vigilantiū mouent viſis: vt nō patrē: ſed tantū filiū vel ſpirituſanctū credant: corporalibus hoiuꝫ apparuiſſe ꝯſpectibus. vt omittā tantā latitudinē ſanctaꝝ paginaꝝ: ⁊ tam multiplicē earum intelligentiā: vnde nemo ſani capitis affirmare debet: nuſqꝫ perſonā patris p aliquā ſpeciē corporalē vigilātiū oculis demōſtratam. Sed vt hec vt dixi omittā: quid dicūt de patre noſtro Abraaꝫ: cui certe vigilāti ⁊ miniſtrāti: cū ſcriptura premiſiſſet dicēs. Viſus eſt dñs Abrae non
Ge. 18 vnus aut duo: ſed tres apparuerūt viri: quorū nullus excellētius alijs eminuiſſe dictus eſt: nullus honorati⁹ effulſiſſe: nullus imperioſi⁹ egiſſe. Quapropter qm̄ in illa tripartita nr̄a diſtributiōe: primū querere inſtituimus: vtrū pr: an filius: an ſpūſanctus: an aliqñ pr: aliqñ filius: aliqñ ſpūſanctus: an ſine vlla diſtinctiōe perſonaꝝ: ſicut dicit: deus vnus ⁊ ſolus. id ē trinitas ipſa: p illas creature formas patribus apparuerit: interrogatis que potuimus quantū ſufficere viſuꝫ eſt: ſanctaꝝ ſcripturaꝝ locis: nihil aliud quātū exiſtimo diuinoꝝ ſacramentoꝝ modeſta ⁊ cauta ꝯſideratio perſuadet: niſi vt temere non dicamus quenā ex trinitate perſona cuilibet patrū ⁊ ꝓphetarū in aliquo corpore vel ſimilitudine corporis apparuerit: niſi cū cōtinentia lectionis aliqua ꝓbabilia circūponit indicia. Ipſa eñi natura vel ſubſtātia vel eſſentia vel quolibet alio noīe appellandū eſt idipſum qđ deus eſt: quicqd illud ē corporaliter videri nō poteſt. Per ſubiectā vero creaturā: nō ſolū filiū vel ſpirituſanctū: ſed etiā patrē corpali ſpecie ſiue ſimilitudine mortalibus ſenſibus ſignificationem ſui dare potuiſſe credendum eſt. Que cum ita ſint: ne immoderatius progrediatur ſcđi huius voluminis longitudo: ea que reſtant in ꝯſequentibus videamus.

Explicit liber ſcđus.

Incipiūt capitula libri tertij.

j Vtrū cū deus hoibus viſus eſt: ipſe p aſſumptā creature ſpeciē apparuerit an vo angeli ex perſona ipſius ſint locuti.

ij De mutationibus creature: ſiue ꝯſuetudinaris ſiue inſolitas que nō fiunt extra poteſtatem ac potentiā creatoris.

iij Exēplū quo oſtēdit oēs cauſas actionū rationabilium a ſumma dei volūtate deſcendere.

iiij De prouidentia dei qua ſubiectiōi ſanctoꝝ preſidet angeloꝝ.

v Ad opere dei: omnis creatura adminiſtrat: quoꝝ mira multa ordini cōſuetudinis inſeruiunt.

vi Qđ deus omnem creaturaꝫ corporaleꝫ animaleꝫ cognoſcit in vteris matruꝫ.

vij De miraculis q̄ magicis artibus fiūt.

viij Quicqd angeli tranſgreſſores mali faciūt: nō ipſis fuit ad nutū creature corporales: ſed deo a quo dat poteſtas.

ix De cauſis originalibus creaturaꝝ corporaliū quas mūdo creator inſeruit.

x De ſignificationibus que ad manifeſtādā voluntatē dei: ſiue p angelos ſiue per homines miniſtrant.

xi Eſſentiā trinitatis nunqꝫ occulis apparuiſſe mortaliū: ſed p ſubiectā ſibi creaturam ſignificaſſe que voluit.

Incipit ꝓemium in tertium librum.

C Redāt q volūt: malle me legendo qꝫ legēda dictando laborare. Qui aūt hec nolūt credere. Experiri volūt ⁊ poſſunt ⁊ volūt: debetqꝫ legendo vel meis ingſitionibus riideat: vel interrogatiōib⁹ alioꝝ: q̄s ꝓ mea perſona quā in ſeruitio xpi gero: ⁊ ꝓ ſtudio quo fidē noſtrā aduerſum errorē carnaliū ⁊ aialiū hoiuꝫ muniri ardeſco: neceſſe eſt me pati: ⁊ videāt qꝫ facile ab iſto labore me tēperē: ⁊ quanto etiā gaudio ſtiluꝫ poſſim hic ferianū. Quo ſi ea que legimus de his rebus ſufficienter edita in latino ſermone: aut nō ſunt: aut nō inueniunt: aut certe difficile a nobis inueniri queūt. Grece aūt lingue nō ſit nobis tantus habitus: vt

talium rerũ libris legẽdis ⁊ intelligẽdis vllo
mõ repiamur idonei: q̃ genere lraꝝ ex his
que nobis pauca iterpetata ſunt nõ dubito cũ
cta que vtiliter querere poſſumus ꝯtineri.
Fratribus aũt nõ valeã reſiſtere iure: q̃ eis
ſuus fact⁹ ſuꝫ: flagitãtib⁹ vt eoꝝ in xp̃o lau
dabilib⁹ ſtudijs: lingua ac ſtilo meo: qs bi/
ga in me caritas agitat: maxime ſuiã: egoq̃ꝫ
ipe multa que neſciebaꝫ: ſcribẽdo me didiciſ
ſe cõfitear: nõ debet hic labor meus cuiq̃ꝫ pi
gro: aut multũ docto videri ſuperfluus: cuꝫ
multis impigris multiſq̃ꝫ indoctis: inter qs
etiã mihi non pua ex pte ſit neceſſarius. Ex
his igitur que ab alijs de hac reſcripta iã le/
gimus: plurimũ ãminiculati ⁊ adiuti: ea q̃
de trinitate: vno ſũmo ſũmeq̃ꝫ bono deo pie
queri ⁊ diſſeri poſſe arbitroꝛ: ipſo exhoꝛtan/
te querenda atq̃ꝫ adiuuante diſſerenda ſu/
ſcepi: vt ſi alia nõ ſunt huiuſmõi ſcripta: ſit quod
habeamus ⁊ legant que voluerint ⁊ value/
rint. Si aũt iã ſunt: tãto facilius aliqua inue
niant: quãto talia plura eſſe potuerint. Sa/
ne cũ in omnibus litteris meis: nõ ſolũ pium le
ctoꝛẽ: ſed etiã liberũ coꝛrectoꝛẽ deſiderẽ: mul
to maxime in his vbi ipa magnitudo q̃ſtio/
nis: vtinã tã multos inuentoꝛes habere poſ
ſet: q̃ꝫ multos ꝯdictoꝛes habꝫ. Verũm ſicut
lectoꝛe meũ nolo mihi eſſe deditũ: ita coꝛre/
ctoꝛem nolo ſibi. Ille me nõ amet amplius
q̃ꝫ catholicã fidem: ille ſe nõ amet ampli⁹ q̃ꝫ
Di. 9. catholicam veritatem. Sicut illi dico. Noli
meis lris quaſi ſcripturis canonicis inſerui
re: ſed in illis ⁊ qđ nõ credebas cũ inueneris
incũctanter crede: in iſtis aũt qđ certũ nõ ha
bebas: niſi certũ intellexeris: noli firme reti
nere. Ita illi dico. Noli meas litteras ex tua
opinióe vel ꝯtẽtióe: ſed ex diuina lectióe vel
incócuſſa ratione coꝛrigere. Siqđ in eis ve
ri cóphenderis exiſtẽdo nõ eſt meũ: at in/
telligẽdo ⁊ amãdo: ⁊ tuũ ſit ⁊ meuꝫ. Siquid
aũt falſi cóuiceris errãdo: fuerit meũ: ſed iaꝫ
cauẽdo nec tuũ ſit nec meum. Hinc itaq̃ꝫ ter
tius hic liber ſumat exoꝛdiuꝫ: quouſq̃ꝫ ſecun
dus puenerat. Cũ eniꝫ ad id ventũ eſſet: vt
vellemus oſtendere: nõ ideo minoꝛeꝫ patre
filiũ: q2 ille miſit: hic miſſus eſt. nec ideo mi
noꝛeꝫ vtroq̃ꝫ ſpiritũ ſanctũ: q2 ⁊ ab illo: ⁊ ab
illo miſſus in euangelio legit: ſuſcepimus h̃
1 Thi. j querere: cuꝫ illuc miſſus ſit filius vbi erat:
q2 in hũc mundũ venit: ⁊ in hoc mũdo erat:

cum illuc etiã ſpũſanctus vbi ⁊ ipe erat. qm̃ Joh. j.
ſpiritus dñi repleuit oꝛbẽ terrarũ: ⁊ h̃ qđ cõ
tinet oĩa ſcientiã hꝫ vocis. Vtrum ꝓpterea Sap. j.
miſſus ſit dñs: q2 ex occulto in carne natus ẽ
⁊ de ſinu pris ad oculos hoiuꝫ in foꝛma ſer/
ui tanq̃ꝫ egreſſus apparuit: iõ etiã ſpũſſcũs:
q2 ⁊ ipſe coꝛpoꝛali ſpecie quaſi colũba viſus
eſt: ⁊ linguis diuiſis velut ignis: vt hoc eis
fuerit mitti: ad ſpectũ moꝛtaliũ in aliqua foꝛ/
ma coꝛpoꝛea de ſpirituali ſecreto ꝓcedere: qđ
pater qm̃ nõ fecit: tãtũmodo miſiſſe: nõ etiaꝫ
miſſus eſſe dictus ſit. Deinde queſitũ ẽ: cur
⁊ pater nõ aliquãdo dictus ſit miſſus: ſi per
illas ſpẽs coꝛpoꝛales que oculis antiquoꝛuꝫ
apparuerunt ipſe demõſtrabat. Si aũt fili⁹
tunc demonſtrabat: cur tãtũ poſt miſſus di/
ceret: cuꝫ plenitudo tp̃is venit: vt ex femina
naſceretur: quãdo quidẽ ⁊ antea mittebat: cur Gal. 4.
in illis foꝛmis coꝛpoꝛaliter apparebat. Aut
ſi non recte miſſus diceret: niſi cum verbuꝫ
caro factum eſt: cur ſpiritusſanctus miſſus
legatur: cuius incarnatio talis non facta eſt. Joh. j.
Si vero p illas antiquas demonſtrationes
nec pater nec filius nec ſpiritusſanctus oſtẽ/
debatur: cur etiam ipſe nunc diceret miſſus
cuꝫ illis modis ⁊ antea mitteretur. Deinde
ſubdiuiſſimus vt hec diligentiſſe tractaren/
tur: ⁊ tripartitam fecimus queſtionem: cu/
ius vna pars in ſecundo libro explicata eſt:
due ſunt relique: de quibus deinceps diſſe/
rere aggrediar. Jam enim queſituꝫ atq̃ꝫ tra
ctatuꝫ eſt in illis antiquis coꝛpoꝛalibus foꝛ/
mis ⁊ viſis: nõ tantũmodo patrẽ: nec tantũ
modo filiũ: nec tantũmodo ſpiritũſanctũ ap
paruiſſe: ſed aut indifferenter dñm deuꝫ qui
trinitas ipſa intelligitur: aut quãlibet ex trini
tate pſonam: quam lectionis textus inditijs
circũſtantibus ſignificaret.

Vtrum cum deus hominibus viſus eſt ipẽ
per aſſumptam creature ſpeciem apparuit:
an vero angeli ex perſona ipſius locuti ſint.
Capitulum. j.

Hoc ergo primũ queram⁹:
quod ſequitur. Nam ſecũdo
loco in illa diſtributione poſi
tum eſt: vtrum ad hoc opus
tantũmodo creatura foꝛmata
ſit: in qua deus ſicut tũc opoꝛ
tuiſſe iudicauit: humanis oſtẽ
deretur aſpectibus. An angeli qui iam erãt

ita mittebant: vt ex pſona dei loquerentur:
aſſumentes corporalem ſpeciem de creatura
corporea in vſum miniſterij ſui. Aut ipſum
corpus ſuū: cui nō ſubdunt: ſed ſubditū ge
runt mutantes atq; vertētes in ſpecies quas
vellent accommodatas atq; aptas actionibus
ſuis: ſecundū attributam ſibi a creatore potē
tiam. Qua parte queſtionis quantū dñi
nus dederit pertractata: poſtremo videndū
erit id quod inſtitueramus inquirere: vtrū
filius τ ſpiritusſanctus τ antea mittebant: τ
ſi ita eſt: quid inter illam miſſionem τ eā quā
in euangelio legimus diſtet: an miſſus non
ſit aliquis eorū: niſi cum vel filius factus eſt
ex maria virgine: vel cū ſpiritus ſanctus vi
ſibili ſpecie: ſiue in columba: ſiue ī igneis lin
guis apparuerit. Sed fateor excedere vires
intentionis mee: vtrum angeli manēte ſpiri
tali ſui corporis qualitate: per hanc occultius
operantes aſſumāt ex inferioribus elementis
corpulentioribus: qđ ſibi coaptatū: quaſi ali
quam veſtem mutent τ vertant in quaslibet
Joh. 2 ſpecies corporales: etiam ipſas veras: ſicut
aqua vera in verum vinum conuerſa eſt a do
mino: An ipſa ꝓpria corpora ſua transfor
ment in qđ voluerint: accōmodata ad id qđ
agunt. Sed qđlibet horū ſit: ad preſentem
queſtionem non pertinet. Et quis hoc quo
niam homo ſum: nullo experimento poſſum
cōprehēdere: ſicut āgeli q̄ hec agūt: τ magis
ea norunt q̄ ego noui quatenus mutet cor
pus meū in affectu voluntatis mee: ſiue qđ ī
me: ſiue qđ ex alijs expertus ſū: qđ horū tñ ex
diuinarū ſcripturarū auctoritatibus credam:
nūc nō opus eſt dicere: ne cogar ꝓbare: τ fi
at ſermo longior de re q̄ nō indiget pſens
queſtio. Nūc illud videndū eſt: vtrū angeli
tūc agebāt: τ illas corporū ſpecies apparētes
oculis hoīum: τ illas voces inſonātes auri
bus: cū ipſa ſenſibilis creatura ad nutū ſer
uiēs ꝯditori: in id qđ opus erat ꝓ tpe ver
tebat: ſicut in libro ſapiētie ſcriptū eſt. Crea
Sa. 16. tura enim tibi factori deſeruiens extēdit intor
mentū aduerſum iniuſtos: τ lenior ſit ad be
nefaciendū his qui in te cōfidunt. Propē
hoc τ tūc in oīa ſe transfigurās: omniū nutri
ci gratie tue deſeruiebat: ad voluntatē horū
qui te deſiderabāt. Peruenit enim ſapiētia
voluntatis dei per creaturam ſpūalē vſq;
ad effectus viſibiles atq; ſenſibiles creature
corporalis. Vbi enim nō operatur qđ vult
dei omnipotentis ſapientia: que pertendit a
fine vſq; ad finem fortiter: τ diſponit omnia ibidē
ſuauiter.

De mutationibus creature ſiue conſuetudi
narijs ſiue inſolitis que nō fiunt extra pote
ſtatem ac potentiam creatoris.

Capitulum . ij.

ſ Ed alius eſt ordo naturalis in conuer
ſiōe τ mutabilitate corporū: q̄ quis et
ipſe ad nutū dei ſeruiat: per ſeuerantia
tñ ꝯſuetudinis amiſit admirationē: ſicuti ſūt
q̄ vel breuiſſimis vel certe nō longis inter
uallis temporū celo: terra: mariq; mutant: ſi
ue naſcentibus: ſiue occidentibus rebus: ſiue
alias aliter atq; aliter apparentibus. Alia ve
ro q̄uis ex ipſo ordine venientia: tñ ꝓpter
longiora interualla temporū minus vſitata.
Que licet multi ſtupeāt ab inquiſitoribus hu
ius ſeculi: cōprehēſa ſunt. τ ꝓgreſſu genera
tionū quo ſepius repetita ſunt: τ a pluribus co
gnita: eo minus mira ſunt. ſicuti ē defectus
luminariū: τ raro exiſtētes quedā ſpecies ſi
derū: τ terremotus: τ mōſtruoſi partus aian
tiū. τ queq; ſimilia: quorū nihil fit niſi volun
tate dei: ſed pleriſq; nō apparet. Itaq; licuit
vanitati philoſophorū: etiā cauſis alijs ea tri
buere: vel veris: vel ꝓximis: cū oino vide
re nō poſſent: ſupiorē ceteris oibus cauſā:
id ē volūtatē dei: vel falſis: τ ne ab ipſa qdē
pieueſtigatione corporaliū rerū atq; motio
nū: ſed a ſua ſuſpitione τ errore prolatis. Di
cam ſi potero qdā exēpli gratia: quo hec ap
tiora ſint. Eſt certe in corpore humano que
dam moles carnis: τ forme ſpecies: τ ordo
diſtinctioq; mēbrorū τ ſpatio valitudinis: hoc
corpus inſpirata aīa regit: eadēq; rationalis
τ ideo q̄uis mutabilis: tñ que poſſit illius i
cōmutabilis ſapiētie particeps eē: vt ſit par
ticipatio eius in idipſum: ſicut in pſalmo ſcri
ptū eſt: de oibus ſanctis: ex quibus tanq̄ la
pidibus viuis edificat illa hieruſalem mater
noſtra eterna ī celis. Ita enim canit. Hieruſa
lem que edificat vt ciuitas: cuius participatō
eius in idipſum. Idipſū quippe hoc loco: illō
ſūmū τ incōmutabile bonum intelligit: qđ pſal.
deus eſt: atq; ſapiētia voluntaſq; ipſius. Cui
cantatur alio loco: Mutabis ea τ mutabū
tur: tu aūt idem ipſe es. pſal.

Exemplum quo oſtendit oēs cauſas actionū

rationabilium a ſumma dei voluntate deſcende-
re.

Capitulū. iij.

Conſideramus ergo aīo tale ſapientē: cu-
ius aīa rationalis iā ſit particeps in-
cōmutabilis eterneq; veritatis: quā
de oībus ſuis actionibꝰ cōſulat: nec aliquid
oīno faciat: qđ nō in ea cognouerit eſſe faciē-
dū: vt ei ſubditus eiq; obtēperans recte fa-
ciat. Iſte ſi cōſulta ſumma rōne diuine iuſtitie
quā in ſecreto audiret aure cordis ſui: eaq; ſi-
bi iubēte in aliquo officio miſericordie corpꝰ
labore fatigaret: egritudinēq; contraheret a cō-
ſultiſq; medicis: ab alio diceret cauſā mor-
bi eſſe corporis ſiccitatē: ab alio āt humoris
imoderationē. vnus eoꝝ verā cām diceret:
alter erraret: vterq; tñ de ꝓximis cauſis: id
eſt corporalibus ꝓnūciaret. At ſi illiꝰ ſiccita-
tis cauſa quereret̄: ⁊ inueniret voluntarius la-
bor: iam ventū eſſet ad ſuperiorē cauſā: q̄
ab aīa ꝓficiſceret̄ ad afficiendū corpus: qđ re-
git: ſed nec ipſa prima eſſet. Illa enim ꝓcul
dubio ſuperior erat in ipſa incōmutabili ſapie-
tia: cui hoīs ſapientis aīa in caritate ſeruiens: ⁊
ineffabiliter iubēti obediens: voluntariū labo-
rē ſuſceperat: ita nō niſi dei voluntas cauſa pri-
ma illius egritudinis veraciſſime reperiret.
Iā vero ſi in labore officioſo ⁊ pio adhibu-
iſſet ille ſapiens miniſtros collaborātes ſecū
in opere bono: nec tamē eadē voluntate deo
ſeruientes: ſed ad carnalium cupiditatū ſua-
rum mercedem peruenire cupientes: vel in-
cōmoda carnalia vitantes. Adhibuiſſet etiā
iumenta ſi hoc exigeret illius operis imple-
di procuratio: que vtiq; iumenta irrationa-
lia eſſent animātia: nec ideo mouerent mem-
bra ſub ſarcinis: qꝫ aliquid de illo bono ope-
re cogitarent: ſed naturali appetitu ſue volu-
ptatis ⁊ deuitatiōe moleſtie. Poſtremo ad-
hibuiſſet etiā ipſa corporea omni ſenſu carē-
tia: que illi operi eſſent neceſſaria: frumentū
ſcilicet: ⁊ vinū: ⁊ oleum: veſtem: nummū:
codicem: ⁊ ſi qua huiuſmodi. In his certe
oībus in illo ope verſantibus corporibus:
ſiue animatis: ſiue inanimatis: queciiq; mo-
uerent̄ attererent: repararent̄: exterminarē-
tur: reformarent̄: alio atq; alio mō: locis ⁊ tē-
poribꝰ affecta mutarent: nō alia eſſet iſtorū
oiū viſibiliū ⁊ mutabiliū factoꝝ cā: niſi illa
inuiſibilis ⁊ incōmutabilis voluntas dei per
animā iuſtā: ſicut ſedē ſapientie cūctis vtens

⁊ malis rōnalibus ⁊ irrationalibꝰ animis: ⁊
poſtremo corporibus: ſiue que illis inſpi-
rarent̄ ⁊ animarent̄: ſiue omni ſenſu caren-
tibꝰ: cum primitꝰ vteretur ipſā bona anima
⁊ ſancta: quā ſibi ad pium ⁊ religioſū obſe-
quiū ſubdidiſſet. Qđ ergo vno de ſapiente
quāuis adhuc mortale corpꝰ geſtāte: quāuis ex
parte vidente poſuimꝰ exempli gratia: hoc
de aliqua domo vbi aliquorum talium ſocie-
tas eſt: hoc de ciuitate: vel etiam de orbe ter-
rarū licet cogitare: ſi penes ſapiētes ſanctosq;
ac perfecte deo ſubditos ſit principatꝰ ⁊ regi-
men rerum humanarū.

De ꝓuidentia dei qua ſubiectioni ſanctorū
ꝑ ſidet angeloꝝ.

Ca. iiij.

Ed hoc qꝛ nondū eſt. Oportet enim
nos in hac ꝑegrinatione priꝰ morta-
liter exerceri: ⁊ per vires manſuetudi-
nis ⁊ patientie in flagellis erudiri: vt illam
ipſam ſupernam atq; celeſtem vnde peregri-
namur patriā cogitemꝰ. Illic enim dei vo- ps. 103
luntas: qui facit angelos ſuos ſpūs: ⁊ mini-
ſtros ſuos ignem ardentem in ſpiritibꝰ ſum-
ma pace atq; amicitia copulatis ⁊ in vnā vo-
luntatē quodam ſpirituali caritatis igne cōfla-
tis: tanq; in excelſa ⁊ ſancta ⁊ ſecreta ſede pre-
ſidēs: velut in domo ſua: ⁊ in templo ſuo.
Inde ſe quibuſdam ordinatiſſimis creature
motibꝰ: primo ſpiritalibus: deinde corpora-
libꝰ ꝑ cūcta diffundit: ⁊ vtit̄ omnibꝰ ad incō-
mutabile arbitrium ſententie ſue: ſiue incor-
poreis: ſiue corporeis rebꝰ: ſiue rationalibꝰ
ſiue irrationalibꝰ ſpiritibus: ſiue bonis per
eius gratiam: ſiue malis ꝑ propriā volun-
tatem. Sed quēadmodū corpora craſſiora:
⁊ inferiora ꝑ ſubtiliora ⁊ potentiora quodā
ordine reguntur: ita oīa corpora ꝑ ſpiritū vi-
te. Et ſpūs vite irrationalis ꝑ ſpiritū vite ratio-
nalē: ⁊ ſpūs vite rationalis deſertor atq; pec-
cator ꝑ ſpiritū vite rōnalē piū ⁊ iuſtum: ⁊ ille
ꝑ ipſum deū: ac ſic vniuerſa creatura ꝑ crea-
torē ſuum: ex quo: ⁊ ꝑ quē: ⁊ in quo etiam
cōdita ⁊ inſtituta eſt: ac per hoc voluntas dei
eſt: prima ⁊ ſumma cauſa oium corporaliū
ſpecierū atq; motionū. Nihil enim fit viſibili-
ter ⁊ ſenſibiliter: qđ nō de interiore inuiſibi-
li atq; intelligibili aula ſummi imperatoris:
aut iubeat: aut permittat̄ ſm ineffabilem iu-
ſtitiā premioꝝ atq; penaꝝ: gratiaꝝ: ⁊ retri-

bitionum in iſta totius creature ampliſſima
quadã imen atqʒ republica. Si ğ aplus pau
lus q̃uis adhuc portaret ſarcinaʒ corporis:
Sap. 9 quod corrumpit ⁊ aggrauat animaʒ: q̃uis
j. Co. 13 adhuc ex parte atqʒ in enigmate videret:
Phi. 1 optas diſſolui ⁊ eſſe cũ xpo: ⁊ in ſemetipſo in/
Ro. 8. gemiſcẽs adoptionẽ expectãs redemptionẽ
corporis ſui: potuit tñ ſignificãdo predicare
dñm ieſuʒ xpm: aliter p linguam ſuã: aliter
p epiſtolã: aliter p ſacramẽtũ corporis ⁊ ſan/
guinis eius. Nec linguã quippe eius: nec mẽ
branas: nec attramentũ: nec ſignificãtes ſo/
nos lingue editos: nec ſigna litterarũ cõſcri
pta pelliculis: corpus xpi ⁊ ſanguineʒ dici/
Sp. d. 2 mus: ſed illud tm̃ qđ ex fructibus terre ac
ceptũ: ⁊ prece myſtica cõſecratum: rite ſumi/
mus ad ſalutẽ ſpiritalẽ in memoriã ꝓ nobis
dñice paſſionis. Qđ cũ p manus hoium ad
illã viſibilẽ ſpeciẽ pducit: nõ ſanctificat vt ſit
tam magnum ſacramentũ: niſi operante in/
uiſibiliter ſpiritu dei: cũ hec oia que p corpo/
rales motus in illo opere fiunt: deus opere/
tur: mouẽs primitus inuiſibilia miniſtroꝝ:
ſiue animas hoium: ſiue occultoꝝ ſpirituũ
ſibi ſubditas ſeruientes: qđ mirũ ſi etiã i crea
tura celi ⁊ terre: maris ⁊ aeris: facit de[9] que
vult ſenſibilia atqʒ viſibilia: ad ſeipſuʒ in eis
ſicut oportere ipſe nouit ſignificandum ⁊ de
monſtrandum: nõ ipſa ſua que eſt apparen
te ſubſtantia: que oino incõmutabilis ẽ: om
nibuſqʒ ſpiritibus quos creauit interius ſe/
cretiuſqʒ ſublimioꝝ.

Qđ opere dei omnis creatura adminiſtrat̃
quo ⁊ mira multa ordini cõſuetudinis inſe/
runt̃. Ca. v.

V Ji enĩʒ diuina totã ſpiritalẽ corpora/
leqʒ adminiſtrãte creaturã: oium an
nos certis dieb[9] aduocant̃ atque ma
ris: ⁊ effundunt̃ ſup faciẽ terre. Sed cũ hoc
orante ſctõ helia factũ eſt: qꝛ pceſſerat tã con/
tinua: ⁊ tã longa ſerenitas: vt deficerẽt fame
3. re. 18 hoies. Nec ea hora qua ille dei ſeruus ora/
uit: aer ipſe aliqua humida facie mox future
pluuie ſigna ꝓtulerat: ↄſecutis tantis ⁊ tam
velociter imbribus: apparuit vis diuina: q/
bus illud dabat̃ diſpẽſabaturqʒ miraculũ.
Itaqʒ deus opat̃ ſolẽnia fulgura atqʒ toni/
trua. Sʒ qꝛ in mõte ſyna iuſitato mõ fiebãt:
Exo. 19 voceſqʒ ille nõ ſtrepitu cõfuſo edebat: ſed ex
eis quedã ſigna dari certiſſimis indicijs ap
parebat: miracula erant. Quis attrahit hu/
morẽ p radicẽ vitis ad botrũ ⁊ vinũ facit: ni
ſi deus: qui ⁊ hoie plantãte ⁊ rigante incre/
mentũ dat. Sed cũ ad nutũ dñi aqua in vi/ j. Co
nũ inuſitata celeritate cõuerſa eſt: etiã ſtultis
fatentibus vis diuina declarata eſt. Quis Job
arbuſta fronde ac flore veſtit ſolẽniter: niſi
deus. Verũ cũ floruit virga ſacerdotis aarõ:
collocuta eſt quodãmõ cũ dubitante huma/
nitate diuinitas. Et lignis certe oibus: et
oibus animaliũ carnib[9] gignendis atqʒ for
mandis cõmunis eſt terrena materies. Et
quis ea facit: niſi qui dixit vt hec terra ꝓdu/
ceret: ⁊ in eodẽ verbo ſuo que creauit regit Bi
atqʒ agit. Sed cũ eãdẽ materiã ex virga moy
ſi in carnẽ ſerpẽtis proxime ac velociter ver Exo
tit: miraculũ fuit rei quidẽ mutabilis: ſed tñ
inuſitata mutatio. Quis autẽ animat queqʒ
viua naſcentia: niſi qui ⁊ illum ſerpenteʒ ad
horam ſicut opus fuerat animauit.

Qđ deus omnem creaturam corporalẽ ani
mare cognoſcitur in vteris matrum.

Capitulũ. vi.

E T quis reddidit cadauerib[9] animas
ſuas: cũ reſurgerent mortui: niſi q ani
mat carnes in vteris matrũ: vt orian
tur morituri: Sunt re ⁊ q ꝺ cõmuni materia:
in cauſis mũdialibus ↄſiſtit: ſubito ad tpus
ꝓd re arietẽ ⁊ columbã ↄſtituit: qbus viuus
vigor carneus ⁊ in tpe ⁊ ex tpe acceſſionis
⁊ receſſionis: nõ diſpar ſed inuſitatus appa
ruit. Sed cũ fiunt illa cõtinuatio quaſi quo/
daʒ fluuio labentiũ manantiũqʒ rerũ: ⁊ ex oc
culto in promptũ: atqʒ ex ꝓmptu in occultũ
vſitato itinere tranſeuntiũ naturalia dicunt̃.
Cũ vero ãmonendis hoibus inuſitata mu
tabilitate ingerunt̃: magnalia noiant̃.

De miraculis que magicis artibus fiunt.

Capitulum. vij.

B Ic video quid infirme cogitatiõi poſ
ſit occurrere: cur ſcʒ iſta miracula etiã
magicis artibus fiant. Nam ⁊ magi
pharaonis ſimiliter ſerpẽtes fecerunt: ⁊ alia Exo
ſimilia. Sed illud amplius eſt admirandũ:
quõ magoꝝ illa potentia que ſerpẽtes facere ibidẽ
potuit: vbi ad muſcas minutiſſimas ventuʒ
eſt: oino defecit. Scyniphes enim muſcule
ſunt breuiſſime: qua tertia plaga ſuperbus
ppl'us egyptioꝝ cedebat̃. Ibi certe deficien
tes magi dixerunt. Digitus dei eſt hic. Vñ Ibi

Ayuntamiento de Madrid

intelligi daţ: ne ipſos quidem trāſgreſſores angelos ⁊ aereas poteſtates: in imam iſtam caliginē: tanq̄ȝ in ſui generis carcerē: ab il‑lius ſublimis etheree puritatis habitatione detruſas: ꝑ quas magice artes poſſunt quic‑quid poſſunt valere aliqd niſi data deſuꝑ po‑teſtate. Daţ autem vel ad fallēdos fallaces: ſicut ī egyptios: ⁊ ī ipſos etiā magos data ē: vt in eoꝝ ſpirituū ſeductiōe viderenţ admi‑randi: a quibus fiebāt a dei veritate damnā‑di: vel ad admonēdos fideles: ne tale aliqd facere ꝓ magno deſiderēt: ꝑpter qđ etiā no‑bis ſcripture auctoritate ſunt prodita: vel ad exercēdā: ꝓbandā manifeſtandāq̄ȝ iuſto‑rum patientiā. Neq̄ȝ enim parua viſibiliū miraculorum potētia: iob cūcta que habebat amiſit: ⁊ filios: ⁊ ipſam corporis ſanitatem. Quicquid angeli trāſgreſſores mali faciūt: non ipſis ſeruiunt ad nutū creature corpora‑les: ſȝ deo a quo daţ poteſtas. Ca. viij.

Nec ideo putandū eſt iſtis trāſgreſſori‑bus angelis ad nutū ſeruire hanc viſi‑bilium rerū materiā: ſed deo potius a quo hec poteſtas daţ: quantū in ſublimi ⁊ ſpirituali ſede incōmutabilis iudicat. Naȝ ⁊ dānatis iniquis etiā in metallo ſeruiūt aqua ⁊ ignis ⁊ terra vt faciāt inde qđ volūt: ſȝ quā‑tū ſinitur. nec ſane creatores illi mali angeli dicēdi ſunt: qꝛ per illos magi reſiſtentes fa‑mulo dei: ranas ⁊ ſerpentes fecerunt. Non enim ipſi eas creauerūt. Omnium quippe reꝝ que corporaliter viſibiliter q̄ȝ naſcunţ occul‑ta quedaȝ ſemina in iſtis corporeis mūdi hu‑ius elementis latent. Alia ſunt enim hec iaȝ ꝯſpicua oculis noſtris ex fructibus ⁊ anima‑tibus: alia vero illa occulta iſtorū ſeminū ſe‑mina. Vnde iubente creatore ꝓduxit aqua pri‑ma natatilia ⁊ volatilia. Terra aūt prima ſui generis germina: ⁊ prima ſui generis ani‑malia. Neq̄ȝ enim tūc huiuſcemodi fetus ita producti ſunt: vt in eis que ꝓducta ſunt: vis illa conſumpta ſit: ſed plerumq̄ȝ deſunt con‑grue temperamentorū occaſiones: quibus erumpant ⁊ ſpecies ſuas peragāt. Ecce enī breuiſſimus ſurculus ſemen eſt. nam conue‑nienter mādatus terre arborē facit. Huius aūt ſurculi ſubtilius ſemen aliqđ eiuſdē ge‑neris granum eſt: ⁊ huc uſq̄ȝ nobis viſibile. Iam vero huius etiā grani ſemē: q̄uis ocu‑lis videre nequeamus: rōne tū cōijcere poſ‑ſumus: qꝛ niſi talis aliqua vis eēt in iſtis ele‑mentis: nō plerūq̄ȝ naſcerenţ ex terra q̄ ibi ſeminata nō eſſent. Nec animalia tam mul‑ta: nulla mariū: feminarūq̄ȝ cōmixtiōe ꝑcce‑dēte: ſiue ī terra: ſiue in aqua. que tū creſcūt: ⁊ coeundo alia pariūt: cū illa nullis coeunti‑bus parentibus orta ſint. Et certe apes ſe‑mina filioꝝ nō coeundo cōcipiūt: ſed tanq̄ȝ ſparſa ꝑ terras ore colligunt. Inuiſibiliū eni ſeminū creator: ipſe creator eſt oīuȝ reꝝ: qm̄ queciq̄ȝ naſcendo ad oculos noſtros exeūt: ex occultis ſeminibus accipiūt progrediēdi primordia. ⁊ incrementa debite magnitudi‑nis diſtinctioneſq̄ȝ formarū: ab originalibꝰ tanq̄ȝ regulis ſumunt. Sicut ergo nec parē‑tes dicimus creatores hoīum: nec agricolas creatores frugū: q̄uis eoꝝ extrinſecus adhi‑bitis motibus iſta creanda dei virtus interi‑us operetur. Ita nō ſolum malos: ſȝ nec bo‑nos angelos fas eſt putari creatores. ſi pro ſubtilitate ſui ſenſus ⁊ corporis: ſemina reꝝ iſtarū nobis occultiora nouerūt: ⁊ ea per con‑gruas temperationes elementorū latenter ſpargunt: atq̄ȝ ita gignēdaꝝ rerū: ⁊ accelerā‑dorū incrementorū prebent occaſiones. Sȝ nec boni hec niſi quantum deus iubet: nec mali hec iniuſte faciunt: niſi quātū iuſte ipſe permittit. Nam iniqui malitia voluntatē ha‑bet iniuſtam: poteſtatē aūt nō niſi iuſte acci‑pit: ſiue ad penam ſuā: ſiue ad aliorū: vel pe‑nam malorum: vel laudem bonorū. Itaq̄ȝ aplus paulus diſcernēs interius deū crean‑tem atq̄ȝ formantē: ab operibus creature q̄ admonenţ extrinſecus: ⁊ de agricultura ſi‑militudinem aſſumens ait. Ego plantaui · Cō. 3
apollo rigauit: ſed deus incrementū dedit. Si‑cut ergo in ipſa vita noſtra mētē iuſtificādo formare nō poteſt niſi deus: predicare aūt euangeliū extrinſecus ⁊ hoīes poſſunt: nō ſolum boni per veritatem: ſed etiam mali ꝑ occaſionē. Ita creationē rerū viſibiliū de‑us interius operatur. Exteriores aūt opera‑tiones ſiue bonoꝝ ſiue maloꝝ: vel angeloꝝ vel hoīum: ſiue etiā quorumcūq̄ȝ animaliū ſm̄ imperiū ſuū: ⁊ a ſe impartitas diſtributiō‑nes poteſtatū ⁊ appetitiones cōmoditatū ita rerū nature adhibet in qua creat omnia quē‑admodū terre agriculturam. Quapropter: ita nō poſſum dicere angelos malos magi‑cis artibus euocatos: creatores fuiſſe rana‑

Ayuntamiento de Madrid

rū atqꝫ ſerpentiū: ſicut nō poſſum dicere ho/
mines malos creatores eſſe ſegetis: quā per
Gē.30 coꝝ operā video exortā. Sic nec iacob crea
tor colorū in pecoribus fuit: q꜡ bibentib⁹ in
ↄ̄ceptu matribus variatas virgas quas in
tuerent̄ appoſuit. Sed nec ipe pecudes crea
trices fuerūt varietatis prolis ſue: q꜡ inhe⁀re
ſerat anime illaꝝ diſcolor phantaſia ex ↄ̄tui/
tu variarū virgaꝝ ꝑ oculos i p̄ſſa que non
potuit niſi corpus qd̄ ſic affecto ſpū animaba
tur ex ↄ̄paſſiōe ↄ̄mixtionis afficere vñ tene
ris fetuū primordijs colore tenus aſperge/
ret. Vtcūqꝫ ſic ex ſemetipſis afficiant: vel aīa
ex corpore: vel corpus ex anima: ↄ̄gruentie
rationis id faciunt que incommutabiliter vi
uunt in ipſa ſumma dei ſapientia: quā nulla
ſpacia locoꝝ capiunt. ꝛ cū ipſa ſit incōmuta/
bilis: nihil eorum que cōmutabiliter ſunt de
ſerit: quia nihil coꝝ niſi ꝑ ipſam creatuꝫ eſt.
Vt enim de pecoribus nō virge ſed pecora
naſcerent̄: fecit hoc incōmutabilis ꝛ inuiſi/
bilis ratio ſapientie dei: ꝑ quam creata ſunt
oīa. Vt aūt de varietate virgaꝝ pecorū ↄ̄ce
ptorū color aliqd duceret: fecit h̄ anima gra/
uide pecudis per oculos affecta forinſecus:
ꝛ interius ſecuꝫ pro ſuo modulo formādi re
gulam trahens: quā de intima potentia ſui
creatoris accepit. Sed quanta ſit vis anime
ad afficiendā atqꝫ mutandā materiā corpora
lem: cū nō creatrix corporis dici nō poſſit: q꜡
omnis cauſa mutabilis ſenſibiliſqꝫ ſubſtātie
omniſqꝫ modus ꝛ numerus ꝛ pondus eius
vnde efficit vt ꝛ ſit: ꝛ natura ita vel ita ſit: ab
intelligibili ꝛ incōmutabili vita que ſup om/
nia eſt: extitit: ꝛ ꝑuenit vſqꝫ ad extrema atqꝫ
terrena: multus ſermo eſt: nec nūc neceſſari
us. Verū propterea factū iacob de pecorib⁹
ↄ̄memorādū arbitratus ſum: vt intellige
ret ſi homo q̄ virgas illas ſic poſuit: dici non
pōt creator colorū in agnis ꝛ hedis. nec ipſe
matrū anime que ↄ̄ceptā ꝑ oculos corporis
phantaſiam varietatis ſeminibus carne con
ceptis: quātum natura paſſa eſt: aſperſerūt
multominus dici poſſe ranarum ſerpētiūqꝫ
creatores angelos malos: ꝑ quos magi pha
Exo. 8 raonis tunc illa fecerunt.

De cauſis originalib⁹ creaturaꝝ corꝑaliuꝫ:
quas mūdo creator inſeuit. Ca. ix.

9 Aliud eſt enim ex intimo ac ſūmo cau
ſarū cardine ↄ̄dere atqꝫ adminiſtrare
creaturaꝫ: qd̄ q̄ facit: ſolus creator eſt deus.
Aliud aūt ꝓ diſtributis ab illo viribus ꝛ fa/
cultatibus aliquā operationeꝫ forinſecus ad
mouere: vt tunc vel tunc: ſic vel ſic: exeat qd̄
creat̄. Iſta qppe originaliter ac primordiali/
ter in quadā textura elementoꝝ cūcta iā crea
ta ſunt: ſed acceptis opoꝛtunitatib⁹ prodeūt.
Nam ſicut matres grauide ſunt fetibus: ſic
ipſe mūdus grauidus eſt cauſis naſcentiū: q̄
i illo nō creant: niſi ab illa ſūma eſſentia: vbi
nec oritur: nec moritur aliqd: nec incipit eē:
nec deſinit. Adhibere aūt forinſec⁹ accidētes
cauſas: que tametſi non ſunt naturales: tñ ſe
cundum naturā adhibent̄: vt ea que ſecreto
nature ſinu abdita ↄ̄tinent: erumpāt. ꝛ foris
creſcentur quodāmodo explicādo menſuras
ꝛ numeros: ꝛ pondera que in occulto acce/
perunt ab illo: qui omnia in menſura ꝛ nu/ Sap.j
mero ꝛ pōdere diſpoſuit: nō ſolum mali an/
geli: ſꝫ etiaꝫ mali hoīes pñt. ſicut exēplo agri
culture: ſupra docui. Sed ne de animalib⁹
quaſi diuerſa ratio moueat: q꜡ habent ſpiritū
vite cū ſenſu appetendi: que ſecundū naturā
ſunt vitandiqꝫ ↄ̄traria: etiaꝫ hoc eſt videre:
q̄ꝫ multi hoīes nouerunt: ex quibus herbis
aut carnibus: aut quarūcunqꝫ reruꝫ quibuſ/
libet ſuccis: ꝛ humoribus: vel ita poſitis: vel
ita obrutis. vel ita ↄ̄tritis: vel ita ↄ̄mixtis:
que animalia naſci ſoleāt: quoꝝ ſe qs iā de/
mens audeat dicere creatoreꝫ. Quid ꝫ mirū
ſi quēadmodū pōt noſſe quilibet nequiſſim⁹
hō: vnde illi vel illi vermes muſceqꝫ naſcan
tur. ita mali angeli ꝓ ſubtilitate ſui ſenſus in
occultioribus elemētoꝝ ſeminibus norunt:
vñ rane ſerpenteſqꝫ naſcant: ꝛ hec ꝑ certas ꝛ
notas tēporationū opportunitates occultis
motibus adhibendo faciūt creari: nō creant
ſed illa hoīes que ſolent ab hominibus fieri
nō mirant̄. Quod ſi quiſqꝫ celeritates incre
mētoꝝ forte mirat̄: q̄ illa aīantia tā cito facta
ſunt. attendat quēadmoduꝫ ꝛ iſta ꝓ modulo
facultatis humane ab hominibus ꝓcurent.
Vñ enim ſit vt eadē corpora citius verme/
ſcant eſtate q̄ꝫ hieme: citius in calidiorib⁹ q̄ꝫ
in frigidioribus locis. Sed hec ab homini/
bus tāto difficilius adhibent: quanto deſunt
ſenſuum ſubtilitates: ꝛ corporuꝫ mobilitates
in membris terrenis ꝛ pigris. Vnde quali/
buſcūqꝫ angelis vicinas cauſas ab elemētis
ↄ̄trahere: quanto facilius eſt: tanto mirabilio

·res in huiuſmodi operibus coꝝ exiſtunt ce/
leritates. ſed nō eſt creatoꝛ: niſi qui pꝛincipa
liter iſta foꝛmat. Nec quiſq̧ hoc pōt niſi ille
penes quē pꝛimitus ſunt oīum que ſunt mē
Sap. ij ſure: numeri: ⁊ pōdera: ⁊ ipſe eſt vnus crea
toꝛ deus: ex cuius ineffabili potētatu fit etiā
vt qđ poſſent hi angeli ſi pmitterent̄: iō non
poſſunt: qꝛ non pmittunt. Neq̧ enī occur
Exo. 8 rit alia ratio: cur nō potuerint facere minutiſ
ibidē. 7 ſimas muſcas qui ranas ſerpētesq̧ fecerūt:
niſi qꝛ maioꝛ aderat dñatio ꝓhibēdi p ſpiritū
ſanctū. qđ etiā ipſi magi ꝯfeſſi ſunt dicentes:
Exo. 8 digitus dei ē hic. Quid aūt poſſint p naturā
nec poſſint p pꝛohibitionē: ⁊ qd p ipſius na/
ture ſue cōditionē facere nō ſinant̄: homini
explorare difficile eſt: imo vero impoſſibile:
niſi p illud donū dei: qđ aplūs comemoꝛat
j Coꝛ. j dicens. Alij diiudicatio ſpirituum. Novi/
mus enī hoīem poſſe ambulare: ⁊ nequaq̧
hoc poſſe ſi nō permittatur. volare autē nō
poſſe etiā ſi pmittat. Sic ⁊ illi angeli quedā
poſſunt facere: ſi pmittāt̄ ab angelis potētio
ribus ex imperio dei. quedā vero nō poſſūt
nec ſi ab eis pmittant̄: qꝛ ille nō pmittit a quo
illis eſt talis nature modus: q etiā p angelos
ſuos ⁊ illa plerūq̧ nō pmittit que cōceſſit vt
poſſint. Exceptis igit illis que vſitatiſſimo
trāſcurſu tēpoꝝ in rerū nature oꝛdine coꝛpo
raliter fiūt: ſicuti ſunt oꝛtus ſiderū occaſuſq̧
generationes ⁊ moꝛtes animaliū: ſeminum
⁊ germinum innumerabiles diuerſitates:
nebule ⁊ nubes: niues ⁊ pluuie: fulgura et
tonitrua: fulmina ⁊ grādines: venti ⁊ ignis
frigus ⁊ eſtus: ⁊ omnia talia. Exceptis etiā
illis que in eodem oꝛdine rara ſunt: ſicut de
fectus luminum: ⁊ ſpecies inuſitate ſiderū
⁊ monſtra ⁊ terremotus. ⁊ ſimilia. Exce/
ptis ergo iſtis omnibus quoꝛū quidem pri/
ma ⁊ ſumma cauſa nō eſt niſi voluntas dei.
Unde ⁊ in pſalmo: cum quedam huius ge/
pſ. 148 neris eēnt cōmemoꝛata: ignis: grādo: nix:
glacies: ſpūs tēpeſtatis: ne quis ea vl' foꝛtuitu
vel cauſis tāſūmodo coꝛpoꝛalibus: vel etiā
ſpiritalibus: tñ preter voluntatē dei exiſtēti/
Ibidē bus agi crederet: cōtinuo ſubiecit: que faciūt
verbum eius.

De ſignificationibus que ad manifeſtandā
voluntatem dei: ſiue per homines ſiue p an
gelos miniſtrantur.

Capitu. x.

Ed his vt dicere ceperā exceptis: alia
ſ ſunt illa que q̄uis ex eadem materia
coꝛpoꝛali: ad aliqd tamē diuinit' ānū/
ciandū noſtris ſenſibus admouentur: que
pꝛopꝛie miracula ⁊ ſigna dicunt̄: nec in om/
nibus que a nobis a dño deo annunciātur.
ipſius dei perſona ſuſcipit. Cum autē ſuſci/
pit: aliqñ in angelo demonſtrat̄: aliqñ in ea
ſpecie que nō eſt qđ angelus: q̄uis p ange/
lum diſpoſita miniſtret. Rurſus cū in ea ſpe
cie ſuſcipit̄: que nō eſt qđ angelus: aliqñ iā
erat ipſum coꝛpus: ⁊ ad hoc demonſtrandū
in aliquā mutationē aſſumit̄. aliqñ ad h' exo/
rit̄: ⁊ re pacta rurſus aſſumit̄. ſicut etiā cum
hoīes annunciant: aliqñ ex ſua pſona verba
dei loquunt̄: ſicuti cū pꝛemittit̄: dixit domi/
n': aut hec dicit dñs: aut tale aliqd. aliqñ aūt
nihil tale pmittentes: ipſam dei pſonā in ſe Pſ. 31
ſuſcipiunt. ſicuti eſt. Intellectū tibi dabo: et
cōſtituā te in via qua ingredieris. Sic nō ſo
lū in dictis: verūetiā in factis dei pſona ſigni
ficāda imponit̄ ꝓphete: vt eam gerat in mi/ 3 Re. ij
niſterio ꝓphetie: ſicut eius pſonam gerebat
qui veſtimentū ſuum diuiſit in duodecim p/
tes: ⁊ ex eis decē ſeruo regis ſalomonis de/
dit: regi futuro iſrael. Aliquādo etiā res que
nō erat qđ ꝓpheta: ⁊ erat iam in terrenis re
bus in hmōi ſignificationē aſſumpta ē. ſicut Ge. 28
ſomnio viſo euigilans iacob fecit de lapide:
quē doꝛmiens habebat ad caput. Aliquādo
ad hoc fit eadē ſpecies vel aliquātulum mā/ Nu. 21
ſura: ſicut potuit ſerpens ille eneus exaltat'
in heremo: ſicut pñt ⁊ lr̄e. vel pacto miniſte/
rio tranſitura: ſicut panis ad hoc factus in ac
cipiendo ſacramēto cōſumit̄. Sed qꝛ hec ho
minibus nota ſunt: qꝛ p hoīes fiunt: hono/
rē tanq̧ religioſa poſſunt habere: ſtupoꝛē
tanq̧ mira nō poſſunt. Itaq̧ illa que p an/
gelos fiūt: quo difficilioꝛa ⁊ ignotioꝛa: eo mi
rabilioꝛa ſunt nobis. illis aūt tanq̧ ſue actio
nes note atq̧ faciles. Loquitur ex perſona
dei angelus homini dicens. Ego ſum deus Exo. 3.
abꝛaam: ⁊ deus iſaac: ⁊ deus iacob: cū ſcri/
ptura ſ'dixiſſet. Viſus ē ei angelus dñi. Lo
quit ⁊ homo ex pſona dñi dicens. Audi po/ pſ. 80.
pulus meus ⁊ loquar iſrael: ⁊ teſtificaboꝛ ti/
bi deus: deus tuus ego ſum. Aſſumpta eſt
virga ad ſignificationem. ⁊ in ſerpentem an
gelica facultate mutata eſt. Que facultas cū
deſit homini: aſſumptus eſt tamen ⁊ ab·

Ayuntamiento de Madrid

boīe lapis: ad talē aliquā ſignificationē. In
ter factuꝫ angeli: ⁊ factū hoīs: plurimum di/
ſtat. Illud ⁊ mirandū ⁊ intelligendū ē. hoc
autē tantūmō intelligendū. Qḋ ex vtroqꝫ in/
telligit̄: fortaſſis vnū eſt: at illa ex quibus in
telligit̄ diuerſa ſunt: tanq̄ ſi nomē dn̄i ⁊ au/
ro ⁊ atramento ſcribat. Illud eſt p̄cioſius:
illud vilius: qḋ tn̄ vtroqꝫ ſignificat idipſum
Exo. 4 eſt. Et q̄uis idē ſignificauerit: ex virga moy
Ge. 28 ſi ſerpēs: qḋ lapis iacob: melius tn̄ aliquid
Exo. 7 lapis iacob q̄ ſerpētes magoꝝ. Nam ſicut
vnctio lapidis, chriſtum in carne: in qua vn/
Ps. 44. ctus eſt oleo exultationis pre participib⁹ ſu/
is: ita virga moyſi cōuerſa in ſerpentē: ipm
Phi. 2 xp̄m factū obedientem vſqꝫ ad mortem cru/
Joh. 3 cis. vn̄ ait. Sicut exaltauit moyſes ſerpentē
in deſerto: ſic oportet exaltari filiū hoīs: vt
omnis qui credit in ipſo: nō pereat: ſed habe
Nu. 2 at vitā eternā. Sicut intuētes illū ſerpētem
exaltatū in heremo: ſerpentum morſib⁹ non
Ro. 6. peribant. Vet⁹ enim homo noſter fix⁹ ē cru
ci cū illo: vt euacuet̄ corpus peccati. Per ſer
pentē enim intelligit̄ mors: que facta eſt a
ſerpente in paradiſo: modo locutionis ꝑ effi
cientē id qḋ efficit̄ demonſtrātē. Ergo vir/
ga in ſerpentē: xp̄s in mortē: ⁊ ſerpens rur
ſus in virgā: xp̄s in reſurrectionē totus cū
corpore ſuo qḋ eſt eccleſia: qḋ i fine tp̄is erit:
quem ſerpentis cauda ſignificat: quam moy
Exo. 4 ſes tenuit: vt rediret in virgam. Serpentes
aūt magoꝝ tanq̄ mortui ſcli: niſi credētes
in xp̄m tanq̄ deuorati in corpus eius intra
uerint: reſurgere in illo nō poterunt. Lapis
ergo iacob vt dixi: melius aliquid ſignifica/
uit q̄ ſerpentes magoꝝ. At enim factū ma/
goꝝ: multo mirabilius. Verū hec ita nō pre
iudicāt rebus intelligēdis: tanq̄ ſi hominis
nomē ſcribat̄ auro: ⁊ dei atramento. Illas
etiā nubes ⁊ ignes quō fecerint vel aſſum/
pſerint angeli ad ſignificandū quod annun
ciabāt: etiā ſi dn̄s vel ſpiritusſanctus illis cor
poralibus formis oſtendebat̄. Quis nouit
hominū: ſicut infantes nō norunt qḋ in alta
ri ponit̄: ⁊ peracta pietatis celebratione con/
ſumit: vnde vel quomodo cōficiat̄: vnde in
vſum religionis aſſumatur. Et ſi nunq̄ di/
ſcant experimento vel ſuo vl alioꝝ: ⁊ nunq̄
illam ſpeciem rerum videant: niſi inter cele
brationem ſacramentoꝝ cum offert̄ ⁊ da/
tur: dicaturqꝫ illis auctoritate grauiſſima cu
ius corpus ⁊ ſanguis ſit: nihil aliud credent:
niſi omnino in illa ſpecie dn̄m oculis appa/
ruiſſe mortalium: ⁊ de latere tali percuſſo: li
quorē illū oīno fluxiſſe. Mihi autem omni/
no vtile eſt: vt meminerim viriū mearū: fra/
treſqꝫ meos admoneā: vt ⁊ ipſi meminerint
ſuaꝝ: ne vltra q̄ tutū eſt humana ꝓgrediat̄
infirmitas. Quemadmodū enim hec faciunt
angeli vel potius deus: quēadmodū hec fa/
ciat ꝑ angelos ſuos: ⁊ quantū fieri velit etiā
ꝑ angelos malos: ſiue ſinendo: ſiue iubēdo
ſiue cogendo: ex occulta ſede altiſſimi impe/
rij ſui: nec oculoꝝ acie penetrare: nec fidu
cia rationis enucleare: nec ꝓuectu mētis cō
prehendere valeo: vt tā certus hinc loquar
ad omnia que requiri de his rebus poſſunt
q̄ ſi eſſem āgel⁹: aut ꝓpheta: aut ap̄ls. Cogi
tatiōes enim mortaliū timide: ⁊ incerte ꝓui
dentie nr̄e. Corpus enim qḋ corrūpit̄ aggra Sap.
uat animā: ⁊ deprimit terrena inhabitatio
ſenſum multa cogitantē. Et difficile eſtima
mus que in terra ſunt: ⁊ q̄ in ꝓſpectu ſunt i/
uenimus cū labore. Que in celis ſunt autē
quis inueſtigabit. Sꝫ qr ſequit̄ ⁊ dicit. Sen Sap.
ſū vero tuū quis ſciet. niſi tu dederis ſapiē
tiā: ⁊ miſeris ſanctū ſpiritū tuū de altiſſimis.
Que in celis ſunt quidē nō inueſtigamus:
quo rerū genere ⁊ corpora angelica ſm̄ pro/
priā dignitatē ⁊ eoꝝ quedā corporalis actio
cōtinet. ſm̄ ſpm̄ tn̄ dei miſſum nobis de altiſ
ſimis ⁊ impartitā eius gratiā mentibus no/
ſtris: audeo fiducialiter dicere: nec deū prēm
nec verbū eius: nec ſpm̄ eius: qḋ deus vn⁹
eſt: ꝑ id qḋ eſt: atqꝫ idipſum ē: vllo mō eſſe mu
tabilē: ac per hoc multo minus eſſe viſibilē:
qm̄ ſunt quedā q̄uis mutabilia: nō tn̄ viſi/
bilia: ſicut nr̄e cogitatiōes: ⁊ memorie: ⁊ vo
lūtates: ⁊ oīs incorporea creatura. Viſibile
aūt qḋq̄ nō eſt: qḋ nō ſit mutabile.

Eſſentiam trinitatis nūquā oculis apparuiſ
ſe mortalium: ſed per ſubiectam ſibi creatu/
ram ſignificaſſe que voluit.

Capitulum. xi.

q Vapropter ſubſtātia vel ſi melius di
cit̄ eſſentia dei: vbi pro modulo nr̄o ex
quātulacūqꝫ particula intelligimus prēm: ⁊ fi/
liū: ⁊ ſpūmſctm̄: qm̄ qdē nullo mō mutabilis
eſt: nullo mō pōt ipſa ꝑ ſemetipſam eſſe viſibi
lis. Proinde illa oīa que patrib⁹ viſa ſunt
cū deus illis ſm̄ ſuā diſpēſationē tēporib⁹

Ayuntamiento de Madrid

cōgruū preſentaret: p creaturā facta eſſe ma
niſeſtū ē. Et ſi nos latet quō ea miniſtris an
gelis fecerit: p angelos tñ eſſe facta nō ex no
Ro. 12 ſtro ſenſu dicimus: ne cuiq̃ videamur plus
ſapere preterq̃ oportet ſapere. Sed ſapiam⁹
ad temperantiā ſicut deus nobis partitus ē
1 Cō. 4 menſuram fidei: ⁊ credimus ꝓpter qḋ ⁊ loq
mur. Extat eniȝ auctoritas diuinaꝝ ſcriptu/
raꝝ: vnde mens noſtra deuiare nō debet:
nec relicto ſolidamēto diuini eloquij: p ſuſpi
tionū ſuaꝝ abrupta p̄cipitari: vbi nec ſenſus
corporis regit: nec perſpicua ratio veritatis
elucet. Apertiſſime quippe ſcriptū eſt in epi/
ſtola ad hebreos: cū diſpenſatio noui teſta/
menti a diſpenſatione veteris teſtamenti ſm
cōgruētiaȝ ſeculoꝝ ac tēporꝝ diſtingueret:
nō tantū illa viſibilia: ſed ip̄m etiaȝ ſermonē
Heb. j p angelos factū. ſic enim dixit. Ad quē autē
angeloꝝ dixit aliqñ: ſede ad dexterā meam:
quoadusq̃ ponā inimicos tuos ſcabellū pe/
dū tuoꝝ. Nōne omnes ſunt miniſtri ſpūs
ad miniſtrationē miſſi: ꝓpter eos qui futu/
ri ſunt hereditatem poſſidere ſalutis. Hinc
oſtēdit illa omnia: nō ſoluȝ p angelos facta:
ſed etiam propter nos facta. id eſt propter po
pulum dei: cui ꝓmittit̄ hereditas vite eterne
j Cō. 10 ſicut ad corinthios etiā ſcriptuȝ eſt. Omnia
hec in figura cōtingebāt illis. ſcripta ſunt aūt
ad correptioneȝ noſtraȝ: in quos finis ſecu/
lorum obuenit. Deinde quia tūc per āgelos:
nūc autem per filiū ſermo fact⁹ eſt: cōſequē/
Heb. 2 ter aperteq; demōſtrans. Propterea inquit
abundātius oportet attendere nos ea que au
diuimus: ne forte defluamus. Si enim qui
per angelos dictus ſermo fact⁹ eſt firm⁹: et
omnis preuaricatio ⁊ inobedientia iuſtaȝ ac
cepit mercedis retributionem: quomodo nos
effugiem⁹ tantam negligentes ſalutem. Et
quaſi quererentes quam ſaluteȝ vt oſtenderet
ſe de nouo teſtamento iam dicere. id eſt ſer/
Ibideȝ mone qui nō per angelos: ſȝ per dñm fact⁹
ē. Que cū initiū accepiſſet inquit: vt enarrare
tur p dñm ab his q audierūt i nos ꝯfirmata
eſt: cōteſtāte deo ſignis ⁊ portētis: ⁊ varijs v̄
tutib⁹ ⁊ ſpiritusſancti diuiſiōib⁹ ſecūduȝ ſuaȝ
volūtatē. Sed ait aliquis: cur ergo ſcriptum
eſt. Dixit dñs ad moyſen: ⁊ nō potius: dixit
āgelus ad moyſen. Quia cuȝ verba iudicis
preco pronūciat: nō ſcribitur i geſtis: ille pre
co dixit: ſed ille iudex. Sic etiā loquēte ꝓphe

ta ſctō: ⁊ ſi dicamus ꝓpheta dixit: nihil aliud
q̃ dñȝ dixiſſe itelligi volum⁹. Et ſi dicam⁹:
dñs dixit: ꝓphetā nō ſubtrahim⁹: ſȝ qs per
eū dixerit admonem⁹. Et illa qdē ſcriptura
ſepe apit āgelū eſſe deū: quo loquēte identidē
dr: dñs dixit: ſicut iā demonſtrauim⁹. Sȝ ꝓpt
eos q cū ſcriptura illis angelū noiat: ipſȝ p ſe
ipſm filiū dei volūt intelligi: q2 ꝓpt annūcia/
tionē paterne ac ſue volūtatis a ꝓpheta di/
ct⁹ eſt āgelus: ꝓpterea volui ex hac ep̄la ma
niſeſtius teſtimoniū dare: vbi nō dictū eſt: p
āgelū: ſed p āgelos. Nā ⁊ ſtephanus in acti
b⁹ aploꝝ eo more narrat hec: quo etiā in li/
bris veterib⁹ ꝯſcripta ſunt. Viri fratres et Act. 7
patres audite inquit: de⁹ glorie apparuit abrae
pri nro: cū eſſet i meſopotamia ſyrie. Ne qs
aūt arbitraret tunc deū glorie p id qḋ in ſeipſo
eſt: cuiuſq̃ oculis apparuiſſe mortaliū: in cō
ſequentibus dicit: q moyſi āgelus apparue
rit. Fugit inquit moyſes in verbo iſto: ⁊ fa/
ctus eſt inquilinus in terra madian: vbi ge/
nuit filios duos. Et cōpletis illic annis. xl.
apparuit illi in deſerto mōtis ſyna angelus
dñi in flāma ignis in rubo. Moyſes autēȝ
videns mirabat̄ viſum. Qui cum accederet
ꝯſiderare: facta eſt vox domini dicēs. Ego
ſum deus patrum tuoꝝ: deus abraam: ⁊ de Exo. 3
us iſaac: ⁊ deus iacob. Tremefactus autem
moyſes: non audebat ꝯſiderare. Dixitq; il/
li dñs. Solue calciamentum pedū tuoꝝ ⁊c. Exo. 3
Hic certe ⁊ angelū ⁊ dñm dicit: eundemq̃
deū abraam: ⁊ deū iſaac: ⁊ deū iacob: ſicut in
geneſi ſcriptū eſt. An forte qſq̃ dictur⁹ eſt:
q moyſi p angelū apparuit dominus: abrae
vero p ſeipſuȝ. At hoc a ſtephano nō quera
m⁹: ipſum librū vnde ſtephan⁹ iſta narrauit
interrogemus. Nunquid enim quia ſcriptuȝ
eſt. Et dixit dñs de⁹ ad abraam. Et paulo Ge. 12
poſt. Et viſus eſt domin⁹ de⁹ abrae. ꝓpte/
rea iſta nō per angelos facta ſunt: cū alio lo/
co ſimiliter dicat. Viſus eſt aūt ei de⁹ ad ili/ Ge. 18
cem mambre ſedēti ad oſtium tabernaculi
ſui meridie. Et tñ cōſequenter adiūgit. Re/
ſpiciens aūt oculis ſuis vidit: ⁊ ecce tres viri
ſtabāt ſup eum: de quib⁹ iam diximus. Quō
eniȝ potuerūt iſti qui vel a verbis ad intelle/
ctuȝ nolūt aſſurgere: vel facile ſe ab intelle/
ctu in verba p̄cipitāt: quō potuerūt explicare
viſum eſſe deum in viris trib⁹: niſi eos ſicut
etiā cōſequētia docet: angelos fuiſſe fatean/

Ayuntamiento de Madrid

tur. An qꝛ nō dictū eſt angelus ei locutuſē vel apparuit: ꝓpterea dicere audebunt moy ſi quidē illā viſionē ac vocem per angeluꝫ factā: qꝛ ita ſcriptū eſt: abꝛac aūt qꝛ cōmemoratio angeli nō eſt facta: per ſubſtātiā ſuā deuꝫ apparuiſſe atqꝫ ſonuiſſe. Quid qđ nec apud abꝛaam de angelo tacituꝫ eſt. Nam ita legit cū imolandus filius eius pepercet. Et factū

Ge. 22 eſt poſt hec verba: temptauit deus abꝛaam: ⁊ dixit ad euꝫ. Abꝛaam abꝛaaꝫ. Et ille dixit Ecce ego. Et dixit ei. Accipe filiuꝫ tuū dilectū que diligis iſaac: ⁊ vade in terrā excelſaꝫ ⁊ offer eū ibi holocaltuꝫ ſuper vnuꝫ monteꝫ quē tibi dixero. Certe hic deus: nō angelus

Ibideꝫ cōmemoꝛatus eſt. Paulopoſt vero ita ſe hꝫ ſcriptura extendēs aūt abꝛaam manū ſuam: ſumpſit gladiū volens occidere filiū ſuū. Et vocauit eum angelus dn̄i de celo: ⁊ dixit ei: abꝛaam abꝛaā. Et dixit. Ecce ego. Et dixit. Ne mittas manum tuam ſup puerū: neqꝫ facias ei quicqꝫ. Quid ad hoc reſpōdet: an dicturi ſunt deum iuſſiſſe vt occideretur iſaac: ⁊ angelum pꝛohibuiſſe. Porro ipſum patreꝫ aduerſuꝫ dei pceptuꝫ ꝗ iuſſerat vt occideret obtemperaſſe angelo vt parceret. Ridendꝰ ⁊ abijciendus hic ſenſus eſt. Sed neqꝫ huic tam groſſo ⁊ abiecto vllum locum ſcriptura

Ibideꝫ eſſe permittit: ꝯtinuo ſubiungēs. Nūc eniꝫ cognoui quia times deum tu: ⁊ non pepercisti filio tuo dilecto ꝓpter me. Quid eſt pꝛopter me: niſi propter euꝫ qui occidi iuſſerat. Idem igit̄ deus abꝛac qui angelus: an potius ꝑ angelū deus. Accipe ſequentia. Certe iam hic angelus manifeſtiſſime expꝛeſſus ē: attēde tū qđ ꝯtexat̄. Reſpiciens abꝛaam oculis ſuis vidit: ⁊ ecce aries vnus tenebat̄ in arboꝛe ſabech coꝛnibꝰ: ⁊ abijt abꝛaā: ⁊ accepit arietē: ⁊ obtulit eum holocauſtum pꝛo iſaac filio. Et cognominauit abꝛaā nomē loci illius dn̄s vidit: vt dicant hodie qꝛ in mō te dn̄s viſus eſt: ſicut pauloante qđ dixit de

Ubi. s us ꝑ angeluꝫ. Nunc enim cognoui quia times deum. nō quia tunc deus cognouiſſe intelligendus eſt: ſꝫ egiſſe. vt ꝑ deū ipſe abꝛaā cognoſceret quātas haberet vires coꝛdis ad obediendū deo vſqꝫ ad immolationem vnici filij. Illo modo locutionis quo ſignificat̄ ꝑ efficientē id qđ efficit̄. ſicut dicit̄ frigus pigrū: qđ pigros facit: vt ideo cognouiſſe diceret: qꝛ ipm abꝛaā cognoſcere fecerat: quē poterat latere fidei ſue firmitas: niſi tali experimento pꝛobaretur. Ita ⁊ hic cognominauit abꝛa nomē loci illius dn̄s vidit. id eſt qđ videri ſe fecit. Nam continuo ſecutus ait: vt dicāt hodie qꝛ in mōte dn̄s viſus eſt. Ecce ideꝫ angelus: dn̄s dicitur. Quare niſi qꝛ ꝑ angelū dn̄s. Iam vero in eo qđ ſequit̄: ꝓphetice omnino loquit̄ angelus: ⁊ pꝛoꝛſus aperit qđ per angeluꝫ deus loquat̄. Et vocauit inquit

Ge. angelus dn̄i abꝛaaꝫ iteꝝ de celo dicēs. Per me iuraui dicit dn̄s: pꝛo eo qđ feciſti hoc verbum: ⁊ nō pepercisti filio tuo dilecto pꝛꝑter me ⁊c̄. Hec certe verba vt dicat ille: per quē loquit̄ dn̄s. hec dicit dn̄s: etiaꝫ ꝓphete ſolēt habere. An filius dei de patre ait dicit dn̄s: ⁊ ipſe eſt ille angelus patris. Quid ergo de illis tribus viris. Nōne reſpiciunt quomodo vrgeant̄ qui viſi ſunt abꝛae. cū pꝛedictuꝫ eſſꝫ: viſus eſt ei dn̄s. an qꝛ viri dicti ſunt: nō erāt angeli. Danielem legāt dicenteꝫ. Ecce

Dan̄. vir gabꝛiel. Sed qđ vltra differimus oꝛa eo rū euidentiſſimo atqꝫ grauiſſimo alio documento oppilare: vbi non angelus ſingulariter: nec viri pluraliter: ſed omnino angeli dicunt̄: ꝑ quos ſermo nō qlibet factus: ſꝫ lex ipſa data manifeſtiſſime oſtēdit: q̄ꝫ certe nullus fideliū dubitat deū dediſſe moyſi ad ſubiugandū populū iſrael: ſed tū ꝑ angelos datā. ita ſtephanus loquit̄. Dura ceruice iquit

Act. ⁊ nō circūciſi coꝛde ⁊ auribus: vos ſemꝑ ſpiritui ſancto reſtitiſtis: ſicut pr̄es vr̄i: quē pꝛophetarū nō ꝑſecuti ſunt pr̄es vr̄i: ⁊ occiderūt eos q pꝛenunciabāt de aduentu iuſti: cuius nūc vos ꝓditoꝛes ⁊ interſectoꝛes fuiſtis: q accepiſtis legem in edictis angeloꝛuꝫ: nec cuſtodiſtis. Quid hoc euidentius: quid tanta auctoꝛitate robuſtius. In edictis quidē angeloꝝ lex illi populo data eſt: ſed dn̄i ieſu xp̄i ꝑ eā diſponebatur: ⁊ pꝛenunciabat̄ aduētꝰ. Et ipſe tanq̄ verbum dei miro ⁊ ineffabili modo erat in angelis: in quoꝝ edictis lex ipſa dabat̄. Unde dicit in euāgelio. Si cre

Ioh. dideritis moyſi: crederitis ⁊ michi. de me eniꝫ ille ſcripſit. Per angelos ergo tunc dn̄s loquebat: per angelos filiꝰ dei: mediatoꝛ dei ⁊ hominū futurus ex ſemine abꝛac ſuū diſponebat aduentū: vt inueniret a quibus reciperet cōfitentes reos: quos lex nō impleta fecerat tranſgreſſoꝛes. Unde ⁊ aplus ad galathas dicit. Quid ergo lex. Tranſgreſſionis

Gal.

Ayuntamiento de Madrid

graua ꝓpoſita eſt: donec veniret ſemē cui ꝓ
miſſum eſt diſpoſita ꝑ angelos in manu me
diatoris h̄ ē diſpoſita ꝑāgelos in manu ſua.
Non enim natus eſt per conditionem: ſed ꝑ
poteſtate. Q̄ḋ autē nō aliquē ex angelis di/
cit mediatorē: ſed ipſum dn̄m ieſum chriſtuꝫ
inquantum homo fieri dignatus eſt: habes
j Thi.2 alio loco. Unus inquit deus: ⁊ vnus media
tor dei ⁊ hominuꝫ: homo xp̄s ieſus. Hinc
illud paſca in iterfectiōe agni. Hinc illa om
nia que de xp̄o venturo in carne atq; paſſu/
ro: ſed ⁊ reſurrecturo in lege figurant̄: que
data eſt in edictis angeloꝝ: donec veniret ſe
men diſpoſitū per angelos in manu media/
toris. In q̄bus angelis erat vtiq; ⁊ pater: et
filius ⁊ ſpiritusſanctus. Et aliq̄n pater: aliq̄n
filius: aliq̄n ſpiritusſanctus: aliq̄n ſine vlla di
ſtinctione ꝑſone deus ꝑ illos figurabat̄. Et
ſi viſibilib⁹ ⁊ ſenſibilib⁹ formis apparēs: ꝑ
creaturā tñ ſuā nō ꝑ ſubſtātiā ſuā cui viden/
da corda mūdant ꝑ hec omnia q̄ oculis vidē
tur: ⁊ auribus audiunt̄. Sed iam ſatis quan
tū exiſtimo ꝓ captu nr̄o diſputatū ⁊ demon/
ſtratū eſt. q̄ḋ in hoc libro ſuſceperamus oſtē
dere: cōſtitit q; ⁊ ꝓbabilitate rōnis quantuꝫ
hō vel potius quātū ego potui ⁊ firmitate au
ctoritatis quātū de ſcripturis ſanctis diuina
eloquia patuerunt. q̄ḋ antiq̄s patribus nr̄is
ante incarnationeꝫ ſaluatoris cū deus appa/
rere dicebat̄: voces ille ac ſpecies corporales
ꝑ angelos facte ſunt: ſiue ipſis loquentibus
vel agentibus aliq̄d ex perſona dei: ſicut etiā
ꝓphetas ſolere oſtendimus: ſiue aſſumenti
bus ex creatura q̄ḋ ipſi nō eſſent: vbi deus
figurate demonſtraret̄ hominibus. Q̄ḋ ge
nus ſignificationuꝫ nec prophetas omiſiſſe
multis exēplis docet ſcriptura. Supereſt igi
tur iam vt videamus cū ⁊ nato ꝑ virginem
dn̄o: ⁊ corporali ſpecie ſicut columba deſcen
Act. 2 dente ſpiritusſancto: viſiſq; igneis linguis ſo
nitu facto de celo die pentecoſtes poſt aſcen/
ſionem dn̄i: non ipſum dei verbū ꝑ ſubſtan
tiam ſuam qua patri equale atq; coeternuꝫ ē:
nec ſpūs prīs ⁊ filij ꝑ ſuaꝫ ſubſtantiam qua
⁊ ipſe vtriſq; equalis atq; coeternus eſt: ſꝫ
vtiq; creaturam que illis modis formari et
exiſtere potuit corporeis atq; mortalib⁹ ſen
ſibus apparuerit: quid inter illas demōſtra
tiones: ⁊ has proprietates filij dei ⁊ ſpiritus
ſancti: q̄ꝫuis ꝑ creaturā viſibilē factas iter ſit

q̄ḋ ab alio volumine cōmodius ordiemur.

Explicit liber tertius.

Incipiunt capitula libri quarti.

j De gratia dei qua ſibi humanū genus reconciliat: vt q̄ḋ perierat: ſaluet̄.
ij De incarnatione v̄bi ſ vt ꝑncipes eius
iij De ſimplo ſaluato/ eſſe poſſum⁹. ris nr̄i q̄ ad duplū nr̄ꝫ ꝯcurrit ⁊ ꝯgruit
iiij De ratione ſimpli ad duplū: ꝑ numeꝝ ternariū atq; ſenarium.
v De quadrageſimo ſexto anno edifica/ tionis dn̄ici corporis.
vi De triduo quo ipleto dn̄s reſurrexit.
vij De ſignis ⁊ ꝓfigurationib⁹: q̄ aductuꝫ
viij De filio dei q̄ i forma /dn̄i ꝓceſſerūt. dei ⁊ in forma ſerui vna ꝑſona eſt xp̄i.
ix De vnitate eccleſie in deo ꝑ geminam dilectionem cui formam prebet vnitas patris: ⁊ filij ⁊ ſpiritusſancti.
x De mediatore ad mortē diabolo ⁊ me diatore ad vitam ieſu xp̄o.
xi De facilitate ludificationū quibus ho/ mines ab imūdis ſpiritibus fallunt̄.
xij De falſis ⁊ deceptorijs purificatiōib⁹.
xiij Mortē xp̄i nō fuiſſe neceſſitatis nr̄e: ſed voluntatis ſue ac ꝑtāns.
xiiij De ſacrificio ꝑfecto ⁊ vero: q̄ḋ ipſe ꝓ nobis ſaluator effectus eſt.
xv De his q̄ ſibi purgationem de virtute ꝓpria pollicentur.
xvi Sapientes mūdi nec reſurrectiōis v̄i tatem cognoſcere: nec futuroꝝ ordinē ſcire potuiſſe: q̄uis ⁊ ipſi vaticinia ha bere videantur.
xvij Vn̄ apud impios poſſint q̄dā futura
xviij De fide qua credimus tpa/ ꝑlcin. liter geſta ⁊ veritate q̄ reddet eterna.
xix De miſſione filij dei qua in forma ſer ui patre factus eſt minor: cuꝫ in forma dei patri permaneret equalis.
xx Non eſſe contra equalitatē prīs: ⁊ fi/ lij: ſi etiā ſ nı coeternū patri diuinitatē intelligat filius miſſus.
xxi De ſenſibili demonſtratione ſpūſſan/ cti: ⁊ de coeterna vnitate trinitatis.

Incipit proemiū in librū quartū.

Ayuntamiento de Madrid

SCientiā terreſtriū celeſtiūq; rerū magni eſtimare ſolet genus humanum: in quo ꝓfecto meliores ſunt qui huic ſcientie preponūt noſſe ſemetipſos: laudabilior eſt animus cui nota eſt vel infirmitas ſua: q̄ꝫ qui ea nō reſpecta: vias ſiderū ſcrutat etiam cogniturus. aut qui iā cognitas tenet ignorans ipſe qua ingrediat ad ſalutē: ac in firmitatē ſuā. Qui vero iā euigilauit ī deū ſpūſſancti calore excitatus atq; in eius amore corā ſe viluit: ad cūq; intrare volens nec valens: eoq; ſibi lucente attendit in ſe: inuenitq; ſe: ſuāq; egritudinē illius mūdicie cō temperari nō poſſe cognouit: flere dulce habet eūq; deprecari: vt etiā atq; etiā miſereat donec exuat totā miſeriā: ⁊ ꝑcari cū fiducia. Iam accepto gratuito pignore ſalutis: per eius vnicū ſaluatorē his ⁊ illuminatorē. huc
j Cō. 8 ita agentē ⁊ dolentē: ſcientia nō inflat: q2 caritas edificat: prepoſuit eniꝫ ſciētiā ſcientie: ꝓpoſuit: ſcire infirmitatē ſuam magis q̄ꝫ ſcire mundi menia: fundamēta terrarū ⁊ faſtigia celorū: ⁊ hanc apponendo ſcientiā: appoſuit dolorē. Dolorē peregrinationis ſue ex deſiderio patrie ſue: ⁊ conditoris eius beati dei ſui. In hoc genere hominū: in familia xp̄i tui dn̄e deus meus: ſi inter pauperes tuos gemo: da mihi de pane tuo reſpondere ho-
mat. 5. minibus: qui nō eſuriunt ⁊ ſitiunt iuſtitiam ſꝫ ſaciati ſūt ⁊ abūdāt. Saciauit aūt illos phātaſmata cordiū: nō veritas tua: q̄ꝫ repellēdo reſiliūt: ⁊ in ſuā vanitatē cadūt. Ego certe ſentio q̄ꝫ multa figmenta pariat cor humanū. Et quid eſt cor meum: niſi cor humanum. Sed hoc oro deū cordis mei: vt nihil ex eis figmentis pro ſolido vero eructem in has litteras: ſed inde veniat in eas quicquid per me venire potuerit. Unde q̄uis ꝓiecto a facie oculorū ſuorū: ⁊ de longinquo redire conanti ꝑ viā quā ſtrauit humanitati diuinitas vnigeniti ſui aura veritatis eius aſpergit. Quā intantum licet mutabilis haurio. inquantū in ea nihil mutabile video nec locis ⁊ tēporibus ſicut corpora. nec ſolis tpib⁹ ⁊ quaſi locis: ſicut ſpirituū noſtrorū cogitatiōes nec ſolis tēporibus ⁊ nulla vel imagine locorū: ſicut quedam noſtrarū mentiū ratiocinatiōes. Omnino enim dei eſſentia qua ē: nihil mutabile habet nec: in eternitate: nec in veritate: nec in voluntate: q2 eterna ibi eſt veritas: ⁊ eterna caritas: ⁊ vera ibi eſt caritas: vera eternitas: ⁊ cara ibi eſt eternitas: cara veritas.

De gratia dei qua ſibi humanū genus recōciliat vt quod perierat ſaluetur.

Capitulum. j.

SEd quoniā exulauimus ab īcōmutabili gaudio nec tñ inde ꝑciſi atq; abrupti ſumus: vt nō etiā in iſtis mutabilibus ⁊ tēporalibus eternitatē: veritatē: beatitudinē: queremus. Nec mori enim nec falli: nec perturbari volumus. miſſa ſunt nobis diuinitus viſa cōgrua peregrinationi nr̄e: quibus admoneremur non hic eſſe qd̄ quereremus: ſed illud ad ipa eſſe redeūdū: vn̄ niſi penderemus hic ea nō quereremus. Ac ꝑmū nobis ꝑſuadēdū fuit: quantū nos diligeret deus: ne deſpatione nō auderem⁹ erigi in eū. Quales aūt dilexerit: oſtēdi oportebat: ne tanq̄ꝫ de meritis nr̄is ſuperbientes: magis abeo reſilirem⁹: ⁊ in nr̄a fortitudine magis deficeremus: ac per hoc egit nobiſcū vt ꝑ eius fortitudinē potius ꝓficeremus: atq; ita in infirmitate humilitatis ꝑficeret virtus caritatis. Hoc ſignificabat in
pſalmo vbi ait. Pluuiā volūtariā ſegregās Ps. 67
deus hereditati ſue ⁊ infirmata eſt: tu vero ꝑfeciſti eā. Pluuiā quippe voluntariā non niſi gratiā vult intelligi: nō meritis redditā: ſed gratis datā: vn̄ ⁊ gr̄a noiat. Dedit eniꝫ eam nō q2 digni eramus: ſꝫ q2 voluit. hoc cognoſcētes: nō fidentes in nobis erim⁹: ⁊ hoc ē infirmari. Ipſe vero ꝑficit nos: q etiā pau-
lo aplo dixit. Sufficit tibi gr̄a mea. nā virt⁹ j Cō.
in infirmitate ꝑficit. ꝑſuadendū ergo erat homini quantā nos dilexerit deus: ⁊ quales dilexerit. Quantum: deſperaremus: quales ne ſuperbiremus. Hunc locū apl's neceſ-
ſariū: ſic explicat. Cōmendat aūt inquit ſuā Ro. 5
caritatē deus ī nobis: qm̄ cū adhuc peccatores eſſemus: xp̄s ꝓ nobis mortuus eſt. multo
magis iuſtificati nunc in ſanguine ipſius: ſal- Ibidē
ui erimus ab ira ꝑ ipſum. Si eniꝫ cū inimici eſſemus reconciliati ſumus deo ꝑ mortē filij eius: multo magis reconciliati ſalui erim⁹ in vita ipſius. Item alio loco. Quid ergo inquit dicemus ad hec. Si deus pro nobis: quis contra nos. qui proprio filio nō pepercit: ſed pro nobis omnibus tradidit illum.

Ayuntamiento de Madrid

Quomõ nõ ⁊ cũ illo nobis omnia donauit.
Qđ aũt factũ nobis enũciat: hoc futurũ ostẽ
debat ⁊ antiquis iustis: vt p eandẽ fidẽ etiã
ipsi hũiliati infirmarent: ⁊ ĩfirmati pficerẽ
Joh. i. tur. Quia igit vnũ verbũ dei est: p qđ facta
sunt oia: qđ est incõmutabilis veritas: vbi
principaliter atq; incõmutabiliter sunt oia
simul: nõ solũ que nunc sunt in hac vniuersa
creatura: verũetiã que fuerunt: ⁊ que futura
sunt. ibi aũt nec fuerũt: nec futura sunt: sed tã
tũmodo sunt. ⁊ oia vita sũt: ⁊ omnia vnũ sũt:
⁊ magis vnũ est: ⁊ vna vita est. Sic eniȝ oia
p ipm facta sunt: vt qcqd factuȝ est in his: in
illo vita sit: ⁊ facta nõ sit: qꝛ in principio nõ
Ibidẽ factũ est verbũ: sed erat verbũ apud deũ: ⁊ de
us erat verbũ: ⁊ oia p ipsuȝ facta sunt. Nec
p ipm omnia facta essent: nisi ipm esset ante
omnia: factũq; nõ esset. In his aũt que p ipm
facta sunt etiam corpus qđ vita nõ est p ipm
nõ fieret: nisi in illo anteq̃ȝ fieret vita eet: qđ
enim factũ est: iam in illo vita erat: ⁊ nõ qualis
cũq; vita. Nam ⁊ anima vita est corporis:
sed ⁊ hec facta est: qꝛ mutabilis est: ⁊ per qđ
Ibidẽ facta est: nisi p dei verbũ icõmutabile. Om
nia enim per ipm facta sunt: ⁊ sine ipso factũ
est nihil: qđ ergo factũ est: iaȝ in illo vita erat
⁊ nõ qualiscũq; vita: sed vita erat lux homi
nũ. lux vtiq; rationaliũ mentiũ: per quas ho
mines a pecoribus differunt: ⁊ ideo sũt ho
mines. nõ ergo lux corporea: que lux est car
niũ: siue de celo fulgeat: siue terrenis ignib⁹
accendat: nec humanaꝝ tantũ carniũ: sȝ etiã
beluinaꝝ ⁊ vsq; ad minutissimos quosq; ṽ
miculos. Omnia enim hec vident istam lu
cem. at illa vita lux hominuȝ erat. nec longe
Act. 17 posita ab vnoquoq; nostrũ. In illa enim vi
uimus ⁊ mouemur ⁊ sumus. Sed lux in te
nebris lucet: ⁊ tenebre eã nõ cõprehẽderũt.

De incarnatione verbi ⁊ participes ei⁹ esse
possim⁹. Capi. ij.

(t) Enebre aũt sũt stulte mentes hominũ
praua cupiditate atq; infidelitate ceca
te. Has vt curaret atq; sanaret ṽbũ
per qđ facta sũt omnia: caro factũ est: ⁊ habi
tauit in nobis. Illuminatio quippe nostra par
ticipatio verbi dei est: illi⁹ scilicet vite q̃ lux ẽ
hominũ. Huic aũt participationi prorsus i
habiles ⁊ minus idonei eram⁹: ppter imũ
dicia pctõꝝ. Mũdandi ergo eram⁹. Por
ro iniquoꝝ ⁊ superboꝝ vna mũdatio est san
guis iusti: ⁊ humilitas dei: vt ad cõtemplã
dũ deũ qđ natura nõ sumus: p eũ mundare
mur: factũ qđ natura sumus: ⁊ qđ pctõ nõ
sum⁹. Deus eniȝ natura nõ sum⁹: homo natu
ra sum⁹: iusti pctõ nõ sum⁹. Deus itaq; fa
ct⁹ hõ iust⁹: intercessit deo p hoie peccatore.
Nõ enim cõgruit peccator iusto: sed cõgruit
homini hõ. Adiũgens ergo nobis similitu
dinẽ humanitatis sue: abstulit dissimilitudi
neȝ iniquitatis nostre. Et factus particeps
mortalitatis nostre: fecit nos participes diui
nitatis sue. Merito quippe mors peccato
ris veniens ex damnationis necessitate: so
luta est per mortem iusti venientem ex mise
ricordie volũtate: dum simplũ eius cõgruit
duplo nostro. Hec eniȝ cõgruentia: siue cõ
uenientia: vl' cõcinnãtia: vel cõsonãtia: vl' si cõ
modius dicit: qđ est vnũ ad duo: in oi cõpa
ginatione: vel si meli⁹ dicit coaptatione crea
ture: valet plurimũ. Hanc enim coaptatio
nẽ: sic mihi nũc occurrit: dicere volui: quaȝ
greci harmoniam vocant. Neq; nũc locus
est: vt ostendã quãtũ valeat cõsonantia simi
pli ad duplum: que maxima in nobis repe
rit: vt sit nobis ĩsita naturaliter: a quo vtiq;
nisi ab eo q nos creauit: vt nec imperiti pos
sint eam non sentire. siue ipsis cantantes: si
ue alios audientes. p hanc quippe voces acu
tiores grauioresq; concordant: ita vt quisquis
ab ea dissonuerit: nõ scientiam: cuius exper
tes sunt plurimi: sed ipm sensum audit⁹ no
stri vehementer offendat. Sed hoc vt demõ
stret: longo sermone opus est: ipsis auteȝ au
ribus exhiberi potest ab eo q nouit in regula
ri monochordo.

De simplo saluatoris nostri quod ad duplũ
nostrũ cõcurrit ⁊ cõgruit.
Capi. iij.

(v) Erũ qđ instat inpresentiarũ quantũ
donat deus: edisserendũ est: quẽad
modũ simplũ dñi ⁊ saluatoris nostri
iesu xpi: duplo nrõ cõgruat ⁊ quodãmodo cõ
cinat ad salutẽ. Nos certe: qđ nemo xpian⁹
ambigit: ⁊ anima ⁊ corpore mortui sumus.
anima ppter pctm: corpe ppter penã pecca
ti: ac per hoc ⁊ corpore ppter pctm. Vtriq;
aũt rei nostre. id est ⁊ anime ⁊ corpori medi
cina ⁊ resurrectione opus erat: vt in melius
renouaret qđ erat in deterius commutatuȝ.
Mors autem anime impietas est: ⁊ mors

Ayuntamiento de Madrid

corporis corruptibilitas: ꝑ quã fit ⁊ anime a
corpore abſceſſus. Sicut enim aĩa mea deo deſe
rente: ſic corpus anima deſerente: moꝛit. vñ
illa fit inſipiens: hoc exanime. Reſuſcitatur
enim aĩa ꝑ penitẽtiã: ⁊ in corpore adhuc mor
tali renouatio vite inchoat a fide: qua credit
in eũ qui iuſtificat impiũ: bonisqꝫ moribus
augetꝫ ⁊ roboratur de die in diem: cũ magis
magisqꝫ renouatꝫ interior homo. Corpꝰ vo
tanqꝫ hõ exterior: quãto eſt hec vita diutur/
nior: tãto magis magisqꝫ corrumpitꝫ. vł eta/
te vel morbo. vel varijs afflictionibꝰ: donec
veniat ad vltimã que ab hominibus mors
vocatꝫ. Eius aũt reſurrectio differtꝫ in finem:
cũ ⁊ ipſa iuſtificatio nr̃a perficietꝫ ineffabilitꝫ.
j Joh.3 Tũc enim ſimiles ei erimꝰ: qm̃ videbimꝰ eum
Sap.9 ſicuti eſt. Nunc vero qꝫdiu corpus qđ corrũ
Job.7 pitꝫ aggrauat animã: ⁊ vita humana ſuper ter
ps.142 rã tota temptatio eſt. nõ iuſtificabitꝫ in cõſpe/
ctu eius oĩs viuens: in cooperatione iuſtitie q̃
equabimur angelis: ⁊ glorie que reuelabitꝫ
in nobis. De morte autẽ aĩe a morte corporis
diſtinguẽda: qđ plura documenta cõmemo
rẽ: cũ dñs in vna ſententia euangelica vtrãqꝫ
mortẽ cuius facile diſcernẽdã poſuerit. vbi
mat.8. ait. Sine mortuos ſepelire mortuos ſuos.
Sepeliendũ quippe corpus mortuoꝝ erat:
ſepultores aũt eius ꝑ infidelitatis impietatem
in aĩa mortuos intelligi voluit. quales excitã
Eph.5 tur cũ dicitur. Surge qui dormis ⁊ exurge a
mortuis: ⁊ illuminabit te xp̃s. Deteſtatꝫ autẽ
quãdam mortem apłs dicens de vidua. Que
j Thi.5 aũt in delitijs agit: viuens mortua eſt. Ani
ma igitꝫ iam pia que fuit impia: ꝓpter iuſtitiã
fidei dr̃ ex morte reuixiſſe atqꝫ viuere. Cor
pus aũt nõ tm̃ moriturũ ꝓpter aĩe abſceſſum
qui futurus eſt: ſed ꝓpter infirmitatem tantũ
carnis ⁊ ſanguinis: quodam loco in ſcriptu
Ro.8. ris etiam mortuũ dicitꝫ: loquente apło. Cor/
pus quidẽ inquit mortuũ eſt ꝓpter peccatũ:
ſpiritus aũt vita eſt ꝓpter iuſtitiam. hec vita
Abac.2 ex fide facta eſt: qm̃ iuſtus ex fide viuit. Sed
Ro.8. quid ſequitꝫ. Si aũt ſpũs eius q ſuſcitauit ie/
ſum a mortuis habitat in vobis: qui ſuſcita/
uit xp̃m ieſum a mortuis: viuificabit ⁊ mor/
talia corpora veſtra: ꝑ inhabitantẽ ſpiritum
eius in vobis. Huic ergo duple morti no/
ſtre: ſaluator impendit ſimplam ſuam: ⁊ ad
faciendam vtrãqꝫ reſuſcitationẽ noſtram: in
ſacramẽto ⁊ exemplo prepoſuit ⁊ propoſuit

vnam ſuam. Neqꝫ enim fuit peccator aut im
pius vt ei tanqꝫ ſpiritu mortuo in interiore
hoĩe renouari opus eſſet: ⁊ tanqꝫ reſipiſcen
do ad vitã iuſtitie reuocari: ſed indutus car/
ne mortali: ⁊ ſola moriens: ſola reſurgens:
ea ſola nobis ad vtrũqꝫ concinuit: cũ in ea fie/
ret interioris hoĩs ſacramentũ: exterioris exẽ
plũ. Interioris enim hoĩs nr̃i ſacramento da/
ta eſt illa vox: ꝑtinens ad mortẽ aĩe noſtre ſi
gnificandam: nõ ſolũ in pſalmo: verum etiam
in cruce. Deus meus deus meus vt qd me Psal
dereliquiſti. Cui voci cõgruit apłs dicens.
Sciẽtes qꝛ vetus hõ nr̃ ſimul crucifixus eſt Ro.
cũ illo vt euacuet corpus peccati: vt vltra nõ
ſeruiamus pctõ. Crucifixione quippe interioris
hoĩs penitentie dolores intelliguntꝫ: ⁊ conti
nentie quidã ſalubris cruciatus: ꝑ quã mor/
te mors impietatis perimitꝫ: in qua nos non
dereliquit deus. Et ideo ꝑ talẽ crucẽ euacua Ibid
tur corpus peccati: vt iã nõ exhibeamus mẽ
bra nr̃a arma iniquitatis pctõ: qꝛ ⁊ interior
hõ ſi vtiqꝫ renouat de die in diẽ: ꝓfecto vetꝰ
eſt antequã renouetꝫ. Intus nãqꝫ igitꝫ: qđ idẽ
apłs dicit. Exuite vos veterẽ hominẽ: ⁊ i/ Eph
duite nouum. Qđ ita conſequenter exponit.
Quapropter deponẽtes mẽdacium: loquimini Ibid
veritatẽ. Vbi aũt deponitꝫ mendaciũ: niſi i/
tus vt inhabitet in mõte ſancto dei: qui loqui
tur veritatẽ: in corde ſuo. Reſurrectio vero ps.
corporis dñi: ad ſacramentũ interioris reſur
rectiõis nr̃e ꝑtinere oſtẽdit. vbi poſtqꝫ reſur
rexit ait mulieri. Noli me tangere: nondum
enim aſcendi ad patrẽ meũ. Cui myſterio cõ Jo.
gruit apłs dicẽs. Si aũt reſurrexiſtis cũ xp̃o
que ſurſum ſunt: querite: vbi xp̃us eſt ad dex Col
teram dei ſedens. Que ſurſum ſunt ſapite. Hoc
eſt enim xp̃m nõ tangere: niſi cum aſcenderit
ad patrem nõ de xp̃o ſapere carnaliter. Iam
vero ad exemplum mortis exterioris hoĩs
noſtri dñice carnis mors ꝑtinet qꝛ ꝑ talẽ paſ
ſionem maxime hortatus eſt ſeruos ſuos: vt
nõ timeant eos qui corpus occidũt: animam mat
aũt non poſſunt occidere. Propter qđ dicit
apłs: vt ſuppleam que deſunt paſſionum xp̃i Col
in carne mea. Et ad exemplũ reſurrectionis
exterioris hoĩs noſtri pertinere inuenitꝫ re/
ſurrectio corporis dñi qui ad diſcipulos ait.
Palpate ⁊ videte: qꝛ ſpũs carnẽ ⁊ oſſa non luc.
habet: ſicut me videtis habere. Et vnus ex
diſcipulis cicatrices eius contrectãs: exclama

Ayuntamiento de Madrid

nit dicēs. Dñs meus ⁊ deus me⁹. Et cū il-
lius carnis tota ītegritas appereret demōſtra
tū eſt in ea q̄ ſuos exhortans dixerat. Capil
Luc. 21 lus capitis veſtri nō peribit. Vñ enim p̄mo
Jo. 20 noli me tāgere: nōdū enī ascendi ad patrē
meū. ⁊ vū anteq̄ aſcēdat ad patrē a diſcipu-
lis tangiť: niſi q̄ illic inſinuabat interioris
hoīs ſacramentū: hic p̄bebat exterioris exē-
plum. An forte quiſq̄ ita eſt abſurdus atq̄
auerſus a vero: vt audeat dicere a viris cū
tactū anteq̄ aſcenderet: a mulieribus aūt cū
aſcendiſſet. Propter hoc exēplū future nr̄e
reſurrectionis in corpore q̄d p̄ceſſit in dño:
j Co. 15 dicit apls. Initiū xp̄s: deinde qui ſunt xp̄i.
De corporis enim reſurrectione illo loco
agebatur: propter quā etiā dicit. Transfigu
Phi. 3 rauit corpus humilitatis noſtre: ꝯforme cor
pori ſue glorie. Vna ergo mors noſtri ſalua
toris: duabus mortibus nr̄is ſaluti fuit. Et
vna ei⁹ reſurrectio: duas nobis reſurrectio
nes p̄ſtitit: cū corpus eius in vtraq̄ re. id ē
⁊ in morte ⁊ in reſurrectiōe ⁊ ſacramento in
terioris hoīs nr̄i: ⁊ exēplo exterioris medici
nali quadā ꝯuenientia miniſtratū eſt.

De rōne ſimpli ad duplū p̄ ternariū nume
rum atq̄ ſenariū. Ca. iiij.

Ec aūt ratio ſimpli ad duplū oriť q̄dē
b a ternario numero. Vnum q̄ppe ad
duo: tria ſunt. Sed hoc totū q̄d dixi:
ad ſenariū p̄uenit. Vnū enim ⁊ duo ⁊ tria:
ſex ſūt. Qui numerus ꝓpterea p̄fectus dici
tur: q̄ ptibus ſuis cōpleť. Habet enim illas
tres: ſextā: tertiā: dimidiā. Nec vlla ps alia
q̄ dici poſſit quota ſit: inueniť in eo. Sexta
ergo eius vnū eſt: tertia duo: dimidia tria.
Vnū āt ⁊ duo ⁊ tria ꝯſummāť eūdē ſenariū
Gen. j Cuius p̄fectionē nobis ſancta ſcriptura cō-
mēdat in eo maxime: q̄ deus ſex diebus p̄fe
cit opera ſua: ⁊ ſexto die factus eſt hō ad ima
gine dei. ⁊ ſexta etate generis humani: fili⁹
dei venit: ⁊ factus eſt filius hominis: vt nos
reformaret ad imaginē dei. Ea q̄ppe nunc
etas agit: ſiue milleni āni ſingulis diſtribuā
tur etatibus: ſiue in diuinis litteris memora
biles atq̄ inſignes quaſi articulos tēpoꝝ ve
ſtigemus: vt prima etas inueniatur ab adā
vſq̄ ad noe. inde ſecūda vſq̄ ad abraam. Et
Mat. j deinceps ſicut matheus euangeliſta diſtin-
xit: ab abraā vſq̄ ad dauid: a dauid vſq̄ ad
tranſmigratiōnē in babylonia. atq̄ īde vſq̄
ad virginis partū. Que tres etates ꝯiuncte
illis duabus: quinq̄ faciunt. Proinde ſex-
tā inchoauit natiuitas dñi: que nūc agiť vſq̄
ad occultū tp̄is finē. Hūc ſenariū numerū
quādā tp̄is gerere figurā: ēt in illa rōne trip
tite diſtributionis agnoſcimus: qua vnū te-
pus cōputamus ante legē: alterū ſub lege:
tertiū ſub gratia. In quo tp̄e ſacramentū re
nouationis accepimus: vt in fine tp̄is etiam
reſurrectiōe carnis: omni ex parte renouati:
ab vniuerſa: nō ſolū anime: vere etiā infir-
mitate corporis ſanemur. Vnde intelligiť il
la mulier in typo eccleſie a dño ſanata ⁊ ere- Luc. 13
cta: quā curuauerat infirmitas alligāte ſatha
na. De talibus enī occultis hoſtibus plan-
git illa vox pſalmi. Curauerūt animā meā.
Hec aūt mulier decem ⁊ octo ānos habebat
in infirmitate: q̄d eſt ter ſeni. Menſes autem
annoꝝ decē ⁊ octo inueniunť in numero ſo-
lidi quadrati ſenarij: quod eſt ſexies ſeni: ⁊
hoc ſexies. Juxta quippe eſt in eodē euange
lij loco: arbor quoq̄ illa ficulnea: cuius mi-
ſerā ſterilitatē etiā tertius annus arguebat.
Sed ita p̄ illa interceſſum eſt: vt dimitteret
illo anno: vt ſi fructū ferret: bene. ſin autē: ex
cideret. Nam ⁊ tres anni ad eandē tripar-
titā diſtributionem pertinent: ⁊ menſes triū
annorum quadratū ſenariū faciunt: q̄d ē ſe-
xies ſeni. Annus etiā vnus ſi duodecī mē
ſes integri ꝯſiderent: quos triceni dies cō-
plent: talem q̄ppe menſem veteres obſeruaue
runt: quem circuitus lunaris oſtendit: ſena
rio numero pollet. Quot enī valent ſex in
primo ordine numeroꝝ: q̄ conſtat ex vnis
vt p̄ueniať ad decem: hoc valent ſexaginta
in ſecūdo ordine: q̄ cōſtat ex denis: vt p̄ue-
niať ad centū. Sexagenarius ergo nume
rus dierum: ſexta pars anni ē. Proinde p̄
ſenarium p̄mi v̄ſus multiplicatiť: tanq̄
ſenarius ſecundi v̄ſus: ⁊ fiunt ſexies ſexa-
ginta trecenteni ⁊ ſexaginta dies: q̄ ſunt inte
gri. xij. menſes. Sed quoniā ſicut menſem
circuitus lune oſtēdit hominibus ſic annus
circuitu ſolis animaduerſus ē. Reſtāt autē
quinq̄ dies ⁊ quadrās diei: vt ſol impleat
curſum ſuū annūq̄ cōcludat. Quattuor enī
quadrantes faciunt vnū diē: quē neceſſe ē
interſcalari excurſo quadriēnio q̄d biſextū
vocāt ne tempoꝝ ordo turbet. Etiam ipſos
dies quinq̄ ⁊ quadrantē ſi ꝯſideremus: ſe-

Ayuntamiento de Madrid

narius numerus in eis plurimū valet. Pri mū: q2 ſicut fieri ſolet vt a pte totū cōputet: nō ſunt iam dies quinq3: ſed potiꝰ ſex: vt quadrans ille accipiat pro die. Deīde q2 in his quinq3 diebꝰ ſexta pars menſis eſt. ipſe aūt quadrans ſex horas habet. totus enī3 dies. id eſt cū ſua nocte vigintiquattuor hore ſunt quarū pars quarta. q eſt quadrans diei ſex hore inueniunt: ita in anni curſu ſenarius numerus plurimū valet.

De quadrageſimo ſexto anno dominici corporis. Ca. v.

Joh. 2. n Ec imerito in edificatione corporis dñici: in cuius figura tēplū3 a iudeis deſtructū triduo ſe reſuſcitaturū ee dicebat: numerꝰ ipſe ſenarius pro anno poſitus intelligit. Dixerūt enim quadraginta ⁊ ſex annis edificatū eſt templū: ⁊ quadrageſies ſexies ſeni: fiunt ducenti ſeptuaginta ſex. Qui numerꝰ dierū complet nouem meſes ⁊ ſex dies: q tanq3 decem mēſes parientibꝰ feminis imputant: nō q2 omnes ad ſextum diem poſt nonū menſem perueniūt: ſed q2 ipſa pfectio corporis dñi: tot diebus ad partū perducta cōperit. ſicut a maioribꝰ traditū ſuſcipiēs eccleſie cuſtodit auctoritas. Octauo enim. Kal. aprilis cōceptꝰ credit: quo et
Luc. 23 paſſus. Ita monumēto nouo quo ſepultus eſt: vbi nullus erat mortuoꝝ poſitꝰ nec ante nec poſtea: cōgruit vterus virginis quo cōceptꝰ eſt: vbi nullꝰ ſeminatꝰ e mortaliū. Natus aūt tradit̄ octauo Kal. ianuarias. Ab illo ergo die vſq3 ad iſtū ꝯputati: ducenti ſeptuaginta ⁊ ſex repperiuntur dies: q ſenariū numerū quadrageſies ſexies habet. Quo numero annorū templū edificatū eſt: q2 eo numero ſenarioꝝ corpus dñi pfectū ē: qd mortis paſſione deſtructū3: triduo reſuſcitauit.
Joh. 2 Dicebat enim hoc de templo corporis ſui: ſicut euidētiſſimo ⁊ robuſtiſſimo euāgelio teſtimonio declarat. quo ait. Sicut fuit ionas in ventre ceti tribus diebus ⁊ tribus nocti-
Mat. 12 bus: ſic erit ⁊ filius hoīs in corde terre tribꝰ diebꝰ ⁊ tribꝰ noctibꝰ.

De triduo quo impleto dominꝰ reſurrexit. Capi. vi.

i Pſum aūt triduū: nō totū ⁊ plenū fuiſſe ſcriptura teſtis eſt: ſed primꝰ dies a parte extrema totꝰ ānumeratus eſt. Dies vero tertiꝰ a pte prima ⁊ ipſe totꝰ. Medius aūt inter eos. id eſt ſecūdus dies abſolute totus vigintiquattuor horis ſuis: duodecim nocturnis: ⁊ duodecim diurnis. Crucifixus eſt enī3 primo iudeo vocibꝰ hora tertia: cū eſſet dies ſexta ſabbati. Deinde in ipſa cruce ſuſpenſus hora ſexta. ⁊ ſpiritū tradidit hora nona. Sepultus eſt aūt cū iā ſero factū eſſet. ſic ſeſe habent verba euāgelij: qd intelligit in fine diei. Vñ libet ergo incipias etiā ſi alia ratio reddi poteſt: quomodo nō ſit contra euangeliū iohānis: vt hora tertia ligno ſuſpēſus intelligat: totū diē primū nō cōprehēdis. Ergo a parte extrema totus cōmutabit ſicut tertius a pte prima. Nox enim vſq3 ad diluculū: quo dñi reſurrectio declarata ē: ad tertium diem ptinet: q2 deus q dixit de tenebris lucē3 clareſcere vt p gratiā noui teſtamenti ⁊ participationē reſurrectiōis xpi audiremꝰ. Fuiſtis enī3 aliquādo tenebre: nūc aūt lux in dño. inſinuat nobis quodāmodo q a nocte dies ſumat initiū. Sicut enī3 primi dies ꝓpter futurū hoīs lapſū3 a luce in noctē. ita iſti ꝓpter hoīs reparationē a tenebris ad lucē cōputant. Ab hora q mortis vſq3 ad diluculum reſurrectionis: hore ſunt quadraginta. vt ⁊ ipſa hora nona cōnumeret. Cui numero cōgruit etiā vita eius ſup terrā: pꝰ reſurrectionē in. xl. diebus. Et eſt iſte numerus frequētiſſimus in ſcripturis: ad inſinuādū myſteriū pfectionis in quadripartito mō. Habēt enī3 quādā pfectionē decē. ⁊ ea quater multiplicata faciūt quadraginta. A veſpere aūt ſepulture vſq3 ad diluculū reſurrectionis. xxxvi. hore ſunt: q eſt quadratus ſenarius. Refert aūt ad illā rationē ſimpli ad duplū: vbi eſt coaptatiōis maxima ꝯſonātia. Duodecim enī3 ad. xxiiij. ſimplo ad duplū3 ꝯueniūt: ⁊ fiunt. xxxvi. nox tota cū die toto ⁊ nocte tota. neq3 hoc ſine illo ſacramento qd ſupra memoraui. Nō abſurde quippe ſpiritū3 diei compamꝰ: corpus aūt nocti. Dñicū enī corpus in morte ac reſurrectiōe ⁊ ſpūs nři figurā: ⁊ corporis gerebat exemplū. Etiam ſic ergo apparet illa ratio ſimpli ad duplum i horis. xxxvi. cū. xij. ꝯferunt. ad. xxiiij. Et horꝝ quidē numeroꝝ cauſas: cur in ſcripturis poſite ſint: pōt alius alias indagare: vel qbus iſte quas ego reddidi ꝓponende ſint: vel eque ꝓbabiles: vel iſtis etiam ꝓbabiliores. Fruſtra tñ eos eſſe i ſcripturis poſitos:

Ayuntamiento de Madrid

⁊ noſtras cauſas eſſe myſticas: cur illic iſti numeri cõmemorent̃: nemo tã ſtult⁹ ineptuſq̃ ↄ̄tenderit. Ego aũt q̃s reddidi vl' ex eccleſie auctoritate a maioribus traditas: vel ex diuinarum teſtimonio ſcripturarũ: vel ex ratione numerorum ſimilitudinũq̃ collegi. Cõtra rationẽ nemo ſobrius: ↄ̄tra ſcripturas nemo xpianus: ↄ̄ eccleſiã nemo pacificus ſenſerit.

De ſignis ⁊ ↄ̄figurationibus que aduentum dñi preceſſerunt. Ca. vij.

Gal. 4 b Hoc ſacramentũ: hoc ſacrificiũ: hic ſacerdos: hic deus: anteq̃ʒ miſſus veniret factus ex femina: oĩa q̃ ſacrate atq̃ʒ myſtice patribus nr̃is p̱ euangelica miracula apparuerunt: ſiue q̃ p̱ ipſos facta ſunt: ſilitudines huius fuerũt: vt oĩs creatura factis quodãmodo loqueret̃ vnũ futurũ in quo eẽt ſalus vniuerſorum a morte reparandorum. Qꝛ enim ab vno vero deo ⁊ ſũmo p̱ impietatis iniquitatẽ reſilientes ⁊ diſſonãtes defluxeramus: ⁊ euanueramus in multa diſciſſi per multa ⁊ inherẽtes in multis: opoꝛtebat nutu ⁊ imperio dei miſerantis: vt ipſa multa venturũ ↄ̄clamarẽt vnũ: ⁊ a multis ↄ̄clamatus veniret vn⁹: ⁊ multa ↄ̄teſtarẽt veniſſe vnũ: ⁊ a multis exonerati veniremus ad vnũ: ⁊ multis peccatis in aĩa moꝛtui: ⁊ ↄ̄pter peccatũ in carne morituri: amaremus ſine peccato moꝛtuũ in carne pro nobis vnũ: ⁊ in reſuſcitatũ credentes: ⁊ cum illo per fidẽ ſpiritu reſurgentes: iuſtificaremur in vno iuſto facti vnũ: nec in ipſa carne nos reſurrecturos deſperaremus: cum multa mẽbꝛa intueremur p̄ceſſiſſe caput vnũ: in quo nunc p̱ fidẽ mundati: ⁊ tũc p̱ ſpeciẽ redintegrati: ⁊ p̱ mediatorẽ deo reconciliati hereamus vni: fruamur vno: p̱maneamus vnum.

De filio dei qui ⁊ in forma dei ⁊ in forma ſerui vna perſona eſt chꝛiſti.

Capitulum. viij.

ſ Sic ipſe filius dei: verbum dei: ⁊ idẽ ipſe mediatoꝛ dei ⁊ hominum filius hominis: equalis patri p̱ diuinitatis vnitatẽ: ⁊ particeps noſter p̱ humanitatis ſuſceptionem: patrem interpellans pro nobis: p̱ id q̃d homo erat. nec tamẽ tacẽs quod deus cũ patre vnũ erat. inter cetera ita loq̃t.

Jo. 17 Nõ pro his aũt rogo inquit tantũ: ſed ⁊ pro eis q̇ credituri ſunt p̱ v̱bũ eorum in me: vt omnes vnũ ſint: ſicut tu pater in me: ⁊ ego i te: vt ⁊ ipſi in nobis vnũ ſint: vt mundus credat: qꝛ tu me miſiſti. Et ego claritatem: quaʒ dediſti mihi: dedi eis: vt ſint vnum: ſicut ⁊ nos vnum ſumus.

De vnitate eccleſie in deo per geminam dilectionem: cui formam p̄bet vnitas patris ⁊ filij ⁊ ſpiritusſancti. Ca. ix.

n Non dixit: ego ⁊ ipſi vnũ: q̃uis per id q̃d eccleſie caput eſt: ⁊ coꝛpus eius eccleſia: poſſet dicere: ego ⁊ ipſi nõ vnũ ſed vnus: qꝛ caput ⁊ coꝛpus vnus eſt xp̄s: ſed diuinitatẽ ſuã cõſubſtantialẽ patri: oſtẽdẽs: hoc ait. ↄ̄pter q̃d ⁊ alio loco dicit. Ego ⁊ pater vnũ ſumus: in ſuo genere. hoc eſt in eiuſdẽ nature cõſubſtantiali parilitate: vult eſſe ſuos vnũ. Sed in ipſo qꝛ in ſeipſis non poſſent: diſſociati ab inuicem p̱ diuerſas voluptates ⁊ cupiditates: ⁊ imunditiã peccatorũ: vnde mundant̃ per mediatorẽ: vt ſint in illo vnum. Nõ tantũ p̱ eandẽ naturã qua homines ex hominibus moꝛtalib⁹ equales angelis fiunt: ſed etiã p̱ eandẽ caritatẽ in eadẽ beatitudinẽ ↄ̄ſpirãtes ↄ̄coꝛdiſſima voluntate in vnũ ſpiritũ: quodãmodo igne caritatis ↄ̄flatam. Ad hoc enim valet q̃d ait. Vt ſint vnũ: ſicut ⁊ nos vnũ ſumus: vt quemadmodũ pater ⁊ filius. nõ tantũ equalitate ſubſtantie: ſed etiã voluntate vnũ ſunt. Ita ⁊ hi: inter quos ⁊ deũ: mediatoꝛ eſt filius nõ tantũ p̱ id q̃d eiuſdẽ nature ſunt: ſed etiã p̱ eandẽ dilectionis ſocietatẽ: vnũ ſint. Deinde idipſum q̃ mediatoꝛ eſt: p̱ quẽ recõciliamur deo: ſic indicat. Ego inquit in eis: ⁊ tu in me: vt ſint conſummati in vnum.

De mediatoꝛe ad moꝛtem diabolo: ⁊ mediatoꝛe ad vitam ieſu chꝛiſto.

Capitulum. x.

b Hec eſt vera pax: ⁊ cũ creatoꝛe noſtro nobis firma cõnexio: purgatis ⁊ recõciliatis per mediatoꝛem vite: ſicut maculati ⁊ alienati ab eo receſſeramus p̱ mediatorẽ moꝛtis. Sicut enim diabolus ſuperb⁹ hominẽ ſupbiẽtẽ ꝑduxit ad moꝛtẽ. Ita xp̄s humilis hoĩem obedientẽ reduxit ad vitam. Quia ſicut ille elatus cecidit ⁊ deiecit ↄ̄ſentientẽ: ſic iſte humiliat⁹ ſurrexit ⁊ erexit credentẽ. Quia enĩ nõ peruenerat diabol⁹ quo ipſe ꝑduxerat: moꝛtẽ quippe ſpiritus in impietate geſtabat: ſed moꝛte carnis nõ ſubierat: qꝛ nec indumentũ ſuſceperat: magnus

Jo. 10 (beside "Ego ⁊ pater vnũ ſumus")

Jo. 17 (beside "Vt ſint vnũ")

Ibidem (beside "Ego inquit in eis")

Ayuntamiento de Madrid

homini videbat̃ principes in legionibus demonũ: p quas fallaciaꝝ regnũ exercet: ſic homine p elationis typuz: potētie ꝗ̃ iuſtitie cupidiores: aut per falſam philoſophiã magna inflans: aut p ſacra ſacrilega irretiēs: in qͥbus etiã magice fallacie curioſiores ſupbioreſq́ꝫ animas deceptas: illuſaſq́ꝫ pcipitant: ſubditum tenens. pollicens etiam purgatione animę: per eas quas thelethas appellant: tranſfi-

2 Co. ij gurando ſe in angelum lucis per multiformem machinationem: in ſignis ꝛ prodigijs mendacij.

De facultate ludificationum quibus homines ab immundis ſpiritibus falluntur.

Capitulum. xi.

f Acile eſt enim ſpiritib⁹ nequiſſimis: p aerea corpa facere multa: q̃ mirentͬ aīe terrenis corporib⁹ aggrauate: etiã melioris affectus. Si eniꝫ corpora ipa terrena nõ nullis artibus ꝛ exercitationib⁹ modificata: in ſpectaculis theatricis tãta miracula hoib⁹ exhibēt: vt hi q nunq́ꝫ viderũt talia narrata: vix credant. Quid magnũ ē diabolo ꝛ angelis eius: de corporeis elemētis: p aerea corpora facere: q̃ caro miret. Aut etiã occultis inſpirationib⁹: ad illudēdos hũanos ſenſus: phãtaſmata imaginũ machinari: qͥbus vigilãtes dormiētesue decipiat: vl furētes exagitet. Sꝫ ſicut fieri pōt: vt hō vita ac moribus melior: ſpectet neqͥſſimos hoies: vel in fune ãbulãtes vel multimodis motib⁹ corporuꝫ multa incredibilia facītes: nec vllo mō facere talia ↄcupiſcat: nec eos ꝓpterea ſibi ꝑponendos exiſtimet. Sic aīa fidelis ꝛ pia: non ſolũ ſi videat: veꝝ etiã ſi ꝓpter fragilitate carnis: exhorreat miracula demonũ. nõ ideo ñ aut nõ ſe poſſe talia dolebit: aut ob hoc illos meliores eſſe iudicabit: cũ ſint plerũꝫ ĩ ſocietate ſanctoꝝ: q p vͥtute dei: cui cũcta ſubiecta ſunt: ꝛ minime fallacia: ꝛ multo maiora fecerunt: ſiue homines: ſiue angeli boni.

De falſis ꝛ deceptorijs purificationibus.

Capitulum. xij.

n Equaq́ꝫ igit̃ p ſacrilegas ſimilitudines ꝛ impias curioſitates ꝛ magicas ↄſecrationes anime purgant̃ ꝛ reconciliant̃ deo: qr falſus mediator non traijcit ad ſuperiora: ſed potius obſidens intercludit viaꝫ p affectus: quos tãto maligniores: quãto ſupbiores ſue ſocietatis inſpirat. Qui nõ poſſunt ad euolandũ pēnas nutrire virtutũ: ſed potius ad demergēdũ pōdera exaggerare vitioꝝ: tanto grauius anima ruitura: quãto ſibi videt̃ euecta ſublimius. Proinde ſicut magi fecerũt diuinitus moniti: quos ad

Mat. humilitatem dñi adorandũ: ſtella perduxit. Ita ꝛ nos: nõ qua venimus: ſꝫ p aliã viã in patriã redire debemus. quã rex humilis docuit: ꝛ quã rex ſuperbus humili regi aduerſarius obſidere nõ poſſit. Et nobis enim vt

Ps. adoremus humilē xp̃m: celi enarrauerunt gloriã dei: cum in omnē terrã exijt ſonus eorũ: ꝛ in fines orbis terre verba eorum. Via nobis fuit ad mortē p peccatũ in adã. Per

Ro. vnũ quippe hoiem peccatũ intrauit in hũc mũdũ: ꝛ p pctm̃ mors: ꝛ ita in oēs hoies ptranſijt: in quo omnes peccauerũt. Huius vie mediator diabolus fuit: perſuaſor peccati ꝛ precipitator in mortem. Nam ꝛ ipſe ad operãdam duplã mortem noſtrã: ſimplã attulit ſuã. Per impietatē nãq́ꝫ mortuus eſt in ſpũ: carne vtiq́ꝫ mortuus nõ eſt. Nobis autē ꝛ impietatē ꝑſuaſit: ꝛ ꝓpter hãc vt in mortē carnis venire mereremur: effecit. Vnũ ergo appetiuimus iniqua ſuaſione: alterũ nos ſecutũ eſt iuſta damnatiōe. ꝓpterea quippe ſcriptũ eſt. Deus mortē nõ fecit: qr cauſa mor-

Sap. tis ipſe nõ fuit. ſꝫ tñ p eius retributione iuſtiſſima mors irrogata eſt peccãti. Sicut ſuppliciuꝫ iudex irrogat reo: cauſa tñ ſupplicij non eſt iuſtitia iudicis: ſꝫ meritũ criminis. Quo ergo nos mediator mortis trãſmiſit: ꝛ ipſe nõ venit. id eſt ad morte carnis. ibi nobis dñs deus noſter medicinã emendationis inſeruit: quã ille nõ meruit: occulta ꝛ nimis arcana ordinatione diuine altēq́ꝫ iuſtitie. Vt ergo ſi-

Ro. cut p vnũ hoiem mors: ita p vnũ hoiem fieret reſurrectio mortuorũ. Quia magis vitabãt hoies qd̃ euitare nõ poterãt mortē carnis: ꝗ̃ mortē ſpũs. id ē magis penã: ꝗ̃ meritũ pene. nã non peccare: aut nõ curat: aut parũ curat. nõ mori autē ꝗ̃uis nõ obtineat̃ vehemēter ſatagit̃. Vite mediator oſtēdēs: ꝙ nõ ſit mors timenda q̃ p humanã ↄditionē iam euadi non poteſt: ſed potius impietas que p fidē caueri pōt: occurrit nobis ad finem quo venimus: ſed nõ qua venimus. Nos eniꝫ ad mortēꝫ p pctm̃ venimus ille p iuſtitiaꝫ: ꝛ ideo cũ ſit mors noſtra pena peccati: mors illius facta eſt hoſtia ꝓ peccato.

Moꝛtem chriſti non fuiſſe neceſſitatis noſtre: ſed voluntatis ſue ac poteſtatis.

Capitulum. xiij.

q

Quapropter cũ ſpũs corpori preponatur: moꝛſq; ſit ſpiritus a deo deſeri: mors autem corporis a ſpiritu deſeri: eaq; ſit pena in moꝛte corpoꝛis: vt ſpiritꝰ qꝛ volens deſeruit deũ: deſerat corpus inuitus: vt cũ ſpiritus deũ deſeruerit qꝛ voluit deſerat corpus etiã ſi noluerit: nec deſerat cũ voluerit: niſi aliquã ſibi vim qua ipſum corpus perimat intulerit: demõſtrauit ſpũs mediatoris: qꝛ nulla pena peccati vſq; ad moꝛtem carnis eius acceſſerit: qꝛ nõ eã deſeruit inuitus: ſed qꝛ voluit: quñ voluit: quõmodo Joh. 10 voluit. Quippe dei verbo ad vnitatẽ cõmixtus eſt homo. Hinc ait: poteſtatẽ habeo ponendi animã meã: ⁊ poteſtatẽ habeo iterum ſumendi eã. Nemo tollit eam a me: ſed ego pono eã a me: ⁊ iterũ ſumo eã. Et hoc maxime mirati ſunt: ſicut euangeliũ loquit: q preſentes erant: cũ poſt illam vocẽ: in qua figuram peccati noſtri edidit continuo tradidit ſpiritum. Lõga enim moꝛte cruciabant ligno Joh. 19 ſuſpenſi. Vnde latronibus vt iã moꝛerent: ⁊ de ligno ante ſabbatũ deponerent: crura cõfracta ſunt. Ille aũt quia moꝛtuus inuentus eſt: miraculo fuit. Hoc etiam pilatũ legi Mar. 15. mus fuiſſe miratũ: cum ab ipſo ſepeliendum corpus dñi peteret. Ille itaq; deceptoꝛ qui fuit homini mediatoꝛ ad moꝛtẽ: falſoq; ſe opponit ad vitam: nomine purgationis per ſacra ⁊ ſacrificia ſacrilega quibus ſuperbi ſeducuntur: qꝛ nec participationẽ moꝛtis nr̃e habere potuit: nec reſurrectionẽ ſue: ſimplam quidẽ ſuã moꝛtẽ ad duplam noſtrã potuit afferre. Simplã vero reſurrectionẽ in qua ⁊ ſacramentũ eſſet renouationis noſtre: et eius que in fine futura eſt euigilatiõis exemplũ: nõ vtiq; potuit. Ille ꝓinde qui ſpiritu viuus carnem ſuam moꝛtuam reſuſcitauit: verus vite mediatoꝛ illum ſpiritu moꝛtuum ⁊ moꝛtis mediatoꝛẽ a ſpiritibus in ſe credendũ foras miſit: vt nõ regnaret intrinſecꝰ: ſ; foꝛinſecus oppugnaret: nec tñ expugnaret. Cur ſeipſe quoq; temptandum ꝓbuit: vt ad ſuperandas etiã temptationes eius mediatoꝛ eſſet: non ſolũ ꝑ adiutorium: verũ etiã ꝑ exem. Ac ille primitus vbi ꝑ omnes aditus ad interioꝛa moliens irrepere: expulſus eſt: poſt baptiſma in heremo cõpleta omni tẽptatione illecebꝛoſa: qꝛ viuũ ſpiritu: moꝛtuꝰ ſpiritu non inuaſit: quoquo modo auidus moꝛtis humane ↄuertit ſe ad faciendã moꝛtem: quã potuit: ⁊ ꝑmiſſus eſt in illud quod ex nobis moꝛtale viuus mediatoꝛ acceperat. Et vbi potuit aliqd facere: ibi ex omni parte deuictꝰ eſt: ⁊ vnde accepit exterius poteſtatem dñice carnis occidẽde: inde interioꝛ eius poteſtas qua nos tenebat occiſa eſt. Factũ eſt enim vt vincula peccatoꝝ multoꝝ: in multis moꝛtibus ꝑ vnius vnã moꝛtẽ quã partim nullũ ꝓceſſerat: ſoluerent. Quã ꝓpterea dñs ꝓ nobis indebitã reddidit: vt nobis debita nõ noceret. Neq; enim iure cuiuſq; ꝑtãtis exutꝰ eſt carne: ſed ipſe ſe exuit. Nam qui poſſet nõ moꝛi ſi nollet: proculdubio qꝛ voluit moꝛtuus eſt: ⁊ ideo ꝓncipatus ⁊ ꝑtãtes expoliauit fiducialiter triũphãs eas in ſemetipſo. Moꝛte ſua quippe vno veriſſimo ſacrificio pro nobis oblato: quicquid culparũ erat vnde nos principatus ⁊ ꝑtãtes ad luenda ſupplicia iure detinebant purgauit: aboleuit: extinxit: et ſua reſurrectione in nouã vitã nos ꝓdeſtinatos vocauit: vocatos iuſtificauit: iuſtificatos Ro. 8. glorificauit. Ita diabolus hominẽ quẽ per ↄſenſionem ſeductũ: tanq; iure integro poſſidebat: ⁊ ipſe nulla corruptione carnis ⁊ ſanguinis ſpectus: ꝑ iſtam corpoꝛis moꝛtalis fragilitatem: nimis egeno ⁊ infirmo tanto ſuperbioꝛ: quanto velut ditioꝛ ⁊ foꝛtioꝛ: quaſi pãnoſo ⁊ erumnoſo dominabit: in moꝛte carnis amiſit. Quo enim cadentẽ non ſecutus impulit peccatoꝛẽ: illuc deſcendentẽ ꝓſecutꝰ cõpulit redemptoꝛẽ. Sic in moꝛtis cõſoꝛtio filius dei nobis fieri dignatus eſt amicus: quo nõ perueniendo melioꝛẽ ſe nobis atq; maioꝛem putabat inimicus. Dicit enim redemptoꝛ noſter. Maioꝛẽ dilectionẽ nemo habet: q̃ vt animã ſuã ponat ꝓ amicis ſuis. Joh. 15 Quo circa etiam ipſo dño ſe credebat diabolus ſuperioꝛẽ: inquantũ illi dñs in paſſionibus ceſſit: qꝛ de ipſo intellectũ eſt qđ in pſalmo legit. Minuiſti eum paulominus ab angelis: vt ab iniquo velut equo iure aduerſũ Ps. 8 nos agente: ipſe occiſus innocens eum iure equiſſimo ſuperaret: atq; ita captiuitatem ꝓpter peccatum factam captiuaret: noſq; liberaret captiuitate propter peccatum iuſta: ſuo iuſto ſanguine iniuſte fuſo: moꝛtis chi-

Ayuntamiento de Madrid

Colo. 2 rographū delens: ⁊ iuſtificādos redimēs peccatores. Hinc etiā diabolus ad hec ſuos illudit: qb⁹ ſe p ſua ſacra velut purgandis: ⁊ potius implicandis atq; mergendis: falſus mediator opponit: q; ſupbis facillime pſua/ det irridere atq; contemnere mortē xpi: a qua ipſe quanto eſt alienior: tanto ab eis creditur ſanctior atq; diuinior. Qui tñ apud eū pau ciſſimi remanſerunt: agnoſcētibus gētibus: ⁊ pia humilitate bibētibus: pciū ſuū: eiuſq; fiducia deſerētibus hoſtem ſuū: ⁊ ɔcurren tibus ad redemptorē ſuū. Neſcit enī diabo lus quō illo ⁊ inſidiāte ⁊ furēte vtaf ad ſalu/ tē fideliū maxª excelſiſſima ſapiētia dei: a fine ſupiore qd eſt initiū ſpiritualis creature: vſq; ad finē inferiorē: qd eſt mors corporis: per

Sap. 8 tendēs fortiter ⁊ diſponēs omnia ſuauiter. Attingit enī vbiq; ppter ſuā mūditiā: ⁊ ni hil inquinati in eam incurrit. A morte autē

ibidē. 7 carnis alieno diabolo vnde nimiū ſupbus incedit: mors alterius generis pparatur in eterno igne tartari: quo nō ſolū cū terrenis: ſʒ etiā cū aereis corpib⁹ excruciari ſpūs poſ/ ſint. Supbi aūt hoīes qb⁹ xps: q2 mortuus eſt: viluit: vbi nos tam magno pcio emit: ⁊ illā mortē reddūt cū hoībus ɔditioni erūno ſe nature: q trahit a pmo pctō: ⁊ in illā cū il/ lo pcipitabunt. Quē ppterea xpo ppoſue/ runt: q2 eos in iſtā deiecit: quo per diſtanteʒ naturā ipſe nō cecidit: ⁊ quo ppter eos p in gentē miſericordiā ille deſcendit: ⁊ tñ ſe de/ monib⁹ eſſe meliores non dubitāt credere: eoſq; maledictis omnib⁹ inſectari deteſtariq; nō ceſſant. quos certe alienos ab hui⁹ mor/ tis paſſione nouerūt: ppter quā xpm conte nunt. Nec ſic volūt cōſiderare quā fieri po/ tuerit: vt in ſe manēs: nec p ſeipſū ex vlla p te mutabile dei verbū: p inferioris tñ nature ſuſceptionē aliqd inferius pati poſſet qd im/ mūdus demon: q2 terrenū corpus nō habʒ: pati nō poſſit. Sed cū ſint ipſi demonibus meliores: tñ q2 carnem portant: mori ſic poſ ſunt: quēadmodū demones mori: qui eā nō portāt: nō vtiq; poſſunt. Et cū de mortibus ſa crificiorū maxª multa preſumāt: que ſe fallaci bus ſupbiſq; ſpiritibus imolare nō ſentiūt. Aut ſi iā ſentiūt aliqd ſibi pdeſſe arbitrant pfidorū ⁊ inuidorū amicitiā: quorū intentio/ nis nullū negociū eſt: niſi impeditio reditus noſtri: nō intelligūt ne ipſos quidem ſuper/ biſſimos ſpūs honoribus ſacrificiorū gaude re potuiſſe: niſi vni vero deo pro quo coli vo lūt: verū ſacrificium deberet.

De ſacrificio pfecto ⁊ vero qd ipſe p nobis ſaluator effectus eſt. Ca. xiiij.

Nec id poſſe rite offerri: niſi per ſacer dotē ſanctū ⁊ iuſtū: nec niſi ab eis acci piat qd offert: pro quibus offert: atq; id ſine vitio ſit: vt p vitioſis mundādis poſ ſit offerri. Hoc certe oēs cupiūt: q p ſe offer ri ſacrificiū deo volūt. Quis ergo tā iuſtus ⁊ Ro. 8.
ſanctus ſacerdos: q̄ʒ vnicus filius dei. nō q opus haberet p ſacrificiū ſua purgare pecca ta: nec originalia: nec ex humana vita q ad/ dunt. Et qd tā ɔgruenter ab hoīb⁹ ſumeret qd p eis offerret: q̄ʒ humana caro. Et qd tam aptum huic imolationi: q̄ʒ caro mortalis. Et qd tā mūdū p mundādis vitijs mortaliū: q̄ʒ ſine vlla cōtagione carnalis cōcupiſcētie: ca ro nata in vtero ⁊ ex vtero virginali. Et qd tā grate offerri ⁊ ſuſcipi poſſet: q̄ʒ caro ſacrifi cij noſtri: corpus effectum ſacerdotis noſtri. Ut qm̄ quatuor ɔſiderant in omni ſacrificio: cui offerat: a q offerat: qd offerat: p qb⁹ offe rat: idēipſe vnus veruſq; mediator: p ſacrifi ciū: pacis reconcilians nos deo: vnū cum illo maneret cui offerebat: vnū in ſe faceret p quibus offerebat: vnus ipſe eſſet qui offere bat: ⁊ quod offerebat.

De his qui ſibi purgationem de virtute pro pria pollicent. Ca. xv.

Sunt aūt quidā q ſe putāt ad cōtēplan dum deū: ⁊ inherendū deo virtute p pria poſſe purgari: quos ipſa ſupbia maxime maculat. Nullū enī vitiū ē cui ma/ gis diuina lege reſiſtit: ⁊ in qd magis accipi at dominandi ius ille ſupbiſſimus ſpiritus ad ima mediator: ad ſūma interclusor: niſi oc/ culte inſidians alia via deuitet: aut per popu lū deficientē: qd interpretat amalech: a pte ſe/ uiens: ⁊ ad terrā pmiſſionis repugnādo trā ſitū negans: p crucē dñi q morſi manib⁹ ex tenſis prefigurata ſuperet. Exo. Hinc enī ſibi pur gationē iſti virtute ppria pollicent: q2 nōnul li eorū potuerūt aciē mētis vltra oēm creatu/ rā tranſmittere: ⁊ lucē incōmutabilis verita tis q̄ʒtulacūq; ex parte ɔtingere: qd xpianos multos ex fide interiʒ ſola viuentes: nondū potuiſſe derident. Sed quid prodeſt ſuperbie ti: ⁊ ob hoc erubeſcenti lignum cōſcendere:

Ayuntamiento de Madrid

de longinquo proſpicere patriã tranſmari/nam. Aut quid obeſt humili de tanto inter/uallo nõ eam videre: in illo ligno ad eam venienti: quo dedignat ille portari.

Sapientes mundi nec reſurrectionis verita/tem cognoſcere: nec futurorum ordinem ſci/re potuiſſe: quãuis τ ipſi vaticinia habere vi/deant. Ca. xvi.

Ji etiã reſurrectionem carnis nos cre/b dere repbendunt: ſibiqꝫ potius etiaꝫ de his rebus credi volũt. Quaſi vero

Ro.1. qꝛ ꝑcelſam incõmutabilẽqꝫ ſubſtantiaꝫ: p il/la que facta ſunt intelligere potuerũt: propte/rea de ↄuerſione reruꝫ mutabiliũ: aut de cõ/textu ſeculorũ ordine conſulendi ſint. Nun/quid enim qꝛ veriſſime diſputãt: τ documẽ/tis certiſſimis pſuadent: eternis rationibus omnia tpalia fieri: ꝓpterea potuerũt in ipſis rationibus pſpicere: vel ex ipſis colligere q̃ ſint animaliũ genera: q̃ ſemina ſingulorũ in exordijs: q modus in incrementis: qui nume/ri p cõceptus: p ortus: p etates: p occaſus: q motus in appetendis q ſecundũ naturã ſunt fugiendiſqꝫ cõtrarijs: nõne iſta oia: nõ p il/lã incõmutabileꝫ ſapientiã: ſed p locoꝝ ac tẽ/porũ hiſtoriã queſierũt: τ ab alijs experta atqꝫ cõſcripta crediderũt. Quo minus mirandũ eſt: nullo modo eos potuiſſe ꝓlixiorũ ſeculo/rũ ſeriẽ veſtigare: τ quãdã metam huius ex/curſus: quo tanqꝫ fluuio genus decurrit hu/manũ: atqꝫ inde ↄuerſionẽ ad ſuũ cuiqꝫ de/bitũ terminuꝫ. Iſta eniꝫ nec hiſtorici ſcribe/re potuerunt longe futura τ a nullo experta atqꝫ narrata: nec iſti pħi ceteris meliores in illis ſummis eterniſqꝫ rationibus itellectua/lia contemplati ſunt. Alioquin nõ eiuſdẽ ge/neris preterita que potuerũt hiſtorice inqui/rerent: ſed potius τ futura pnoſcerent. Q. ꝺ qui potuerunt: ab eis vates: a noſtris ꝓphe appellati ſunt.

Unde apud impios poſſint quedam futura preſciri. Ca. xvij.

Uãqꝫ τ ꝓphetarũ nomen nõ omni/q no alienũ e a lris eoꝝ. Sꝫ plurimũ in/tereſt: vtrũ experimẽto ꝑteritorũ futu/ra cõijciant. Sicut medici multa puidendo: etiã lris mandauerunt: q̃ ipſi experta notaue/runt. Sicut deniqꝫ agricole vel etiam naute multa pnũciãt. Talia eniꝫ ſi ex longis inter/uallis tẽporũ ſiant: diuinatiões putant. An vero iam ventura preceſſerint: τ lõge viſa venientia nũcient: p acuto ſenſu videntũ: qđ cuꝫ faciũt aere ptãtes diuinare credũt. Tanqꝫ ſi qſqꝫ de mõtis vertice aliquẽ longe videat venienteꝫ: τ ꝓxime in cãpo habitãtibus ante nũciet. An ab angelis ſanctis qbus ea deus p verbũ ſapientiãqꝫ ſuã indicat vbi τ futura τ pterita ſtant: vel qbuſdã ꝓnunciẽtur hoib⁹ vel ab eis audita: rurſus ad alios hoies trã/ſmittant. An ipſoꝝ hominũ quorũdã mẽtes in tantũ euehant ſpũſancto: vt nõ p ange/los: ſed p ipſas futuroꝝ inſtantes cauſas: in ipſa ſũma rerũ arce cõſpiciant. Audiunt eniꝫ iſta τ aere ptãtes: ſiue angelis ea nunciãti/bus: ſiue hoibus. τ tantũ audiunt quantum opus eẽ ille iudicat: cui ſubiecta ſunt omnia. Multa etiã ꝑdicunt inſtinctu quodã τ impul/ſu ſpũ neſcientiũ: ſicut caiphas neſciuit qđ dixit: ſed cũ eſſet pontifex ꝓphetauit. Ergo Job.11 de ſucceſſionibus ſeculorũ τ de reſurrectiõe mortuorũ: pħos nec illos ↄſulere debem⁹ Act.17 qui creatoris eternitatem: in quo viuimus mouemur τ ſumus: quantũ potuerũt intel/ Ro.j. lexerunt. Quia p ea que facta ſunt cognoſcẽ/tes deuꝫ: nõ ſicut deũ glorificauerũt: aut gra/tias egerunt: ſed dicẽtes ſe eſſe ſapientes: ſtul/ti facti ſunt. Et cũ idonei nõ eẽnt eternitatẽ ſpũalis incõmutabiliſqꝫ nature aciem mẽ/tis tam cõſtãter infigere: vt in ipſa ſapientia cõditoris atqꝫ rectoris vniuerſitatis viderẽt volumina ſcłoꝝ: q̃ ibi iã eſſent τ ſemp eẽnt. Hic aũt futura eſſent: vt non eſſent: atqꝫ vt ibi viderent ↄuerſiones in melius: nõ ſoluꝫ aiaꝝ: ſed etiã corpoꝝ humanoꝝ vſqꝫ ad ſui modi pfectioneꝫ. Cũ ergo ad hec ibi viden/da nullo modo eſſent idonei: nec ad illud qdẽ digni habiti ſunt: vt eis iſta p ſanctos ange/los nũciarent: ſiue forinſecus p ſenſus cor/poris: ſiue interioribus reuelatiõibus in ſpi/ritu expſſis. ſicut patribus noſtris vera pie/tate predictis: hec demonſtrata ſunt: q ea pre/dicentes: vel de preſentibus ſignis: vel de ꝓximis rebus: ita vt predixerat: factis fideꝫ facientes: auctoritatẽ cui de lõge futuris vſqꝫ i ſeculi fine credi eẽt: habere meruerũt. Po/teſtates aũt aeree ſupbe atqꝫ fallaces: etiã ſi q̃/dam de ſocietate τ ciuitate ſanctorũ: τ vero mediatore a ſanctis τ ꝓphetis. vel angelis audita p ſuos vates dixiſſe repiũtur: id egerũt vt p hec aliena vera etiam fideles dei ſi

BIBLIOTECA MUNICIPAL MADRID

Ayuntamiento de Madrid

poſſent ad ſua falſa traducerent. Deus autē ꝑ neſcientes id egit: vt veritas vndiq; reſonaret fidelibus in adiutoriū: impijs in teſtimonium.

De fide qua credimus temporaliter geſta: ⁊ veritate que reddet eterna.

Ca. xviij.

q Uia igiť ad eterna capeſcenda idonei nō eramus: ſordeſq; peccatorū nos ꝑgrauabant temporaliū rerū amore cōtracte: ⁊ d̄ ꝓpagine mortalitatis tāq; naturaliter molite: purgandi eramus. Purgari aūt vt cōtemparemur eternis: nō niſi ꝑ tēporalia poſſemus: qualibet iā cōtemperati tenebamur. Sanitas enim a morbo plurimū diſtat: ſed medici curatio niſi morbo ↄgruat nō ꝑducit ad ſanitatē. Inutilia tēporalia decipiunt egrotos: vtilia tēporalia ſuſcipiunt ſanādos: ⁊ traijciūt ad eťna ſanatos. Mens aūt rationalis ſicut purgata cōtemplationem debet rebus eternis: ſic purganda tēporalibus fidē. Dixit quidā ⁊ illoꝝ q quondā apd̄ grecos ſapientes habiti ſunt. Quantū ad id qd̄ ortū ad eternitas valet: tantū ad fidē veritas. Et profecto eſt vera ſententia. Qd̄ enī nos tēporale dicimus: hoc ille qd̄ ortū ē appellauit. Ex quo genere etiā nos ſumus: nō tm̄ ſecūdū corpus: ſed etiā ſcd̄m animi mutabilitatē. Nō enī ꝓprie vocať eternū: qd̄ aliqua ex parte mutať. Inquantū igiť mutabiles ſumus: intantū ab eternitate diſtamus. Promittiť aūt nobis vita eterna ꝑ veritatē a cuius ꝑſpicuitate rurſus tantū diſtat fides noſtra: quātū ab eternitate mortalitas. Nūc ergo adhibemus fidē rebus tēpaliter geſtis propter nos: ⁊ ꝑ ipſā mundamur: vt cū ad ſpeciē venerimus: queadmodū ſuccedit fidei veritas: ita mortalitati ſuccedat eternitas. Quapropter quoniam fides noſtra fiet veritas: cū ad id quod nobis credētibus ꝓmittitur: peruenerimus. Promittiť aūt nobis vita eterna. ⁊ dixit veritas: nō que fiet ſicut futura eſt fides noſtra: ſed que ſemꝑ eſt veritas quia ibi eſt ⁊ eternitas. Dixit ergo veritas. Hec eſt aūt vita eterna: vt cognoſcāt te vnū

Joh.17 verū deū: ⁊ quē miſiſti ieſum chriſtū. Cū fides noſtra videndo fiet veritas: tunc mortalitatē noſtrā cōmutatā tenebit eternitas. Qd̄ donec fiat: ⁊ vt fiat: q2 rebus ortis accōmodamus quidē fidem credulitatis: ſicut in eternis ſperamus veritatē cōtemplationis ne fides mortalis vite diſſonaret a veritate eterne vite. ipſa veritas patri coeterna de terra orta eſt: cū filius dei ſic venit vt fieret filius hoīs: ⁊ ipſe in ſe exciperet fidē noſtrā: q nos ꝑduceret ad veritatē ſuā. q ſic ſuſcepit mortalitatē nr̄am: vt nō amitteret eternitatē ſuā. Quantū enī ad id qd̄ ortū eſt eternitas valet: tantum ad fidem veritas. Ita ergo nos purgari oportebat: vt ille nobis fieret ortus q maneret eternus: ne alter nobis eſſet in fide: alter in veritate. Nec ab eo q orti ſumus: ad eterna trāſire poſſemus: niſi eterno ꝑ ortū noſtrū nobis ſociato: ad eternitatē ipſius traijceremur. Nūc itaq; illuc quodāmodo ſecuta eſt fides nr̄a quo aſcendit in quē credimus: ortus: mortuus: reſuſcitatus: aſſumptus. Horū quattuor: duo priora noueramus in nobis. Scimus enim hoīes ⁊ oriri ⁊ mori. Duo aūt reliqua: id ē reſuſcitari ⁊ aſſumi iuſte in nobis futura ſperamus: q2 in illo facta credidimus. Itaq; in illo q2 ⁊ id quod ortū erat trāſijt ad eternitatē: tranſiturū eſt ⁊ nr̄ū: cū fides peruenerit ad veritatē. Iā enī credentibus vt in verbo fidei manerēt: ⁊ inde ad veritatē: ac ꝑ hoc ad eternitatē perducti a morte liberarenť: ita loquiť. Si manſeritis in verbo meo: vere diſcipuli mei eritis. Et quaſi quererent: quo fructu: ſecutus ait. Et cognoſcetis veritatē. Rurſus quaſi diceret. Quid ꝓdeſt mortalibus veritas. Et veritas inquit liberabit vos. Unde: niſi a morte: a corruptōne: a mutabilitate: Veritas quippe immortalis: incorrupta: incōmutabilis permanet. Vera aūt immortalitas: vera incorruptibilitas: vera incōmutabilitas: ipſa eſt eternitas.

De miſſione filij dei qua in forma ſerui minor factus eſt patre: cum in forma dei patri permaneret equalis.

Ca. xix.

e Cce ad qd̄ miſſus ē filius dei: imo vero ecce qd̄ ē miſſū eſſe filiū dei. Quecūq; ꝓpter faciendā fidem qua mūdaremur ad cōtemplandā veritatē in ortis rebus ab eternitate prolatis: ⁊ ad eternitatē relatis tēpaliter geſta ſunt: aut teſtimonia miſſionis huius fuerūt: aut ipſa miſſio filij dei. Sed teſtimonia quedā venturū ē ꝓnūciauerunt: quedā veniſſe teſtata ſunt. Factū quippe creaturā per quē facta ē oīs creatura: omnē creaturā teſtē

habere oportet qui. Niſi enim multis miſſis p
dicaret vnus: et multis dimiſſis teneret vn⁹
Et niſi talia eſſent teſtimonia que paruis ma
gna eſſe viderent: nō crederet ille ita magn⁹
vt magnos faceret magnus: quia ad paruos
miſſus ē paruus. Incōparabiliter enim maio/
ra filij dei facta ſunt celū et terra: et oia que in eis
ſunt: quia oia per ipſum facta ſunt: quam ſigna et p
tēta que in eis teſtimoniū proruperūt. Sed tamen ho
mines vt hec magna per eū facta parui crederēt:
illa parua tanquam magna tremuerūt. Cū ergo
Gal. 4 venit plenitudo tēpis: miſit deus filium ſuum:
factū ex muliere: factū ſub lege: vſque adeo p/
uum vt factū: eo itaque miſſum quo factum. Si
ergo maior mittit minorem fatemur et nos fa
ctum minorem: et intantum minorē inquantum
factū: et intantū factum inquātū miſſum. Mi
Ubi. ſ ſit enim filiū ſuū factū ex muliere; per quē ta/
men quia facta ſunt omnia: nō ſolum priuſquam
factus mitteret: ſed priuſquam eſſent oia: eundē
mittēti cōfitemur equalē: quē de eius miſ/
ſum minorem. Quō ergo an iſtā plenitudi/
nē tpis: qua eū mitti oportebat: priuſquam miſ/
ſus eſſet videri a patribus potuit: cum eis an
gelica quedam viſa demonſtrarent: quā nec
iam miſſus: ſicut equalis eſt patri videbatur.
Unde enim dicit philippo: a quo vtique ſicut a
ceteris: et ab ipſis a quibus crucifixus eſt in
Jo.14. carne videbatur. Tāto tēpore vobiſcū ſum et nō
cognouiſtis me. Philippe qui me videt: vi
det et patrē: niſi quia videbatur: et nō videbatur. Vi
debatur ſicut miſſus factus fuerat nō videbatur
Joh. j. ſicut per eū oia facta erant. Aut vnde etiam illud
Jo.14. dicit. Qui habet mandata mea et ſeruat ea: ipſe
eſt qui diligit me. et qui diligit me: diligetur a pa
tre meo. et ego diligā eū et manifeſtabo ei me
ipſum. Cū eſſet manifeſtus an oculos homi/
nū: niſi quia carnē: quod verbū in plenitudine tē
poris factū erat: ſuſcipiendā noſtre fidei por
rigebat. Ipſum autem verbū per quod oia facta erāt
purgate per fidem menti contemplandum in
eternitate ſeruabat.

Non eſſe contra equalitatem patris et filij ſi
etiam ſecundum coeternam patri diuinitatē
intelligatur filius miſſus. Capi. xx.

Si autem ſecundū hoc miſſus a patre fili⁹
di citur: quia ille pater eſt: ille filius: nullo
modo impedit vt credamus equalem
patri eſſe filium et cōſubſtātialē et coeternū: et
tamen a patre miſſum filiū. Nō quia ille maior
eſt: ille minor. ſed quia ille pater: ille fili⁹. Il
le genitor: ille genitus. Ille a quo eſt qui mit
tit: ille qui eſt ab eo qui mittitur. Filius enim a pa/
tre eſt: non pater a filio. Secundū hoc iā pōt
intelligi: nō tantū ideo dici miſſus filius: quia
verbū caro factū eſt: ſed ideo miſſus vt verbū Joh. j.
caro fieret: et per pſentiā corporalē illa que ſcri
pta ſunt operaretur, id eſt vt nō tātū homo miſ
ſus intelligatur quod verbū factum eſt: ſed et ver/
bū miſſum vt homo fieret: quia nō ſecundū im
parē poteſtatē vel ſubſtantiā vel aliquid quod
deo patri nō ſit equale miſſus eſt: ſed ſecun/
dum id quod filius a patre eſt: non pater a filio.
Verbū enim patris ē fili⁹: quod et ſapientia eius di
citur. Quid ergo mirū ſi mittitur: nō quia inequa/
lis eſt patri: ſed quia ē manatio quedam claritatis Sap. 7
omnipotētis dei ſincera. Ibi autem quod manat:
et de quo manat vnius eiuſdēque ſubſtātie ē.
Neque enim ſicut aqua de foramine terre aut
lapidis manat: ſed ſicut lux de luce. Nam quod
dictū eſt. Cādor eſt enim lucis eterne: quid Ibidem
aliud dictū ē: quam lux ē lucis eterne. Candor
quippe lucis: quid niſi lux ē. Et ideo coeterna lu
ci: de qua lux ē. Maluit autem dicere: cādor lu
cis: quam lux lucis: ne obſcurior putaretur iſta
que manat: quam illa de qua manat. Cum enim
auditur candor eius eſſe iſta: facilius eſt vt per
hanc lucere illa: quam hec minus lucere credatur.
Sed quia cauendum nō erat ne minor lux illa
putaretur que iſtam genuit. hoc enim nullus vn
quam hereticus auſus eſt dicere: nec credendum
eſt aliquem auſurum. Illi cogitationi occur/
rit ſcriptura qua poſſit videri obſcurior lux
iſta que manat: quam illa de qua manat. Quā ſuſpi
tionem tulit cū ait. Candor eſt illius. id ē lu/ Sap.7
cis eterne: atque ita oſtendit equalem. Si enim
hec minor eſt: obſcuritas illius eſt: nō cādor
illius. Si autem maior eſt: nō ex ea manat. Nō
enim vinceret de qua genita eſt. Quia ergo
ex illa manat: nō eſt maior quam illa. Quia vero
nō obſcuritas illius: ſed candor illius ē: nō ē
minor. equalis eſt ergo. Neque hoc mouere Ibidem
debet: quia dicta eſt manatio quedā claritatis om
nipotentis dei ſincera: tanquam ipſa non ſit om
nipotens: ſed omnipotētis manatio. Mox Ibidem
enim de illa dicitur. Et cū ſit vna oia poteſt. Quis
eſt autem omnipotēs: niſi qui omnia poteſt. Ab
illo itaque mittitur: a quo emanat. Sic enim
et ab illo petitur: qui amabat eam et deſi/
derabat eam. Emitte inquit illam de ſanctis ibidē. 9

celis tuis: ⁊ mitte illā a ſede magnitudinis tue
vt mecū ſit: ⁊ mecū laboret. id eſt doceat me
laborare ne laborē. Labores enī eius: vir
tutes ſunt. Sʒ aliter mittit vt ſit cū hoīe: alit
Ibidē.7 miſſa eſt vt ipſa ſit homo. In aīas enī ſan/
ctas ſe trāſfert: atqʒ amicos dei ⁊ ꝓphetas cō
ſtituit. ſicut etiā implet ſanctos angelos ⁊ oīa
talibus miniſterijs ↄgrua ꝑ eos opat̄. Cum
Gal.4 aūt venit plenitudo tpis miſſa eſt: nō vt im/
pleret angelos: nec vt eſſet angelus: niſi in/
q̄tū ↄſiliū patris annunciabat: qd̕ ⁊ ipſius
erat. Nec vt eſſet cū hoībus: aut in hoībus.
Hoc enī ⁊ antea in patribus ⁊ ꝓphetis: ſʒ
vt ipſū verbū caro fieret. id eſt homo fieret
in quo futuro reuelato ſacramento: etiam eo
rū ſapientis atqʒ ſanctoꝝ ſalus eēt: q̄ priuſq̄
ipſe de virgine naſceret̄: de mulieribus nati
ſunt: ⁊ in quo facto atqʒ p̄dicato ſalus ſit om
niū credentiū: ſperantiū: diligentium. Hoc
j Thi.3 enim magnū pietatis eſt ſacramentū: qd̕ ma
nifeſtū eſt in carne: iuſtificatū ē in ſpiritu: ap
paruit angelis: p̄dicatū eſt in gentibus: cre/
ditū eſt in mūdo: aſſumptū eſt in gloria. Ab
illo ergo mittit dei verbū: cuius ē verbū. Ab
illo mittit de quo natū ē. Mittit qui genuit:
mittit̄ qd̕ genitū eſt. Et tunc vnicuiqʒ mittit:
cum a quoq̄ cognoſcit̄ atqʒ percipit̄ quantū
cognoſci ⁊ percipi poteſt pro captu: vel profi
cientis in deum: vel ꝑfecte in deo anime ra/
tionalis. Non ergo eo ipſo quo de patre na/
tus eſt: miſſus dicitur filius. Sed vel eo ꝙ
Joh.16 apparuit huic mundo verbum caro factum.
vnde dicit. Exiui a patre ⁊ veni in hunc mū
dum. Vel eo ꝙ ex tpe cuiuſq̄ mente ꝑcipit̄.
Sap.9 ſicut dictū eſt. Mitte illam vt mecum ſit: ⁊
Ibidē.7 mecū laboret. Qd̕ ergo natū eſt ab eterno:
eternū eſt. Cādor eſt enī lucis eterne. Qd̕
j Thi.3 aūt mittit ex tpe: a quoquā cognoſcit̄. Sʒ cū
Gal.4 in carne manifeſtatus eſt filius dei: in hunc
j Cō.j. mūdum miſſus eſt in plenitudine tēporis fa
ctus ex femina. Quia enī in ſapientia dei nō
Joh.j. poterat mūdus cognoſcere per ſapiētiā deū:
quā lux lucet in tenebris: ⁊ tenebre eam non
j Cō.j. comprehēderunt: placuit deo per ſtulticiam
Joh.j. predicatiōis ſaluos facere credentes: ⁊ ver/
bum caro fieret ⁊ habitaret in nobis. Cum
aūt ex tēpore cuiuſq̄ profectus mēte ꝑcipi/
tur: mitti quidem dicitur: ſed nō in hūc mū/
dum. Neqʒ enim ſenſibiliter apparet. id eſt
corporeis ſenſibus preſto eſt. Quia ⁊ nos

ſecundum qd̕ mente aliqd eternū quātū poſ
ſumus capimus: nō in hoc mundo ſumus.
Et oīu iuſtoꝝ ſpirit⁹: etiā adhuc in hac car/
ne viuentiū: inquātū diuina ſapiūt: nō ſunt
in hoc mundo. Sed pater cū ex tpe a quoq̄
cognoſcit: nō dicit̄ miſſus. Non enim habʒ
de quo miſſus ſit: aut ex quo ꝓcedat. Sapiē
tia qppe dicit̄. Ego ex ore altiſſimi prodiui. eccl.
Et de ſpū ſancto dicit̄: a pr̄e procedit. pater
vero a nullo. Sicut ergo pater genuit: fili⁹
genitus eſt ita pater miſit: filius miſſus eſt.
Sed queadmodū q̄ genuit ⁊ q̄ genitus ē. ita
⁊ q̄ miſit ⁊ q̄ miſſus eſt vnū ſunt: q2 pater ⁊ fi
lius vnū ſunt. Ita etiā ſpūſſcūs vnū cū eis ē
q2 hec tria vnū ſunt. Sicut enim natū eſſe ē
filio a patre eſſe: ita mitti eſt filio cognoſci ꝙ
ab illo ſit. ⁊ ſicut ſpirituiſancto donū dei eſſe
eſt a patre ꝓcedere ita mitti ē cognoſci ꝙ ab
illo ꝓcedat. Nec poſſumus dicere ꝙ ſpūſſan
ctus: ⁊ a filio nō procedat. Neqʒ enī fruſtra
idē ſpūs: ⁊ patris ⁊ filij ſpiritus dicit̄. Nec
video qd aliud ſignificare voluerit: cū ſufflās
in facie diſcipuloꝝ ait. Accipite ſpirituſſctm̄.
Neqʒ enī flat⁹ ille corporeus cū ſenſu corpo/ Joa
raliter tangendi ꝓcedens ex corpore ſubſtā/
tia ſpirituſſancti fuit: ſed demonſtratio ꝑ con
gruā ſignificatione: nō tantū a patre: ſed a fi
lio ꝓcedere ſpiritūſanctū. Quis enim de/
mentiſſimus dixerit: aliū fuiſſe ſpiritum quē
ſufflans dedit: ⁊ aliū quem poſt aſcenſionē
ſuā miſit. Vnus enim ſpūs: eſt ſpiritus dei:
ſpiritus patris ⁊ filij: ſpirituſſanctus: q̄ ope/
rat̄ omnia in omnibus. Sed ꝙ bis datus ē j Co
diſpenſatio certe ſignificationis fuit. de qua
ſuo loco quantum dn̄s dederit diſſeremus.
Qd̕ ḡ dn̄s ait. Quē ego mittā vobis a pa/ Joh.
tre: oſtendit ſpiritum patris: ⁊ filij: q2 etiā cū
dixiſſet: quem mittet pater: addidit: in nomi
ne meo: nō tñ dixit quem mittet pater a me:
queadmodū dixit: quem ego mittā vobis a
pr̄e: videlicet oſtendens ꝙ totius diuinitatis
vel ſi melius dicit̄ deitatis principiū pater ē.
Qui ergo ex patre procedit ⁊ filio: ⁊ cū refer
tur a quo natus eſt filius. Et ꝙ dicit euange Joh.
liſta. Spūs nondū erat datus: q2 ieſus nō/
dum erat clarificatus: quō itelligit̄ niſi: quia
certa illa ſpūſſancti datio vel miſſio poſt clari
ficationē xpi futura erat q̄lis nūq̄ antea fue
rat. Neqʒ enim antea nulla erat: ſed talis nō
fuerat. Si enim antea ſpirituſſanctus nō de

Ayuntamiento de Madrid

dat quo impleti, pphete locuti ſunt: cũ aperte
ſcriptura dicat: ⁊ multis locis oſtendat ſpiri
Luc. j. tuſancto eos locutos fuiſſe: ⁊ de iohãne ba/
ptiſta dictũ ſit: ſpirituſancto replebit᷑ iã; inde
Ibidem ab vtero matris ſue. ⁊ ſpirituſancto replet᷒
Ibidem zacharias inuenitur pater eius: vt de illo ta/
lia diceret. ſpirituſancto maria: vt talia de do
Luc. 2. mino quẽ geſtabat vtero pdicaret. ſpirituſan
cto ſimeon ⁊ anna: vt magnitudinẽ xpi par
Joh. 7 uuli agnoſcerẽt. Quõ ergo ſpũs nondũ erat
datus: q: ieſus nõdũ erat clarificatus: niſi q:
illa datio: vel donatio: vel miſſio ſpũſancti:
habitura erat quandã ppꝛietatem ſuã in ipo
Act. 2. aduentu: qlis antea nunq̃ fuit. Nuſq̃ eni;
legimus: linguis quas nõ nouerant hoies
locutos veniente in ſe ſpirituſancto: ſicut tũc
factũ eſt: cũ oporteret eius aduentũ ſignis ſen
ſibilibus demõſtrari vt oſtenderet᷑ totũ oꝛbẽ
terrarũ atq; oẽs gẽtes in linguis varijs
cõſtitutas credituras in xpm p donũ ſpũſan
Ps. 18. cti. vt impleret᷑ qđ in pſalmo canit᷑. Nõ ſunt
Ibidem loquele neq; ſermones quoꝝ nõ audiãt vo/
ces eoꝝ. In omne; terrã exiuit ſonus eoꝝ: ⁊
in fines oꝛbis terre verba eoꝝ. Verbo itaq;
Gal. 4 dei ad vnitatẽ pſone copulatus: ⁊ quodãmo
do cõmixtus eſt homo: cũ veniente plenitu/
dine tẽpoꝛis miſſus eſt in hunc mundũ: fa/
ctus ex femina filius dei: vt eſſet ⁊ filius ho/
minis propter filios hominum. Hanc per
ſonam angelica natura figurare antea potuit
vt pꝛenunciaret: nõ exprimere vt ipſa eſſet.

De ſenſibili demonſtratione ſpirituſancti ⁊
de coeternitate trinitatis.

Mat. 3 Capi. xxi.

Act. 2. De ſenſibili aũt demonſtratione ſpiri/
tuſancti: ſiue p colũbe ſpeciẽ: ſiue p
linguas igneas: cũ eius ſubſtantiã pa
tri ⁊ filio coeternã: pariterq; incõmutabilem
ſubdita ⁊ ſeruiens creatura tempoꝛalibus
Joh. j. motibus ⁊ foꝛmis oſtẽderet: cũ ad eius pſo
ne vnitatẽ: ſicut caro qđ verbũ factũ ẽ nõ co
pularet᷑. nõ audeo dicere nihil tale factũ eſſe
antea. Sed plane fidenter dixerim: patre; ⁊ fi
liu; ⁊ ſpirituſanctu; vnius eiuſdẽq; ſubſtan
tie: deũ creatoꝛe;: trinitate;: omnipotente; in
ſepabiliter opari: ſed ita nõ poſſe p longe im
parẽ maximeq; coꝛpoꝛeã creaturã inſepabili
ter demonſtrari: ſicut p voces noſtras que
vtiq; coꝛpaliter ſonant: nõ poſſunt pater ⁊ fi
lius ⁊ ſpũſanctus: niſi ſuis ⁊ ppꝛijs inter/
uallis tempoꝝ certa ſepatione diſtinctis: que
ſue cuiuſq; vocabuli ſyllabe occupãt nomina
ri. In ſua quippe ſubſtãtia qua ſunt tria vnũ
ſunt: pater ⁊ filius ⁊ ſpũſanctus: nullo tẽpo
rali motu ſup omnẽ creaturã idipſu; ſine vl
lis interuallis tẽpoꝝ vel locoꝝ ⁊ ſimul vnu;
atq; idẽ ab eternitate in eternitatẽ: tanq; ipſa
eternitas que ſine veritate ⁊ caritate non eſt.
In meis autẽ vocibus ſeparati ſunt pater ⁊
filius ⁊ ſpirituſſanctus: nec ſimul dici potue
runt: ⁊ in lr̃is viſibilibus ſua ſepatim locoꝝ
ſpacia tenuerũt: Et queadmodũ cum memo
riã meã: ⁊ intellectũ: ⁊ volũtate; nomino ſin
gula quidẽ nomina ad res ſingulas referun
tur: ſed tamen ab omnibus tribus ſingula fa
cta ſunt. nullũ cui; hoꝝ triu; nominum eſt:
quod nõ ⁊ memoꝛia ⁊ intellectus ⁊ volũtas
luntas mea ſimul opata ſint. Ita trinitas ſi/
mul opata eſt: ⁊ vocẽ patris ⁊ carne; filij: ⁊
colũbã ſpirituſſancti: cũ ad pſonas ſingulas
hec ſingula referant᷑. Qua ſimilitudine vt/
cũq; cognoſcit᷑: inſepabilẽ in ſeipſam trinita
tẽ p viſibilis creature ſpeciẽ ſepabilit᷑ demon
ſtrari: ⁊ inſepabilẽ trinitatis opationẽ: etiam
in ſingulis eſſe reb᷒: que vel ad patrẽ: vel ad
filiũ: vl ad ſpirituſanctũ demonſtrandũ ppe
pertinere dicunt᷑. Si ergo a me querit᷑: quõ fa
cte ſint: vl᷑ voces vl᷑ ſenſibiles foꝛme atq; ſpe
cies ante incarnationẽ verbi dei que hoc fu
turũ pfigurarent: p angelos ea vel opatum
eſſe reſpondeo: qđ etiã ſcripturarũ ſanctaru;
teſtimonijs quantu; exiſtimo ſatis oſtendi.
Si aũt querit᷑ ipſa incarnatio quõ facta ſit ip;
verbum dei: dico carnẽ factũ. id eſt hominẽ
factũ: nõ tamẽ in hoc qđ factũ eſt conuerſum Joh. j.
atq; mutatũ: ita ſane factũ: vt ibi ſit nõ tantu;
verbũ dei: ⁊ hominis caro. ſed etia; rationa
lis hominis anima: atq; hoc totũ ⁊ deus di/
cat᷑ ppter deũ ⁊ homo ppter homine;. Qđ
ſi difficile intelligit᷑: mens fide purget᷑: magis Act. 15.
magiſq; abſtinendo a peccatis: ⁊ bene ope/
rando ⁊ orando cũ gemitu deſideriozu; ſan
ctoꝝ: vt p diuinu; adiutoꝛiu; pficiendo: ⁊ in/
telligat: ⁊ amet. Si aute; querit᷑ poſt incarna
tionem verbi: quõ facta ſit vel vox patris vl᷑
ſpecies coꝛpoꝛalis qua ſpirituſſanct᷒ demõ/
ſtratus eſt: p creaturã qdẽ facta iſta non du/
bito: ſed vtrũ tantũmodo coꝛpoꝛale; atq; ſen
ſibilem: an adhibito ſpiritu etiam rationali
vel intellectuali. hoc enim quibuſda; placuit

Ayuntamiento de Madrid

appellare: qđ greci dicunt id eſt in/
tellectuale. nō quidē ad vnitatē pſone. Quis
enim hoc dixerit: vt ꝗcꝗd illud eſt creature p
qđ ſonuit vox patris: ita ſit deus pater. aut
quicꝗd illud ē creature in quo p columbe ſpe/
cie3 vel p igneas linguas ſpūſſanctus demō
ſtratus eſt: ita ſit ſpūſſcūs: ſicut ē dei fili⁹ hō
ille q de virgine factus ē: ſ3 tantummodo ad
miniſteriū pagende ſignificatiōis: ſicut opor
tuiſſe deus indicauit. an aliqđ aliud intelligē
du3 ſit: inuenire difficile eſt: ⁊ temere affir/
mare non expedit. Quō tn̄ iſta ſine rationa/
li vel intellectuali creatura potuerūt fieri: nō
video. Neq3 adhuc locus eſt explicare: cur
iſta ſentiam quantū vires dn̄s dederit. prius
enim ſunt diſcutienda ⁊ refellenda hereticoꝝ
argumenta: que nō ex diuinis libris: ſed ex
rationibus ſuis pferunt: quibus ſe vehemē
ter cogere arbitrant̄ teſtimonia ſcripturaru3
que de patre ⁊ filio ⁊ ſpūſancto ſunt: ita eſſe
intelligenda vt ipſi volunt. Nūc aūt nō ideo
minore3 filiū q2 miſſus eſt a patre: nec ideo
minore ſpūmſanctū q2 ⁊ pater eū miſit ⁊ fili⁹
ſufficienter quātū arbitror demonſtratū eſt.
Siue enim ꝓpter viſibilē creaturā: ſiue po/
tius ꝓpter principij cōmendationē. nō pro/
pter inequalitatē vel imparilitatē vel diſſimi
litudinē ſubſtātie in ſcripturis hec poſita in/
telligunt: q2 etiā ſi voluiſſet deus pater p ſub
iectā creaturā viſibiliter apparere: abſurdiſ/
ſime tamen aut a filio que3 genuit: aut ſpiri/
tuſctō q de illo ꝓcedit: miſſus diceret̄. Iſte
igit ſit huius voluminis modus. deinceps
in ceteris adiuuante dn̄o: illa hereticoꝝ ver
ſutiſſima argumenta qualia ſint: ⁊ quemad/
modu3 redarguant̄ videbimus.

Explicit liber quartus.

Incipiunt capitula libri quinti.

i Quā modeſte ac ſobrie debet hō cui etiam ſue mentis natura inexplicabilis eſt de dei ſubſtantia cogitare.
ij De incōmutabili eſſentia qđ ſolus deus eſt.
iij Cōtra arrianoꝝ argumētationē an in deo vnigeniti ⁊ geniti appellatio ſubſtantiarum indicet diuerſitatem.
iiij De accidētib⁹: ſiue ſeparabilibus: ſiue inſeparabilibus que in deo: q2 imutabilis non eſt: eſſe non poſſunt.
v Que in deo ad aliqđ dicunt̄: nō ſcđm ſubſtantia3 dici: nec tamen eſſe accidētia ſed relatiua incōmutabilia.
vi An ingenitus quod pater dicit̄: poſſit inter illa accipi que ad ſeipſum ⁊ ſubſtantialiter dicuntur.
vij Quid in quibuſq3 locutionibus valeat negatiua particula qua aliqđ nō quid ſit: ſed quid non ſit oſtenditur.
viij Qđ in trinitate deitatis quicꝗd ad ſe dicit̄: vna queq3 pſona indifferēs atq3 cōmune ſit: ⁊ vnam ſignificet atq3 eandem ſubſtantiam.
ix Qua neceſſitate tres perſone in trinitate dicunt̄.
x De vera magnitudine cui⁹ pticipatione magna ſunt: queq3 ſunt magna.
xi Relatiue non ſubſtantialiter dici quicquid vel pater: aut filius: aut ſpiritusſanctus proprie nominatur.
xij De relatiuis que referri ad inuicē nequeunt: cum tamen relatiua ſint.
xiij Trinitatē dn̄i nō tria pncipia: ſ3 vnu3 eē pncipiū: q2 ⁊ pr: ⁊ fili⁹: ⁊ ſpūſſctūs: vnus creator eſt: ſicut vnus deus eſt.
xiiij Quō in trinitate ⁊ pater ad filiū prīncipiū ſit: ⁊ pr̄ ⁊ fili⁹ ad ſpūmſanctum.
xv Quō in ſpūſcō etiā anteq̄3 daret̄ poſſit donū nomen intelligi: vt ei ſemp non aliud fuerit donū eſſe q̄ ipſum eſſe.
xvi De appellationibus relatiuis: q̄ non ad deū: ſed ad creaturā referēda ſunt: q̄n deo nihil accidit.

Incipit liber quintus.

Quā modeſte ac ſobrie debet homo cui etiam ſue mentis natura inexplicabilis eſt: de dei ſubſtantia cogitare.

Capitulum. j.

Incipiam exordiens ea dicere que
dici vt cogitantur vel ab homine
b aliquo vel certe a nobis nō omnia
no poſſunt: q̄uis ⁊ ipſa noſtra co
gitatio: cum de dei trinitate cogi/
tamus: longe ſe illi de quo cogitat imparem
ſentiat: neq3 vt ē eū capiat: ſed vt ſcriptū eſt.

Ayuntamiento de Madrid

ı.Cō.ız etiā a tantis quātis paulus apoſtolus ħ erat
p ſpeculū ⁊ in enigmate videat. Potiſſimum
ab ipſo dn̄o deo noſtro de quo ſemꝑ cogitare
debem⁹: ⁊ de q digne cogitare nō poſſum⁹:
cui laudando reddenda eſt oī tp̄e benedictio
⁊ cui enūciando nulla cōpetit dictio: ⁊ adiu
toꝛiū ad intelligenda atq; explicāda que in
tēdo: veniā precoꝛ ſicubi offendo. Memoꝛ
ſum eni: nō ſolū voluntatis: verūetiā infir-
mitatis mee. Ab his etiā qui iſta lecturi ſunt
vt ignoſcant peto: vbi me magis voluiſſe q̄
potuiſſe dicere aduerterint: quod vel ipſi me
lius intelligunt: vel ꝓpter mei eloquij diffi-
cultate nō intelligunt: ſicut ego eis ignoſco
vbi ꝓpter ſuā tarditatē intelligere nō poſ-
ſunt. Facilius enim nobis inuicem ignoſci
mus: ſi nouerimus. aut certe credendo fir-
mū tenuerimus: ea que de natura incōmu
tabili ⁊ inuiſibili: ſūmeq; viuente ac ſibi ſuf
ficiente dicunt: nō ex cōſuetudine viſibiliū
atq; mutabiliū ⁊ moꝛtaliū vel egenariū
rerū eſſe metienda. Sed cū in his etiā q no
ſtris coꝛpoꝛalibus adiacent ſenſibus: vel q
noſipſi interioꝛe hoīe ſumus: ſcientia cōpre
hendēdis laboꝛemus nec ſufficiamus: non
tn̄ impudenter in illa que ſupra ſunt diuina ⁊
ineffabilia: pietas fidelis ardeſcit: nō quā ſua-
rū viriū inflat arrogātia: ſ; q̄ grā ipſius crea
toꝛis ⁊ ſaluatoꝛis inflāmat. Nā quo intelle-
ctu deū capit homo: q ipſū intellectū ſuum
quo eū vult capere nondū capit. Si aūt hunc
iā capit: attendat diligent nihil eo eſſe in ſua
natura melius: ⁊ videat vtrū ibi videat illa li
niamenta foꝛmaꝝ: nitoꝛes coloꝝ: ſpacioſam
grāditatē: partiū diſtātiā: molis diſtenſionē
aliquas ꝑ locoꝝ interualla motiones: vel quid
eiuſmodi. Nihil certe iſtoꝛū inuenimus in
eo: quo in natura noſtra nihil melius inueni
mus. id eſt in noſtro intellectu quo ſapientiā
capimus quātū capaces ſumus. Qd ergo n̄
inuenimus in melioꝛe noſtro: nō debem⁹
in illo querere: quod longe melius eſt melio
re noſtro: vt ſic intelligamus deū ſi poſſum⁹
quantū poſſumus ſine qualitate bonū: ſine
quātitate magnū: ſine indigētia creatoꝛē: ſi-
ne ſitu p̄ſentē: ſine habitu oīa cōtinentē: ſine
loco vbiq; totū: ſine tp̄e ſempiternū: ſine vl-
la ſui mutatione mutabilia facientē: nihilq;
patientē. Quiſquis deū ita cogitat: ⁊ ſi nō-
dū pōt omnimodo inuenire qd ſit: pie tamen
caueat quātū pōt aliqd de eo ſentire qd nō ſit.

De incōmutabili eſſentia quod ſolus deus
eſt. Capi. ij.

Eſt tn̄ ſine dubitatione ſubſtantia: vel
ſi melius hoc appellat eſſentia: quam
greci vſiā vocant. Sicut enim ab eo
quod eſt ſapere dicta eſt ſapientia: ⁊ ab eo qd
eſt ſcire dicta eſt ſcientia. ita ab eo quod ē eſſe
dicta eſt eſſentia. Et quis magis eſt: q̄ ille q
dixit famulo ſuo moyſi. Ego ſum qui ſum: ⁊
dices filijs iſrael: qui eſt miſit me ad vos. Exo.3
Sed alie que dicunt eſſentie ſiue ſubſtantie
capiunt accidentia: quibus in eis fiat vl ma-
gna vel quātacunq; mutatio. Deo aūt aliqd
eiuſmodi accidere non poteſt: ⁊ ideo ſola eſt
incōmutabilis ſubſtantia vel eſſentia qua de
us eſt: cui pfecto ipſum eſſe vnde eſſentia
nominata eſt: maxime ac veriſſime cōpetit.
Quod eni mutat nō ſeruat ipſum eſſe: ⁊ qd
mutari pōt etiā ſi nō mutet: poteſt quod fue
rat nō eſſe: ac ꝑ hoc illud ſolum quod nō tan
tū non mutat. verumetiam mutari omnino
non poteſt: ſine ſcrupulo occurrit quod veriſ
ſime dicatur eſſe.

Contra arrianoꝛum argumentationem: an
in deo vnigeniti ⁊ geniti appellatio ſubſtātia
rum indicet diuerſitatem. Capi. iij.

Quamobrē vt iā etiam de his que nec
dicunt vt cogitant: nec cogitāt vt ſūt:
rñdere incipiamus fidei noſtre aduer
ſarijs. Inter multa que arriani aduerſus ca
tholicā fidem ſolent diſputare: hoc ſibi ma-
xime callidiſſimū machinamentū ꝓponere
vident cū dicunt. Quicqd de deo dicit vel in
telligit: nō ſecundū accidēs ſ; ſcdm ſubſtan-
tiā dicit. Quapꝛopt ingenitū eſſe patri ſcdm
ſubſtantiā eſt: ⁊ genitū eſſe filio ſecundū ſub
ſtantiā eſt. Diuerſū ē aūt ingenitū eſſe: ⁊ ge
nitū eſſe. diuerſa eſt g̊ ſubſtantia patris ⁊ fi-
lij. Quibus rñdebimus. Si qcqd de deo di
cit ſcdm ſubſtantiā dicit: ergo qd dictū ē. Ego Joh.10
⁊ pater vnū ſumus: ſcdm ſubſtantiā dictū eſt.
Vna eſt igit ſubſtātia patris ⁊ filij. Aut ſi h
nō ſcdm ſubſtātiā dictū eſt. dicit g̊ aliquid de
deo nō ſcdm ſubſtātiā: ⁊ ideo iā non c gimur
ſcdm ſubſtantiā intelligere ingenitū ⁊ geni- Phi.2
tū. Itē dictū eſt de filio. Nō rapinā arbitra-
tus ē eē eqlis deo. Querim⁹ ſcdm qd eqlis.
Si enim nō ſcdm ſubſtātiā dicit equalis: ad

Ayuntamiento de Madrid

mittunt vt dicat̃ aliquid de deo: nō ſecūdum
ſubſtātiam. Admittāt ergo nō ſecūduz ſub/
ſtātiam dici: igenitum ⁊ genitū. Qđ ſi ꝓpte
rea nō admittūt q2 oīa de deo ſecūdum ſub/
ſtātiam dici volūt: ſecūdum ſubſtantiam fili/
us eſt equalis patri.

De accidentibus ſiue ſeparabilibus ſiue iſe/
parabilibus que in deo quia mutabilia non
eſt: eſſe nō poſſunt. Ca. iiij.

Ccidēs aūt nō ſolet dici: niſi ꝙ aliqua
a mutatione eius rei cui accidit amitti
pōt. Nā ⁊ ſi quedā dicunt accidētia i
ſepabilia q̄ grece appellant achoriſta: ſicut ē
plume corui color niger. amittit eū tñ nō q̄/
diu tādiu pluma ē: ſed q2 nō ſemp eſt pluma.
Quapropter ipſa materia mutabilis: ⁊ ex eo
ꝙ deſinit eſſe illud aīal: vł illa pluma: totūq3
illud corpus i terra mutat̃: ⁊ vertitur amittit
vtiq3 etiā illū colorē. Quāuis ⁊ accidēs: qđ
ſepabile dicit̃: nō ſepatione: ſ3 mutatiōe amit
tat. ſicuti ē capilli hominū nigritudo: qm̄ dū
capilli ſunt pnt albeſcere: ſepabile accidēs di
cit. Sz diligēter intuētib9 ſatis apparet: nō
ſepatione q̄ſi emigrare aliqd a capite dū ca/
neſcit: vt nigritudo inde cādore ſuccedēte di
ſcedat ⁊ aliquo eat: ſ3 illā q̄litatē coloris ibi v̄
ti atq3 mutari. Nihil itaq3 accidens in deo:
q2 nihil mutabile aut amiſſibile. Qđ ſi ⁊ illđ
dici accidens placet: qđ licet nō amittat: mi/
nuit̃ tñ vel auget̃: ſicuti eſt aīe vita. nā ⁊ q3/
diu aīa eſt: tādiu viuit. ⁊ q2 ſemp aīa ē: ſem
per viuit. Sz q2 magis viuit cū ſapit: q2 mi/
nus cū deſipit. Fit etiā hic aliqua mutatio nō
vt deſit vita: ſicut nec deeſt iſipiēti ſapiētia:
vt minus ſit. Nec tale aliqd in deo fit: q2 oī/
no incōmutabilis manet. Quāobrē nihil in
eo ſecundū accidens dicit̃. q2 nihil ei accidit:
nec tñ omne qđ dicit̃ ſcđm ſubſtātiam dicit̃.
In rebus aūt creatis atq3 mutabilibus qđ ñ
ſecūdum ſubſtātiam dicit̃: reſtat vt ſecūdum
accidēs dicat̃. Omnia eni accidūt eis: q̄ vł amit
ti pñt vel minui. ⁊ magnitudines ⁊ qualita/
tes. ⁊ qđ dicit̃ ad aliqd. ſicut amicitie: ꝓping
tates: ſeruitutes: ſimilitudines: equalitates:
⁊ ſi qua huiuſmodi. ⁊ ſitus ⁊ habitus: ⁊ loca
⁊ tēpora: ⁊ opera atq3 paſſiones.

Que in deo ad aliquid dicunt: nō ſ3 ſubſtā
tiā dici: nec tamen ſ3 eſſe accidentia: ſed rela
tiua incōmutabilia.

Capitulum. v.

In deo aūt nihil qdē ſcđm accidēs di/
i cit̃: q2 nihil in eo mutabile eſt. nec tñ
omne qđ dr̃: ſcđm ſubſtāntiā dr̃. Dicit̃
eniz ad aliqd. ſicut pr̃ ad filiū: ⁊ fili9 ad prē3:
qđ nō ē accidēs. q2 ⁊ ille ſemper pater. ⁊ ille
ſemp filius. ⁊ nō ita ſemp q̄ſi ex quo natus ē
filius: vt ex eo ꝙ nūq3 deſinat eſſe filius: pr
nō deſinat eſſe patē: ſed ex eo ꝙ ſemp natus
eſt filius: nec cepit vnq3 eſſe filius. Quod ſi
aliqñ eſſe cepiſſet: aut aliqñ eſſe deſineret fili
us: ſcđ3 accidēs diceret̃. Si vero qđ dr̃ pater
ad ſeip3 diceret̃: nō ad filiū: ⁊ qđ dr̃ filius ad
ſeipm diceret nō ad patrē: ſcđm ſubſtātiam
diceret̃ ⁊ ille pater: ⁊ ille filius. Sz q2 ⁊ pater
nō dicit̃ pater niſi ex eo ꝙ eſt ei filius. ⁊ fili9
nō dicit̃ niſi ex eo ꝙ habet patrē. nō ſecūduz
ſubſtātiā hec dicunt: q2 nō q̄ſq3 eoꝝ ad ſeip3
ſ3 ad inuicē atq3 ad alterutrū iſta dicunt. neq3
ſcđm accidens q2: ⁊ qđ dr̃ pr ⁊ qđ dicit̃ fili9
eternū atq3 incōmutabile eſt eis. Quāobrē3
q̄uis diuerſu3 ſit patrē eſſe ⁊ filiū eſſe: nō eſt
tñ diuerſa ſubſtātia. q2 hec nō ſecūdu3 ſubſtā
tia3 dicunt̃: ſed ſcđm relatiuu3: qđ tñ relatiuu3
nō eſt accidens: quia non eſt mutabile.

An ingenitus quod pater dicit̃: poſſit inter
illa accipi que ad ſeipm ⁊ ſubſtantialiter dici
tur. Capitu. vi.

Ii aūt huic ſic putāt reſiſtendū eſſe ſer
ſ moni: ꝙ pater qdē ad filium dicitur:
⁊ filius ad patrē. ingenitus tñ ⁊ geni/
t9 ad ſeipos dicunt̃: nō ad alterutrū. Nō eni
hoc eſt dicere ingenitum qđ eſt patrē dicere:
q2 ⁊ ſi filium nō genuiſſet: nihil prohiberet
eum dicere ingenitu3. ⁊ ſi gignat q̄ſq3 filiū:
non ex eo q̄ſq3 ingenitus eſt: q2 geniti hoīes
ex aliis hoīb9 gignūt ⁊ ipſi alios. Ingenit9
pater ad filiu3 dicit̃: ⁊ filius ad patrem. inge
nitus aūt ad ſeipſum: ⁊ genitus ad ſeipſum
dicit̃. Et ideo ſi quicquid ad ſeipſum dicit̃: ſe
cundum ſubſtantiam dicitur. diuerſu3 ē aūt
ingenitum eſſe ⁊ genitum eſſe. diuerſa igit̃
ſubſtātia eſt. Hec ſi dicūt nō intelligunt de
ingenito quidē aliquid ſe dicere qđ diligēti9
ptractādu3 ſit: q2 nec ideo q̄ſq3 pater: q2 in/
genitus. nec ingenitus ideo quis pater. ⁊ ꝓ/
pterea nō ad aliquid: ſed ad ſe dici putat̃ in/
genitus. Genitū vero mira cecitate nō ad/
uertunt dici non poſſe: niſi ad aliquid. Ideo
q̄ppe filius q2 genitus ⁊ quia filius vtiq3 ge/
nitus. Sicut aūt filius ad patre3: ſic genitus

Ayuntamiento de Madrid

ad genitorē refert. ⁊ ſicut pater ad filiuz: ita genitor ad genitū. Ideoq; alia notio eſt qua intelligit̄ genitor: alia qua ingenitus. Nam q̄uis de patre deo vtrūq; dicat: illud tñ ad genitū. id eſt ad filiū dicit: qđ nec illi negāt. hoc aūt qđ igenitus dicit: ad ſeipm dici pbibet. Dicunt ergo. Si aliqd ad ſeipſuz dr pater: qđ ad ſeipm dici nō pōt filius: ⁊ qcqd ad ſeipſuz dicit ſcđm ſubſtātia dicit. ⁊ ad ſeipſum dicit ingenitus: qđ dici nō pōt filius: ergo ſecūdū ſubſtātiā dicit̄ ingenitus. Qđ filius qz dici nō pōt: nō eſt eiuſdē ſubſtātie. Cui verſutie rñdet̄ ita: vt ipſi cogant̄ dicere ſcđm quid ſit eq̄lis patri fili⁹: vtrū ſcđm id qđ ad ſe dicitur: an ſcđm id qđ ad patrē dicit̄. Nō eniz ſcđm id qđ ad patrē dicit: qm̄ ad prēz filius dr: ille aūt nō filius ſed pater eſt: qz nō ſic ad ſe dicitur pater ⁊ filius: quō amici aut vicini. Relatiue quippe amicus dr ad amicuz. Et ſi eq̄liter ſe diligūt eadeʒ in vtroq; amicitia ē. ⁊ relatiue vicinus dicit̄ ad viciniū. ⁊ qz eq̄liter ſibi vicini ſunt. q̄tū eniz iſte illi: tantū ⁊ ille huic vicinat: eadē in vtroq; vicinitas. Qz vero filius nō ad filiū relatiue dicit̄: ſʒ ad patrē. nō ſcđm hoc qđ ad patrē dicit̄: eq̄lis ē filius patri: reſtat vt ſecundū id eq̄lis ſit qđ ad ſe dicitur. Quicqd aūt ad ſe dicit̄ ſcđm ſubſtātiā dicitur. Reſtat ergo vt ſcđm ſubſtātiā ſit equalis. Eadē eſt igit̄ vtriuſq; ſubſtātia. Cū vero ingenitus dicit̄ pater. non qd ſit: ſed qd nō ſit dicit̄. Cum aūt relatiuū negat̄: non ſecundum ſubſtantiam negatur: quia ipſuz relatiuū nō ſecundum ſubſtantiā dicit̄.

Quid in quibuſq; locutionibus valeat negatiua particula qua aliquid non quid ſit: ſʒ quid non ſit oſtenditur.

Ca. vij.

De exemplis planū faciendū eſt. Ac
b p̄mū videndū eſt hoc ſignificari cum
dicit̄ genitus qđ ſignificat̄ cū dr fili⁹: Ideo eniz filius: qz genitus: ⁊ qz fili⁹: vtiq; genitus. Qđ ergo dicit̄ igenitus: hoc oſtendit̄ q̄ nō filius: ſʒ genitus ⁊ igenitus cōmode dicunt̄. filius aūt latine dicit̄: ſed infilius vt dicat̄ non admittit loquendi conſuetudo. Nihil tñ intellectui demit̄ ſi dicat̄ nō filius: quemadmodū etiā ſi dicat̄ nō genitus pro eo qđ dr ingenitus nihil aliud dicit̄. Sic eniz ⁊ vicinus ⁊ amicus relatiue dicunt̄: nec tñ pōt inimicus dici: quō dicit̄ inimicus. Quaobrē nō eſt in rebus ꝯſiderandum qd vel ſinat vel nō ſinat dici vſus ſermonis noſtri: ſʒ quo rerū ipſarū intellectus eluceat. Nō ergo iam dicamus ingenituz: q̄uis dici latine poſſit: ſed pro eo dicamus nō genitum qđ tantum valet. Nō ergo aliud dicimus q̄ʒ nō filium. Negatiua porro illa particula nō id efficit vt qđ ſine illa relatiue dicit̄ eadeʒ ꝓpoſita ſubſtantialiter dicat̄: ſed id tantum negatur: qđ ſine illa aiebat̄. ſicut in ceteris predicamentis. velut cum dicimus: homo eſt ſubſtantiā deſignamus. Qui ergo dicit non homo eſt non aliud genus predicamenti enunciat: ſʒ tantum illud negat. Sicut ergo ſecundū ſubſtantiam aio: homo eſt: ſic ſecundum ſubſtātiam nego cum dico: non homo eſt. Et cum queritur q̄tus ſit: ⁊ aio quadrupedalis eſt. id eſt quattuor pedum ſecundū quantitatem aio. qui dicit non quadrupedalis eſt: quantitatem negat. Candidus eſt: ſecundum qualitatem aio. non candidus eſt: ſecundūʒ qualitatem nego. Propinquus eſt: ſecundum relatiuū aio. nō propinquus eſt: ſecunduʒ relatiuū nego. Secunduʒ ſitum aio. cū dico iacet. ſecundum ſitum nego cū dico non iacet. Secundum habitum aio: cum dico armat⁹ eſt: ſecundum habitum nego cū dico non armatus. Tantidem autem valet ſi dicam inermis eſt. Secundum tempus aio: cum dico heſternus eſt. ſecundum tempus nego cuʒ dico non heſternus eſt. Et cum dico rome ē ſecundum locum aio. ⁊ ſecundum locuʒ nego: cum dico non rome eſt. Secundum id quod eſt facere aio: cum dico cedit. ſi autem dicam non cedit: ſecundum id quod eſt facere nego: vt oſtendam non hoc facere. Et cū dico vapulat: ſecundum predicamentū aio: quod pati vocat: ⁊ ſecundum id nego cuʒ dico nō vapulat. Et omnino nullū p̄dicamentū genus eſt ſecunduʒ quod aliquid aiere volumus: niſi vt ſecundum idipſum predicamentum negare conuincamur: ſi preponere negatiuam particulaʒ voluerimus. Que cum ita ſint: ſi ſubſtantialiter aierem: dicendo filius: ſubſtantialiter negarem dicendo non filius. Quia vero relatiue aio cum dico filius eſt: ad patreʒ refero: relatiue nego: ſi dico non filius eſt. Ad parentem enim eandem negationem refero: volens oſtendere q̄ ei parens non ſit. At ſi quantū valet qđ dicit̄

filius: tantūdē valet qd̄ dr̄ genitus: sicut p̄-
locuti sumus. Tantūdē ergo valet qd̄ dicit̄
nō genitus: q̄ntū valet qd̄ dicit̄ nō filius. Re
latiue aūt negamus dicendo nō filius. relati
ue igit̄ negamus dicēdo nō genitus. Inge
nitus porro quid est nisi non genitus. Non
ergo receditur a relatiuo predicamento: cū
ingenitus dicit̄. Sicut eniz genitus non ad
ſeipſum dicitur: ſed q̄ ex genitore ſit: ita
cum dicitur ingenitus: non ad ſeipſum di-
citur: ſed q̄ ex genitore non ſit oſtenditur.
In eodem tn̄ predicamento quod relatiuū
vocatur: vtraq̄ ſignificatio vertitur. Quod
autem relatiue pronunciatur: nō indicat eſſe
ſubſtantiam. Ita q̄uis diuerſū ſit genitus
et ingenitus non indicat diuerſam ſubſtātiā:
quia ſicut filius ad patrem et nō filius ad nō
patrem refertur: ita genitus ad genitorem:
et non genitus ad non genitorem referatur
neceſſe eſt.

Qd̄ in trinitate deitatis quicquid ad ſe dicit̄
vnaqueq̄ pſona indifferēs atq̄ cōmune ſit:
et vnam ſignificet eandemq̄ ſubſtantiam.

Ca. viij.

q Vapropt̄ illud p̄cipue teneamus q̄
qd ad ſe dr̄ p̄ſtātiſſima illa diuina ſub
limitas ſubſtātialiter dici. Qd̄ aūt ad
aliqd nō ſubſtantialiter ſed relatiue. tantaq̄
vim eſſe eiuſdem ſubſtantie in patre et filio et
ſpūſancto: vt qcqd de ſingulis ad ſeipſos dici
tur: non pluraliter: ſed ſingulariter accipiat̄.
Queadmodū eniz pater deus ē: et fili⁹ deus
eſt: et ſpūſſanctus deus ē: qd̄ ſm̄ ſubſtātiā di
ci nemo dubitat. nō tn̄ tres deos: ſz vnū deū
dicimus: eā ipſaz p̄ſtātiſſimā trinitatē. Ita
magnus pr̄: magnus filius: magnus ſpūſ-
ſanctus: nō tn̄ tres magni. ſz vnus magn⁹.
Nō eniz de pr̄e ſolo: ſicut illi peruerſe ſentiūt:
ſed de patre et filio et ſpūſſancto ſcriptū ē. Tu
es deus ſolus magn⁹. et bon⁹ pr̄: bonus fili
us: et bonus ſpūſcūs. nec tres boni: ſz vn⁹ ē
bon⁹. de quo dictū ē. Nemo bon⁹ niſi ſolus
mat. 19. deus. Etenim dn̄s ieſus ne ab illo q̄ dixerat
magiſter bone: tanq̄ hoiez cōpellās ſm̄ ho-
minē tantūmō intelligeret. ideo nō ait. Ne-
mo bonus niſi ſolus pater: ſz nemo bonus
niſi ſolus deus. In pr̄is eniz noie: ipſe p ſe
pater pnunciat̄. In dei vero et ipſe et filius
et ſpūſcūs. q2 trinitas vn⁹ deus. Situs vo
et habitus et loca et tpa: nō pprie: ſed trāſlate
ac p ſimilitudines dicunt̄ in deo. Nam et ſe-
dere ſup cherubin dicit̄: qd̄ ad ſitū dicit̄. Et
abyſſus tanq̄ veſtimentū amictus: qd̄ ad ha
bitū. Et anni tui nō deficiēt: qd̄ ad tp̄s. Et ſi
aſcendero in celū tu ibi es: qd̄ ad locū. Qd̄
aūt ad faciendū attinet: fortaſſis de ſolo deo
veriſſime dicat̄. Solus eniz deus facit et ipſe
nō fit. neq̄ patit̄: quātū ad eius ſubſtātiā per
tinet qua deus eſt. Itaq̄ oipotens pater: oi
potens filius: oipotens ſpūſſanctus: nec tn̄
tres oipotentes: ſed vnus oipotēs. Ex quo
oia: p quē oia: in quo oia: ipſi gloria. Quic-
qd ergo ad ſeipſuz dicit̄ deus: et de ſingulis
pſonis ſingulariter dicit̄. id ē de pr̄e et filio: et
ſpūſancto. et ſimul de ipſa trinitate: nō plura
liter: ſz ſingulariter dr̄. Qm̄ qppe nō aliud ē
deo eſſe: et aliud magnū eſſe: ſz hoc idē illi ē:
et eſſe et magnū eſſe. Propterea ſicut nō dici-
mus tres eſſentias: ſicut nō dicim⁹ tres ma
gnitudines: ſed vnā eſſentiā et vnā magni-
tudinē. Eſſentiaz dico: q̄ vſia grece dicit̄: q̄z
vſitatius ſubſtantiā vocam⁹. Dicūt qdē et il
li hypoſtaſiz: ſz neſcio qd volūt intereē inter
vſiā et hypoſtaſim: ita vt pleriq̄ noſtrum q
hec greco tractāt elogo dicerere ɔſueuerunt.
quod eſt
latine vnam eſſentiam tres ſubſtantias.

Qua neceſſitate tres perſone in trinitate di-
cantur. Capitu. ix.

ſ Ed q2 nr̄a loquendi ɔſuetudo iā ob-
tinuit: vt hoc intelligat̄ cū dicimus eſ-
ſentiaz: qd̄ intelligit̄ cū dicimus ſubſtantiaz:
nō audemus dicere vnā eſſentiā tres ſubſtā
tias: ſz vnā eſſentiā vel ſubſtātiā: tres aūt p
ſonas. Queadmodū multi latini iſta tractan
tes et digni auctoritate dixerūt: cū aliū modū
aptiorē nō inuenirent quo enūciarent vbis
qd̄ ſine verbis intelligebant. Reuera enim
cū pater nō ſit filius: et filius non ſit pater: et
ſpūſſanctus ille q etiā donū dei vocat̄: nec pa
ter ſit nec filius. tres vtiq̄ ſunt. Ideoq̄ plu
raliter dictū eſt. Ego et pater vnū ſum⁹. Nō Io.
enim dixit: vnū eſt: qd̄ ſabelliani dicunt: ſed
vnum ſumus. Tamē cū querit̄ qd tres ma-
gna prorſus inopia humanū laborat eloquiū
Dictum eſt tn̄ tres pſone: nō vt illud diceret̄
ſed ne taceret̄.

De vera magnitudine cuius participatione
ſunt magna quecunq̄ magna.

Capitulum. x.

ſ Icut ergo nō dicimus tres eſſentias
ita non dicimus tres magnitudines:

Ayuntamiento de Madrid

neqꝫ tres magnos. In rebus enim que par
ticipatione magnitudinis magne ſunt: qui/
bus eſt aliud eſſe: aliud magnas eſſe. ſicut
magna domus: ⁊ magnus mõs: ⁊ magnus
animus. In his ergo rebus aliud ẽ magni
tudo: aliud qḋ ab ea magnitudine magnũ ẽ:
⁊ ꝓrſus non hoc eſt magnitudo qḋ ẽ magna
domus. Sed illa ẽ vera magnitudo qua nõ
ſolum magna eſt domus que magna eſt: ⁊ q̃
magnus eſt mons quiſquis magnus eſt: ſed
etiam qua magnum eſt quicquid aliud ma/
gnũ dicit̃: vt aliud ſit ipſa magnitudo: aliud
ea q̃ ab illa magna dicunt̃. Que magnitudo
vtiqꝫ primitus magna eſt: multoqꝫ excel/
lentibus q̃ȝ ea q̃ participatione eius magna
ſunt. Deus autẽ qꝛ non ea magnitudine ma
gnus ẽ que nõ eſt qḋ ipſe: vt quaſi particeps
eius ſit deus cũ magnus ẽ: alioquin illa erit
maioꝛ magnitudo q̃ȝ deus. deo autẽ non eſt
aliqd maius. Et igit̃ magnitudine magnus
ẽ qua ipſe ẽ eadem magnitudo. Et ideo ſicut
nõ dicimus tres eſſentias: ſic nec tres magni
tudines. hoc ẽ enĩȝ deo eſſe qḋ magnũ eſſe.
Eadẽ cauſa nec magnos tres dicimus: ſed
vnũ magnum: qꝛ nõ participatione magni/
tudinis deus magnus eſt: ſed ſeipſo magno
magnus ẽ: qꝛ ipſe ſua eſt magnitudo. Hoc
⁊ de bonitate: ⁊ de eternitate: ⁊ de omnipotẽ
tia dei dictum ſit. omnibuſqꝫ oĩno predica/
mẽtis que de deo poſſunt ꝓnunciari: qḋ ad
ſeipſum dicit̃: nõ tranſlate ac ꝑ ſimilitudinẽ:
ſed ꝓp̃ie. ſi tamẽ de illo ꝓp̃ie aliqd dici ore
hominis poteſt.

Relatiue non ſubſtãtialiter dici: quicquid
aut pater: aut filius: aut ſpiritus ſanctus pro
p̃ie nominat̃. Capi. xi.

Quod aũt ꝓp̃ie ſingula in eadeȝ trini
tate dicunt̃: nullo modo ad ſeipſa: ſed
ad inuiceȝ: aut ad creaturã dicunt̃: et
ideo relatiue nõ ſubſtantialiter ea dici mani
feſtum eſt. Sic enim trinitas vnus deus dr
magnus: bon⁹: etern⁹: oĩpotẽs: ideoqꝫ ipſe
ſic ſua dici poteſt deitas: ipſe ſua magnitudo:
ipſe ſua bonitas: ipſe ſua eternitas: ipſe ſua
omnipotentia. Non ſic põt dici trinitas pr̃:
Deut. 6 niſi forte tranſlate ad creaturã ꝓpter adoptiõ
nẽ filioꝝ. Qḋ enim ſcriptuȝ eſt. Audi iſrael
dñs deus tuus: deus vn⁹ eſt: nõ vtiqꝫ exce
pto filio: aut excepto ſpiritu ſancto oportet in
telligi quẽ vnuȝ dñm deũ noſtrũ recte ꝓdici/
mus: etiam patrẽ noſtrũ ꝑ gratiã ſuã nos re
generanteȝ. Trinitas aũt filius nullo modo
dici põt. Spiritus vero ſanctus ſm q̃ ſcri/
ptum eſt. Qm̃ deus ſpũs deus eſt: põt qdeȝ Joh. 4
vniuerſaliter dici: qꝛ ⁊ pr̃ ſpũs: ⁊ filius ſpũs
⁊ pater ſcũs: ⁊ filius ſanctus. Itaqꝫ pater et
filius ⁊ ſpũſſcũs: qm̃ vn⁹ deus: ⁊ vtiqꝫ de⁹
ſanctus ẽ: ⁊ deus ſpũs eſt: põt appellari trini
tas ⁊ ſpũſſanctus. Sȝ tñ ille ſpũſſanctus qui
nõ trinitas: ſed in trinitate intelligit̃. in eo q̃
ꝓp̃ie dicit̃ ſpũſſanctus relatiue dicit̃: cũ ⁊ ad
patrem ⁊ ad filiuȝ refert̃: qꝛ ſpũſſanctus ⁊ pa
tris ⁊ filij ſpiritus eſt: ſed ipſa relatio nõ ap/
paret in hoc noĩe: apparet aũt cũ dicit̃ donuȝ
dei. Donũ enĩȝ ẽ patris ⁊ filij: qꝛ ⁊ a patre ꝓ Joh. 15
cedit. ſicut dñs dicit. ⁊ qḋ apoſtol⁹ ait. Qui Ro. 8.
ſpiritũ xp̃i nõ habet. hic non eſt eius: de ipſo
vtiqꝫ ſancto ſpiritu ait. Donũ ḡ donatoris:
⁊ donatoꝛ doni: cũ dicimus: relatiue vtrũqꝫ
ad inuicẽ dicimus. Ergo ſpũſſanctus ineffa
bilis eſt q̃dã patris filijqꝫ cõmunio. ⁊ iõ for/
taſſe ſic appellatur: qꝛ patri ⁊ filio põt eadem
appellatio cõuenire: Nã hoc ipſe ꝓp̃ie dicit̃
qḋ illi cõmuniter: qꝛ ⁊ pr̃ ſpirit⁹: ⁊ filius ſpi/
ritus: ⁊ pater ſanctus: ⁊ fili⁹ ſanct⁹. Vt ḡ ex
nomine qḋ vtriqꝫ ꝯuenit: vtriuſqꝫ cõmunio
ſignificet̃: vocatur donum amboꝝ ſpiritus/
ſanctus. Et hec trinitas vnus deus: de⁹ ſo/
lus: bonus: magnus: eternus: omnipotẽs.
Ipſe ſibi vnitas: deitas: magnitudo: boni/
tas: omnipotentia.

De relatiuis que referri ad inuicẽ nequeũt cũ
tñ relatiua ſunt. Ca. xij.

Nec mouere debet. qm̃ diximus rela/
tiue dici ſpiritumſanctum: non ipſam
trinitatem: ſed eum qui eſt in trinitate
quia non ei videt̃ viciſſim reſpondere voca/
buluȝ eius ad quem refert̃. Non enim ſicut
dicimus: ſeruuȝ dñi ⁊ dñm ſerui: filiũ pr̃is
⁊ patrem filij: quoniam iſta relatiue dicuntur.
ita etiã hic poſſumus dicere. Dicim⁹ enĩ ſpi
ritũſanctũ patris: ſȝ nõ viciſſim dicimus pa/
trẽ ſpũſſancti: ne filius eius intelligat̃ ſpũſſan
ctus. Itẽ dicimus ſpiritũſcm̃ filij: ſed nõ di/
cimus filiuȝ ſpũſſancti: ne pater eius intelli/
gat̃ ſpũſſanctus. In multis enim relatiuis
hoc contingit: vt nõ inueniat̃ vocabuluȝ quo
ſibi viciſſiȝ reſpondeant que ad ſe referunt̃.
Quid enim tam manifeſte relatiue dicit̃ q̃ȝ
pignus. Ad id quippe refert̃ pignus cuius

Ayuntamiento de Madrid

eſt pign⁹: ꝛ ſemꝑ pign⁹ alicui⁹ rei pign⁹ ē.
Nō ergo cū dicimus pignus patris ꝛ filij:
poſſumus viciſſi3 dicere: prē3 pignoris aut
filiū pignoris. At vero cū dicimus: donum
patris ꝛ filij: nō quidē dicere poſſumus pa/
trē3 doni: aut filiū doni: ſ3 vt hec ſibi viciſſi3
reſpondeāt: dicimus donū donatoris: ꝛ do
natorē doni: q2 hic potuit inueniri vſitatum
vocabulū: illic nō potuit.
Trinitatem deū: nō tria principia ſed vnu3
eſſe principiu3: q2 ꝛ pater ꝛ filius ꝛ ſpiritus
ſanctus vnus creator eſt ſicut vnus dñs.

Capitu. xiij.

b Dicit̄ ergo relatiue pater: idemq3 re/
latiue dicit̄ ꝑncipiū: ꝛ ſi qd forte aliō
ſed pater ad filiū dicit̄: principiū ve/
ro ad omnia q̄ ab ipſo ſunt. Itē dicit̄
relatiue filius: relatiue dicit̄ ꝛ verbū ꝛ ima/
go. Et in oībus his vocabulis ad patrē re/
Joh. 8 fert̄. Nihil aūt hoꝝ pater dicit̄. Et principiū
dicit̄ fili⁹: cū eni3 diceret̄ ei. Tu qs es: reſpō
dit: principiū q ꝛ loquor vobis. Sed nun
quid patris principiū. Creatore3 ſe quippe
oſtēdere voluit: cū ſe dixit eſſe principiū: ſi/
cut ꝛ pater principiū ē creature: eo q ab ipſo
ſunt omnia. Nam ꝛ creator relatiue dicit̄ ad
creaturā: ſicut dñs ad ſeruu3. Et ideo cū di/
cimus ꝛ patre3 principiu3: ꝛ filiū principiu3
nō duo principia creature dicimus: q2 ꝛ pa
ter ꝛ filius ſimul ad creaturā vnū principiū
eſt: ſicut vnus creator: ſicut vnus deus. Si
āt qcqd in ſe manet ꝛ gignit aliqd vel operat̄
principiū eſt ei rei quā gignit: vel ei quā opa
tur: nō poſſumus negare etiā ſpiritūſanctu3
recte dici principiū: q2 nō cū ſeꝑamus ab ap
pellatione creatoris. Et ſcriptum eſt de illo
quod operetur: ꝛ in ſe vtiq3 manens opera
tur. Non enim in aliquid eorum que opera
j Cō. 12 tur: ipſe mutat̄ ꝛ vertit̄. Et que operat̄. vide
apoſtolū. Vnicuiq3 autē inquit dat manife
ſtatio ſpiritus ad vtilitate3. Alij qdē dat̄ per
ſpiritū ſermo ſapientie. alij ſermo ſcientie: ſe
cundū eunde ſpiritū. Alteri aūt fides in eo/
dē ſpiritu: alij donatio curationū in vno ſpi
ritu: alij opatio virtutū: alij ꝓphetia: alij iu/
dicatio ſpirituū: alij genera linguarū. Om/
nia aūt hec opat vn⁹ atq3 idē ſpūs: diuidēs
ꝓpria vnicuiq3 ꝓut vult: vtiq3 ſicut deus.
Quis eni3 tanta illa poteſt opari niſi deus.
Idem aūt deus q opat̄ omnia in omnibus.

Nam ꝛ ſigillatim ſi interrogemur de ſpiritu
ſancto: veriſſime reſpōdemus: ꝙ deus ſit: ꝛ
cū patre ꝛ filio ſimul vnus deus eſt. Vnū ḡ
principiū ad creaturā dicitur deus: nō duo
vel tria principia.
Quō in trinitate: ꝛ pater ad filiū principiu3
ſit: ꝛ pater ꝛ filius ad ſpiritūſanctum.

Capitu. xiiij.

Si ſe aūt inuicē in trinitate ſi gignēs
a ad id quod gignitur principium eſt:
pater ad filium principium eſt: quia
gignit eū. Vtrū aūt ꝛ ad ſpiritūſanctū ꝑnci/
piū ſit pater: qm̄ dictū eſt: de patre ꝓcedit: nō
parua queſtio eſt. Quia ſi ita eſt: nō iam ꝑnci/
piū ei tantū rei erit qua3 gignit aut facit: ſed
etiā ei quā dat. Vbi ꝛ illud eluceſcit: ꝗ ſolet
qd ſolet multos mouere: cur nō ſit filius etiā
ſpūſanct⁹: cū ꝛ ipſe a patre exeat. ſicut in euan
gelio legit̄. Exijt eni3 nō quō natus: ſ3 quō
datus: ꝛ ideo nō dicit̄ filius q2 neq3 natus ē
ſicut vnigenitus: neq3 factus vt p dei gratiā
in adoptione3 naſceret̄: ſicut nos. Qd eni3
de patre natū eſt: ad patrē ſolū refert̄: cū dici
tur filius: ꝛ ideo filius patris eſt: ꝛ nō noſter
Qd aūt datum eſt ad eu3 qui dedit refert̄: ꝛ
ad eos quibus dedit. Itaq3 ſpiritusſanctus:
nō tantū patris ꝛ filij q dederunt: ſed etiā no
ſter dicit̄ q accepimus. Sicut dicit̄ dñi ſalus
qui dat ſalutē: eadē etiā noſtra ſalus eſt q ac/
cepimus. Spūs ergo ꝛ dei eſt q dedit: ꝛ no
ſter q accepimus. Nō ille ſpūs noſter quo ſu
mus: quia ipſe ſpūs eſt hoīs q in ipſo eſt: ſed
alio modo iſte noſter eſt quo dicimus: ꝛ pa/
nem noſtru3 da nobis: quanq3 ꝛ illū ſpiritu3
q hominis dicit̄: vtiq3 accepim⁹. Quid eni3
habes inqt aplūs: qd nō accepiſti. Sed aliud
eſt qd accepimus vt eſſemus: aliud quod ac
cepimus vt ſancti eſſemus. Vñ ſcriptū eſt ꝛ
de iohāne: ꝙ in ſpiritu ꝛ virtute helie veni/
ret: dictus eſt helie ſpūs: ſ3 ſpūſanct⁹ quē
accepit helias: hoc ꝛ de moyſe intelligendu3
eſt: cu3 ait ei dñs. Tollā de ſpiritu tuo: ꝛ da/
bo eis. hoc eſt dabo illis de ſpirituſancto quē
iā tibi dedi. Si ergo ꝛ qd dat̄: ꝑncipiū habet
eū a quo dat̄: q2 nō aliūde accepit illud qd ab
ipſo ꝓcedit: fatendū eſt patrē ꝛ filiū ꝑncipiū
eſſe ſpiritusſancti: nō duo principia. Sed ſi/
cut pater ꝛ filius vnus deus: ꝛ ad creatura3
relatiue vnus creator ꝛ vnus dominus: ſic
relatiue ad ſpiritumſanctum vnu3 ꝑncipiū.

Ayuntamiento de Madrid

Ad creaturã vero pater ⁊ filius ⁊ ſpiritusſan
ctus vnuʒ principium: ſicut vnus creator et
vnus dominus.

Quomodo in ſpiritu ſancto etiaʒ anteq̃ƺ da/
ret: poſſit doni nomen intelligi: vt ei ſemper
non aliud fuerit donum eſſe quã ipſum eſſe.

Capi. xv.

Vlterius aũt qrit̃: vtrũ queadmoduʒ
filius nõ hoc tñ habet naſcendo vt fi
lius ſit: ſʒ oĩno vt ſit. ſic ⁊ ſpũſſanctus
eo quo dat̃ habeat: nõ tantũ vt donuʒ ſit: ſed
omnino vt ſit. Vtrũ ergo erat anteq̃ƺ daret̃:
ſed nõdũ erat donũ: an eo ipſo quo daturus
erat cũ deus: iã donũ erat ⁊ añq̃ƺ daret̃. Sʒ
ſi nõ ꝓcedit niſi cũ dat̃: nec ꝓcederet vtiq̃ƺ
priuſq̃ƺ eſſet cui daret̃: quõ iã erat ipſam ſub
ſtantiã: ſi nõ eſt niſi qꝛ dat̃: ſicut filius nõ tan
tũ vt ſit filius qḋ relatiue dicit: ſed oĩno vt ſit
ipſam ſubſtãtiã naſcendo habet. An ſemp ꝓ
cedit ſpũſſanctus ⁊ nõ ex tpe: ſed ab eternita
te ꝓcedit. Sed qꝛ ſic ꝓcedebat vt eſſe dona
bile iam donuʒ erat: ⁊ anteq̃ƺ eſſet cui daret̃.
Aliter enim intelligit̃ cum dicit̃ donum: ali
ter cum dicit̃ donatũ. Nam donũ põt eſſe ⁊
anteq̃ƺ det̃: donatum aũt niſi datũ fuerit: nul
lo modo dici poteſt.

De appellationibꝰ relatiuis que nõ ad deũ:
ſed ad creaturã referende ſunt: qm̃ deo nihil
accidit.

Capi. xvi.

Nec moueat q̃ ſpũſſcũs cũ ſit coeternꝰ
pr̃i ⁊ filio: dicit̃ tñ aliqd ex tpe: velut
hoc ipſuʒ qḋ donatũ dirimus. Nam
ſempiterne ſpũs donũ: tpaliter aũt donatuʒ.
Nã ⁊ ſi dñs nõ dicit̃: niſi cũ iã habere incipit
ſeruũ: etiã illa appellatio relatiua ex tpe eſt
deo. Nõ eñ ſempiterna creatura ẽ cuius ẽ
ille dñs. Quõ g̃ obtinebimus nec ipſa relati
ua eſſe accidẽtia: qm̃ nihil accidit deo tpaliter,
qꝛ nõ eſt mutabilis: ſicut in exordio huiꝰ diſ
putationis tractauimus. Ecce dñm eſſe non
ſempiternũ hʒ: ne cogamur etiã ſempiternã
creaturã dicere: qꝛ ille ſempiterne nõ dñaret̃
niſi etiã iſta ſempiterne famularet̃. Sicut aũt
nõ põt eſſe ſeruus qui nõ habet dñm: ſic nec
dñs qui non habet ſeruũ. Et q̃ſquis extiterit
qui eternũ qdẽ deũ ſolũ dicat: tpa autem non
eſſe eterna ꝓpter varietatẽ ⁊ mutabilitatem:
ſed tpa tamẽ nõ in tpe eſſe cepiſſe. Non eniʒ
erat tempus anteq̃ƺ inciperet tpa: ⁊ ideo nõ
in tpe accidit deo vt dñs eſſet qꝛ ipſoꝝ tempo
rũ dñs erat: que vtiq̃ƺ nõ in tpe eſſe ceperunt
qd reſpondebit de homine q̃ in tẽpore factus
eſt: cuius vtiq̃ƺ dñs non erat anteq̃ƺ eſſet cui
eſſet. Certe vel vt dñs hominis eſſet ex tpe
accidit deo. Et vt omnis auferri videat̃ con
trouerſia: certe vt tuus dñs eſſet aut meus:
q̃ modo eſſe cepimus ex tpe accidit deo. Aut
ſi ⁊ hoc ꝓpter obſcurã queſtioneʒ aĩe videt̃
incertũ: qd vt eſſet dñs populi iſrael. Quia
⁊ ſi iam erat aĩe natura quam ille popu/
lus habebat: qḋ modo nõ querimus: tamen
ille populus nondũ erat. ⁊ qñ eſſe cepit appa
ret. Poſtremo vt dñs eſſet huius arboris ⁊
huius ſegetis ex tẽpore accidit: que modo eẽ
ceperũt. Quia ⁊ ſi materies ipſa iã erat: aliḋ
eſt tamen dñm eſſe materie: aliud eſſe dñm
iam facte nature. Alio enim tpe eſt etiam ho
mo dñs ligni: ⁊ alio tpe dñs eſt arce: quãuis
ex ipſo ligno fabricate. qḋ vtiq̃ƺ nõ erat: cum
ligni dñs iam eſſet. Quõ igit̃ obtinebimus
nihil ſcḋm accidẽs dici deũ: niſi qꝛ ipſius na
ture nihil accidit quo mutet̃: vt ea ſint accidẽ
tia relatiua: q̃ cũ aliqua mutatiõe rex de qbꝰ
dicunt̃ accidũt. Sicut amicus relatiue dicit̃.
neq̃ƺ eniʒ eſſe incipit: niſi cuʒ amare ceperit.
Fit ergo aliqua mutatio voluntatis vt ami/
cus dicat̃. Nũmus aũt cũ dicit̃ p̃ciũ relatiue
dicit̃: nec tñ mutatus eſt cũ eſſe cepit p̃ciuʒ:
neq̃ƺ cũ dicit̃ pignꝰ: ⁊ ſi qua ſunt ſimilia. Si
ergo nũmus põt nulla ſui mutatione multo/
tiens dici relatiue. vt neq̃ƺ cũ icipit dici: neq̃ƺ
cũ deſinit: aliqd in eius natura vl̃ forma quo
nũmus eſt mutationis fiat: quãto facilius de
illa incõmutabili dei ſubſtantia debemus ac/
cipere: vt ita dicat̃ relatiue aliqd ad creaturã:
vt quãuis tẽporaliter incipiat dici: nõ tñ ipſi
ſubſtãtie dei accidiſſe aliqd intelligat̃: ſed illi ps. 89.
creature ad quã dicit̃. Dñe inquit refugiũ fa
ctus es nobis. Refugiũ ergo noſtruʒ deus
relatiue dicit̃. ad nos eñi refert̃. Et tunc re/
fugiũ noſtruʒ ſit: cũ ad eum refugimus. Nũ
quid ſit tũc aliqd in eius natura: qḋ anteq̃ƺ ad
eũ refugeremus nõ erat. In nobis ergo fit
aliqua mutatio. Deteriores enim fuimꝰ an/
teq̃ƺ ad eũ refugeremus: ⁊ efficimur ad eũ re
fugiendo meliores: in illo autẽ nulla. Sic ⁊
pater noſter eſſe incipit: cum p̃ eius gratiam Ioh. i.
regeneramur: quoniam dedit nobis poteſta
tem filios dei fieri. Subſtantia itaq̃ƺ noſtra
mutat̃ in melius: cum filij eius efficimur. ſi/

Ayuntamiento de Madrid

mul ꝛ ille pater noſter eſſe incipit: ſed nulla mutatione ſue ſubſtantie. Quod ergo temporaliter dici incipit deus quod antea nõ dicebat manifeſtũ eſt relatiue dici: nõ tñ ſcḋm accidẽs dei quod ei aliqd acciderit: ſed plane ſcḋm accidẽs ei⁹ ad qḋ dici aliqd deus incipit relatiue. Et quod amicus dei iuſtus eſſe incipit: ipſe mutat. Deus aũt abſit vt tẽpoꝛaliter aliquem diligat: quaſi noua dilectione q̇ in illo ante non erat: apud quem nec preterita tranſierunt: ꝛ futura iam facta ſunt. Itaqꝫ omnes ſanctos ſuos ante mundi conſtitutionẽ dilexit: ſicut predeſtinauit. Sed cum conuertunt ꝛ inueniunt illum: tunc incipere ab eo diligi dicunt: vt eo modo dicat quo poteſt humano affectu capi qḋ dicit. Sic etiam cuꝫ iratus malis dicit: ꝛ placidus bonis: illi mutant: non ipſe. Sicut lux infirmis oculis aſpera: firmis lenis eſt: ipſoꝝ ſcilicet mutatione nõ ſua.

Explicit liber quintus.

Incipiũt capitula libri ſexti.

j De eo qḋ apls ait chriſtum dei virtutem ꝛ dei ſapientiam.

ij De pr̃e ꝛ filio hoc ſolũ nõ dici illud de illo qḋ nõ ambo ſimul ſunt. Deus enim de deo: bonus de bono: virtus de virtute quod ſimul ſunt recte dicit: pater aũt de patre: aut filius de filio quod nõ ambo ſimul ſunt. non poteſt dici.

iij De vnitate filij cum patre ꝛ noſtra inuicem nobiſcum.

iiij Pares in q̃uiſqꝫ virtute nõ poſſe in ceteris eſſe diſſimiles: ac ſi hec eq̃litas in aĩs repit humanis: multo incõpabili⁹ eaꝫ manere in incõmutabili eternaqꝫ ſubſtantia quod eſt deus trinitas.

v De ſpũſſancti vnitate cuꝫ pr̃e ꝛ filio.

vi De natura coꝛpoꝛea ꝛ creatura ſpiritali: quod ſimplices nõ ſint: quia nec incommutabiles.

vij De ſimplici ꝛ incommutabili eſſentia dei: quãuis multipliciter ſecunduꝫ ſubſtantiam nominetur.

viij Trinitatẽ deitatis nullo mõ triplicem eſſe dicendã: quia nec tria ibi plus ſunt quã vnũ: nec vnum minus quã tria.

ix De ſolo vno deo pr̃e ꝛ filio ꝛ ſpũſcõ.

x De ſnĩa ſci hilarij qua in trinitate pſonaꝝ ꝓꝓꝛietatẽ intelligit demonſtraſſe.

Incipit liber ſextus.

De eo quod apoſtolus ait xp̃m dei virtutẽ ꝛ dei ſapientiam. Ca. j.

Equalitatẽ patris ꝛ filij ꝛ ſpũſſancti putant nõnulli et hoc impediri quo minus intelligat: quia ſcriptum e eſt: xp̃m dei virtutẽ ꝛ dei ſapiẽtiã vt idõ nõ videat equalitas: quia non eſt pater ipſe virtus ꝛ ſapientia: ſꝫ genitoꝛ virtutis ꝛ ſapientie. Et reuera nõ mediocri intentione querĩ ſolet: quõ dicat deus virtutis ꝛ ſapientie pater. Ait enim aplus: xp̃m dei virtutẽ ꝛ dei ſapientiã. Et hinc nõnulli nrĩ aduerſum arrianos hoc mõ ratiocinati ſunt: eos dũtaxat q priꝰ ſe aduerſuꝫ catholicã fidẽ extulerũt. Nã ipſe arrius dixiſſe fert. Si filius eſt: natus eſt: ſi natus eſt: erat tẽpus qñ nõ erat filius: nõ intelligens etiam natũ eſſe: deo ſempiternũ eſſe: vt ſit coetern⁹ patri fili⁹. ſicut ſplẽdoꝛ q gignit ab igne atqꝫ diffundit: coeuus eſt illi: ꝛ eſſet coeternus: ſi eſſet ignis eternus. Vñ qdã poſterioꝛes arriani abiecerunt iſtã ſniam: faſſiqꝫ ſunt: non ex tp̃e cepiſſe filiũ dei. Sed inter diſputationes quas habebãt noſtri aduerſum eos que dicebãt: erat tẽpus qñ nõ erat filius: hãc etiã nõnulli ratiocinationẽ inſerebãt. Si dei fili⁹ virtus ꝛ ſapientia dei eſt: nec vnqꝫ deus ſine virtute ꝛ ſine ſapientia fuit: coeternus eſt deo patri filius. Dicit autẽ aplus: xp̃m dei virtutem ꝛ dei ſapientiã. Et deũ aliqñ nõ habuiſſe virtutẽ aut ſapientiã: dementis eſt dicere. Non igit erat tẽpus qñ nõ erat filius. Que ratiocinatio ad id cogit: vt dicam⁹ deũ patrẽ non eſſe ſapientẽ: niſi habendo ſapientiã quã genuit: nõ exiſtendo p ſe pater ipſa ſapientia. Deinde ſi ita eſt: filius quoqꝫ ipſe ſicut dicit deus de deo: lumen de lumine videndũ eſt: vtrũ poſſit ſapientia de ſapientia dici: ſi nõ eſt deus pater ipſa ſapientia: ſed tantuꝫ genitoꝛ ſapientie. Quod ſi tenemus: cur nõ ꝛ magnitudinis ſue: ꝛ bonitatis: ꝛ eternitatis ꝛ omnipotentie ſue generatoꝛ ſit: vt non ipſe ſit ſua magnitudo: ꝛ ſua bonitas: ꝛ ſua eternitas: ꝛ ſua omnipotentia. ſed ea magnitudine Joh. j.
magnus ſit quã genuit: ꝛ ea bonitate bonus

⁊ ea eternitate eternus: ⁊ ea omnipotētia om
nipotens que de illo nata eſt. ſicut non ipſe
ſua ſapientia eſt: ſed ea ſapientia ſapiēs eſt q̄
de illo nata eſt. Nam illud nō eſt horrendan/
dū ne cogamur multos filios dei dicere: pre
ter adoptionem creature coeternos patri: ſi
magnitudinis ſue genitor eſt: ⁊ bonitatis: ⁊
eternitatis: ⁊ omnipotentie. Huic enim ca/
lūnie facile reſpondetur: ſic nō efficit: q2 multa
nominata ſunt: vt ille multoꝝ filiorū coeter/
norum ſit pater: quēadmodū nō efficitur: vt
duorū ſit: cū dicit chriſtus dei virtus: ⁊ dei
ſapientia. Eadē quippe virtus que ⁊ ſapien
tia: ⁊ eadē ſapientia que virtus eſt. Ita ne igi
tur etiā de ceteris: vt eadē ſit magnitudo q̄
virtus: ⁊ ſi qua alia: que vel ſi ſupra comme
morata ſunt: vel cōmemorari adhuc poſſūt.
De patre ⁊ filio hoc ſolum nō dicit illud de il
lo quod nō ambo ſimul ſunt. Deus enim de
deo: bonus de bono: virtus de virtute: qd̄ ſi
mul ſunt recte dicitur. pater autem de patre:
aut filius de filio quod non ambo ſimul ſunt
non poteſt dici.

Capitu. ii.

ſ Ed ſi nō dicit̄ in ſeipſo: niſi qd̄ ad filiū
dicit̄. id eſt pater: vel genitor: vel prin
cipiū eius. Si etiā gignēs ei qd̄ de ſe
gignit: ꝯſequenter principiū e. Quicqd aliud
dicū: cū filio dicit̄: vel potius in filio: ſiue ma
gnus ea magnitudine quā genuit: ſiue iuſt⁹
ea iuſtitia quam genuit: ſiue bonus ea boni/
tate quā genuit: ſiue potens ea potentia vl̄
virtute quā genuit: ſiue ſapiens ea ſapientia
quā genuit. Magnitudo autē ipſa: nō dici/
tur pater: ſed magnitudinis generator. Fi/
lius vero ſicut in ſeipſo dicit̄ filius: qd̄ nō cū
patre dicit̄: ſed ad patrē: nō ſic ⁊ in ſeipſo ma
gnus: ſed cum patre cuius ipſe magnitudo
eſt. Sic ⁊ ſapiens cū patre dicit̄ cuius ipſe ſa
pientia eſt: ſicut ille ſapiens cū filio: q2 ea ſa/
pientia ſapiēs eſt quā genuit. Quicqd ḡ ad
ſe dicunt̄: nō dicitur alter ſine altero: id ē qc
qd dicunt̄ qd̄ ſubſtantiā eoꝝ oſtendat: ambo
ſimul dicunt̄. Si hec ita ſunt, iā ergo nec de
us eſt pater ſine filio: nec filius deus ſine pa
tre: ſed ambo ſimul deus. Et qd̄ dictū ē. In
principio erat verbū in patre erat verbū intel
Jo. j. ligit̄. Aut ſi in principio ſic dictū eſt. ac ſi di/
ceret: an̄ oīa qd̄ ſequit̄ ⁊ v̄bū erat apud deū.
Verbū qdē ſolus filius accipit̄: nō ſimul pa
ter ⁊ filius: tanq̄ ambo vnū verbū. Sic eni
verbū quō imago. Nō aūt pater ⁊ filius ſi/
mul ambo imago: ſed filius ſolus imago pa
tris: quēadmodū ⁊ filius: nō enim ambo ſi/
mul filius. Quod vero adiungit̄: ⁊ verbum Ubi. ſ
erat apud deū: multū ē vt ſic intelligat̄: v̄bū
qd̄ ſolus ē filius: erat apud deū qd̄ nō ſolus
eſt pater: ſed pater ⁊ filius ſimul deus. Sed
qd mirū: ſi in duabus qbuſdā reb⁹ lōge īter
ſe diuerſis pōt hoc dici. Quid enī tā diuer/
ſuꝫ: q̄ aīus ⁊ corpus. Pōt tñ dici: animus
erat apud hoīeꝫ: id eſt in hoīe: cū anim⁹ non
ſit corpus. Homo aūt aīus ſimul ⁊ corpus
ſit. Ut etiā qd̄ ꝯſequent̄ ſcriptū ē ⁊ deus erat Joh. j.
verbū: ſic intelligat̄: verbū qd̄ non eſt pater:
deus erat ſimul cū patre. Ita ne ergo dicim⁹
vt pater ſit generator magnitudinis. hoc eſt
generator virtutis: vel generator ſapientie
ſue filius aūt magnitudo: virtus: ⁊ ſapientia
deus vero magnus: oīpotens: ſapiens: am
bo ſimul. Quō ḡ deus de deo: lumen de lu/
mine. Nō enī ſimul ambo deus de deo: ſꝫ
ſolus filius de deo ſcꝫ p̄re. Nec ambo ſimul
lumē de lumine: ſed ſolus filius de lumine
p̄re. Niſi forte ad inſinuandū ⁊ breuiſſime i
culcādū q̄ coetern⁹ eſt patri fili⁹: ita dictū eſt
deus dē deo: ⁊ lumen de lumine: ⁊ ſi qd hoc
mō dicit̄. ac ſi diceret̄: hō qd̄ nō eſt filius ſine
p̄re: d̄ hoc qd̄ nō ē p̄r ſine filio: id eſt hō lumē
qd̄ lumē nō ē ſine patre: de hoc lumine patre
qd̄ lumē nō eſt ſine filio. vt cū dicit̄ deus qd̄
nō ē fili⁹ ſine p̄re: ē de deo qd̄ nō ē p̄r ſine fi/
lio: pfecte intelligat̄ qd̄ nō p̄ceſſit genitor illō
qd̄ genuit. Quod ſi ita eſt: hoc ſoluꝫ de eis dici
nō pōt: illud de illo: quod ſimul ābo nō ſunt
Sicut verbū de verbo dici nō poteſt: q2 non
ſimul ambo verbū: ſꝫ ſolus filius. Nec ima
go de imagine: quia nō ſimul ambo imago.
Nec filius de filio: quia nō ſimul ambo fili⁹ Joh. 10
ſcd̄m q̄ dicit̄: ego ⁊ pater vnū ſumus. Unū
ſumus enī dictū eſt quod ille: hoc ⁊ ego ſe/
cundū eſſentiaꝫ: nō ſecundū relatiuū.

De vnitate filij cum patre: ⁊ noſtra inuicem
nobiſcum. Capi. iij.

A T neſcio vtrū īueniat̄ in ſcripturis di
ctū: vnū ſunt: quoꝝ ē diuerſa natura.
Si aūt aliq plura eiuſdeꝫ nature ſint.
⁊ diuerſa ſentiūt: nō ſunt vnū inquātū diuer
ſa ſentiūt. Nā ſi iā vnū eſſent ex eo q̄ hoīes
erāt: nō diceret, Ut ſint vnū ſicut nos vnū: Jo. 17.

Ayuntamiento de Madrid

cū ſuos diſcipulos patri cōmēdaret. At vero
i. Cō. 3 paulus ⁊ appollo qꝛ ⁊ ambo hoīes ⁊ idē ſen/
tiebāt. Qui plantat inquit: ⁊ q rigat vnū ſūt.
Cū ergo ſic dicit̄ vnum: vt nō addat̄ qd vnū
⁊ plura vnū dicant̄: eadē natura atqꝫ eſſen/
tia nō diſſidēs: nec diſſentiēs ſignificat. Cū
vero addit̄ qd vnum: pōt aliqd ſignificari ex
pluribus vnū factū: quāuis diuerſis natura
ſicut aīa ⁊ corpus nō ſunt vtiqꝫ vnū. Quid
eniꝫ tā diuerſū: niſi addat̄ aut ſubintelligat̄
Ibidē qd vnū. id ē vnus hō: aut vnum aīal. Inde
aplūs. Qui adheret meretrici inqt: vnū cor
pus ē. nō dixit vnū ſunt: aut vnū ē: ſed addi
dit corpus: tanqꝫ ex duobus diuerſis maſcu
Ibidē lino ⁊ feminino: vnū corpus adiunctione cō
poſitū. Et q adheret dn̄o inqt: vnus ſpiritus
ē. nō dixit: q adheret dn̄o vnꝰ ē: aut vnū ſūt:
ſꝫ addidit ſpūs. Diuerſū eniꝫ natura: ſpūs
hoīs: ⁊ ſpūs dei: ſꝫ inherēdo fit vnus ſpiritꝰ
ex diuerſis duobus: ita vt ſine hūano ſpiritu
beatus ſit dei ſpūs atqꝫ pfectus. beatus autē
ſpūs hoīs nō niſi cū deo. Nec fruſtra vt ex/
iſtimo cū tāta in euāgelio ſm iohānē ⁊ totiēs
diceret dn̄s de ipſa vnitate: vel ſua cū patre:
vel nr̄a inuicē nobiſcū: nuſqꝫ dixit vt nos ⁊
Jo. 17 ipſi vnū: ſꝫ vt vnū ſint: ſicut ⁊ nos vnū ſu/
mus. Pater ergo ⁊ filius vnum ſunt vtiqꝫ
ſcdm̄ vnitatē ſubſtātie: ⁊ vnus deus eſt: ⁊
vnꝰ magnꝰ: ⁊ vnꝰ ſapiēs: ſicut tractatū eſt.
Vn̄ ergo maior pater. Si enī maior: magni
tudine maior. Cū aūt magnitudo filius eius
ſit nec ille vtiqꝫ maior ē eo q ſe genuit. Nec
ille maior ea magnitudine q̄ magnus eſt: er/
go eq̄lis. Nā vn̄ equalis ſi nō eo quo eſt: cui
nō eſt aliud eſſe ⁊ aliud magnum eſſe. Aut ſi
eternitate pater maior eſt: nō eſt equalis fili/
us quacunqꝫ re. Vnde eniꝫ equalis. Si ma
gnitudine dixeris: nō eſt par magnitudo: q̄
minus eterna eſt. atqꝫ ita cetera. An forte in
virtute equalis eſt: in ſapiētia vero nō eſt eq̄/
lis. Sed quō eſt equalis virtus que minus
ſapit. An in ſapientia equalis eſt: in virtute
aūt nō eſt equalis. Sed quō equalis ſapiētia
que minus potēs eſt. Reſtat ergo vt ſi in vl
la re equalis nō eſt: in omnibus nō ſit equa/
Phi. 2 lis. Et ſcriptura clamat. Nō rapinā arbitra
tus ē eſſe equalis deo. Cogit ergo quiuis ad
uerſarius veritatis q aliquo modo tenet̄ apo
ſtolice auctoritate: in qualibet: vel vna re eq̄/
lem deo filiū confiteri. Eligat quā voluerit
hinc ei oſtendet̄ in omnibus eſſe equalē: que
de ſubſtantia eius dicunt̄.

Pares in quacunqꝫ virtute non poſſe in ce
teris eſſe diſſimiles: ac ſi hec equalitas in ani
mis reperitur humanis: multo incompara/
bilius manere eam in incommutabili eterna qꝫ
ſubſtantia quod eſt deus trinitas.

Capi. iiij.

f Si eniꝫ virtutes que ſunt in animo hu
mano: quāuis alio atqꝫ alio modo ſin
gule intelligant̄ nullo modo tn̄ ſeparant̄
ab inuicē: vt quicūqꝫ fuerint eq̄les. Vbi gra/
tia: in fortitudine eq̄les ſūt: ⁊ prudentia: ⁊ tē
perātia: ⁊ iuſtitia. Si eniꝫ dixeris equales eē
iſtos fortitudine: ſꝫ illū pſtare prudētia: ſeq/
tur vt huius fortitudo minus prudēs ſit: ac
p hoc nec fortitudine eq̄les ſunt: qn̄ illius for
titudo prudentior. Atqꝫ ita de ceteris virtuti
bus inuenies: ſi oēs eadē ↄſideratione pcur
ras. Nō eniꝫ de viribꝰ corporis agit̄: ſed de
animi fortitudine. Quāto ergo magis in illa
incōmutabili eterna ſubſtātia īſeparabiliter
ſimplicior q̄ eſt animus humanus: hec ita
ſe habent. Humano quippe aīo nō hoc ē eē
qđ ē fortē eſſe: aut prudētē: aut iuſtū: aut tem
perātū. Pōt eniꝫ eſſe animꝰ: ⁊ nullā iſtarū
habere v̄tutē. Deo aūt hꝫ eſt eſſe qđ ē fortē
eſſe: aut iuſtū eſſe: aut ſapientē eſſe ⁊ ſi qđ de
illa ſimplici multiplicitate vel multiplici ſim/
plicitate dixeris: quo ſubſtātia eius ſignifice
tur. Quapropter ſiue ita dicat̄ deus de deo vt ⁊
ſingulis hoc nomē ↄueniat: nō tn̄ vt ambo ſi
mul duo dij: ſꝫ vnꝰ deꝰ ſit. Ita eniꝫ ſibi cohe
rēt: quēadmodū ⁊ in diſtātibꝰ diuerſiſqꝫ ſub
ſtātijs fieri apl's teſtis ē. Nā ⁊ ſolꝰ dn̄s ſpiri
tus eſt: ⁊ ſolus hoīs ſpūs vtiqꝫ ſpūs eſt: ni ſi
hereat dn̄o vnus ſpūs ē: q̄tomagis ibi vbi
eſt oīno īſeparabilis atqꝫ eterna ↄnexio: ne ab
ſurde dici videat̄ q̄ſi filiꝰ amboꝝ: cū dicit̄ fili
us dei: ſi id qđ dicit̄ deus: nō niſi de ambo/
bus dicit̄ ſimul: ſiue q̄cquid de deo dicit̄ qđ
ſubſtātiā eius indicet: nō niſi de ambobus ſi
mul dicit̄: imo ſimul de ipſa trinitate dicitur
Siue ḡ hoc: ſiue illud ſit: qđ diligentius diſcu
tiendū eſt: nūc vnde agit̄ ſatis eſt videre: nul
lo modo filiū equalem eſſe patri: ſi in aliquo
ſcꝫ qđ pertinet ad ſignificādā eius ſubſtātiam
inequalis inuenit̄: ſicut iā oſtendimꝰ. Aplus
aūt dixit eq̄lē. In oībus ergo equalis ē patri
filius: ⁊ ē vnius eiuſdēqꝫ ſubſtantie.

Ayuntamiento de Madrid

De ſpiritusſancti vnitate cum patre ⁊ filio.
Capitu. v.

Quapropter etiā ſpiritusſanctus: in ea
dē vnitate ſubſtantie ⁊ equalitate con
ſiſtit. Siue enim ſit vnitas amboꝛ: ſi
ue ſanctitas: ſiue caritas: ſiue ideo vnitas qꝛ
caritas: ⁊ ideo caritas qꝛ ſanctitas: māifeſtū
eſt qꝛ nō aliquis duoꝛū eſt quo vterq; coniun
git: que genitus a gignēte diligatur: genera
toremq; ſuum diligat: ſintq; nō participatiōe:
ſz eſſentia ſua: neq; dono ſupioꝛis alicuius.
Eph. 4 ſed ſuo ꝑprio ſeruātes vnitatē ſpiritus i vin
culo pacis: Qd̕ imitari p̱ gratiā: ⁊ ad deū: ⁊
ad nos iubemur. In quibus duobus prece
ptis: tota lex pendet ⁊ ꝑphete. Ita ſunt illa
tria: deus vnus: ſolus: magn⁹: ſapiēs: ſan
ctus: beat⁹. Nos aūt ex ipſo: ⁊ p̱ ipm ⁊ i ipo
beati: qꝛ ipſius munere inter nos vnū: cuz
illo autē vnus: ſpiritus: qꝛ agglutinat̄ anima
Ps. 72. noſtra poſt eū. Et nobis herere deo bonū ē:
Ibidez qꝛ p̱det omnē q fornicat̄ ab eo. Spiritus er
go ſanctus cōmune aliqd ē patris ⁊ filij: quic
quid illud ē. At ipſa cōmunio: conſubſtantis
alis ⁊ coeterna. Que ſi amicicia cōuenienter
dici poteſt: dicat̄. Sed aptius dicit̄ caritas.
Et hec quoq; ſubſtātia: qꝛ deus ſubſtātia: ⁊
1. Jo. 4 deus caritas: ſicut ſcriptū eſt. Sicut autē ſub
ſtantia: ſimul cum patre ⁊ filio: ita ſimul ma
gna: ⁊ ſimul bona: ⁊ ſimul ſancta: ⁊ quicqd
aliud ad ſe dicit: qm̄ non aliud eſt deo eſſe: ⁊
aliud eſſe magnū vel bonū eſſe: ⁊ cetera ſicut
ſupꝛa oſtēdimus. Si eniz minus magna eſt
ibi caritas q̄ ſapiētia: min⁹ q̄ ē diligit̄ ſapiē
tia. Equalis ē igit̄ ſapiētia: vt q̄ta ē ſapiētia
tantum diligat̄. Eſt autē ſapiētia equalis pa
tri: ſicut ſupꝛa diſputauimus. Equalis ē igi
tur etiā ſpūſanctus: ⁊ ſi equalis: i omnibus
equalis ꝑpter ſummā ſimplicitatez q̄ in illo
ſubſtātia ē. Et ideo nō amplius q̄ tria ſunt:
vnus diligēs eū q de illo ē: ⁊ vnus diligens
eū de q ē: ⁊ ipſa dilectio. Que ſi nihil ē: quo
Ibi. 5 modo deus dilectio eſt. Si nō eſt ſubſtātia:
quomodo deus ſubſtantia eſt:

De natura corpꝛea et creatura ſpirituali: qꝛ
ſimplices non ſint. qꝛ nec incōmutabiles.
Capi. vi.

Si autem queritur: quō ſimplex ⁊ multi
plex ſit illa ſubſtātia: animaduertēda
e primo creatura quare ſit multiplex:
nullo autē modo vere ſimplex. Et prius coꝛ
pus vniuerſuz vtiq; ꝑtibus cōſtat: ita vt ſit
ibi alia pars maioꝛ: alia minoꝛ: ⁊ mai⁹ ſit vni
uerſuz q̄ pars q̄libet aut q̄talibet. Naz ⁊ ce
lū ⁊ terra ꝑtes ſunt vniuerſe mūdane molis:
ſz ⁊ ſola terra: ⁊ ſolū celū innumerabilibus ꝑ
tibus cōſtat: ⁊ in tertia ſui parte minoꝛ ē q̄ in
cetera: ⁊ in dimidia minoꝛ q̄ tota: ⁊ totū mū
di coꝛpus qd̕ duabus plerumq; partibus ap
pellari ſolet: id eſt celuz ⁊ terra: vtiq; maius
ē q̄ ſolū celū aut ſola terra. Et in vnoquoq;
coꝛpoꝛe aliud eſt magnitudo: aliud coloꝛ: ali
ud figura. Poteſt enim ⁊ diminuta magnitudi
ne manere idē coloꝛ ⁊ eadez figura: ⁊ coloꝛe
mutato: manere eadem figura ⁊ eadem ma-
gnitudo: ⁊ figura eadē non manente: tā ma
gnuz eſſe ⁊ eodē modo coloꝛari. Et q̄cunq;
alia ſimul dicuntur de coꝛpoꝛe: poſſunt et ſi
mul ⁊ plura ſine ceteris commutari. Ac per
hoc multiplex eſſe cōuincit̄ natura coꝛpoꝛis
ſimplex autez nullo modo. Creatura quoq;
ſpiritalis ſicut eſt anima: eſt quidez in coꝛpo
ris cōparatione ſimplicioꝛ: ſine cōparatione
autē coꝛpoꝛis multiplex eſt: etiaz ipſa nō ſim
plex. Nam ideo ſimplicioꝛ eſt coꝛpoꝛe: quia
nō mole diffundit p̱ ſpacium loci: ſed in vno
quoq; coꝛpoꝛe: ⁊ in vno toto tota eſt: ⁊ i qua
libet parte eius tota eſt. Et ideo cū ſit aliquid
in q̄uis exiguaz particulam coꝛpoꝛis qd̕ ſen
tiat anima: q̄uis non fiet in toto coꝛpoꝛe: il-
la tamē tota ſentit: qꝛ totā non latet. Sed m̄
etiā i anima cū aliud ſit artificioſuz eſſe: aliud
inertē: aliud acutum: aliud memoꝛez: aliud
cupiditas: aliud timoꝛ: aliud leticia: aliud
triſticia: poſſintq; ⁊ alia ſine alijs: ⁊ alia ma
gis: alia minus innumerabilia ⁊ innumerabi
liter in anime natura inueniri: manifeſtū eſt
nō ſimplicez: ſed multiplicem eſſe naturaz.
Nihil enim ſimplex mutabile eſt: omnis au
tem creatura mutabilis.

De ſimplici ⁊ incōmutabili eſſentia dei q̄-
uis multipliciter ſecundū ſubſtātiā nominet.
Capitu. vij.

Deus vero multipliciter quidem dici
tur magnus: bonus: ſapiēs: beatus:
verus: ⁊ quicquid aliud non indigne
dici videt̄. Sed eadez magnitudo eius eſt:
que ſapientia. Non eniz mole magnus eſt:
ſed virtute. Et eadez bonitas que ſapientia
⁊ magnitudo: ⁊ eadem veritas que illa oia.
Et nō eſt ibi aliud beatum eſſe: ⁊ aliud ma-

Ayuntamiento de Madrid

gnum aut ſapientē: aut veruȝ: aut bonū eſſe: aut omnino ipſum eſſe. Nec quia trinitas ē: ideo triplex putādus eſt. Alioquin minor erit pater ſolus: aut filius ſolus: q̄ȝ ſimul pater ⁊ filius. Quanq̄ȝ nō inuenitur quō dici poſſit, aut pater ſolus: aut filius ſolus: cum ſemper atq̄ȝ inſe/parabiliter ⁊ ille cū filio ſit: ⁊ ille cū patre: nō vt ambo ſint pater: aut ambo filius: ſed quia ſemp inuicē: neuter ſolus. Quia vero dici/mus ⁊ deū ſolū ipſaȝ trinitatē: q̄uis ſemper ſit cum ſpiritibus ⁊ animabus ſanctis: ſed ſo lum dicimus q̄ deus eſt: quia nō ⁊ illi cū illo deus ſunt. ita ſoluȝ patrem dicimus patrem nō quia ſeparatur a filio: ſed quia non ſimul ambo pater ſunt.

Trinitatem deitatis nullo modo triplicem eſſe dicēdam: quia nec tria ibi plus ſunt quaȝ vnuȝ: nec vnum minus quā tria.

Capi. viij.

c Um itaq̄ȝ tantus eſt ſolus pater: vel ſolus filius: vel ſolus ſpiritusſanctus: quātus eſt ſimul pater ⁊ filius ⁊ ſpiri/tusſanctus: nullo modo triplex dicēdus ē. Cor

Gen. 2 pora quippe adiunctione ſua creſcūt. Quā/uis enim qui adheret vxori ſue: vnū corpus ſit: maius tamen corpus fit: q̄ȝ ſi ſolius viri eſſet: aut ſolius vxoris. In rebus aūt ſpiritalibus cū minor maiori adhereſcit: ſicut creatura crea/tori: illa fit maior q̄ȝ erat: nō ille. In his enim que nō mole magna ſunt: hoc eſt maius eē qđ eſt melius eſſe. Melior aūt fit ſpūs alicuius creature: cū adheret creatori: quaȝ ſi nō adhe reat: ⁊ ideo etiā maior quia melior. Qui er/

j Cor. 6 go adheret dño: vnus ſpiritus eſt: ſed tamē dñs nō ideo fit maior: q̄uis fiat ille qui adhe/ret dño. In ipſo igiť deo cum adheret equali patri filius eq̄lis: aut ſpūſanctus patri ⁊ filio eq̄lis: nō fit maior deus q̄ȝ ſinguli eorū: quoniam non eſt quo creſcat illa pfectio. Perfectus aūt ſiue pater: ſiue filius: ſiue ſpiritusſanctus: ⁊ pfectus deus: pater ⁊ filius ⁊ ſpūſanctus: ⁊ ideo trinitas potius quaȝ triplex.

De ſolo vero deo patre ⁊ filio ⁊ ſpiritusſan/cto. Capi. ix.

c At quoniam oſtendimus quō poſſit dici ſo/lus pater: quia non niſi ipſe ibi pater: cō/ſiderāda eſt illa ſententia qua dicit: deū verū ſolū non eſſe patrem ſolum: ſed patrem ⁊ filium ⁊ ſpiritumſanctū. Si quis enim in/terroget. pater ſolus: verum ſit deus. quō re/ſpondebimus nō eſſe: niſi forte ita dicamus eſſe quidem patrem deū: ſed nō eſſe ſolum deum. eſſe aūt ſoluȝ deum: patrē ⁊ filiū ⁊ ſpiritū ſan/ctū. Sed quid agimus de illo teſtimonio do/mini. Patri enim dicebat: ⁊ patrem nomina/uerat ad quē loquebať: cum ait. Hec eſt vita

eterna: vt cognoſcant te vnum verū deum. Jo.

Quod quidem arriani ſic ſolent accipere: qua ſi nō ſit filius verus deus. Quibus excluſis: videndū eſt an intelligere cogamur: cū dictū

eſt patri. Vt cognoſcant te vnum verū deū: Vbi

tanq̄ȝ hoc inſinuare voluerit: quia ⁊ ſolus pa ter deus verus eſt: ne non intelligeremus deum niſi ipſa tria ſimul: patrem ⁊ filium ⁊ ſpiritumſanctum. Num ergo ex domini te/ſtimonio: ⁊ patrem vnum verum deum di/cimus: ⁊ filium vnum verum deum: ⁊ ſpiri tumſanctum vnum verum deuȝ: ⁊ ſimul pa trem ⁊ filium ⁊ ſpiritumſanctuȝ. id eſt ſimul ipſam trinitatem. non tres veros deos: ſed

vnū verū deū. An quoniam addidit. Et quē miſi Ibi

ſti ieſum chriſtū: ſubaudiendū eſt vnuȝ verū deū. Et ordo verborū eſt: vt te ⁊ quem miſiſti ieſum chriſtū cognoſcant vnū veruȝ deum. Cur ergo tacuit de ſpiritusſancto. an quoniaȝ cōſequens eſt: vbicunq̄ȝ nominatur vnum tanta pace vni adherens: vt per hanc vtrūq̄ȝ vnum ſit. iam ex hoc intelligať etiā ipſa pax: quāuis nō incōmemoretur. Nam ⁊ illo loco apoſtolus videtur quaſi pretermittere ſpiri/tūſanctum: ⁊ tamen etiā ibi intelligiť: vbi ait.

Omnia veſtra: vos aūt xpi. chriſtus aūt dei j Co

Et iterum. Caput mulieris vir: caput viri xps. caput aūt chriſti deus. Sȝ rurſus ſi de/us nō niſi omnia ſimul tria: quō caput chriſti deus. id eſt caput chriſti trinitas: cū in trinita te ſit xps vt ſit trinitas. An qđ eſt pater cum filio: caput eſt ei qđ eſt ſolus filius. cum filio enim pater deus: ſolus aūt filius chriſtus eſt maxime quia iam verbuȝ caro factū loquiť.

Secundū quā humilitatē eius etiā maior eſt Jo.

pater: ſicut dicit. Quoniam pater maior me eſt: vt hoc ipſuȝ deuȝ eſſe qđ illi cū patre vnū eſt ca/put ſit hominis mediatoris: quod ipſe ſolus eſt. Si enim mente recte dicimus principale hominis. id eſt tanq̄ȝ caput humane ſubſtan tie: cū ipſe homo cuȝ mente ſit homo: cur nō multo congruentius: multoq̄ȝ magis verbū cuȝ patre quod ſimul deus eſt: caput eſt chri ſti: quāuis chriſtus homo niſi cuȝ verbo qđ

Ayuntamiento de Madrid

caro factū eſt: intelligi non poſſit. Sed hoc vt iam diximus: aliquāto diligentius poſtea ɔſiderabimus. Nūc aūt equalitas trinitatis: ⁊ vna eademq; ſubſtantia quantum breuiter potuimus demonſtrata eſt: vt quoquo modo ſe habeat iſta queſtio: quam diſcutiendā acriore intentiōe diſtulimus: nihil impediat: quo minus fateamur ſummā equalitatē patris ⁊ filij ⁊ ſpiritusſancti.

De ſententia ſancti hilarij qua in trinitate pſonarum proprietatem intelligitur demonſtraſſe.

Capitu. x.

Quidā cum vellet breuiſſime ſingulorū in trinitate perſonarū inſinuare propria: eternitas inquit in patre: ſpecies in imagine: vſus in munere. Et qz non mediocris auctoritatis in tractatione ſcripturarum: ⁊ aſſertione fidei vir extitit: hilarius enim hoc in libris ſuis poſuit. horū verborū. id ē patris ⁊ imaginis: ⁊ muneris: eternitatis: ⁊ ſpeciei ⁊ vſus abditā ſcrutatus intelligentiā. quantum valeo nō eum ſecutum arbitror in eternitatis vocabulo: niſi ꝙ pater non habet patrem de quo ſit: filius autem de patre ē vt ſit: atq; vt illi coeternus ſit. Imago enim ſi perfecte implet illud cuius imago eſt: ipſa coequatur ei: non illud imagini ſue. In qua imagine ſpeciē nominauit: credo ꝓpter pulchritudinē: vbi iam eſt tanta congruentia ⁊ prima equalitas: ⁊ prima ſimilitudo: nulla in re diſſidens. ⁊ nullo modo inequalis: ⁊ nulla ex parte diſſimilis: ſed ad identidem reſpondens ei cuius imago eſt. Ubi eſt prima ⁊ ſūma vita: cui nō eſt aliud viuere ⁊ aliud eē ſed idē eſt eē ⁊ viuere. Et primus ac ſūmus intellectus: cui nō eſt aliud viuere ⁊ aliud intelligere. ſed id qđ eſt intelligere: hoc viuere hoc eē eſt vnū omnia: tanq; verbum perfectū: cui nō deſit aliquid: ⁊ ars quedā omnipotentis atq; ſapientis dei: plena omniū rationū viuentū incōmutabiliū: ⁊ omnes vnū in ea. ſicut ipſa vnū de vno: cum quo vnum. Ubi nouit omnia deus: que fecit per ipſā: ⁊ ideo cum decedant ⁊ ſuccedant tempora: nō decidit aliquid vel ſuccedit ſcientie dei. Non enim hec que creata ſunt ideo ſciuntur a deo: quia facta ſunt: ac non potius ideo facta ſunt vel mutabilia: quia immutabiliter a deo ſciūtur. Ille igitur ineffabilis quidam cōplexus patris ⁊ imaginis non eſt ſine perfruitione: ſine caritate: ſine gaudio. Illa ergo dilectio: delectatio: felicitas: vel beatitudo: ſi tamē aliqua humana voce digne dicitur vſus: ab illo appellatus eſt breuiter: ⁊ eſt in trinitate ſpūſſanctus: nō genitus: ſed genitoris genitiq; ſuauitas: ingenti largitate atq; vbertate perfundens omnes creaturas pro captu earū: vt ordinem ſuum teneant ⁊ locis ſuis acquieſcant. Hec igitur omnia que arte diuina facta ſunt: ⁊ vnitatem quandam in ſe oſtendūt ⁊ ſpeciem ⁊ ordinem. Quicquid enim horū eſt: ⁊ vnum aliquid eſt: ſicut ſunt nature corporum: ⁊ ingenia animarū. ⁊ aliqua ſpecie formarū: ſicut ſunt figure vel qualitates corporum: ac doctrine vel artes animarū: ⁊ ordinem aliquem petit aut tenet: ſicut ſunt pondera vel collocationes corporum ⁊ amores: aut delectationes animarū. Ceterū in illa ſumma trinitate tantū eſt vna quantū tres ſimul. nec plus aliquid ſunt due quam vna. Oportet igitur vt creatorē per ea que facta [roma. i.] ſunt intellectū conſpicientes trinitatē intelligamus: cuius in creatura quomodo dignū eſt apparet veſtigiū. In illa enim trinitate ſūma origo eſt rerū omniū ⁊ perfectiſſima pulchritudo: ⁊ beatiſſima delectatio. Itaq; illa tria: ⁊ ad ſe inuicē determinari videntur. ⁊ in ſe infinita ſunt. Sed hic in rebus corporeis: non tantū eſt vna: quantū tres ſimul: ⁊ plus aliquid ſunt due quā vna res. Ceterū in ſumma trinitate tantum eſt vna quantum tres ſimul ſunt: nec plus aliquid ſunt due quā vna: ⁊ in ſe infinita ſunt. Ita ⁊ ſingula ſunt in ſingulis: ⁊ omnia in ſingulis ⁊ ſingula in omnibus: ⁊ omnia in omnibus: ⁊ vnū omnia. Qui videt hoc vel ex parte: vel per ſpe- [i Cō.] culum ⁊ in enigmate: gaudeat cognoſcens deum: ⁊ ſicut deum honoret ⁊ gratias agat. [roma. i.] Qui autem non videt: tendat per pietatem ad videndum: non per cecitatē ad calumniandum: quoniam vnus eſt deus: ſed tamen trinitas. Nec confuſe accipiendum eſt. Ex quo omnia: per quem omnia: in quo omnia [Ro. xi.] nec diis multis: ſed ipſi gloria in ſecula ſeculorum.

Explicit liber ſextus.

Ayuntamiento de Madrid

Incipiũt capitula libri ſeptimi.

j Utrum quicquid de deo non relatiue ſed ad ſeipſum recte dicit̃ cuilibet perſone in trinitate conueniat.

ij Ea que patris ⁊ filij eſſentiam ſignificant: non eſſe relatiua: quia quicquid ad ſe: non ad aliquid dicuntur ſimul ambo ſunt.

iij De ſapientia a deo genita vel creata.

iiij Quid vel a grecis vel latinis neceſſe fuerit dici de ineffabili trinitate.

v De ſubſtantia ⁊ eſſentia.

vi De tribus perſonis vnius eſſentie.

Aurelij auguſtini liber ſemptimus incipit.

Utrum quicquid de deo non relatiue ſed ad ſeipſum recte dicitur cuilibet perſone in trinitate conueniat. Capi. j.

Iam nunc queramus diligentius quantum dat deus quod pauloante diſtulimus. Utrum ⁊ ſingula queq; in trinitate perſona poſſit ⁊ ⁊ per ſeipſam non cũ ceteris duabus dici deus: aut magnus: aut ſapiens: aut verus: aut omnipotens: aut iuſtus: ⁊ ſi quid aliud dici de deo poteſt: nõ relatiue: ſed ad ſeipſum. An vero non dicant̃ iſta: niſi cum trinitas intelligit̃. Hoc enim queſtionem facit: q2 ſcriptum eſt: xp̃m dei vir-
j Cor. j tutem ⁊ dei ſapientiã: vtrũ ita ſit pater ſapiẽtie atq; virtutis ſue: vt hac ſapientia ſapiens ſit quã genuit: ⁊ hac virtute potens quã genuit. ⁊ q2 ſemp potens, ⁊ ſapiens: ſemper genuit virtutẽ ⁊ ſapientiam. Dixeramus enim ſi ita eſt: cur nõ ⁊ magnitudinis ſue pater ſit qua magnus eſt: ⁊ bonitatis qua bonus eſt: ⁊ iuſtitie qua iuſtus: ⁊ alia ſi qua ſunt. Aut ſi hec omnia pluribus vocabulis in eadem ſapientia ⁊ virtute intelliguntur: vt eadem ſit magnitudo que virtus: ea bonitas que ſapiẽtia: ⁊ ea rurſus ſapientia que virtus. ſicut iã tractauimus: meminerimus: cũ aliquid horum nomino ſic accipiendum eſſe: ac ſi omnia commemorem. Queritur ergo an pater etiam ſingulus ſit ſapiens: atq; ipſa ſibi ipſe ſapientia: an ita ſit ſapiens quomodo dicens. Uerbo enim quod genuit dicens eſt: nõ verbo quod profertur: ⁊ ſonat: ⁊ tranſit: ſed verbo quod erat apud deum: ⁊ deus erat verbũ ⁊ omnia per ipſum facta ſunt: verbo equali ſibi quo ſemper atq; incõmutabiliter dicit ſeipſum. Non eſt enim ipſe verbum: ſicut nec filius nec imago. Dicens aũt exceptis illis tempozalibus vocibus verbi dei: que in creatura fiunt. nam ſonant ⁊ tranſeũt. Dicens ergo illo coeterno verbo: nõ ſingulus intelligitur: ſed cum ipſo verbo ſine quo nõ eſt vtiq; dicens. Ita ne ⁊ ſapiens ſicut dicens: vt ita ſit ſapientia ſicut verbum: ⁊ hoc ſit verbũ eſſe quod eſt eſſe ſapientiam. hoc etiam eſſe virtutem: vt virtus ⁊ ſapientia ⁊ verbum idem ſit: ⁊ relatiue dicatur. ſicut filius ⁊ imago: atq; ille non ſingulus potens vel ſapiẽs ſed cum ipſa virtute ⁊ ſapientia quã genuit. ſicut non ſingulus dicens: ſed eo verbo ⁊ cũ eo verbo quod genuit: atq; ita magnus ea ⁊ cum ea magnitudine quã genuit. Et ſic nõ alio magnus: alio deus: ſed eo magnus quo deus: quia non aliud illi eſt magnum eſſe: aliud deum eſſe: cõſequens eſt: vt nec deus ſingulus: ſed ea ⁊ cum ea deitate quam genuit: vt ſic ſit filius deitas patris: ſicut ſapientia ⁊ virtus patris. ⁊ ſicut eſt verbum ⁊ imago patris. Et quia non aliud illi eſt eſſe: aliud deum eſſe: ita ſit etiam eſſentia patris filius: ſicut eſt verbum ⁊ imago eius. Ac per hoc etiã excepto eo quod pater eſt: nõ ſit aliquid pater: niſi quia eſt ei filius: vt nõ tantũ id quod dicitur pater: quod manifeſtũ eſt cũ nõ ad ſeipſũ: ſed ad filium relatiue dici: ⁊ iõ patrem quia eſt ei filius. ſed oĩno vt ſit quod ad ſeipſum eſt: ideo ſit quia genuit eſſentiam ſuam. Sicut enim magnus eſt: nõ niſi ea q̃ genuit magnitudine. ita ⁊ eſt non niſi ea quã genuit eſſentia: quia non eſt aliud illi eſſe: aliud magnũ eſſe. Ita ne igitur pater eſt eſſentie ſue: ſicut pater eſt magnitudinis ſue. Sicut pater virtutis ac ſapientie ſue: eadem qppe eius magnitudo que virtus: ⁊ eadẽ eſſentia que magnitudo. Hec diſputatio nata eſt ex eo: quod ſcriptũ eſt: chriſtum eſſe dei virtutem ⁊ dei ſapientiam. Quapropter in eas anguſtias ſermo coartatur: cum ineffabilia fari cupimus. vt aut dicamus chriſtum non eſſe dei virtutem ⁊ dei ſapientiã: atq; ita impudenter ⁊ impie reſiſtamus apoſtolo. aut chriſtũ quidem dei virtutẽ ⁊ dei ſapientiam

Ayuntamiento de Madrid

eſſe fateantur: ſed eius patrē nō eſſe patrē vir/
tutis ⁊ ſapientie ſue: quod nō minus impiū
eſt. Sic eniꝫ nec chriſti erit pater: quia xp̄us
dei virtus ⁊ dei ſapientia eſt. aut nō eſſe pa/
trē virtute ſua potentē: neq; ſapiētia ſua ſa/
pientem: quod quis audeat dicere. aut aliud
in patre intelligi eſſe: aliud ſapientem eſſe vt
non hoc ipſo ſit quo ſapiens eſt. quod de ani
ma intelligi ſolet: que alias inſipiens: alias
ſapiens eſt: velut natura mutabilis: ⁊ non
ſumme perfecteq; ſimplex. aut patrem non
eſſe aliquid ad ſeipſum: ⁊ nō ſolum: quod pa
ter eſt. ſed omnino quod eſt: ad filium relati/
ue dici. Quomodo ergo eiuſdem eſſentie fi/
lius cuius pater: quando quidē ad ſeipſum
nec eſſentia eſt: nec omnino eſt ad ſeipſuꝫ: ſꝫ
etiaꝫ eſſe ad filium illi eſt. Atenim multo ma
gis vnius eiuſdēq; eſſentie: quia vna eadē/
q; eſſentia pater ⁊ filius. quando quidem pa
tri non ad ſeipſum eſt ipſum eſſe: ſed ad filiū
quā eſſentiam genuit: ⁊ qua eſſentia eſt quic
quid eſt. Neuter ergo ad ſe eſt: ⁊ vterq; ad
inuicem relatiue dicitur. an pater ſolus: non
ſolum quod pater dicit̄: ſed omnino quicqd
dicit̄: relatiue ad filiū dicitur. ille autem dici
tur ad patrem ⁊ ad ſe. ⁊ ſi ita eſt: quid dicitur
in filio ad ſe: an ipſa eſſentia. Sed patris eſ
ſentia eſt filius: ſicut patris virtus. ⁊ ſapien/
tia: ſicut verbum patris: ⁊ imago patris. aut
ſi eſſentia dicit̄ ad ſe filius: pater autem non
eſt eſſentia: ſed genitor eſſentie. non eſt autē
ad ſeipſum: ſed hec ipſa eſſentia quā genuit:
ſicut hac ipſa magnitudine magnus quam
genuit: ergo ⁊ magnitudo dicit̄ ad ſe filius.
ergo ⁊ virtus ⁊ ſapientia ⁊ verbū ⁊ imago.
Quid autem abſurdius q̄ imaginem ad ſe
dici: aut ſi non idipſum eſt imago ⁊ verbum
quod eſt virtus ⁊ ſapientia: ſed illa relatiue
dicuntur: hec autem ad ſe non ad aliud inci
pit non ea ſapientia quam genuit: ſapiens eſ
ſe pater: quia non poteſt ipſe ad eam relati/
ue dici: ⁊ illa ad eum relatiue nō dici: omnia
enim que relatiue dicuntur ad inuicem di/
cuntur. Reſtat itaq; vt etiam eſſentia filius
relatiue dicatur ad patrem. Ex quo confici/
tur inopinatiſſimus ſenſus: vt ipſa eſſentia
nō ſit eſſentia: vel certe cum dicitur eſſentia:
non eſſentia ſed relatiuum indicetur: quo/
modo cum dicitur dominus: non eſſentia
indicatur: ſed relatiuum quo refertur ad ſer

uum. Cum autem homo dicitur vel aliquid
tale: quod ad ſe non ad aliud dicitur: tunc in/
dicatur eſſentia. homo ergo cuꝫ dominus
dicitur: homo eſſentia eſt. dominus vero re
latiue dicitur. homo enim ad ſe dicitur: do/
minus ad ſeruum: hoc autē vnde agimus:
ſi eſſentia ipſa relatiue dicitur: eſſentia ipſa
non eſt eſſentia. Huc accedit. quia omnis eſ
ſentia que relatiue dicitur: eſt etiam aliquid
excepto relatiuo: ſicut homo ⁊ dominus: ho
mo ſeruus: ⁊ equus iumentuꝫ: ⁊ nummus
arra. homo ⁊ equus ⁊ nummus ad ſe dicun
tur: ⁊ ſubſtantie ſunt vel eſſentie. dominus
vero ⁊ ſeruus ⁊ iumentum ⁊ arra: ad aliqd
relatiue dicuntur. Sed ſi non eſſet homo. id
eſt aliqua ſubſtantia: non eſſet qui relatiue
dominus diceretur. Et ſi non eſſet equus
quedam eſſentia: non eſſet quod iumentum
relatiue diceretur. Ita ſi nummus non eſſet
aliqua ſubſtantia: nec arra poſſet relatiue di
ci. Quapropter ſi ⁊ pater non eſt aliquid ad
ſeipſum: non eſt omnino que relatiue dica/
tur ad aliquid. Non enim ſicut ad aliquid
coloratū refertur color eius: nec omnino ad
ſe dicitur color: ſed ſemper alicuius colorati
eſt. Illud autē cuius color eſt etiā ſi eo q̄ co
loratū dicit̄ ad colorem refert̄: tamē id quod
corpus dicitur ad ſe dicitur. Nullo modo ita
putandum eſt patreꝫ nō dici aliqd de ſeipſum:
ſed quicqd dicitur ad filium dici. Eundē ve
ro filium ⁊ ſeipſum dici ⁊ ad patrē. Cuꝫ dici
tur magnitudo magna: ⁊ virtus potens. vti
q; ad ſeipſum: ⁊ magnitudo atq; virtus ma
gni ⁊ potentis patris: qua pater magnus ⁊
potens. eſt. Non ergo ita: ſed vtrūq; ſubſtā
tia: ⁊ vtrūq; vna ſubſtantia. Sicut autē ab
ſurdū eſt dicere candidum nō eſſe candorē:
ſic abſurdum eſt dicere ſapientē non eſſe ſa
pientiam. Et ſicut candor ſeipſuꝫ candidus
dicitur: ita ⁊ ſapientia ad ſeipſum dicitur. ſa/
piens. Sed candor corporis non eſt eſſen/
tia: quoniam ipſum corpus eſſentia eſt: ⁊ il/
la eius qualitas. vnde ⁊ ab ea dicitur candi/
dum corpus: cui non hoc eſt eſſe quod can/
didum eſſe. Aliud enim ibi forma ⁊ aliud
color: ⁊ vtrumq; non in ſeipſo: ſed in aliqua
mole. Que moles nec forma nec color eſt:
ſed formata ⁊ colorata. Sapientia vero ⁊
ſapiens eſt. Et quoniam quecumq; anima
participatione ſapientie fit ſapiens: ſi rurſus

Ayuntamiento de Madrid

deſipiat: manet tamen in ſe ſapientia. Nec cum anima fuerit in ſtultitiam cõmutata illa mutatur: non ita eſt in eo qui ex ea fit ſapiẽs: quemadmodum candoꝛ in coꝛpoꝛe quod ex illo candidum eſt. Cum eniꝫ coꝛpus in aliuꝫ coloꝛem fuerit mutatum: non manebit candoꝛ ille: ſed omnino eſſe deſinat. Quod ſi et pater qui genuit ſapientiam ex ea fit ſapiens. neqꝫ hoc ei illi eſſe quod ſapere: qualitas ei⁹ eſt filius non pꝛoles eius: ⁊ non ibi erit iam ſumma ſimplicitas. Sed abſit vt ita ſit: quia vere ibi eſt ſumme ſimplex eſſentia: hoc ergo eſt ibi eſſe quod ſapere. Quod ſi hoc eſt ibi eſſe quod ſapere: non per illam ſapientiaꝫ quam genuit ſapiens eſt pater: alioquin non ipſe illam: ſed illa eum genuit. Quid enim aliud dicimus cum dicimus hoc illi eſt eſſe quod ſapere: niſi eo eſt quo ſapiens eſt. Quapropter que cauſa illi eſt vt ſapiens ſit: ipſa illi cauſa eſt vt ſit. pꝛoinde ſi ſapientia quaꝫ genuit cauſa illi eſt vt ſapiens ſit: etiam vt ſit: ipſa illi cauſa eſt. Quod fieri non poteſt: niſi gignendo eum aut faciendo. Sed neqꝫ genitricem neqꝫ conditricem patris vllo modo quiſquaꝫ dixerit ſapientiam. Quid enim eſt inſanius. Ergo ⁊ pater ipſa ſapientia eſt. Et ita dicitur filius ſapientia patris: quomodo dicitur lumen patris. id eſt vt quemadmodum lumen de lumine: ⁊ vtrunqꝫ vnum lumen. ſic intelligatur ſapientia de ſapientia ⁊ vtrunqꝫ vna ſapientia: ergo ⁊ vna eſſentia: quia hoc eſt ipſi eſſe quod ſapere. Quod enim eſt ſapientie ſapere: ⁊ potentie poſſe: ⁊ eternitati eternam eſſe: iuſtitie iuſtam eſſe: magnitudini magnaꝫ eſſe. hoc eſt eſſentie ipſuꝫ eſſe. Et qꝛ in illa ſimplicitate non eſt aliud ſapere quã eſſe: eadẽ ibi ſapientia que eſſentia.

Ea que patris ⁊ filij eſſentiaꝫ ſignificat non eſſe relatiua: quia quicquid ad ſe non ad aliquid dicitur ſimul ambo ſunt.

Capi. ij.

p Ater igitur ⁊ filius ſimul vna eſſentia: ⁊ vna magnitudo: ⁊ vna veritas: ⁊ vna ſapientia. Sed non pater ⁊ filius ſimul ambo vnuꝫ verbuꝫ: quia non ſimul ambo vnus filius. Sicut enim filius ad patreꝫ refertur: non ad ſeipſuꝫ dicitur. ita ⁊ verbuꝫ ad euꝫ cuius verbuꝫ eſt refertur: cuꝫ dicitur verbuꝫ. Eo quippe filius quo verbuꝫ ⁊ eo verbum quo filius. Quoniã igitur pater ⁊ filius ſimul nõ vtiqꝫ vnus filius: conſequens eſt: vt pater ⁊ filius ſimul non ambo vnuꝫ verbuꝫ. Et propterea non eo verbuꝫ quo ſapientia: quia verbum non ad ſe dicitur: ſed tantuꝫ relatiue ad euꝫ cuius verbuꝫ eſt: ſicut filius ad patreꝫ. Sapientia vero eo quo eſſentia. Et ideo quia vna eſſentia: vna ſapientia. Quoniaꝫ vero ⁊ verbuꝫ ſapientia eſt: ſed non eo verbuꝫ quo ſapientia. Verbuꝫ eniꝫ relatiue: ſapiẽtia eſſentialiter intelligitur: id dici accipimus cum dicitur verbuꝫ. ac ſi dicatur nata ſapientiã: vt ſit ⁊ filius ⁊ imago. Et hec duo cuꝫ dicuntur. id eſt nata ſapientia in vno eoꝛum eo ꝙ nata eſt ⁊ verbuꝫ ⁊ imago ⁊ filius intelligatur: ⁊ in his omnibus nominibus non oſtẽdatur eſſentia: qꝛ relatiue dicuntur. An in altero quod eſt ſapientiaꝫ quoniã: ⁊ ad ſe dicitur. ſeipſa eniꝫ ſapiens eſt: etiam eſſentia demõſtretur: ⁊ hoc eius eſſe quod ſapere. Unde pater ⁊ filius ſimul vna ſapientia: quia vna eſſentia: ⁊ ſigillatiꝫ ſapientia de ſapientia: ſicut eſſentia de eſſentia. Quapropter non quia pater non eſt filius: ⁊ filius non eſt pater: aut ille ingenitus: ille autẽ genitus. ideo non vna eſſentia: quia his nominibus relatiua eoꝛuꝫ oſtenduntur. Vterqꝫ auteꝫ ſimul vna ſapientia: ⁊ vna eſſentia: vbi hoc eſt eſſe quod ſapere. non auteꝫ ſimul vterqꝫ verbuꝫ aut filius: quia non hoc eſt eſſe quod verbũ: aut filiuꝫ eſſe: ſicut iaꝫ ſatis oſtendimus iſta relatiue dici.

De ſapientia a deo genita vel creata.

Capi. iij.

c Vr ergo in ſcripturis nunqꝫ fere de ſapientia quicquã dicitur: niſi vt oſtẽdatur a deo genita vel creata: genita ſcilicet per quaꝫ facta ſunt omnia. creata vero vel facta: ſicut in hominibus cum ad eam que non creata ⁊ facta: ſed genita eſt conuertuntur ⁊ illuſtrãtur. In ipſis eniꝫ fit aliquid quod vocetur eoꝛuꝫ ſapientia: vel illud ſcripturis pꝛenunciantibus aut narrãtibus ꝙ verbuꝫ caro factuꝫ eſt ⁊ habitauit in nobis: Joh.j. hoc modo eniꝫ chꝛiſtus facta ſapiẽtia eſt: qꝛ factus eſt homo. An propterea non loquitur in illis libris ſapientia: vel de illa dicitur aliquid: niſi ꝙ eam de deo natam oſtendat: aut factaꝫ: quãuis ſit ⁊ pater ipſe ſapientia: quia illa nobis ſapientia cõmendanda erat: ⁊ imi

landa; cuius imitatione formamur. Pater
enim eam dicit vt verbuʒ eius ſit: nō quemo
do profertur ex ore verbuʒ ſonans: aut ante
pronunciationeʒ cogitatur. Spacijs enim
tēporuʒ hoc cōpletur. illud auteʒ eternuʒ eſt:
⁊ illuminando dicit nobis: ⁊ de ſe ⁊ de patre
Mat. ij quod dicendum eſt hominibus. Ideoqʒ ait.
Nemo nouit filiuʒ niſi pater: ⁊ nemo nouit
patrem niſi filius: ⁊ cui voluerit filius reuela
re: quia per filiuʒ reuelat pater. id eſt per ver
buʒ ſuum. Si enim hoc verbum quod nos
pro ferimus temporale ⁊ tranſitorium: ⁊ ſeipſuʒ
oſtendit: ⁊ illud de quo loquimur: quanto
Joh. j. magis verbuʒ dei: per quod facta ſunt om
nia: quod ita oſtendit patrem ſicuti eſt pater:
quia ⁊ ipſuʒ ita eſt: ⁊ hoc eſt quod pater ſecun
dum ꝙ ſapientia eſt: ⁊ eſſentia. nam ſecun
dum ꝙ verbum: non hoc eſt quod pater: qꝛ
verbum non eſt pater: ⁊ verbum relatiue di
citur ſicut filius: quod vtiqʒ non pater. Et
ideo chriſtus virtus ⁊ ſapientia dei: quia de
patre virtute ⁊ ſapientia: etiam ipſe virtus: ⁊
ſapientia eſt. ſicut lumen dei patre lumine: ⁊
fons vite apud deum patrem: vtiqʒ fontem
Ps. 35 vite. Quoniaʒ apud te inquit propheta eſt
fons vite: ⁊ in lumine tuo videbimus lumē:
Joh. 5. quia ſicut pater habet vitam in ſemetipſo: ſic
dedit filio habere vitam in ſemetipſo. ⁊ erat
Ibidē. j lumen verum quod illuminat omnem homi
nem venientem in hunc mundum: ⁊ lumen
hoc verbum erat apud deuʒ: ſed ⁊ deus erat
j. Joh. j verbuʒ. Deus auteʒ lumen eſt: ⁊ tenebre in
eo non ſunt vlle. lumen vero non corporale
ſed ſpiritale. Neqʒ ita ſpiritale vt illuminatio
ne factum ſit: quemadmodum dictuʒ eſt apo
Mat. 5 ſtolis. Vos eſtis lumen mundi: ſed lumen
quod illuminat omnem hominem. Ea ipſa:
⁊ ſumma ſapientia deus. vnde nunc agimus.
Sapientia vero filius de ſapientia patre: ſi
cut lumen de lumine: ⁊ deus de deo: vt ⁊ ſin
gulus pater lumen: et ſingulus filius lumē:
et ſingulus pater deus: et ſingulus filius de
us. ergo et ſingulus pater ſapientia et ſingu
lus filius ſapientia. Et ſicut vtrunqʒ ſimul
vnuʒ lumen ⁊ vnus deus: ſic vtrunqʒ vna
j. Cor j ſapientia. Sed filius factus eſt nobis ſapien
tia a deo: ⁊ iuſtitia ⁊ ſanctificatio: quia tempo
raliter nos ad illum conuertimur. id eſt ex
aliquo tempore: vt cuʒ illo maneamus ime

ternuʒ. Et ipſe ex quodaʒ tempore verbum Joh. j.
caro factuʒ eſt: ⁊ habitauit in nobis. Pro
pterea igitur cuʒ pronunciatur in ſcripturis
aut narratur aliquid de ſapientia ſiue dicen
teʒ ipſa: ſiue cum de illa dicitur: filius nobis
potiſſimuʒ inſinuatur. Cuius imaginis exē
plo ⁊ nos nō deſcedamus a deo: quia et nos
imago dei ſumus. Non quidem equalis fa
cta quippe a patre per filium: non nata de pa
tre: ſicut illa. Et nos quia illuminamur lumi
ne: illa vero quia lumen illuminans: et ideo
illa ſine exemplo nobis exempluʒ eſt. Neqʒ
enim imitatur precedenteʒ aliqueʒ ad patreʒ
a quo nunꝗ̄ eſt omnino ſeparabilis: quia id
ipſum eſt quod ille de quo eſt. Nos auteʒ ni
tentes imitamur manenteʒ: et ſequimur ſtan
tem. Et in ipſo ambulantes tendimus ad
ipſum: quia factus eſt nobis via temporalis
per humilitatē: que manſio nobis eterna eſt
per diuinitatem. Quoniā quippe ſpiritibus
mundis intellectualibus qui ſuperbia nō la
pſi ſunt: in forma dei: et deo equalis et deus
prebet exempluʒ: vt ſe ideʒ exempluʒ redeun
di etiā lapſo preberet homini: qui propter i
mundicia peccatorū penāqꝫ mortalitatis deū
videre non poterat: ſemetipſuʒ exinaniuit: Phi. 2
non mutando diuinitatem ſuam: ſed noſtraʒ
mutabilitatem aſſumendo: ⁊ formam ſerui
accipiens venit ad nos in hunc mundum: j. Thi. j
qui in hoc mundo erat: quia mundus per eū Joh. j.
factus eſt: vt exemplum ſurſum videntibus
deum: exemplum deorſum mirantibus ho
minem. Exemplum ſanis ad permanendū:
exemplum infirmis ad conualeſcendum. ex
emplum morituris ad non timendum. exem
plum mortuis ad reſurgendum eſſe: in om
nibus ipſe primatum tenens. Quia enim Colo. j
homo ad beatitudinem ſequi non debebat ni
ſi deum: et ſentire non poterat deum: ſequē
do deum hominem factum ſequeretur ſi
mul: et quem ſentire poterat et queʒ ſequi de
beret. Amemus ergo eum et inhereamus il
li caritate diffuſa in cordibus noſtris per Ro. 5.
ſpiritum ſanctuʒ qui datus eſt nobis. Non
igitur miruʒ ſi propter exemplum quod no
bis vt reformaremur ad imaginem dei pre
bet imago equalis patri: cuʒ de ſapientia ſcri
ptura loquitur: de filio loquitur queʒ ſequi
mur viuēdo ſapienter: quamuis et pater ſit ſa

Ayuntamiento de Madrid

pientia ſicut lumen: ⁊ deus. Spiritus quoq;
ſanctus ſiue ſumma caritas vtrunq; commun
1. Jo. 4 gene: noſq; ſubiungẽs. Quod ideo non in
digne dicitur quia ſcriptum eſt: deus caritas
eſt: quomodo non eſt etiam ſapientia: cum ſit
lumen: quoniam deus lumen eſt. ſiue ergo
hoc modo ſiue alio modo eſſentia ſpũſſancti
ſigillatim ac proprie nominãda eſt qm̃ deus
eſt: vtiq; lumen eſt. Et qm̃ lumen eſt: vtique
ſapientia eſt. Deum aũt eſſe ſpũmſſanctum:
i. Cõ. 3 ſcriptura clamat apud apoſtolum qui dicit.
Neſcitis quia templum dei eſtis. ſtatimq;
ſubijcit: ⁊ ſpiritus dei habitat in vobis. De
us enim habitat in templo ſuo. Non enim
tanq; miniſter habitat ſpiritus dei in templo
i Cor. 6 dei. cum alio loco euidentius dicat: Neſcitis
quia corpora veſtra templum in vobis eſt
ſpiritusſancti quem habetis a deo: et nõ eſtis
veſtri. empti enim eſtis precio magno. glo
rificate ⁊ portate deum in corpore veſtro.
Quid eſt autem ſapientia niſi lumen ſpirita
le ⁊ incõmutabile. Eſt enim ⁊ ſol iſte lumen
ſed corporale eſt: ⁊ ſpiritalis creatura lumen
ſed non incommutabile. Lumen ergo pater
lumen filius: lumen ſpiritusſanctus. Simul
autem non tria lumina: ſed vnum lumen.
Et ideo ſapientia pater: ſapientia filius: ſa
pientia ſpiritusſanctus: ⁊ ſimul non tres ſa
pientie: ſed vna ſapientia. ⁊ quia hoc eſt ibi
eſſe quod ſapere: vna eſſentia pater ⁊ filius ⁊
ſpiritusſanctus. Nec aliud eſt ibi eſſe quam
deum eſſe. Vnus ergo deus: pater ⁊ filius
⁊ ſpiritusſanctus.

Quid vel a grecis vel a latinis neceſſe fue
rit dici de ineffabili trinitate.

Capitu. iiij.

Tacq; loquẽdi cauſa de ineffabilibus
i vt fari aliquo modo poſſimus qđ effa
ri nullo modo poſſumus: dictum eſt a
noſtris grecis vna eſſentia: tres ſubſtantie.
a latinis aũt vna eſſentia vel ſubſtãtia: tres p
ſone: quia ſicut iam diximus: nõ aliter in ſer
mone noſtro. id eſt latino eſſentia q̃ ſubſtan
tia ſolet intelligi. Et dũ intelligat ſaltẽ i enig
mate qđ dicit: placuit ita dici vt diceret aliqd
cũ quereret qd tria ſint: que tria eſſe fides ve
ra pronunciat: cum ⁊ patrem non dicit eſſe fi
lium: ⁊ ſpiritũſanctum quod eſt donũ dei nec
patrem dicit eſſe nec filium. Cum ergo que
ritur quid tria: vel qd tres: cõferimus nos ad in
uenienduʒ aliquod ſpeciale vel generale no
men quo cõplectamur hec tria: neq; occurrit
aĩo qꝛ excedit ſupereminẽtia diuinitatis vſi
tati eloquij facultatem. Verius enim cogitat
deus q̃ dicit: ⁊ verius eſt q̃ cogitat. Cum
enim dicimus: non eundẽ eſſe iacob qui eſt
abraã. iſaac aũt nec abraam eſſe nec iacob:
tres eſſe vtiq; fatemur abraã: iſaac: ⁊ iacob.
Sed cum querit qd tres: reſpondemus tres
homines nomine ſpeciali eos pluraliter ap
pellantes: generalĩ autem ſi dicamus tria ani
malia. homo enim ſicut veteres diffinierũt:
animal eſt rationale: mortale. Aut ſicut ſcri
pture noſtre loqui ſolent: tres animas cum a
parte meliore totum appellari placet. id eſt ab
anima: cum corpus ⁊ anima ſit totus homo.
Ita quippe dictum eſt in egyptum deſcen
diſſe cum iacob animas ſeptuagintaquinq;:
pro tot hominibus. Item cum dicimus equũ
tuum non eum eſſe qui meus eſt: ⁊ tertium
alicuius alterius: nec meum eſſe nec tuum: fa
temur tres eſſe. Et interroganti quid tres re
ſpondemus tres equos nomine ſpeciali: ge
nerali aũt tria animalia. Itẽ cũ dicimus bo
uem non eſſe equũ: canem vero nec bouem
eſſe nec equũ: tria quedã dicimus. ⁊ percun
tantibus quid tria: nõ iã ſpeciali nomine di
cimus tres equos: aut tres boues: aut tres
canes: quia nõ eadem ſpecie cõtinentur: ſed
generali tria animalia: ſiue ſuperiore genere
tres ſubſtantias: vel tres creaturas: vel tres
naturas. Quecunq; autem plurali numero
enunciant: ſpecialiter vno nomine: etiam ge
neraliter enunciari poſſunt. Nõ aũt oĩa que
generaliter vno nomine appellantur: etiam
ſpecialiter appellare vno nomine poſſum⁹.
Nã tres equos quod eſt nomen ſpeciale: eti
am animalia tria dicimus. Equũ vero ⁊ bo
uem: ⁊ canem: animalia tria tm̃ dicimus vel
ſubſtantias que ſunt generalia nomina: ⁊ ſi
qd aliud de his generaliter dici poteſt. Tres
vero equos: aut boues: aut canes que ſpecia
lia vocabula ſunt: nõ ea poſſum⁹ dicere. Ea
qppe vno nomine q̃uis pluraliter enuncia
mus: que cõiter habent illud qđ eo nomine
ſignificat. Abraam qppe ⁊ iſaac: ⁊ iacob: cõe
habent id qđ eſt homo. Itaq; dicuntur tres
homines. Equus quoq; ⁊ bos ⁊ canis: cõ
mune habent id quod eſt animal. Dicuntur
ergo tria animalia. Ita tres aliquas lau

ros: etiã tres arbores dicimus: laurum vero ⁊ mirtum ⁊ oleam: tantum tres arbores vel tres ſubſtãtias: aut tres naturas. atq; ita tres lapides: etiã tria corpora. lapidem vero ⁊ lignum ⁊ ferrũ: tm̃ tria corpora: vel ſi quo etiã ſuperiore generali nomine dici poſſunt. Pater ergo ⁊ filius ⁊ ſpiritusſanctus quoniã tres ſunt: queramus quid tres ſunt: ⁊ quid cõmune habeant. Non eniȝ cõmune illis eſt id quod pater eſt: vt inuicem ſibi ſint patres: ſicut amici: cum relatiue ad alterutrũ dicantur: poſſunt dici tres amici ꝙ inuicem ſibi ſunt. Non aũt hoc ibi: quia tantum pater ibi pater: nec duorum pater: ſed vnici filij. Nec tres filij: cum pater ibi non ſit filius nec ſpiritusſanctus. Nec tres ſpiritusſancti: quia ⁊ ſpiritusſanctus propria ſignificatione qua etiam donum dei dicitur nec pater nec filius. Quid igitur tres. Si enim tres perſone cõmune eſt eis id quod perſona eſt: ergo ſpeciale hoc: aut generale nomen eſt eis: ſi conſuetudinem loquendi reſpicimus. Sed vbi eſt nature nulla diuerſitas: ita ibi generaliter enunciantur aliqua plura vt etiam ſpecialiter enunciari poſſint. Nature enim differentia facit: vt laurus ⁊ mirtus ⁊ olea: aut equus: aut bos: aut canis. non dicantur ſpeciali nomine: iſte tres lauri: aut illi tres boues. ſed generali: vt iſte tres arbores: ⁊ illa tria animalia. Hic vero vbi nulla eſt eſſentie diuerſitas: oportet vt ſpeciale nomen habeant hec tria: quod tamen non inuenitur. Nam perſona generale nomen eſt: intantum vt etiam homo poſſit hoc dici: cum tantum interſit inter hominem ⁊ deum. Deinde in ipſo generali vocabulo: ſi propterea dicimus tres perſonas: quia cõmune eſt eis id quod perſona eſt. Alioquin nullo modo poſſunt ita dici quemadmodum non dicuntur tres filij: quia non commune eſt eis id quod eſt filius: cur non etiam tres deos dicimus: certe eniȝ quia pater perſona: ⁊ filius perſona: ⁊ ſpiritusſanctus perſona: ideo tres perſone. Quia ergo pater deus: ⁊ filius deus: ⁊ ſpiritusſanctus deus: cur non tres dij. Aut quoniam propter ineffabilem coniunctionem hec tria ſimul vnus deus: cur non etiam vna perſona: vt ita non poſſimus dicere tres perſonas: quãuis ſingulam quanq; appellemus perſonam quemadmodum non poſſumus dicere tres deos: quãuis quẽq; ſingulum appellemus deum: ſiue patrem: ſiue filium: ſiue ſpiritumſanctum. An quia ſcriptura non dicit tres deos: ſed nec tres perſonas alicubi ſcripturam commemorare inuenimus. An quia nec tres: nec vnam perſonam ſcriptura dicit hec tria. Legimus enim perſonam domini: non perſonam dominum: propterea licuit loquendi ⁊ diſputandi neceſſitate tres perſonas dicere. nõ quia ſcriptura dicit: ſed quia ſcriptura non contradicit. Si autem diceremus tres deos: contradiceret ſcriptura dicens. Audi iſrael: Deu. 6 dominus deus tuus deus vnus eſt. Cur ergo ⁊ tres eſſentias non licet dicere: quod ſimiliter ſcriptura ſicut non dicit: ita nec contradicit. Nam eſſentia ſi ſpeciale nomen eſt cõmune tribus: cur non dicantur tres eſſentie: ſicut abraȝ: iſaac: ⁊ iacob: tres homines quia homo ſpeciale nomen eſt cõmune omnibus hominibus. Si autem ſpeciale nomen non eſt eſſentia: ſed generale: quia homo ⁊ pecus ⁊ arbor ⁊ ſidus ⁊ angelus dicitur eſſentia: cur nõ dicuntur iſte tres eſſentie: ſicut tres equi dicuntur tria animalia: et tres lauri dicuntur tres arbores: ⁊ tres lapides tria corpora. Aut ſi propter vnitatem trinitatis non dicuntur tres eſſentie: ſed vna eſſentia: cur non propter eandem vnitatem non dicuntur tres ſubſtantie: vel perſone: ſed vna ſubſtantia ⁊ vna perſona. Quam enim eis eſt cõmune nomen eſſentie: ita vt ſingulus quiſq; dicatur eſſentia: tam illis commune eſt vel ſubſtantie vel perſone vocabulum. Quod enim de perſonis ſecundũ noſtrã: hoc de ſubſtantijs ſecundũ grecorum cõſuetudinẽ ea que diximus oportet intelligi. Sic enim dicunt illi tres ſubſtantias vnam eſſentiam: quemadmoduȝ nos dicimus tres perſonas vnã eſſentiam vel ſubſtantiã. Quid igitur reſtat: niſi vt fateamur loquendi neceſſitate parta hec vocabula: cum opus eſſet copioſa diſputatione aduerſum inſidias vel errores hereticorum: Cũ enim conaretur humana inopia loquẽdo: proferre ad hominum ſenſus: quod in ſecretario mentis pro captu tenet: de domino deo creatore ſuo: ſiue per piam fidẽ: ſiue per qualemcunq; intelligentiã: timuit dicere tres eſſentias: ne intelligeretur in illa ſumma equalitate vlla diuerſitas. Rurſus nõ eſſe tria quedã: nõ poterat dicere quod ſabellius. quia dixit: in here/

Ayuntamiento de Madrid

ſim lapſus ē. Certiſſime quippe ⁊ de ſcripturis cognoſcit͛ qđ pie credendum eſt: ⁊ aſpectu mētis indubitata ꝑceptione perſtringit: ⁊ patrem eſſe ⁊ filium ⁊ ſpiritumſanctum: nec eundem filium eſſe qui pater eſt: nec ſpiritumſanctum eundem patrem eſſe vel filiū. Queſiuit quid tria diceret: ⁊ dixit ſubſtantias ſiue perſonas: quibus nominibus non diuerſitatem intelligi voluit: ſed ſingularitatem noluit: vt non ſolum ibi vnitas intelligatur: ex eo ꝙ dicitur vna eſſentia. Sed et trinitas: ex eo ꝙ dicuntur tres ſubſtātie vel ꝑſone. Nam ſi hoc eſt deo eſſe quod ſubſiſtere: ita non erant dicende tres ſubſtantie: vt non dicuntur tres eſſentie: quemadmodum quia hoc ē deo eſſe qđ ſapere: ſicut non tres eſſentias: ita nec tres ſapiētias dicim⁹. Sic enim quia hoc illi eſt deum eſſe quod eſt eſſe: tam tres eſſentias ꝙ̄ tres deos dici fas non eſt. Si autem aliud eſt deo eſſe: aliud ſubſiſtere: ſicut aliud deo eſſe: aliud patrem eſſe vel dominum eſſe. quod enim eſt ad ſe dicitur. pater autem ad filium: ⁊ dominus ad ſeruientem creaturam dicitur: relatiue ergo ſubſiſtit: ſicut relatiue gignit: ⁊ relatiue dominatur. Ita iam ſubſtantia non erit ſubſtantia: quia relatiuum erit. Sicut enim ab eo qđ eſt eſſe appellatur eſſentia: ita ab eo qđ eſt ſubſiſtere ſubſtantiam dicimus. Abſurdum eſt autem: vt ſubſtantia relatiue dicat͛. Omnis enim res ad ſeipſam ſubſiſtit: quāto magis deus. Si tamen dignum ē: vt deus dicatur ſubſiſtere.

De ſubſtantia ⁊ eſſentia.

Capitulum. v.

d De his enim rebus recte intelligitur: in quibus ſubiectis: ſunt ea que in aliquo ſubiecto eſſe dicuntur: ſicut color aut forma in corpore. Corpus enim ſubſiſtit: ⁊ ideo ſubſtantia eſt. Illa vero in ſubſiſtente atq; ſubiecto corpore: que non ſubſtantie ſunt: ſed in ſubſtantia. ⁊ ideo ſi eſſe deſinat: vel ille color. vel illa forma: non adimunt corpori eſſe corpus: quia non hoc ei ē eſſe: quod illam vel illam formam coloremq; retinere. Res vero mutabiles neq; ſimplices proprie dicuntur ſubſtantie. Deus autem ſi ſubſiſtit vt ſubſtantia proprie dici poſſit: ineſt in eo aliquid tanq; in ſubiecto: et non eſt ſimplex: cui hoc ſit eſſe quod illi eſt. ⁊ quicquid aliud de illo ad illum dicitur: ſicut magnus: omnipotens: bonus: ⁊ ſi quid huiuſmodi de deo nō incōgrue dicitur. Nefas eſt autem dicere vt ſubſiſtat: ⁊ ſubſit deus bonitati ſue atq; illa bonitas non ſubſtantia ſit vel potius eſſentia: neq; ipſe deus ſit bonitas ſua: ſed in illo ſit tanq; in ſubiecto. Unde manifeſtum eſt deū abuſiue ſubſtātiam vocari: vt nomine vſitatiore intelligatur eſſentia: quod vere ⁊ proprie dicitur: ita vt fortaſſe ſolum deum dici oporteat eſſentiam. Eſt enim vere ſolus,: qui incōmutabilis eſt: idq; nomen ſuū famulo ſuo moyſi enūtiauit: cum ait: Ego ſum qui ſum: Et dices ad eos: qui eſt miſit me ad vos. Exo. Sed tamen ſiue eſſentia dicatur quod proprie dicitur: ſiue ſubſtantia quod abuſiue: vtrunq; ad ſe dicitur: non relatiue ad aliquid. Unde hoc ē deo eſſe quod ſubſiſtere. ⁊ ideo ſi vna eſſentia trinitas: vna etiam ſubſtātia fortaſſis igitur cōmodius dicuntur tres perſone: ꝙ̄ tres ſubſtantie.

De tribus perſonis vnius eſſentie.

Capitu. vj.

ſ Sed ne vobis videar ſuffragari: hoc quoq; requiramus. Quanq; ⁊ illi ſi vellent ſicut dicunt tres ſubſtantias: tres hypoſtaſes: poſſent dicere tres perſonas. tria proſopa. Illud autem maluerunt: quod forte ſecundum lingue ſue conſuetudinem aptius diceretur. Namq; ⁊ in perſonis eadē ratio eſt. Non enim aliud eſt deo eſſe: aliud perſonā eſſe: ſed omnino idem. Nam ſi eſſe ad ſe dicitur: perſona vero relatiue: ſic dicamus tres perſonas patrem ⁊ filiū ⁊ ſpiritumſanctū: quemadmodum dicuntur aliqui tres amici: aut tres propinqui: aut tres vicini: ꝙ ſint ad inuicem: non ꝙ vnuſquiſq; eorum ſit ad ſeipſum. Quapropter quilibet ex eis amicus eſt duorū ceterorum: aut propinquus: aut vicinus: quia hec nomina relatiuam ſignificationem habent. Quid ergo non placet vt dicamus patrē perſonam eſſe filij: ⁊ ſpiritusſancti: aut filium perſonā eſſe patris ⁊ ſpiritusſancti: aut ſpiritumſanctū perſonam eſſe patris ⁊ filij: Sed neq; perſona ita dici alicubi ſolet: neq; in hac trinitate cum dicimus perſonam patris: aliud di

Ayuntamiento de Madrid

cimus ꝙ̄ ſubſtantiam patris. Quo circa vt ſubſtantia patris ipſe pater eſt: nō quo pater eſt. ſed quo eſt. ita ⁊ ꝑſona patris: non aliud ꝙ̄ ipſe pater eſt. ad ſe quippe dicitur perſona: non ad filium: vel ſpiritumſanctum. ſicut ad ſe dicitur deus: ⁊ magnus: ⁊ bonus: ⁊ iuſtus: ⁊ ſi quid aliud huiuſmodi. Et quemadmoduꝫ hoc illi eſt eſſe ꝙ deum eſſe: ꝙ magnuꝫ: ꝙ bonum eſſe. ita hoc illi ē eſſe: ꝙ perſonam eſſe. Cur ergo nō hec tria ſimul vnā ꝑſonam dicimus: ſicut vnam eſſentiā ⁊ vnū deum. ſed tres dicimus perſonas: cum tres deos: aut tres eſſentias nō dicamus: niſi quia volumus: vel vnū aliquod vocabulum ſeruire huic ſignificationi qua intelligitur trinitas: ne omnino taceremus interroganti: quid tres: cum tres eſſe fateremur: Nam ſi genus eſt eſſentia. ſpecies autem ſubſtantia ſiue perſona: vt nonnulli ſentiunt: omitto illud quod iam dixi: oportere appellare tres eſſentias: vt appellantur tres ſubſtantie vel perſone. ſicut appellātur tres equi eademq́ꝫ animalia tria: cum ſit ſpecies equus: animal genus. Neqꝫ enim ſpecies ibi pluraliter dicta eſt: ⁊ genus ſingulariter: tanqꝫ diceretur tres equi vnū animal. ſed ſicut tres equi ſpeciali nomine: ita tria animalia generali nomine. Quod ſi dicunt ſubſtantie: vel ꝑſone nomine non ſpeciem ſignificari: ſed aliquid ſingulare atqꝫ indiuiduum: vt ſubſtātia vel perſona: nō ita dicatur ſicut dicitur homo quod cōmune eſt omnibus hominibus. Sꝫ quomodo dicitur hic homo. velut abraam: velut iſaac: velut iacob: vel ſi quis alius qui etiam digito preſens demonſtrari poſſit. ſic quoqꝫ illos eadē ratio ꝯſequetur. Sicut enim dicuntur abraam: iſaac ⁊ iacob tria indiuidua ita tres homines: ⁊ tres anime. Cur ergo pater ⁊ filius ⁊ ſpirituſſanctus: ſi ſecūduꝫ genus ⁊ ſpeciem ⁊ indiuiduū etiā iſta diſſerimus: non ita dicuntur tres eſſentie vt tres ſubſtantie ſeu perſone: ſed hec vt dixi omitto. Illud dico: ſi eſſentia genus eſt: vna eſſentia iam non habet ſpecies. ſicut quia genus eſt animal: vnuꝫ animal iam nō habet ſpecies. Non ſunt ergo tres ſpecies vnius eſſentie: pater ⁊ filius ⁊ ſpirituſſanctus. Si autē ſpecies eſt eſſentia: ſicut ſpecies eſt homo. tres vero ille quas appellamus ſubſtantias ſiue perſonas. ſic eandem ſpeciē cōmuniter habent: quemadmoduꝫ abraam ⁊ iſaac ⁊ iacob. ſpeciem que homo dicitur communiter habent. nō ſicut homo ſubdiuiditur in abraam: iſaac: ⁊ iacob. ita vnus homo ⁊ in aliquos ſingulos homines ſubdiuidi poteſt. oīno enim non poteſt: quia vnus homo iam ſingulus homo eſt. Cur ergo vna eſſentia in tres ſubſtantias vel perſonas ſubdiuiditur. Nam ſi eſſentia ſpecies eſt ſicut homo: ſic eſt vna eſſentia ſicut vnus homo: an ſicut dicimus aliquos tres homines eiuſdem ſexus: eiuſdē tēperationis corporis: eiuſdemqꝫ animi vnaꝫ eſſe naturā. tres eniꝫ ſunt homines: ſed vna natura. Sic etiam ibi dicimus tres ſubſtantias vnā eſſentiā: aut tres perſonas vnaꝫ ſubſtātiaꝫ vel eſſentiā. Hoc vero vtcunqꝫ ſimile eſt: quia ⁊ veteres qui latine locuti ſunt: antequaꝫ haberent iſta nomina: que non diu eſt vt in vſum venerunt. id eſt eſſentiam vel ſubſtantiaꝫ pro his naturā dicebant. Nō itaqꝫ ſecunduꝫ genus ⁊ ſpecies iſta dicimus. ſed quaſi ſecundū cōmunē eandemqꝫ materiem. Sicut ex eodem auro ſi fierent tres ſtatue: diceremus tres ſtatuas vnū aurum. nec tamen diceremus genus aurū: ſpecies autē ſtatuas. nec aurum ſpeciem: ſtatuas vero indiuidua. Nulla quippe ſpecies indiuidua ſua tranſgreditur: vt aliquid extra comprehendat. Cuꝫ eniꝫ diffiniero quid ſit homo: quod eſt nomen ſpeciale: ſinguli quiqꝫ homines qui ſunt indiuidua eadem diffinitiōe cōtinētur: nec aliquid ad eā pertinet quod homo non ſit. Cum vero aurū diffiniero: nō ſole ſtatue ſi auree fuerint: ſed et anuli: ⁊ ſi quid aliud de auro fuerit ad aurum pertinebit: ⁊ ſi nihil inde fiat: aurum dicitur quia etiaꝫ ſi nō ſint auree: nō ideo nō erunt ſtatue. Item nulla ſpecies excedit diffinitioneꝫ generis ſui. Cum enim diffiniero animal: quoniā generis huius ſpecies eſt equus: omnis equus animal eſt: nō autē ſtatua oīs aurum eſt. Ideo quāuis in tribus ſtatuis aureis: recte dicamus tres ſtatuas vnum aurum: non tamē ita dicimus vt genus aurum: ſpecies vero ſtatuas intelligamus. Nec ſic ergo trinitatē dicimus tres perſonas vel ſubſtantias: vnam eſſentiam ⁊ vnum deum: tanquā ex vna materia tria quedaꝫ ſubſiſtāt: etiā ſi quicquid illud eſt: in his tribus explicatum ſit. Non eniꝫ aliquid aliud eius eſſentie eſt:

BIBLIOTECA MUNICIPAL MADRID

Ayuntamiento de Madrid

preter iſtā trinitatem: tamen tres perſonas
eiuſdē eſſentie vel tres perſonas vnā eſſen
tiam dicimus. tres autē perſonas ex eadē
eſſentia nō dicimus: quaſi aliud ibi ſit quod
eſſentia eſt: aliud quod perſona. ſicut tres
ſtatuas ex eodē auro poſſumus dicere. Ali
ud enim illic eſt eſſe aurū: aliud eſſe ſtatuas.
Et cum dicuntur tres homines vna natura:
vel tres homines eiuſdē nature poſſunt etiā
dici tres homines ex eadem natura: quia ex
eadē natura: et alij tres homines poſſunt exi
ſtere. In illa vero eſſentia trinitatis: nullo mō
alia qlibet pſona ex eadē eſſentia poteſt exiſte
re. Deinde in his rebus non tantū eſt vnus
homo: quantū tres homines ſimul. Et plus
ſunt aliquid homines duo: qȝ vnus homo.
Et in ſtatuis equalibus plus auri eſt tres ſi/
mul: qȝ ſingule ſtatue. et minus auri eſt vna
qȝ due. At in deo nō ita eſt. Nō enim maior
eſſentia eſt pater. et filius et ſpiritusſanctus ſi
mul qȝ ſolus pater aut filius. Sȝ tres ſimul
ille ſubſtantie ſiue pſone ſi ita dicende ſunt:
equales ſunt ſingulis: quod animalis homo
non percipit. Non enim poteſt cogitare niſi
moles et ſpacia: vel minuta vel grandia voli
tantibus ī animo eius phātaſmatibus: tāqȝ
imaginibus corporū. Ex qua imundicia do
nec purget: credat in patrem et filium et ſpiri
tumſanctum: vnū deum: ſolum: magnum
omnipotentē: bonū: iuſtum: miſericordē:
omnium viſibiliū et inuiſibiliū conditorem.
et quicquid de illo pro humana facultate digne
vereqȝ dici poteſt. Neqȝ cū audierit patrem
ſolum deū: ſeparet inde filium: aut ſpiritum
ſanctū. Cum eo quippe ſolus deus: cū quo et
vnus deus ē: qr et filiū cū audimus ſolū deū
ſine vlla ſeparatione patris aut ſpiritus ſan
cti oportet accipere: atqȝ ita dicat vnā eſſen
tiā: vt nō exiſtimet aliud alio vel maius vel
melius: vel ex aliqua parte diuerſum. Non
tamē vt pater ipſe ſit et filius et ſpūſſanctus: et
quicqd aliud ad alterutrū ſingula dicuntur.
ſicut verbū quod non dicit niſi filius: aut do
nū qd non dicit niſi ſpiritusſanctus. propter
quod etiam pluralē numerum admittunt: ſi
Ioh. 10 cut in euangelio ſcriptū eſt: Ego et pater vnū
ſumus. Et vnum dixit: et ſumus. Vnū ſe
cundū eſſentiam qd idem deus. ſumus ſecun
dum relatiuū: quod ille pater: hic filius. Ali
quando et tacetur vnitas eſſentie: et ſola plu
raliter relatiua cōmemorantur. Veniemus ibi.
ad eū ego et pater: et habitabimus apud eū.
Veniemus et habitabimus pluralis nume
rus eſt: qr pdictū ē: Ego et pater. id ē pater
et filius: que relatiue ad inuicē dicunt. Ali/
quādo latenter omnino. ſicut in geneſi: Faci/
amus hominē ad imaginem et ſimilitudinē
noſtrā. Et faciamus: et noſtrā: pluraliter di
ctū eſt: et niſi ex relatiuis accipi nō pōt. Non
enim vt facerent dij: aut ad imaginē et ſimili
tudinem deorū: ſed vt facerent pater et filius
et ſpūſſanctus ad imaginē patris et filij et ſpi/
ritusſancti: vt ſubſiſteret homo imago dei.
Deus autem trinitas. Sed quia non omni
no equalis fiebat illa imago dei: tanqȝ non
ab illo nata: ſed ab eo creata. Huius rei ſig
nificande cauſa ita imago eſt: vt ad imaginē
ſit. id eſt non equatur parilitate: ſed quadam
ſimilitudine accedit. Non enim locorū inter
uallis: ſed ſimilitudine acceditur ad deum: et
diſſimilitudine receditur ab eo. Sunt enim
qui ita diſtinguunt vt imaginem velint eſſe
filium. hominem vero non imaginem: ſed
ad imaginē. Refellit autē eos apoſtolus di
cens: Vir quidem non debet velare caput:
cū ſit imago et gloria dei. Non dixit ad ima
ginem: ſed imago. Que tamen imago cum
alibi dicitur: Ad imaginem: non quaſi ad fi
lium dicit: que imago equalis eſt patri: alio
quin non diceret ad imaginē noſtram. Quo
modo enim noſtram: cum filius ſolius pa/
tris imago ſit. Sed propter imparē vt di/
ximus ſimilitudinē: dictus eſt homo ad ima
ginem. et ideo noſtrā. vt imago trinitatis eſ
ſet homo: nō trinitati equalis ſicut filius pa/
tri: ſed accedens vt dictum eſt quadam ſimi
litudine. ſicut in diſtantibus ſignificatur que/
dam vicinitas: non loci: ſed cuiuſdam imita
tionis. Ad hoc enim et dicitur: Refor/
mamini in nouitate mentis veſtre. Quibus
item dicit: Eſtote itaqȝ imitatores dei ſicut
filij cariſſimi. Nouo enim homini dicitur:
Qui renouatur in agnitionē dei: ſecundū
imaginē eius qui creauit eum. Aut ſi iam pla
cet propter diſputandi neceſſitatem: etiam ex/
ceptis nominibus relatiuis. pluralē nume/
rū admittere: vt vno nomine reſpondeat:
cū queritur: quod tria: et dicere tres ſubſtan/
tias: ſiue tres perſonas. nulle moles aut in
terualla cogitentur: nulla diſtantia quantu/

ſecundū diſſimilitudinis: aut vt intelligatur aliud alio vel paulo minus quocumq; modo minus eſſe aliud alio poteſt: vt neq; perſonarum ſit confuſio: nec talis diſtinctio qua ſit impar aliquid. Quod ſi intellectu capi nō pōt: fide teneatur: donec illuceſcat in cordibus ille: qui ait per prophetam. Niſi credideritis nō intelligetis.

Explicit liber ſeptimus.

Incipiūt capitula libri octaui.

i De indifferēti magnitudine trinitatis in qua nō eſt plus ipſa trinitas ſimul quā ſingula queq; perſona.

ij Nō de eſſentia veritatis que eſt trinitas deus: nihil corporeū neq; mutabile debeat cogitari.

iij De vero et ſūmo et vno bono.

iiij De dilectiōe in deū per fidē.

v De ſacramēto incarnatiōis dn̄i: et ſaluatoris noſtri ieſu chriſti.

vi Quid in ſanctis quos nō vidimus diligamus.

vij De vera dilectiōe.

viij Quod qui fratrē diligit deū diligat: q amat et ipaz dilectionē que ex deo et deus eſt.

ix Quod ex ea forma qua diligitur iuſtus: diligatur deus: quia nō poteſt ea que dilectionē excitat forma nō diligi: eadēq; eſt deus: qz deus caritas eſt.

x De amāte et quod amatur et amore.

Aurelij auguſtini proemiū in librū. viij.

d Iximus alibi ea dici proprie in illa trinitate diſtincte ad ſingulas perſonas pertinētia: que relatiue dicūtur ad inuicē: ſicut pater et filius et vtriuſq; donū ſpiritusſanctus. Nō eni pater trinitas: aut filius trinitas: aut trinitas donum. Quod vero ad ſe dicūtur ſinguli: nō dici pluraliter tres: ſed vnā ipaz trinitatē: ſicut deus pater: deus filius: deus ſpiritusſanctus. Et dn̄s pater: dn̄s filius: dn̄s ſpiritusſanctus. Et omnipotēs pater: oipotens filius: oipotēs ſpiritusſanctus. Nec tñ tres dij: aut tres dn̄i: aut tres oipotentes. Sed vnus deus: dominus: oipotēs: ipſa trinitas: et quicquid aliud: nō ad inuicē relatiue: ſed ad ſe ſinguli dicitur. Hoc eniz ſecundū eſſentiā dicitur quia hoc eſt ibi eſſe: q magnū eſſe: q bonū: q ſapientē eſſe: et quicquid aliud ad ſe vnaqueq; ibi perſona: vel ipſa trinitas dicitur. Ideoq; dici tres perſonas: vel tres ſubſtātias: nō vt aliqua itelligatur diuerſitas eſſentie: ſed vt vel vno aliquo vocabulo reſpōderi poſſit: cū dicitur quid tres: vel quid tria: tātaq; eſſe equalitatē in ea trinitate: vt non ſolū pater nō ſit maior quā filius: quod attinet ad diuinitatē: ſed nec pater et filius ſimul maius aliquid ſint quā ſpiritusſanctus: aut ſingula queq; perſona quelibet triū: minus aliqd ſit quā ipſa trinitas. Dicta ſunt hec: et ſi ſepius verſando repetantur: familiarius quidē innoteſcunt. Sed et modus aliquis adhibēdus ē: deoq; ſupplicandū deuotiſſima pietate: vt intellectū aperiat: et ſtudiū cōtentionis aſſumat quo poſſit mente cerni eſſentia veritatis: ſine vlla mole: ſine vlla mobilitate. Nūc itaq; in quantū ipſe adiuuat creator mire miſericors: attendamus hec que modo tā interiora quā ſuperiora tractabimus: cū ſit eadē ſeruata illa regula: vt quod intellectui noſtro nōdū eluxerit: a firmitate fidei nō dimittatur.

De indifferenti magnitudine trinitatis in qua non eſt plus ipſa trinitas ſimul quā ſingula queq; perſona.

Capi. primū.

d Icimus eniz non eſſe in hac trinitate maius aliquid duas aut tres perſonas quā vnā earū: qđ nō capit cōſuetudo carnalis: nō ob aliud niſi: quia vera que creata ſunt ſentit vt poteſt: veritatē autē ipſā qua creata ſunt nō poteſt intueri. Nā ſi poſſet: nullo modo eſſet lux iſta corporea māifeſtior quā hoc quod diximus. In ſubſtantia quippe veritatis: quoniā ſola vera eſt: nō eſt maior aliqua: niſi que verius eſt. Quicquid autē intelligibile atq; incōmutabile eſt: nō aliud alio verius eſt: qz eque incommutabiliter eternū eſt. Nec quod ibi magnū dicitur: aliūde magnū eſt: quā eo quod vere eſt. Quapropter vbi magnitudo ipſa veritas eſt: quicquid plus habet magnitudinis: neceſſe eſt vt plus habeat veritatis. Quicquid ergo plus veritatis nō habet: nō habet plus etiā magnitudinis. Porro quod

Ayuntamiento de Madrid

plus habet veritatis: ꝑfecto verius eſt: ſicut maius ē qḋ plus habet magnitudinis: hoc ergo ibi eſt maius qḋ verius. Non autē verius ē pater ⁊ filius ſimul: q̄ ſingulus pater: aut ſingulus filius. Nō igitur maius aliqd vtrūq; ſimul: q̄ ſingulū eoꝝ. Et qm̄ eque vere ē etiā ſpiritusſanctus: nec pater ⁊ filius ſimul: maius aliquid eſt q̄ ipſe: q2 nec verius ē. Pater quoq; ⁊ ſpiritusſanctus ſimul: qm̄ veritate nō ſuperant filiū: Nō enim verius ſunt: nec magnitudine ſuperant. Atq; ita filius ⁊ ſpiritusſanctus ſimul: tam magnum aliquid ſunt: q̄ pater ſolus: q2 tam vere ſunt. Sic ⁊ ipſa trinitas tā magnum eſt: q̄ vnaqueq; ibi ꝑſona. Nō eniꝫ ibi maior ē que verior nō eſt: vbi eſt ipſa veritas magnitudo. Quia in eſſentia veritatis: hoc eſt verꝫ eſſe qḋ eſt eſſe: ⁊ hoc eſt eſſe qḋ eſt magnū eſſe. hoc ergo magnū eſſe: qḋ veruꝫ eſſe. Qḋ igiť ibi eque veruꝫ eſt: etiam eque magnum ſit: neceſſe eſt.

Qḋ de eſſentia veritatis q̄ ē trinitas deꝰ nihil corporeū neq; mutabile debeat cogitari.

Capi. ij.

i

N corporibus autem fieri poteſt: vt eque verum ſit hoc aurū atq; illud: ſed maius hoc ſit q̄ illud: q2 non eadem ibi eſt magnitudo que veritas. Aliudq; illi eſt auruꝫ eſſe: aliud magnū eſſe. Sic ⁊ in animi natura: ſecundū q̄ diciť magnus animus non ſecundum hoc dicitur verus animus. Animū enim veruꝫ habet etiam q nō ē magnanimus: quādo qdē corporis ⁊ animi eſſentia: nō eſt ipſius veritatis eſſentia: ſicut eſt trinitas deus vnus: ſolus: magnus: verus: verax: veritas. Que ſi cogitare conamur quantū ſinit ⁊ donat: nullus cogitetur ꝑ locoꝝ ſpacia contactus aut complexus. quaſi triuꝫ corporum nulla cōpago iunctu re: ſicut tricorporē geryonē fabule ferūt: ſꝫ quicqd animo tale occurrerit: vt maius ſit i trib9 q̄ i ſingulis: minuſq; in vno q̄ i duobus: ſine vlla dubitatione reſpuať. Ita eniꝫ reſpuit eſſe corporeuꝫ. In ſpiritalibus autē: omne mutabile qḋ occurrerit nō putet deꝰ. Nō enim parue noticie pars eſt: cuꝫ de profundo iſto in illā ſummitatem reſpiramus: ſi antequā ſcire poſſumus quid ſit deus: poſſumus iā ſcire quid nō ſit. Non eſt enim certe nec terra: nec celū: nec quaſi terra ⁊ celū: nec tale aliqd quale videmus i celo: nec quicquid tale nō videmus: ⁊ eſt fortaſſis in celo. Nec ſi augeas imaginatiōe cogitatiōis lucē ſolis quantū potes: ſiue quo ſit maior: ſiue quo ſit clarior: millies tantum: aut innumerabiliter: neq; hoc eſt deus. Nec ſicut cogitanť angeli mūdi ſpiritus celeſtia corpora inſpirantes: atq; ad arbitriuꝫ quo ſeruiunt deo mutantes atq; verſantes: nec ſi oēs cum ſint milia milium in vnū collati: vnus fiant. nec tale aliqd deus ē. Nec ſi eoſdē ſpiritus ſine corporibꝰ cogites: qḋ quidem carnali cogitationi difficillimū ē. Ecce vide ſi potes O aia ꝑgrauata corpore qḋ corrumpiť: ⁊ onuſta terrenis cogitationibus multis ⁊ varijs: ecce vide ſi potes: deus veritas eſt. Hoc eniꝫ ſcriptū ē: Quoniā deus lux eſt. non quō iſti oculi vident: ſed quō videt cor: cū audit veritas eſt. j.Jo. Noli querere qd ſit veritas: ſtatī enim ſe opponūt caligines imaginū corporalium: ⁊ nubila phātaſmatū: ⁊ ꝑturbabunt ſerenitatem: que primo ictu diluxit tibi: cū dicerē veritas. Ecce i ipſo primo ictu: quo velut coruſcatione perſtringeris: cū diciť veritas. Mane ſi potes: ſed nō potes. Relaberis in iſta ſolita atq; terrena. Quo tandē pondere queſo relaberis niſi ſordiuꝫ contractaruꝫ cupiditatis viſco ⁊ peregrinationis erroribus.

De vero ſummo et vno bono.

Capitu. iij.

e

Cce iteruꝫ vide ſi potes. Nō amas certe niſi bonuꝫ: quia bona eſt terra altitudine montiū ⁊ temperamento colliū: ⁊ planicie campoꝝ: ⁊ bonuꝫ ꝑdium. amenū ⁊ fertile: ⁊ bona domꝰ: paribus membris diſpoſita: ⁊ āpla: ⁊ lucida: ⁊ bōa animalia animata corpora: ⁊ bonus aer modeſtus ⁊ ſalubris: ⁊ bonus cibus ſuauis atq; aptus valitudini: ⁊ bona valitudo ſine doloribus ⁊ laſſitudine: ⁊ bona facies hominis dimenſa pariliter ⁊ affecta hilariter ⁊ luculenter colorata. Et bonus animus amici conſenſionis dulcedine ⁊ amoris fide. Et bonꝰ vir iuſtꝰ: ⁊ bone diuitie: q2 facile expediunt. Et bonū celuꝫ cum ſole ⁊ luna ⁊ ſtellis ſuis. Et boni angeli. ſancta obediētia. Et bona locutio ſuauiter docens: ⁊ congruenter monens audientem. Et bonū carmen: canorū numeris: ⁊ ſententijs graue. Quid plura ⁊ plura: Bo/

nū hoc: ⁊ bonū illud. Tolle hoc ⁊ illud: ⁊ vi/
de ipſum bonum ſi potes: ita deum videbis.
Non alio bono bonum: ſed bonum omnis
boni. Neq; enim in his omnibus vel que cō
memoraui: vel que alia cernunt̄ ſiue cogitan
tur: diceremus aliud alio melius cū vere iu
dicamus: niſi eſſet nobis impreſſa notio ipſi
us boni: ſecūdum q̄ ⁊ pbaremus aliquid:
⁊ aliud alij pponeremus. Sic amādus de
us: nō hoc ⁊ illud bonū: ſʒ ipſuz bonū. Que
renduz enim bonuz anime: nō cui ſupuolitet
iudicando: ſed cui hereat amando. Et qd
hoc niſi deus. Nō bonus animus: aut bon⁹
angelus: aut bonū celū: ſed bonū bonū. Sic
enim forte facilius aduertit: quid velim dice
re. Cū eniz audio: verbi gratia: q̄ dicit̄ ai⁹
bonus: ſicut duo verba ſunt: ita ex eis verbis
duo quedā intelligo. Aliud quo animus eſt:
aliud quo bonus. Et quidē vt animus eſſet:
nō egit ipſe aliqd. Nō enim iā erat: qui age
ret vt eſſet. Vt aūt ſit bonus animus: video
agendū eſſe voluntate. non quia id ipſuz quo
animus eſt: nō eſt aliquid boni. Nam vnde
iam dicitur ⁊ veriſſime dicitur corpore me/
lior: ſed ideo nondū dicit̄ bonus animus: q2
reſtat ei actio voluntatis: qua ſit pſtantior:
quā ſi neglexerit: iure culpatur: recteq; dicit̄
nō bonus animus. Diſtat enim ab eo q hoc
agit. Et quia ille laudabilis: profecto iſte qui
hoc nō agit vituperabilis eſt. Cuz vero agit
hoc ſtudio: ⁊ fit bonus animus: niſi ſe ad ali/
quid ꝯuertat quod ipſe nō eſt: nō poteſt hoc
aſſequi. Quo ſe aūt ꝯuertit vt fiat bonus ani
mus: niſi ad bonuz: cū hoc amat ⁊ appetit: et
adipiſcitur. Vnde ſi rurſus ſe auertat: fiatq;
nō bonus: hoc ipſo q̄ ſe auertit a bono: niſi
maneat in ſe illud bonuz vnde ſe auertit: nō
eſt quo ſe iterum ſi voluerit emendare ꝯuer
tat. Quapropter nulla eſſent mutabilia bona
niſi eſſet incōmutabile bonum. Cum itaque
audis bonum hoc ⁊ bonū illud: que poſſunt
alias dici etiam nō bona: ſi potueris ſine il/
lis que participatione boni bona ſunt: perſpi
cere ipſum bonum: cuius participatione bo/
na ſunt. ſimul eniz ⁊ ipſam intelligis cum au
dis hoc aut illud bonum. Si ergo potueris:
illis detractis p ſeipſum perſpicere bonū: p/
ſpexeris deū: Et ſi amore inheſeris: cōtinuo
beatificaberis. Pudeat aūt cū alia nō amen
tur: niſi q2 bona ſunt: eis inherendo nō ama
re bonū ipſum: vnde bona ſunt. Illud etiam
qđ animus tantū q2 eſt animus: etiā nōdū eo
modo bonus quo ſe ꝯuertit ad incōmutabile
bonū: ſed vt dixi tantū animus: cū ita nobis
placet vt eū omni, etiā luci corporee cū bene
intelligimus pferamus: nō in ſeipſo nobis
placet: ſed in illa arte qua fact⁹ eſt. Inde eniz
approbat factus vbi videt̄ fuiſſe faciendus:
hoc eſt veritas: ⁊ ſimplex bonum. Nō enim
eſt aliud aliqd q̄ ipſuz bonū: ac p hoc etiā ſū/
mū bonū. Non enim minui vel augeri bo/
nū poteſt: niſi qđ ex alio bono bonuz eſt. Ad
hoc ſe igit̄ animus fit. Tūc ergo volūtas na/
ture cōgruit vt pficiat̄ in bono animus: cum
illud bonū diligit̄ conuerſione volūtatis: vn
de eſt ⁊ illud qđ nō amittit̄: nec auerſione vo
lūtatis. Auertendo eniz ſeſe a ſummo bono
amittit animus vt ſit bonus animus: nō aūt
amittit vt ſit animus: cū ⁊ hoc iā bonū ſit cor
pore melius. hoc ergo amittit voluntas: qđ
voluntas adipiſcit̄. Iam eniz erat animus q
cōuerti ad id vellet a quo erat. Qui autē vel
let eſſe antequā eſſet: nondū erat. ⁊ hoc eſt bo/
nuz noſtrum vbi videmus vtrū eſſe debue
rit aut debeat quicquid eſſe debuiſſe: aut de/
bere comprehendimus: ⁊ vbi videmus eſſe
non potuiſſe niſi eſſe debuiſſet: quicquid etiā
quomō eſſe debuerit cōprehendimus. Hoc Act. 17
ergo bonum non longe poſitum eſt ab vno/
quoq; noſtrum. In illo enim viuimus: mo
uemur: ⁊ ſumus.

De dilectione in deum per fidem.
Capitulū. iiij.

Sed dilectione ſtandū eſt ad illud: ⁊ in
herendū illi: vt pſente perfruamur
a quo ſumus: quo abſente nec eſſe poſ 2 Co. 5
ſumus. Cū enim p fidē adhuc ambulam⁹:
nō p ſpeciē: nōdū vtiq; videmus deū. ſicut
idē ait: facie ad faciē: quē tñ niſi nunc iam di/
ligamus: nunq̄ videbimus. Sed quis dili/
git quod ignorat. Sciri enim aliqd ⁊ nō dili
gi poteſt. Diligi aūt quod neſcit̄: quero vtrū
poſſit: quia ſi non poteſt: nemo diligit deū an
teq̄ ſciat. Et quid eſt deum ſcire: niſi eū mē
te conſpicere: firmeq; percipere. Non enim
corpus eſt vt carneis oculis inquiratur. Sʒ
⁊ priuſq̄ valeamus conſpicere atq; pcipere
deū: ſicut cōſpici ⁊ percipi poteſt: qđ mundis

Ayuntamiento de Madrid

Mat. 5 cordibus ſcilicet. Beati eniꝫ mundicordes: q̄r
deuꝫ videbunt. niſi per fideꝫ diligat: non po
terit cor mundari: quo ad eũ videndum ſit
aptum ⁊ idoneuꝫ. Ubi ſunt eniꝫ illa tria: pro
pter que in animo edificanda: omniũ diuino
ruꝫ librorũ machinamẽta cõſurgunt: fides:
ſpes: caritas: niſi in aĩo credẽte quod nondũ
videt: ⁊ ſperãte atqꝫ amãte quod credit. Ama
tur ergo ⁊ quod ignoraꞇ: ſed tñ creditur. Mi
nimũ autẽ cauendũ eſt: ne credẽs animus id
quod nõ videt fingat ſibi aliquid quod nõ ē:
j. Thi. j ⁊ ſperet diligatqꝫ quod falſuꝫ eſt. Quod ſi
fit: nõ erit caritas de corde puro ⁊ cõſciẽtia
bona: ⁊ fide non ficta: que finis precepti eſt:
ſicut apoſtolus dicit. Neceſſe eſt autem cum
aliqua corporalia lecta vel audita que non vi
dimus: credimus. fingat ſibi aliquid aĩus in
liniamentis formiſqꝫ corporũ: ſicut occurrit
cogitanti: quod aut veruꝫ nõ ſit: aut etiaꝫ ſi
veruꝫ eſt quod rariſſime poteſt accidere: non
hoc tamẽ fide vt teneamus quicquã prodeſt
ſed aliud aliquid vtile: quod per hoc inſinua/
tur. Quis eniꝫ legentiuꝫ vel audientiuꝫ que
ſcripſit apoſtolus paulus: vł q̄ de illo ſcripta
ſunt: nõ fingat animo: ⁊ ipſius apoſtoli faciẽ
⁊ omniuꝫ quorum ibi nomina cõmemorã/
tur. Et cuꝫ in tanta hominũ multitudine qui
bus ille littere noteſcunt: alius aliter liniamẽ
ta figuraſqꝫ illoruꝫ corporuꝫ cogitet: vtiqꝫ
incertum eſt. Neqꝫ ibi occupatur fides no/
ſtra: qua facie corporis fuerint illi homines:
ſed tantuꝫ quia per dei gratiam ita vixerunt:
⁊ ea geſſerunt que ſcriptura illa teſtatur: hoc
⁊ vtile eſt credere: ⁊ nõ deſperandũ: ⁊ appe/
tenduꝫ. Nam ⁊ ipſius domini facies carnis
innumerabiliũ cogitationũ diuerſitate varia/
tur ⁊ fingitur: que tñ vna erat: quecũqꝫ erat.
Neqꝫ eniꝫ in fide noſtra quã de domino ie/
ſu chriſto habemus: illud ſalubre eſt quod ſi/
bi animus fingit: longe fortaſſe aliter quam
res ſe habet. Sed illud quod ſecundũ ſpeciẽ
de homine cogitamus. habemus eniꝫ quaſi
regulariter infixaꝫ humane nature noticiaꝫ:
ſecundũ quaꝫ quicquid tale aſpicimus: ſtatiꝫ
hominem eſſe cognoſcimus vł hominis for
maꝫ.

De ſacramẽto icarnatiõis dñi et ſaluatoris
noſtri ieſu chriſti.

Capitu. v.

Secundũ hanc noticiaꝫ cogitatio no/
f ſtra informatur: cum credimus pro
nobis deuꝫ hominẽꝫ factuꝫ: ad hu/
militatis exempluꝫ: ⁊ ad demonſtrã
daꝫ erga nos dilectioneꝫ dei. Hoc eniꝫ no/
bis prodeſt credere: ⁊ firmuꝫ atqꝫ inconcuſ/
ſum corde retinere: ſcilicet humilitateꝫ qua
natus eſt deus ex femina: ⁊ a mortalibus p
tantas cõtumelias perductus ad mortẽꝫ: ſu/
muꝫ eſſe medicamẽtuꝫ: quo ſuperbie noſtre
ſanaretur tumor: ⁊ altuꝫ ſacramẽtuꝫ quo pec
cati vinculuꝫ ſolueretur. Sic ⁊ virtuteꝫ mi/
raculoruꝫ ipſius ⁊ reſurrectionis eius: quo/
niaꝫ nouimus quid ſit omnipotentia: de om
nipotente deo credimus: ⁊ ſecunduꝫ ſpecies
⁊ genera reruꝫ vel natura inſita: vel experiẽ
tia collecta: de factis huiuſmodi cogitamus:
vt non ficta ſit fides noſtra. Neqꝫ eniꝫ no/
uimus facieꝫ virginis marie: ex qua ille a vi
ro intacta: neqꝫ in ipſo partu corrupta mirabi
liter natus eſt. Nec quibus mẽbroruꝫ linia/ Jo.
mentis fuerit lazarus: nec bethaniaꝫ: nec ſe/
pulchruꝫ: lapidemqꝫ illuꝫ que remoueri iuſ
ſit cũ cum reſuſcitaret vidimus. nec monu/
mentũ nouũ exciſuꝫ in petra vnde ipſe reſur Mat.
rexit. nec montẽ oliueti vnde aſcendit in ce/
luꝫ. Neqꝫ omnino ſcimus quicunqꝫ iſta nõ
vidimus: an ita ſint vt ea cogitamus: immo
vero probabilius exiſtimamus non eſſe ita.
Nanqꝫ cũ alicuius facies. vel loci vel homi/
nis: vel cuiuſlibet corporis eadẽ occurrerit
oculis noſtris que occurrebat animo: cũ eaꝫ
priuſqꝫ videremus cogitabamus: non par/
uo miraculo mouemur. Ita raro ⁊ pene nũ
quã accidit: ⁊ tamẽ ea firmiſſime credimus:
quia ſecundũ ſpecialẽ generalẽqꝫ noticiã que
certa nobis eſt cogitamus. Credimus eniꝫ
dominũ ieſum chriſtũ natũ de virgine que
maria vocabatur. Quid ſit autẽ virgo: ⁊ q̄d
ſit naſci: ⁊ quid ſit nomen propriũ non credi
mus: ſed prorſus nouimus. Utrũ autẽ illa
facies marie fuerit que occurrit animo cum
iſta loquimur aut recordamur: nec nouimꝰ
omnino: nec credimus. Itaqꝫ hic ſalua fide
licet dicere: forte talẽ habebat faciẽ: forte non
talẽ. forte autẽ de virgine natus eſt chriſtus
nemo ſalua fide chriſtiana dixerit. Quãob/
rẽ quoniam trinitatis eternitatẽ: ⁊ equalitatẽ
⁊ vnitatẽ quantũ datur intelligere cupimus
prius autem quã intelligamus credere debe

mus: vigilanduꝫ nobis eſt ne ficta ſit fides
noſtra. Eadem quippe trinitate fruendū eſt:
vt beate viuamus. Si autem falſum de illa
crediderimus: inanis erit ſpes: ⁊ non caſta
caritas. Quomodo igitur eam trinitateꝫ quā
non nouimus: credendo diligimus. An ſe-
cundum ſpecialem generalemue noticiā: ſecū-
dum quā diligimus apoſtolū paulum. Qui
etiam ſi non ea facie fuit que nobis occurrit
de illo cogitantibus: ⁊ hoc penitus ignora-
mus: nouimus tamē quid ſit homo. Vt eniꝫ
longe nō eamus: hoc ſumus. id eſt homo: ⁊
illū hoc fuiſſe: ⁊ animā eius corpori copulatā
mortaliter vixiſſe manifeſtuꝫ eſt. Hoc ergo
de illo credimus: quod inuenimus in nobis
iuxta ſpecialeꝫ vel genus: quo humana om-
nis natura pariter continetur. Quid igit̄ de il
la excellentia trinitatis ſiue ſpecialiter ſiue ge
neraliter nouimus: quaſi multe ſint tales tri
nitates: quarum aliquas experti ſumus: vt
per regulam ſimilitudinis impreſſaꝫ vel ſpe
cialem vel generalem noticiam: illam quoqꝫ
talem eſſe credamus: atqꝫ ita rem quā credi-
mus ⁊ nōdū nouimus: ex parilitate rei quā
nouimus diligamus. Quod vtiqꝫ nō ita ē.
An quemadmodū diligimus in dn̄o ieſu chri-
ſto ꝙ reſurrexit a mortuis: q̄uis inde nemi-
nem vnquā reſurrexiſſe viderimus. Ita tri
nitatem quā non videmus: ⁊ qualem nullaꝫ
vnquā vidimus poſſumus credendo dilige
re. Sed quid ſit mori: ⁊ quid ſit viuere: vtiqꝫ
ſcimus: quia ⁊ viuimus: ⁊ mortuos ac mo-
rientes aliquando vidimus ⁊ experti ſum⁹.
Quid eſt aūt aliud reſurgere: niſi reuiuiſce-
re. id eſt ex morte ad vitam redire. Cum er-
go dicimus ⁊ credimus eſſe trinitatem: no-
uimus quid ſit trinitas: quia nouimus quid
ſint tria: ſed nō hoc diligimus. Nā id vbi vo
lumus facile habemus: vt alia omittam: vel
micando digitis tribus: an vero diligimus:
non ꝙ omnis trinitas: ſed ꝙ trinitas deus.
Hoc ergo diligimus in trinitate: quod de-
us eſt. ſed deū nullū alium vidimus aut no-
uimus: quia vnus eſt deus: ille ſolus quem
nondū vidimus: ⁊ credendo diligimus. Sꝫ
ex qua rerum notarum ſimilitudine vel com
paratione credamus: quod etiam nondū no
uimus deum diligamus: hoc querit̄.

Quid in ſanctis quos non vidimus diliga-
mus.

Capi. vi.

r Edi ergo mecum: ⁊ cōſideremus cur
diligamus apoſtolum. Nunquid nā
propter humanam ſpeciem quam no
tiſſimam habemus: eo ꝙ credimus eum ho
minem fuiſſe. non vtiqꝫ. Alioquin nunc nō
eſt quem diligamus: quando quidem homo
ille iam non eſt. Anima enim eius a corpore
ſeparata eſt. Sed id qđ in illo amamus: etiaꝫ
nunc viuere credimus. Amamus enim ani
mum iuſtum. Ex qua ergo generali aut ſpe-
ciali regula: niſi quia ſcimus: ⁊ quid ſit ani-
mus: ⁊ quid ſit iuſtus. Et animus quidē qđ
ſit: non incongrue nos dicimus ideo noſſe
quia ⁊ nos habemus animū. Neqꝫ eniꝫ vn-
quā oculis vidimus: ⁊ ex ſimilitudine viſoꝝ
plurium: notionē generalem ſpecialēue per
cepimus: ſed potius vt dixi: qꝛ ⁊ nos habe-
mus. Quid enim tam intime ſcit: ſeqꝫ ipſuꝫ
eſſe ſentit: q̄ id quo etiā cetera ſentiunt̄. id ē
ipſe animus. Nā ⁊ motus corporuꝫ quibus
preter nos alios viuere ſentimus: ex noſtra
ſimilitudine agnoſcimus: quia ⁊ nos ita mo
uemus corpus viuēdo: ſicut illa corpora mo
ueri aduertimus. Neqꝫ enim cum corpus
viuuꝫ mouetur: aperitur vlla via oculis no-
ſtris ad videndū animū: rem ſcilicet que ocu
lis videri non poteſt: ſed illi moli aliquid in
eſſe ſentimus: quale nobis ineſt ad mouen-
dum ſimiliter molē noſtraꝫ: quod eſt vita ⁊
anima. Neqꝫ enim quaſi humane pruden-
tie rationiſqꝫ proprium eſt. Et beſtie quippe
ſentiunt viuere: non tantuꝫ ſeipſas: ſed etiaꝫ
ſe inuicem atqꝫ alterutrum ⁊ nos ipſos. Nec
animas noſtras vident: ſed ex motibus cor-
poris: idqꝫ ſtatim ⁊ facillime quadam cōſpi-
ratione naturali. Animum igit̄ cuiuſlibet ex
noſtro nouimus: ⁊ ex noſtro credimus queꝫ
nouimus. Nō eniꝫ tm̄ ſentimus aiuꝫ: ſꝫ etiā
ſcire poſſumus qđ ſit aius ꝯſideratione nr̄i.
habemus eniꝫ animū. Sed quid ſit iuſtus:
vn̄ nouimus. Dixeramus enim nos apoſto
lum non alia cauſa diligere: niſi ꝙ ſit iuſtus
animus. Nouimus ergo ⁊ quid ſit iuſtus: ſi
cut quid animus. Sed quid ſit animus: vt
dictuꝫ eſt nouimus ex nobis. Ineſt eniꝫ ani
mus nobis. quid autem ſit iuſtus vnde no-
uimus: ſi iuſti nō ſumus. Quod ſi nemo no
uit quid ſit iuſtus niſi qui iuſtus eſt: nemo di
ligit iuſtum niſi iuſtus. Nemo enim poteſt

Ayuntamiento de Madrid

diligere queʒ: iuſtuʒ eſſe credit ob hoc ipſum quia iuſtuʒ eſſe credit: ſi quid ſit iuſtus ignorat. Secunduʒ ꝙ ſuperius demonſtrauimꝰ nemineʒ diligere ꝙ credit ⁊ nõ videt: niſi ex aliqua regula noticie generalis ſiue ſpecialis. Ac ꝑ h̃ ſi nõ diligit iuſtũ niſi iuſtus: quomodo volet quiſqʒ iuſtus eſſe qui nondũ eſt. nõ eniʒ vult quiſqʒ eſſe quod nondũ diligit. Ut autẽ ſit iuſtus qui nondũ eſt: valet vtiqʒ iuſtus eſſe: vt autẽ velit: diligit iuſtuʒ. Diligit ergo iuſtuʒ: ⁊ qui nonduʒ iuſtus eſt. Diligere autẽ iuſtum non poteſt: ſi quid ſit iuſtus ignorat. proinde nouit quid ſit iuſtus: etiam qui nonduʒ eſt. vbi ergo nouit nõ oculis vidit. An vlluʒ corpus iuſtuʒ velut albuʒ aut nigrum: aut quadruʒ: aut rotundũ: quis hoc dixerit: ad oculis non videt niſi corpora. Juſtus autẽ in hoĩe non eſt: niſi animus. Et cuʒ homo iuſtus dicitur: ex animo dicitur: non ex corpore. Eſt eniʒ quedã pulchritudo animi iuſticia qua pulchri ſunt homines. pleriqʒ etiaʒ qui corpore diſtorti atqʒ deformes ſunt. Sicut eniʒ animus non videtur oculis: ita nec pulchritudo eius. Ubi ergo nouit quid ſit iuſtus qui nondũ eſt: atqʒ vt ſit diligit iuſtuʒ. An ſigna quedaʒ per motuʒ corporis emicant: quibus ille aut ille homo eſſe iuſtus apparet. Sed vnde nouit illa ſigna eſſe animi iuſti: neſciens quid omnino ſit iuſtus nouit. ergo. Sed vbi nouimus quid ſit iuſtus: etiam cuʒ iuſti nondum ſumus. ſi extra nos nouimus: in corpore aliquo nouimus: ſed non eſt iſta res corporis. In nobis igitur nouimus quid ſit iuſtus. Non eniʒ alibi hoc inuenio cuʒ quero vt hoc eloquar: niſi apud meipſuʒ. Et ſi interrogeʒ aliũ quid ſit iuſtus: apud ſeipſuʒ querit quid reſpondeat. Et quiſquis hinc verũ reſpondere potuit: apud ſeipm̃ quid reſponderet inuenit. Et carthaginẽ quideʒ cũ eloq volo: apud meipſuʒ quero vt eloquar: ⁊ apud meipʒ inuenio phãtaſiaʒ carthaginis. Sed eã per corpus accepi. id eſt per corporis ſenſum: quoniaʒ preſens in ea corpore fui: ⁊ eaʒ vidi atqʒ ſenſi: memoriaqʒ retinui: vt apud me inuenirẽ de illa verbuʒ: cuʒ eaʒ velleʒ dicere. Ipſa eniʒ phantaſia eius in memoria mea verbuʒ eius: non ſonus iſte triſyllabus cuʒ carthago nominatur: vel etiaʒ cũ tacite nomen ipm̃ per ſpacia temporũ cogitatur: ſed illud quod in animo meo cerno: cuʒ hoc triſyllabuʒ voce profero: vel anteqʒ proferaʒ. Sic ⁊ alexandriam cuʒ eloqui volo quã nunqʒ vidi: preſto eſt apud me phantaſma eius. Cum enim a multis audiſſem ⁊ credidiſſeʒ magnaʒ eſſe illam vrbem: ſicut mihi narrari potuit: finxi animo meo imaginẽ eius qʒ potui: ⁊ hoc eſt apud me verbuʒ eius: cuʒ eaʒ volo dicere anteqʒ voce quinqʒ ſyllabas ꝓferaʒ: quod nomẽ eius fere omnibus notũ eſt. Quã tamẽ imagineʒ ſi ex animo meo ꝓferre poſſem ad oculos hominũ qui alexandriaʒ nouerunt: profecto aut omnes dicerent: nõ eſt ipſa. aut ſi dicerent: ipſa eſt multũ mirarer: atqʒ intuens in animo meo ipſaʒ. id eſt imaginẽ quaſi picturaʒ eius: ipſaʒ tamẽ eſſe neſcireʒ: ſed eis crederẽ qui viſam tenerent. Non autẽ ita quero quid ſit iuſtus: nec ita inuenio: nec ita intueor: cuʒ id eloquor nec ita probor cum audior: nec ita ꝓbo cũ audio: quaſi tale aliquid oculis viderim: aut vllo corporis ſenſu didicerim: aut ab eis qui ita didiciſſent audieriʒ. Cuʒ enim dico ⁊ ſciens dico: iuſtus eſt animus qui ſcientia atqʒ ratione in vita ⁊ moribus ſua cuiqʒ diſtribuit: non aliquaʒ rem abſenteʒ cogito: ſicut carthagineʒ. aut fingo vt poſſum ſicut alexandriaʒ ſiue ita ſit ſiue non ita: ſed preſens quiddaʒ cerno: ⁊ cerno apud me. ⁊ ſi non ſum ipſe quod cerno: ⁊ multi qui audiunt approbabunt. Et quiſquis me audit atqʒ ſcienter approbat: apud ſe ⁊ ipſe hoc ideʒ cernit: etiaʒ ſi non ſit ⁊ ipſe quod cernit. Juſtus vero cũ id dicit: id quod ipſe eſt cernit ⁊ dicit. Et vbi etiam ipſe cernit: niſi apud ſeipſum. Sed hoc miruʒ non eſt. Ubi enim ſe cerneret: niſi apud ſeipſuʒ. Illud mirabile eſt vt apud ſe animus videat quod alibi nuſqʒ vidit: ⁊ veruʒ videat: ⁊ ipſuʒ verũ ſcilicet iuſtuʒ animuʒ videat: ⁊ ſit ipſe animus: ⁊ nõ ſit iuſtus animus: queʒ apud ſeipſuʒ videt. Num eſt alius animus iuſtus in animo nonduʒ iuſto. Aut ſi non eſt quem ibi videt: cuʒ videt: ⁊ dicit quid ſit animus iuſtus: nec alibi quã in ſeipſo videt: cum ipſe non animus iuſtus. An illud quod videt veritas eſt interior preſens animo: qui eam valet intueri: neqʒ omnes valent. Et qui intueri valent hoc etiã quod intuentur non omnes ſunt. hoc eſt nõ ſunt etiaʒ ipſi iuſti animi: ſicut poſſunt videre ac dicere: quid ſit iuſtus animus. id eſt in

Ayuntamiento de Madrid

ſti. Quod vnde eſſe potuerunt: niſi inheren
do eidem ipſi forme quam intuentur vt inde
formentur. ⁊ ſint iuſti animi: non tantū cer/
nentes aut dicentes iuſtuꝫ eſſe animuꝫ q̄ ſciē
tia atqꝫ ratione in vita ac moribus ſua cuiqꝫ
diſtribuit: ſed etiaꝫ vt ipſi iuſte viuant: iuſte/
qꝫ morati ſint: ſua cuiqꝫ diſtribuendo: vt ne/
mini quicquā debeant niſi vt inuiceꝫ diligāt
Et vnde inheretur illi forme: niſi amando.
cur ergo aliuꝫ diligimus queꝫ credimus iu/
ſtuꝫ: ⁊ non diligimus ipſam formaꝫ: vbi vi/
demus quid ſit iuſtus animus vt ⁊ nos iuſti
eſſe poſſimus. An vero niſi ⁊ iſtaꝫ diligere
mus nullo modo euꝫ diligeremus quem dili
gimus ex iſta: ſed duꝫ iuſti non ſumus: mi/
nus eaꝫ diligimus quā vt iuſti eſſe valeamꝰ.
Homo ergo qui creditur iuſtus ex ea forma
⁊ veritate diligitur: quam cernit: ⁊ intelligit
apud ſe ille qui diligit. ipſa vero forma ⁊ ve/
ritas non eſt quomō aliūde diligatur. Neqꝫ
enim inuenimus aliquid tale preter ipſaꝫ ve
ritaꝫ: cuꝫ incognita eſt credendo diligamus ex
eo ꝙ iaꝫ tale aliquid nouimus. Quicqd eniꝫ
tale aliquid perſpexeris ipſa eſt: ⁊ non eſt ge/
quā tale: quoniā ſola ipſa talis eſt: qualis ipa
eſt. Qui ergo amat homines: aut quia iuſti
ſunt: aut vt iuſti ſint amare debet. Sic enim
⁊ ſemetipſuꝫ amare debet: aut quia iuſtus ē:
aut vt iuſtus ſit. Sic eniꝫ diligit proximū tan
quā ſeipſuꝫ ſine vllo periculo. Qui eniꝫ ali/
ter ſe diligit: iniuſte ſe diligit: quoniaꝫ ſe ad
hoc diligit vt ſit iniuſtus. Ad hoc ergo vt ſit
Ps. 10 malus: ac per hoc iaꝫ non ſe diligit. Qui eni
diligit iniquitateꝫ: odit aīaꝫ ſuā.

De vera dilectione. Ca. vij.

Quapropter nō eſt precipue videnduꝫ in hac queſtione que de trinitate no/bis eſt. ⁊ de cognoſcendo deo: niſi qd
ſit vera dilectio. imo vero qd ſit dilectio. Ea
quippe dilectio dicēda que vera eſt: alioquin
cupiditas eſt. atqꝫ ita cupidi abuſiue dicun/
tur diligere: queadmodū cupere abuſiue di/
cuntur: q̄ diligūt. Hec eſt aūt vera dilectio vt
inherentes veritati iuſte viuamus: ⁊ ideo cō
temnamus omnia mortalia pre amore homi/
nū: quo eos volumus iuſte viuere. Ita eniꝫ
⁊ mori pro fratribus vtiliter parati eſſe pote/
rimus: quod nos dominus ieſus chriſtꝰ exē
Mat. 22 plo ſuo docuit. Cum enim duo precepta ſint
in quibus tota lex pendet ⁊ prophete dile/
ctio dei ⁊ dilectio proximi: non immerito ple/
rūqꝫ ſcriptura pro vtroqꝫ vnuꝫ ponit. Siue
tantū dei. ſicut eſt illud. Scimus quoniā di Ro. 8.
ligentibus deū omnia cooperantur in bonū
Et iterū. Quiſquis aūt diligit deū hic cogni i. Co. 8
tus eſt ab eo. Et illud. Quoniā caritas dei Ro. 5.
diffuſa eſt in cordibus noſtris p̄ ſpiritū ſan/
ctum qui datus eſt nobis. Et alia multa: q̄r
⁊ qui diligit deum: conſequens eſt vt faciat
quod precipit deus. ⁊ intantuꝫ diligit inquā
tum facit: conſequens ergo eſt vt ⁊ proxi/
muꝫ diligat: quia hoc precepit deus. Siue tā
tū proximi dilectionē ſcriptura cōmemorat:
ſicut eſt illud. Inuicē onera veſtra portate: ⁊ Gal. 9
ſic adimplebitis legeꝫ chriſti. Et illud. Om
nis enim lex in vno ſermone impletur: in eo
ꝙ ſcriptum eſt. diliges proximuꝫ tuū tanquā ibidē. 5
teipſum. Et in euangelio. Omnia quecūqꝫ
vultis vt faciant vobis homines bona: ita ⁊ Mat. 7.
vos facite illis: hec enim eſt ⁊ lex prophete.
Et pleraqꝫ alia reperimus in litteris ſanctis
in quibus ſola dilectio proximi ad perfectio/
nem precipi videtur: ⁊ taceri de dilectione
dei: cum in vtroqꝫ lex pendeat. ⁊ prophete.
Sed ⁊ hoc ideo: quia ⁊ qui proximū diligit.
conſequens eſt vt ipſam precipue dilectionē
diligat. Deus autē dilectio eſt: ⁊ qui manet
in dilectione in deo manet. Cōſequēs ergo i. Jo. 4
eſt vt precipue deum diligat. Quapropter q̄
querunt deum per iſtas poteſtates que mun
do preſunt vel partibus mundi: auferuntur
ab eo longeque iactantur: non interuallis lo/
corum: ſed diuerſitate affectuum. Exterius
enim conantur ire: ⁊ interiora ſua deſerunt
quibus interior eſt deus. Itaque ſi aliquam
etiam ſanctam poteſtatē vel audierunt: vel
vtcunqꝫ cogitauerunt: facta magis eius ap/
petunt: que humana miratur infirmitas. nō
imitantur pietatem qua diuina requies cō/
paratur. Malunt enim ſuperbe hoc poſſe
quod angelus: quā deuote hoc eſſe quod an/
gelus. Non enim ſanctus quiſquā poteſtate
ſua gaudet: ſed eius a quo habet poſſe quic/
quid congruenter poteſt. Et nouit potenti/
us eſſe cōiungi omnipotenti pia ⁊ volūtate:
q̄ꝫ ꝓpria volūtate poſſe qd̄ contremiſcāt q̄ talia
nō poſſunt. Itaqꝫ ipſe dn̄s ieſus chriſtꝰ talia
faciens: vt mirantes doceret ampliora ⁊ tē/
poralibus inſolitis intentos atqꝫ ſuſpenſos

Ayuntamiento de Madrid

Mat. ij ad eterna atq; interiora cōuerteret. Venite inquit ad me omnes qui laboratis ⁊ onerati eſtis: ⁊ ego reficiā vos. tollite iugum meū ſuper vos. Et non ait: diſcite a me quatriduanos mortuos ſuſcitare. ſed ait: diſcite a me quoniā mitis ſum ⁊ humilis corde. Potentior eſt enim ⁊ tutior ſolidiſſima humilitas q̄ȝ ventoſiſſima celſitudo. Et ideo ſequitur dicens. Et inuenietis requieꝫ animab⁹ vrīs.

j Cō. 13 Dilectio enim nō inflatur: deus dilectio eſt: ⁊ fideles in dilectione acquieſcent illi: ⁊ reuocati a ſtrepitu qui foris eſt: ad gaudia ſilētia. Ecce deus dilectio eſt: vt quid imus ⁊ currimus in ſublimia celorum: ⁊ ima terrarū querentes eum qui eſt apud nos: ſi nos velim⁹ eſſe apud eum.

Quod qui fratrem diligit deum diligat qui amat ⁊ ipſam dilectionem que ex deo eſt ⁊ deus eſt.

Capitulū. viij.

Nemo dicat: non noui quid diligam.

n Diligat fratreꝫ: ⁊ diliget eandem dilectionem. Magis enim nouit dilectionem qua diligit: quam fratrem quem diligit. Ecce iam poteſt notioreꝫ deum habere q̄ȝ fratrem. Plane notiorem: q̄ꝛ preſentiorē notiorē: quia interiorem. notiorē: quia certiorē. Amplectere dilectionem deū: ⁊ dilectione amplectere deum. Ipſa eſt dilectio q̄ omnes bonos angelos: ⁊ omnes dei ſeruos cōſociat vinculo ſanctitatis. noſq; ⁊ illos coniungit inuicē nobis: ⁊ ſubiungit ſibi. Quanto igitur ſaniores ſumus a tumore ſuperbie: tanto ſumus dilectione pleniores. Et quo niſi deo plenus eſt: qui plenus eſt dilectione. Atenīꝫ caritatē video: ⁊ quantū poſſum eam

j Jo. 4 mente conſpicio: ⁊ credo ſcripture dicenti. Quoniaꝫ deus caritas eſt: ⁊ qui manet in caritate: in deo manet. Sed cum illam video: non in ea video trinitatem. imo vero vides trinitatem: ſi caritatem vides. Sed cōmonebo ſi potero: vt videre te videas aſſit tantum ipſa: vt moueamur caritate ad aliquod bonū. Quia cum diligimus caritatem: aliquid diligentem diligimus propter hoc ipſum: quia diligit aliquid. Ergo quid diligit caritas vt poſſit etiam ipſa caritas diligi. Caritas enim non eſt que nihil diligit. Si autē ſeipſam diligit: diligat aliquid quod oportet vt caritateꝫ ſe diligat. Sicut enim verbum indicat aliqd: indicat etiam ſeipſum. ſed non ſe verbum indicat: niſi ſe aliquid indicare indicet. Sic ⁊ caritas diligit quidem ſe. ſed niſi ſe aliquid diligenteꝫ diligat: non caritateꝫ ſe diligit. Quid ergo diligit caritas niſi quod caritate diligimus. Id āt vt a proximo prouehamur frater eſt. Dilectioneꝫ auteꝫ fraternaꝫ quantuꝫ cōmēdet iohannes apoſtolus attendamus. j Jo.

Qui diligit inquit fratreꝫ ſuuꝫ in lumine manet: ⁊ ſcandaluꝫ in eo non eſt. Manifeſtuꝫ eſt q̄ iuſtitie perfectioneꝫ in fratris dilectione poſuerit. Naꝫ in quo ſcandalum non eſt: vtiq; perfectus eſt. Et tamen videtur dilectioneꝫ dei tacuiſſe. quod nunquaꝫ faceret: niſi quia in ipſa fraterna dilectione vult intelligi deuꝫ. Apertiſſime eniꝫ in eadē epiſtola paulopoſt ita dicit. Dilectiſſimi diligamus inuiceꝫ: quia dilectio ex deo eſt. Et omnis qui diligit: ex deo natus eſt: ⁊ cognoſcit deuꝫ. qui non diligit: non cognouit deuꝫ: quia deus dilectio eſt. Iſta contextio ſatis aperteq; declarat eandeꝫ ipſaꝫ fraternaꝫ dilectioneꝫ. naꝫ fraterna dilectio eſt qua diligimus inuiceꝫ: non ſoluꝫ ex deo: ſed etiaꝫ deuꝫ eſſe: quaꝫ vidēmus tanta auctoritate predicari. Cuꝫ ergo de dilectione diligimus fratreꝫ de deo diligimus fratreꝫ. Nec fieri poteſt vt eandeꝫ dilectioneꝫ non precipue diligamus: qua fratreꝫ diligimus. Vnde colligitur: duo illa precepta non poſſe ſine inuiceꝫ. Quoniaꝫ quippe deus dilectio eſt: deuꝫ certe diligit: qui diligit dilectioneꝫ. Dilectioneꝫ autē neceſſe eſt diligat: qui diligit fratrē. Et ideo paulopoſt ait. Non poteſt deuꝫ diligere quē non videt qui fratreꝫ queꝫ videt non diligit: quia hec illi cauſa eſt non videndi deum q̄ non diligit fratreꝫ. Qui eniꝫ non diligit fratreꝫ non eſt in dilectione. ⁊ qui non eſt in dilectiōe: non eſt in deo: quia deus dilectio eſt. Porro qui nō ē in deo: nō eſt in lumine: q̄ꝛ deus lumen eſt: ⁊ tenebre in eo nō ſunt vlle. Qui ḡ nō ē in lumine: qd mirū ſi nō videt lumē: id ē nō videt deū quia in tenebris eſt. Fratrē auteꝫ videt humano viſu: quo videri deus nō pōt. Sed ſi cuꝫ queꝫ videt humano viſu ſpiritali caritate diligeret: videret deuꝫ qui eſt ipſa caritas viſu interiore quo videri poteſt. Ita q̄ȝ qui fratreꝫ queꝫ videt non diligit: deuꝫ

ibidē
Ibidē
Ibidē
j Jo.

Ayuntamiento de Madrid

quē propterea non videt: quia deꝰ dilectio ē qua caret qui fratrē nō diligit: quō pōt diligere. Nec illa iam queſtio moueat quantū fratri caritatis debeamus impendere: quantū deo incompabiliter pluſq̄ nobis. fratri eniʒ quantū nobiſipſis. Nos aūt ipſos tanto magis diligimus: quanto magis diligunꝰ deū. Ex vna igitur eademq̄ caritate deū ꝓximūq̄ diligimus. Sed deum propter deū: nos aūt ꝛ proximum ꝓpter deum.

Quod ex ea forma qua diligitur iuſtus diligatur deus: quia nō poteſt ea que dilectionē excitat forma non diligi: eademq̄ eſt deus: quia deus caritas eſt. Ca. ix.

2 Cō. 6 Quid eni eſt queſo q̄ exardeſcimus cū audimus ꝛ legimus. Ecce nunc tempus acceptabile: ecce nūc dies ſalutis nullam in quoq̄ dantes offenſionem vt nō reprehendatur miniſterium noſtrum. ſed in omnibus cōmendantes noſmetipſos vt dei miniſtros: in multa patientia: in tribulationibus: in neceſſitatibus: in anguſtijs: in plagis: in carceribus: in ſeditionibus: in laboribus: in vigilijs: in ieiunijs: in caſtitate: in ſcientia: in longanimitate: in bonitate: in ſpiritu ſancto: in caritate non ficta in verbo veritatis: in virtute dei. per arma iuſtitie a dextris ꝛ a ſiniſtris: per gloriam ꝛ ignobilitatem: per infamiam ꝛ bonam famam: vt ſeductores et veraces: vt qui ignoramur et cognoſcimur: quaſi morientes ꝛ ecce viuimus: vt coerciti et non mortificati: vt triſtes ſemper autē gaudentes: ſicut egentes multos autē ditantes: tanq̄ nihil habentes ꝛ omnia poſſidentes. Quid eniʒ eſt q̄ accēdimur in dilectionem pauli apoſtoli: cum iſta legimus: niſi q̄ credimus eum ita vixiſſe: Viuendū tamē ſic eſſe dei miniſtris: non de aliquibus auditum credimus: ſed intus apud nos vel potius ſupra nos in ipſa veritate conſpicimus. Illum ergo quem ſic vixiſſe credimus: ex hoc q̄ videmus diligimus. Et niſi hanc formā quā ſemp ſtabileʒ atq̄ incōmutabileʒ cernimus: precipue diligeremus: non ideo diligeremus illuʒ: quia eius vitam cuʒ in carne viueret: huic forme coaptatā ꝛ congruentem fuiſſe: fide retinemus. Sed neſcio quomō amplius ꝛ ipſius forme caritatē excitamur: per fidem qua credimus vixiſſe ſic aliquem: et ſpem qua nos quoq̄ ita poſſe viuere qui homines ſumus: ex eo q̄ aliqui homines ita vixerunt minime deſperamus: vt hoc ꝛ deſideremus ardentius: ꝛ fidentius precemur. Ita ꝛ ipſorum vitam facit a nobis diligi forme illius dilectio ſcḋm quā vixiſſe creduntur: ꝛ illorū vita credita: in eandē formaʒ flagrantiorem excitat caritatem: vt quanto flagrantius diligimus deū: tanto certius ſereniuſq̄ videamus: q̄ʒ in deo conſpicimus incōmutabileʒ formā iuſtitie: ſcḋm quam hominem viuere oportere iudicamus. Valet ergo fides ad cognitioneʒ ꝛ ad dilectioneʒ dei: non tanq̄ omnino incogniti: aut omnino non dilecti: ſed quo cognoſcatur manifeſtius: ꝛ quo firmius diligatur.

De amante et quod amatur et amore.

Capitu. x.

Quid eſt autem dilectio vel caritas quam tantopere ſcriptura diuina laudat et predicat: niſi amor boni. Amor autem alicuius amantis eſt: ꝛ amore aliquid amatur. Ecce tria ſunt: amans: ꝛ quod amatur: ꝛ amor. Quid eſt ergo amor niſi quedam vita duo aliqua copulans: vel copulare appetens: amanteʒ ſcilicet ꝛ quod amatur: ꝛ hoc etiā in extremis carnalibuſq̄ amoribus ita eſt ſed vt aliquid purius ꝛ liquidius hauriamus: calcata carne aſcendamus ad animū. Quid amat animus in amico niſi animū. ꝛ illic igitur tria ſunt: amans: ꝛ qḋ amatur: ꝛ amor. Reſtat etiā hinc aſcendere ꝛ ſuperius iſta querere: quantū homini datur. Sed hic paululū requieſcat intentio: non vt ſe iam exiſtimet inueniſſe qḋ querit: ſed ſicut ſolet inueniri locus vbi iam querendū eſt aliqd nondū illud inuentū eſt: ſed iā inuentū eſt vbi queratur: ita hoc dixiſſe ſuffecerit: vt tanq̄ ab articulo alicuius exordij cetera contexamus.

Explicit liber octauus.

Incipiunt capitula libri noni.

j De deo ſemp querendo.
ij De amore: an tria ſint amans: ꝛ qḋ amatur: ꝛ amor. an autem duo ſunt cū quis non aliuʒ q̄ʒ ſeipſum diligit.

Ayuntamiento de Madrid

iij De mente ⁊ noticia eius ⁊ voluntate.
iiij Tria eſſe in anima: que ſunt vnũ men
te: ⁊ noticiã ſui: ⁊ amorẽ.
v Quod mens: ⁊ amor: ⁊ noticia: ⁊ ſin/
gula in ſe maneant: ⁊ omnia in omni/
bus.
vi De noticia qua mens non ſolũ ſe: ſed
etiam alias mentes noſſe regulariter
poteſt.
vij De verbo quod mens ex eterna cõci/
pit veritate.
viij Quali amore diligi debeat creatu/
ra.
ix Quo differat dilectio rerũ ſpiritalium
ab amore carnaliũ.
x Non omnia que noticia cõprehẽdit di
ci poſſe cõcepta.
xi Concepte noticie ſimilitudinem tunc
ad equalitatem mentis accedere: cum
id quod cognoſcitur neqȝ inferioris ne
qȝ ſuperioris nature eſt.
xij Cur ſicut noticia mentis eſt proles:
non etiam amor partus eiuſdem ſit.

Aurelij auguſtini epiſcopi liber nonus in/
cipit.
De deo ſemper querendo.
Capitulũ j.

Rinitatẽ certe querimus: nõ
quamlibet: ſed illam trinitatẽ
que deus ẽ: veruſqȝ ac ſummꝰ
⁊ ſolus deꝰ. Expecta ergo quiſ/
quis hec audis. Adhuc eni que
rimus. Et talia querẽtem ne/
mo iuſte reprehẽdit: ſi tamen
in fide firmiſſimus querat. quod aut noſſe:
aut eloqui difficillimũ eſt. Affirmantẽ vero
cito iuſteqȝ reprehendit quiſquis melius vel
pš. 68. videt vel docet. Querite inquit deũ: ⁊ viuet
anima veſtra. Et ne quiſqȝ ſe tanqȝ apprehẽ
pš. 104 diſſime temere gaudeat: querite inqt faciẽ eiꝰ
j Cõ. 8 ſemp. Et apoſtolus. Si quis ſe inquit putat
aliquid ſcire: nondũ ſcit quẽadmodum ſcire
oporteat. Quiſquis autẽ diligit deũ: hic co/
gnitus eſt nec ab illo. Nec ſic quidẽ dixit co/
gnouit illũ: que ꝑiculoſa pſumptio eſt: ſed co
gnitus eſt ab illo. Sed ⁊ alibi cum dixiſſet.
Nũc autẽ cognoſcẽtes deũ: ſtatim corrigẽs:
Gal. 4 imo cogniti inqt a deo. maximeqȝ illo loco:
Fratres inquit ego meipſũ nõ arbitror ap
prehẽdiſſe. Vnũ autẽ: que retro oblitus i ea Phi
que ante ſunt extentus ſcdm intentionẽ ſe/
quor ad palmã ſupne vocationis dei in xpo
ieſu. Quotquot ergo pfecti: hoc ſapiamus.
Perfectionẽ in hac vita dic nõ aliud qȝ ea
que retro ſunt obliuiſci: ⁊ i ea que ante ſunt ex
tendi ſecundũ intentionẽ. Tutiſſima ẽ enĩ
querentis intentio: donec apphendat illud
quo tendimus ⁊ quo extẽdimur. Sed ea re
cta intentio eſt que ꝓficiſcitur a fide. Certa
enĩ fides vtcũqȝ inchoat cognitionẽ. Co/
gnitio vero certa non pficiet: niſi poſt hanc
vitã: cũ videbimus facie ad faciẽ. Hoc er/ j. Co
go ſapiamus vt nouerimus tutiorẽ eſſe affe
ctũ vera querendi: qȝ incognita ꝓ cognitis
preſumẽdi. Sic ergo queramus tanqȝ inuẽ
turi: ⁊ ſic inueniamus tanqȝ queſituri. Cũ
eni cõſummauerit homo: tunc incipit. De
credẽdis nulla infidelitate dubitemus. de i
telligẽdis nulla temeritate affirmemus. In
illis auctoritas tenẽda eſt: in his veritas ex/
quirenda. Quod ergo ad iſtã queſtionẽ atti/
net: credamus patrẽ ⁊ filiũ ⁊ ſpiritumſan/
ctũ eſſe vnũ deũ: vniuerſe creature condito/
rẽ: atqȝ rectorem. Nec patrẽ eſſe filiũ. nec
ſpiritũſanctũ vel patrẽ eſſe vel filium: ſed tri
nitatẽ relatarũ adinuicẽ perſonarũ: ⁊ vnita
tẽ equalis eſſentie. Hoc autẽ queramus in
telligere ab eo ipſo quẽ intelligere volumus
auxiliũ precantes: ⁊ quantũ tribuit: quod in
telligimus explicare tanta cura et ſollicitudi/
ne pietatis: vt etiã ſi aliquid aliud pro alio di
cimus: nihil tamen indignũ dicamus. Vt
ſi quid: verbi gratia: de patre dicimus quod
patri proprie non conueniat aut: filio con/
ueniat aut ſpirituiſancto aut ipſi trinitati:
⁊ ſi quid de filio quod filio proprie non con/
gruat: ſaltẽ congruat patri: aut ſpirituiſan/
cto: aut trinitati. Itẽ ſi quid de ſpirituſancto
quod proprietate ſpiritusſancti non deceat:
non tamen alienum ſit a patre aut filio: aut
ab vno deo ipſa trinitate. veluti nunc cupi/
mus videre vtrum illa excellentiſſima cari/
tas ꝓprie ſpiritusſanctus ſit. quod ſi non eſt
aut pater eſt caritas: aut filius: aut ipſa trini
tas: qm̃ reſiſtere non poſſumus certiſſime fi
dei: et validiſſime auctoritati ſcripture dicẽ
tis: Deus caritas eſt: nõ tamẽ debemus de
uiare ſacrilego errore: vt aliquid de trinita/ j. Jo

Ayuntamiento de Madrid

ne dicamus: quod nō creatori: ſꝫ creature po
tius conueniat: aut inani cogitatione finga/
tur. Que cū ita ſint: attēdamus iſta tria: que
inueniſſe nobis videmur. Nōdum de ſuper
nis loquimur: nōdū de deo patre et filio ⁊
ſpiritu ſancto: ſed de hac impari imagine. ⁊
tū imagine. id eſt homine. familiarius enim
eam ⁊ facilius forſitan intuetur mentis noſtre
infirmitas.

An tria ſint amans et quod amatur ⁊ amor.
An autem duo ſint cum quis non alium ꝙ̄
ſeipſum diligit.

Capitu. ij.

Ecce ego qui hoc quero: cum aliquid
amo tria ſunt: ego: ⁊ qđ amo ⁊ ipſe
amor. Non enim amo amorē: niſi
amantē amē. Naꝫ non eſt amor vbi nihil
amat. Tria ergo ſunt: amans: ⁊ qđ amatur:
⁊ amor. Quod ſi non amē niſi meipſuꝫ: nō
ne due erunt qđ amo: ⁊ amor? Amans eniꝫ
⁊ qđ amatur hoc idē eſt: quādo ipſe amat: ſi/
cut amare ⁊ amari: eodeꝫ modo idipſum eſt
cū ſe quiſꝙ amat. Eadē quippe res bis dici
tur: cū dicit: amat ſe: ⁊ amatur a ſe. Tūc eniꝫ
nō eſt aliud atꝙ aliud amare ⁊ amari: ſicut
nō eſt alius atꝙ alius: amans et amatus.
At vero amor: ⁊ qđ amat: etiā ſic duo ſunt.
Non eniꝫ quiſquis ſe amat amor eſt: niſi cū
amatur ipſe amor. Aliud eſt autē amare ſe:
aliud eſt amare amorē ſuū. Nō eniꝫ amat
amor: niſi iaꝫ aliquid amans. quia vbi nihil
amat: nullus eſt amor. Duo ergo ſunt: cū
ſe quiſꝙ amat: amor ⁊ quod amat. Tūc eniꝫ
amans ⁊ quod amatur vnū eſt. Vnde vide
tur nō eſſe conſequens: vt vbicūꝙ amor fue
rit: iaꝫ tria intelligant̄. Auferamus eniꝫ ab
hac conſideratione cetera que multa ſunt qui
bus homo conſtat: atꝙ vt hec que nunc re/
quirimus quantū in his rebus poſſumus liq
do reperiamꝰ: de ſola mente tractemus. Mēs
igit̄ cū amat ſe ipſam: duo quedaꝫ oſtendit:
mentē ⁊ amorē. Quid eſt autē amare ſe: ni
ſi ſibi preſto eſſe velle ad fruendū ſe? Et cū tan
tū ſe vult eſſe quantū eſt: par menti voluntas
eſt: ⁊ amanti amor equalis. Et ſi aliqua ſub
ſtantia eſt amor: non eſt vtiꝙ corpus: ſed
ſpiritus. nec mens corpus: ſed ſpiritus eſt.
Neꝙ tamen amor ⁊ mens duo ſpiritus:
ſed vnus ſpiritus. nec eſſentie due: ſed vna.
⁊ tñ duo quedaꝫ vnuꝫ ſunt: amans ⁊ amor:
ſiue ſic dicas quod amatur: ⁊ amor. Et hec
quidē duo: relatiue adinuicē dicunt̄. Amans
quippe ad amorē refert̄: ⁊ amor ad amanteꝫ.
Amans eniꝫ aliquo amore amat: ⁊ amor ali
cuius amātis ē. Mēs vero ⁊ ſpūs nō relati
ue dicunt: ſed eſſentiā demonſtrāt. Nō eniꝫ
qꝛ mēs ⁊ ſpiritus alicuius hoīs ē: ideo mēs
g ſpiritus i ſe non manet. Retracto eniꝫ eo
quod homo eſt: qđ adiuncto corpore dicit̄:
mēs ⁊ ſpiritus manet. Retracto aūt amante
nullus eſt amor: ⁊ retracto amore nullus eſt
amās. Ideoꝙ quantū adinuicē referuntur:
duo ſunt. Quod aūt ad ſe dicūt̄: ⁊ ſingula ſpiri
tus: ⁊ ſimul vtrūꝙ vnꝰ ſpūs: ⁊ ſingula mēs:
⁊ ſimul vtrūꝙ vna mens. Vbi ergo trini/
tas: attēdamus quantū poſſumus: ⁊ inuoce
mus luceꝫ ſempiternam vt illuminet tene/
bras noſtras: ⁊ videamus in nobis quantū
ſinimur imaginē dei.

De mente et noticia eius et voluntate.

Capitu. iij.

Mens eniꝫ amare ſeipſaꝫ nō pōt: niſi
etiā ſe nouerit: Nā quō amat qđ ne
ſcit? Aut ſi quiſꝙ dicit ex noticia ge/
nerali vel ſpeciali menteꝫ credere ſe eſſe talē:
qualē alias expta ē. ⁊ ideo amare ſemetipſaꝫ
inſipientiſſime loquit̄. Vnde eniꝫ mens aliꝙ
mētē nouit: ſi ſe nō nouit. Neꝙ eniꝫ vt ocu
los corpis videt alios oculos: ⁊ ſe nō videt.
ita mēs nouit alias mētes: ⁊ ignorat ſemet/
ipſaꝫ. Per oculos eniꝫ corporis corpora vi
demus: qꝛ radios q̄ p eos emicāt: ⁊ quicquid
cernimus tangit: refringere vel retorquere
in ipſos nō poſſumus: niſi cuꝫ ſpecula intue
mur. Quod ſubtiliſſime obſcuriſſimeꝙ diſſe/
rit: donec apertiſſime demonſtret: vel ita ſe
rē habere vel nō ita. Sꝫ quoquo modo ſe ha
beat vis qua p occulos cernimus: ipſaꝫ cer
te vim: ſiue ſint radij: ſiue aliud aliqđ oculis
cernere nō valemus: ſed mentē querimus.
⁊ ſi fieri poteſt: etiā hoc mente compͥhendi/
mus. Mēs ergo ipſa ſicut corpeaꝝ rerū no
ticias p ſenſus corporis colligit: ſic incorpo
rearuꝫ rerū p ſemetipſaꝫ. Ergo ⁊ ſemetipſaꝫ
p ſeipſaꝫ nouit: quoniā eſt incorporea. Naꝫ
ſi nō ſe nouit: non ſe amat.

Tria eſſe in anima que ſunt vnū. menteꝫ et
noticiā ſui ⁊ amorem.

Capitu. iiij.

Ayuntamiento de Madrid

Sicut aūt duo quedā ſunt: mēs ⁊ amor eius cū ſe amat. ita q̄dā duo ſunt mēs ⁊ noticia ei9 cū ſe nouit. Igit̄ ip̄a mēs ⁊ amor ⁊ noticia eius: tria quedaʒ. ⁊ hec tria vnū ſunt: ⁊ cū p̄fecta ſunt: eq̄lia ſunt. Si eniʒ min9 ſe amat q̄ʒ eſt: vt verbi gr̄a: tm̄ ſe amat hoīs mens quantū amandū eſt corpus hoīs cū plus ſit ipſa q̄ʒ corpus: peccat. ⁊ nō eſt perfect9 amor eius. Itē ſi amplius ſe amat quaʒ eſt: velut ſi tantū ſe amet quantū amandus ē deus: dū incōparabiliter minus ſit ipſa quā deus: etiā ſic nimio peccat ⁊ nō perfectū habet amorē ſui. Maiore aūt peruerſitate ⁊ iniq̄tate peccat: cū corpus tantum amat quantum amādus eſt deus. Item noticia ſi minor eſt q̄ʒ eſt illud quod noſcit̄: ⁊ plene noſci poteſt: p̄fecta non eſt. Si aūt maior eſt iam ſuperior eſt natura que nouit q̄ʒ illa que nota eſt. ſicut maior eſt noticia corporis: q̄ʒ ipſum corpus quod ea noticia notū eſt. Illa enim vita quedā eſt in ratione cognoſcentis: corpus auteʒ non eſt vita. Et vita quelibet quolibet corpore maior eſt: nō mole ſed vi. Mens vero cū ſeipſam cognoſcit: non ſe ſuperat noticia ſua: quia ipſa cognoſcit: ipſa cognoſcitur. Cum ergo ſe totā cognoſcit. neq̄ʒ ſecuʒ quicq̄ʒ aliud par illi eſt cognitio ſua: quia neq̄ʒ ex alia natura eſt eius cognitio: cum ſeipſam cognoſcit. Et cum ſe totā nihil amplius percipit nec minor nec maior eſt. Recte igitur diximus hec tria cuʒ perfecta ſunt: eſſe conſequenter equalia. Simul etiam admonemur: ſi vtcunq̄ʒ videre poſſumus hec in anima exiſtere: ⁊ tanquā inuoluta euolui: vt ſentiantur ⁊ dinumerentur ſubſtantialiter: vel vt ita dicaʒ: eſſentialiter: non tanq̄ʒ in ſubiecto: vt color aut figura in corpore: aut vlla alia q̄litas: aut quantitas. Quicquid enim tale eſt: nō excedit ſubiectum in quo eſt. Non enim color iſte aut figura huius corporis poteſt eſſe ⁊ alterius corporis. Mens auteʒ amore quo ſe amat poteſt amare ⁊ aliud preter ſe. Item nō ſe ſolam cognoſcit mens: ſed ⁊ alia multa. Quāobrem non amor ⁊ cognitio tanquā in ſubiecto inſunt menti: ſed ſubſtantialiter etiam iſta ſunt ſicut ipſa mens: quia ⁊ ſi relatiue dicuntur ad inuicem. in ſua tamen ſunt ſingula queq̄ʒ ſubſtantia. Non ſicut color ⁊ coloratum relatiue ita dicuntur ad inuicem: vt color in ſubiecto colorato ſit: non habens in ſeipſo propriam ſubſtantiam: quoniā coloratū corpus ſubſtantia eſt: ille auteʒ in ſubſtantia. ſed ſicut duo amici etiam duo ſunt homines: que ſunt ſubſtantie cuʒ homines nō relatiue dicant̄: amici autē relatiue. Sed item quāuis ſubſtātia ſit amās vel ſciens: ſubſtantia ſit ſcientia: ſubſtantia ſit amor: ſed amans ⁊ amor: aut ſciens ⁊ ſcientia: relatiue ad ſe dicantur ſicut amici. Mens vero aut ſpiritus non ſunt relatiua: ſicut nec homines relatiua ſunt. non tamē ſicut amici homines poſſunt ſeorſuʒ eſſe ab inuicē. ſic amans ⁊ amor aut ſciens ⁊ ſcientia. Quāq̄ʒ ⁊ amici corpore videntur ſeparari poſſe: nō animo: inquātū amici ſunt: veruntamen fieri poteſt: vt amicus amicū etiam odiſſe incipiat: ⁊ eo ipſo amicus eſſe deſinat: neſciente illo: ⁊ adhuc amante. Amor aūt quo ſe mens amat: ſi eſſe deſinat: ſimul ⁊ illa deſinit eſſe amans. Item noticia qua ſe mens nouit: ſi eſſe deſinat: ſimul ⁊ illa noſſe ſe deſinet. Sicut caput capitati alicuius vtiq̄ʒ caput eſt. ⁊ relatiue ad ſe dicunt̄: q̄ʒuis etiā ſubſtantie ſint. Nam ⁊ caput corpus eſt ⁊ capitatum. Et ſi non ſit corpus: nec capitatum erit. Sed hec preciſione ab inuicem ſeparari poſſunt: illa non poſſunt. Quod ſi ſunt aliqua corpora que ſecari omnino ⁊ diuidi nequeunt: tamen niſi partibus ſuis conſtarent corpora non eſſent. pars ergo ad totum relatiue dicitur: quia omnis pars alicuius toti9 pars eſt: ⁊ totum omnibus partibus totum eſt. Sed quoniam ⁊ pars corpus eſt ⁊ totuʒ: non tantum iſta relatiue dicuntur: ſed etiam ſubſtantialiter dicitur. Fortaſſis ergo mēs totum eſt: ⁊ eius quaſi partes amor quo ſe amat: ⁊ ſcientia qua ſe nouit: quibus duabus partibus illud totum conſtat. An tres ſunt equales partes quibus totum vnum completur. Sed nulla pars totū cuius pars eſt complectitur. Mens vero cum ſe totam nouit: hoc ē perfecte nouit per totū eius e noticia eius. Et cum ſe perfecte amat: totam ſe amat: ⁊ per totum eius eſt amor eius. Nam ergo ſicut ex vino ⁊ aqua ⁊ melle vna ſit potio: ⁊ ſingula per totū ſunt: ⁊ tamen tria ſunt. nulla enim pars eſt potionis que non habeat hec tria. Nō eniʒ iūcta velut ſi aqua ⁊ oleum eſſent: ſed omnino commixta ſunt: ⁊ ſubſtantie ſunt omnes: ⁊ totus ille liquor vna quedam eſt ex tribus p̄fecta ſubſtantia. Tale ali

Ayuntamiento de Madrid

quid arbitrandū est esse simul hec tria: mēteꝫ: amoreꝫ: noticiā. ſed nō vnius ſubſtantie ſunt aqua: vinuꝫ: ⁊ mel: q̃uis ex coꝝ cōmixtione fiat vna ſubſtantia potionis. Quomodo aūt illa tria nō ſunt eiuſdē ſubſtantie non video: cuꝫ mēs ipſa ſe amet: atq; ipſa ſe nouerit: atq; ita ſint hec tria: vt nō alteri alicui rerū mens vel amata vel nota ſit. Vnius ergo eiuſdēq; eſſentie neceſſe eſt hec tria ſint: ⁊ iō ſi tanq; cōmixtiōe ↄfuſa eēnt: nullo mō eēnt tria: nec referri ad inuicē poſſent. Quēadmoduꝫ ſi ex vno eodemq; auro tres anulos ſimiles facias: quāuis cōnexos ſibi referantur ad inuiceꝫ q; ſimiles ſunt. Omnis enim ſimilis: alicui ſimilis eſt: ⁊ trinitas anulorū eſt ⁊ vnuꝫ auruꝫ. At ſi miſceantur ſibi ⁊ per totam ſinguli maſſam ſuam conſpergantur: intercidet illa trinitas: ⁊ omnino non erit. ac non ſolum vnum aurum dicetur: ſicut in illis tribus anulis dicebatur: ſed iaꝫ nulla aurea tria.

Qđ mens ⁊ amor ⁊ noticia ⁊ ſingula in ſe maneant ⁊ omnia in oībus.

Capitu. v.

v

T in illis tribus cum ſe nouit mens ⁊ amat ſe: manet trinitas: mens: amor noticia: ⁊ nulla cōmixtione cōfundit: quāuis ⁊ ſingula ſint in ſeipſis: ⁊ inuiceꝫ tota in totis: ſiue ſingula in binis: ſiue bina in ſingulis. Itaq; omnia in omnibus. Nam ⁊ mens eſt vtiq; in ſeipſa: quoniam ad ſeipſam mens dicitur: quāuis noſcens vel nota: vel noſcibilis: ad ſuam noticiam relatiue dicatur. Amans quoq; ⁊ amata vel amabilis ad amorem referatur: quo ſe amat ⁊ noticia. quāuis referatur ad mentem cognoſcentem vel cognitaꝫ: tamen ⁊ ad ſeipſam nota et noſcens dicitur. Non eniꝫ ſibi incognita noticia: qua ſe mens ipſa cognoſcit. Et amor q̃uis referatur ad mentem amantem cuius amor eſt: tamen ⁊ ad ſeipſum eſt amor: vt ſit etiaꝫ in ſeipſo: quia ⁊ amor amatur. Nec alio niſi amore amari pōt: id eſt ſeipſo. Ita ſunt hec ſingula in ſeipſis. In alterius autem ita ſunt: quia ⁊ mēs amās in amore eſt: ⁊ amor in amantis noticia: ⁊ noticia in mente noſcēte. Singula in binis ita ſunt: quia mens que ſe nouit ⁊ amat in amore ⁊ noticia ſua eſt. et amor amantis mentis ſeſeq; ſcientis: in mēte noticiaq; eius eſt. Et noticia mentis ſe ſciētis: ⁊ amantis in mente atq; in amore eius ē quia ſcientem ſe amat ⁊ amantem ſe nouit. Ac per hoc ⁊ bina in ſingulis: quia mēs que ſe nouit ⁊ amat: cum ſua noticia eſt in amore ⁊ cum ſuo amore in noticia. Amor quippe ipſe ⁊ noticia ſimul ſunt in mēte: que ſe amat ⁊ nouit. Tota vero in totis: quemadmoduꝫ ſint: iam ſupra oſtendimus: cuꝫ ſe tota mens amat: ⁊ totaꝫ nouit: ⁊ totuꝫ amoreꝫ ſuuꝫ nouit: totamq; amat noticiaꝫ ſuam: quando tria iſta ad ſeipſa perfecta ſunt. Miro itaq; modo tria iſta inſeparabilia ſunt ⁊ ſemetipſis: ⁊ tamen eoruꝫ ſinguluꝫ quodq; ſubſtantia eſt: ⁊ ſimul omnia vna ſubſtātia vł eſſentia: cū ⁊ relatiue dicantur ad inuicem.

De noticia qua mens non ſoluꝫ ſe: ſed etiam alias mentes noſſe regulariter poteſt.

Capitu. vi.

ſ

Ed cuꝫ ſeipſaꝫ nouit humana mēs ⁊ amat ſeipſaꝫ: non aliquid incōmutabile nouit ⁊ amat: aliterq; vnuſquiſq; homo loquendo enunciat mēteꝫ ſuaꝫ: quid in ſeipſo agatur attēdens. Aliter autē humanaꝫ mente ſpeciali aut generali cognitione diffinit. Itaq; cum mihi de ſua propria loquitur: vtruꝫ intelligat hoc: aut illud: aut non intelligat: ⁊ vtrum velit aut nolit hoc aut illud: credo. Cum vero de humana ſpecialiter aut generaliter veꝝ dicit: agnoſco ⁊ approbo. Vnde manifeſtum eſt aliud vnumquemq; videre in ſe: quod ſibi alius dicenti credat: non tamen videat. aliud autem in ipſa veritate quod alius quoq; poſſit intueri: quoꝝ alteruꝫ mutari per tempora: alteꝝ incōmutabili eternitate cōſiſtere. Neq; eniꝫ oculis corporeis multas mentes videndo ꝑ ſimilitudineꝫ colligimus: generaleꝫ vel ſpecialem mentis humane noticiam: ſed intuemur inuiolabilem veritatem ex qua perfecte quantuꝫ poſſumus diffinimus. non qualis ſit vniuſcuiuſq; hominis mens: ſed qualis eſſe ſempiternis rationibus debeat. Vnde etiam phantaſias reruꝫ corporaliuꝫ per corporis ſenſum hauſtas ⁊ quodāmodo infuſas memorie: ex quibus etiā ea que non viſa ſunt ficto phantaſmate cogitant: ſiue aliter q; ſunt: ſiue fortuitu ſicuti ſunt: alijs omnino regulis ſupra menteꝫ noſtraꝫ incōmutabiliter manentibus: vel approbare apud noſmet/

Ayuntamiento de Madrid

ipſos: vel improbare conuincimur: cum recte aliquid approbamus aut improbamus. Nam cū ⁊ recolo carthaginis menia que vidi: ⁊ cum fingo alexandrie que non vidi: eaſdēq; imaginarias formas quaſdā quibuſdā preferens: rationabiliter prefero: viget et claret deſuper iudiciū veritatis: ac ſui iuris incorruptiſſimis regulis firmum eſt. Et in corporalium imaginū quaſi quodam nubilo ſubtexitur non tamen inuoluitur atq; confunditur. Sed intereſt vtrū ego ſub illa: vel in illa caligine: tanq̄ a celo perſpicuo ſecludar: an ſicut in altiſſimis montibus accidere ſolet: inter vtrūq; aere libero fruens: ⁊ ſereniſſimā lucem ſupra: ⁊ denſiſſimas nebulas ſubter aſpiciā. Nā vnde in me fraterni amoris inflāmatur ardor: cū audio virū aliquem pro fidei pulchritudine ⁊ firmitate: acria tormenta tolerasse. Et ſi mihi digito oſtēdatur ipſe homo: ſtudeo mihi cōiungere: notū facere: amicitiā colligare. Itaq; ſi facultas datur accedo: alloquor: ſermonē confero: affectū meū in illum quibus verbis poſſum exprimo: viciſſimq; in eo fieri quē in me habeat atq; exprimi volo. ſpiritalemq; complexum credendo molior: quia peruestigare tam cito ⁊ cernere penitus eius interiora nō poſſum. Amo itaq; fidelem ⁊ fortē virum: amore caſto atq; germano. Quod ſi mihi inter noſtras loquelas fateatur: aut incautus aliquo modo ſeſe indicet: quod vel de deo credat incongrua: atq; in illo quoq; carnale aliquid deſideret: ⁊ pro tali errore illa pertulerit: vel ſperate pecunie cupiditate: vel inani auiditate laudis humane: ſtatim amor ille quo in eum ferebar offenſus: ⁊ quaſi repercuſſus: atq; ab indigno homine ablatus: in ea forma permanet: ex qua eū talem credens amaueram. Niſi forte ad hoc amo iam vt talis ſit: cum talē non eſſe comperero. At in illo homine nihil mutatum eſt: mutari tamen poteſt vt fiat: quod eum iam eſſe crediderā: In mente autē mea mutata eſt vtiq; ipſa exiſtimatio: que de illo aliter ſe habebat: ⁊ aliter habet. Idēq; amor ab intentione perfruendi: ad intentionem conſulendi: incōmutabili deſuper iuſticia iubente deflexus eſt. Ipſa vero forma inconcuſſe ac ſtabilis veritatis. ⁊ in qua fruerer homine: bonū eū credens. ⁊ in qua cum conſulo: vt bonus ſit: eadem luce incorruptibilis ſinceriſſimeq; rationis: ⁊ mee mentis aſpectū: ⁊ illam phantaſie nubem quā deſuper cerno cum eundē hominē que videram cogito inperturbabili eternitate perfundit. Item cum arcum pulchre ⁊ equaliter intortū quē vidi: verbi gratia: carthagini animo reuoluo: res quedā menti nunciata per oculos memorieq; tranſfuſa imaginariū conſpectū facit. Sed aliud mente conſpicio ſecundū quod mihi opus illud placet: vnde etiā ſi diſpliceret: corrigerem. Itaq; de iſtis ſecundū illam iudicamus: ⁊ illā cernimus rationalis mentis intuitu. Iſta vero aut preſentia ſenſu corporis tangimus aut imagines abſentiū fixas in memoria recordamur: aut ex earū ſimilitudine talia fingimus: qualia noſipſi ſi vellemus atq; poſſemus: etiam opere moliremur. Aliter enim figurantes animo imagines corporum: aut per corpus corpora videntes. aliter autē rationes artemq; ineffabiliter pulchrā talium figurarū ſuper aciem mentis ſimplici intelligentia capientes.

De verbo quod mens ex eterna concipit veritate.

Capitu. vij.

In illa igitur eterna veritate ex qua tēporalia facta ſunt omnia: formā ſecundū quā ſumus: ⁊ ſecundū quam vel in nobis vel in corporibus vera ⁊ recta ratione aliquid operamur viſu mentis aſpicimus: atq; inde conceptā rerū veracem noticiā: tanq̄ verbū apud nos habemus: ⁊ dicendo intus gignimus: nec a nobis naſcēdo diſcedit. Cum autē ad alios loquimur: verbo intus manenti miniſteriū vocis adhibemus. aut alicuius ſigni corporalis: vt per quādā cōmemorationē ſenſibile tale aliquid fiat etiam in animo audiētis: quale de loquētis animo nō recedit. Nihil itaq; agimus per membra corporis in factis dictiſq; noſtris: quibus vel approbantur vel improbantur mores hominum: quod non verbo apud nos intus edito preuenimus. Nemo enim volens aliquid facit: quod nō in corde ſuo prius dixerit. Quod verbū amore concipitur: ſiue creature: ſiue creatoris. id eſt aut nature mutabilis: aut incōmutabilis veritatis.

Quali amore diligi debeat creatura.

Capitulū. viij.

Ergo aut cupiditate: aut caritate: nō
c quo nō ſit amanda creatura: ſed ſi ad
creatorem refertur ille amor: non iā
cupiditas ſed caritas erit. Tunc eniʒ
eſt cupiditas cum propter ſe amatur creatu-
ra. tunc non vtenteʒ adiuuat: ſed corrumpit
fruentem. Cum ergo aut par nobis: aut in-
ferior creatura ſit: inferiore vtendum eſt ad
deuʒ. pari autē fruendum: ſed in deo. Si-
cut eniʒ teipſo: non in teipſo frui debes: ſed
in eo qui fecit te. Sic etiam illo: quē diligis:
tanquā teipſuʒ. ⁊ nobis ergo ⁊ fratribus in
domino fruamur. ⁊ inde nos nec ad noſmet
ipſos remittere: ⁊ quaſi relaxare deorſuʒ ver
ſus audeamus. Naſcitur aūt verbū cum ex-
cogitatū placet: aut ad peccandū: aut ad recte
faciendū. Verbū ergo noſtrum ⁊ mentē de
qua gignitur quaſi medius amor coniungit:
ſeqʒ cum eis tertium cōplexu incorporeo ſi-
ne vlla ꝯfuſione cōſtringit.

Quo differat dilectio reruʒ ſpiritaliū ab amo
re carnalium.

Capitulū. ix.

Onceptū autem verbum ⁊ natuʒ id
c ipſuʒ eſt: cuʒ voluntas in ipſa noticia
ꝯquieſcit: quod fit in amore ſpirita-
liuʒ. Qui eniʒ: verbi gratia: perfecte
nouit: perfecteqʒ amat iuſticiā: iā iuſtus eſt:
etiā ſi nulla exiſtat ſecundū eā forinſecus per
mēbra corporis operādi neceſſitas. In amo-
re aūt carnaliū tēporaliūqʒ rerū. ſicut in ipſis
animaliū fetibus: alius eſt conceptus verbi:
alius partus. Illic eniʒ quod cupiendo con-
cipitur: adipiſcendo naſcitur. Quoniā non
ſufficit auaricie noſſe: ⁊ amare aurum: niſi ⁊
habeat. Neqʒ noſſe ⁊ amare veſci: aut con-
cūbere: niſi etiā id agat: neqʒ noſſe ⁊ amare
Ioh.14 honores ⁊ imperia: niſi proueniant. Que ta
men omnia: nec adepta ſufficiunt. Qui eniʒ
Ps. 7 biberit ex hac inquit aqua: ſitiet iterū. Ideo
qʒ ⁊ in pſalmo. Cōcepit inquit dolorē: ⁊ pe-
perit iniquitatem. Dolorē vel laborem dicit
concipi: cū ea concipiuntur que noſſe ac vel-
le nō ſufficit: ⁊ inardeſcit atqʒ egrotat anim⁹
indigentia: donec ad ea perueniat: ⁊ quaſi pa
riat ea. Unde eleganter in latina lingua par
ta dicuntur: ⁊ reperta atqʒ cōperta. que ver-
Iac. j. ba quaſi a partu ducta reſonant. Quia cōcu
piſcētia cuʒ conceperit parit peccatū. Un-
de dominus clamat. Uenite ad me omnes math. ij
q laboratis ⁊ onerati eſtis. Et alio loco. Ue
pregnātibus: ⁊ lactantibus in illis diebus.
Cum itaqʒ ad partum verbi referret omnia ibi. 14.
vel recte facta vel peccata: ex ore inquit tuo iu
ſtificaberis: ⁊ ex ore tuo condēnaberis: os
volens intelligi: non hoc viſibile: ſed interi⁹
inuiſibile cognitionis ⁊ cordis.

Nō omnis que noticia cōprehendit dici poſ
ſe cōcepta. Ca. x.

Ecte ergo queriť: vtruʒ omnis noti-
r cia verbuʒ: an tantum amata noticia.
Nouimus enim ⁊ ea que odimus.
Sed nec cōcepta: nec parta dicenda ſunt ani
mo: que nobis diſplicent. Non eniʒ omnia
que quoquo modo tangūt concipiuntur: vt
tantū nota ſint. nō tamē verba dicantur ſicut
iſta de quibus nunc agimus. Aliter enim di
cuntur verba que ſpacia temporū ſyllabis te-
nent: ſiue pronūciētur: ſiue cogitent. aliter
omne quod notuʒ eſt verbuʒ dicitur animo
impreſſuʒ quādiu de memoria proferri ⁊ diffi
niri poteſt: quāuis res ipſa diſpliceat. aliter cū
placet quod mente concipit. Secundū quod
genus verbi accipiendū eſt quod ait apoſto-
lus. Nemo dicit dñs ieſus: niſi in ſpiritu ſan
cto: cū ſecundū aliā verbi notionē dicant ⁊ il j Co. 12
li. De quibus ipſe dñs ait. Nō omnis q di-
cit mihi domine dñe: intrabit in regnum ce- Mat. 7
lorum. Uerūtamen cum ⁊ illa que odimus
recte diſplicent: recteqʒ improbantur: appro
batur eorum improbatio: ⁊ placet ⁊ verbum
eſt. Neqʒ vitiorū noticia nobis diſplicet: ſed
ipſa vitia. Nam placet mihi qđ noui: ⁊ diffi-
nio quid ſit intemperantia: ⁊ hoc eſt verbum
eius: ſicut ſunt in arte nota vitia. Et recte ap
probat eorꝫ noticia: cū diſcernit cognitor ſpe
cieʒ priuationēqʒ virtutis: ſicut aire: ⁊ nega-
re: eſſe ⁊ nō eſſe. Attamē virtute priuari atqʒ
in vitium deficere damnabile eſt. Et diffini
re intemperantiam verbūqʒ eius dicere per
tinet ad arteʒ morum. Eſſe autēʒ intēperātē
ad id pertinet quod illa arte culpatur. Sicut
noſſe ac diffinire quid ſit ſoleciſmus perti-
net ad artem loquēdi: facere autēʒ vitiuʒ eſt:
quod eadem arte reprehēditur. Verbū ē igiť
quod nūc diſcernere ac inſinuare volumus

Ayuntamiento de Madrid

cum amore: notitia. Cum itaqꝫ ſe mens nouit ⁊ amat: iungit amore verbū eius. Et quoniaꝫ amat notitiaꝫ: ⁊ nouit amorem ⁊ verbum in amore eſt: ⁊ amor in verbo: ⁊ vtrūqꝫ in amā te atqꝫ d cente. Sed omnis ſecūdūꝫ ſpeciem notitia: ſimilis eſt ei rei quam nouit. Et eniꝫ alia notitia ſecunduꝫ priuationeꝫ quaꝫ cuꝫ im probamus: loquimur. Et hec priuationis im probatio ſpecieꝫ laudat: ideoqꝫ approbatur. Concepte notitie ſimilitudineꝫ nunc ad equa litatem mentis accedere: cum id quod cogno ſcitur: neqꝫ inferioris neqꝫ ſuperioris natu re eſt.

Capitulū. xi.

h Abet ergo animus nōnullam ſpecieī note ſimilitudineꝫ: ſiue cuꝫ ea placet: ſiue cuꝫ eius priuatio diſplicet. Quo circa inquantū deū nouimus: ſimiles ſum⁹. Sed nō ad equalitatē ſimiles: quia nec tan tū eū nouimus: quantū ipſe ſe. Et queadmo dum cum per ſenſuꝫ corporis diſcimus cor pora: fit eorum aliqua ſimilitudo in animo noſtro: que phantaſia memorie eſt. Nō eniꝫ oīno ipſa corpora in aīo ſunt: cum ea cogita mus: ſed eorū ſimilitudines. Itaqꝫ cū eas ꝓ illis approbamus: erramus. Error nāqꝫ eſt pro alio alterius approbatio. Melior eſt tñ imaginatio corporis in animo: qꝫ illa ſpecies corporis: inquantū hec in meliore natura eſt id eſt in ſubſtātia vitali ſicuti animus ē: ita cū deū nouimus: q̄uis meliores efficiamur qꝫ eram⁹ anteqꝫ noſſemus: maximeqꝫ cū eadē noticia etiā placita digneqꝫ amata verbuꝫ eſt: fitqꝫ aliqua dei ſimilitudo illa notitia: tñ infe rior eſt: q2 in inferiore natura eſt. Creatura quippe animus: creator autē deus. Ex quo colligitur: quia cum ſe mens ipſa nouit atqꝫ approbat: ſic eſt eadem noticia verbum eius vt ei ſit par omnino ⁊ equale: atqꝫ identidem quia neqꝫ inferioris eſſentie noticia eſt: ſicut corporis. neqꝫ ſuperioris ſicut dei. Et cum habeat noticia ſimilitudineꝫ ad eaꝫ reꝫ quam nouit. hoc eſt cuius noticia eſt: hec habet per fectam ⁊ equalem qua mens ipſa que nouit eſt nota. Ideoqꝫ ⁊ imago ⁊ verbuꝫ eſt. q2 de illa exprimitur cum cognoſcendo eidem co equatur: et eſt gignenti equale quod geni tum eſt.

Cur ſicut noticia mentis eſt proles: non etiā amor parentis eiuſdem ſit.

Ca. xij.

q Uid ergo amor. nō erit imago. nō v buꝫ. non genitus. Cur enim mens no ticiā ſuā gignit cum ſe nouit: ⁊ amorē ſuum nō gignit cuꝫ ſe amat. Nam ſi propte rea eſt noticiis ſue cauſa quia noſcibilis eſt: amoris etiam ſui cauſa eſt: quia eſt amabilis Cur vtrunqꝫ itaqꝫ nō genuerit: difficile eſt dicere. Hec enim queſtio etiam de ipſa ſum ma trinitate: omnipotentiſſimo creatore deo ad cuius imagineꝫ homo factus eſt: ſolet mo uere homines: quos veritas dei per huma nam locutionem inuitat ad fidem. Cur non ſpiritus quoqꝫ ſanctus a patre deo genitus vel creditur vel intelligitur: vt filius etiam ipſe dicatur. Quod nunc in mente humana vtcunqꝫ inueſtigare conamur: vt ex inferio re imagine in qua nobis familiarius natura ipſa noſtra quaſi interrogata reſpondet exer citatiorem mentis aciem ab illuminata crea tura ad lumen incōmutabile dirigamus. Si tamen veritas ipſa perſuaſerit: ſicut dei ver bum filium eſſe nullus chriſtianus dubitat. ita caritatem eſſe ſpiritumſanctum. Ergo ad imagineꝫ illam que creatura eſt. hoc eſt ad ra tionalem mētem: diligētius de hac interrogandam conſiderandāqꝫ redeamus: vbi temporaliter exiſtens nonnullarum rerum noticia que ante non erat: ⁊ aliquarum rerū amor: que antea non amabantur diſtinctius nobis aperit quid dicamus: quia ⁊ ipſi locu tioni temporaliter dirigende: facilior eſt ad explicandum res que in ordine temporum comprehenditur. Primo itaqꝫ manifeſtuꝫ ſit poſſe fieri vt ſit aliquid ſcibile. id eſt quod ſciri poſſit: ⁊ tamen neſciatur. illud autē fie ri non poſſe vt ſciatur: quod ſcibile non fue rit. Vnde liquido tenendum eſt ꝙ omnis res quācunqꝫ cognoſcimus congenerat in no bis noticiam ſui. Ab vtroqꝫ enim noticia pa ritur: a cognoſcente ⁊ cognito. Itaqꝫ mens cum ſeipſam cognoſcit: ſola parens eſt noti cie ſue: ⁊ cognitum enim ⁊ cognitor ipſa eſt. erat autem ſibi ipſa noſcibilis: ⁊ anteqꝫ ſe noſ ſet: ſed noticia ſui non erat in ea: cum ſeipſa non nouerat. Quod ergo cognoſcit ſe: pa rem ſibi noticiam ſui gignit: quia non mi nus ſe nouit quā eſt. nec alterius eſſentie eſt noticia eius: non ſolum quia ipſa nouit: ſed etiam quia ſeipſam: ſicut ſupra diximus

Ayuntamiento de Madrid

Quid ergo de amore dicendū ē. cur nō etiam cū ſe amat: ipſm quoqꝫ amorē ſui genuiſſe videat. Et eni amabilis ſibi. ⁊ anteqꝫ ſe amaret: qꝛ poterat ſe amare ſicut erat ſibi noſcibilis ⁊ anteqꝫ ſe noſſet: qꝛ poterat ſe noſſe. Nā ſi nō ſibi eſſet noſcibilis: nunqꝫ ſe noſſe potuiſſet. Ita ſi nō ſibi eſſet amabilis: nūqꝫ amare potuiſſet. Cur itaqꝫ amando ſe nō genuiſſe dicatur amorē ſuū: ſicut cognoſcendo ſe genuit noticiā ſuā. In eo quidē manifeſte oſtendit hoc amoris eſſe principium: vnde procedit: ab ipſa quidē mente procedit: que ſibi ē amabilis anteqꝫ ſe amet atqꝫ ita principiū eſt amoris ſui: quo ſe amat. Sed ideo non recte dicit genitus ab ea ſicut noticia ſui qua ſe nouit: qꝛ noticia iam inuentū eſt quod partuꝫ repertuꝫ dicit: quod ſepe ꝑcedit inquiſitio eo fine getura. Nā inquiſitio ē appetitus inueniēdi: qđ idē valet: ſi dicas reperiēdi. Que āt reperiūtur: quaſi pariunt: vnde ꝓli ſimilia ſunt: vbi niſi in ipſa noticia. Ibi eni quaſi expreſſa formantur. Nā ⁊ ſi iam erant res quas querendo inuenimus: noticia tamen ipſa non erat: quā ſicut prolē naſcenteꝫ deputamus. porro appetitus ille qui eſt inquirendo procedit a querente: ⁊ pendet quodāmodo. neqꝫ requieſcit fine quo intendit: niſi id quod queritur inuentum: querenti copuletur. Qui appetitus. id eſt inquiſitio: quāuis amor eſſe nō videat: quo id quod notū eſt: amatur. hoc enim adhuc vt cognoſcatur agit: tamen ex eodē genere quiddā eſt. Nam voluntas iam dici poteſt: quia omnis qui querit inuenire vult: ⁊ ſi id querit quod ad noticiaꝫ ptineat: omnis q querit noſſe vult. Quod ſi ardenter atqꝫ inſtanter vult ſtudere dicitur: quod maxime in aſſequēdis atqꝫ adipiſcendis quibuſqꝫ doctrinis dici ſolet. Partum ergo mentis antecedit appetit⁹ quidam: quo id quod noſſe volumus: querēdo ⁊ inueniendo naſcitur proles ipſa noticia ac per hoc appetitus ille quo concipitur pariturqꝫ noticia: partus ⁊ proles recte dici non poteſt. Idemqꝫ appetitus quo inhiat rei cognoſcende: fit amor cognite: dum tenet atqꝫ amplectitur placitā prolem. id eſt noticiaꝫ gignentiqꝫ coniungit. Et eſt quedaꝫ imago trinitatis: ipſa mens ⁊ noticia eius: quod eſt ꝓles eius: ac de ſeipſa verbuꝫ eius: ⁊ amor tertius. ⁊ hec tria vnū atqꝫ vna ſubſtantia. Nec minor proles: dū tantam ſe nouit mens quāta eſt: nec minor amor dum tantum ſe diligit quantum nouit ⁊ quanta eſt.

Explicit liber nonus.

Incipiunt capitula libri decimi.

i De ſtudijs diſcere amantium qđ ignorant: quod tamē nō expeterent ſcire ſi penitus ignorarent.

ij Quibus cauſis amari videntur cognita: cum ipſa ſcientia eorum que neſcimus expetitur.

iij An incognita ſibi ſit mens cū ſe querit vt nouerit.

iiij De proprijs mentis que nō pōt ignorare.

v In quo mens noſſe ſe debeat: ⁊ a quibus abſtinere ne eis quaſi proprijs delectetur: atqꝫ in ſe minus noſcerit.

vi In quibus mens de ſe cogitans poſſit errare.

vij De opinionibus eorum qui mentē aliquid precipuū corporis eſſe ſenſerūt.

viij Q đ mens noſſe ſe querens: nihil de ſe corporeum debet cogitare.

ix Quō mēs cognoſcit ſeipſam.

x Q đ mens noſſe ſe cupiens nihil eorū de ſe opinari debeat: de quibus ſcit eē dubitandum.

xi De memoria: intelligentia ⁊ voluntate: in quibus mens habꝫ in ſe quandā imaginem diuine trinitatis.

xij De querenda imagine trinitatis etiaꝫ in his que anima ex corporis ſenſibus cōcipit.

Aurelij auguſtini epiſcopi de trinitate liber decimus incipit.

De ſtudijs diſcere animātiū qđ ignorāt: qđ tamen non expeterent ſcire ſi penitus ignorarent.

Capitulū. j.

Nunc ad ea ipſa conſequenter enodanius explicāda limatior accedat intentio. Ac primum quia rē proꝛſus ignotā amare omnino null⁹ poteſt diligenter intuendum eſt cuiuſmodi ſit amor ſtudentium. id eſt nō

n

Ayuntamiento de Madrid

iam ſcientiū: ſed adhuc ſcire cupientiū quãcūq; doctrinā. Et in his quippe rebus in quibus nō vſitate dicitꝰ ſtudium: ſolent exiſtere amores ex auditu: dum cuiuſq; pulchritudinis fama ad videndū ac fruendū animus accendit quia generaliter nouit corporū pulchritudines: ex eo ꝙ plurimas vidit: ⁊ ineſt intrinſecus vnde approbetꝰ: cui forinſecus inhiatur. Quod cū ſit: nō rei penitus incognite amor excitatur: cuius genus ita notū eſt. Cum aūt virū bonum amamus: cuius faciem non vidimus: ex noticia virtutū amamus: quas nouimus in ipſa veritate. Ad doctrinas autem cognoſcendas: plerumq; nos laudantiū atq; predicantiū accēdit auctoritas. Attamen niſi breuiter impreſſaꝫ cuiuſq; doctrine haberemꝰ in animo notionē: nullo ad eā diſcendā ſtudio flagraremus. Quis enim ſciende: verbi gratia: rhetorice vllā curam ⁊ operā impēderet: niſi ante ſciret eā dicēdi eſſe ſcientiam. Aliquādo etiaꝫ ipſarū doctrinarū fines auditos expertoſue miramur: ⁊ ex hoc inardeſcimus facultateꝫ cōparare diſcēdo qua ad eos ꝑuēnire poſſimus. Tanq; ſi litteras neſcienti dicatꝰ: quandam eſſe doctrinam qua quiſq; valeat: quãuis lōge abſenti verba mittere manu facta in ſilentio: que rurſus ille cui mittuntꝰ nō auribus: ſed oculis colligat: idq; fieri videat. Nōne dū cōcupiſcit noſſe quod id poſſit: omni ſtudio circa illum finem mouetꝰ: quē iā notū tenet. Sic accendunt ſtudia diſcentiū. Nam qd̓ quiſq; prorſus ignorat: amare nullo pacto pōt. Ita etiaꝫ ſignum ſi quis audiat incognitum: veluti verbi alicuius ſonū quo quid ſignificet ignorat: cupit ſcire quid nā ſit id eſt ſonus ille cui rei cōmemorande inſtitutus ſit: veluti audiat cum dicitꝰ temetū: ⁊ ignorans quid ſit: requirat. Iam itaq; oportet vt nouerit ſignū eſſe. id eſt nō inane eſſe illam vocē: ſed aliquid ea ſignificari. Alioquin iā notū eſt hoc triſſyllabū: ⁊ articulatā ſpeciē ſuā impreſſit aīo ꝑ ſenſuꝫ auriū. Quid amplius in eo requiratꝰ: quo magis innoteſcat: cuiꝰ oēs līe oīaq; ſoni ſpacia nota ſunt: niſi: q: ſimul innotuit ſignū eſſe: mouitq; ſciendi cupiditatē: cuius rei ſignū ſit. Quo igitꝰ amplius notū eſt: ſed nō plene notū ē eo cupit aīus de illo noſſe qd̓ reliquuꝫ ē. Si eni tātūmō eſſe iſtā vocē noſſet: eāq; alicuiꝰ rei ſignū eſſe nō eſſet: nihil iā quereret de ſenſibili re: quãtū poterat ſentiēdo ꝑcepta. Quia vero nō ſolū eē vocē: ſꝫ ⁊ ſignū eſſe iā nouit: ꝑfecte id noſſe vult. Neq; vllū ꝑfecte ſignū noſcitꝰ: niſi cuiꝰ rei ſignū ſit cognoſcatꝰ. Hoc ergo q ardēti cura q̄rit vt nouerit: ſtudioq; acceſus inſiſtit: nō pōt dici eſſe ſine amore. Quid igitꝰ amat. certe eni amari aliqd niſi notū nō poteſt. Neq; ille iſtas tres ſyllabas amat: q: ſcit eas ſignificare aliquid: nō inde nunc agitꝰ. nō eni hoc noſſe q̄rit. Sꝫ in eo qd̓ ſcire ſtudet qd amet: inquirimus. qd̓ ꝓfecto nōdū nouit. ⁊ ꝓpterea miramur: cur amet: qm̄ firmiſſime nouimꝰ amari niſi nota nō poſſe. Quid ergo amat. niſi q: nouit atq; intuetꝰ in rōnibꝰ rerū q̄ ſit pulchritudo doctrine: q̄ ↄtinentꝰ noticie ſignorū oīuꝫ: ⁊ q̄ ſit vtilitas in ea peritia: q̄ inter ſe humana ſocietas ſenſa cōmunicat: ne ſibi hoīuꝫ cetꝰ deteriores ſint quouis ſolitudine: ſi cogitatiōes ſuas colloquēdo non miſceant. Hāc ergo ſpeciē decorā ⁊ vtilē cernit aīa: ⁊ nouit: ⁊ amat: eaq; in ſe perfici ſtudet quantū pōt: quiſquis vocū ſignificantiū: queciq; ignorat: inqrit. Aliud eſt eniꝫ qd̓ eā in veritatis luce ↄſpicit: aliud qd̓ in ſua facultate concupiſcit. Cōcupiſcit nāq; in luce veritatis: q̄ꝫ magnū ⁊ q̄ꝫ bonū ſit: oēs: oīum gentiū linguas intelligere ac loqui: nullāq; vt alienigena audire ⁊ a nullo ita audiri. Cuiꝰ noticie decꝰ cogitatiōe iam cernitꝰ: amaturq; res nota: q̄ ita ↄſpicit: atq; inflamat ſtudia diſcentiuꝫ: vt circa eā moueant: eiq; inhient in omni opera: quā impēdūt ↄſequendi tali facultati: vt et vſu amplectantꝰ qd̓ ratione ꝓnoſcunt: atq; ita quiſq; cui facultati ſpe ꝓpinquat: ei feruentiꝰ amore inardeſcit. Eis doctrinis quippe ſtudet vehementius: q̄s capi poſſe nō deſperantꝰ. Nā cuiꝰ rei adipiſcende ſpem quiſq; nō gerit: aut tepide amat: aut oino nō amat: q̄uis quā pulchra ſit videat. Quo circa: q: oīuꝫ linguarū ſcientiā ſe ab oibus deſperatꝰ: ſue gentis quiſq; maxime ſtudet: vt nouerit. Quod ſi ⁊ illi ad ꝑfectū ꝑcipiēde ſe nō ſufficere ſentit nemo tū tam deſidioſus eſt huius noticie: q nō cum audierit incognitū verbū: velit noſſe qd illud ſit: ⁊ ſi pōt: q̄rat ⁊ diſcat. Quod dū querit: vtiq; in ſtudio diſcendi eſt: ⁊ videt amare rē incognitā: quod nō ita eſt. Species nāq; illa tangit animū quaꝫ nouit ⁊ cogitat: in qua elucet decus ↄſociandorū animorū: in vocibus notis audiendis: atq; reddēdis: eaq; accendit ſtudio querentē quidē qd̓ ignorat: ſed notaꝫ

Ayuntamiento de Madrid

formā quo id pertineat intuenteꝫ ⁊ amanteꝫ. Itaqꝫ ſi quererit: verbi gratia: qd ſit temetū hoc eniꝫ exempli cauſa poſuerā: dicat: quid ad te pertinet. reſpōdebit. Ne forte audiā loquentē: ⁊ nō intelligā: aut vſpiam forte id legā: ⁊ qd ſcriptor ſenſerit neſciā. Quis tandem huic dicat: noli intelligere quod audis. noli noſſe qd legis. Omnibꝰ eniꝫ fere animis rōnalibus in ꝓmptu eſt: ad videdū huius peritie pulchritudo: qua hominū inter ſe cogitata: ſignificantiū vocū enunciatione noſcunt̄ propter hoc notū decus: ⁊ ob hoc amatū qꝛ notū ſtudioſe querit̄ verbuꝫ illud ignotuꝫ. Itaqꝫ cuꝫ audierit atqꝫ cognouerit temetū: a veteribus vinuꝫ appellatuꝫ: ſed iā ex vſu loquēdi quē nūc habemus hoc vocabulū emortuū ꝓpter nōnullos fortaſſe veterū libros ſibi neceſſariuꝫ deputabit. Si aūt ⁊ illos ſupuacaneos hꝫ: forte iam nec dignuꝫ qd̄ memorie cōmendet exiſtimat: qꝛ videt ad illaꝫ ſpeciē doctrine quaꝫ notaꝫ mēte intuet̄ atqꝫ amat: minime ꝑtinere. Quapropter ōis amor ſtudētis animi: hoc eſt volentis ſcire qd̄ neſcit: non eſt amor eius rei quā neſcit: ſed eius quā ſcit: ꝓpter quā vult ſcire qd̄ neſcit. aut ſi taꝫ curioſus eſt. vt nō ꝓpter cauſam aliā notā: ſed ſolo amore rapiat̄ incognita ſciēdi: diſcernendus quidē eſt a ſtudioſi noīe iſte curioſus: ſed nec ipſe amat incognita: imo cōgruentius dicit̄: odit incognita: que nulla eſſe vult: dū vult oīa eē cognita. Sed ne quiſqꝫ nobis difficilioreꝫ referat queſtionē: aſſerens tam non poſſe queqꝫ odiſſe qd̄ neſcit. quā nō pōt amare qd̄ neſcit: nō reſiſtimus verbis: ſed intelligenduꝫ eſt: non hoc ideꝫ dici cum dicitur: amat ſcire incognita: ac ſi diceretur: amat incognita. Illud eni fieri pōt vt amet quiſqꝫ ſcire incognita. vt autem amet incognita nō pōt. Nō eniꝫ fruſtra ibi eſt poſitū ſcire: Quoniā qui ſcire amat incognita: non ipſa incognita: ſed ipſum ſcire amat. Qd̄ niſi haberet cognitū neqꝫ ſcire ſe quicquā poſſet fidenter dicere: neqꝫ neſcire. Nō ſolum eniꝫ q dicit ſcio: ⁊ verū dicit: neceſſe eſt vt qd ſit ſcire ſciat: ſed etiā q dicit neſcio: idqꝫ fidēter ⁊ verū dicit: ⁊ ſcit verum ſe dicere. ſcit vtiqꝫ quid ſit ſcire: qꝛ ⁊ diſcernit a ſciente neſcientē: cū veraciter ſe intuens dicit neſcio. Et cū ipſe ſcit ſe verū dicere: vnde ſciret: ſi quid ſit ſcire: neſciret.

Quibus cauſis amari vident̄ cognita: cum ipſa ſcientia eorum que neſcimus expetitur.

Capi. ij.

Quilibet igit̄ ſtudioſus: quilibet curioſus nō amat incognita: cuꝫ ardentiſſimo appetitu inſtat ſcire qd̄ neſcit. Aut enim iam genere notū habet quod amat: idqꝫ noſſe expetit: etiā in aliqua re ſingula: vel in ſingulis rebꝰ q illi nōdū note forte laudant: ſingitqꝫ animo imaginariā formam qua excitet in amorem. Vnde autē ſingit: niſi ex his que iaꝫ nouerat. Cui tñ forme animo figurate ꝑatqꝫ in cogitatiōe notiſſime: ſi eam que laudabatur diſſimilem inuenerit: fortaſſe non amabit. Quod ſi amauerit: ex illo amare incipiet ex quo didicit. pauloante quippe alia erat que amabatur: quam ſibi animus formans exhibere conſueuerat. Si aūt illi forme ſimilem inuenerit quam fama predicauerat: cui vere poſſit dicere: iam te amabam. nec tunc vtiqꝫ amabat incognitam: quam in illa ſimilitudine nouerat. Aut i ſpecie ſempiterne rationis videmus aliquid ⁊ ibi amamꝰ: quod cum expreſſum in aliqua rei tēporalis effigie illis qui experti ſunt laudantibus ⁊ amamus ⁊ credimus: nō aliquid amamus incognituꝫ vñ iam ſupra ſatis diſſeruimus. Aut aliquid notū amamus: propter quod ignotū aliquid querimus. cuius ignoti amor nequaqꝫ nos tenet: ſed illius cogniti quo ꝑtinere nouimus vt illud etiā qd̄ adhuc ignotū querimus nouerimus. ſicut de incognito verbo pauloante locutus ſum. Aut ipſuꝫ ſcire quiſqꝫ amat: qd̄ nulli ſcire aliqd cupiēti eſſe incognitū pōt. His cauſis vident̄ amare incognita: qui ſcire aliqd volūt qd̄ neſciunt: ⁊ ꝓpter ardentioreꝫ querendi appetitum ſine amore eſſe dici non poſſunt. Sed quāqꝫ ſe res aliter habeat nec omnino quicqꝫ ametur incognituꝫ: arbitror me perſuaſiſſe verū diligenter intuentibꝰ. Sed qꝛ exēpla q dedimus eorū ſunt qui aliquid qd̄ ipſi nō ſunt noſſe cupiunt: videndū eſt ne forte aliquod nouū genus appareat cum ſeipſa mens noſſe deſiderat.

An incognita ſibi ſit mēs cuꝫ ſe querit vt nouerit.

Capi. iij.

Quid ergo amat mens: cū ardenter ſe ipſam querit vt nouerit: dum incognita ſibi eſt. Ecce eniꝫ mēs ſemetipſam querit vt nouerit: ⁊ inflammatur hoc ſtudio. Amat igitur. Sed quid amat. Seipſam.

Ꝗ nō: cū ſe nōdū nouerit nec qſꝗ poſſit ama
re ꝙ neſcit. An ei i ſ̄mīs ꝑdicauit ſpeciē ſuā
ſicut de abſētibus ſolem⁹ audire. ſ̄ ꝯre g̃ ſe
nō amat: ſ ꝙ de ſe fingit hoc amat. lōge for
taſſe aliud ꝗ̄ ipſa eſt. aut ſi ſe mens ſui ſimilē
fingit: ⁊ ideo cū hoc figmentū amat: ſe amat
anteꝗ̄ nouerit: q̄ id ꝙ ſui ſimile eſt intuet̄.
Nouit igit̄ aliā mētes ex qbus ſe fingat: ⁊ ge
nere ipſo ſibi nota eſt. Cur g̃ cū alias mētes
nouit: ſe nō nouit: cū ſeipſa nihil poſſit eſſe ꝑ
ſenti⁹. Ꝙ ſi vt oculis corpis magis alij ocu
li noti ſunt: ꝗ̄ ipſi ſibi: nō ſe ergo q̄rant nūꝗ̄
inuētura. Nunꝗ̄ eniz ſe oculi p̄ter ſpecula
videbūt. Nec vllo mō putandū eſt etiā reb⁹
incorporeis cōtemplandis tale aliquid adhi-
beri: vt mens tāꝗ̄ in ſpeculo ſe nouerit. An
in rōne veritatis eterne videt ꝗ̄ ſpecioſuz ſit
noſſe ſemetipſam: ⁊ h̄ amat: ꝙ videt ſtudet-
ꝗ̄ in ſe fieri: q̄ ꝗ̄uis ſibi nota nō ſit: notū tm̄
ei ē ꝗ̄ bonū ſit vt ſibi nota ſit. Et h̄ qdē ꝑmi
rabile ē: nōdū ſe noſſe: ⁊ ꝗ̄ ſit pulchrū ſe noſ
ſe iā noſſe. An aliquē finē optimū. id eſt ſecu
ritatē ⁊ beatitudinē ſuā videt: ꝑ quādā occul
tā memoriā q̄ in lōginꝗ̄ eā ꝓgreſſaz nō dere-
liq̄t: ⁊ credit ad eūde finē: niſi ſeipſam cogno-
uerit ſe ꝑuenire nō poſſe. Ita dū illud amat
hoc q̄rit: ⁊ notū amat illud ꝓpter ꝙ q̄rit igno
tū. Sz cur memoria beatitudinis ſue potuit:
⁊ memoria ſui cū ea ꝑdurare nō potuit: vt tā
ſe noſſet q̄ vult ꝑuenire: ꝗ̄ nouit illud q̄ vult
ꝑuenire. An cū ſe noſſe amat: nō ſe quā non
dū nouit: ſz ipm̄ noſſe amat: acerbiuſꝗ̄ tole-
rat ſeipſam deeſſe ſciētie ſue: q̄ vult cūcta com
ꝓhendere. Nouit aūt qd ſit noſſe: ⁊ duz hoc
amat ꝙ nouit: etiā ſe cupit noſſe. Ubi ergo
noſſe ſuū nouit ſi ſe n̄ nouit: nā nouit ꝙ alia
nouerit: ſe aūt nō nouerit: hinc eni nouit: et
qd ſit noſſe. Quo pacto igit̄ ſe aliqd ſcientem
ſcit: q̄ ſeipſam neſcit. neꝗ̄ eniz alterā mentem
ſciētē ſit ſz ſeipſam. Scit igit̄ ſeipſam. Deinde
cū ſe q̄rit vt nouerit: querentē ſe iā nouit. Iā
ſe ergo nouit. Quapropter nō pōt oino neſci
re ſe. Que dum ſe neſcientē ſcit: ſe vtiꝗ̄ ſcit.
Si aūt ſe neſcientē neſciat: nō ſe querit ſciat.
Quapropter eo ipſo quo ſe querit: magis ſe
ſibi notā quā ignotā eſſe cōuincit̄. Nouit eni
ſe querentē atꝗ̄ neſcientē: dū ſe querit vt no
uerit. Quid ergo dicemus. An ꝙ ex parte
ſe nouit: ex parte nō nouit. Sz abſurdū ē di-
cere: nō eam totā ſcire ꝙ ſcit. Nō dico totuz
ſcit: ſed quod ſcit: tota ſcit. Cuz itaꝗ̄ aliqd de
ſe ſcit: ꝙ niſi tota nō pōt: totā ſe ſcit. Scit aūt
ſe aliqd ſcientē: nec pōt quicꝗ̄ ſcire niſi tota.
Scit ſe igit̄ totā. Deinde qd eius ei tā notuz
eſt quā ſe viuere.

De proprijs mētis que nō poteſt ignorare.
Capitu. iiij.

n On pōt aūt ⁊ mēs eſſe ⁊ non viuere:
qñ habet etiam amplius vt intelligat.
Nā ⁊ anime beſtiarum viuūt: ſz nō itelligūt
Sicut g̃ mens tota mēs ē: ſic tota viuit. No
uit aūt viuere ſe. Totā ſe igit̄ nouit. Poſtre
mo cū ſe noſſe mēs q̄rit: mētē ſe eſſe iā nouit
alioqn vtrū ſe querat ignorat: ⁊ aliud ꝓ alio
forſitā querat. Fieri eniz pōt vt ipſa non ſit
mēs: atꝗ̄ ita dū mētē noſſe querit: nō ſeipſaz
querat. Quapropter qm̄ [illegible]nouerit mens qd
ſit mens: nouit ꝙ ſe quer[illegible] ꝑfecto nouit ꝙ
ipſa ſit mēs. porro ſi hoc in ſe nouit ꝙ mens
eſt: ⁊ tota mēs eſt: totā ſe nouit. Sed ecce nō
ſe nouerit eſſe mentē. cū aūt ſe querit: hoc tan
tūmodo nouerit ꝙ ſe q̄rat. Pōt eniz etiā ſic
aliud ꝓ alio querere: ſi hoc neſcit. vt aūt non
querat aliud ꝓ alio: ꝓculdubio nouit qd que
rat. At ſi nouit qd querat: ⁊ ſeipſam q̄rit: ſe-
ipſam vtiꝗ̄ nouit. Quid g̃ adhuc: q̄rit q̄ ſi ex
parte ſe nouit: ex parte aūt adhuc querit: non
ſeipſam: ſed parte ſuā querit. Cū eniz ea ipſa
dicit̄: tota dicit̄. Deinde q̄ nouit nōdū ſe a ſe
inuentā totā: nouit quāta ſit tota. Atꝗ̄ ita q̄-
rit quod deeſt: quēadmodū ſolem⁹ querere
vt veniat in mentē ꝙ excidit. nec tm̄ penitus
excidit: q̄ pōt recognoſci cū venerit hoc eſſe
quod querebat̄. Sed quō mens veniat i mē
tē quaſi poſſit mens in mente nō eſſe: huc ac
cedit q̄ ſi parte inuenta non ſe totā querit: tm̄
tota ſe querit. Tota ergo ſibi preſto eſt: ⁊ qd
adhuc queratur nō eſt: hoc eniz deeſt ꝙ que
rit̄: nō illa que querit. Cuz itaꝗ̄ tota ſe querit
nihil eius deeſt. Aut ſi nō tota ſe querit: ſz ꝑs
q̄ inuēta eſt: querit partē que nōdū inuēta eſt
Nō ſe ergo mēs querit cuius ſe nulla pars q̄
rit. pars enim que inuēta eſt: nō ſe querit. pars
aūt que nondū inuenta eſt: nec ipſa ſe querit:
quoniā ab ea iam inuenta eſt parte queritur.
Quocirca quia nec tota ſe mēs querit: nec
pars eius vlla ſe querit: ſe mens omnino nō
querit.

In quo mens noſſe ſe debeat: ⁊ a quibus ab
ſtinere ne eis quaſi proprijs delectet atꝗ̄ in

ſe minus nouerit. Capi. v.

[v] Quid ergo ei preceptum eſt: vt ſe ipſam cognoſcat: credo vt ſeipſam cogitet: ⁊ ſm naturā ſuam viuat. id eſt vt ſm naturā ſuam ordinari appetat: ſub eo ſcʒ cui ſubdenda eſt: ſupra ea quibus preponenda eſt. ſub illo a quo regi debet. ſupra ea que regere debet. Multa enim per cupiditatem prauam tanq̄ʒ ſui ſit oblita: ſic agit. Videt enim quedam intrinſecus pulchra: in preſtantiore natura que deus eſt. Et cum inſtare debeat vt eis fruatur: volens ea ſibi tribuere: ⁊ nō ex illo: ſimilis illius: ſed ex ſeipſa eſſe qđ ille eſt: auertitur ab eo: mouetur q̄ʒ ⁊ labitur in minꝰ ⁊ minus: quod putat amplius ⁊ amplius: q2 nec ipſa ſibi: nec ei quicq̄ʒ ſufficit recedenti ab illo qui ſolus ſufficit. Ideoq̄ʒ per egeſtatē ac difficultatem fit nimis intenta in actiones ſuas ⁊ inquietas delectationes quas p eas colligit: atq̄ʒ ita cupiditate acquirendi noticias ex his que foris ſunt quorum cognitum genus amat ⁊ ſentit amitti poſſe niſi impenſa cura teneātur: perdit ſecuritatē: tantoq̄ʒ ſeipſam minꝰ cogitat: quāto magis ſecura eſt: q̄ ſe nō poſſit amittere. Ita cum aliud ſit nō ſe noſſe: aliud nō ſe cogitare. Neq̄ʒ enim multarum doctrinarū peritū: ignorare grāmaticam dicimus cū eam nō cogitat: q2 de medicine arte tunc cogitat. Cum ergo aliud ſit non ſe noſſe: aliud nō ſe cogitare: tanta vis eſt amoris: vt ea que cum amore diu cogitauerit: eiſq̄ʒ cure glutino inheſerit: attrahat ſecum etiā cū ad ſe cogitandā quodāmodo redit. Et q2 illa corpa ſunt que foris p ſenſus carnis adamauit: eorūq̄ʒ diuturna quadā familiaritate implicata eſt: nec ſecū pōt introrſum tanq̄ʒ in regionem incorporee nature ipa corpora inferre imagines eorū cōuoluit ⁊ rapit: factas in ſemetipſa: de ſemetipſa. Dat enim eis formādis quiddā ſubſtantie ſue. ſeruat autem aliquid: quo libere de ſpecie talium imaginum iudicet: ⁊ hoc ē magis mens id eſt rationalis intelligentia: que ſeruatur vt iudicet. Nam illas anime partes q corporum ſimilitudinibus informantur etiā cū beſtijs nos cōmunes habere ſentimus.

In quibus mens de ſe cogitans poſſit errare. Capi. vi.

[e] Rrat autē mens: cū ſe iſtis imaginibꝰ tanto amore cōiungit: vt etiam ſe eſſe aliquid hmōi exiſtimet. Ita enim conformatur eis quodāmodo: nō id exiſtendo: ſʒ putando: nō quo ſe imaginē putet: ſed omino illud ipm cuiꝰ imaginē ſecū hʒ. Viget quippe in ea iudiciū diſcernendi corpus qđ foris relinquit ab imagine: quā de illo ſecū gerit: niſi cum ita exprimunt eedem imagines tanq̄ʒ foris ſentiantur: nō intus cogitent: ſicut dormientibus: aut furentibꝰ: aut i aliqua extaſi accidere ſolet.

De opinionibꝰ eorum q mentē aliqd precipuū corporis eſſe ſenſerunt. Capi. vij.

[c] Um itaq̄ʒ ſe tale aliqd putat: corpꝰ eē ſe putat. Et q2 ſibi bene cōſcia eſt: principatus ſui quo corpus regit. hinc factū eſt vt quidā quererēt qd corporis āplius valeret in corpe. ⁊ hoc eē mētē: vel omino totā aiam exiſtimarent vt empedocles ⁊ criſtes opinati ſunt. Itaq̄ʒ alij ſanguinē: alij cerebrū alij cor: nō ſicut ſcriptura dicit. Cōfitebor tibi dñe in toto corde meo. Pſ. 9. 110. 137. Et diliges dominū deū tuū ex toto corde tuo. Deu. 6. Hoc enī abutendo vel trāſferendo vocabulo dr a corpore ad aiam: ſed ipſam omino particulā corporis quā in viſceribꝰ dilaniatis videmꝰ: eā eſſe putauerūt. Alij ex minutiſſimis indiuiduiſq̄ʒ corpuſculis quas atomos dicūt: cōcurrentibus in ſe atq̄ʒ coherētibus: eā cōfici crediderunt. Alij aerē. alij ignem: ſubſtātiā eius eſſe dixerunt. Alij eā nullā eſſe ſubſtātiā: q2 niſi corpꝰ. nullā ſubſtātiā poterāt cogitare: ⁊ eā corpus eſſe nō inueniebāt. ſed ipam tēperationē corpis nr̄i vel cōpagē primordiorū: qbꝰ iſta caro tāquā cōnectit: eſſe opinati ſunt: eoq̄ʒ oēs eam mortalē eſſe ſenſerūt. q2 ſiue corpus eſſet. ſiue aliqua cōpoſitio corpis: nō poſſʒ vtiq̄ʒ immortaliter pmanere. Qui vero eius ſubſtantiā vitam quandam nequaq̄ʒ corporeā: qm̄ quidem vitam omne viuū corpus animantē ac viuificantē eſſe reppererūt: cōſequenter ⁊ immortalem: quia vita carere vita nō poteſt: vt quiſq̄ʒ potuit pbare conati ſunt. Nam de quinto illo neſcio quo corpore: quod notiſſimis quattuor huius mundi elementis quidam cōiungētes: hinc animam eſſe dixerūt: hoc loco diu differendū non puto. Aut enim hoc vocant corpus quod nos: cuius in loci ſpacio pars toto minor eſt: ⁊ in illis annumerandi ſunt q mētē corporeā eē crediderūt. Aut ſi vel oēm ſubſtātiā vel oēm mutabilē ſubſtātiā corpus appellāt: cū ſciāt nō omne locorū ſpacijs aliqua lōgitudine vel latitudine ⁊ altitudine

Ayuntamiento de Madrid

cõtineri: nõ cũ eis de vocabuli queſtione pu/
gnandũ eſt. In his oĩb⁹ ſentẽtijs q̃ſq̃s videt
mẽtis naturã ⁊ eſſe ſubſtãtiam ⁊ nõ eſſe cor/
poreã. id eſt nõ in minore ſui parte minus oc/
cupare loci ſpaciũ maiuſq̃ȝ in maiore: ſimul
oportet videat eos q̃ opinant̃ eſſe corporeã:
nõ ob hoc errare q̃d mens deſit eoꝝ noticie:
ſȝ q̃d adiũgũt ea: ſine q̃bus nullã pñt cogita/
re naturã. Sine phãtaſijs eni corpoꝝ q̃cq̃d
viſi fuerint cogitare: nihil oĩno eſſe arbitrant̃
ideoq̃ȝ nõ ſe tanq̃ȝ ſibi deſit mẽs requirat. Quid
eniȝ tam cogitationi adeſt: q̃ȝ id q̃d mẽti ad/
eſt. aut q̃d tam menti adeſt: q̃ȝ ipſa mens. Un
de ⁊ ipa q̃ appellat̃ inuẽtio: ſi verbi origineȝ
retractem⁹: q̃d aliud reſonat: niſi q: inuenire
eſt in id venire q̃d q̃rit̃. Propterea q̃ quaſi
vltro in mentẽ veniũt: nõ vſitate dicunt̃ in/
uẽta: q̃ȝuis cognita dici poſſint: q: non in ea
q̃rendo tẽdebamus vt in ea veniremus. hoc ẽ
ea inueniremus. Quapropt̃ ſicut ea q̃ oculis
aut vllo alio corporis ſenſu requirunt: ipſa mẽs
q̃rit. ipſa eniȝ etiã ſenſuȝ carnis intẽdit. tũc aũt
inuenit: cũ in ea que requirunt idẽ ſenſus ve
nit. Sic alia que nõ corporeo ſenſu internũ/
cio: ſed p̄ ſeipſaȝ noſſe debet cũ in ea venit: in
uenit. Aut in ſup̄iore ſubſtãtia. id eſt in deo
aut in ceteris anime p̄tibus ſicut de ipſis ima
ginibus corpoꝝ cũ iudicat. intus eniȝ in aĩa
eas inuenit p̄ corpus impreſſas.

Quõ mẽs noſſe ſe cupiẽs nihil eoꝝ de ſe cor/
poreũ debeat cogitare. Capi. viij.

e Rgo ſeipaȝ queadmodũ q̃rat ⁊ inue/
niat mirabilis queſtio ẽ. quo tẽdat: vt
querat. aut veniat: vt inueniat. Quid
eniȝ tã in mẽte q̃ȝ mẽs eſt. Sȝ q: in his ẽ que
cũ amore cogitat. ſenſibilibus aũt. id ẽ corpa
lib⁹ cũ amore aſſuefacta eſt: nõ valet ſine ima
ginibus coꝝ eſſe in ſemetipſa. hinc ei oborit̃
erroris dedecus: dũ rerũ ſenſaruȝ imagines
ſe cernere a ſe ñ põt: vt ſe ſolã videat. Cohe
rũt eniȝ mirabiliter glutino amoris: ⁊ hec eſt
eius immundicia: q̃ñ dũ ſe ſolã nitit̃ cogitare.
hoc ſe putat eſſe ſine quo ſe non põt cogitare.
Cum igit̃ ei p̄cipit̃ vt ſeipſaȝ cognoſcat: nõ
ſe tanq̃ȝ ſibi detracta ſit querat: ſed id q̃d ſibi
addidit detrahat. Interior eſt enim ipſa: nõ
ſolũ q̃ȝ iſta ſenſibilia q̃ manifeſte foris ſunt: ſȝ
etiã q̃ȝ imagines eorũ que in parte quadã ſut
anime: quã habẽt ⁊ beſtie: q̃ȝuis intelligẽtia
careant que mentis eſt p̄pria. Cum ergo ſit
mens interior: quodãmodo exit a ſemetipſa.
cũ in hec quaſi veſtigia multaꝝ intẽtionũ exe
rit amoris affectũ. Que veſtigia tanq̃ȝ impri/
munt̃ memorie: q̃ñ hec que foris ſunt corpa/
lia ſentiunt̃: vt etiaȝ cũ abſunt iſta: preſto ſint
tñ imagines eoꝝ cogitantib⁹. Cognoſcat er
go ſemetipſaȝ: nec quaſi abſentẽ ſe querat: ſȝ
intentionẽ voluntatis qua p̄ alia vagabat̃ ſta
tuat in ſeipſam. ⁊ ſe cogitet. Ita videbit q̃ nũ
quaȝ ſe nõ amauerit: nunq̃ȝ neſcierit. Sȝ ali/
ud ſecũ amãdo cũ eo ſe ↄfundit ⁊ ↄcreuit quo
dãmõ: atq̃ȝ ita dum ſicut vnũ diuerſa cõple/
ctit̃: vnũ putauit eſſe que diuerſa ſunt.

Quõ mẽs cognoſcit ſeipſaȝ. Ca. ix.

n On itaq̃ȝ velut abſenteȝ ſe q̃rat cerne
re: ſed p̄ſentẽ ſe curet diſcernere. Nec
ſe q̃ſi nõ norit cognoſcat: ſed ab eo quo
alterũ nouit dinoſcat. Ipſm eniȝ q̃d audit: co
gnoſce teipſam: quõ agere curabit ſi neſcit.
aut q̃d ſit cognoſce. aut q̃d ſit teipſaȝ. Si aut
vtrũq̃ȝ nouit. nouit ſeipſaȝ: q: nõ ita dr̃ menti
cognoſce teipſaȝ: ſicut dr̃: cognoſce cherubin
aut ſeraphin. De abſentibus eniȝ illis credi/
mus: ſcḋm q̃d celeſtes quedã p̄tãtes eſſe p̄edi
cant̃. Neq̃ȝ ſicut dicit̃ cognoſce voluntate illi⁹
hoĩs: que nobis nec ad ſentiendũ vllo modo
nec ad intelligendũ p̄ſto ẽ: niſi corpalibus ſi
gnis editis. ⁊ hoc ita vt magis credamus q̃ȝ
intelligamus. Neq̃ȝ ita vt dr̃ homini: vide fa
ciẽ tuã: q̃d niſi in ſpeculo fieri nõ põt. Nam
⁊ ipa nr̃a acies abſens ab aſpectu nr̃o eſt: q:
nõ ibi eſt quo ille dirigi põt. Sȝ cũ dicit men
ti. Cognoſce teipſam: eo ictu quo intelligit q̃d
dictũ eſt: teipſam cognoſcit ſeipaȝ: nec ob ali
ud q̃ȝ eo quo ſibi preſens ẽ. Si aũt q̃d dictuȝ
eſt nõ intelligit: nõ vtiq̃ȝ facit. hoc igit̃ ei p̄ci/
pit vt faciat: q̃d cũ ipſum preceptuȝ intelligit:
facit. Nõ ergo adiũgat aliud ad id q̃d ſeipaȝ
cognoſcit: cũ audit vt ſeipſaȝ cognoſcat. Cer/
te enim nouit ſibi dici: ſibi ſcilicet que eſt: ⁊ vi
uit: ⁊ intelligit. Sed eſt ⁊ cadauer: viuit ⁊ pe
cus. intelligit aũt nec cadauer nec pecus. Si
cut ergo ſeſe eſſe ⁊ viuere ſcit: quomodo eſt:
⁊ viuit intelligentia.

Quõ mẽs noſſe ſe cupiens nihil eorum de ſe
opinari debeat de quibus ſcit eſſe dubitãdũ.
Capitu. x.

c Um ergo: verbi grã: mens aerem ſe
putat: aerẽ intelligere putat. Se tñ in
telligere ſcit. aerem aũt ſe eſſe nõ ſcit:

Ayuntamiento de Madrid

ſed putat. Secernat qđ putat: cernat qđ ſcit:
hoc ei remaneat. Vñ nec illi qdē dubitauerūt
q aliud atqȝ aliud corpus eſſe mentē putaue/
rūt. Neqȝ enī oīs mentē aerē ſe eſſe exiſtimat
ſȝ alię ignē: alię cerebrū: aliæqȝ aliud corpus
⁊ aliud alię. ſicut ſupra cōmemoraui: oēs tñ
ſe intelligere nouerūt ⁊ eſſe ⁊ viuere. Sed in
telligere ad id qđ intelligūt referūt. eſſe aūt et
viuere ad ſeipſas. Et nulli ē dubiū: nec quē/
ꝗ̄ intelligere qui nō viuat: nec quēꝗ̄ viuere
q nō ſit. Ergo cōſequenter ⁊ eſſe ⁊ viuere, id
qđ intelligit: nō ſicuti eſt cadauer qđ nō viuit
nec ſicuti viuit aīa q̄ nō intelligit: ſed ꝓprio
quodā eodēqȝ preſtantiore modo. Itē velle
ſe ſciūt: neqȝ hoc poſſe quēꝗ̄ q nō ſit ſi q non
viuat pariter ſciūt. Itēqȝ ipſam volūtatē refe
runt ad aliqd qđ ea volūtate volunt meminiſ
ſe etiā ſe ſciunt: ſimulqȝ ſciūt qđ nemo memi
niſſet niſi eſſet ac viueret. Sȝ ⁊ ipſaȝ memo/
riaȝ referimus ad aliqd qđ ea meminimus.
Duobus igiť hoꝝ triū memoria ⁊ intelligen
tia multarū rerū noticia atqȝ ſcientia cōtinē/
tur. voluntas aūt adeſt: p quā fruamur eis vel
vtamur. Fruimur enī cognitis: in qbus vo
lūtas ipſis ꝓpter ſeipſa dilectata conquieſcit.
vtimur vero eis que ad illud referimus quo
fruendū eſt. Nec ex alia vita hominū vitioſa
atqȝ culpabilis: ꝗ̄ male vtēs ⁊ male fruens.
De qua re nō eſt nunc diſſerendi locus. Sȝ
qm̄ de natura mētis agiť: remoueamus a cō
ſideratione nr̄a oēs noticias q̄ capiunť extrin
ſecus p ſenſus corpis: ⁊ ea q̄ poſſumus oēs
mētes de ſeipſis noſſe: certaſqȝ eſſe diligētꝰ
attēdamꝰ. Vtrū enī aeris ſit vis viuēdi: re/
miniſcendi: itelligēdi: volēdi: cogitādi: ſcien
di: iudicādi. An ignis: an cerebri: an ſangui
nis: an atomoꝝ: an pter vſitata quattuor ele
mēta: qnti neſcio cuiꝰ corpis: an ipſiꝰ carnis
nr̄e cōpago: vel tēperamētū hec efficere vale
at. dubitauerūt hoīes: ⁊ aliꝰ hoc: aliꝰ aliud affir
mare conatus ē. Viuere ſe tñ ⁊ meminiſſe: ⁊
itelligere: ⁊ velle: ⁊ cogitare: ⁊ ſcire: ⁊ iudica
re qs dubitet. Qñ qdē etiā ſi dubitat viuit. ſi
dubitat vñ dubitet meminit. ſi dubitat dubi/
tare ſe intelligit. ſi dubitat certus eſſe vult. ſi
dubitat cogitat. ſi dubitat ſcit ſe neſcire. ſi du
bitat iudicat nō ſe temere ꝯſentire oportere.
Quiſqs igiť aliūde dubitat: de his oibus du
bitare nō dȝ. que ſi nō eſſent: de vlla re dubi
tare nō poſſet. Hec oia q vel corpus vel cō/
poſitionē ſeu tēperationē corpis eſſe mentē
putāt: in ſubiecto eſſe volūt videri: vt ſubſtā
tia ſit aer: vel ignis: ſiue aliqđ aliud corpus:
qđ mētē putat. Intelligētia vero ita iſſit huic
corpori: ſicut qlitas eius: vt illud ſubiectū ſit:
hec in ſubiecto. ſubiectū ſcȝ mēs quā corpus
eſſe arbitranť. in ſubiecto aūt intelligētia: ſi/
ue qd aliud coꝝ que certa nobis eē cōmemo
rauimꝰ. Iuxta opinant etiā illi q mentē ipaȝ
negāt eſſe corpus: ſȝ cōpaginē aut tēperatio/
ne corpis. Hoc enī itereſt: ꝙ illi mētē ipaȝ
dicūt eſſe ſubſtantiā: in quo ſubiecto ſit intelli
gētia. Iſti aūt ipam mentē in ſubiecto eē di/
cunt corpe ſcȝ cuius cōpoſitio vł temperatio
eſt. Vñ ꝯſequenter etiā intelligētiaȝ qd aliud
ꝗ̄ in eodē ſubiecto corpe exiſtimāt. Qui om
nes nō aduertūt mētē noſſe ſe etiā cū qrit ſe:
ſicut iā oſtendimꝰ. Nullo mō aūt recte dicit
ſciri aliqua res: dū eius ignorat ſubſtantia.
Quapropter cū ſe mens nouit: ſubſtantiam
ſuā nouit: ⁊ cū de ſe certa eſt: de ſubſtātia ſua
certa eſt. Certa eſt aūt de ſe: ſicut cōuincūt ea
que ſupra dicta ſunt. Nec oino certa ē: vtrū
aer an ignis ſit: an aliqđ corpus: vel aliquid
corpis. Nō ē igit aliqd coꝝ. Totumqȝ illud
qđ ſe iubemur vt nouerit: ad hoc ptinet vt cer
ta ſit: nō ſe eſſe aliqd coꝝ de qbus incerta eſt:
idqȝ ſolū eſſe ſe certa ſit: qđ ſolū eſſe ſe certa ē.
Sic enī cogitat ignē aut aerē: ⁊ qcqd aliud
corporis cogitat. Neqȝ vllo modo fieri poſſȝ
vt ita cogitaret id qđ ipa ē: quēadmodū cogi
tat id qđ ipa nō eſt. Per phātaſiā quippe ima/
ginariaȝ cogitat hec oia: ſiue ignē: ſiue aerē:
ſiue illud corpus: partemue vllā: ſiue compa
ginē temperationēqȝ corporis nec vtiqȝ iſta
oia: ſed aliquid hoꝝ eſſe dicit. Si quid autē
hoꝝ eſſet: aliter id quā cetera cogitaret: non
ſcilicet p imaginale figmentū: ſicut cogitant
abſentia: que ſenſu corporis tacta ſunt: ſiue
omnino ipſa: ſiue eiuſdē generis aliqua: ſed
quadm interiore: nō ſimulata: ſed vera pre/
ſentia. Non enim quicꝗ̄ illi eſt ſeipſa preſen
tius: ſicut cogitat viuere ſe ⁊ meminiſſe ⁊ in
telligere ⁊ velle ſe. Nouit enim hec in ſe: nec
imaginatur quaſi extra ſe illa ſenſu tetigerit:
ſicut corporalia queqȝ tangunt. Ex quorum
cogitationibus ſi nihil ſibi affingat: vt tale ali
quid eſſe ſe putet: quicquid ei de ſe remanet:
hoc ſolum ipſa eſt.

De memoria intelligentia ⁊ voluntate in

Ayuntamiento de Madrid

quibus mens hʒ in se quandā imaginē diuine trinitatis. Capi. xi.

r Emotis igit̄ paulisp̄ ceteris: quorum mēs de seipsa certa ē: tria hec potissimū ↄsiderata tractem⁹: memoriā: intelligentiā: volūtatē. In his eniʒ trib⁹ inspici solēt etiā ingenia paruulorꝝ cuiusmodi p̄ferāt indolē. Quāto q̄ppe tenatius ꝛ facilius puer meminit: quātoqʒ acuti⁹ intelligit ꝛ studet ardētius: tāto est laudabilioris ingenij. Cū vero de cuiusqʒ doctrina q̄rit̄: nō quāta firmitate ac facilitate meminerit: vł quāto acumine intelligat: sʒ q̄d meminerit: ꝛ q̄d intelligat q̄rit̄. Et q2 nō tm̄ quā doctus sit ↄsiderat laudabilis aius: sʒ etiā q̄ʒ bonus. nō tm̄ quid meminerit ꝛ q̄d itelligat: verūetiā q̄d velit attendit̄. nō quāta flagrātia velit: sʒ q̄d velit prius: deinde quātū velit. Tūc eniʒ laudādus ē aius vehemēter amās: cū id q̄d amat vehemēter amādū est. Cū ḡ dicunt̄ hec tria: ingeniū: doctrina: vsus. Primū horꝝ ↄsiderat̄ in illis trib⁹ q̄d possit q̄sqʒ memoria: ꝛ itelligētia: ꝛ volūtate. Scd̄m eorꝝ ↄsiderat̄ q̄d habeat q̄s memoria: ꝛ itelligētia: quo studiosa volūtate ꝑuenerit. Iā vero vsus tertius in voluntate est ꝑtractante illa que in memoria ꝛ itelligētia ↄtinent̄: siue ad aliq̄d ea referat: siue eorꝝ fine delectata ↄquiescat. Vti eni ē assumere aliq̄d in facultatē volūtatis. vti aūt dicit̄ q̄d in vsum venerit: ad id q̄d amas obtinendū referre. ꝛ tm̄ amādū est. Frui est eniʒ amore inherere alicui rei ꝑpter seipsam. frui est aūt vti cū gaudio nō adhuc spei: sed iam rei. Proinde ois q̄ fruit̄: vtit̄. assumit eniʒ aliq̄d in facultatē voluntatis: cū fine delectatiōis. Nō aūt ois qui vtit̄: fruit̄. sed id q̄d facultatē volūtatis assumit: nō ꝑpter illud ipsʒ: sʒ ꝑpter aliud appetit. Hec igit̄ tria: memoria: itelligētia: voluntas: q2 non sunt tres vite sed vna vita: nec tres mentes sed vna mens: ↄsequenter vtiqʒ nec tres substātie sunt sed vna substātia. Memoria q̄ppe: q̄ vita ꝛ mēs: et substātia dr̄: ad seipsaʒ dicit̄. Q̄d vero memoria dr̄ ad aliq̄d relatiue dr̄. Hoc de intelligētia quoqʒ: ꝛ de volūtate dixerim. Et intelligētia q̄ppe ꝛ volūtas: ad aliq̄d dicunt̄. Vita est aūt vnaqueqʒ ad seipsam: ꝛ mens ꝛ essentia. Quocirca tria hec eo sunt vnū: quo vna vita: vna mēs: vna essentia. Et quicquid aliud ad seipsa singula dicunt̄: etiam simul nō pluraliter sʒ singulariť dicunt̄. Eo vero tria quo ad se inuicē referunt̄. q̄ si equalia nō essent: nō solū singula singulis: sed etiā oibus singula: non vtiqʒ se inuicē caperēt. Neqʒ eni tm̄ a singulis singula: verūetiā a singulis oia capiunt̄. Memini eni me habere memoriā: ꝛ itelligētiā: ꝛ volūtatē. ꝛ itelligo me intelligere ꝛ velle atqʒ meminisse. ꝛ volo me velle: ꝛ meminisse: ꝛ itelligere. totāqʒ meā memoriā ꝛ intelligētiā ꝛ volūtatē simul memini. Q̄d eniʒ memorie mee nō memini: nō ē in memoria mea. Nihil aūt tā in memoria: q̄ʒ ipsa memoria est. Totā igit̄. Itē q̄cq̄d intelligo intelligere me scio. ꝛ scio me velle q̄cq̄d volo. Quicq̄d aūt scio memini. Totāqʒ igit̄ itelligentiaʒ totāqʒ volūtatē meā memini. Similiter cum hec tria itelligo: tota simul itelligo. Neqʒ eni q̄cq̄ʒ itelligibiliū nō intelligo: nisi q̄d ignoro. Q̄d aūt ignoro: nec memini nec volo. Quicq̄d itaqʒ itelligibiliū nō itelligo: ↄsequēter etiā nō memini nec volo. Quicq̄d aūt intelligibiliū memini ꝛ volo: ↄsequēter itelligo. Volūtas etiā mea totā itelligētiā totāqʒ memoriaʒ meā capit dū toto vtor q̄d itelligo ꝛ memini. Quapropter q̄n inuicē a singulis: ꝛ tota oia capiunt̄: equalia sunt tota singula totis singulis: ꝛ tota singula simul omnibus totis: ꝛ hec tria vnū: vna vita: vna mēs: vna essentia.

De q̄rēda imagine trinitatis etiam in his q̄ aīa ex corꝑis sensibus ↄcipit.

Capitu. xij.

i Am ne igit̄ ascēdedū est q̄libuscūqʒ intentiōis virib⁹ ad illā summā ꝛ altissimaʒ essentiā: cui⁹ impar imago est humana mens: sed tamen imago: an adhuc eadē tria distinctius declaranda sunt in anima: per illa que extrinsecus sensu corporis capimus: vbi tēporaliter imprimit̄ rerū corporeaꝝ noticia. Mentē q̄ppe ipsam in memoria ꝛ intelligētia ꝛ voluntatem suimet ipsius talem reperiamus: vt q2 semꝑ se nosse semꝑqʒ se ipsam velle cōprehendebat: simul etiā semꝑ sui meminisse: semꝑqʒ seipsam intelligere: ꝛ amare cōprehenderetur: q̄uis nō semꝑ se cogitare discretaʒ ab eis que nō sunt q̄d ipsa est: ac per hoc difficile in ea dinoscit̄ memoria sui: ꝛ intelligētia sui. Quasi eniʒ nō sunt hec duo: sʒ vnū duobus vocabulis appellet. sic apparet in ea re vbi valde ista ↄiuncta sunt ꝛ aliud alio nullo p̄cedit̄ tpe. amorqʒ ipe nō ita

Ayuntamiento de Madrid

ſentiť eſſe: cũ eũ nõ prodit indigẽtia: q̃m non ſemp̄ p̄ſto eſt qđ amať. Quapropter etiã tardioribus dilucéſcere hec p̄nt d̃ij ea tractanť: que ad animũ tp̄e accedũt: ⁊ q̃ illi tp̄aliter accidunt: cũ meminit qđ antea nõ meminerat: ⁊ cũ videt qđ antea nõ videbat: ⁊ cũ amat qđ antea nõ amabat. Sed aliud hec tractatio iã poſcit exordiũ: ꝓpter huius libelli modum.

Explicit liber decimus.

Incipiũt capitula libri vndecimi.

i De imagine trinitatꝭ ẽt i eo qđ imago
dei ñ ẽ. id ẽ in hoie exteriore q̄renda.
ij De viſibili ⁊ vidente atq̃ viſione.
iij De memoria qua viſo᷑ imago retine
tur: ⁊ ĩtẽtiõe aĩe q̃ in vtrũq̃ cõcurriť
iiij De imaginib⁹ q̄s cogitatiõis acies in
tuet in phãtaſia q̃ memoria ꝯcepit.
v De cogitatiõibus inordiis: ⁊ de his q̃
ab acie recordatiõis abigẽde ſunt.
vi De fine voluntatis quo cognoſcit an re
cta an praua cupiamus.
vij De ea trinitate q̃ iã ñ ex corpe neq̃ ex
corpis ſenſu ſꝫ ƺ mẽoria naſciť cogitã
viij De multiplicationibus tri ns.
nitatũ q̃ ex recordatiõe pariunť.
ix Qđ in quolibet genere trinitatũ volun
tas nec parens inueniatť eẽ nec ꝓles.
x Qđ facile ſit cogitanti fingere ſibi eas
ſpecies q̄s non vidit ex eaꝝ recorda
xi De mẽſura ⁊ nume tiõe q̄s vidit.
ro ⁊ pondere quorum ſimilitudo ſit in
memoria ⁊ viſione ⁊ voluntate.

Incipit liber vndecimus.

De imagine trinitatꝭ ẽt i eo qđ imago dei ñ eſt. id eſt in hoie exteriore q̄renda. Ca. j.

Nemini dubium eſt ſicut interiorem hominem intelligentia
n ſic exteriorẽ ſenſu corporis p̄dituin. Nitamur igitur ſi poſſumus in hoc quoq̃ exteriore indagare qualecunq̃ veſtigiũ trinitatis: nõ
Colo.3 q2 ⁊ ipſe eodẽ mõ ſit imago dei. Manifeſta eſt q̄ppe apoſtolica ſñia: q interiorẽ hominẽ reuocari dei agnitiõe declarat: ſm imaginẽ
2 Cõ.4 ei⁹ q creauit eũ: cũ ⁊ alio loco dicat. Et ſi exterior hõ noſter corrũpiť: ſed interior renouať de die in diem. In hoc ergo qui corrũpiť: q̃ram⁹ quẽadmodũ poſſum⁹ quãdã trinitatis effigiẽ: ⁊ ſi ñ expreſſiorẽ: tñ fortaſſis ad dinoſcendũ faciliorẽ. Neq̃ eñi fruſtra ⁊ iſte hõ diciť: niſi q2 ineẽ ei nõnulla interioris ſimilitudo ⁊ illo ipo ordie ꝯditionis nr̃e quo mortales atq̃ carnales effecti ſum⁹: faciti⁹ ⁊ q̃ſi familiarius viſibilia q̃ ĩtelligibilia ptractam⁹. Cũ iſte ſi ñ exterius: illa iterius. ⁊ iſta ſenſu corpis ſentiam⁹: illa mente itelligam⁹. neq̃ ipſi animi nõ ſenſibiles ſimus. id ẽ corpa: ſꝫ ĩtelligibiles. qñ vita ſumus: tñ vt dixi tãta ſacta ẽ i corporibus ꝯſuetudo: ⁊ ita i hec miro mõ relabẽs foras ſe nr̃a ꝓiecit intẽtio: vt cũ ab icerto corpꝫ ablata fuerit: vt i ſpũitã mulo certiore ac ſtabiliore cognitiõe figat: refugiat ad iſta: et ibi appetat requiẽ vñ traxit infirmitatẽ. Cui⁹ egritudini cõgruẽdũ ẽ: vt ſi qñ iteriora ſpũalia accõmodatius diſtinguere atq̃ facili⁹ iſinuare cõamur: de corpalib⁹ exteriorib⁹ ſimilitudinũ documẽta capiam⁹. Senſu igiť corpis exterior hõ p̄ditus: ſentit corpa. ⁊ iſte ſenſus qđ facile aduertit q̃ſq̃ partitus ẽ: videndo: audiẽdo: olfaciẽdo: guſtando: tangẽdo. Sꝫ multũ ẽ ⁊ nõ neceſſariũ: vt oẽs hos quinq̃ ſenſus id qđ querimus interrogemus. Qđ eñi nobis vnus eoꝝ renunciat: etiã i ceteris valet. Ita potiſſimũ teſtimonio vtamur oculorũ. Is eñi ſenſus corporis maxime excellit: ⁊ ẽ viſioni mentis ꝓ ſui generis diuerſitate vicinior.

De viſibili ⁊ vidente atq̃ viſione.
Capitu. ij.

c Um igiť aliquod corpus videmus: hec tria qđ facillimũ ẽ conſideranda ſunt ⁊ dinoſcẽda. Primo ipſa res quã videmus: ſiue lapidẽ: ſiue aliquã flãmã: ſiue q̃d aliud qđ videri oculis poť: qđ vtiq̃ iam eſſe poterat: ⁊ anteq̃ videreť. Deinde viſio q̃ ñ erat: priuſq̃ rẽ illã obiectã ſenſui ſentiremus. Tertio qđ in ea re que videt quãdiu videť ſenſũ detinet oculorũ. id eſt animi intẽtio. In his igiť tribus: nõ ſolũ ẽ manifeſta diſtinctio: ſꝫ etiã diſcreta natura. Primũ quippe illud corpus viſibile lõge alterius nature q̃ ſenſus oculorũ quo ſibimet icidẽte ſit viſio. Ipſaq̃ viſio q̃d aliud q̃ ſenſus ex ea re que ſentiť informatus apparet: q̃uis re viſibili detracta nulla ſit. nec vlla omnino eſſe poſſit talis viſio: ſi corpous non ſit qđ videri queat. Nullo modo tñ eiuſdẽ ſubſtantie eſt corpus

Ayuntamiento de Madrid

quo formať ſenſus oculorū: cū idē corpus vi
det: ⁊ ipſa forma q̄ ab eodē imprimit ſenſui:
q̄ viſio vocať. Corpus eni viſuꝫ i ſua natura
ſeparabile eſt. Senſus aūt q iaꝫ erat i animā
te: etiā priuſq̄ꝫ videret quod videre poſſet:
cū in aliqd viſibile incurreret: vel viſio q̄ fit
i ſenſu ex viſibili corpe cū iā coniuncti eſt ⁊ vi
det. Senſus ergo vel viſio. id ē ſenſus non
formať extriſecus: vl ſenſus formať extrin
ſecus: ad animātis naturā ptinet oino aliam
q̄ꝫ eſt illud corpus qđ vidēdo ſentim⁹: quo
ſenſus nō ita formať vt ſenſus ſit: ſꝫ vt viſio
ſit. Nā ſenſus ⁊ ante obiectū rei viſibilis. ni
ſi eſſet i nobis nō diſtarem⁹ a cecis: dū nihil
videm⁹: ſiue i tenebris ſiue clauſis lumini/
bus. Hoc aūt diſtam⁹: qđ nobis ineſt ⁊ nō
videntib⁹ quo videre poſſim⁹ q ſenſus vo/
cat: illis vo nō ieſt. Nec aliūde niſi q̄ꝫ ceca
ret: ceci appellāť. Item q̄ꝫ illa animi itētio q̄ i
ea re quā videm⁹ ſenſuꝫ tenet atq̄ꝫ vtrūq̄ꝫ cō
iungit: nō tm̄ ab ea re viſibili natura diffet:
qm̄ qdem iſte anim⁹ illud corpus eſt: ſed ab
ipo quoq̄ꝫ ſenſu atq̄ꝫ viſiōe qm̄ ſolus animi
ē hec intētio. Senſus aūt oculorū ob nō ali
ud ſenſus corpis dicit: niſi q̄ꝫ ⁊ ipſi oculi mē
bra ſunt copis. Et q̄ꝫuis nō ſentiant corpus
exanime: aīa tm̄ cōmixta corpi p iſtrumentū
ſentit corporeū: ⁊ idē inſtrumētū ſenſus vo
cat. Qui etiā paſſione corpis cū quiſq̄ꝫ exce
cat itercepus extinguit: cū idē maneat ani/
mus: ⁊ eius intētio luminib⁹ amiſſis: cū nō
habet quidē ſenſuꝫ corpis quē videndo ex
trinſecus corpi adiungat: atq̄ꝫ i eo viſo figat
aſpectū: viſu tn̄ ipſo iudicet ſe adēpto corpis
ſenſu: nec perire potuiſſe: nec minui. Ma/
net eni qda vidēdi appetit⁹ integer: ſiue id poſ
ſit fieri: ſiue nō poſſit. Hec igit tria corpus
qđ vi: ⁊ ipſa viſio: ⁊ que vtrūq̄ꝫ cōiungit in
tētio: māifeſta ſunt ad dinoſcēdo: nō ſolū p
pter ppria ſingulorꝫ: verūetiā ppter differē/
tiā naturarꝫ. Atq̄ꝫ in his cū ſenſus nō pce/
dat ex corpe illo qđ videť: ſꝫ ex corpe ſentien
tis animantis: cui anima ſuo quodā miro mō
cōtemperatur: tm̄ ex corpe quod videtur gi/
gnitur viſio: id eſt ſenſus ipſe formať: vt iaꝫ
non tantū ſenſus qui etiam in tenebris eſſe
integer pōt. dum eſt incolumitas oculorꝫ: ſꝫ
etiā ſenſus informatus ſit: que viſio vocať.
Gignit ergo ex re viſibili viſio: ſꝫ nō ex ſo/
la: niſi aſſit ⁊ vidēs. Quocirca ex viſibili et

videte gigniť viſio: ita ſane vt ex vidēte ſit ſē
ſus oculorꝫ: ⁊ aſpicietis atq̄ꝫ intuētis itentio.
Illa tm̄ iformatio ſenſus: q viſio dr a ſolo im
primať corpe qđ vi. id eſt a re aliq̄ viſibili: q̄
detracta: nulla remanet forma q̄ ierat ſenſui:
dū adeſſet illud qđ videbat. ſenſus tm̄ ipſe re
manet q erat: ⁊ pulq̄ꝫ aliqd ſentiret. velut in
aq̄ veſtigiū tādiu eſt: donec ipſuꝫ corpus qđ
iprimit ineſt. quo ablato nullū erit: cū rema/
neat aq̄ que erat: ⁊ anteq̄ꝫ illā formā corporis
caperet. Ideo q̄ꝫ nō poſſumus quidē dicere q̄ꝫ
ſenſum gignat res viſibilis. gignit tm̄ formā
velut ſimilitudinē ſuā: q̄ fit in ſenſu: cū aliqd
videndo ſentimus. Sꝫ corpis formā qđ vi/
demus: ⁊ formā: q̄ ab illa in ſenſu videtis fit
p eundeꝫ ſenſuꝫ nō diſcernim⁹: qm̄ tanta cō/
iunctio eſt: vt nō pateat diſcernēdi locus. Sꝫ
rōne colligimus nequaq̄ꝫ nos potuiſſe ſenti
re: niſi fieret in ſenſu nr̄o aliq̄ ſimilitudo con
ſpecti corpis. Neq̄ꝫ eniꝫ cuꝫ anulus cere im
primiť: iō nulla imago facta ē: q̄ꝫ nō diſcerniť
niſi cum fuerit ſeparata. Sed qm̄ poſt ceram
ſeparatā manet: qđ factuꝫ eſt vt videri poſſit:
propterea facile perſuaderetur: q̄ꝫ inerat iam ce
re forma impreſſa ex anulo: ⁊ anteq̄ꝫ ab illa ſe
pararetur. Si auteꝫ liquido humori adiunge/
reť anulus: eo detracto nihil imaginis appa/
reret. Nec ideo tn̄ diſcernere ratio nō debe/
ret: fuiſſe in illo humore anteq̄ꝫ detraheretur:
anuli formā factā ex anulo q̄ diſtinguēda eſt
ab ea forma que in anulo eſt vn̄ iſta facta ē: q̄
detracto anulo nō erit: q̄ꝫuis illa in anulo ma
neat vn̄ iſta facta eſt. Sic ſenſus oculorꝫ non
iō nō habet imaginē corpis qđ videt quādiu
videť: q̄ꝫ eo detracto non remanet. Ac p hoc
tardiorib⁹ ingenijs difficillime pſuaderi pōt
formari in ſenſu nr̄o imaginē rei viſibilis: cū
eā videmus: ⁊ eandē formaꝫ eſſe viſionem.
Sed q forte aduerterint qđ cōmemorabo: nō
ita in hac inqſitiōe laborabūt: plerūq̄ꝫ cū diu/
ſcule attēderin⁹ queq̄ꝫ luminaria: ⁊ inde ocu/
los clauſerimus: q̄ſi verſanť in cōſpectu qui
dā lucidi colores varie ſeſe cōmutātes: ⁊ mi
nus minuſq̄ꝫ fulgentes donec omnino deſi/
ſtant. Quas intelligendū eſt reliqas eſſe for
me illius que facta erat in ſenſu: cū corpus lu
cidum videreť: paulatim ⁊ quodāmodo gra/
datim deficiēdo variari. Nam ⁊ inſertarum
feneſtrarum cācelli: ſi eos forte intuebamur:
ſepe in illis apparuere coloribus vt maniſe/

Ayuntamiento de Madrid

ſtum fit hanc affectionē nr̄o ſenſui ex ea re q̄
videbat impreſſaꝫ. Erat ergo etiā cū videre
mus: ⁊ illa erat clarior ⁊ expreſſior: ſꝫ multū
cōiuncta cū ſpecie rei eius q̄ cernebat: vt di/
ſcerni oīno nō poſſet: ⁊ ipa erat viſio. Cum
etiā cū lucerne flāmula mō quodā diuarica/
tis radiis oculoꝝ quaſi geminat: due viſio
nes fiunt: cū ſit res vna q̄ videt. Sigillatim
qppe afficiunt idē radii de oculo ſuo quiſqꝫ
emicātes dū nō ſinunt i illud corpus intuen
dū pariter ꝯiunctēqꝫ cōcurrere vt vnus fiat
ex vtroqꝫ cōtuitus. Et ideo ſi vnū oculū clau
ſerim⁹: nō geminū ignē: ſꝫ ſicuti ē vnū vide
bimus. Cur aūt ſiniſtro clauſa illa ſpecies de
ſinet videri q̄ ad dextrū erat: viciſſimqꝫ dex/
tro clauſo illa itermorit q̄ ad ſiniſtrū erat: ⁊
longū ē ⁊ rei pſenti nō neceſſariū mō q̄rere
atqꝫ diſſerere. Qđ eni ad ſuſceptā q̄ſtioneꝫ
ſatis ē: niſi fieret i ſenſu nr̄o quedā imago ſi
milluna rei eius quā cernim⁹: nō ſm oculo
rū numerū flāme ſpecies geminaret: cū qdā
cernendi modus adhibit⁹ fuerit: q̄ poſſit ꝯcur
ſuꝫ ſeparare radioꝝ. Ex vno qppe oculo
quolibet mō deducto aut impſſo aut torto:
ſi alter clauſus eſt: dupliciter videri aliquid
qđ ſit vnū nullo pacto pōt. Que cū ita ſint:
tria hec q̄uis diuerſa natura quēadmodū i
quādā vnitatē cōtemperent meminerimus.
id ē ſpecies corpis q̄ videt: ⁊ impreſſa ei⁹ ima
go ſenſui qđ ē viſio: ſenſuſue formāt⁹: ⁊ vo
luntas animi q̄ rei ſenſibili ſenſuꝫ admouet:
i eoqꝫ ipſaꝫ viſioneꝫ tenet. Horū primū. id
ē res ipſa viſibilis nō ptinet ad animātis na
turā: niſi cū corpus noſtrū cernim⁹. Alterū
aūt ita ptinet: vt ⁊ in corpe fiat: ⁊ p corpus i
anima. fit eni in ſenſu: q̄ neqꝫ ſine corpe ē:
neqꝫ ſine animo. Tertiū vero ſoli⁹ anime ē:
q: voluntas ē. Cū igit horum triū tā diuerſe
ſubſtātie ſint: tamē in tantā coeunt vnitatē:
vt duo priora vix itercedente iudice ratione
diſcerni valeāt: ſpecies videlꝫ corpis qđ vide
tur: ⁊ imago eius q̄ fit i ſenſu. id ē viſio. Uo
luntas autē tantā vim hꝫ copulādi hec duo:
vt ⁊ ſenſuꝫ formādū admoueat ei rei q̄ cerni
tur: ⁊ in ea formatuꝫ teneat: Et ſi tam violen
ta eſt vt poſſit vocari amor: aut cupiditas:
aut libido: etiaꝫ ceterū corpus animantis ve
hementer afficit. Et vbi non reſiſtit pigrior
duriorqꝫ materies: in ſimilem ſpeciem colo/
remqꝫ commutat. licet videre corpuſculum
chameleontis: ad colores quos videt faciliſſi/
ma ꝯuerſiōe variari. Alioꝝ aūt aīaliū q: nō
ē ad ꝯuerſionē facilis corpulētia: fetus ple/
rūqꝫ ꝓdunt libidines matrū: cuꝫ qđ magna
delectatiōe cōſpexerit. Quā eni teneriora atqꝫ
vt ita dixerim: formabiliora ſunt ꝑmordia ſe
minū: tā efficaciter ⁊ capaciter ſequunt inten
tionē materne anime: ⁊ q̄ i ea facta ē phātaſi
aꝫ: p corpus qđ cupide aſpexit. Sunt exēpla
q̄ copioſe cōmemorari poſſint. ſꝫ vnū ſufficit
de fideliſſimis libris: qđ fecit iacob vt oues
⁊ capre varios colorib⁹ pareret: ſupponēdo
eis varia virgulta i canalib⁹ aquaꝝ: q̄ potan
tes intuerent eo tpe quo cōceperāt. Sꝫ aīa rō
nalis deformiter viuit: cū ſm trinitatē exter
ioris hoīs viuit: id ē cū q̄ forinſecus ſenſum
corpis formāt: nō laudabilē voluntatē qua
hec ad vtile aliqđ referat: ſed turpē cupidita/
tem qua his inhereſcat accōmodat.

De memoria qua viſorum imago retinetur.
⁊ intentione anime qua in vtrūqꝫ curritur.

Capitu. iii.

q Uis etiā detracta ſpecie corpis que
corpaliter ſentiebat: remanet i me/
moria ſimilitudo eius quo ruſus vo
luntas cōuertat aciē vt inde formet intrinſe/
cus: ſicut ex corpe obiecto ſenſibili ſenſus ex
trinſecus formabat. Atqꝫ ita fit illa trinitas
ex memoria ⁊ iterna viſione ⁊ q̄ vtrūqꝫ copu
lat volūtate: q̄ tria cū i vnū cogunt: ab ipſo
coactu cogitatio dicit. Nec iaꝫ i his trib⁹ di/
uerſa ſubſtātia ē. Neqꝫ eni aut corpus illud
ſenſibile ibi qđ oīno diſcretū eſt ab animātis
natura. aut ſenſus corpis ibi formāt vt fiat
viſio. aut ipſa volūtas id agit vt formanduꝫ
ſenſu ſenſibili corpi admoueat i eoqꝫ forma
tū detineat. Sꝫ ꝓ illa ſpecie corpis que vide
bat extrinſecus ſuccedit memoria retinēs il
lā ſpeciē quā p corpis ſenſuꝫ cōbibit anima:
proqꝫ illa viſione q̄ foris erat cū ſenſus cor/
pore viſibili formaret: ſuccedit intus ſimilis
viſio: cuꝫ ex eo qđ memoria tꝫ: format acies
animi ⁊ abſentia corpa cogitant. Uolūtaſqꝫ
ipſa quō foris corpi obiecto formandū ſenſuꝫ
admouebat: formatūqꝫ iungebat. ſic aciē re/
cordātis animi ꝯuertit ad memoriā: vt ex eo
quod illa retinuit, iſta formet: ⁊ ſit in cogita/
tione ſimilis viſio. Sicut autē ratione diſcer
nebat ſpecies viſibilis: qua ſenſus corporis
formabatur: et eius ſimilitudo que fiebat

Ayuntamiento de Madrid

i ſenſu formato vt eſſet viſio. alioqn ita erant
coniuncte: vt oīne vna eadēq; putaret. ſic illa
phantaſia cū animus cogitat ſpeciem ſ corpo
ris: cū cōſtet ex corporis ſimilitudine quā memo
ria tenet: ⁊ ea q̄ inde formatur ī acie recordantis
animi: ita ſic vna ⁊ ſingularis appet: vt duo
quedā eſſe nō inueniantur niſi iudicante rōne: qua
intelligim⁹ aliud eē illud qd̄ ī memoria ma/
net: et cū aliunde cogitem⁹. ⁊ aliud fieri cū re
cordamur. id ē ad memoriā redim⁹: ⁊ illic in
uenimus eandē ſpeciē. Que ſi iā ibi nō eſſet:
ita oblitos nos eē diceremus: vt oīno recolere
nō poſſem⁹. Si aūt acies recordantis nō forma
ret ex ea re q̄ erat in memoria: nullo mō fieret
viſio cogitantis. Sz vtriuſq; coniunctio. id ē
eius quā memoria tenet: ⁊ eius q̄ inde expri
mit: vt formet aciem recordantis: qr ſimillime
ſunt veluti vnā facit apparere. Cū autē cogitā
tis acies auerſa inde fuerit: atq; id qd̄ in me/
moria cernebat diſtinere deſtiterit: nihil forme
q̄ impreſſa erat ī eadē acie remanebit. Atq;
inde formabit quo rurſus conuerſa fuerit: vt
alia cogitatio fiat. Manet tn̄ illud qd̄ reliq̄t
in memoria: quo rurſus cū id recordamur
conuertat ⁊ cōuerſa formetur: atq; vnū cū eo
fiat vnde formatur.

De imaginibus quas cogitationis acies in
tuetur in phantaſia quā memoria concipit.

Capitu. iiij.

Voluntas vero illa que hac atq; illac
fert ⁊ refert aciē formandā cōiungitq;
formatā: ſi ad interiorē phantaſiā tota
cōfluxerit: atq; a preſentia corporum que circūiacet
ſenſib⁹ atq; ab ipſis ſenſib⁹ corporis: aīi aciē
oīno auerterit: atq; ad eā q̄ intus cernit ima
ginē penitus cōuerterit: tāta offendit ſimilitu
do ſpeciei corporalis expreſſa ex memoria: vt
nec ipſa ratio diſcernere ſinat: vtrū foris cor
pus ipſum videat: an intus tale aliqd cogitetur.
Nā interdū homines nimia cogitatiōe rerū viſi
biliū vel illecti vel territi: etiā huiuſmodi repēte
voces ediderūt: qſi reuera ī medijs talibus
actionib⁹ ſiue paſſionib⁹ verſarent. Et me
mini me a quodā audiſſe qr tā expreſſā ⁊ qua
ſi ſolidā ſpeciē feminei corporis ī cogitādo cer
nere ſolere: vt ei ſe qſi miſceri ſentiens ēt geni
talib⁹ flueret. Tantū hz viriū anima ī corpus
ſuū: ſi tn̄ valet ad indumenti qualitatē verte
dā atq; mutandā: quō hō afficiat indutus q
cogeret indumento ſuo. Ex eodē genere ſu

ſectionis etiā illud ē qd̄ ī ſomnis p imagines
illudimur. Sz plurimū differt: vtrū ſopitis
ſenſib⁹ corporis: ſicuti ſunt dormientiū. aut ab
interiore cōpage turbatis: ſicuti ſunt furentiū.
aut alio quodā mō alienatis: ſicuti diuinātiū
vl̄ pphetātiū: animi intētio quadā neceſſitate
incurrat eas q̄ occurrūt imagines: ſiue ex me
moria: ſiue alia aliq̄ occulta vi p quaſdā ſpi
ritales mixturas ſilr ſpiritualis ſubſtātie. an
ſicut ſanis ac vigilātib⁹ interdū contingit: vt co
gitatiōe occupata volūtas ſe auertat a ſenſib⁹
atq; ita formet animi aciē varijs imaginib⁹
ſenſibiliū rerū: tāq̄ ipa ſenſibilia ſentiant. Nō
tm̄ autē cū appetēdo in talia volūtas intēdit:
fiunt iſte impreſſiones imaginū. ſz etiā cū de
uitādi ⁊ cauēdi cā rapit animus ī ea cōtuen
da q̄ fugiat. Vn̄ nō ſolū cupiēdo: ſz metuen
do: infert vl̄ ſenſus ipis ſenſibilib⁹ vl̄ acies
animi formāda imaginib⁹ ſenſibiliū. Itaq;
aut metus. aut cupiditas: quāto vehementior
fuerit: tāto expreſſius formāt acies. ſiue ſentie
tis ex corpe qd̄ ī loco adiacet. ſiue cogitantis
ex imagine corporis: q̄ memoria cōtinet. Qd̄
ergo ē ad corpus: ſenſuz aliquod corpus ī lo
co. hoc ē ad animi aciē ſimilitudo corporis in
memoria. Et qd̄ ē aſpicientis viſio: ad eā ſpe
ciē corporis ex qua ſenſus formāt. hoc ē viſio
cogitantis ad imaginē corporis ī memoria cōſti
tutā. ex qua formāt acies animi. Et qd̄ ē intē
tio voluntatis ad corpus viſuz: viſioneq; co
pulādā. vt fiat ibi quedā vnitas triū: qūuis
eorū ſit diuerſa natura. hoc eſt eadē volunta
tis intētio ad copulādā imaginē corporis q̄ ē ī
memoria. ⁊ viſionē cogitātis. id ē formā q̄ ac
cedit acies animi rediens ad memoriā vt fiat:
⁊ hic quedā vnitas ex tribus nō iā nature
diuerſitate diſcretis: ſz vni⁹ eiuſdēq; ſubſtā
tie: qr hoc totū intus ē: ⁊ totū vnus animus.
Sicut aūt cū forma ⁊ ſpecies corporis interierit:
nō pōt ad eaz volūtas ſenſuz reuocare cernē
tis. Ita cuz imago quā memoria gerit obli/
uio deleta eſt: nō erit quo animi aciez formā
dam voluntas recordādo retorqueat.

De cogitationibus in noxijs ⁊ de his que ab
acie recordationis abigende ſunt.

Capitu. v.

Sed qr preualet animus nō ſolū ob/
lita: verūetiaz non ſenſa nec experta
cōfingere ea que non exciderunt au
gendo: minuendo. cōmutando: ⁊ pro arbitrio

Ayuntamiento de Madrid

cōponēdo: ſepe imaginaẜ q̄ſi ita aliqd ſit: qđ aut ſit nō ita eſſe. aut neſcia ita eſſe. In quo genere cauēdū ē: ne aut mentiaẜ vt decipiat: aut opinetẜ vt decipiaẜ. Quib⁹ duob⁹ malis cuitatis nihil ei obſunt imaginaria phātaſmata: ſicut nihil obſunt expta ſenſibilia: ⁊ retēta memoriter: ſi neq̃ cupide appetanẜ ſi iuuāt: nec q̃ turpiter fugianẜ ſi offēdūt. Cū aūt in his volūtas relictis melioribus auida volutat immūda fit: atq̃ ita ⁊ cū abſunt pernicioſe: ⁊ cū abſunt pnicioſius cogitanẜ. Male itaq̃ viuit ⁊ deformit ſm trinitatē hoīs exterioris: q̄ ⁊ illā trinitatē q̄ lz interius imaginet: exteriorū ṫn imaginaẜ ſenſibiliū corporaliū ꝗ vtēdorū cauſa pepit. Nullus eni eis vti poſſet etiā bene: niſi ſenſaꝝ reꝝ imagines memoria tenerenẜ. Et niſi pars maxima volūtatis in ſupioribus atq̃ interiorib⁹ habitet: eaq̃ ipſa que cōmodat ſiue foris corpib⁹. ſiue int⁹ imaginibus coꝝ: niſi qdqd in eis capit ad meliorem veriorēq̃ vitā referat. atq̃ in eo fine cuius intuitu hec agēda iudicat acquieſcat. qd aliud facimus: niſi qđ nos aplus facere ꝓhibet dicēs.
Ro. 12 Nolite ꝯfirmari huic ſeculo. q̄propter nō eſt iſta trinitas imago dei. Ex vltima q̄ppe. id eſt corporea creatura qua ſupior eſt aīa: in ipſa aīa fit p ſenſum corporis: nec ṫn ē oīno diſſimilis. Quid eni nō ꝓ ſuo genere ac
Ec. 39 ꝓ ſuo modulo hꝫ ſimilitudinē dei: qn qdē deus fecit oīa bona valde: nō ob aliud niſi quia ipſe ſūme bonus ē. In quātū ergo bonū eſt q̄cquid eſt in tāū ſcꝫ q̄uis lōge diſtātem: habet tamē nōnullā ſimilitudinē ſummi boni. ⁊ ſi naturalē vtiq̃ rectā ⁊ ordinatā. ſi aūt vitioſam: vtiq̃ turpē atq̃ pueſam. Naꝫ ⁊ anime in ipſis peccatis ſuis nō niſi quandā ſimilitudinē dei: ſuperba ⁊ prepoſtera ⁊: vt ita dicā ſeruili libertate ſectanẜ. Ita nec in primis parētib⁹ noſtris perſuaderi peccatū poſſet:
Ge. 3. niſi diceretẜ. Eritis ſicut dij. Nō ſane omne quod in creaturis aliquo mō ſimile eſt deo: etiam eius imago dicenda eſt: ſꝫ illa ſola: qua ſuperior ipſe ſolus eſt. Ea quippe de illo prorſus exprimitur inter quam ⁊ ipſum nulla interiecta natura eſt. Viſionis igitur illius. id eſt forme que fit in ſenſu cernentis quaſi parens eſt forma corporis ex qua fit. Sed parēs illa non vera: vn̄ nec iſta vera proles eſt. Neq̃ eni oīno inde gignitẜ: qm̄ aliud adhibetur corpi: vt ex illo formetẜ. id eſt ſenſus videntis. Quocirca id amare alienari eſt. Itaq̃ volūtas q̄ vtrūq̃ ꝯiugit quaſi parēteꝫ ⁊ quaſi ꝓlē: magis ſpiritalis eſt q̄ʒ vtrūlibet illoꝝ. Nā corpus illud qđ cernitẜ oīno ſpiritale nō eſt. Viſio vero q̄ fit in ſenſu hꝫ admixtū aliqd ſpiritale: q̄ ſine aīa fieri nō pōt. Sed nō totū ita eſt: qm̄ ille q̄ formaẜ corporis ſenſus eſt. Volūtas vero q̄ vtrūq̃ cōiungit: magis vt dixi ſpiritalis agnoſcit: ⁊ iō tanq̃ perſonam ſpūs inſinuare incipit in illa trinitate. Sꝫ magis ptinet ad ſenſum formaꝝ q̄ʒ ad illud corpus vn̄ formaẜ. Senſus enim aīantis ⁊ volūtas aīe ē nō lapidis: aut alicuius corporis qđ videt. Nō ergo ab illo q̄ſi parēte ꝓcedit. Sed nec ab iſta q̄ſi ꝓle. hoc eſt viſione ac forma q̄ in ſenſu eſt. Prius enim q̄ʒ viſio fieret: iam erat volūtas: q̄ formādū ſenſum cernēdo corpori admouit: ſꝫ nōdū erat placitū. Quō eni placeret qđ nōdū erat viſum: placitū aūt q̄eta volūtas ē. Ideoq̃ nec quaſi ꝓlē viſiōis poſſumus dicere volūtatē: q̄ erat añ viſionem. nec q̄ſi parēteꝫ: q̄ nō ex volūtate: ſed ex viſo corpe formata ⁊ expſſa ē. ſine fortaſſe volūtatis ⁊ requiē poſſum⁹ recte dicere viſionem ad hoc dūtaxat vnū ſcꝫ vidēdū corp⁹. Neq̃ enim propterea nihil aliud volet: quia videt aliquid quod volebat.

De fine voluntatis quo cognoſcit ſi recta an praua cupiamus. Ca. vi.

Non itaq̃ oīno ipſa volūtas hoīs cui⁹ finis nō eſt niſi beatitudo. ſed ad hoc vnū ſcꝫ ſubiectū volūtas vidēdi finem nō hꝫ niſi viſionē: ſiue id referat ad aliud: ſiue nō referat. Si enim nō refert ad aliud viſionē: ſed tantū voluit vt videret: nō eſt diſputandū quō oſtēdaẜ finē uoluntatis eſſe viſionē. manifeſtū eſt eni. Si aūt refert ad aliđ vult vtiq̃ aliud: nec iā videndi volūtas erit. Aut ſi vidēdi: nō hoc vidēdi ſcꝫ ſubiectū: ſed aliud: tanq̃ ſi velit quiſq̃ videre cicatricē: vt inde doceat vulnus fuiſſe. Aut ſi velit videre feneſtrā: vt per feneſtrā videat tranſeuntes. Omnes iſte atq̃ alie tales voluntates: ſuos proprios fines habēt: qui referunt ad finē illius volūtatis qua volumus beate viuere: ⁊ ad eā peruenire vitā q̄ nō referaẜ ad aliud: ſꝫ amāti per ſeipſam ſufficiat. Volūtas ergo videdi: finem habet viſionem. ⁊ voluntas hāc rem videndi: fineꝫ habet huius rei viſionē. Voluntas itaq̃ videndi cicatricē: finē ſuum

Ayuntamiento de Madrid

expetit. h̄ ē viſionē cicatricis: ⁊ ad eā vltra ñ ptinet. Volūtas eni probandi vulnus fuiſſe alia volūtas ē: q̄uis ex illa religet: cui⁹ vtiq̄ finis ē ꝓbatio vulneris. Et volūtas videdi feneſtrā: finē hꝫ feneſtre viſionē. Altera ē eni q̄ ex iſta nectit' volūtas: p feneſtrā videdi trāſeuntes: cui⁹ itē finis ē viſio trāſeuntiū. Recte aūt ſunt volūtates oēs ſibimet religate: ſi bona ē illa quo cuncte referunt. ſi aūt praua eſt praue ſunt oēs. Et iō rectarꝫ volūtatū cōnexio iter ē quoddā aſcēdētiū ad beatitudinē

Pꝛo 20. c
Mt 22. b
qd certis velut paſſib⁹ agit. Prauarꝫ āt atqꝫ diſtortarꝫ volūtatū iplicatio: vinculū eſt quo alligabit q hoc agit: vt pijciat in tenebras ex
Eſa.
teriores. Beati q qui factis ⁊ morib⁹ cantāt canticū graduū. ⁊ ve his q trahūt pctā: ſicut reſte lōgā. Sic eſt aūt reqes volūtatis quē dicimus finē: ſi adhuc refert ad aliud: quēadmodū poſſumus dicere requiē pedis eſſe i ambulādo: cū ponit vnde alius innitat: quo paſſibus pergit. Si aūt aliqd ita placet: vt in eo cū aliqua dilectione voluntas acquieſcat: nōdū eſt tñ q̄ illud tendit. ſed ⁊ hoc refert ad aliud vt deputet: nō tāq̄ pria ciuis: ſed tāq̄ refectio: vel etiā manſio viatoris.

De ea trinitate q̄ iam nō ex corpore neq̄ ex corpis ſenſu ſed de memoria naſcit' cogitantis. Capi. vij.

i Am vero in alia trinitate iteriore qui dē q̄ eſt iſta in ſenſibilib⁹ ⁊ ſenſibus: ſꝫ tñ que inde ꝯcepta eſt: cū iaꝫ nō ex cope ſenſus corpis: ſed ex memoria formaī acies animi: cū in ipſa memoria ſpecies inheſerit corporis qd forinſecus ſenſim⁹: illā ſpeciē que i memoria eſt quaſi parentē dicimus eius que fit in phātaſia cogitātis. Erat eni i memoria ⁊ priuſq̄ cogitaret a nobis ſicut erat corpus i loco: ⁊ priuſq̄ ſentiret vt viſio fieret. Sed cuꝫ corpus cogitat ex illa q̄ꝫ memoria tenet exprimit in acie cogitātis: ⁊ reminiſcēdo formaī ea ſpecies: q̄ q̄ſi ꝓles ē eius quā memoria tenet. Sꝫ neq̄ illa vera parēs: neq̄ iſta vera ꝓles ē. Acies q̄ppe animi que formaī ex memoria cū recordādo aliqd cogitam⁹: nō ex ea ſpecie ꝓcedit quā meminim⁹ viſam: q̄ñ qdē corꝫ meminiſſe nō poſſemus niſi vidiſſem⁹. Acies aūt animi q̄ reminiſcēdo formaī: erat ē priuſq̄ corpus qd meminim⁹ videremus: q̄n magis priuſq̄ id memorie mādaremus. Quāq̄ itaq̄ forma q̄ fit in acie recordātis: ex ea fiat q̄ ineſt memorie. ipſa tñ acies nō inde extitit: ſꝫ erat añ iſtā. Cōſequēs ē aūt vt ſi nō ē illa vera parēs: nec iſta vera ſit proles. Sꝫ ⁊ illa q̄ſi parēs: ⁊ iſta q̄ſi ꝓles aliqd inſinuat. Vñ interiora atq̄ veriora exercitatius certiuſq̄ videant'. Difficilius tā plane diſcernit': vtrū volūtas q̄ memorie copulat viſionē nō ſit alicuius corꝫ ſiue parēs ſiue proles. ⁊ hanc diſcretionis difficultatē facit eiuſdē nature atq̄ ſubſtātie paritas ⁊ equitas. Neq̄ eniꝫ ſicut foris facile diſcernebaī formaī ſenſus a ſenſibili corpe: ⁊ volūtas ab vtroq̄ propter nature diuerſitatē q̄ ineſt ab inuicē oib⁹ tribus: de qua ſatis ſupra diſſerui⁹. ita ⁊ h̄ pōt. Quāuis eni hec trinitas d̄ qua nūc querit' forinſecus inēta eſt aio: intus tñ agit: ⁊ ñ eſt q̄cq̄ eius pter ipſius animi naturā. Quo igit' pacto demōſtrari pōt volūtatē: nec quaſi parētē: nec q̄ſi ꝓlē eſſe: ſiue corporee ſimilitudinis q̄ memoria cōtinet: ſiue eius q̄ inde cū recordamur exprimit: q̄ñ vtrūq̄ in cogitādo ita copulat: vt tanq̄ vnū ſingulariter appareat: ⁊ diſcerni niſi rōne nō poſſit. Atq̄ illud primuꝫ videndū eſt: nō eſſe poſſe voluntatem reminiſcēdi: niſi vel totū: vel aliqd rei eius quā reminiſci volumus: in penetralib⁹ memorie teneamus. Qd̄ eniꝫ oi mō ⁊ oi ex parte obliti fuerim⁹: nec reminiſcēdi voluntas exorit': q̄m q̄cquid recordari volumus: recordati iam ſumus in memoria nr̄a eſſe vel fuiſſe. Verbi grā. Si recordari volo qd heri cenauerīꝫ: aut recordat⁹ iā ſum cenaſſe me: aut ſi ⁊ hoc nōdū certe circa ipm tp̄s aliqd recordat⁹ ſum: ſi nihil aliud ipm ſaltē heſternū diē ⁊ eius eaꝫ partē qua cenari ſolet: ⁊ qd ſit cenare. Nā ſi nihil tale aliqd recordat⁹ eſſem qd heri cenauerim: recordari velle nō poſſē. Vñ intelligi pōt voluntateꝫ reminiſcēdi ab his quidē rebus q̄ memoria ptinent ꝓcedere: adiunctis ſimul eis que inde p recordatōnē cernēdo exprimunt. id eſt ex copulatione rei cuiuſdā quā recordati ſumus: ⁊ viſiōis q̄ inde facta eſt in acie cogitātis cū recordati ſumus. Sꝫ ipſa que vtrunq̄ copulat voluntas requirit ⁊ aliud qd̄ quaſi vicinū eſt atq̄ ꝯtiguū recordāti. Tot igit' huius generis trinitates quot recordatiōes: q̄z nulla eſt earꝫ vbi non hec tria ſūt: illud qd in memoria recōditū eſt etiā anteq̄ cogitet: ⁊ illud qd fit in cogitatiōe cū cernit': ⁊ volūtas vtrūq̄ coniungens: ⁊ ex

Ayuntamiento de Madrid

vtroꝗ ac tertia ſeipa vnū aliqd cōplens. An
pōt⁹ ita cognoſcit vna quedā in hoc genere
trinitas: vt vnū aliqd generaliter dicam⁹ qd
qd corpaliū ſpecieꝝ in memoria latet: ⁊ rur/
ſus vnū aliqd generale viſionem animi talia
recordātis atqꝫ cogitātis: quoꝝ duoꝝ copula
tioni tertia ꝯiungit copulatrix volūtas: vt ſit
hoc totū vnū quiddaꝫ ex quibuſdā tribus.

De multiplicatōibus trinitatū que ex recor/
datione patiunt. Ca. viij.

Ed qm̄ nō pōt acies animi ſimul oīa
q̄ memoria tenet vno aſpectu ꝯtueri:
alternāt viciſſiꝫ cedēdo ac ſuccedēdo
trinitates cogitationū: atqꝫ ita fit iſta innume/
rabiliter numeroſiſſima trinitas: nec tn̄ infi/
nita ſi numerus in memoria recōditaꝝ reruꝫ
nō excedat. Ex quo enī cepit vnuſquiſqꝫ ſen
tire corpora quolibet corpis ſenſu etiā ſi poſſꝫ
adiūgere q̄ oblitus ē certus ac determinatus
ꝓfecto numer⁹ foret: q̄uis innumerabilis.
Dicimus eniꝫ innumerabilia non ſoluꝫ in
finita: ſed etiā que ita finita ſunt vt facultateꝫ
numerātis excedāt. Sꝫ hinc aduerti aliquan
to manifeſtius pōt: aliud eſſe qđ recōditū me
moria tenet: ⁊ aliud qđ inde in cogitatōe re/
cordātis exprimit: q̄uis cū fit vtriuſqꝫ copu
latio: vnū idēqꝫ videat: q: meminiſſe n̄ poſ/
ſum⁹ corpoꝝ ſpēs: niſi tot quot ſenſimus: et
q̄ntas ſenſim⁹: ⁊ ſicut ſenſim⁹ ex corpis eni
ſenſu eas in memoriā cōbibit aīus. Viſiōes
tn̄ ille cogitātiū ex his qdē rebus que ſunt in
memoria: ſed tn̄ innumerabiliter atqꝫ omni/
no infinite multiplicant atqꝫ variant. Vnuꝫ
qppe ſolem memini: q: ſicuti eſt vnū vidi. Si
voluero autem duos cogito vel tres: vel tot
quot volo: ſed ex eadeꝫ memoria qua vnum
memini formatur acies multos cogitantis:
⁊ tantum memini quantuꝫ vidi. Si eniꝫ ma
iorē vel minorē memini q̄ꝫ vidi: iam nō me/
mini qđ vidi: ⁊ ideo nec memini. Quia ve/
ro memini: tantū memini quātū vidi: vl̄ ma/
iorem tn̄ ꝓ voluntate cogito: vel minoreꝫ: ⁊
ita memini vt vidi. Cogito autem ſicut volo
currentem: ⁊ vbi volo ſtanteꝫ: vnde volo et
quo volo venienteꝫ. Quadrū etiam mihi co
gitare in promptu eſt: cuꝫ meminerim rotun
dum. ⁊ cuiuſlibet coloris: cum ſoleꝫ viridem
nunq̄ꝫ viderim: ⁊ ideo nō meminerim. At/
qꝫ vt ſolē: ita cetera. He autē rerum forme:
qm̄ corpales atqꝫ ſenſibiles ſunt: errat quidē

aīus cū eas opinat eo modo foris eſſe q̄mō
intus cogitat: vl̄ cū iā interierint foris ⁊ adhuc
i memoria retinent: vel cū aliter etiā qđ me
minim⁹: nō recordādi fide: ſꝫ cogitādi varie
tate format. Quāq̄ꝫ ſepiſſime credamus et
vera narrātib⁹: q ipſi ſenſib⁹ ꝑceperūt. Que
cū i ipſo auditu qn̄ narrant cogitam⁹: nō vi/
det ad memoriā retorqueri acies viſionis co
gitātiū. neqꝫ eni ea nobis recordāmb⁹ ſꝫ alio
narrāte cogitam⁹: atqꝫ illa trinitas nō hic vr
expleri: q̄ fit cū ſpecies in memoria latēs ⁊ vi
ſio recordātis tertia volūtate ⁊ copulāt. Nō
eniꝫ qđ latebat i memoria mea: ſꝫ qđ audio
cogito cū aliqd mihi narrat. Nō ipas voces
loquētis dico: ne quiſq̄ꝫ putet illā me exiſſe
trinitatē q̄ foris i ſenſibilib⁹ ⁊ in ſenſib⁹ agi
tur: ſꝫ eas cogito corpoꝝ ſpecies: quas nar/
rās verbis soniſqꝫ ſignificat: q̄s vtiqꝫ nō re
miniſces: ſꝫ audiēs cogito. Sꝫ ſi diligētius
cōſiderem⁹: nec tūc excedit memorie mod⁹.
Neqꝫ eni vel itelligere poſſeꝫ narrantē: ſi ea
q̄ dicit: ⁊ ſi ꝯtexta tūc primū audire: nō tn̄ ge
neraliter ſingula meminiſſeꝫ. Qui eni mihi
narrat: Vbi gratia: aliquē mōtē ſilua exutū:
oleis indutū: ei narrat q meminerit ſpecies ⁊
montiū ⁊ ſiluarū ⁊ oleaꝝ: quas ſi oblit⁹ eſſeꝫ
qd diceret oīno neſcirē: ⁊ ideo narratione il
lā cogitare n̄ poſſeꝫ. Ita fit vt oīs q corpalia
cogitat: ſiue ipſe aliqd cōfingat ſiue audiat:
aut legat: vel preterita narrantē: vel futura ꝑ/
nunciantē: ad memoriā ſuā recurrat: ⁊ ibi
reperiat modū atqꝫ menſurā omniū formarū
q̄s cogitās intuet. Nā neqꝫ colorē quē nūq̄ꝫ
vidit: neqꝫ figurā corpis: nec ſonū quē nun
q̄ꝫ audiuit: nec ſaporē quē nunq̄ꝫ guſtauit:
nec odorē quē nūq̄ꝫ olfecit: nec vllā ꝯtrecta
tionē corpis quā nunq̄ꝫ ſenſit pōt quiſq̄ꝫ oī
no cogitare. At ſi ꝓpterea nemo aliqd corpa
le cogitat niſi qđ ſenſit: q: nemo meminit cor
pale aliqd niſi qđ ſenſit. ſicut i corporib⁹ ſen
tiēdi: ſic i memoria ē cogitandi modus. Sē
ſus eniꝫ accipit ſpeciē ab eo corpore qđ ſenti
m⁹: ⁊ a ſenſu memoria. a memoria vo acies
cogitātis. Volūtas porro ſic adiūgit ſenſum
corpi: ſic memoriā ſenſui: ſic cogitātis aciē
memorie. Que āt ꝯciliat iſta atqꝫ ꝯiūgit: ipa
et diſiungit: ac ſepat. id eſt volūtas: Sꝫ a ſen
tiendis corpibus motu corporis ſeparat cor
poris ſenſus: ne aliqd ſentiam⁹: aut vt ſenti
re deſinam⁹. veluti cū oculos ab eo qđ vide

Ayuntamiento de Madrid

re nolimꝰ auertimꝰ vel claudimꝰ: ſic aures
a ſonis: ſic nares ab odoribus. Ita ēt vel os
claudēdo: vl' aliqd ex ore reſpuendo a ſapori/
bꝰ auerſamur. In tactu qꝫ ſubtrahimꝰ cor
pus ne tāgamꝰ qꝺ nolumꝰ: vel ſi iā tāgamꝰ
abijcimꝰ aut repellimꝰ. Ita motu corpis agit
voluntas: ne ſenſus corpis rebꝰ ſenſibilibꝰ co
pulet. Et agit hoc q̄ntū pōt. Nā cū in hac actiō
ne ꝓpter ↄditionē ſeruilis mortalitatis diffi/
cultatē patit̄: cruciatus eſt ↄſequēs: vt volun
tati nihil reliq̄ fiat niſi tollerātia. Memoriā
xͦ a ſenſu volūtas auertit: cū in aliud intēta
nō ei ſinit inherere p̄ſntia. Qꝺ aīaduertere fa
cile eſt cū ſepe corā loquētē nobis aliquē aliꝺ
cogitādo nō audiſſe nobis videmur. falſū ē
aūt. Audiuimꝰ eni: ſꝫ nō meminimꝰ. ſubīde
ꝑ aurū ſenſū labētibꝰ vocibꝰ: alienato nutu
volūtatis: ꝑ quē ſolēt infigi memorie: veriꝰ
itaqꝫ dixerimꝰ cū tale aliqd accidit: nō memi
nimꝰ: quā nō audimꝰ. Nā ⁊ legētibꝰ euenit
⁊ mihi ſepiſſime: vt ꝑlecta pagina vel ep̄la ne
ſciā qd legerim: ⁊ repetā. In aliud q̄ppe in/
tēto nutu volūtatis: nō ſic ē adhibita memo/
ria ſenſui corpis: quō ipe ſenſus adhibitꝰ ē li
tris. Ita ⁊ ambulātes intēta in aliud volūtate
neſciūt qua trāſierint. qꝺ ſi nō vidiſſet nō am
bulaſſent. aut maiore intētiōe palpādo ābu/
laſſent: p̄ſertim ſi ꝑ incognita ꝑgerent. ſed q̄
facile ambulauerūt: vtiqꝫ viderūt. Quia ve/
ro nō ſicut ſenſus oculoꝝ locis quacūqꝫ ꝑge
bant. ita ipſi ſenſui memoria iungebat: nullo
modo id quod viderūt etiā recentiſſimū me/
miniſſe potuerūt. Iam porro ab eo quod in
memoria eſt animi aciē velle auertere: nihil ē
aliud q̄ꝫ nō inde cogitare.

C ꝙ in quolibet genere trinitatū volūtas nec
parens inueniatur eſſe nec proles. Ca. ix.

In hac igit̄ diſtributiōe cū incipimus
a ſpecie corporis: ⁊ ꝑuenimꝰ vſqꝫ ad
ſpeciē q̄ fit in ↄtuitu cogitātis: quatuor
ſpecies reperiūtur q̄ſi gradatī nate altera ex
altera. Secūda de prima: tertia de ſecūda: q̄r
ta de tertia. A ſpecie q̄ppe corporis qꝺ cerni
tur: exorit̄ ea q̄ fit in ſenſu cernētis: ⁊ ab hac
ea que fit in memoria: ⁊ ab ea q̄ fit in acie co/
gitātis. Quapropter voluntas quaſi parentē
cū prole ter copulat. Primo ſpeciē corporis
cū ea quā gignit in corporis ſenſu. Et ipſam
rurſus cum ea q̄ fit ex illa in memoria. Atqꝫ
iſtā quoqꝫ tertio cū ea que ex illa parit̄ in co
gitantis intuitu. Sed media copula que ſecū
da eſt: cum ſit vicinior nō tā ſimilis eſt p̄me
q̄ꝫ tertia. viſiones enī duę ſunt: vna ſentien
tis: altera cogitātis. Vt āt poſſit eſſe viſio co
gitātis. ideo fit in memoria. De viſiōe ſentiē
tis ſimile aliqd: quo ſe ita ↄuertat in cogitādo
acies animi: ſicut ſe i cernēdo ↄuertit ad cor/
pus acies oculorū: ꝓpterea duas in hoc ge/
nere trinitates volui cōmendare. vnā cū vi/
ſio ſentientis formaī ex corpore. aliā cū viſio
cogitantis formaī ex memoria. Mediā ve/
ro volui: q̄r ibi nō ſolet viſio dici: cū memo
rie cōmēdat̄ forma: q̄ fit in ſenſu cernentis.
Vbiqꝫ tū volūtas nō apparet niſi copulatrix
quaſi parētis ⁊ prolis: Et ideo vndecūqꝫ ꝓ/
cedat: nec parens nec proles dici poteſt.

Quā facile ſit cogitanti fingere ſibi has ſpēs
quas nō vidit ex earū recordatione quas vi/
dit. Ca. x.

At enim ſi nō meminimꝰ niſi qꝺ ſenſi
mus: neqꝫ cogitamꝰ niſi qꝺ meminiꝰ/
mus: cur plerūqꝫ falſa cogitāmus cū
ea q̄ ſenſimus: nō vtiqꝫ falſo meminerimus
niſi q̄r volūtas illa quā cōiunctricē ac ſepera
tricē huiuſcemodi rerū iā q̄ntū potui demon/
ſtrare curaui: formādā cogitātis aciē ꝑ condi/
ta memorie ducit vt libitū eſt: ⁊ ad cogitanda
ea que nō meminimus ex eis q̄ meminimꝰ
aliud hinc: aliud inde: vt ſumat ⁊ ipellit: que
in vnā viſionē coeūtia faciūt aliqd qꝺ iā falſū
dicat: q̄r vel nō ē foris in reꝝ corporearū na
tura: vel nō de memoria vt expreſſū cū tale ni
bil' nos ſenſiſſe meminimꝰ. Quis enī vidit
cygnū nigrū: ⁊ ꝓpterea nemo meminit. co/
gitare tū q̄s nō pōt. Facile ē enī illā figuram
quā vidēdo cognouimꝰ nigro colore ꝑfun/
dere: quē nihilominꝰ in alijs corporibus vidi
mꝰ. Et q̄r vtrūqꝫ ſenſimus: vtrūqꝫ memini
mꝰ. Nec auē q̄drupedē memini q̄r nō vidi.
Sꝫ phātaſiā talē faciliſſime intuor dū alicui ſē ⁊
me volatili q̄lē vidi adiungo alios duos pe/
des: q̄les inde vidi. Quapropter dū ↄiūcta co
gitamꝰ q̄ ſigillatī ſenſa meminimꝰ: videmur
nō id qꝺ meminimꝰ cogitare: cū id agamus
moderāte memoria vñ ſumimꝰ oīa q̄ multi/
plicit̄ ac varie ꝓ nr̄a volūtate componimus.
Nā neqꝫ ipſas magnitudines corporū quas
nunqꝫ vidimꝰ ſine ope memorie cogitamꝰ.
Quātū enī ſpacij ſolet occupare ꝑ magnitu
dinē mundi nr̄ obtutꝰ. in tantū extēdimus q̄ſt/

Ayuntamiento de Madrid

bet corporũ moles: cũ eas maxias cogitamꝰ. Et rõ qdẽ pergit in ampliora: ſ; phãtaſia nõ ſequit. Q uippe cũ infirmitatẽ quoq; nume/ri ratio renũciet: quã nulla viſio corpalis co/gitatis apprehẽdit. Eadẽ rõ docet minutiſſi/ma etiã corpuſcula infinite diuidi: cũ tñ ad eas tenuitates vel minutias puentũ fuerit: qs vi/ſas meminimꝰ exiliores minutioreſq; phan/taſias iã nõ poſſumus intueri: quis ratio ñ dſinat pſeq ac diuidere. Ita nulla corpalia niſi aut ea que meminimus aut ex his q me/minimus cogitamus.

De meſura ꝛ numero ꝛ põdere quoꝝ ſimili/tudo fit i mẽoria ꝛ viſiõe ꝛ volũtate. Ca. xi.

Ed qꝛ numeroſe cogitari pñt q ſigil/
c lati; ſũt impreſſa memorie vĩ ad memo/
riã mẽſura: ad viſionẽ vo numerꝰ p
tinere. Q ꝛ li; innumerabilis ſit m'tiplicitas ta/liũ viſionũ: ſingulis tñ in memoria pſcriptꝰ ẽ trãſgreſſibilis modus. Menſura igitur in memoria: i viſioibꝰ numerꝰ appet: ſic i ipſis corpib' viſibilibꝰ mẽſura qdã ẽ: cui nũeroſiſ/ſime coaptat ſenſus videntiũ: ꝛ ex vno viſibili multoꝝ cernentiũ format aſpectꝰ: ita vt etiã vnꝰ ppter duoꝝ oculoꝝ numeꝝ plerũq; vnã rẽ geminatã ſpecie videat: ſic ſupra docuimꝰ In his g rebꝰ vñ viſiões exprimunt quedã mẽſura ẽ. In ipſis aũt viſionibꝰ numerus. Volũtas vo q iſta ꝯiũgit ꝛ ordinat: ꝛ quadã vnitate copulat. nec ſentiẽdi aut cogitãdi ap/petitũ niſi i his rebꝰ vñ viſiões formant acqe ſcẽs collocat põderi ſimilis ẽ. Q uaprot hec triũ meſura: numerũ põdus etiã in ceteris oĩ/bꝰ rebꝰ aiaduertẽda pſibauerĩ;. Nũc interi; volũtatẽ copulatricẽ rei viſibilis atq; viſiõis qſi parentis ꝛ plis: ſiue i ſentiẽdo ſiue in cogi/tãdo: nec parẽtẽ nec plẽ dici poſſe: quõ valui ꝛ qbus valui demõſtraui. Vñ tẽps admonet hãc eãdẽ trinitatẽ i iteriore hoie regrere: atq; ab iſto de q tãdiu locutꝰ ſu; aiali atq; carnali q exterior dr itrorſus tẽdere. Vbi ſperamus iuenire nos poſſe ſcdm trinitatẽ imaginẽ dei: conatꝰ nr̃os illo ipo adiuuãte: quẽ oĩa: ſicut res ipſe indicãt: ita etiã ſctã ſcriptura in meſu/ra ꝛ numero ꝛ põdere diſpoſuiſſe teſtat.

Explicit liber vndecimus.

Incipiunt capitula libri duodecimi.

i Q uid ſit q etiã in animo noſtro intelli/gẽdũ ſit ad exteriorẽ hoiem pertinere.
ii Corpales ſenſus cõmunes nobis eſſe cũ pecoribus: ſ; ppriũ eſſe hoĩs de his que ſenſu corporis cõprehẽdit ſcdm eternas iudicare ratiões.
iii Actiões corpales ita demũ ee rectas ſi/cis regẽdis mẽs itellectuale pfuerit.
iiii Q uid interſit iter illõ quo mẽs iclinat ad tpalia: ꝛ illud quo cõtẽplat eterna.
v De opiniõe coꝝ q ꝯiugio maſculi ꝛ fe/mine ꝛ eoꝝ proli diuinã cõparãt trini/
vi tatẽ. Q d hõ ñ ad vnꝰ i trinitate p/ſone: ſ; ad totiꝰ trinitatis imaginẽ fit
vii De eo qd apls dicit virũ eẽ creatꝰ. imaginẽ dei: mulierẽ aũt gloriã viri.
viii Q uibus pgreſſibus mẽs corpalium vſu ꝛ imagie delectata: ab eternoꝝ cõ/templatione deficiat.
ix Q uã pniciofe relicto cõmuni bono: pri/uata querantur.
x Q ue ſit humana temptatio: ꝛ qd pecca/tũ extra corpus habeatur.
xi Q uibꝰ demutatiõibus hõ ab imagine dei in ſimilitudinẽ pecoris delabatur.
xii Q uã cõparabilis ſit primorũ hoiu; p/uaricationi mens q ad amorẽ tẽpora/liu; ſenſu eſt tracta corporeo.
xiii De eorũ ſententia qui in vno homine mentẽ in pſona viri: ſenſu; aũt corpis i pſona mulieris accipiendũ eẽ dixerũt.
xiiii In que officia ppriẽ ſapientia ꝛ ſcien/tia dei dantur.
xv De opiniõe platonis q credit aias aliã vitã pruſq; corpibꝰ idurent habuiſſe.

Aurelij auguſtini epiſcopi de trinitate liber duodecimus incipit.

Q uid ſit q etiã in aĩo nr̃o itelligẽdũ ſit ad ex/teriorem hoiem pertinere. Capi. i.

Ec nunc videamus vbi ſit
qſi quoddã hoĩs exterioris ĩte
rioriſq; ꝯfiniũ. Q uicqd enĩ
a habemus in aĩo cõmune cum
pecore recte adhuc dicit ad ex
teriore; hoiem ptinere. Non
enim ſolũ corpus hõ exterior
deputabit: ſ; adiuncta qdã vita ſua qua cõpa/ges corporis ꝛ oẽs ſenſus vigent: qbus in/ſtructus ẽ ad exteriora ſentiẽda. Q uoꝝ ſen/
b

Ayuntamiento de Madrid

toꝝ imagines infixe in memoria: cū recordā
da recēsiſunt: res adhuc agit ad exterioꝛē ho/
minem ptinētis. Atq; in his oībus nō diſta
mus a pecoꝛe: niſi ꝙ figura corpoꝛis nō pro
ni: ſed erecti ſumus. Qua in re admonemur
ab eo q nos fecit: ne melioꝛe noſtri parte. id
eſt aīo ſimiles pecoribus ſimus: a qbus cor/
poris erectione diſtamus: nō vt in ea que ſub
limia ſunt in corpoꝛibus animū ꝓiciamus.
Nam vel in talibus quietē voluntatis appe
tere: ꝓſternere eſt animū: ſed ſicut corpus ad
ea q̄ ſunt excelſa corpoꝝ. id ē ad celeſtia natu
raliter erectū ē. ſic animus que ſubſtantia ſpi
ritualis eſt: ad ea q̄ ſunt in ſpiritalibus excelſa
erigendus eſt. nō elatiōe ſupbie: ſed pietate
iuſticie.

Corpoꝛales ſenſus cōmunes nobis eſſe cū
pecoꝛibus: ſed propꝛiū eſſe hoīs de his que
ſenſu corpoꝛis cōpꝛehendūt ſecundum eter/
nas iudicare rationes. Ca. ij.

p

Oſſunt autē ⁊ pecoꝛa ⁊ ſentire p corpis
ſenſus extrinſecus corpalia. ⁊ ea me/
moria fixa reminiſci: atq; in eis appe
tere ꝯducibilia fugere incōmoda: verū ea no
tare. ac nō ſolū naturaliter rapta: ſed etiā de i
duſtria memoꝛie cōmendata retinere: ⁊ i ob/
liuionē iā iāq; labentia recoꝛdando: atq; cogi
tādo rurſus inpꝛimere: vt quēadmodū ex eo
qđ gerit memoria cogitatio format: ſic ⁊ hoc
ipm qđ in memoria eſt cogitatiōe firmet. Fi
ctas etiā viſiones hinc atq; inde recoꝛdata q̄
libet ſumendo: ⁊ q̄ſi aſſumendo componere
inſpicere quēadmodū in hoc reꝝ genere que
veriſimilia ſunt diſcernant a veris: nō ſpiri/
talibus: ſ; ipſis corpoꝛalib⁹. Hec atq; hmōi
q̄uis in ſenſibilibus atq; in eis q̄ inde aīus
p ſenſū corpoꝛis traxit agant atq; verſent:
nō ſunt tū rōnis expꝛtia: nec hoib⁹ pecoribuſ
q; cōmunia. Sꝫ ſublimioꝛis rōnis eſt iudica
re de iſtis corpalib⁹: ſcđm rōnes incoꝛpora/
les ⁊ ſempiternas. Que niſi ſupꝛa mentē hu
manā eſſent: incōmutabiles ꝓfecto nō eſſent
atq; in his niſi ſubiungeret aliqd noſtrū: nō
ſ; ēm eas poſſemus iudicare de corpalibus.
Iudicamus aūt de coꝛpoꝛalibus ex ratiōe di
menſionū atq; figurarum quā incōmutabili
ter manere mens nouit.

Actiones corpoꝛales ita demū eſſe rectas ſi
eis regendis mēns intellectuale pfuerit.
Capitu. iij.

i

Illud vero noſtrū qđ in actiōe corpo/
raliū atq; tēpoꝛaliū tractādoꝝ ita ver/
ſat: vt nō ſit nobis cōmune cū pecoꝛe:
rōnale qdē eſt. ſ; ex illa rōnali noſtre mentis
ſubſtātia qua ſubheremus itelligibili atq; in
cōmutali veritati tanq̄ ductū ⁊ iferioꝛib⁹ tra
ctādis gubernādiſq; deputatū ē. Sicut eni i
oīb⁹ pecoꝛibus nō iuentū eſt viro adiutoꝛiū
ſimile illi: niſi de tractū de illo in cōiugiū for/
maret. ita mēti noſtre qua ſupernā ⁊ internā
ꝯſulimus veritatē: nullū ē ad vſum reꝝ cor/
poꝛaliū quātū natura hoīs ſatis ē ſimile adiu
toꝛiū ex aīe partib⁹ q̄s cōmunes cū pecoꝛib⁹
habemus. Et iō quiddā rōnale noſtrū nō ad Job.15
vnitatis diuoꝛtiū ſepatū: ſed in auxiliū ſocieta
tis q̄ſi deriuatū in ſui opis diſpartit officiū.
Et ſicut vna caro eſt duoꝝ in maſculo ⁊ femi Gen
na. ſic intellectū noſtrū: ⁊ actionē vel ꝯſiliū: ⁊
execūtionē: vel rationē ⁊ appetitū rationalē
vel ſi quo alio modo ſignificantius dici pnt:
vna mentis natura cōplectit. vt quemadmo Ubi.
dū de illis dictū eſt: erunt duo in carne vna.
ſic de his dici poſſūt: duo in mente vna.

Quid interſit inter illud quo mēs inclinatur
ad temporalia: ⁊ illud quo cōtemplatur eter/
na. Capi. iiij.

c

Um igit diſſerimus de natura mētis
humane de vna quadā re diſſerimus
nec eā in hec duo q̄ cōmemoraui: niſi
p officia geminamus. Itaq; cū in ea quer/
mus trinitatē: in tota querimus: nō ſepantes
actionē rationalē in tpalibus a ꝯtēplatione
eternoꝝ: vt tertiū aliqđ iā queramus quo tri/
nitas impleat. Sed in tota natura mentis ita
trinitatē reperiri opus eſt: vt ſi deſit actio tpa
liū cui operi neceſſariū ſit adiutoꝛiū: propter
qđ ad hec inferioꝛa adminiſtrāda diriuet ali
qđ mentis in vna nuſq; diſpartita mente tri/
nitas inueniat. Et facta iā iſta diſtributiōe, in
eo ſolo qđ ad cōtemplationē ptinet eternoꝝ
nō ſolū trinitas: ſed etiā imago dei. In h̄ aūt
qđ diriuatū eſt in actiōe tpaliū etiā ſi trinitas
poſſit nō tū imago dei poſſit inueniri.

De opinione coꝝ qui cōiugio maſculi ⁊ fe
mine ⁊ eoꝝ proli diuinā cōparant trinitatē.
Capitu. v.

p

Roinde non mihi vident pꝛobabilē
afferre ſententiā qui ſic arbitrant trini
tatē imaginis dei in tribus pſonis qđ Job.1
attinet ad humanā natura poſſe reperiri: vt

in ꝯiugio maſculi ⁊ femine atq̃ in eoꝝ prole
cõpleat. Qd̃ quaſi vir ipſe patris perſonã in
timet. filij vero q̃d de illo ita ꝓceſſu vt naſce-
ret. atq̃ ita tertiã pſonã vel vt ſpiritus dicũt
eſſe mulierẽ: q̃ ita de viro ꝓceſſit: vt nõ ipſa
eſſet filius aut filia. Qꝛuis ea ꝯcipiente proles
Job.15 naſceret. Dixit eniꝫ dñs de ſpirituſancto q̃ a
patre ꝓcedat: ⁊ tñ filius nõ eſt. In huius igi
tur opinionis errore hoc ſolum probabiliter
affert: q̃d in origine facte femine ſcd̃m ſancte
ſcripture fideꝫ ſatis oſtendit: nõ omne q̃d de
aliqua pſona ita exiſtit: vt pſonã alterã faciat
filiũ poſſe dici: qñ quidẽ de viri pſona exiuit
pſona mulieris: nec tñ eius filia dicta eſt. Ce
tera ſane ita ſunt abſurda: imo vero ita falſa:
vt faciliime redarguant. Omitto enim quale
ſit ſpũmſcm̃ matrẽ filij putare ⁊ ꝯiugẽ patris
forsaſſis q̃ppe reſpondeat hec in carnalibus
habere offenſionẽ dũ corporei ꝯceptus et partus
q̃ꝫ cogitant. Quãq̃ꝫ ⁊ hec ipſa caſtiſſime cogi
tẽt: q̃bus mũdis omnia munda ſunt: immun-
dis aũt ⁊ infidelibus quorum polluta ſunt: ⁊
mẽs ⁊ ꝯſciẽtia. ita nihil ẽ mundũ: vt quoſdã
eoꝝ etiã de virgine ſcd̃m carnẽ natus chriſtus
offendat. Sꝫ tñ in ſpiritualibus illis ſummis
vbi nõ ẽ aliq̃d violabile: aut corruptibile. nec
natũ ex tꝑe: nec ex informi formatum: ſi qua
dicunt talia: ad quoꝝ ſimilitudineꝫ etiã iſta
inferioris creature genera q̃uis longe remo
tiſſime facta ſunt: nõ debent cuiuſq̃ꝫ ſobriam
perturbare prudentiã: ne cuꝫ vanuꝫ deuitat
horrorẽ in pernicioſuꝫ incurrat erroreꝫ. Aſ
ſueſcat in corporibus ita ſpiritalium reperire
veſtigia: vt cũ inde ſurſuꝫ verſus duce ratio
ne aſcẽdere ceperit: vt ad ipſam incõmutabi-
lẽ veritatẽ ꝑ quã ſunt facta iſta perueniat: nõ
ſecum ad ſumma ꝑtrahat q̃d cõtẽnit in infimis
Nec eniꝫ erubuit quidã: vxorem ſibi eligere
ſapientiaꝫ. Quia nomen vxoris in prole gi-
gnenda corruptibileꝫ cõcubitũ ingerit cogitã
ti. aut vero ipſa ſapientia ſexu femina ẽ: q̃ꝛ fe
minini generis vocabulo ⁊ in greca ⁊ latina
lingua enunciantur.

Qd̃ hõ nõ ad vnius in trinitate pſone: ſꝫ ad
totius trinitatis imaginẽ fit creatus. Ca. vi.

n On ergo ꝓpterea reſpuimus iſtã ſen
tentiã: q̃ꝛ timemus ſanctaꝫ ⁊ inuiola-
bilẽ caritateꝫ: tanq̃ꝫ ꝯiugeꝫ dei patris
Job.i. de illo exiſtenteꝫ. Sed nõ ſicut ꝓlẽ ad gignẽ
duꝫ verbũ: per quod facta ſunt oĩa cogitare.

Sed quia eam falſam diuina ſcriptura euidẽ Gen.i
ter oſtendit. Dixit enim deus: faciamus ho-
minem ad imagineꝫ noſtraꝫ: paulopoſt autẽ
dictũ eſt. Et fecit deus homineꝫ ad imaginẽ
dei. Noſtraꝫ certe q̃ꝛ pluralis eſt numerus:
non recte diceret: ſi homo ad vnius perſone
imagineꝫ fieret: ſiue patris: ſiue filij: ſiue ſpi-
rituſſancti. Sed quia fiebat ad imagineꝫ tri-
nitatis: ꝓpterea dictuꝫ eſt ad imagineꝫ nr̃aꝫ.
Rurſus autẽ ne in trinitate credẽdos arbi-
traremur tres deos cuꝫ ſit eadẽ trinitas vnus
deus. Et fecit inquit deus homineꝫ ad ima-
ginẽ dei: pro eo ac ſi diceret ad imaginẽ ſuã.
Sunt eniꝫ tales vſitate in litteris illis locutio
nes: quas nõnulli catholicã ſi etiaꝫ fidẽ aſſe-
runt. nõ tñ diligenter aduertũt: vt putent ita
dictum. Fecit deus ad imaginẽ dei: quaſi di
ceret: fecit pater ad imaginẽ filij. Sic volen-
lentes aſſerere in ſcripturis ſanctis deũ dictũ
etiam filiuꝫ: quaſi deſint alia veriſſima ⁊ ma
nifeſtiſſima documenta: vbi nõ ſolũ deus. ſꝫ
etiã verus deus dictus eſt filius. In hoc enĩ
teſtimonio duꝫ aliud ſoluere intendunt: ſic ſe
implicant: vt expedire nõ poſſint. Si eniꝫ pa-
ter fecit ad imagineꝫ filij: ita vt non ſit homo
imago patris ⁊ filij: diſſimilis eſt patri filius
Si eniꝫ pia fides docet: ſicut fides docet fi-
liuꝫ eſſe ad equalitatem eſſentie ſimilem pa-
tri q̃d ad ſimilitudineꝫ filij factuꝫ eſt: neceſſe
eſt etiã ad ſimilitudineꝫ patris factuꝫ ſit. De
inde ſi hominem pater non ad ſuaꝫ: ſed ad fi-
lij fecit imaginem. cur nõ ait faciamus homi
nem ad imaginem ⁊ ſimilitudinem tuaꝫ: ſed
ait noſtram: niſi quia trinitatis imago fiebat
in homine: vt hoc modo eſſet homo imago
vnius veri dei: q̃ꝛ ipſa trinitas vnus verus
deus eſt. Locutiones autẽ ſunt innumerabi
les tales in ſcripturis: ſed has protuliſſe ſuffi
ceret. Eſt in pſalmis ita dictuꝫ. Domini ẽ ſa Ps.3.
lus: ⁊ ſuꝑ populũ tuũ benedictio tua: quaſi al
teri dictum ſit. non ei de quo dixerat. Domi- ps.17.
ni eſt ſalus. Et iterum. A te inquit eruar a
temptatione: ⁊ in deo meo ſperans trangre-
diar murum. quaſi alteri dixerit a te eruar a
temptatione. Et iteruꝫ. Populi ſub te cadẽt
in corda inimicorum regis. Ac ſi diceret.
In corda inimicorum tuoruꝫ. Ei quippe re
gi dixerat. id eſt dño noſtro ieſu xp̃o: populi
ſub te cadent: quem regem intelligi voluit cuꝫ
diceret inimicoruꝫ regis. Rarius iſta in no-

Ayuntamiento de Madrid

roma. j ui teſti lrãs inueniunt. Sed tñ ad romanos apls de filio ſuo inqt: q factus eſt ei ex ſemine dauid ſcdm carnẽ: q pdeſt. nat⁹ ẽ fili⁹ dei i vir tute ſcdm ſpiritũ ſcificationis ex reſurrectiõe mortuoꝝ ieſu xpi dñi nři. Tanq̃ꝫ de alio ſupra diceret. Quid ẽ enĩ filius dei pdeſtinatus ex reſurrectiõe mortuoꝝ ieſu xpi: niſi eius dẽ ieſu xpi q pdeſtinatus ẽ filius dei in virtute. Ergo quõ hic cũ audiuim⁹ filius dei i virtute ieſu xpi. aut filius dei ſcdm ſpiritũ ſcificationis ieſu xpi. aut filius dei ex reſuerrectiõe mortuoꝝ ieſu xpi: cũ dici potuiſſet vſitate in virtute ſua: aut ſcdm ſpiritũ ſcificationis ſue: aut ex reſurrectione mortuoꝝ eius: vel mortuoꝝ ſuoꝝ: nõ cogimur itelligere aliã pſonã: ſed vnã eandẽq̃ꝫ ſcꝫ filij dei dñi nři ieſu xpi.
Geñ. j Ita cũ audiuim⁹. Fecit deus hoĩem ad imaginẽ dei: q̃uis poſſit vſitatius dici ad imaginẽ ſuã: nõ tñ cogimur aliã pſonã itelligere in trinitate: ſꝫ ipam vnã eandẽq̃ꝫ trinitatẽ: q eſt vnus deus: ad cuius imaginẽ factus eſt hõ. Que cũ ita ſint: ſi eandẽ trinitatis imaginẽꝫ nõ in vno ſed in tribus hoĩbus acceperimus prẽ: ꝛ matre ꝛ filio. nõ erat ḡ ad imaginẽ dei factus hõ anq̃ꝫ vxor ei fieret: ꝛ anq̃ꝫ filiũ progenerent: q2 nõdũ erat trinitas. An dicet aliqs. Iã trinitas erat: q2 ꝛ ſi nõdũ forma ꝓpria ta tñ originali natura ꝛ mulier erat i latere viri: ꝛ filius in lumbis prĩs. Cur ḡ cũ ſcriptu
Vbi. ſ / Ibidẽ ra dixiſſet. Fecit deus hoĩeꝫ ad imaginẽ dei ꝯtexuit dicẽs. Fecit deus eũ: maſculũ ꝛ feminã fecit eos: ꝛ benedixit eos. Vel ſi ita diſtinguendũ ẽ: ꝛ fecit deus hoĩem. vt deinde inferat ad imaginẽ dei fecit illũ. ꝛ tertia ſubiũctio ſit maſculũ ꝛ feminã fecit eos. Quidã enĩ timuerũt dicere: fecit eũ maſculũ ꝛ feminã: ne q̃ſi mõſtruoſuꝫ aliqd intelligeret: ſicuti ſũt qs hermaphroditas vocãt: cũ etiã ſic nõ mẽdaciter poſſit itelligi vtrũq̃ꝫ in numero ſingulari ꝓpter id qd dictũ ẽ: duo in carne vna. Cur ergo vt dicere ceperã in natura hoĩs ad imaginẽ dei facta pter maſculũ ꝛ feminã nõ commemorat ſcriptura. Ad implẽdã qppe imaginẽ trinitatis debuit addere ꝛ filiũ: q̃uis adhuc in lũbis prĩs ꝯſtitutũ ſicut mulier erat in latere. An forte iã facta erat ꝛ mulier: ꝛ ſcriptura breui cõplexione ꝯſtrinxerat: qd poſtea queadmodũ ſit factũ diligentius explicaret. ꝛ ꝓpterea filius cõmemorari nõ potuit: q2 nõdũ erat natus q̃ſi ꝛ hoc nõ poterat ea breuitate cõplecti ſpũſſanctus ſuo loco poſtea natum filiũ narraturus: ſicut mulierẽ de viri latere aſſumptam ſuo poſtmodũ loco narrauit: ꝛ tamen hic eaꝫ nominare nõ pretermiſit.

De eo qd apoſtolus dicit virũ eſſe imaginẽꝫ dei: mulierẽ aũt gloriã viri. Ca. vij.

Non itaq̃ꝫ ita debem⁹ itelligere hoĩeꝫ factũ ad imaginẽ ſũme trinitatis. h eſt ad imaginẽ dei: vt eadẽ imago in tribus itelligat hoĩbus: pſertĩ cũ aplus virum dicat eſſe imaginẽ dei: ꝛ ꝓpterea velamentuꝫ ei capitis demat: qd mulieri adhibendũ monet: ita loquẽs. Vir qdeꝫ nõ debet velare ca
put cũ ſit imago ꝛ gloria dei. Mulier aũt gloria viri eſt. Quid ḡ dicemus ad hec. Si pro ſua pſona mulier adiplet imaginẽ trinitatis: cur ea detracta d̃ latere viri adhuc ille imago dicit: aut ſi ꝛ vna perſona hoĩs ex tribus põt dici imago dei: ſicut in ipſa ſũma trinitate et vna queq̃ꝫ pſona deus eſt: cur ꝛ mulier non ẽ imago dei. Nã ꝓpterea caput velare pcipitur: qd ille q2 imago dei eſt ꝓhibet. Sꝫ videndũ eſt quõ nõ ſit ꝯtrariũ qd dicit aplus: non mu Vbi. ſ
lierẽꝫ ſed virũ eſſe imaginẽ dei. huic qd ſcriptũ eſt in geneſi. Fecit deus hoĩem: ad ima Geñ. j
ginẽꝫ dei fecit eũ: maſculũ ꝛ feminaꝫ fecit eos ꝛ bñdixit eos. Ad imaginẽꝫ qppe dei naturã ipam humanã factaꝫ dicit. q ſexu ex vtroq̃ꝫ cõplet. nec ab intelligẽda imagine dei ſeparat feminã. Dicto enĩ q fecit deus hoĩnẽ ad imaginẽ dei: fecit eũ inqt maſculũ ꝛ feminã. vel certe alia diſtinctione: maſculũ ꝛ feminã fecit eos. Quõ ergo p apoſtolũ audiuim⁹ j Cõ. ij
virũ eſſe imaginẽ dei: vnde caput velare prohibet: mulierẽꝫ aũt nõ. ꝛ ideo ipa hoc facere iubet: niſi credo illud eſſe qd iã dixi: cũ de natura humane mẽtis agereꝫ: mulierẽ cum viro ſuo eſſe imaginẽꝫ dei: vt vna imago ſit tota illa ſubſtãtia. Cũ aũt ad adiutoriũ diſtribuitur quod ad eãipam ſolam attinet: nõ eſt imago dei: q aũteꝫ ad viruꝫ ſoluꝫ attinet imago dei eſt: tam plena aut integra: quã in vnuꝫ cõiũcta muliere. Sicut de natura humane mẽtis diximus: quia ꝛ ſi tota cõtemplet veritatem imago dei eſt: ꝛ cum ex ea diſtribuit aliqd: ꝛ quadã intentiõe deriuat ad actioneꝫ rerum temporaliũ: nihilominus ex qua parte cõſpectã ꝯſulit veritateꝫ: imago dei ẽ: ex qua vero intendit in agenda inferiora: nõ ẽ imago dei. Et quoniã quãtũcũq̃ꝫ ſe extẽderit in

Ayuntamiento de Madrid

ſitq̄ð eternū eſt: tanto magis inde formatꝛ ad
imaginē dei: ⁊ ꝓpterea nō eſt cohibenda: vt
ſe inde contineat ac temperet: iō vir nō debet
velare caput. Quia vero illi rationali actioni
q̄ in reb⁹ corporalib⁹ tēporalibuſq̧ verſatur
piculoſa eſt nimia inferiora ꝓgreſſio: debet
habere poteſtatē ſup caput: qð indicat vela/
mentū quo ſignificat eſſe cohibenda. Grata
eſt eniz ſanctis angelis ſacrata ⁊ pia ſignifica
tio. Nā deus nō ad tempus videt: nec aliqd
noui fit in eius viſione atq̧ ſcientia: cū aliqd
temporaliter ac tranſitorie gerit: ſicut inde af
ficiunt ſenſus vel carnales aīaliū ⁊ hominuz
vel etiā celeſtes angelorꝫ. In illo quippe ma
nifeſto ſexu maſculi ⁊ feminie. apoſtolus pau
lus occultioris cuiuſdaz rei figuraſſe myſte/
riū. Vel hinc intelligi poteſt: qð cuz alio loco
dicat verā viduā eſſe deſolatā ſine filijs ⁊ ne
potibus: ⁊ ſꝑ eā ſperare debere in deū: ⁊ ꝑſi
ſtere in orationib⁹ nocte ⁊ die. hic idicat mu/
lierē ſeductā in ꝑuaricatione facta: ſaluā fieri
ꝑ filiorꝫ generationē. Et addit: ſi ꝑmāſerit in
ſide ⁊ dilectione ⁊ ſanctificatione cū ſobrieta/
te. Quaſi vero poſſit obeſſe bone vidue ſi vł
filios nō habuerit: vł hij quos habuerit: ſi in
bonis operibus ꝑmanere voluerint. Sed qꝛ
ea que dicunt opa bona tāq̧ filij ſunt vite no
ſtre: ſcðm quā querit cuius vite ſit q̄ſq̧. id eſt
quō agat hec tꝑalia: quā vitā greci nō zoen:
ſed bion vocāt. Et hec opa bona maxime in
officijs miſericordie frequentari ſolent. Ope
ra vero miſericordie nihil poſſunt: ſiue paga
nis ſiue iudeis: qui chriſto nō credūt: ſiue q/
buſcūq̧ hereticis vł ſciſmaticis vbi fides ⁊ di
lectio ⁊ ſobria ſanctificatio nō inueniꝫ: mani/
feſtū eſt qd aplus ſignificare voluerit: ideo fi
i.cō.ij gurate ac myſtice quia de velando mulieris
capite loquebatꝛ: qð niſi ad aliqð ſecretum ſa/
cramētū referatꝛ: inane remanebit: Sicut eniz
nō ſolum veraciſſima ratio: ſed etiam ipſius
apoſtoli declarat auctoritas: nō ſcðm formaz
corporis homo factus eſt ad imaginē dei: ſꝫ
ſcðm rationalem mentez. Cogitatio quippe
turpiter vana eſt: que opinatꝛ deuz mēbrorūz
corporaliū lineamentis circūſcribi: atq̧ diffi/
Ep.4 niri. Porro aūt nōne idem beatus apoſtol⁹
dicit. Renouamini ſpiritu mentis veſtre: et
induite nouū hoīem q̄ ſcðm deū creatus eſt.
Col.3 Et alibi apertius. Exuētes vos inquit vete
rem hominē cū actibus eius: ⁊ induite nouū
qui renouatur in agnitione dei ſcðm imaginez
eius q̄ creauit eū. Si ergo ſpiritu mentis nr̄e
renouamur: ⁊ ipſe eſt nouus homo qui reno
uatur in agnitione dei ſecundū imaginē eius
q̄ creauit eum. nulli dubiū eſt nō ſecundū cor
pus: neq̧ ſecundū quālibet animi partem: ſꝫ
ſecunduz rationalem mentem vbi poteſt eſſe
agnitio dei: hominez factū ad imaginē eius q̄
creauit eū. Secundū hanc autē renouatione
efficimur etiā filij dei ꝑ baptiſmū chriſti: ⁊ in
duentes nouū hominez: chriſtū vtiq̧ indui/
mur per fidē. Quis eſt ergo q̄ ab hoc ↄſortio
feminas alienet: cū ſint nobiſcū gratie cohere
des. Et alio loco idez aplus dicat. Omēs eniz Gal.3
filij dei eſtis: ꝑ fidem in xp̄o ieſu. Quicunq̧
eniz in chriſto baptizati eſtis: chriſtum indui
ſtis. Nō eſt iudeus neq̧ grec⁹: nō eſt ſeru⁹
neq̧ liber: nō eſt maſculus neq̧ femina. om
nes eniz vos vnū eſtis in chriſto ieſu. Nun
qd nā igitꝛ fideles femine ſeruz corporis amī
ſerūt. Sed qꝛ ibi renouantꝛ ad imaginem dei
vbi ſexus nullus eſt: ibi factus eſt hō ad ima
ginez dei vbi ſex⁹ nullus ē. hoc eſt in ſpū mē
tis ſue. Cur ergo vir ꝓpterea nō debet caput j.Cō.ij
velare qꝛ imago eſt ⁊ gloria dei. Mulier aūt
debet: qꝛ gloria viri eſt: quaſi mulier nō reno
uet ſpiritu mētis ſue: qui renouatꝛ in agnitio
ne dei ſcðm imaginē eius q̄ creauit eū. Sed
qꝛ ſexu corporis diſtat a viro: rite potuit in
eius corporali velamento figurari pars illa
rationis: que ad tꝑalia gubernāda deflectꝛ:
vt nō maneat imago dei niſi ex q̄ parte mēs
hominis eternis rationib⁹ cōſpiciendis vel
cōſulendis adhereſcit: quā nō ſolū maſculos
ſed etiaz feminas habere manifeſtuz eſt. Er/
go in eorꝫ mentibus cōmunis natura cogno
ſcit. in eoruz vero corporibus ipſius vnius
mentis diſtributio figuratur.

Quibus progreſſibus mens corporaliū vſu
⁊ imagine delectata: ab eternoruz cōtempla/
tione deficiat. Capi. viij.

a Scendentibus itaq̧ introrſus q̄buſ/
dā gradibus cōſiderationis ꝑ anime
partes: vnde incipit aliquid occurrere:
qð non ſit nobis cōmune cuz beſtijs: inde in
cipit ratio vbi homo interior iaz poſſit agno/
ſci. Qui etiaz ipſe ſi per illā rationem cui tem
poraliuz rerum adminiſtratio delegata eſt: i/
moderato progreſſu nimis in exteriora pro/
labitꝛ: conſentiente ſibi capite ſuo. id eſt nō eā

BIBLIOTECA MUNICIPAL MADRID

Ayuntamiento de Madrid

cohibente atq; refrenante: illa que in ſpeculo
conſilij preſidet quaſi virili portione inuete/
ratur inter omnes inimicos ſuos: virtutis i/
uidos demones cum ſuo pncipe diabolo e/
ternorumq; illa viſio: ab ipſo etiam capite cū
coniuge vetitum manducante ſubtrahitur:
vt lumen oculorum eius non ſit cū illo. Ac
ſic ab illa illuſtratione veritatis ambo nuda
ti: atq; apertis oculis conſcientie ad videndū
ꝙ inhoneſti atq; inde cōi remanſerint: tanq̄
folia dulcium fructuum: ſed ſine ipſis fructi/
bus. ita ſine fructu boni operis bona verba
contexerint: vt male viuentes quaſi bene lo/
quendo contegant turpitudinem ſuam

Quam pniciose relicto cōmuni bono priua
ta querantur. Ca. ix.

Oteſtatem quippe ſuam diligēs ani
ma a communi vniuerſo ad priuatā
parte prolabitur: et apoſtatica illa ſu
perbia: quod inicium peccati dicitur: cum in
uniuerſitate creature deum rectorē ſequuta:
legibus eius optime gubernari potuiſſet:
plus aliquid vniuerſo appetēs atq; id ſua le/
ge gubernare molita: quia nihil eſt amplius
vniuerſitate in curam partilē truditur: et ſic
aliquid amplius concupiſcendo minuitur.
j Thi. 6 Unde et auaricia dicitur radix omnium ma
lorum. Totumq; illud vbi aliquid proprium
contra leges quibus vniuerſitas adminiſtra
tur agere nitiur: per corpus proprium gerit
quod partiliter poſſidet: atq; ita formis et mo
tibus corporalibus delectata: quia intus eas ſe
cum non habet: cum eorum imaginibus q̄s
memorie ſixit inuoluitur: et phantaſtica for/
nicacione turpiter inquinatur: omnia officia
ſua ad eos fines referens: quibus curioſe cor
poralia ac temporalia per corporis ſenſus q̄/
rit. Aut tumido faſtu alijs aīs corporeis ſen
ſibus dedita eſſe affectat excelſior. aut ceno/
ſo gurgite carnalis voluptatis immergitur.

Que ſit humana temptatio: et qd̄ peccatum ex
tra corpus habeatur. Capitu. x.

Um ergo bona voluntate ad interio/
ra et ſuperiora pcipienda que nō priuatim
ſed cōmuniter ab omnibus q talia diligūt
ſine vlla anguſtia vel inuidia caſto poſſiden
tur amplexu: vel ſibi vel alijs cōſulit: et ſi fal/
latur in aliquo per ignorantiam temporalium
quia et hoc temporaliter gerit: et modum agē
di non teneat quē debebat: humana tēptatio
eſt. Et magnum eſt hanc vitam ſic degere:
quam velut viam redeuntes carpimus: vt tēp
j Co. 10 tatio nos non apprendat niſi humana. Hoc
enim peccatum extra corpus eſt: nec fornica/
tioni deputatur: et ꝓpterea facillime ignoſci/
tur. Cum vero propter adipiſcenda ea que p
corpus ſentiuntur propter experiendi vel ex
cellendi vel contrectandi cupiditatem: vt i his
finem boni ſui ponat: aliquid agit: quicquid
agat turpiter agit: et fornicatur in corpus ꝓpri
um peccans: et corporearum rerum fallacia
ſimulachra introrſus rapiens: et vana medita
tione componens. vt ei nec diuinum aliquid
niſi tale videatur: priuatim auara fetatur er/
roribus: et priuatim ꝓdiga inanitur viribus
Nec ad tam turpem et miſerabilem fornica/
tionem ſimul ab exordio proſiliret: ſed ſicut
Eccli. ij ſcriptū ē. Qui modica ſpnit paulatim decidet.
Quibus de mutationibus hō ab imagine dei
in ſimilitudinem pecoris delabitur.

Capitu. xi.

Uemodo cui coluber nō apertis paſſi/
q bus ſz ſquamarū minutiſſimis niſib⁹
repit: ſic lubricus deficiendi motus neg
ligētes minutatim occupat: et incipiēs a pu
ſo appetitu ſimilitudis dei puenit ad ſimilitu
Gen. j dinē pecorum. Unde ē ꝙ nudati ſtola pma: pel
liceas tunicas mortalitate meruerūt. Honor
enī hois verus ē imago et ſimilitudo dei: q̄ nō
cuſtodit niſi ad ipm a quo imprimit. Tanto magiſ
itaq; inheret deo: quanto minus diligit ꝓprium
Cupiditate vero experiende poteſtatis ſue: quia nu/
tu ſuo ad ſeipm tanq̄ ad mediū ꝓruit. Itaq;
cum vult eſſe ſicut ille ſub nullo: et ab ipa ſui
medietate penaliter ad ima ꝓpellitur: id eſt ad
ea qb⁹ pecora letāt: atq; ita cū ſit honor eius
Ps. 48. ſimilitudo dei. dedecus aūt eius ſimilitudo pe/
coris. homo i honore poſit⁹ nō intellexit: cō
paratus eſt iumentis inſipientib⁹: et ſimilis fact⁹
eſt eis. Qua igit tam longe tranſiret a ſūmis
ad infima: niſi p medium ſui. Cū enī negle/
cta caritate ſapiētie que ſemper eodem modo
j. Co. 8 manet: cōcupiſcitur ſcientia ex mutabilium
temporaliumq; experimento: inflat nō edifi
cat. Ita pregrauatus animus quaſi pondere
ſuo a beatitudine expellit: et per illud ſue me/
dietatis experimentum pena ſua diſcit qd īterſit
inter bonum deſertū malūq; cōmiſſum. nec
redire pōt effuſis ac pditis viribus: niſi grā
conditoris ſui ad penitētiam vocātis et peccata

Ayuntamiento de Madrid

donantis. Quis enim infelicem animam li-
Ro. 7. berabit a corpore mortis hui⁹ niſi gratia dei
p ieſum chriſtum dominū noſtrū. De qua
gratia: ſuo loco quando ipſe preſtiterit diſſe-
remus.

Quā comparabilis ſit primorū hominum
preuaricationi mens que ad amorē tempo-
ralium ſenſu eſt tracta corporeo.

Capi. xij.

Nunc de illa parte rationis ad quam p-
tinet ſcientia. id eſt cognitio rerū tēpaliū
atq₃ mutabiliū nauādis vite hui⁹ actio-
nibus neceſſaria ſuſceptā ꝯſideratione quan-
tū dn̄s adiuuat peragamus. Sicut eni in illo
manifeſto coniugio duorum hominum qui
primi facti ſunt: nō manducauit ſerpēs de ar-
Gen. 3 bore vetita: ſed tantūmodo manducandū per-
ſuaſit. Mulier autē nō manducauit ſola: ſ₃
viro ſuo dedit: ⁊ ſimul manducauerunt: quā-
uis cum ſerpente ſola locuta eſt: ⁊ ab eo ſola
ſeducta ſit. Ita ⁊ in hoc quod etiā in homine
vno geritᷣ ⁊ dinoſcitur: occulto quodam ſecre-
toq₃ cōiugio carnalis vl' vtita dicā: q corpis
ſenſus intendit ſenſualis animi motus: q no-
bis pecoribuſq₃ cōmunis eſt: ſecluſus ē a ra-
tione ſapientie. ſenſu quippe corporis corpo-
ralia ſentiuntur. eterna vero ⁊ incōmutabilia
ſpiritalia ratione ſapientie intelliguntᷣ. Ratio-
ni aūt ſcientie appetitus vicinus eſt: qm̄ quidē
de ipſis corporalibus que ſenſu corporis ſen-
tiuntur ratiocinantᷣ ea q̄ ſcientia dicitᷣ actionis
ſi bene vt eā noticiā referat ad finē ſummi bo-
ni. ſi aūt male: vt eis fruatᷣ tanq₃ bonis talib⁹
in qbus falſa beatitudine congeſcat. Cū ergo
huic intentioni mens q̄ in rebus tpalibus: ⁊
corporalibus ꝓpter actiōis officiū rōcinandi
viuacitate verſatᷣ: carnalis ille ſenſus vel ani-
malis ingerit quandā illecebram fruendi ſe.
id ē tanq₃ bono quodā priuato ⁊ ꝓprio: non
tanq₃ publico ⁊ cōmuni: qd̄ eſt incōmutabile
bonū: tūc velut ſerpēs alloquitᷣ feminā. huic
aūt illecebre ꝯſentire: de ligno ꝓhibito man-
ducare eſt. Sed iſte ꝯſenſus ſi ſola cogitatio-
nis delectatione ꝯtentus eſt: ſuperioris vero
auctoritate ꝯſilij ita membra retinentᷣ: vt non
Ro. 6. exhibeantᷣ iniquitatis arma peccato: ſic habē-
dū exiſtimo velut cibum vetitum mulier ſola
comederit. Si autem in ꝯſenſiōe male vtēdi
reb⁹ q̄ p ſenſū corpis ſentiuntᷣ: ita decernitᷣ
qd̄cūq₃ peccatū: vt ſi ptās ſit ēt corpe cōpleatᷣ:

intelligēda ē illa mulier dediſſe viro ſuo ſecū ſi-
mul edēdū illicitū cibū. Neq₃ eni pōt peccatū
nō ſolū cogitādū ſuauit: verūetiā efficacit p-
petrādū mēte decerni: niſi ⁊ illa mētis itētio
penes q̄₃ ſūma poteſtas ē mēbra in opus mo-
uēdi vel ab opē cohibēdi male actioni cedat ⁊
ſeruiat. Nec ſane cū ſola cogitatiōe mēs oble-
ctatᷣ illicitis: nō qdē decernēs eſſe faciēda: te-
nēs tn̄ ⁊ volēs libēter q̄ ſtatī₃ vt attigerūt ani-
mū reſpui debuerūt: negādū nō ē eſſe pecca-
tū: ſ₃ loge min⁹ q̄₃ ſi ⁊ ope ſtatuatᷣ iplendū:
Et iō de talib⁹ q̄₃ cogitationib⁹ venia petēn-
da ē: pectuſq₃ ꝑcutiēdū: atq₃ dicendū. Dimit- Mat. 6
te nobis debita nr̄a. faciendū q̄₃ qd̄ ſequitᷣ: at-
q₃ in oratiōe iungēdū. ſicut ⁊ nos dimittim⁹
debitorib⁹ nr̄is. Neq₃ eni ſic in illis duob⁹
ꝑmis hoibus pſonā ſuā q̄ſq₃ portabat: ⁊ iō ſi
ſola mulier cibū ediſſet illicitū: ſola vtiq₃ mor-
tis ſupplicio plecteretᷣ. Ita dici nō hoie vno:
ſi delectatiōib⁹ illicitis a qbus ſe ꝯtinuo deb₃
auertere cogitatio libēter ſola paſcatᷣ: nec faciē-
da decernant mala: ſ₃ tm̄ ſuauiter in recorda-
tione teneantᷣ: q̄ſi mulierē ſine viro poſſe dā-
nari: abſit h̄ credere. Hec q̄ppe vna pſona ē
vnus hō: totuſq₃ dānabitᷣ: niſi hec q̄ ſine vo-
luntate operādi: ſ₃ tn̄ cū volūtate animū tali-
bus oblectādi ſoli⁹ cogitationis ſentiuntᷣ eſſe
peccata. p mediatoris grām remittant. Hec
itaq₃ diſputatio qua in mēte vniuſcuiuſq₃ ho-
minis q̄ſiuim⁹ q̄ddā rōnale ꝯiugiū ꝯtēplatō-
nis ⁊ actiōis: officijs p q̄dā ſingula diſtribu-
tis: tn̄ i vtroq₃ mētis vnitate ſuata: ſalua illi⁹
veritatis hiſtoria: q̄₃ de duob⁹ ꝑmis hoib⁹ vi-
ro. ſ. eiuſq₃ muliere: de qb⁹ ꝓpagatū ē gen⁹
hūanū: diuina tradit auctoritas. Ad h̄ tm̄mō j. Cō. ij
audiēda ē: vt itelligat aplūs: imaginē dei viro
tantū tribuēdo nō etiā femine: q̄uis in diuer-
ſo ſexu duoꝝ hoium aliqd tn̄ ſignificare vo-
luiſſe qd̄ in vno homine quereretᷣ.

De corꝑſnia q̄ in vno hoie mentē in pſona
viri: ſenſū aūt corpis in pſona mulieris acci-
piendū eſſe dixerūt. Capi. xiij.

Nec me ſugit q̄ nōnulli q fuerūt añ nos
egregij defenſores catholice fidei ⁊ di-
uini eloquij tractatores: cum in homi-
ne vno cuius vniuerſam animam bonā quē-
dā p̄adiſū eē ſenſerūt: duo iſta requirerent:
virū mentē: mulierē vero dixiſſe corpis ſen-
ſum. Et ſcd̄m hanc aūt diſtributionē q̄ vir
ponitᷣ mens: ſenſus vero corporis mulier: vi-

Ayuntamiento de Madrid

deant apte oia puenire: ſi pſiderata tractent̃: nisi q̃ in oibus beſtijs ⁊ volatilibus: ſcriptū
Geñ.2 ē: nō eſſe inuētuz viro adiutoriū ſimile illi: et tūc ē ei mulier facta de latere. Propter quod ego nō putaui, p muliere ſenſum corpis eſſe ponendū: quē videm⁹ nobis ⁊ beſtijs eē cō munē. ſed aliqd volui qd̃ beſtie nō haberent ſenſumq; corpis magis, p ſerpēte intelligen
Geñ.3 dū exiſtimaui: q legit ſapientior oibus pecori bus terre. In eis qppe naturalibus bonis: q̄ nobis ⁊ irrationalib⁹ aiantib⁹ videm⁹ eſſe cōmunia: viuacitate q̄dā ſenſus excellit: non
Heb.5 ille de q ſcriptū ē in epla: q̄ ē ad hebreos: vbi legit̃: perfectoꝝ eē ſolidū cibū: q p illū habitū exercitatos habet ſenſus ad ſepandū bonū a malo. Illi qppe ſenſus nature ratiōalis ſunt ad intelligētiā ptinentes: iſ iſte ſenſus q ē qn qpartitus in corpe: p quē nō ſolū a nobis: ve rūetiā a beſtijs corpalis ſpecies motuſq; ſen
i.Cō.ii tit̃. Sed ſiue iſto: ſiue illo: ſiue aliquo alio mo do accipiendū ſit: qd̃ apoſtolus: virum dixit imaginē ⁊ gloriaz dei mulierē autē gloriā vi ri: apparet tamē cuz ſecunduz deū viuimus: mentē noſtrā in inuiſibilia eius intentam: ex eius eternitate: veritate: caritate pficienter debere formari. Quiddā vero rationalis in tentionis noſtre. hoc eſt eiuſdē mētis in vſuz mutabiliū corporaliumq; rerū: ſine quo hec
Ro.12 vita nō agit̃ dirigendū: nō vt pformetur huic ſeculo finem pſtituendo in bonis talibus: et in ea detorquēdo beatitudinis appetitū: ſed vt qcquid in vſu temporaliū rationabiliter fa cimus: eternorum adipiſcendorū pteplatiōe faciamus: p iſta tranſeuntes: illis inherētes

In q̄ officia, ppria ſapientia ⁊ ſcientia dei dā tur. Capitu. xiiij.

Abet eniz ⁊ ſcientia modū ſuū bonuz:
b ſi qd̃ in ea inflat vel inflare aſſolet: eter noꝝ caritate vincat̃: que nō inflat: ſed vt ſcimus edificat. Sine ſcientia quippe: nec virtutes ipſe quibus recte viuit̃ poſſunt ha beri: p quas hec vita miſera ſic gubernet̃ vt ad illam que vere beata eſt perueniat̃ eternā. Diſtat tamen ab eternorum contemplatione actio qua bene vtimur temporalibus rebus. ⁊ illa ſapientie: hec ſcientie deputat̃. Quāuis enim ⁊ illa que ſapientia eſt: poſſit ſcientia nū cupari: ſicut ⁊ apoſtolus loquitur. vbi dicit:
1.Cō.3 Nunc ſcio ex parte: tunc autez cognoſcam ſi cut ⁊ cognitus ſum. quaz ſcientiaz profecto cō

teplationis dei vult intelligi: quod ſanctorum erit premium ſummū: m vbi dicit: alij datur p ſpiritū ſermo ſapientie: ali ſermo ſcientie ſe cundū eundē ſpiritū. hec vtiq; duo ſine dubi tatione diſtinguit: licet nō ibi explicet qd iter ſit vnde poſſit vtrūq; dinoſci. Verū ſcriptu rarū ſanctaruz multiplicem copiaz ſcrutatus: inueni ſcriptū eſſe in libro iob: eodem ſancto viro loquente. Ecce pietas eſt ſapientia: ab ſtinere autē a malis eſt ſcientia. In hac diffe rentia intelligendū eſt ad cōtemplationez ſa pientiā: ad actionez ſcientiā ptinere. Pieta tem quippe hoc loco poſuit dei cultū: q grece dicit̃ theoſebia. Nam hoc verbū habet iſtam ſententiam in codicibus grecis. Et qd eſt in eternis excellentius q̄ deus: cuius ſolius i mutabilis eſt natura. Et qs cultus eius: niſi amor eius: quo nunc deſideramus eū vide re: credimuſq; ⁊ ſperamus nos eē viſuros: ⁊ quātū pficimus videmus nunc p ſpeculuz in enigmate: tūc autē in manifeſtatione. Hoc ē eniz qd̃ ait apls paul⁹: facie ad faciē. Hoc etiā qd̃ iohānes. Dilectiſſimi nūc filij dei ſu mus: ⁊ nōdum apparuit qd erimus: ſcimus cum apparuerit: ſimiles ei erimus: quoniaz videbimus euz ſicuti eſt. De his atq; hmōi. ſermo ipſe mihi videtur eſſe ſermo ſapientie. Abſtinere aūt a malis quoniaz iob ſcientiam dixit eſſe: rerū procul dubio temporaliuz eſt. Quoniā ſecunduz tēpus in malis ſumus: a quibus abſtinere debemus: vt ad illa bona eterna veniamus. Quāobrē qcquid pruden ter: fortiter tēperāter ⁊ iuſte agimus: ad eam pertinet ſciētiam ſiue diſciplinā qua in euitan dis malis: boniſq; appetendis actio noſtra verſat̃. ⁊ qcquid propter exempla vel cauen da: vel imitanda: ⁊ propter quarumq; reruz q̄ noſtris accōmodata ſunt vſibus neceſſaria documenta: hiſtorica cognitione colligimus De his ergo ſermo cum ſit: eum ſcientie ſer monez puto diſcernendū a ſermone ſapien tie: ad quā pertinent ea que nec fuerunt: nec futura ſunt: ſed ſunt: ⁊ propter eternitatez in qua ſunt ⁊ fuiſſe ⁊ eſſe ⁊ futura eſſe dicuntur: ſine vlla mutabilitate tempoꝝ. Non eniz ſic fuerunt vt eſſe deſinerent: aut ſic futura ſunt quaſi nunc nō ſint: ſed idipſum eſſe ſemp ha buerunt: ſemper habitura ſunt. Manent aūt nō tanq̄ in ſpacijs locoꝝ fixa veluti corpo ra: ſ in natura incorporali ſic itelligibilia p

Marginalia (right): iob.28. / i.Cō.ii / i.Io.3 / iob.28.

Ayuntamiento de Madrid

ſto ſunt mentis aſpectibus: ſicut iſta in locis
viſibilia vel contrectabilia corpis ſenſibus.
Non aūt ſolū rex ſenſibiliū in locis poſitax
ſine ſpacijs localibus manet intelligibiles in
corpales ſcꝫ rōnes: verūetiam motionū in tē/
poribus tranſeūtium: ſine temporali trāſitu
ſtant etiā ipe vtiqꝫ intelligibiles inuiſibiles
ad quas mentis acie pueniri paucox eſt. Et
cū puenit: q̄ſtum fieri poteſt: non in eis ma/
net ipe puentor: ſed veluti acie ipſa reuerbe
rata repellit̄: ⁊ fit rei nō trāſitorie tranſitoria
cogitatio. Que tamē cogitatio tranſiēs p diſ
ciplinas qbus erudit̄ animus: memorie cō/
mēdat̄: vt ſit q̄ redire poſſit: cogitat̄ inde trā
ſire: q̄uis ſi ad memoriā cogitatio nō rediret
atqꝫ qd cōmēdauerat ibi inueniret: velut ru
dis ad hoc ſicut ducta fuerat duceret: idqꝫ in
ueniret et vbi pmū inuenerat: in illa ſcilicꝫ in
corporea veritate: vnde rurſus q̄ſi deſcriptū
in memoria figeret. Neqꝫ enī ſicut manet:
verbi gratia: quadrati corporis icorporalis
⁊ incōmutabilis ratio: ſic in ea manet homi
nis cogitatio: ſi tamē ad eā ſine phātaſia ſpa
tij localis potuit puenire. Aut ſi alicuius arti
ficioſi ⁊ muſici ſoni per moras temporis trā
ſeūtis numeroſitas compzēdat̄: ſine tempo
re ſtans inqdā ſecreto altoqꝫ ſilētio: tādiu ſal
tem cogitari pōt quādiu pōt ille cantus audi
ri: tū qd inde rapuerit ⁊ ſi tranſiēs mētis aſ/
pectus ⁊ quaſi glutiēs in vētrem: ita in me/
moria repoſuerit: poterit recordādo quodā/
modo ruminare: Quod ſi fuerit omīmoda
obliuione deletum: rurſus doctrina duce ad
id venietur qd penitus exciderat: et ſic inue/
nietur vt erat.

De opinione platonis qua credidit animas
aliā vitā puſqꝫ corpib⁹ iducerent̄ habuiſſe.

Capitulum. xv.

Unde plato ille p[h]us nobilis: pſuade
re conatus ē vixiſſe hic aīas hominū
⁊ anteqꝫ iſta corpora gereret. et hinc
eſſe ꝙ ea que diſcunt̄: reminiſcūt̄ potius cog
nita q̄ꝫ cognoſcuntur noua. Retulit enī pue
rum quēdam neſcio quid de geometria inter
rogatum ſic reſpondiſſe: tanqꝫ eſſet illius pe
ritiſſimus diſcipline. Gradatiꝫ quippe atqꝫ
artificioſe interrogatus: videbat quod vi/
dēdū erat: dicebatqꝫ qd viderat. Sꝫ ſi recor
datio hec eſſet rerum antea cognitax: nō vti
qꝫ omnes vel pene omnes cum illo modo i
terrogarent̄: h[oc] poſſet. Nō enī omnes in ſ[u]p[er]io
re vita geometre fuerūt: cū tā rari ſint in ge/
nere hūano: vt vix poſſit aliqs inueniri. Sꝫ
potius credēdū ē mentis itellectualis ita ꝯdita eē
naturā: vt reb⁹ itelligibilibus natali ordine
diſponēte ꝯditore ſubiuncta ſic iſta videat in
quadam luce ſui generis incorporea: quēad/
modum oculus carnis videt que in hac cor/
porea luce circūadiacent: cuius lucis capax et
eiꝫ cōgruens eſt creatus. Nō enī ⁊ ipe iō ſi/
ne magiſtro alba ⁊ nigra diſcernēt: qꝛ illa iā
nouerat anteqꝫ in hac carne crearet̄. Deniqꝫ
cur de ſolis reb⁹ itelligibilib⁹ id fieri pōt: vt
bn̄ iterrogatus qſqꝫ reſpondeat qd ad quāqꝫ
ptinet diſciplinā: etiā ſi eius ignarus ē. Cur
hoc facere de rebus ſenſibilibus nullus pōt:
niſi quas iſto, vidit in corpore conſtitutus:
aut eis q nouerāt indicātibus credidit: ſeu lit
teris cuiuſqꝫ ſeu vbis. Nō enī acqeſcēdum
ē eis q famiā pythagorā ferūt recordari ſuiſ/
ſe talia nōnulla q̄ nō fuerat exptꝰ: cū hic alio
iā fuiſſet i corpe: ⁊ alios nōnullos narrāt alij
eiuſmodi aliqd in ſuis mētibus paſſos: quas
falſas fuiſſe memorias: qles plerūqꝫ experi/
mur in ſōnis: qn̄ nobis videmur reminiſci
q̄ſi egerimus aut viderimus qd nec egimus
oīno nec vidimus: ⁊ eo mō affectas eſſe illo/
rū mētes etiā vigilantiū inſtinctu ſpirituū ma
lignorꝫ: atqꝫ fallaciū: qbus cure eſt de reuo
lutionibus animax falſāꝫ opinionē: ad deci/
piēdos hoīes firmare vel ſerere. Et h[oc] cōici
pōt: qꝛ ſi vere illa recordarent̄ q̄ hic in alijs
antea poſiti corpibus viderāt: multis ac pe/
ne omnibus id cōtingeret: qn̄ quidē vt de vi
uis mortuos: ita de mortuis viuos: tāqꝫ de
vigilātibus dormiētes: ⁊ de dormiētibus vi
gilantes ſine ceſſatione fieri ſuſpicantur. Si
ergo hoc eſt ſapientie ⁊ ſciētie recta diſtinctio
vt ad ſapiētiā ptineat eternarū rerū cognitio
intellectualis. ad ſciētiā vo tēporaliū rerum
cognitio rōnalis: qd cui pponēdū ſiue poſt
ponēdum ſit: nō eſt difficile iudicare. Si aūt
alia eſt adhibenda diſcretio qua dinoſcantur
hec duo: que proculdubio diſtare apſus do/
cet dicens. Alij dat̄ qdē per ſpiritum ſermo | Cō.12
ſapientie: alij ſermo ſciētie ſecūduꝫ eundē
ſpiritū. Tamē etiam iſtox duox q̄ nos poſu
imus euidētiſſima differētia eſt: ꝙ alia ſit in
tellectualis cognitio eternarum rerum: alia
rationalis temporalium: ⁊ huic illā preponē

dñm eſſe ambigũ nemo. Relinquẽtibus ita/
q; nobis ea q exterioꝛis ſunt hoĩs: ⁊ ab eis q̃
cõmunia cu; pecoꝛibus habemus introꝛſu;
aſcendere cupiẽtibus: anteq; ad cognitione;
rerum intelligibiliu; atq; ſummaꝝ que ſem/
piterne ſunt veniremus: tempoꝛaliu; reru;
cognitio rationalis occurrit. Etiam in hac igi
tur inueniamus ſi poſſumus aliquã trinitatẽ
ſicut inueniebamus in ſenſibus coꝛpis: ⁊ in
his que per eos in animam vel ſpiritum no/
ſtrum imaginabiliter intrauerunt: vt ꝓ coꝛ/
poꝛalibus reb⁹ quas coꝛpoꝛeo foꝛis poſitas
attingimus ſenſu: intus coꝛpoꝛum ſimilitudi
nes haberemus impꝛeſſas memoꝛie: ex qui/
bus cogitatio foꝛmarẽt tertia voluntate vtrũ
q; iungente: ſicut foꝛmabatur foꝛis acies ocu
loꝛu; quã voluntas vt viſio fieret adhibebat
rei viſibili: ⁊ vtrunq; iungebat etiam illic ipſa
ſe admouens tertiam. Sed non eſt hoc coar/
tandu; in hunc librum: vt in eo qui ſequit̃ ſi
deus adiuuerit cõuenienter poſſit inquiri: et
qđ inuentum fuerit explicari.

Explicit liber duodecimus.

Incipiunt capitula. xiij. libri.

j De gemino rationalis mentis officio quoꝝ vnũ ad tẽpoꝛalia: aliud pertinet ad eterna.

ij De fide que licet ꝑ coꝛpoꝛis ſenſu; mẽte concepta ſit: nihiltamen inuenit̃ habere coꝛpoꝛeum.

iij De voluntate quã ⁊ ſinguli ꝓpꝛiã et omnes etia; nõ indicatam poſſunt habere cõmunem.

iiij De beatitudine qua; omnes vna volũtate expetunt: ſed non eadẽ omnes diffinitione nouerunt.

v An oẽs beati ſint qui viuunt vt volũt.

vi Pꝛopterea eſſe beatitudini voluntatẽ rectam etiã nõ adeptã qđ cupit: q; praua; etiam ſi quod cõcupiuit obtinuit.

vij Ad verã beatitudine; viã eſſe ꝑ fide; rectã: ſine q̃ nulla cuiq; poſſit foꝛtitudo pꝛodeſſe.

viij Perfectam beatitudinem niſi in eterna vita eſſe non poſſe.

ix An eternitatis capax ſit hũana natura.

x An alio modo omnipotẽs deus hoie; eternitati debuerit reſtoꝛnare: quã vt ſibi deus filius naturã vniret humanã.

xi Qua ratione in ſanguine chꝛiſti iuſtificent credentes: ⁊ quomodo in hꝰ ſacramento totius ſit trinitatis operatio.

xij Quo merito homo diabolice ſit tradi/tus poteſtati.

xiij De ꝯſilio dei q̃ ei placuit vt ꝑtãs diaboli nõ potẽtia: ſed iuſtitia vinceretur.

xiiij De omniũ debito ꝑ nihil debentẽ chꝛiſtum ſoluto.

xv In quo ſit diabolus victus a chꝛiſto.

xvi Ad q; vtilitatẽ fideliũ renatoꝝ mala q̃ ꝑ oꝛiginale peccatũ ſunt ꝯtracta conuerſa ſint.

xvij De his que per incarnatione; chꝛiſti ſunt collocata credentibus.

xviij De natiuitate domini ex maria virgi/ne ⁊ ſpirituſancto.

xix Qđ vbũ caro factũ qđ ẽ xp̄s ieſus: ⁊ ſapiẽtie theſauros iſte habeat ⁊ ſciẽne.

xx Neminem poſſe ſine fide ad vera; beatitudinem peruenire.

Aurelij auguſtini epiſcopi de trinitate liber tredecimus incipit.

De gemino rõnalis mẽtis officio: quoꝝ vnũ ad tp̄alia: aliud ꝑtinet ad eterna. Ca. 1.

In libro ſupioꝛe huius opis
duodecimo ſatis egim⁹ diſ/
cernere rõnalis mẽtis officiũ
i in tp̄alib⁹ reb⁹: vbi non ſola
cognitio: veꝝ ⁊ actio nr̃a v̄
ſat: ab excellẽtioꝛe eiuſdẽ mẽ
tis officio: qđ ꝯtemplandis
eternis rebus ipendit̃: ac ſola cognitiõe ſruit
tur. Cõmodius aũt fieri puto: de ſcripturis
ſanctis aliq̃d interſerã: quo facili⁹ poſſit vtrũ
q; dinoſci. Euãgeliũ ſuũ iohãnes euãgeliſta Ioh. j.
ſic exoꝛſus eſt. In ꝑncipio erat vbũ: ⁊ vbũ
erat apud deũ: ⁊ deus erat vbũ: hꝰ erat in ꝑn
cipio apud deũ: oĩa ꝑ ipm facta ſũt: ⁊ ſine ipo
factũ eſt nihil. Qđ factũ ẽ ĩ ipo vita erat: ⁊ vi
ta erat lux hoĩu;: ⁊ lux in tenebris lucet: ⁊ te/
nebꝛe eã nõ cõpꝛehẽderũt. Fuit hõ miſſus a
deo: cui nomẽ erat iohãnes: hic venit in teſti
monium: vt teſtimoniu; ꝑhiberet de lumine
vt oẽs crederẽt ꝑ illũ. Nõ erat ille lux: ſ; vt te
ſtimoniũ ꝑhiberet de lumine. Erat lux vera

Ayuntamiento de Madrid

q̄ illuminat oēm hoīem venientē in hūc mun
dū. In mūdo erat: ⁊ mūdus ꝑ ipm̄ factus ē:
⁊ mundus eū nō cognouit. In ꝓpria venit
⁊ sui eū nō receperūt. Quotquot aūt receperūt
eū: dedit eis potestatē filios dei fieri: his qui
credūt in nomine eius. Qui nō ex sanguini-
bus neq; ex voluntate carnis: neq; ex volun
tate viri: ſ; ex deo nati sunt. Et Vbū caro fa-
ctū ē ⁊ habitauit in nobis. Et vidim⁹ glām
eius. glām q̄ſi vnigeniti a p̄re: plenū gratie
⁊ veritatis. Hoc totū qđ ex euāgelio posui: i
p̄cedētib⁹ suis ptib⁹ h; qđ imutabile ac sem-
pitnū est: cuius ɔtemplatio nos beatos fa-
cit. In ɔsequētibus vo: ꝑmixta cū tpalib⁹ cō
memorant eterna. Ac ꝑ hoc aliq̄ ibi ad scien
tiā ptinēt: aliqua ad sapientiā: sicut libro duo
vbi. s decimo p̄cessit nr̄a distinctio. Nam in p̄nci-
pio erat verbū: ⁊ Vbū erat apud deū: ⁊ de⁹
erat Vbū: hoc erat in p̄ncipio apud deū. oīa
ꝑ ipm̄ facta sunt: ⁊ sine ipō factū est nihil: qđ
factum ē, in ipō vita erat: ⁊ vita erat lux hoīū
⁊ lux in tenebris lucet: ⁊ tenebre eā nō com-
p̄henderunt. Cōteplatiuā vitā regrit: ⁊ intel
lectuali mēte cernendū est. Qua in re quāto-
magis quisq; ꝓfecerit: tāto fiet sine dubitatiōe
sapientior. Sed propter id qđ ait. Lux lucet
in tenebris: ⁊ tenebre eā nō cōprehēderunt:
fide vtiq; opus erat q̄ crederet qđ nō videt.
Tenebras quippe intelligi voluit auersa ab hu
ius luce eāq; min⁹ idonea ɔtueri corda mor-
taliū. ꝓpter qđ adiūgit ⁊ dicit. Fuit hō mis-
vbi. s sus a deo: cui nomē erat iohānes: h̄ venit in
testimoniū vt testimoniū ꝑhiberet de lumi
ne vt oēs crederēt ꝑ illū. Hoc iam tpaliter
gestū ē: ⁊ ad scientiā ptinet que cognitiōe hi
storica ɔtinet. Hoīem aūt iohānē in phan
tasia cogitamus: q̄ de humane nature noticia
impssa est nostre memorie. Et hoc eodē mo-
do cogitāt siue q̄ ista nō credūt: siue q̄ credūt.
Vtrisq; enī notū est qđ sit hō. cui⁹ exteriorē
ptē id ē corp⁹ ꝑ corpis lumina didicerūt. Inte
riorē vo. id ē aīam in semetipis: q̄r ⁊ ipsi ho-
mines sunt: ⁊ ꝑ humanā cōuersationem co-
gnitā tenent: vt possint cogitare qđ dicitur.
Fuit homo cui nomē erat iohānes: q̄r ⁊ no-
mina sciunt loquendo ⁊ audiēdo. Quod aūt
ibi est: missus a deo: fide tenent q̄ tenent. Et
q̄ fide non tenent: aut dubitatione ambigunt
aut infidelitate derident. Vtrisq; tamen si nō
sunt ex numero nimis insipientium: q̄ dicūt
in corde suo nō est: deus hec audiētes verba
vtrūq; cogitāt: ⁊ qđ sit deus: ⁊ quid sit mitti a
deo. ⁊ si non sicut res se habet certe sicut va-
lent. Fidem porro ipsam quam videt quisq;
in corde suo si credit. vel nō esse: si nō credit.
aliter nouimus: nō sicut corpora que videm⁹
oculis corporis: ⁊ per ipsoꝝ imagines quas
memoria tenemus: etiā absentia cogitamus
nec sicut ea que nō vidimus ⁊ ex his que vi-
dimus cogitatione vtcūq; formamus: ⁊ me
morie cōmendamus: quo recurramus cum
voluerimus: vt illic ea vel potius qualescun-
q; imagines eoꝝ quas ibi fiximus similiter
recordatione cernamus. Nec sicut hominē
viuum cuius animam etiā si nō videmus ex
nostra conijcimus: ⁊ ex motibus corporali-
bus hominem viuū. sicut viuendo didicim⁹
intuemur etiam cogitando. Non sic videtur
fides in corde in quo est ab eo cuius est: sed
eam tenet certissima scientia: clamatq; cōsciē
tia. Cum itaq; propterea credere iubeamur
quia id quod credere iubemur videre nō pos
sumus. ipsam tamen fidem quando inest in
nobis videmus in nobis: quia ⁊ rerum ab-
sentium p̄sens est fides: ⁊ rerum que foris
sunt intus est fides. ⁊ rerū q̄ nō videntur vi
detur fides: ⁊ ipsa tamen tpaliter fit in cor
dibus hominum. Et si ex infidelibus fideles
fiunt: perit ab eis. Aliquando autē ⁊ rebus
falsis accōmodatur fides. loquimur enim sic
vt dicam⁹ habita est ei fides ⁊ decepit. Qua
lis fides: si tamen ⁊ ipsa dicenda est fides nō
culpabiliter de cordibus perit: quando eam
inuenta veritas pellit optabiliter autē rerū
verarum in easdem res fides transit. Non
enim dicendū est perit: quando ea que crede
bantur videntur. Nunquid enim adhuc fi-
des dicenda est cum diffinita sit in epistola
ad hebreos fides: dicitq; sit eam esse ɔuictio
nē rerum que nō videntur. Deinde quod
sequitur. Hic venit in testimonium: vt testi- Ioh. i.
moniū perhiberet de lumine: vt omnes cre
derent per illū. actio vt dixi temporalis est.
Tpaliter enī testimoniū ꝑhibet etiam de re
sempiterna: qđ est intelligibile lumen. De q̄
vt testimoniū perhiberet venit iohānes: q̄ nō
erat lux: sed vt testimoniū ꝑhiberet de lumi-
ne. Adiungit enim. Erat lux vera: que il- Vbi. s

Ayuntamiento de Madrid

luminat oēm hoīem venientē in hūc mūdū.
In mūdo erat: ⁊ mūdus p ipm̄ fact⁹ ē: ⁊ mū
dus eū nō cognouit. In propria venit ⁊ ſui
eū nō receperūt. Hec verba oīa q latinā lin
guam ſciūt: ex rebus itelligūt quas nouerūt.
Quarū aliq̄ nobis inotuerūt p corpis ſenſus
ſic hō ſic ipe mūdus: cuius tā euidētē magni
tudinē cernimus: ſicut corūdē verborū ſont.
Nā ⁊ auditus ſenſus ē corpis. Aliq̄ aūt p
Ibi. a animi rōnē: ſicut id qđ dictū ē. ⁊ ſui eū nō re
ceperūt. Intelligit enī: nō in eū crediderūt.
Qđ qđ ſit nullo corpis ſenſu: s3 animi rōne
cognouimus. Ipoꝝ etiā ṽboꝝ nō ſolū ſo
nos: ſed ſignificatiōes: ptim p corpis ſenſū
ptim p animi rōnē didicimus. Nec ea ṽba
nūc p̄mū audiuimus: ſed q̄ iā audieramus.
Et nō ſolū ipſa: verūetiā q̄ ſignificarēt cogni
ta: memoria tenebam⁹: ⁊ h̄ agnouim⁹. Hoc
enī nomē diſſyllabū cū dicit mūdus: qm̄ ſo
nus ē: res vtiq3 corpalis p corpus inotuit. id
ē p aurē. ſed etiā qđ ſignificat p corpus ino
tuit. id eſt p oculos carnis. Mūdus qppe in
quātū notus ē: vidētib⁹ notus ē. Ad h̄ ver
bū quattuor ſyllabarū qđ eſt crediderūt: ſono
ſuo qm̄ corpus eſt p aurē carnis illabit. Qđ
aūt ſignificat: nullo corpis ſenſu: s3 animi rō
ne cognoſcit. Niſi eni qđ ſit crediderūt p ani
mū noſſemus: nō itelligeremus qđ non fece
Ibi. b rint illi de qbus dictū eſt: ⁊ ſui eū nō recepe
rūt. Sonus ergo verbi forinſecus inſtrepit
auribus corpis: ⁊ attingit ſenſū q vocat au
ditus. Species quoq3 hominis: ⁊ in nobis
ipſis nota eſt: ⁊ forinſecus in aliis. adeſt cor
poris ſenſibus oculis cū videt aurib⁹ cū au
dit: tactui cū tenet ⁊ tangit. Habet etiā i me
moria noſtra imaginē ſuā: incorporalē qdē:
s3 corpi ſimilē. Mundi deniq3 ipſius mira
bilis pulchritudo forinſecus p̄ſto ē: ⁊ aſpecti
bus nrīs: ⁊ ei ſenſui q dicit tact⁹ ſi qđ eius at
tingimus. Habet etiam ipe itus in memo
ria nrā imaginē ſuā: ad quā recurrim⁹: cū eū
vel ſepti parietib⁹ vł etiā i tenebris cogitam⁹
S3 de his imaginib⁹ reꝝ corpaliū i corpali
bus qdē habentib⁹ nī ſimilitudines corpoꝝ: ⁊
ad vitam exterioris hominis pertinentibus:
iā ſatis i vndecimo libro locuti ſumus. Nūc
aūt agimus de homine interiore ⁊ eius ſcien
tia: ea que reꝝ eſt tpaliū ⁊ mutabiliū. in cui⁹
intētionē cū aſſumit aliqđ: etiā de rebus ad ex
teriorē hominē ptinentibus: ad hoc aſſumē
dū ē vt aliqđ iđe doceat qđ rationalē adiuuet
ſcientiā. Ac p h̄ reꝝ q̄s cōmunes cū aīantib⁹
irrationalibus habem⁹: rationalis vſus ad i
teriorē hominem ptinet. nec recte dici poteſt
cum irrationalibus animantibus eū nobis
eſſe cōmunem.

De fide que licet p corporis ſenſum mēte cō
cepta ſit: nihil tn̄ inuenitur haberi corporeū.

Capi. ij.

Idea vero de qua in hoc libro aliqā
f do diutius diſputare certo diſpoſitiōis
noſtre rōne cōpellimur: quā q habēt
fideles vocant: ⁊ qui nō habent infideles. ſi
cut hi q venientē in propria dei filiū nō re
ceperunt: q̄uis ex auditu in nobis facta ſit. Ioh. i
Nō tn̄ ad eū ſenſū corpis pertinet q appel
lat auditus: qm̄ non eſt ſonus. nec ad oculos
huius carnis: qm̄ nō eſt color aut corpis for
ma. nec ad eū q dicit tactus: quoniā corpulē
tie nihil habet. nec ad vllū ſenſū corpis quo
niā cordis res iſta nō corporis: nec foris eſt
a nobis: s3 in intimis nobis. nec eā qſq3 hoim
videt in alio. s3 vnuſqſq3 in ſemetipſo. Deni
q3 pōt ⁊ ſimulatione fingi: ⁊ putari eſſe in q
nō eſt. Sibi igit quiſq3 fidē apud ſeipm vi
det. in altero aūt credit eſſe eam nō videt: ⁊ tā
to firmius credit: quanto fructus eius magis
nouit quos operari ſolet fides p dilectionē.
Quāobrē omnibus de quibus euangeliſta
ſubiungit ⁊ dicit. Quotquot aūt receperunt Ibidem
eū: dedit eis poteſtatē filios dei fieri: his q
credunt in nomine eius: q nō ex ſanguinib⁹
neq3 ex voluntate carnis: neq3 ex voluntate
viri: s3 ex deo nati ſunt. Fides iſta cōmunis
eſt non ſicut aliqua corporis forma cōmunis
eſt ad videndum omniū oculis quibus pre
ſto eſt. Ex ipſa quippe vna omnium cernen
tium quodāmodo iformatur aſpectus: ſed ſi
cut dici poteſt omnibus hominib⁹ eſſe facies
humana cōmunis. Nam hoc ita dicit: vt tn̄
ſinguli ſuas habeant. Ex vna ſane doctrina
impreſſam fidem credentium cordibus ſin
gulorū q hoc idem credunt veriſſime dici
mus. Sed aliud ſunt ea que creduntur aliud fi
des qua creduntur. Illa quippe in rebus ſunt
que vel eſſe vel fuiſſe vel futura eſſe dicunt.
hec autem in animo credētis eſt: ei tantū con
ſpicua cuius eſt: quāuis ſit ⁊ in aliis nō ipſa
ſed ſimilis. Nō eni numero ē vna: s3 genere.
ppter ſimilitudinem tn̄ ⁊ nullā diuerſitatem

Ayuntamiento de Madrid

magis vnā dicim⁹ eē q̄z multas. Nā ⁊ du/
os hoīes simillimos cū videm⁹: vnā faciem
dicim⁹: ⁊ miramur amboꝝ. Facilius itaq̧
Act. 4 dicitur multas aīas fuisse singulas vtiq̧ sin
guloꝝ. de q̄bus legimus in actib⁹ apostolo/
Eph. 4 rū: qd̄ eis fuerit aīa vna. q̄z vbi dixit aposto
lus. Una fides: tot eas audet q̄squā dicere
quot fideles. Et tamē q̄ dicit. O mulier ma
mar. 15 gna ē fides tua. ⁊ alteri. Modice fidei quaꝛ̄
Ibi. 14 dubitasti: suā cuiq̧ esse significat Sed ita di
cit eadē credētiū fides vna: quēadmodū
eadē volentiū voluntas vna: cū ⁊ in ipsis q̄
hoc idē volunt sua voluntas sit cuiq̧ cōspi
cua. alterius autē lateat: q̄uis idē velit. Et si
aliq̄bus signis sese idicet credit potius q̄z vide
tur. Unusquisq̧ aūt sui animi cōsci⁹: nō cre
dit vtiq̧ hanc esse suā: sed plane puidet vo/
luntatem.

De voluntate quam ⁊ singuli propriam ⁊ oēs etiā nō indicatā possūt habere cōmunē.

Capitu. iij.

E St quedā sane eiusdē nature viuen
tis ⁊ rōne vtētis tanta ɔspiratio: vt
cū lateat alterū q̄d alter velit: nōnul
le tñ sint volūtates omniū etiā singulis note.
Et cū quisq̧ homo nesciat quid homo alius
vnus velit: i quibusdā rebus possit scire q̄d
oēs velint. Unde illa cuiusdā mimi facetissi
ma p̄dicat̄ vrbanitas. Qui cū se ꝓmisisset
in theatro q̄d in animo haberēt: ⁊ q̄d vellēt
oēs: alijs ludis esse dicturū. atq̧ ad diē con
stitutū ingenti expectatione maior multitu/
do cōflueret: suspēsis ⁊ silētibus oibus dixis
se perhibet̄. Uile vultis emere: ⁊ care vēde
re. In quo dicto leuissimi scenici oēs tñ ɔsci
entias inuenerūt suas: eiq̧ vera añ oculos
omniū ɔstituta: ⁊ tñ iꝓuisa dicēti admirabi
li fauore plauserūt. Cur autē tā magna expe
ctatio facta ē illo ꝓmittēte oim voluntatē se
esse dicturū: nisi q2 latent hominē alioꝝ ho
minū voluntates: Sz nunq̄d ista latuit istū:
nunq̄d quēq̧ latet. Qua tandē causa. nisi q2
sunt quedā q̄ nō incōuenienter i alijs de se
quisq̧ cōijciat. cōpatiente vel cōspirante vi
tio seu natura: Sz aliud ē videre voluntatē
suā: aliud: q̄uis certissima cōiectura: cōijce
re alienā. Nā cōditā romam tā certum ha/
beo in rebus humanis: q̄z cōstantinopolim:
cum romam viderim oculis meis: de illa ve/
ro nihil nouerim: nisi q̄ alijs testib⁹ credidi.
Et minus quidem ille vel seipsū intuēdo: vel
alios quoq̧ experiendo: vili velle emere: ⁊
care vendere: oībus id credidit esse cōmune.
Sed quoniā reuera vitium est: potest quisq̧
adipisci eiusmodi: vel alicuius alterius vitij
qd̄ huic ɔtrariū est incurrere pestilentiā qua
huic resistat ⁊ vincat. Nam scio ipse hominē
cū venalis codex ei fuisset oblat⁹: p̄ciq̧ eius
ignarū: ⁊ ideo quiddā exiguū poscētē cer/
neret vēditorē: iustū p̄ciū qd̄ multo āplius
erat: nec opināti dedisse. Quid si etiā sit q̄sq̧
nequicia tāta possessus: vt vili vēdat q̄ dimi
serūt parētes: ⁊ caro emat q̄ cōsumant libidi/
nes. Nō est vt opinor icredibilis ista luxu/
ries. Et si q̄rant̄ tales reperiant̄ aut etiā non
q̄sita fortassis occurrāt: q̄ nequitia maiore quā
theatrica ꝓpositioni vel ꝓnunciatione thea/
trice insultēt: magno p̄cio stupra emēdo. par
uo aūt rura vēdendo. Largiōis etiā grā no
uimus quosdā emisse frumēta cari⁹ ⁊ vilius
vēdidisse suis ciuibus. Illud etiā qd̄ vetus
poeta dixit. Ennius: oēs mortales sese lau/
dari exoptāt: ꝓfecto ⁊ de seipso ⁊ de his quos
expertus fuerat ɔiecit in alijs. ⁊ vī ꝓnunciasse
hoīm omniū volūtates. Deniq̧ si ⁊ minus
ille dixisset: laudari oēs vultis: nemo vestrū
vult vituperari. similiter qd̄ esset oīm volun
tatis dixisse videret̄. Sunt tamen q̄ vitia sua
oderint. ⁊ in q̄b⁹ sibi displicēt ipsi. nec ab alijs
se laudari velint: grāsq̧ agāt obiurgātiū be/
niuolētie: cū iō vitupant̄ vt corrigant̄. At si
dixisset: oēs beati esse vultis: miseri esse non
vultis: dixisset aliq̄d qd̄ nullus i sua nō agno
sceret voluntate. Quicquid eni alius quisq̧
latenter velit: ab hac volūtate que omnibus
hominibus satis nota est: nō recedit.

De beatitudine quā omnes vna voluntate expetunt: sed non eadē omnes diffinitione nouerunt.

Capi. iiij.

M Irū est aūt cū capescende atq̧ retinen
de beatitudinis voluntas vna sit om
niū. vnde tāta existat de ipa beatitudi/
ne rursus varietas atq̧ diuersitas volunta/
tū. Non q̄ aliquis eā nolit: sed q̄ nō oēs eā
norint. Si enim oēs eā nossent: non ab alijs
putaret̄ esse in virtute animi: alijs in corpo/
ris voluptate: alijs i vtraq̧: ⁊ alijs atq̧ alijs
alibi atq̧ alibi. Ut enim eos queq̧ res maxi
me delectauit: ita i ea ɔstituerūt vitam bea/
tam. Quō igit̄ feruentissime amant oēs: qd̄

Ayuntamiento de Madrid

nō omnes ſciūt. Quis pōt amare qđ neſcit.
Sicut iā₃ de hac re in libris ſuperioribus diſ/
putaui. Cur ergo beatitudo amaꝛ ab ōibus:
nec tñ ſcit ab oibus. An forte ſciunt oēs ipſa
que ſit: ſed nō oēs ſciunt vbi ſit: ⁊ inde contē
tio eſt. Quaſi vero de aliquo mūdi hui⁹ agaꝛ
loco: vbi debeat quiſq₃ velle viuere: qui vult
beate viuere. ac nō ita queraꝛ vbi ſit beatitu/
do: ſicut qeriꝛ que ſit. Nam vtiq₃ ſi in coꝛ/
poꝛis voluptate eſt: ille beatus eſt q fruiꝛ coꝛ/
poꝛis voluptate. Si in virtute animi: ille qui
ac fruiꝛ. Si in vtraq₃: ille q fruiꝛ vtraq₃. Cū
itaq₃ alius dicit: beate viuere eſt voluptate
coꝛpoꝛis frui. Alius aute̅ beate viuere ē vir
tute animi frui: nōne aut ambo neſciunt que
ſit beata vita: aut non ambo ſciunt. Quomō
ergo ambo amant eam ſi nemo poteſt amare
qđ neſcit. An forte falſum eſt qđ pro veriſſi/
mo certiſſimoq₃ poſuimus: beate viuere om
nes homines velle. Si enim beate viuere ē:
verbi gratia: ſecundū animi virtute̅ quō bea
te viuere vult: q hoc nō vult. Nōne verius
dixerim⁹: hō iſte nō vult beate viuere: qꝛ nō
vult ſcđm virtute̅ viuere: qđ ſolū eſt beate vi
uere. Nō igiꝛ oēs beate viuere volunt: imo
pauci hoc volūt: ſi nō eſt beate viuere niſi ſcđm
virtute₃ animi viuere: qđ multi nolūt: Ita ne
falſu₃ erit. Vñ nec ipſis academicis cum oia
dubia ſint: academicus ille cicero dubitauit:
q cū vellet in hoꝛte̅ſio dialogo ab aliq̄ re certa
de qua nullus ambigeret ſumere ſue diſputa
tiōis exoꝛdiū. Beati certe inq̄t oēs eſſe volu
mus: abſit vt hoc falſu₃ eſſe dicamus. Quis
igit: an dicendum eſt etiā ſi nihil ſit aliud bea
te viuere: qua₃ ſecundu₃ virtutem animi vi/
uere: tñ ⁊ qui hoc non vult: beate vult viue/
re. Nimis quidem hoc videtur abſurdum.
Tale ē enim ac ſi dicamus. Et qui non vult
beate viuere: beate vult viuere. Iſtam repu
gnātiam qs audiat: qs ferat: ⁊ tñ ad hanc con
trudit neceſſitas. Si ⁊ oēs beate velle viue/
re verū eſt: ⁊ non oēs ſic volunt viuere quo/
mō ſolū viuiꝛ beate: veru₃ eſt.

An omnes beati ſint qui viuunt vt volunt.
Capi. v.

a An forte illud eſt qđ nos ab his angu/
ſtijs poſſit eruere: vt quonia₃ dixim⁹
ibi quoſq₃ poſuiſſe beatam vitā: quod
eos maxime delectauit. vt voluptas epicurū
virtus zenonem: ſic aliu₃ aliquid aliud: nihil

dicamus eſſe beate viuere: niſi viuere ſcđm
delectatione₃ ſuā: ⁊ ideo falſu₃ nō eſſe: ꝙ oēs
beate viuere velint: qꝛ oēs ita volūt: vtqueq₃
delectat. Nā ⁊ hoc populo ſi ꝓnunciatū eſſet
in theatro: omnes id in ſuis voluntatibus in
uenirent. Sed hoc quoq₃ cicero cum ſibi ex
aduerſo propoſuiſſet: ita redarguit: vt q hoc
ſentiant: erubeſcant. Ait eni₃. Ecce aute̅ nō
philoſophi quide₃: ſed prompti tamen ad diſ
putandu₃: omnes aiunt eſſe beatos: q viuāt
vt ipſi velint: hoc eſt quod nos diximus: vt
quoſq₃ delectat. Sed moꝛ ille ſubiecit: falſum
id q̄dem. Velle eni₃ qđ nō deceat. idipſm mi
ſerrimū eſt. Nec tā miſeꝝ eſt nō adipiſci quod
velis: ꝙ adipiſci velle qđ nō opoꝛteat: precla
riſſime omnino atq₃ veriſſime. Quis nanq₃
ita ſit mente cecus: ⁊ ab oī luce decoꝛis alien⁹
ac tenebꝛis dedecoꝛis inuolutus: vt eum qui
nequiter viuit ac turpiter: ⁊ nullo ꝓhibente:
nullo vlciſcente: ⁊ nullo ſaltem reprehe̅dere
audēte. inſup ⁊ laudātibus plurimis: qm̄ ſi/
cut ait ſcriptura diuina. Laudaꝛ peccatoꝛ in Pſ.9
deſiderijs anime ſue: ⁊ qui iniqua gerit bene
diciꝛ: implet omnes facinoꝛoſiſſimas: ⁊ flagi
cioſiſſimas voluntates: ideo beatu₃ dicat: qꝛ
viuit vt vult: cū ꝑfecto ꝙuis ⁊ ſic miſer ē: mi
nus tñ eſſet ſi nihil eoꝝ qui perperā voluiſſet
habere potuiſſet. mala eni₃ volūtate vel ſola
quiſq₃ miſer efficiꝛ: ſed miſerioꝛ ptāte: q̄ deſi/
deriū male voluntatis impleꝛ. Quapꝛopꝛ qm̄
verū eſt ꝙ oēs homines eſſe beati velint: id/
q₃ vnū ardentiſſimo amore appetāt: ⁊ ꝓpter
hoc cetera q̄cunq₃ appetunt: nec quiſq₃ poteſt
amare: qđ oīno qd vel q̄le ſit neſcit: nec poteſt
neſcire qd ſit qđ velle ſe ſcit. ſequiꝛ. vt omnes
beatā vitā ſciant. Oēs aūt beati habent: qđ
volunt: ꝙuis nō omnes qui habēt: qđ volūt
cōtinuo ſint beati. Cōtinuo aute̅ miſeri q vel
nō habent qđ volunt: vel id habent quod nō
recte volunt. Beatus igiꝛ nō eſt niſi q ⁊ ha/
bet oia que vult: ⁊ nihil vult male.

Pꝛopioꝛe₃ eſſe beatitudini voluntate₃ re/
ctam etia₃ nō adeptam quod cupit quā prauā
etiam ſi quod cōcupiuit obtinuit. Ca. vi.

c Vt₃ ergo ex his duobus beata vita cō
ſtet: atq₃ omnibus nota: omnibus ca
ra ſit: qd putemus eſſe cauſe: cur hoꝝ
duoꝝ qm̄ vtrūq₃ nō poſſunt magis eligāt ho
mines: vt oia que volūt habeāt: ꝙ vt oia be/
ne velint etiā ſi nō habeant. An ipſa eſt pra

Ayuntamiento de Madrid

nitas generis humani: cũ eos nõ lateat: nec
illũ beatũ eſſe q qđ vult nõ habet: nec illum q
qđ male vult habet: ſed illũ q ⁊ habet q̃cunq̃
vult bona: ⁊ nulla vult mala: ex his duobus
q̃bus beata vita pficiť qñ vtrunq̃ nõ dať: id
eligať potius: vnde magis a beata vita rece/
diť. Longius quippe ab illa eſt q̃cunq̃ adipiſci
tur male cõcupita: q̃ qui nõ adipiſcit cõcupi
ta: cũ potius eligi debuerit voluntas bona et
iã p̃reponi: etiã nõ adepta que appetit. Pro
pinquat enim beato: qui bene vult quecunq̃
vult: ⁊ que adeptus cũ fuerit beatus erit. Et
vtiq̃ nõ mala ſed bona beatũ faciunt: quãdo
faciũt: quoꝝ bonoꝝ habent aliquid iam: id eſt
nõ parui eſtimandũ: eamq̃ ipſam ſcʒ volun/
tatẽ bonã: qui de bonis quoꝝ capax eſt hu
mana natura: nõ de vllius mali ppetratione
vel adeptione gaudere deſiderat: ⁊ bona qua
lia ⁊ in hac miſera vita eſſe poſſunt: pruden
tem: temperanti: forti. ⁊ iuſta mente ſectať: ⁊ quã
tum dať aſſequitur: vt etiam in malis ſit bo/
nus: ⁊ finitis malis omnib⁹ atq̃ impletis bo
nis omnibus ſit beatus.

Ad verã beatitudinẽ viam eſſe p fidem re/
ctam ſine qua nulla poſſit cuiq̃ fortitudo pro
deſſe. Ca. vij.

Ergo hoc in iſta mortali vita erroribus
a erũniſq̃ plenuſſima: p̃cipue fides ẽ ne
ceſſaria: qua in deum creditur. Nõ enĩ
quecunq̃ bona: maximeq̃ illa quibus q̃ſq̃
fit bonus: ⁊ illa quibus fiet beatus. Vn/
de niſi a deo in hominem veniant. ⁊ homini
accedant: inueniri poteſt. Cũ aũt ex hac vita
ab eo qui in his miſerijs fidelis ⁊ bonus eſt
ventũ fuerit ad beatã: tunc erit vere qđ nunc
eſſe nullo mõ poteſt: vt ſic homo viuat: quo/
mõ vult. Nõ enĩ volet male viuere in illa fe
licitate: aut volet aliqđ quod deerit: aut deerit
qđ voluerit. Quicqđ amabiť aderit: nec deſi
derabiť qđ nõ aderit. omne qđ ibi erit: bonũ
erit. ⁊ ſũmus deus ſũmum bonum erit: atq̃
fruendum amantibus preſto erit. ⁊ qđ ẽ om
nino beatiſſimũ ita ſemper fore certum erit.
Nũc vero fecerũt quidã ſibi philoſophi ſicut
eorũ cuiq̃ placuit vitas beatas ſuas: vt quaſi
propria virtute poſſent: qđ cõmuni mortaliũ
cõditione non poterant: ſic ſcilicet viuere: vt
vellent. Sentiebãt enim aliter beatũ eſſe ne/
minem poſſe niſi habendo qđ vellet: ⁊ nihil
patiendo qđ nollet. Quis aũt nõ qualemcun

q̃ vitam qua delectať: ⁊ ideo beatam vocat:
vellet ſic eſſe in ſua poteſtate vt eam poſſet ha
bere ppetuam. ⁊ tamẽ q̃s ita eſt. q̃s vult pati
moleſtias quas fortiter toleret: quãuis eas
velit poſſitq̃ tolerare ſi patitur. Quis velit
in tormentis viuere: etiam qui poteſt in eis p
patientiam tenendo iuſtitiam laudabiliter vi
uere. Tranſitura cogitauerunt hec mala qui
ea pertulerunt vel cupiendo habere: vel ti/
mendo amittere quod amabant. ſiue nequi/
ter ſiue laudabiliter. Nam multi per tranſi/
toria mala: ad manſura fortiter tetenderunt.
qui profecto ſpe beati ſunt: etiã cũ ſunt in trã
ſitorijs malis: per que ad bona nõ trãſitoria
perueniunt. Sed qui ſic ſpe beatus eſt: nõdũ
beatus eſt. Expectat nanq̃ per patientiã bea
beatitudinẽ quã nondũ tenet. Qui vero ſine
vlla ſpe tali: ſine vlla tali mercede cruciatur:
quantãlibet adhibeat tolerantiam: nõ eſt bea
tus veraciter: ſed miſer fortiter. Neq̃ enim
ppterea miſer nõ eſt: q2 miſerior eſſet: ſi ⁊ i/
patienter miſeriã ſuſtineret. Porro ſi iſta nõ
patitur que nollet pati in ſuo corpore: nec tũc
quidem beatus habendus eſt. quoniã nõ vi/
uit vt vult. Vt enim alia omittã q̃ corpore il/
leſo ad animi pertinẽt offenſiones: ſine q̃bus
viuere vellemus: ⁊ ſunt innumerabilia. vellet
vtiq̃ ſi poſſet ita ſaluum ⁊ incolume habe/
re corpus: ⁊ nullas ex eo pati moleſtias: vt
id haberet in poteſtate: aut in ipſius incorru
ptione corporis. quod quia non habet: ac pẽ
det in icerto: profecto nõ viuit vt vult. Quã
uis enim per fortitudinem ſit paratus excipe
re: ⁊ equo ferre animo quicquid aduerſitatis
acciderit: mauult tñ vt non accedat ⁊ ſi poſſit
facit. atq̃ ita paratus eſt in vtrunq̃ ut quan
tum in ipſo eſt alterũ optet: alterum uitet ⁊
ſi quod uitat incurrerit: ideo uolens ferat:
quia fieri non potuit quod uolebat. Ne op
primatur ergo ſuſtinet: ſʒ premi nollet. Quõ
ergo uiuit ut uult. an quia uolens fortis eſt
ad ferenda que nollet illata. Ideo igitur id
uult qđ poteſt: quoniã qđ uult ñ põt. Hec ẽ
tota utrũ ridenda: an potius miſeranda ſu/
perborũ beatitudo mortalium: glorantium
ſe uiuere ut uolunt: quia uolentes patienter
ferũt que accedere ſibi nolunt. Hoc enĩ aiũt Teren/
qđ ſapienter dixit terentius. Qm̃ non põt tius i an
id fieri qđ uis: id uelis qđ poſſis. Commode dria
hoc dictũ eſſe quis negat. Sed conſilium eſt

Ayuntamiento de Madrid

datũ miſero: ne eſſet miſerior. Beato autẽ: quales ſe eſſe oẽs volũt: nõ recte nec vere di cit: ſi fieri põt qδ vis. Si eni beatus ẽ: quicqd vult fieri: põt: q2 nõ vult qδ fieri nõ põt. Sʒ nõ ẽ mortalitatis huius hec vita. nec erit niſi quãdo ⁊ immortalitas erit. Que ſi nullo modo dari homini poſſet: fruſtra etiã beatitudo quereret. quia ſine imortalitate nõ põt eſſe.

Perfectam beatitudinem niſi in eterna vita eſſe non poſſe. Capitu. viij.

Um ergo beati eſſe omnes hoĩes
c volunt: ſi veruʒ volunt: ꝑfecto ⁊ eſ
ſe imortales volunt. Aliter eniʒ beatis eſſe nõ poſſunt. Deniqʒ ⁊ de imortalitate interrogati. ſicut ⁊ de beatitudine: oẽs eã ſe velle reſpondẽt. Sed qualiſcũqʒ beatitudo q̃ potius vocet̃ q̃ſ ſit i hac vita q̃ritur. imo vero fingit̃: duʒ imortalitas deſperat̃: ſine qua vera beatitudo eſſe nõ põt. Ille qppe beate viuit: qδ iam ſuperi⁹ diximus. ⁊ aſtruendo ſatis firmus: q viuit vt vult: nec male aliqd vult. Nemo aũt male vult imortalitatẽ: ſi ei⁹ hũana capax δ deo donãte natura. cuius ſi capax nõ eſt: nec beatitudinis capax eſt. Ut enim homo beate viuat: oportet, vt viuat. Quẽ porro morientẽ vita ipſa deſerit: beata vita cũ illo manere que põt: Cũ aũt deſerit aut nolentẽ deſerit ꝓculdubio: aut volentẽ: aut neutrũ. Si nolentẽ: quomõ beata vita ẽ: q̃ ita ẽ in voluntate vt nõ ſit i poteſtate. Cũqʒ beatus nemo ſit aliqd volẽdo nec habendo: quãto minus ẽ beatus q nõ honore: nõ poſſeſſione: nõ qualibet alia re: ſʒ ipſa beata vita nolẽs deſerit̃. quãdo ei nulla vita erit: Unde ⁊ ſi null⁹ ſenſus relinquit quo ſit miſera. ꝓpterea eni beata vita diſcedit: qm tota vita diſcedit. Miſer eſt tamẽ q̃diu ſentit: q2 ſcit ſe nolentẽ ꝯſumi: ꝓpter qδ cetera ⁊ quod p̄ ceteris diligit. Nõ igit̃ põt vita ⁊ beata eſſe: ⁊ nolentẽ deſerere: q2 beatus nolens nemo fit: ac ꝑ hoc quanto magis nolentẽ deſerẽdo miſerũ facit. Si aũt volentẽ deſerit: etiã ſic quomõ beata erat: quã perire voluit q habebat. Reſtat vt dicant neutrũ eſſe in aĩo beati. id eſt eũ deſeri a beata vita: cũ ꝑ mortẽ deſerit tota vita: nec nolle. nec velle. ad vtrunqʒ eniʒ parato ⁊ equo animo cõſiſtere. Sʒ nec iſta beata eſt vita. que talis ẽ: vt quẽ beatũ facit: amore eius indigna ſit. Quomõ eniʒ ẽ beata vita quã non amat beatus: Aut quomõ amat: qδ vtrũ vigeat: an pereat idifferẽter accipit̃: Niſi forte virtutes quas ꝓpter ſolã beatitudinem ſic amamus ꝑſuadere nobis audent: vt ipſaʒ beatitudinẽ nõ amem⁹. Qδ ſi faciũt: etiã ipſas vtiqʒ amare deſiſtimus: quãdo illã ꝓpter quã ſolã iſtas amauimus: nõ amamus. Deinde quomõ erit: vera illa taʒ ꝑſpecta: tã examinata: tã eliquata: tã certa ſententia: beatos eſſe oẽs homines velle ſi ipſi qui iaʒ beati ſunt: beati eſſe nec nolũt nec volũt: Aut ſi volũt vt veritas clamat: vt natura ꝯpellit: cui ſummẽ bonus ⁊ immutabiliter beat⁹ creator idiđit hoc. Si volũt iquã beati eſſe q beati ſunt: beati vtiqʒ nõ eſſe nolunt. Si aũt beati nõ eſſe nolũt: ꝓculdubio nolũt ꝯſumi ⁊ ꝑire qδ beati ſunt. nec niſi viuentes beati eſſe poſſunt. Nolũt igit̃ perire qδ viuũt. Immortales ergo volũt: quicũqʒ vere beati vel ſunt vel eſſe cupiũt. Nõ aute viuit beate: cui nõ adeſt qδ vult. Nullo mõ igit̃ eẽ potuerit vita veraciter beata: niſi fuerit ſempiterna: Hãc vtrũ capiat hũana natura: q̃ſ tñ deſiderabilẽ ꝯfitet̃: nõ parua q̃ſtio ẽ. Sʒ ſi fides aſſit q̃ ineſt eis quibus dedit Joh. poteſtatẽ ieſus filios dei fieri: nulla q̃ſtio eſt.

An eternitatis capax ſit humana natura. Capitu. ix.

Umanis qppe argumẽtationibus
b hec inuenire conãtes: vix pauci ma
gno prediti ingenio: abundãtes ocio: doctriniſqʒ ſubtiliſſimis eruditi: ad indagandã ſolius aie imortalitatẽ ꝑuenire potuerunt. Cui tamẽ anime beatã vitã nõ inuenerunt ſtabilẽ. id eſt verã. Ad miſerias eaʒ qppe vite hui⁹ etiã poſt beatitudinẽ redire dixerũt. Et qui eoꝝ de hac erubuerũt ſniã. ⁊ animã purgatã in ſempiternã beatitudinẽ ſine corpe collocandã putauerũt: talia δ mũdi retrorſus eternitate ſentiũt: vt hãc de aĩa ſententiã ſuã ipſi redarguãt. Quod hic lõgũ ẽ demõſtrare: ſed in libro. xij. δ ciuitate dei: ſatis a nobis eſt quantũ arbitror explicatũ. Fides aũt iſta totũ hominẽ imortalẽ futuꝝ: q vtiqʒ conſtat ex aĩa ⁊ corpe: ⁊ ob hoc vere beatũ: nõ argumẽtatione humana: ſed diuina auctoritate ꝓmittit. Et ideo cũ dictũ eẽt in euangelio Joh. q ieſus dederit poteſtatẽ filios dei fieri his q eũ receperũt. ⁊ qd ſit recepiſſe eũ: breuit̃ fuiſſet expoſitũ: dicẽdo credẽtib⁹ i noĩe ei⁹: quoqʒ modo filij fierẽt dei: eſſet adiũctũ. q nõ ex

Ayuntamiento de Madrid

ſanguinib⁹ neqꝫ ex volūtate carnis: neqꝫ ex
volūtate viri: ſꝫ ex deo nati ſunt. ne iſta hoim
q̄ꝫ videm⁹ ⁊ geſtam⁹ infirmitas tātā excellentiā
Ibidē desparet: illico ānexū eſt. ⁊ v̄bū caro factū ē:
⁊ habitauit i nobis: vt a cōtrario ſuaderet qḋ
incredibile videbat̄. Si eni natꝰ dei fili⁹ ꝓ-
pter filios hominū miſericordia fact⁹ ē hois
Vbi. ſ. filius. hoc ē eni: v̄bū caro factū ē ⁊ habitauit
in nobis hoiē: quāto ē credibili⁹ natꝰ filios
hominis: gratia dei filios dei fieri: ⁊ habita-
te in deo: in q̄ ſolo: ⁊ d̄ quo ſolo eē poſſunt be
ati participes imortalitatis ei⁹ effecti. ꝓpter
qḋ ꝑſuadendū dei filius particeps nr̄e morta
litatis effectus eſt.

An alio modo oīpotēs deus hominem eter
nitati debuerit reformare q̄ꝫ vt ſibi deus fili
us naturā vniret humanam. Ca. x.

Os itaqꝫ q dicūt ita ne defuit deo mo
e dus alius quo liberaret homines miſeria
mortalitatis hui⁹ vt vnigenitū filiū
deū ſibi coeternū hominē fieri vellet indue
do humanā animā ⁊ carnē: mortaleq̄ꝫ factū
1 Thi. 2 morte ꝑpeti: parꝫ eſt ſic refellere: vt iſtū mo-
dū quo nos ꝑ mediatorē dei ⁊ hominū: hoi-
nē ieſum xp̄m deus liberare dignat: aſſeram⁹
bonū ⁊ diuine ꝯgruū dignitati: veruꝫ etiā vt
oſtēdamus nō aliū modū poſſibilē deo fuiſſe
cuius poteſtati cuncta equaliter ſubiacēt. Sꝫ ſanaꝫ
de nr̄e miſerie ꝯuenientiorem modū aliū n̄ fuiſ
ſe nec eē oportuiſſe. Quid eni tā neceſſariū
fuit ad erigendā ſpē nr̄aꝫ mētēſq̄ꝫ mortalium
ꝯditione ipſius mortalitatis abiectas ab im-
mortalitatis deſperatione liberādas: q̄ꝫ vt de-
mōſtraret nobis q̄nti nos penderet de⁹: q̄ntū
qꝫ diligeret. Quid vero h⁹ rei tāto iſto indi-
cio manifeſtius atqꝫ p̄clarius: q̄ꝫ vt dei fili⁹
immutabiliter bonus: in ſe manēs qḋ erat: ⁊ a
nobis ⁊ ꝓ nobis accipiēs qḋ n̄ erat: preter ſue
nature detrimentū nr̄m dignatus eſt inire cō-
ſortiū: nos ſine vllo malo ſuo merito: mala
nr̄a pferret: ac ſi iam credētib⁹ quā̄ꝫ nos di
ligat deus: ⁊ qḋ deſperabamus iam ſperantibus
dona i nobis ſua ſine vllis bonis meritis no
ſtris: imo precedentibus ⁊ malis meritis nr̄is
gal. 5 in debita largitate ꝯferret: qꝛ ⁊ ea q̄ dicūt me
ro. 5. rita nr̄a dona ſunt ei⁹. Vt eni fides ꝑ dilecti-
onem operet̄: caritas dei diffuſa ē in cordib⁹
noſtris ꝑ ſpiritūſanctuꝫ qui datus eſt nobis.
Tūc eſt aūt datus: qn̄ eſt ieſus reſurrectione
io. 16. clarificatus. Tunc eni cū ſe miſſurū eſſe pro

miſit ⁊ miſit: qꝛ tunc ſicut de illo ſcriptuꝫ eſt: Eph. 4
⁊ ante p̄dictū: Aſcēdit in altū: captiuauit ca-
ptiuitatē: dedit dona hominibus. Hec dona Ro. 5.
ſunt merita nr̄a: qbus ad ſummū bonū imor-
talitatis ⁊ beatitudinis ꝑuenimus. Comen-
dat aūt ingt aplus caritatē ſuā de⁹ in nobis:
qm̄ cū adhuc peccatores eſſemus. xp̄s ꝓ nobis
mortu⁹ ē. Multo magis iuſtificati nūc i ſan-
guine ipſius: ſalui erimus ab ira ꝑ ip̄m. Ad Ibidē
huc addit ⁊ dicit: Si eni cū inimici eēmus re
cōciliati ſumus deo ꝑ mortē filij eius: multo
magis recōciliati ſalui erimus in vita ipſius
Quos peccatores dixit p̄us: hos poſterius
inimicos dei: ⁊ quos p̄us iuſtificatos in ſan-
guine ieſu chriſti: eos poſteri⁹ reconciliatos
ꝑ morteꝫ filij dei. Et qs p̄us ſaluos ab ira ꝑ
ip̄m: eos poſtea ſaluos i vita ip̄i⁹. Nō ergo
ante iſtā gratiā quoquo mō peccatores: ſꝫ in
talibus peccatis fuimus: vt inimici eſſemus
dei. Supius aūt qdeꝫ aplus, nos peccatores
⁊ inimicos dei duobus identidē nominibus
appellauit: vno velut mitiſſimo: alio plane
atrociſſimo dicēs: Si eni chriſt⁹ cū infirmi Ro. 5.
eſſemus adhuc: iuxta tēpus ꝓ impijs mor-
tuus eſt. Quos infirmos: eoſdē impios nū
cupauit. Leue aliquid videt̄ infirmitas: ſed
aliquando talis eſt: vt impietas nominetur.
Niſi tñ infirmitas eſſet: medicū neceſſariū
nō haberet: q ē hebraice ieſus: grece ſother:
nr̄a aūt locutiōe ſaluator. Qḋ v̄bū latina
lingua antea nō habebat: ſꝫ habere poterat: ſi-
cut potuit qn̄ voluit. Hec aūt apoſtoli ſente- Vbi. ſ.
tia precedēs vbi ait. Adhuc cū infirmi eſſem⁹
iuxta tēpus ꝓ impijs mortuus eſt: coheret
his duabus ſequentibus: quaꝝ i vna dixit pec
catores: in alia inimicos dei: tāq̄ꝫ illis ſingu
lis reddiderit ſingula. peccatores ad i firmos
inimicos dei referēs ad impios.

Qua ratione in ſanguine xp̄i iuſtificet̄ cre-
dētes: et quomō in hoc ſacramēto totius tri
nitatis ſit operatio. Ca. xj.

Ed quid ē iuſtificati in ſanguine ipſi
ſ us: Que vis eſt ſanguinis huius ob
ſecro: vt in eo iuſtificent̄ credētes. Et
quid eſt recōciliari per mortē filij eius. Ita
ne vero cum iraſceret̄ nobis deus pater: vidit
mortē filij ſui ꝓ nobis: ⁊ placatus eſt nobis
Nunquid ergo filius eius vſq̄ꝫ adeo nobis
iā placatus erat: vt ꝓ nobis etiā dignaretur
mori. pater vero vſq̄ꝫ adeo adhuc iraſcebatur

Ayuntamiento de Madrid

vt ſi filius ꝓ nobis moreret̃ nõ placaretur.
Et quid eſt ꝙ alio loco idẽ ipſe doctor gentiũ.
Ro. 8. Quid ergo dicemus ad hec. Si deus ꝓ no
bis: quis ↄ̃ nos. Qui ꝓprio filio nõ pepcit: ſed
ꝓ nobis oibus tradidit illuꝫ. Quomõ nõ ẽt
cum illo omnia nobis donauit. Nunqd niſi
iam placatus eſſet pater: ꝓprio filio non par
cens pro nobis cuꝫ traderet. Nõne videtur
hec illi velut aduerſa eſſe ſententia. In illa mo
rit̃ ꝓ nobis filius: ⁊ reconciliat̃ nobis pater
ꝑ mortẽ eius. In hac autẽ tanq̃ʒ prior nos di
lexerit pater. ipſe ꝓpter nos filio non parcit.
ipſe ꝓ nobis eum tradit ad mortem. Sed vi
deo ꝙ ⁊ antea pater dilexit nos. nõ ſolũ ante
q̃ʒ pro nobis filius moreret̃: ſʒ anteq̃ʒ ↄderet
mundum. ipſo teſte apl'o q dicit. Sicut elegit
Ephe. j nos in ipſo ante mundi ↄſtitutionẽ. Nec filꝰ
patre ſibi nõ parcente ꝓ nobis velut inuitus ẽ
traditus. quia ⁊ de ipſo dictũ eſt. Qui me dilexit
Gal. 2 ⁊ tradidit ſeipm̃ ꝓ me. Omnia ergo ſimul ⁊
pater ⁊ filiꝰ ⁊ amboꝝ ſpiritus pariter ⁊ ↄcor
diter operant̃: tñ iuſtificati ſumus in xp̃i ſan
guine: ⁊ recõciliati ſumus deo ꝑ morteꝫ filij
eius. Et quõ id factũ ſit: vt potero etiã hic q̃
tũ ſatis videbit̃ explicabo.

Quo merito homo traditus ſit diabolice po
teſtati. Capi. xij.

Quadã iuſticia dei in poteſtatẽ diaboli
traditũ eſt genus humanũ: peccato ꝑ
mi hoĩs i oẽs vtriuſq̃ʒ ſexus cõmunio
ne naſcentes originaliter tranſeũte: ⁊ paren
tũ primoꝝ debito vniuerſos poſteros obligã
te. Hec traditio prius in geneſi ſignificata eſt
Gen. 3 vbi cũ ſerpenti dictũ eſſet. Terrã mãducabis
Ibidem hoĩ dictũ eſt. Terra es ⁊ in terrã ibis. Eo qđ
dictuꝫ eſt: in terrã ibis: mors corporis ꝑnun
ciata eſt: quia nec ipſam ſuerat experturus ſi ꝑmã
ſiſſet vt factus eſt rectus. Qđ ꝟo viuẽti ait.
Ubi. s̃ Terra es: oſtẽdit totũ hominẽ in deterius
cõmutatũ. Tale eſt eniꝫ: terra es: quale iſtđ.
Ubi. s̃ Nõ ꝑmanebit ſpiritus meus in hoĩbus iſtis
Gen. 6 qm̃ caro ſunt. Tunc ergo demõſtrauit euꝫ ei
traditũ cui dictuꝫ fuerat: terrã manducabis.
Apl's autẽ apertius hec ꝓdicat. vbi dicit. Et
Eph. 2 vos cũ eſſetis mortui delictis ⁊ peccatis ve
ſtris: in quibus aliquãdo ambulaſtis ſcđm ſecu
lũ mũdi huiꝰ ſm̃ pncipẽ ptãtis aeris. ſpũs hu
ius q nũc operat̃ in filijs diffidẽtie: in quibus ⁊
nos oẽs aliqñ ↄuerſati ſumus i deſiderijs car
nis nr̃e: facientes voluntates carnis ⁊ affectio
nũ: ⁊ eramꝰ natura filij ire: ſic ⁊ ceteri. Filij
diffidẽtie ſunt infideles. ⁊ quis hoc nõ eſt an
q̃ʒ fidelis fiat. Quocirca oẽs hoĩes ab origi
ne ſub pncipe ſunt ptãtis aeris: q operat̃ in fi
lijs diffidẽtie. Et qđ dixi ab origine: h̃ eſt qđ
dicit apl's natura: ⁊ ſe fuiſſe ⁊ ſicut ceteros.
Natura ſcꝫ vt eſt deprauata pctõ: nõ vt recta
creata ẽ ab initio. Modus autẽ iſte q̃ traditus
eſt hõ in diaboli poteſtate: non ita debet in
telligi: tanq̃ʒ hoc deus fecerit aut fieri iuſſerit
ſʒ ꝙ tantũ ꝑmiſerit: iuſte tñ. Illo eniꝫ deſerẽ
te peccanteꝫ: peccati auctor ilico inuaſit. Nec
ita ſane deus deſeruit creaturã ſuã: vt nõ ſe il
li exhiberet deũ creantẽ ⁊ viuificantẽ: ⁊ inter
penalia mala etiã bona malis multa pſtante.
ps̃. 76 Nõ eñ ↄtinuit i ira ſua miſeratiões ſuas: nec
hoĩem a lege ſue ptãtis amiſit: qñ in diaboli
ptãte eſſe ꝑmiſit: quia nec ipſe diabolus a ptãte
oĩpotentis alienus eſt. ſicut neq̃ʒ a bonitate.
Nã ⁊ maligni angeli vnde qualicũq̃ʒ ſubſi
ſterent vita: niſi ꝑ eũ q viuificat oĩa. Si ergo
cõmiſſio peccatoꝝ ꝑ irã dei iuſtã hominẽ
ſubdidit diabolo: profecto remiſſio peccatoꝝ
per reconciliationem dei benignam: eruit ho
minem a diabolo.

De conſilio dei quo ei placuit vt poteſtas dia
boli nõ potentia: ſed iuſticia vinceret.

Capi. xiij.

Non autẽ diabolus potentia dei: ſʒ iuſti
cia ſuperãdus fuit. Nã quid omnipo
tente potentius. Aut cuius creature po
teſtas: poteſtati creatoris cõparari põt. Sʒ cũ
diabolus vitio ꝑuerſitatis ſue factus ſit ama
tor potẽtie: ⁊ deſertor oppugnatorq̃ʒ iuſticie.
ſic eniꝫ ⁊ hoĩes eum tãto magis imitant̃: quã
to magis neglecta: vel etiã perosa iuſticia po
tẽtie ſtudent: eiuſq̃ʒ vel adeptione letant̃: vel
inflãmant̃ cupiditate: placuit deo: vt propter
eruendũ hoĩes de diaboli poteſtate: nõ ꝑ poten
tia diabolus: ſʒ iuſticia vinceret̃. atq̃ʒ ita ⁊ ho
mines imitãtes chriſtũ: iuſticia quererẽt dia
bolũ vincere: nõ potentia. Nõ ꝙ potentia q̃
ſi mali aliqd fugienda ſit: ſed ordo ſeruãdus
eſt quo prior eſt iuſticia. Nã quanta potentia
põt eſſe mortaliũ. teneant ergo mortales iuſti
ciã: potẽtia immortalibus debet̃. Cui cõparata
quantalibet coꝝ hominũ q potentes vocant̃
in terra: ridicula infirmitas inuenit̃: ⁊ ibi fo
dit̃ peccatori fouea: vbi vident mali plurimũ
poſſe. Cantat autẽ iuſtus ⁊ dicit. Beatus ho ps̃. 93.

Ayuntamiento de Madrid

mo quē tu erudieris dñe: ꝛ de lege tua docue
ris eū. Vt mitiges ei a diebus malignis: do
nec fodiat peccatori fouea. Qm̄ nō repellet dñs
plebem ſuā: ꝛ hereditatē ſuā nō derelinquet
Quoadusq; iuſticia ꝯuertat in iudicium: ꝛ q
habēt eam oēs recto ſunt corde. Hoc ē tpe q
Phi. ii differt potentia populi dei: non repellet dñs
plebē ſuā: ꝛ hereditatē ſuā nō derelinquet. Q̄
Phi. ii talibet acerba ꝛ indigna ipa humilis atq; in/
firma patiat: quoadusq; iuſticia quā nunc ha
bet infirmitas pioꝝ: ꝯuertat in iudiciū. hoc
eſt iudicādi accipiat poteſtatē. Qd̄ iuſtis in fi
ne ſeruat: cum precedentē iuſticiā ordine ſuo
fuerit potentia ſubſecuta. Potentia quippe
adiūcta iuſticie: vl' iuſticie accedēte potētie: iu
diciariā poteſtatē facit. ꝑtinet aūt iuſticia ad vo
Luc. 2 luntatē bonā. Vn̄ dictū ē ab angelis nato xp̄o
Gl'ia in excelſis deo: ꝛ in terra pax hoībus
bone voluntatis. Potētia vo ſeq debet iu/
ſticiā: nō p̄ire. Ideo ꝛ rebus ſecundis po/
nit id eſt ꝓſperis. Secunde aūt a ſequendo
ſunt dicte. Cū enim beatū faciāt: ſicut ſupius
diſputauimus: duo reb: bn̄ velle: ꝛ poſſe: qd̄
velis: nō debet eſſe illa puerſitas: q̄ in eadem
diſputatiōe notata eſt: vt ex duabus rebus
q̄ faciunt beatū poſſe qd̄ velit hō eligat: ꝛ vel
le qd̄ oportet: negligat. cū prius debeat habe
re voluntatē bonā. magnā vero poſtea po/
teſtatē. Bona porro volūtas purgāda eſt a
vitijs: a qb⁹ ſi vincit hō: ad hoc vincit vt ma
le velit. ꝛ bona iā volūtas eius quō erit. Op
tandū ē itaq; vt ptās nunc det: ſed ꝯtra vitia.
ꝓpter q̄ vincēda potētes nolunt eſſe hoīes:
ꝛ volūt ꝓpter vincēdos hoīes. Vt qd hoc.
niſi vt vere victi falſo vincāt: ne ſint veritate
ſed opiniōe victores. velit homo prudēs ee:
velit fortis: velit tēpans: velit iuſtus: atq;
vt hec veraciter poſſit: potētiā plane optet at/
q; appetat vt potens ſit in ſeipſo: ꝛ miro mo/
do aduerſus ſeipſum ꝓ ſeipſo. Cetera vero q̄
bene vult: ꝛ tn̄ nō poteſt: ſicut eſt imortalitas
ꝛ vera ac plena felicitas: deſiderare nō ceſſet:
ꝛ patienter expectet.

De omnium debito per nihil debentem xp̄m
ſoluto. Capi. xiiij.

Ve eſt igit̄ iuſticia qua victus eſt dia/
bolus. Que niſi iuſticia ieſu xp̄i. Et
quō victus eſt. Quia cum in eo nihil
morte dignus inueniret: occidit eū tn̄. Et vti
q; iuſtum eſt: vt debitores quos tenebat li/
beri dimittant̄: in eū credentes: quē ſine vl/
lo debito occidit: hoc eſt q̄ iuſtificari dicim⁹
in xp̄i ſanguine. Sic quippe in remiſſionem
peccatoꝝ noſtroꝝ: inocens ſanguis ille effu/
ſus eſt. Vnde ſe dicit in pſalmis: inter mortuos ps. 87
liberum. Solus enim a debito mortis: liber
ē mortu⁹. Hinc ꝛ in alio pſalmo dicit. Que
nō rapui tūc exoluebā: rapinā volens intelligi ps. 68.
peccatū. q2 vſurpatū ē ꝯ licitū. Vn̄ ꝑ os etiā
carnis ſue: ſicut in euāgelio legit̄ dicit. Et ec Jo. 14.
ce venit pnceps mūdi huius: ꝛ i me nihil in/
ueniet. id ē nullū peccatū. Sz vt ſciāt oēs in/
qt: q2 voluntatē prīs mei facio: ſurgite eam⁹
hinc. Et ꝑgit inde ad paſſionē: vt ꝓ debitori
bus nobis qd̄ ipe nō debebat exolueret. Nū
qd iſto iure equiſſimo diabolus vinceret: ſi po
tētia xp̄s cū illo agere nō iuſticia voluiſſet: ſed
poſtpoſuit qd̄ potuit: vt prius ageret qd̄ opor
tuit. Ideo aūt illū eſſe op⁹ erat: ꝛ hoiē: ꝛ deū
Niſi enim hō eſſet: nō poterat occidi. Niſi ꝛ
deus eſſet: nō crederet noluiſſe qd̄ potuit: ſed
nō potuiſſe qd̄ voluit. Nec ab eo iuſticiā po
tētie platā fuiſſe: ſz ei defuiſſe potētiā putare
m⁹. Nūc vo humana ꝓ nobis paſſus ē: q2
hō erat. ſz ſi voluiſſet etiā hoc nō pati potuiſſz
q2 de⁹ erat. Ideo gratior facta ē i humilitate iu
ſticia: q2 poſſet ſi noluiſſet humilitatē nō ꝑpe
ti tāta i diuinitate potētia: ac ſic a moriēte tā
potēte: nobis mortalib⁹ ipotētib⁹: ꝛ cōmēda
ta ē iuſticia: ꝛ ꝓmiſſa potētia. Hoꝝ eni duo
rū vnū fecit moriēdo alteꝝ reſurgēdo. Quid
enim iuſtius. q̄ vſq; ad mortē crucis ꝓ iuſti/
cia ꝑuenire. Et qd potentius: q̄ reſurgere a
mortuis: ꝛ in celū cū ipa carne in q̄ ē occiſus
aſcēdere. Et iuſticia ꝑ prius: ꝛ potētia poſtea
diabolū vicit. Iuſticia ſcz q2 nullū peccatū ha
buit: ꝛ ab illo iniuſtiſſime ē occiſus. potentia
vero: q2 reuixit mortuus: nunq̄ poſtea mo/
riturus. Sed potētia diabolū viciſſet: etiā ſi
ab illo nō potuiſſet occidi: quāuis maioris ſit
potētie etiā ipam mortē vincere reſurgendo:
q̄ vitare viuēdo. Sed aliud ē ꝓpter qd̄ iuſti
ficamur in xp̄i ſanguine: cum ꝑ remiſſionem
peccatoꝝ eruimur a diaboli poteſtate: hoc ad
id pertinet qd̄ a xp̄o iuſticia diabolus vincit̄:
nō potentia. Ex infirmitate quippe quā in ſu/
ſcepit in carne mortali: nō ex imortali poten/
tia crucifixus eſt chriſtus: de qua tn̄ infirmita
te ait apoſtolus. Quod infirmum eſt dei: for 1 Cor. 1.
tius eſt hominibus.

Ayuntamiento de Madrid

An quo ſit diabolus victus a xpo. Ca. xv.

N On eſt itaq; difficile videre diabolū victū: qñ ꝗ ab illo occiſus eſt reſur/rexit. Illud eſt maius ⁊ ad itelligēdū ꝓfundius: videre diabolū victū qñ ſibi viciſ ſe videbat. id eſt qñ xp̄s occiſus eſt. Tūc enī ſanguis ille: qm̄ eius erat q nullū habuit oīno peccatū: ad remiſſionē nr̄oꝝ fuſus eſt peccatoꝝ: vt q2 eos diabolꝰ merito tenebat: quos peccati reos ꝯditione mortis obſtrinxit. hos ꝑ eū merito dimitteret quē nullꝰ peccati reū imerito pena mortis affecit. hac iuſticia vicꝰ ⁊ hoc vinculo vinctus eſt fortis vt vaſa eius eriperent: q̄ apd̄ eū cū ipo ⁊ angelis eius fuerūt vaſa ire: ⁊ in vaſa miſcordie verterent. Hec qppe v̄ba ipius dn̄i noſtri ieſu xp̄i de celo ad ſe facta: cū p̄mū vocatꝰ ē: narrat apl's paulus. Nā inter cetera q̄ audiuit: etiā hoc ſibi dictū loquit̄. Ad hec enim tibi apparui: vt ꝯſtituerē miniſtrū ⁊ teſtē eoꝝ q̄ a me vides qbus etiā p2e eo tibi liberās te de populo ⁊ d gentibus in q̄s ego mitto te aperire oculos eoꝝ: vt auertant a tenebris: ⁊ a poteſtate ſathane ad deū: vt accipiant remiſſionē peccatoꝝ: ⁊ ſortē q̄ in ſanctis: ⁊ fidē que in me ē.

Colo. j Vnde ⁊ exhortans idē apl'us credētes: ⁊ ad gratiarū actionē deo patri: q eruit nos inqt de poteſtate tenebrarū: ⁊ trāſtulit in regnū filij caritatis ſue: in quo habemus redēptionē in remiſſionē peccatoꝝ. In hac redēptiōe tanq̄ p̄ciū ꝓ nobis datus eſt ſanguis xp̄i: quo accepto diabolus nō ditatus ē: ſ; ligatus: vt nos ab eius nexibus ſolueremur. Nec quēq̄; ſecū eoꝝ quos xp̄us ab omni debito liber idebite ſuſo ſuo ſanguine redemiſſet: peccatoꝝ retibus inuolutū traheret ad ſ. eunde ad ſempiterne mortis exitiū. ſ; hac nos morerent̄ ad xp̄i gratiam ꝑtinētes: preſ/

j Pe. j cogniti ⁊ p̄deſtinati ⁊ electi ante ꝯſtitutionē mundi: quatenus pro illis ipſe mortuus eſt xp̄us: carnis tantū morte nō ſpiritus.

Ad quā vtilitatē fideliū renatoꝝ mala que ꝑ originale peccatū ſunt cōtracta: conuerſa ſint. Capi. xvi.

Q Vāuis enī ⁊ ipſa mors carnis de peccato primi hoīs originaliter venerit tamen bonus eius vſus glorioſiſſimos martyres fecit. Et ideo nō ſolū ip̄a: ſed omnia ſeculi huius mala dolores: laboreſq; hoīum quāq; de peccatoꝝ: ⁊ maxime de peccati originalis meritis veniāt: vn̄ facta eſt: ⁊ ipſa vita vinculo mortis obſtricta. tñ remiſſis peccatis remanere debuerūt: cū qbus homo pro veritate certaret: ⁊ vnde exerceret v̄tus fideliū: vt nouus homo ꝑ teſtamentū nouū: inter mala huius ſeculi nouo ſeculo p̄pararet: miſeriā quā meruit vita iſta dānata ſapienter tolerās: ⁊ q2 finiet̄ prudenter gratulās. beatitudinē vero q̄ liberata vita figurata ſine fine habitura eſt: fideliter ⁊ patienter expectās. Diabolus eni; a dn̄atu ⁊ a cordibus fideliū foras miſſus in quoꝝ dānatiōe atq; infidelitate: lʒ dānatus etiā ip̄e regnabat tn̄ pro conditiōe mortalitatis huiꝰ aduerſari ſinit̄: quātū eis expedire nouit. De q̄ ſacre lr̄e ꝑſonāt ꝑ os apo-

ſtolicū. Fidelis deus q nō ꝑmittit vos tēptari ſupra id qd̄ poteſtis: ſed faciet cū temptatione exitū: vt poſſitis ſuſtinere. Proſunt autē iſta mala q̄ fideles pie ꝑferunt: vel ad emendāda peccata: uel ad exercēdā ꝓbandamq; iuſticiā: uel ad demōſtrandā uite huius miſeriā: ut illa ubi erit beatitudo uera atq; ꝑpetua ⁊ deſideret̄ ardētius ⁊ inſtātius iquirat. Sed circa eos iſta ſeruant. de qbꝰ apl's dicit. Scimus quoniā diligētibus deū oīa cooperant in bonū: his q ſcd̄m ꝓpoſitū vocati ſunt ſancti. Quoniā q̄s an̄ p̄ſciuit: ⁊ p̄deſtinauit ꝯformes fieri imaginis filij ſui: vt ſit ip̄e p̄mogenitus i multis fratribus. Quos aūt p̄deſtinauit: illos ⁊ vocauit: ⁊ q̄s vocauit: illos ⁊ iuſtificauit. Quos aūt iuſtificauit: ipſos ⁊ glorificauit. Hoꝝ predeſtinatoꝝ nemo cum diabolo ꝑibit: nemo vſq; ad mortē ſub diaboli poteſtate remanebit. Deinde ſequit: qd̄ iam ſupra commemoraui. Quid ergo dicemus ad hec. Si deus ꝓ nobis: quis ꝯtra nos. Qui filio ſuo proprio nō pepercit: ſ; ꝓ nobis omnibus tradidit illū. Quō non ⁊ cum illo omnia nobis donauit. Cur ḡ n̄ fieret mors xp̄i imo cur nō p̄termiſſis alijs innumerabilibus modis quibus ad nos liberandos vti poſſet oipotēs: ip̄a potiſſimū eligeret vt fieret: vbi nec de diuinitate eius aliquid iminutū eſt aut mutatū. ⁊ de humanitate ſuſcepta tn̄ beneficij collatū eſt hominibus: vt a dei filio ſempiterno eodēq; hoīs filio mors tp̄alis idebita redderetur: qua eos a ſempiterna morte debita liberaret. peccata noſtra diabolus tenebat: ⁊ ꝑ illa nos merito figebat in morte. Dimiſit ea ille q ſua n̄ habebat: ⁊ ab illo imerito

1 Co. 10 (beside "ſtolicū. Fidelis deus…")

Ro. 8. (beside "⁊ deſideret̄ ardētius…")

Ibidē (beside "pra commemoraui. Quid ergo dicemus ad")

Ayuntamiento de Madrid

est pduct⁹ ad mortē. Tātū valuit sanguis ille vt nemine i pō induturi in eternā morte debita detinere debuerit: qui xp̄m morte i debita vel ad tp̄us occidit. Cōmēdat ergo Ro. 5.
caritate suā deus in nobis: qm̄ cum adhuc peccatores essem⁹: xp̄us p nobis mortu⁹ est. Multo magis iustificati nūc i sāguine ip̄i⁹: salui erim⁹ ab ira p ip̄m. Justificati i quit in sanguine ip̄i⁹. Iustificati plane i co q̄ a peccatis o ib⁹ liberati. Liberati aūt a pecca tis oib⁹: qm̄ p nobis ē dei fili⁹ qui nullū habebat occisus. Salui g erim⁹ ab ira per ip̄m: ab ira vtiqz dei q nihil est aliud qz iu/ sta vindicta. Non enī sicut hominis animi pturbatio est ira dei. sed illi⁹ ira est cui dicit
Sap. 12 alio loco sancta scriptura: Tu aūt dn̄e vir/ tutē cū trāqllitate iudicas. Si ergo iusta diuina vindicta tale nomē accepit: etiaz re cōciliatio dei q recte itelligitur nisi cū talis ira finit: Nec inimici eram⁹ deo: nisi que/ madmodū iusticie sunt inimica peccata: q/ bus remissis tales inimicitie finiūt: ⁊ recō
Ro. 8. ciliāt deo quos ip̄e iustificat. Quos tn̄ eti/ am inimicos vtiqz dilexit: qngdem pprio filio suo nō pepcit: sz p nobis oīb⁹ cuz
Ibidē 5 adhuc inimici essem⁹ tradidit eum. Recte ergo ap̄l's secut⁹ adiūxit: Si enī cū inimi ci essemus recōciliati sum⁹ deo p morte fi/ lij eius: p quā facta est illa remissio peccato rū. multo magis recōciliati salui erim⁹ in vita ip̄i⁹. In vita salui: qui p mortē recōci liati. Quis enī dubitat daturū amicis vitā suā: p qb⁹ inimicis dedit mortē suā. Nō solū autē ingt: sed ⁊ gloriamur in deo p do minū nr̄m iesū xp̄m: per quē nunc recōcili atonē accepimus. Nō solum aīt: salui eri mus: sed ⁊ gloriamur. Nec in nobis: sz in deo: nec p nos: sz p dominū nr̄m iesuz xp̄z p quem nūc recōciliationē accepim⁹: secū/ duz ea que supius disputata sunt. Deinde
Ibidē subiūgit ap̄lus: Propter hoc sicut p vnuz hominē peccatū in hūc mūdū intrauit: ⁊ p peccatū mors: ⁊ ita in oēs homines mors ptransijt: in q oēs peccauerūt. ⁊ cetera. In qbus plurimus de duobus hoib⁹ disputat. vno eodē p̄mo adā p cuius peccatū i mor/ tez tāqz hereditarijs malis posteri ei⁹ obli gati sumus. altero aūt secūdo adam: q non homo tm̄: sz etiā deus est: quo p nobis sol uente qd̄ nō debebat: a debitis ⁊ paternis ⁊ proprijs liberati sum⁹. Proinde qm̄ p/ pter vnū illū tenebat diabol⁹ oēs p ei⁹ vi/ tiatā carnalē ɔcupiscētiā generatos: iustuz est vt ppter hūc vnū dimittat oēs p ip̄ius immaculatā gratiā spiritualē regeneratos.

De his que p incarnationē xp̄i sunt colla/ ta credentibus. Capi. xvij.

Sunt ⁊ alia multa q̄ in xp̄i incarnati one: q superbis displicet: salubriter i tuēda atqz cogitāda sunt. Quoz est vnum qd̄ demōstratū ē hoī: quē locū habe ret in rebus q̄s ɔdidit deus: qngdē sic deo ɔiungi potuit hūana natura: vt ex duabus substātijs fieret vna psona: ac p hoc iaz ex tribus scz deo: anima ⁊ carne: vt superbi illi maligni spirit⁹ q se ad decipiēdū q̄si ad ad iuuādū medios interponūt. nō ideo se au/ deāt homini pponere: qz nō habēt carnez ⁊ maxime qz ⁊ mori in eadē carne digna/ tus est filius dei: ne ideo illi tāqz deos se co li psuadeāt: qz videt ee imortales. Deide vt gratia dei in nobis sine vllis pcedētib⁹ meritis i homine xp̄o cōmēdaret: qz nec ip/ se vt tāta vnitate deo vero ɔiūctus vna cū illo psona. id est ip̄e homo assumptus mor vt homo etiā deus filius dei fieret vllis est pcedentibus meritis assecutus. Sz ex quo esse homo cepit ee: ex illo ⁊ deus. vn̄ dictū est: Vbū caro factū est. Etiā illud est: vt su/ Joh. i.
pbia hominis q̄ maxime impedimēto est: ne inhereat deo: p tātā dei humilitatem re dargui posset atqz sanari. Discatqz homo q̄z loge recesserit a deo: ⁊ quid illi valeat ad medicinalē dolorē qndo p talē mediatorez redit q hoibus ⁊ deus diuinitate subuenit: ⁊ homo ifirmitate ɔuenit. Q̄d aūt maius obediētie nobis pberet exēplū q p inobedi entiā pieramus q̄z deo patri de⁹ filius obe Phi. 2
diēs vsqz ad mortē crucis. Q̄d pmiū tāte obediētie vbi ostēderet melius: q̄z i carne tāti mediatoris: q ad vitā resurrexit eternā Pertinebat etiā ad iusticiā bonitatēqz cre atoris: vt per eandem rationalem creatu ram superaretur diabolus: quam se super asse gaudebat: ⁊ de ipso genere venientem quod genus origine viciata: per vnum te/ nebat vniuersum.

De natiuitate domini ex maria virgine et spiritusanto.

Capi. xviij.

Ayuntamiento de Madrid

j Thi.2 P
Oterat eniȝ vtiqȝ deus hoīem aliū
de ſuſcipere: i quo eēt mediator dei
⁊ hoīuȝ: nō de genere illius adaȝ: q
pctō ſuo genus obligauit humanū. ſic ipm
que pmū creauit: nō de genere creauit ali/
cuius. Poterat ḡ vl ſic: vl alic quo vellet
mō creare vnū aliū quo vinceret victor po
ris: ſed melius iudicauit vt de ipo qd victū
fuerat genere aſſumere hoīeȝ deus: p quē
generis humani vinceret inimicū. Et tn ex
virgine: cuius ↄceptū ſpūs: nō caro. fides
nō libido pueniit. Nec iterfuit carnis ↄcu/
piſcētia: p quā ſeminant ⁊ ↄcipiunt ceteri:
q trahūt originale peccatū: ſȝ ea penitus re
motiſſima credēdo. nō ↄcūbēdo ſancta ē fe
cūdata virginitas: vt illud qd naſcebat ex
ppagine pmi hoīs: tm̄mō generis nō etiā
criminis originē duceret. Naſcebat nāqȝ
nō trāſgreſſiōis ↄtagiōe vincta natura: ſed
oīuȝ taliū vitiorū ſola medicina. Naſcebat
inqȝ: hō nullū habēs: nullū habiturus oīno
peccatū: p quē renaſcerent liberādi a pctō q
naſci nō pūt ſine pctō. Quāuis eniȝ carna
li ↄcupiſcētia q ineſt genitalibus mēbris bn
vtat caſtitas ↄiugalis: hȝ tn̄ motus nō vo/
lūtarios: qbus oſtēdit vel nullā ſe in paradi/
ſo an̄ peccatū eē potuiſſe: vel nō talē fuiſſe
ſi fuit: vt aliqn̄ reſiſteret voluntati. Nūc aūt
Ro.7. illā talē eē ſentim⁹: vt repugnās legi mētis
etiā ſi nulla eſt cā generādi: ſtimulos inge
rat coeūdi: vbi ſi ei cedit peccādo ſaciet: ſi n̄
cedit diſſentiendo frenet. Que duo aliena
fuiſſe a padiſo an̄ peccatū: dubitare qs poſ/
ſit. Nā neqȝ illa honeſtas faciebat aliqd in
decorū: nec illa felicitas patiebat aliqd ipaca
tū. Oportebat itaqȝ vt iſta carnalis cōcupi
ſcētia nulla ibi eſſet oīno: qn̄ ↄcipiebat vir
ginis ptus: in quo nihil dignū morte fue/
rat inuenturus: ⁊ tn̄ occiſurus auctore mō
tis: auctoris vite morte vincedus: Victor
pmi adā ⁊ tenēs genus hūanū: victus a ſe
cūdo adā ⁊ amittēs genus xpianū: liberatū
ex hūano genere ab hūano crimie: p eū q nō
erat in crimine: quis eſſet ex genere: vt de
ceptor ille ab eo vinceret genere: qd vicerat
crimine. Et hoc ita geſtū ē vt hō nō extol/
2 Cō.10 lat. Sȝ q gloriat in dn̄o glorietur. Qui eniȝ
victus eſt hō tm̄ erat: ⁊ iō victus eſt: q ſu/
pbe deus eſſe cupiebat. Qui aūt vicit: ⁊ hō
erat ⁊ deus: ⁊ iō ſic vicit natus ex virgine:
q deus humiliter: nō quō alios ſctōs rege
bat illū hominē ſed gerebat. Hec tanta dei
dona: ⁊ ſi qua alia ſunt que de hac re no/
bis ⁊ querere nunc ⁊ diſſerere longmeſt:
niſi Vbū caro fieret nulla eſſent.

Qd Vbū caro factū eſt qd eſt xpus ieſus ⁊
ſapientie theſauros in ſe habebat ⁊ ſciētie.

Capitu. xix.

Joh.j. h
Ec aūt oīa que p nobis Vbuȝ caro
factū tpaliter ⁊ localiter fecit ⁊ ptulit
ſm diſtinctione quā demonſtrare ſu
ſcepimus: ad ſcientiā ptinet nō ad ſapiētiā
Qd aūt Vbū eſt ſine tpe: ſine loco: eſt pri
coeternū ⁊ vbiqȝ totū: de quo ſi qſqȝ poteſt
quantū pōt veracē pferre ſermonē: ſmo il
Joh.j. le erit ſapientie: ac p hoc Vbū caro factū qd
eſt chriſtus ieſus: ⁊ ſapiētie theſauros hȝ ⁊
ſciētie. Nam ſcribēs aplus ad coloſſenſes
Colo.2 Volo eniȝ vos ſcire qualē ſollicitudinem
habeā p vobis: ⁊ p his q ſunt laodicie: ⁊
qcūqȝ nō viderūt faciē meā i carne vt ↄſolē
tur corda eorū: copulati in caritate ⁊ in om
nibus diuitijs plenitudinis intellectus ad
cognoſcendū myſteriuȝ dei: qd eſt xpus ie
ſus: in quo ſunt oēs theſauri ſapiētie ⁊ ſciē
tie dei abſcōditi. Quatenus nouerat aplus
theſauros iſtos: quantum eorum penetra/
uerat: ⁊ in eis ad quanta puenerat: qs pōt
noſſe. Ego tn̄ ſcđm id qđ ſcriptū ē. Vni/
j Cō.12 cuiqȝ aūt noſtrū dat maniſeſtatio ſpūs ad vt/
litate: alij quidē dat p ſpiritū ſermo ſapien/
tie: ali ſermo ſcientie ſm eundē ſpiritū. ſi ita
inter ſe diſtāt hec duo vt ſapientia diuinis:
ſcientia humanis attributa ſit rebus vtrun
Joh.j. qȝ agnoſco in xpo: ⁊ mecū oēs ei⁹ fideles.
Et cū lego: Vbum caro factuȝ eſt ⁊ habita
uit in nobis: in Vbo intelligo verbū dei fi/
liuȝ: in carne agnoſco veru filiuȝ hominis
filiū: ⁊ vtrūqȝ ſimul i vna pſona dei ⁊ ho
minis ineffabili gratie largitate ↄiunctuȝ.
Ibidez Propter qđ ſequit: ⁊ dicit. Et vidimus
gloriaȝ eius: gloriā qſi vnigeniti a pře ple/
nuȝ gratie ⁊ veritatis. Si gratiā referam⁹
ad ſcientiā: veritatē ad ſapientiā: puto nos
ab illa duarū illarū rerū diſtinctione quā cō/
mēdauim⁹ nō abhorrere. In rebus eniȝ p
tempus ortis: illa ſūma gratia eſt q homo
in vnitate pſone ↄiunctus eſt deo. In reb⁹
vero eternis ſūma veritas recte tribuit dei
Vbo. Qđ vero idem ipſe vnigenitus a pa

Ayuntamiento de Madrid

tre plenus gratie et veritatis: id actū eſt: vt idē ipſe ſit in rebus ꝑ nobis tꝑaliter geſtis cui ꝑ eandē fidē mundamur: vt cū ſtabilit cōtemplemur in rebus eternis. Illi autem ꝑcipui gentiū philoſophi q inuiſibilia dei ꝑ
Ro.j. ea que facta ſunt intellecta conſpicere potue runt: tñ qꝛ ſine mediatore. id eſt ſine hoie chriſto philoſophati ſunt: quē nec venturū ꝓphetis: nec veniſſe apl̄is crediderūt: ve ritatē detinuerūt: ſicut de illis dictū eſt: i ini quitate. Nō potuerunt enim in his rerū infi mis oſtituti: niſi querere aliqua media ꝑ q̄
Ibidē ad illa que intellexerāt ſublimia ꝑuenirent. atqꝫ ita in deceptores demones inciderūt: ꝑ quos factū eſt vt imutarent gloriā incor ruptibilis dei: i ſimilitudinē imaginis cor ruptibilis hoīs: et volucrū et quadrupedū et ſerpentiū. In talibus eni formis etiā idola inſtituerūt: ſiue coluerunt. Scientia ḡ nr̄a xp̄s eſt: ſapientia quoqꝫ noſtra ide xp̄s eſt. Ipſe nobis fidē de rebus tꝑalibus inſerit ipſe de ſempiternis exhibet veritatē. ꝑ ipſū
Colo.2 ꝑgimus ad ipſū tendimus ꝑ ſcientiā ad ſa pientiā: ab vno tñ eodēqꝫ xp̄o nō recedi mus: in quo ſunt oēs theſauri ſapiētie et ſci entie abſcōditi. Sed nūc de ſcientia loqui mur: poſt de ſapientia quātū ipſe donauerit locuturi. Nec iſta duo ſic accipiamus qua ſi nō liceat dicere: vel iſtā ſapientiā que in rebus humanis eſt: vel illā ſcientiā que in diuinis. loquendi enim latiore conſuetudi
j Cō.12 ne: vtraqꝫ ſapiētia: vtraqꝫ ſciētia dici pōt. Nullo mō tñ ſcriptū eēt apō aplm̄. Alij dat ſermo ſapientie: alij ſermo: niſi et ꝓprie ſin gulis nominibus hec ſingula vocarent: de quorū diſtinctione nunc agimus.

Neminē poſſe ſine fide ad verā beatitu dinem ꝑuenire. Capi. xx.

Am itaqꝫ videamus qd ſermo iſte
ꝓlixus effecerit: qd collegerit: quo
2 thes. 3 ꝑuenerit. Beatos eſſe ſe velle oīum
Act. 15 hominū eſt: nec tñ omniū eſt fides: qua cor mundante ad beatitudinē ꝑuenit. Ita fit vt ꝑ iſtā quā nō omnes volūt ad illā tendē dum ſit quā nemo poſſit eſſe q nolit. Bea tos eſſe ſe velle omnes in corde ſuo vident tātaqꝫ eſt in hac re nature humane cōſpira tio: vt nō fallat hō q h̄ ex aio ſuo de aīo con iicit alieno. Deniqꝫ oēs id velle nos noui mus. Multi vo imortales ſe eſſe poſſe de

ſperāt: cū id qđ oēs volūt. id eſt beatos nul lus alit poſſit. volunt tñ etiā imortales eſſe ſi poſſent: ſed nō credēdo qđ poſſint: nō ita viuunt vt poſſint. Neceſſaria eſt ḡ fides vt beatitudinē oſequmur: oībus bu manena ture bonis. id ē et animi et corporis. Hāc āt
fidē i xp̄o eſſe diffinitā: q in carne reſurre Ro.6.
xit a mortuis: nō moriturus vlterius: nec niſi ꝑ illū quēqꝫ liberari a diaboli dñatu ꝑ remiſſionē petōꝝ. In cui⁹ diaboli ꝑtibus neceſſe eſt miſerā eſſe vitā: eādēqꝫ ꝑpetuā q̄ mors eſt potius dicēda q̄ vita: eadem fi des hꝫ. De q in hoc libro ſic potui ꝑ ſpacio tꝑis diſputaui: cū iā et in q̄rto libro huius opis multa de hac re dixerī: ſꝫ ibi ꝓpt aliđ hic ꝓpter aliud. Ibi ſcilicet vt oſtenderē:
cur et quō xp̄s in plenitudine tꝑis a prē ſit Gal.4
miſſus: ꝓpter eos q dicūt: eū q miſit: et eū q miſſus eſt eq̄les natura eſſe nō poſſe. hic aūt ad diſtinguendā actiuā ſcientiā a cōtē platiua ſapientia: placuit ꝓpe velut grada tim aſcendentibus in vtraqꝫ reqrere apud interiorē hoīem quandā ſui cuiuſqꝫ gene ris trinitatē ſic ſꝑius apud exteriorē q̄ſiui mus. vt ad illā trinitatē q̄ deus eſt: ꝓ nro modulo: ſi tñ vl̄ h̄ poſſumus ſaltim i enig
mate et ꝑ ſpeculū ꝓuēdā exercitatiore i his j Cō.15
iſerioribꝰ rebus mēte veniamus. Huius igit vba fidei qſqs i ſolis vocibus memo rie cōmēdauerit: neſciēs qd ſignificēt. ſic ſolēt q grece neſciūt greca vba tenere me moriter: vl latina ſilr: vl cuiuſqꝫ al erius lin gue q eius ignari ſūt. Nōne hāt quādā in ſuo aīo trinitatē: qꝛ et in memoria ſūt illi v borū ſoni: etiā qñ ide nō cogitat: et inde ſe r mat acies recordatiōis eius qñ de his cogi tat: et volūtas recordātis atqꝫ cogitātis vtrū qꝫ oiūgit. Nullo mō tñ dixerimus iſtū cū h̄ agit ſm trinitatē iterioris hoīs agere. ſꝫ potius exterioris: qꝛ id ſolū meminit: et qñ vult: quantū vult intuet: qđ ad ſenſum cor poris pertinet: q vocat̄ auditus nec aliđ q̄ corporaliū rerū. id eſt ſonorum: talī cogita tione imagines verſat. Si autem quod v ba illa ſignificant: teneat et recolat: iā qdē aliquid interioris hominis agit. ſed non dū dicendus vel putandus eſt viuere ſcđ dum interioris hoīs trinitatē: ſi ea non dili gat que ibi ꝑdicant̄: ꝑcipiunt̄: promittunt̄. Poteniꝫ etiā ad hoc tenere atqꝫ cogitare

vt falſa eſſe eriſtimāo: conuīcit etiā redargue re. Voluntas ḡ illa q̄ ibi ↄiungit ea que me moria tenebant: ⁊ ea q̄ in acie cogitanōis i/ preſſa ſunt: iplet quidē aliquā trinitatē cū ipa ſit tertia. ſed nō ſm̄ eā viuit: quādo illa que cogitant velut falſa nō placeāt. Cū aūt ꝟa eſſe credant: ⁊ q̄ ibi diligēda ſunt diligunt iā ſm̄ trinitatē interioris hominis viuit. Scḋm hoc eniꝫ viuit q̄ſq̄ꝫ qḋ diligit. Quo mō aūt diligunt q̄ neſciunt: ꝫ tamē credun tur. Iā q̄ſtio iſta tractata eſt in ſupiorib⁹ libris: ⁊ inuentū neminē diligere qḋ peni/ tus ignorat. ex his aūt q̄ nota ſūt diligi: qui diligi dicunt ignota. Nūc librū iſtū ita clau

Abac. 2 dimus: vt admoneamus q̄ iuſt⁹ ex fide vi

Gal. 5 uit: q̄ fides p dilectionē operat: ita vt virtu tes quoq̄ꝫ ipe q̄bus prudēter: fortiter: tēpe ranter: iuſteq̄ꝫ viuit: oēs ad eandē referan tur fidē. Nō eniꝫ aliter potuerūt vere eſſe virtutes. que tamē in hac vita nō valēt tan tū: vt aliquādo nō ſit hic neceſſaria qualiū/ cunq̄ꝫ remiſſio peccatoꝝ: que nō fit niſi p eū qui ſanguine ſuo vicit principē peccato/ rū. Ex hac fide ⁊ tali vita q̄cūq̄ꝫ notiōes ſūt in animo fidelis hominis: cū memoria cō/ tinent: ⁊ recordatione inſpiciunt: ⁊ volun tati placent: reddūt quandā ſui generis tri/ nitatē. Sed imago dei de qua in eius adiu torio poſt loquemur: nondū in ipſa eſt. qḋ tunc melius apparebit cū demonſtratū fue rit: vbi ſit qḋ in futuro volumine lector ex/ pectet.

Explicit liber tertiuſdecimus.

Incipiunt capitula libri quartidecimi.

i Que ſit hominis vera ſapientia.

ij De fide que licet ad eterna pducat: temporalis tamen eſt ⁊ cū ad eterni tate ventuꝫ fuerit ceſſatura.

iij Quid illḋ ſit animi: ī q̄ dei imago p/ petua ē: ⁊ eterne ſpecies trinitatis.

iiij Qḋ natura ſic etiā deformis ⁊ mi/ ſera: nec vitā nec dei imaginē poſſit amittere.

v An et paruuloꝝ mētes noſſe ſe pūt

vi Qḋ mens hominis ſine cogitatiōe ſibimet ↄſpicua eſſe nō poſſit.

vij Qḋ aliud ſit aliquid non noſſe: alid nō inde cogitare.

viij De pncipali mentis: in quo intuen/ da eſt nunc imago trinitatis.

ix An ꝟtutes q̄bus ad eternitatē tēdit deſinant. cū ad eterna pduxerint.

x De cognoſcibilibus tpalibus: quo/ rū alia cognitionē noſtrā puenīunt: alia nō precedunt.

xi An ſemp memoria pteritoꝝ reꝝ ſit: an vero etiaꝫ pſentiuꝫ.

xij Qua facultate mēs ratiōalis obtine at: vt in eo dei imago reſplēdeat.

xiij De reminiſcentia in deū: cuius ſem per capax eſt mentis natura.

xiiij Qḋ etiā praua mens: nec memoria ſui caret: nec cogitatiōe: nec amore.

xv De mutabilitate mētis humane qua fit vt ſicut miſera facta ē ex beata ita beata poſſit eſſe ex miſera.

xvi De reformatiōe mentis ad imaginē dei: ⁊ quot modis ſpiritus appellatū diuerſis aſſignet naturis.

xvij Quid ſit inter regenerationē baptiſ mi ⁊ renouationē que pficit de die i diem in agnitionem dei.

xviij Poſſe et hoīe corpe imaginē dei ac cipi: ſm̄ q̄ ꝟbū caro factū ē: cuius i mortalitati oēs ſancti ↄformabunt.

xix Qua ſui pte hō ad imaginē ⁊ ſimili tudinē dei factus ſit ad q̄ꝫ proficiēdo re/ nouat.

Aurelij auguſtini epiſcopi liber quartuſde cimus incipit.

Que ſit hominis vera ſapiētia. Ca. j.

Nunc de ſapiētia nobis ē diſſerēdū: nō de illa dei q̄ pculdubio deus ē. Nā ſa piētia dei fili⁹ ei⁹ vnigeni t⁹ dic: ſꝫ loq̄mur de hoīs ſapiētia: vera tn̄ q̄ ſm̄ deū ē: ⁊ verus ac pcipuus cul tus eius ē: q̄ vno noīe theoſebia grece ap/ pellat. Qḋ nomen nr̄i ſicut iā cōmemora/ uimus volētes ⁊ ipi vno noīe interptari: pietateꝫ dixerunt. cuꝫ pietas apud grecos euſebia vſitatius nūcupet. Theoſebia ve/ ro q̄ vno ꝟbo pſerre nō pōt: melius duo/ bus interptat: vt dicat potius dei cultus. Hāc eſſe hoīs ſapientiā: qḋ ⁊ in duodeci/

mo huius opis volumine iã poſuimus ſcri
pture ſancte auctoritate demonſtraſ: i libro
ſui dei iob: vbi legiẽ dei ſapiẽtiã dixiſſe ho/
mini. Ecce pietas ẽ ſapiẽtia. abſtinere ãt a
malis ſcia. Siue ẽt vt nõnlli ẽ greco epiſte
Iob. 28 men īterptati ſunt diſciplina eſt: q̃ vtiq; a
diſcẽdo nomen accepit: vñ ⁊ ſcia dici põt.
Ad hoc eni; q̃q; res diſciẽ vt ſciaẽ. Quã/
uis alia notione in his q̃ ꝓ pctis ſuis mala
vniuſqſq; patiẽ vt corrigaẽ: dici ſoleat diſci
plina. Vñ illð ẽ i epl'a ad hebreos. Quis
eni eſt filiꝰ: cui nõ det diſc plinã prẽ eiꝰ. Et
He. 12 illð videẽꝰ ī eadẽ. Ois eni ad p̄ns diſciplīa
Ibidē; nõ gaudij vĩ eſſe: ſ; triſticie. poſtea vo ſru
ctũ pacificũ his q ꝑ eã certarũt: reddet iuſti/
cie. Deus ġ ip̄e ſũma ſapientia. cultꝰ ãt dei
ſapientia eſt hoīs: de qua nũc loqmur. Nã
j. Cõ. 3 ſapientia huiꝰ mũdi ſtulticia eſt apud deũ.
Scðm hãc itaq; ſapientiã q̃ dei cultꝰ eſt: au
Sap. 6 ſancta ſcriptura. Multitudo ſapientiũ: ſani
tas eſt orbis terraꝝ. Sed ſi de ſapientia ſa
pientiũ diſputare eſt: qd agemus. Nunqd
nã ꝓfiteri audebimus ſapientiã: ne ſit nr̃a
de illa ipudens diſputatio. Nõne terrebi/
mur exẽplo pythagore: q cũ auſus nõ fuiſ/
ſet ſapientiã ꝓfiteri: philoſophũ poīꝰ. id ẽ
amatorem ſapientie ſe eſſe rñdit: a q̃ id no/
men exortũ ita deīceps poſteris placuit: vt
quãtalibet de rebꝰ ad ſapientiã ꝑtinentibꝰ
doctrina qſq; vl' ſibi vl' alijs videreẽ excelle
re: nõ niſi phũs vocareẽ. An iõ ſapientem
ꝓfiteri taliũ hominũ nullus audebat: q: ſi/
ne vllo pctõ putabãt eſſe ſapientem. Hoc
Pro. 9 aũt nr̃a ſcriptura nõ dicit: q̃ dicit: Argue
ſapiente; ⁊ amabit te. ꝑfecto eni iudicat
habere peccatũ: quẽ cenſet arguendũ. S;
ego nec ſic qde; ſapiente; me audeo ꝓfite/
ri. Satis eſt mihi q etiã ip̄i negare nõ poſ
ſunt: eẽ etiã philoſophi. id eſt amatoris ſa/
pientie: de ſapientia diſputare. Nõ eni hoc
illi facere deſtiterunt: qui ſe amatores ſapi
entie potius q̃ ſapientes eſſe profeſſi ſunt.
Diſputantes aute de ſapientia: diffinierũt
eam dicẽtes. Sapientia eſt rerum huma
narum diuinarũq; ſciẽtia. Vnde ego quo
q; in libro ſuperiore vtrarũq; reru; cogni
tione. id eſt diuinarum atq; humanarũ et
ſapientiam ⁊ ſcientiam dici poſſe non ta/
cui. Verum ſecũdu; hãc diſtinctionẽ qua
j Cõ. 12 dixit apoſtolus: Alij datur ſermo ſapiẽtie:
alij ſmo ſciẽtie: iſta diſinitio diuidẽda eſt:
vt rerũ diuinaꝝ ſciẽtia ꝓp̄e ſapiẽtia nũcu/
peẽ. humanaꝝ aũt ꝓp̄e ſciẽtie nomẽ obti
neat. De qua volumine tredecimo diſpu/
taui: nõ vtiq; quicqd ſciri ab homine põt ī
rebꝰ humanis vbi plurimũ ſupuacue va/
nitatis ⁊ noxie curioſitatis eſt huic ſciẽtie tri
buẽs: ſ; illud tãtũmõ quo fides ſaluberri/
ma q̃ ad verã beatitudinẽ ducit: gignitur:
nutriẽ: defẽdit: roboraẽ. Qua ſcientia non
pollent fideles plurimi: q̃uis polleãt ip̄a fi
de plurimũ. Aliud eſt eni ſcire tãtũmõ qd
homo credere debeat ꝓpter adipiſcẽdã vi
tã beatã: q̃ nõ niſi eterna: eſt. aliud aũt ſci/
re q̃madmodũ hoc ip̄m ⁊ pijs opituleẽ: et
cõtra impios defẽdat: quã ꝓprio appella/
re vocabulo ſciẽtiã videẽ aptius. De qua
pus cũ loqrer: ipam ꝑcipue fidẽ cõmẽda/
re curaui: a tẽporalibꝰ eterna breuiter di/
ſtinguẽs: atq; ibi ð tẽpalibꝰ diſſerẽs. eter
na vero in hũc librũ differẽs etiã de rebꝰ
eternis fidẽ tẽporalẽ qde; ⁊ temporaliter ī
credẽtiũ cordibus habitare. neceſſariã tñ
ꝓpter adipiſcẽda ip̄a eterna eſſe mõſtraui
ꝑ fidẽ q̃q; de tẽporalibus rebus quas pro
nobis eternus fecit: ⁊ paſſus eſt in hoīe:
quẽ tẽpaliter geſſit atq; ad eterna ꝓuexit:
ad eandem eternoꝝ adeptionẽ ꝓdeſſe diſ/
ſerui: virtuteſq; ip̄as qbus ī hac tẽpali mor
talitate: prudenter: fortiter: temꝑanter ⁊ iu
ſte viuitur: niſi ad eãdem lic; tẽporalẽ fidẽ
que tamen ad eterna ꝑducit referãẽ: veras
non eſſe virtutes.
De fide q̃ lic; ad eterna ꝑducat: tẽpalis tñ ẽ
⁊ cũ ad eternitatẽ ventũ fuerit ceſſatura.

Capitu. ij.

Qua ꝓpter qm̃ ſicut ſcriptũ ẽ. Quã 2 Cõ. 5
diu ſumus in corpore ꝑegrinamur
a domino. ꝑ fidem eni ambulamꝰ
nõ ꝑ ſpecie;. Profecto q̃diu iuſtꝰ ex fide Aba. 2
viuit: q̃uis ſcðm hominē; īteriore; viuat
lic; ꝑ eandem temꝑalem fidem ad veritatẽ
nitaẽ ⁊ tendat ad eternã: tamen in eiuſde;
fidei temꝑalis retentione: cõtemplatiõe: di/
lectione: nõdũ talis eſt trinitas: vt dei iam
ymago dicenda ſit: ne in rebus temporali
bus cõſtituta videaẽ: q̃ cõſtituenda eſt ī eter
nis. Mens quippe humana cũ fidem ſuã
videt qua credit q̃ð nõ videt: nõ aliqd ſem
piternũ videt: Nõ enim ſemper hoc erit: 2 Cõ. 5

Ayuntamiento de Madrid

qđ vtriq; nō erit: qñdo iſta pegrinatōe finita qua peregrinamur a domino: vt p fide; ambulare nec eſſe ſit. ſpecies illa ſuccedet/
i Cō. iij pq̄ uā videbim⁹ facie ad faciē: ſicut modo nō videtes. tñ quia credimus videre merebimur: atq; ad ſpecie; nos p fidē pductos eē gaudebim⁹. Neq; eni iā fides erit qua credāt que nō videt: ſ; ſpecies qua videāt q̄ credebātur. Tūc ergo ⁊ ſi vite hui⁹ mortalis trāſacte meminerim⁹: ⁊ credidiſſe n̄os aliquādo que nō videbam⁹ memoriter recoluerimus: i pteritis atq; trāſactis deputabit fides iſta: nō i pſentib⁹ rebus ſempq; manētibus. ac p hoc etiā trinitas iſta: q nūc in eiuſdē fidei pſentis ac manētis memoria: ꝯtuitu: dilectiōe ꝯſiſtit: tunc trāſacta ⁊ pterita reperiet̄ eſſe nō pmanēs. Ex quo colligit̄: vt ſi iā imago dei ē iſta trinitas: etiā ipſa nō i eis q̄ ſemp ſunt: ſ; in rebus ſit habēda tranſeuntibus.

Quid illud ſit animi i quo dei imago ppetua ē et eterne ſpeciei trinitas. Ca. iiij

Bſit aūt vt cū anime natura ſit immortalis: nec ab initio quo creata ē vnq; deinceps eſſe deſiſtat: id quo nihil melius habet nō cū eius imortalitate pduret. Quid vero melius in ei⁹ natura creatū eſt: q̄ſ; q ad ſui creatoris imaginem facta ē. Nō igit̄ i fidei retētione: ꝯteplatione: dilectione: q̄ nō erit ſemp: ſ; in eo q̄ſem per erit inueniēda eſt quā dici opoꝛteat imagine; dei. An ad huc verū ita ſe res habeat aliquāto diligētius atq; abſtruſi⁹ p ſcrutabimur. Dici eni pt nō pire iſtā trinitate: etiā cū fides ipa trāſierit: q2 ſicut nūc eā ⁊ memoria tenemus: ⁊ cogitatiōe cernimus: ⁊ volūtate diligimus: ita etiā tūc cū eā nos habuiſſe memoria tenebimus ⁊ recolem⁹ ⁊ hoc vtrūq; tertia volūtate iūgemus eadē trinitas pmanebit. Nā ſi nullū in nobis quaſi veſtigiū trāſiēs reliqrit: pfecto nec i memoria n̄ra eius aliqd habebimus q̄ recurramus eā pteritam recordātes. atq; id vtriuſq; mentiōe tertia copulāte et qđ erat ſ; in memoria nō inde cogitātibus nobis ⁊ qđ inde cogitatiōe formaf. S; q hoc dicit: nō diſcernit aliā nūc eſſe trinitatē: qñ pſentē fidē tenemus: videmus: amam⁹ in nobis. aliam tūc futurā: quādo nō ipam: ſ; eius velut imaginariū veſtigiū i memoria recōditū recordatiōe ꝯtuebimur. ⁊ duo hec. id eſt qđ erat in memoria retinētis: ⁊ qđ inde imprimit̄ in acie recordātis: tertia volūtate iūgemus. Qđ vt poſſit intelligi: ſumamus exēplū de corpalibus rebus: de qbus in libro vndecimo ſatis locuti ſumus. Nā cū ab inferiorbus ad ſupiora aſcēdētes: vel ab exteriorib⁹ ad interiora ingrediētes: pmā reppertimus trinitatē in corpore qđ videt̄: ⁊ acie videntis: q̄ cū videt inde formaf: ⁊ in volūtatis intētiōe q̄ vtrūq; ꝯiūgit. huic trinitati ſilem ꝯſtituamus: cū fides q̄ nūc ineſt nobis tāq; corp⁹ illud i loco: ita in n̄ra memoria ꝯſtituta eſt: de q̄ informaf cogitatio recordātis: ſicut ex illo corpe acies intuētis Quibus duobus vt trinitas impleat̄: annumeraf tertia volūtas: que fidē in memoria ꝯſtitutā: ⁊ quādā eius effigiē i ꝯtuitu recordatiōis impſſam ꝯnectit ⁊ ꝯiūgit. ſicut i illa corpalis trinitate viſionis formā corporis qđ videt̄: ⁊ ꝯfirmationē q̄ fit in cernētis aſpectu: ꝯiūgit intētio volūtatis. Faciam⁹ ergo corpus illud qđ cernebaf interiiſſe ꝟ lapſū: nec eius remāſiſſe aliqd in vllo loco ad qđ videndū recurrat aſpect⁹: Nūqd q2 imago rei corpalis iā trāſacte atq; pterite remanet i memoria vnde informet̄ recordātis obtut⁹: atq; id vtrūq; tertia volūtate iūgat̄ eadē trinitas eſſe dicēda eſt: q̄ fuerat quādo ſpecies in loco poſiti corpis videbatur: Nō vtiq; ſed pꝛſus alia. Nā pter qđ illa erat extrinſecus: hec intrinſec⁹: illā profecto faciebat ſpecies pſētis corpis: hāc imago pteriti. Sic ⁊ in hac re de qua nunc agimus: ⁊ pp̄ter quā putauimus adhibēdu; illud exēplū: fides q̄ nūc in animo noſtro eſt: velut illud corpus in loco dū tenet̄ aſpicitur: amaf: quādā efficit trinitatē. ſed non ipa erit: qñ fides hec in animo ſicut corp⁹ illud in loco iā nō erit. Que vero tūc erit: quādo eā recordabimur in nobis fuiſſe nō eſſe. alia pfecto erit. Hāc eni que nūc eſt facit res ipa pſēs: ⁊ in animo credētis affixa: at illā q̄ tūc erit faciet rei pterite imaginatio in recordātis memoria derelicta. Nec illa igit̄ trinitas que nūc nō eſt: imago dei erit. nec iſta imago dei eſt: que tūc nō erit. S; ea eſt inueniēda in anima hominis. id eſt rationali: ſiue intellectuali imago creatoris q̄ imoꝛtaliter imoꝛtalitati ei⁹ eſt inſita.

Ayuntamiento de Madrid

Qd natura aie etiã dformis ⁊ miser necv la nec dei imaginẽ poſſit amitter e. c.4.

Am ſicu ipa imoꝛtalitas aie ſcdm quedã modũ dicit. habet quippe ⁊ aia moꝛtẽ ſuã: cum vita beata caret: que vera aie vita dicenda ẽ. Sz imoꝛtalis ideo nũcupatur: qꝛ nũquã qualicũq3 vita etiã ſi miſerrima eſt: nũq3 deſi[nit] viuere. Ita qmuis ratio vel intellectus nũc in ea ſit ſopit⁹: nũc paruus: nũc magnus appareat: nũq3 niſi rationalis ⁊ intellectualis ẽ aia humana. ac ꝑ hoc ſi ſcdm hoc facta ẽ ad imaginẽ dei qd vti ratiõe ⁊ intellectu ad itelligẽdũ ⁊ ꝯſpiciẽdũ deũ poteſt: ꝓfecto ab initio quo eſſe cepit iſta tã magna ⁊ mira natura: ſiue ita obſoleta ſit hec imago vt pene nulla ſit: ſiue obſcura atq3 deformis: ſiue clara ⁊ pulchra ſit: ſemꝑ eſt. Deniq3 deformitatẽ dignitatis eius miſerãs diuina ſcriptura. Qq3
ps. 38. inqt in imagine dei ambulat homo: tñ vane ꝯturbat. theſaurizat ⁊ neſcit cui ꝯgregabit ea. Non itaq3 imagini dei vanitatem tribueret: niſi deformem cerneret factam.
Ubi. s Nec tãtũ valere illã deformitatẽ: vt auferet qd ymago eſt: ſatis oſtẽdit dicẽdo: qq3
Ubi. s in imagine dei ambulat homo. Quapꝑt er vtraq3 ꝑte veracit ꝓnũciari pot iſta ſententia: vt qmadmodũ dictũ eſt: qq3 in imagine dei ambulat homo: tamẽ vane ꝯturbatur. ita dicat: qq3 vane ꝯturbat homo: tamẽ in imagine dei ambulat. Quãq3 enim magna natura ſit: tñ vitiari potuit: qꝛ ſumma nõ eſt ⁊ qq3 vitiari potuit. quia ſũma nõ eſt: tamẽ qꝛ ſumme nature capax eſt ⁊ eſſe ꝑticeps põt: magna natura ẽ. Queramus igit in hac imagine dei quandã ſui generis trinitatẽ: adiuuãte ipo q nos fecit ad imaginẽ ſuã. nõ eni aliter poſſumus hec ſalu
Gen. j briter inueſtigare: ⁊ ſcdm ſapiẽtiã que ab illo eſt aliqd inuenire. Sz ea q in ſupiorib⁹ libris ⁊ maxime in decimo de anima humana vel mẽte diximus: ſi lectoris vel memoria teneãt atq3 recolãt: vel diligẽtia in eiſdẽ locis in quibus ꝯſcripta ſunt recenſeãt nõ hic deſiderabit ꝓliriore de re tãte inquiſitione ſermonẽ. Inter cetera ergo i libro decimo diximus: hominis mẽtem noſſe ſemetipſaz. Nihil.n. tã nouit mẽs qꝫ id qd ſibi p̃ſto ẽ. Nec mẽs magis qcq3 p̃ſto ẽ qꝫ ipa ſibi. et a. ia ſatis quantũ viſũ ẽ adhibuim⁹ documẽta: qbus hoc certiſſime ꝓbarem⁹.

An etiã paruulorꝫ mẽtes noſſe ſe poſſint. Capitu. v.

Quid itaq3 dicẽdũ eſt de infantis mẽte: ita adhuc paruuli: ⁊ in tam magna demerſi rerꝫ ignorãtia: vt illius mẽtis tenebras: mẽs hoĩs q aliqd nouit exhorreat. An etiã ipa ſe noſſe credẽda ẽ. ſz intenta nimis i eas res qs ꝑ corporis ſenſus: tãto maiore qñto nouiore cepit delectatiõe ſentire: nõ ignorare ſe põt: ſz cogitare ſe ñ põt. Quãta porro intentiõe i iſta q foris ſũt ſenſibilia ferat vel hinc ſolũ ꝯijci põt: qd lucis hui⁹ hauriẽde ſic auida eſt: vt ſi qſq3 min⁹ cautus aut neſciẽs qd inde poſſit accidere: nocturnũ lumẽ poſuerit vbi iacz iſãs: in ea ꝑte ad quã iacẽtis oculi poſſint retorqri: nec ceruix poſſit iflecti: ſic eius inde nõ remouet aſpect⁹: vt nõnull⁹ eo ex h etiã ſtrabões fieri nouerim⁹: eã formã tenẽtib⁹ ocul qꝫ teneris ⁊ mollib⁹ ꝯſuetudo qdãmõ iſfixit. Ita ⁊ i alios corporis ſenſus qñtũ ſinit illa etas itẽtiõe ſe q̃ſi coartãt aie paruulorꝫ: vt qcqd ꝑ carnẽ offendit aut allicit: h ſoluz abhorreãt vehemẽt aut appetãt: ſua vo iteriora nõ cogitent. nec poſſint admõeri vt h faciãt qꝛ ſidũ admonẽtis ſigna nouerũt: vbi pcipuũ locũ vba obtinẽt: q ſic alia ꝑſus neſciũt. Qd aũt aliud ſit nõ ſe noſſe. aliud nõ ſe cogitare: iã in eodẽ volumine oſtendim⁹. Sz hãc etatẽ omittam⁹: q nec iterrogari pt qd i ſe agat: ⁊ noſipi eius valde obliti ſumus. Hinc tñ certos nos eſſe ſufficerit: qꝛ cum hõ de aĩ ſui natura cogitare potuerit: atq3 inuenire qd verꝫ eſt: alibi ñ iueniet: qꝫ penes ſeipm. Inueniet aũt nõ qd neſciebat: ſz vnde nõ cogitabat. Quid eniz ſcimus ſi qd ẽ in ſua mente neſcimus: cũ oia q̃ ſcim⁹: nõ niſi in mente ſcire poſſumus.

Qd mẽs hoĩs ſine cogitatiõe ſibimet ꝯſpicua eſſe nõ poſſit. Ca. vj.

Tanta eſt tñ cogitatiõis vis: vt nec ipa mẽs quedãmõ ſe i ꝯſpectu ſuo ponat: niſi qñ ſe cogitat. ac ꝑ hoc ita nihil in ꝯſpectu mẽt eſt: niſi vnde cogitat: vt nec ipa mẽs qua cogitat qcqd cogitat: aliter poſſit eſſe in ꝯſpectu ſuo: niſi ſeipaz cogitãdo. Quõ aũt qñ ſe nõ cogitat in ꝯſpectu ſuo nõ ſit: cũ ſine ſeipa nũq3 eſſe poſſit: q̃ſi aliud ſit ipa aliud ꝯſpect⁹ ei⁹ iuenire ñ poſſit.

Ayuntamiento de Madrid

Hoc quippe de oculo corporis: nõ absurde di
citur. quippe ocul⁹ loco suo fixus ẽ in corpe.
aspect⁹ aũt eius in ea q̃ extra sunt tendit: ⁊ vsq;
in sidera extedit. Nec ẽ oculus in cõspectu
suo: qñ quidẽ nõ cõspicit seipm nisi in speculo
obiecto: vñ iã locuti sum⁹. Qð nõ fit vtiq;
qñ se mẽs in suo cõspectu sui cogitatiõe cõsti
tuit. Nunqd ḡ alia sua pte: aliã partem suam
videt: cũ se cõspicit cogitãdo. sicut alijs me/
bris nris q̃ sunt oculi: alia membra nra cõspi/
cimus: q̃ in nro põnt esse cõspectu. Quid di
ci absurdius vł sentiri põt. vñ igit̃ aufertur
mẽs nisi seipa. ⁊ vbi ponit̃ in cõspectu suo
nisi ante seipam. Nõ ḡ ibi erit vbi erat: qñ
in cõspectu suo nõ erat: q: hic posita: inde sub
lata ẽ. Sed si cõspicienda migrabit: cõspectu
ra vbi manebit. An quasi geminat vt ⁊ il/
lic sit ⁊ hic. id est ⁊ vbi cõspicere: ⁊ vbi cõspi/
ci possit. ⁊ in se sit cõspiciens ante se cõspicua:
nihil horum nobis veritas cõsulta rñdet. quo/
niã qñ isto mõ cogitam⁹: nõ nisi corporum fi
ctas imagines cogitamus: q mẽtẽ nõ esse
paucis certissimũ ẽ mẽtib⁹: a quibus põt de
hac re veritas cõsuli. Proinde restat: vt ali
qd ptinens ad eius naturam sit cõspectus eius
⁊ in eã qñ se cogitat: nõ qsi p loci spaciũ: s;
incorporea cõuersiõe reuocet̃. Cũ vero non
se cogitat: nõ sit qdẽ in cõspectu suo: nec de
illa suus formet obtutus: sed tamẽ nouerit
se tanq; ipa sit sibi memoria sui. Sicut mul
tarum disciplinarum pitus ea q̃ nouit eius: me/
moria cõtinent. nec est inde aliqd in cõspe/
ctu mentis eius: nisi vnde cogitat: cetera in
arcana qdã noticia sunt recõdita: q̃ memo/
ria nuncupat. Ideo trinitatẽ sic cõmendaba/
m⁹: vt illud vñ format̃ cogitãtis obtutus: i
memoriã poneremus. Ipam vero cõformatio
nẽ tanq; imagine q̃ inde imprimit̃: ⁊ illud q̃ vtrũ
q; cõiungit amore seu volũtatẽ. Mẽs igit̃
qñ cogitatiõe se cõspicit: intelligit se ⁊ recogno
scit. gignit ḡ intellectũ hũc: ⁊ cognitionẽ suã.
Res quippe incorporea intellecta cõspicit: ⁊ in
telligẽdo cognoscit. Nec ita sane gignit istã
noticiã suã mẽs: qñ cogitãdo intellectã se cõ
spicit: tanq; sibi añ incognita fuerit. S; ita
sibi nota erat. quẽadmodũ note sunt res q̃
memoria cõtinent̃: etiã si nõ cogitent̃. quo/
niã dicim⁹ hoiem nosse lras: etia cũ de alijs
rebus nõ de lris cogitat. Hec aũt duo gi/
gnẽs ⁊ genitũ dilectiõe tertia copulant̃ que
nihil ẽ aliud q̃ volũtas fruẽdo aliqd appe
tẽs vł tenẽs. Ideo: etiã illis trib⁹ noibus i
sinuandã mẽtis putauimus trinitatẽ: me
moria: itelligẽtia: volũtate. S; qm mentem
semp sui meminisse: semp q; seipam intelli
gere: ⁊ amare: q̃uis nõ semp se cogitare di/
scretã ab eis q̃ nõ sunt qð ipa est: circa eius
dẽ libri decimi finẽ dixim⁹. Querẽdũ est q̃
nã mõ ad cogitationẽ ptineat itellect⁹: noti
cia vero cuiusq; rei q̃ inest mẽti etiã qñ nõ de
ipa cogitat̃: ad solã dicat̃ memoriã ptine/
re. Si eniz hoc ita est: nõ habebat hec tria: vt
⁊ sui meminisset: ⁊ se itelligeret: ⁊ amaret.
Sed meminerat tantũ sui: ⁊ postea cũ cogi
tare se cepit: tunc se intellexit atque dilexit.

Qð aliud sit aliquid nõ nosse aliud nõ ide
cogitare. Ca. vij.

Q Vapropt̃ diligẽtius illð cõsiderem⁹
exemplũ qð adhibuim⁹: vt ostẽdere
tur aliud esse rẽ quãq; nõ nosse: aliud
nõ cogitare: fieriq; posse vt nouerit hõ ali/
qd qð nõ cogitat: qñ aliũde nõ inde cogitat.
Duarum ḡ vł plurium disciplinarum pitus quan
do vnã cogitat: aliã vł alias etiã si nõ cogitat
nouit tñ. S; nunqd recte possum⁹ dicere:
iste music⁹ nouit qdẽ musicã: sed nũc eam
nõ itelligit: q: eã nõ cogitat. itelligit aũt nũc
geometriã. hanc eni nũc cogitat: absurda ẽ
quãtũ appet ista sñia. Quid etiã illa si dica
m⁹: iste musicus nouit qdẽ musicam: s; nũc
eã nõ amat qñ eam nõ cogitat. amat aũt geo
metriã: qm nũc ipam cogitat. nõne sĩr ab/
surda ẽ. Rectissime vero dicimus. Iste quẽ
pspicis de geometria disputãtẽ: etiã pfect⁹
est musicus: nã ⁊ meminit disciplinẽ eius:
⁊ intelligit eam ⁊ diligit. sed q̃uis eã noue
rit ⁊ amet: nõ illã n̄ cogitat: quoniã geome
triã de qua disputat cogitat. Hic admone/
mur esse nobis in abdito mẽtis quarundã
rerum quasdã noticias: ⁊ tunc quodã mõ p/
cedere in mediũ: atq; in cõspectu mentis ve
lut apertius cõstitui quãdo cogitant̃. Tũc eni
seipa mens: ⁊ meminisse: ⁊ intelligere: et
amare inuenit: etiã vnde nõ cogitabat: qñ
aliud cogitabat. Sed vnde diu non cogita
uerimus: ⁊ vnde cogitare nisi cõmoniti nõ
valemus: id nos nescio q̃ eodẽ q; miro mõ
si põt dici: scire nescimus. Denique recte ab
eo qui cõmemorat: ei cui cõmemorat dicit̃.

Ayuntamiento de Madrid

Scis hoc: ſ; ſcire te neſcis. Cõmemorãdo ꝛ inueniens te ſciētē quod te neſcire putaueras. Ad agunt ꝛ līe q̄ de his rebus ↄſcripte ſunt: quas res duce ratiōe veras eſſe inuenit lectoꝛ nō quas veras eſſe credit ei q̄ ſcripſit: ſicut legit̄ hiſtoꝛia: ſed quas veras eſſe etiā ipſe inuenit: ſiue apud ſe: ſiue in ipa mētis luce veritate. Qui vero nec admonitus valet iſta contueri: magna cecitate coꝛdis tenebꝛis ignorātie dimerſus eſt altius: ꝛ mirabilioꝛe diuina ope indiget: vt poſſit ad verā ſapientiā peruenire. Propter hoc itaq; volui de cogitatiōe adhibere qualecunq; documentū: quo poſſ; oſtendi quō ex his q̄ memoꝛia ꝑtinent recoꝛdātis acies infoꝛmet̄: ꝛ tale aliqd gignat vbi hō cogitat: quale in illo erat vbi an̄ cogitationē meminerat: q2 facilius dinoſcit̄ qđ tpe accedit: ꝛ vbi parens ꝓle; ſpacio tp̄is anĉedit. Illā ſi nos referamus ad interioꝛē mentis memoꝛiā qua ſui meminit: ꝛ interioꝛē intelligentiā q̄ ſe intelligit: ꝛ īterioꝛē volūtatē q̄ ſe diligit vbi hec tria ſil' ſunt: ꝛ ſimul ſemꝑ fuerunt ex q̄ eſſe ceperūt: ſiue cogitarent̄: ſiue nō cogitarent̄: videbit̄ qđ ē imago illi⁹ trinitatis: ꝛ ad ſolā memoꝛiā ꝑtinere. S; q2 ibi verbū eſſe ſine cogitatiōe nō pōt. Cogitam⁹ eni ōē qđ dicimus etiā illo interioꝛe v̄bo qđ ad nulli⁹ gētis ꝑtinet linguā. in trib⁹ potius illis imago iſta cognoſcit̄: memoꝛia ſc; intelligētia: volūtate. Hāc autē nūc dico intelligētiā qua intelligimus cogitātes id ē qñ eis reptis q̄ memorie ꝓſto fuerāt: ſed non cogitabant̄: cogitatio nr̄a foꝛmat̄: ꝛ eā voluntate; ſiue amoꝛē: vel dilectione; q̄ iſtā ꝓlem parentēq; ↄiūgit quodāmō vtriq; cōmunis eſt. Hinc factu; ē: vt etiā ꝑ exterioꝛa ſenſibilia q̄ per oculos carnis vident̄: legentium ducere tarditate;: in. xi. ſ. libꝛo atq; inde cu; eis ingrederer ad hōis interioꝛis ea; potentiā qua ratiocinat̄ de temporalibus rebus: differens illā ꝑncipaliter dominante; qua cōtemplat̄ eternas: atq; id duobus voluminibus egi duodecimo vtrūq; diſcernēs: quoꝝ vnū eſt ſuperius: alterū inferius q̄ ſuperioꝛi eſſe ſubditu; debet. Terciodecimo aūt de munere inferioꝛis quo humanaꝝ reꝝ ſcientia ſalubꝛis ꝑtinet: vt in hac tēpoꝛali vita id agamus quo ↄſequamur eterna;: quanta potui veritate ac bꝛeuitate diſſerui: qñ quide; rem tam multiplice; atq; copioſam multoꝝ atq; magnoꝝ diſputationibus multis magniſq; celebꝛata;: vno ſtrictam volumine incluſi: oſtendens etiā in ipa trinitate ſed nondum que dei ſit imago dicenda.

De principali mētis in quo intuenda ē ſumma imago trinitatis. Capi. viij.

Nunc vero ad ea; iam peruenimus diſputatione;: vbi ꝑncipale mentis humane quo nouit deū vel pōt noſſe cōſiderandū ſuſcepim⁹: vt eo reperiamus imagine; ei. Quāuis eni; mens humana nō ſit eius nature cui⁹ eſt deus imago tñ nature ei⁹ q̄ natura melioꝛ nulla eſt ibi q̄rēda. ꝛ inueniēda ē in nobis quo etiā natura noſtra nihil habet melius: ſ; prius mens in ſeipſa ↄſiderāda eſt anteq; ſit particeps dei: ꝛ in ea reperienda eſt imago eius. Diximus eni; ea; ꝛ ſi amiſſa dei participatione obſoletā atq; defoꝛmē: dei tñ imaginē pmāere. Eo q̄ppe ipſo imago ei⁹ ē: quo ei⁹ capax eſt: eiuſq; ꝑticeps ee pōt: qđ ta; magnū bonū niſi ꝑ h̄ q̄ imago ei⁹ eſt intelligi nō pōt. Ecce ḡ mēs meminit ſui: intelligit ſe: diligit ſe: h̄ ſi cernimus: cernimus trinitate;: nōdū q̄de; deū ſ; ia; imagine; dei. Non foꝛinſecus accepit memoꝛia qđ teneret: nec foꝛis inuenit qđ aſpiceret intellect⁹: ſicut coꝛpoꝛis oculis. Nec iſta duo velut foꝛmā coꝛpoꝛis: ꝛ eā que inde facta eſt in acie ↄtuentis volūtas foꝛis iūxit. Nec imagine; rei q̄ foꝛis viſa eſt q̄dāmō raptā ꝛ in memoꝛiā recōditā cogitatio cū ad eā ↄuerteret inuenit: ꝛ inde foꝛmat⁹ eſt recoꝛdātis obtutus: iūgente vtrūq; tertia volūtate: ſicut i eis oſtēdebamus trinitatib⁹ fieri: q̄ in reb⁹ coꝛpalib⁹ reppericbant̄ vl' ex coꝛpibus ꝑ ſenſu; coꝛpis introꝛſus quodāmō trahebant̄. De q̄bus oībus i libꝛo. xi. diſſeruimus. Nec ſicut fiebat vel apparebat qñ de illa ſcientia diſſerebam⁹: iā in hoīs interioꝛis opibus ↄſtituta: q̄ diſtinguēda fuit a ſapiētia. Vñ q̄ ſciunt̄ velut aductitia ſunt in aīo: ſiue cognitiōe hiſtoꝛica illata: vt ſunt fcā ꝛ dicta: q̄ tpe peragunt̄ ꝛ tranſeunt. vel in natura reꝝ ſuis locis ꝛ regionibus cōſtituta ſunt ſiue in ipſo hoīe que ñ erant oꝛiunt̄: aut aliis docentibus: aut cogitationibus ꝓpꝛiis. ſicut fides: quā plurimū in libꝛo. xiij. cōmendauimus. hec v̄tute q̄bus ſi vere ſunt in hac mōtalitate iō bñ viuit̄: vt beate in illa q̄ diuinitus ꝓmitit̄ imoꝛtalitate viuat̄. Hec itaq; būoi habēt in tpe oꝛdinē ſuū: i quo nobis trinitas memoꝛie viſiōis ꝛ amoꝛis facili⁹ apparebat.

Ayuntamiento de Madrid

Nam quedã eorũ pueniũt cognitionẽ diſcẽ/
tiũ. Sũt eni cognoſcibilia: ⁊ anteq̃ cognoſcãt ſuiq̃ cognitione indiſcẽtib⁹ gignũt. Sũt aũt vel in locis ſuis: vel q̃ tpe pterierũt: q̃uis q̃ pterierũt nõ ipa ſint: ſꝫ eoꝝ q̃dã ſigna pteritoꝝ: quib⁹ viſis vel auditis cognoſcãt fuiſſe atq̃ trãſiſſe. Que ſigna vel in locis ſita ſũt: ſicut monumẽta mortuorũ: et q̃cũq̃ ſimilia. vel i litteris fidedignis: ſicut eſt omis grauis et approbãde auctoritatis hiſtoria. vel in animis eoꝝ q ea iam nouerũt: eiſq̃ ppe iã nota et aliis vtiq̃ ſunt noſcibilia q̃ꝝ ſciẽtiã puenerũt: et q ea noſſe illis qbus nota ſunt docẽtibus poſſunt. Que oĩa ei qũ diſcunt quãdã faciũt trinitatẽ ſpecie ſua q̃ noſcibilia ſũt: etiã anteq̃ noſcerent. eiq̃ adiũcta cognitiõe diſcẽtis que tũc eſſe incipit qñ diſcit: ac tertia volũtate que vtrũq̃ ↄiũgit. Et cũ cognita fuerit: alia trinitas dũ recolũt fit iã interius in ipo animo ex his imaginibus q̃ cũ diſcerent ſunt impſſe in memoria et informatione cogitationis ad ea ↄuerſo recordãtis aſpectu: et ex volũtate que tertia duo iſta ↄiũgit. Ea vero q̃ oriũt in animo vbi nõ fuerũt: ſicut fides. et cetera huiõi. et ſi aduẽticia videt cũ doctrina inſerũt: nõ tñ foris poſita vel foris peracta ſunt ſicut illa q̃ creduntur: ſꝫ intus omino in ipſo animo eſſe ceperũt. Fides eni nõ eſt qđ credit ſed qua credit. et illud credit: illa ↄſpicit. Tamẽ quia eſſe cepit in animo q iã erat anim⁹ anteq̃ iſta eſſe cepiſſꝫ: aduẽticiũ q̃ddã videt: ⁊ i pteritis habebitur: qñ ſuccedẽte ſpecie iam eſſe deſtiterit: aliãq̃ nunc trinitatẽ facit p ſuam pñcũtiã: retenta: ↄſpecta: dilecta. aliã tunc faciet p quoddã ſui veſtigiũ qđ in memoria pteriens dereliqrit: ſicut iam ſupradictũ eſt.

An virtutes qbus ad eternitatem tendit deſinãt cũ ad eterna pduxerit. Ca.ix.

Utrum aũt tunc etiã virtutes qbus in hac mortalitate bene viuitur: q2 et ipe incipiũt eſſe in animo: q cũ ſine illis prius eſſet tñ animus erat: deſinãt eſſe cum ad eterna pduxerint: nõnulla q̃ſtio eſt. Quib⁹dam eni viſum eſt deſituras: et de tribus quidem prudẽtia: fortitudine: tẽperantia: cũ hoc dicitur: nõ nihil dici videtur. Juſticia vero imortalis eſt: ⁊ magis tunc pficiet in nobis: q̃ eſſe ceſſabit. De oĩbus tñ q̃tuor magnus auctor eloq̃tie tullius: in hortenſio dialogo diſputans. Si nobis inquit cum ex hac vita migrauerimus in beatoꝝ inſulis immortale euum: vt fabule ferunt: degere liceret: quid opus eſſet eloquẽtia: cum iudicia nulla fierẽt: aut ipſis etiã virtutibus. nec eni fortitudinis egeremus nllo ppoſito aut labore: aut periculo nec iuſticia: cum eſſet nihil quod appeteretur alicui. nec tẽpantia q̃ regeret eas que nlle eſſent libidines. nec pdẽtia qdem egeremus nullo delecto ppoſito bonorum ⁊ malorum. Una igitur eſſemus beati cognitiõe nature et ſcientia: qua ſola etiã deoꝝ e vita laudãda. Ex quo itelligi põt cetera neceſſitatis eſſe: vnũ hoc volũtatis. Jta ille tãtus orator cum philoſophiã pdicaret: recolẽs ea q̃ a philoſophis acceperat: ⁊ pclare ac ſuauiter explicãs in hac tãtũ vita quã videm⁹ erũnis ⁊ erroribus plenã omes q̃ttuor neceſſarias dixit eſſe virtutes: nullã vero eaꝝ cũ ex hac vita emigrauerim⁹ ſi liceat ibi viuere vbi viuitur beate. Sed bonos animos ſola beatos eſſe cognitione ⁊ ſciẽtia. Hoc eſt ↄtẽplatiõe: qua nihil e melius ⁊ amabilius: ea ẽ nata q̃ creauit omnes ceteras iſtituitq̃ naturas. Cui regẽti e ſubdũ ſi iuſticie eſt: immortalis ẽ omnino iuſticia. nec i illa eſſe beatitud̃ne deſinet: ſed talis ⁊ tãta erit vt pfectior ⁊ maior eſſe nõ poſſit. Fortaſſis ⁊ alie tres virtutes: prudẽtia ſi nullo iã piculo erroris: fortitudo ſine moleſtia tolerãdoꝝ maloꝝ: temperantia ſine repugnatiõe libidinũ: erũt in illa felicitate: vt prudẽtie ſit nullũ bonũ deo pponere vel equare fortitudinis: ei firmiſſime coherere. tẽpantie nullo defectu noxio delectari. Nunc aũt qđ agit iuſticia in ſubueniẽdo miſeris: qđ prudẽtia in precauẽdis iſidiis: qđ fortitudo in perferẽdis moleſtiis: qđ temperantia in coercẽdis delectationibus prauis: non ibi erit: vbi nihil omino mali erit: ac per hoc iſta virtutũ opera q̃ huic mortali vite ſunt neceſſaria: ſicut fides ad quã referẽda ſunt: in pteritis habebũt. Et aliam nunc faciũt trinitatẽ: cũ ea pſentia tenemus: aſpicimus: amamus. aliam tunc factura ſunt: cũ ea nõ eſſe: ſꝫ fuiſſe per q̃dam eoꝝ veſtigia q̃ ptereundo in memoria derelinquẽt reperiem⁹: quia et tunc trinitas erit cum illud qualecũq̃ veſtigium et memoriter retinebit: et agnoſcet veraciter: et hoc vtrumq̃ tertia voluntate iungetur.

De cognoſcibilib⁹ tpalib⁹: q̃ꝝ alia cognitionẽ nrãꝫ pueniũt: alia nõ pcedũt. Ca.x.

Ayuntamiento de Madrid

IN omniū iſtaꝝ q̃s cõmemorauimus
a tpaliū reꝝ ſcia: qdā cognoſcibilia ⁊ co
gnitionē īterpoſitiōe tpis ātecedūt: ſic
ſūt ea ſenſibilia: q̄ iā erāt ī rebus anq̄ꝫ cogno
ſcerent: vel ea oīa q̄ ꝑ hiſtoriā cognoſcuntur.
Quedā vo ſil' eē īcipiūt: velut ſi aliqd viſi/
bile qd̄ oīno nō erat: ante nr̄os oculos oriat̄:
cognitionē noſtrā vtiq; nō pcedit. aut ſi aliqd
ſonet vbi adeſt auditor: ſimul ꝓfecto incipiūt
eē ſimulq̄ꝫ deſinunt: ⁊ ſonus ⁊ eius audit⁹.
Verūtñ ſiue tpe pcedentia: ſiue ſimul eē in
cipiētia cognoſcibilia cognitionē gignūt: nō
cognitiōe gignunt. Cognitiōe vero facta: cū
ea que cognoſcimus poſita in memoria recor
datiōe reuiſūt: quis nō videat priorem eē
tpe in memoria retentionē quā in recordatio
ne viſionē: ⁊ huius vtriuſq; tertia volūtate
iunctionem. Porro autē in mente nō ſic ē.
Neq̄ꝫ enīꝫ aduentitia ſibi ipſa eſt quaſi ad ſe/
ipſam que iam erat venerit aliūde: eadē ipſa
q̄ nō erat: aut nō aliunde eadē ipa q̄ nō erat:
aut nō aliunde venerit: ſed in ſeipa q̄ iā erat
nata ſit ea ipſa que nō erat. ſicut in ipſo homi/
ne que nō erāt oriunt̄: aut alijs docētib⁹: aut
cogitationib⁹ ꝓprijs: ſicut fides: ſicut virtu
tes: ſicut in mente q̄ iam erat oritur fides que
non erat. Aut poſt cognitionē ſui recordan
do ſeipſam velut in memoria ſua conſtitutam
videt: ſi q̄ nō ibi fuerit anteq̄ꝫ ſeipſam cogno/
ſceret: cū ꝓfecto ex quo eē cepit nunq̄ꝫ ſui
meminiſſe: nunq̄ꝫ ſe intelligere: nūq̄ ſe ama
re deſtiterit. ſicut iam oſtēdimus: ac ꝑ hoc qñ
ad ſeipſam cognitionē cōuertit: fit trinitas.
in qua iam ⁊ verbū poſſit intelligi. Forma/
tur quippe ex ipſa cognitio voluntate vtrunq̄ꝫ
iungente. Ibi ergo magis agnoſcēda ē ima
go quā querimus.

An ſemꝑ memoria preteritaꝝ reꝝ ſit: an etiā
pñtium. Capi. xi.

ED dicet aliqs. Non eſt iſta memoria
c qua mens ſui meminiſſe perhibet: que
ſibi ſemꝑ eſt pñs. Memoria enī ꝑ
teritoꝝ eſt nō pñtium. Nam quidā cū de
virtutibus agerēt in qbus eſt etiā tullius: in
tria iſta prudentiā diuiſerūt: memoriā: intel/
ligentiā: ꝓuidentiā. Memoriā ſcꝫ preteritis: in
telligentiā pñtib⁹: ꝓuidentiā rebus tribuen
tes futuris: quā nō habent certā niſi preſcij
futuroꝝ: que non eſt munus hoīm niſi detur
deſuꝑ: vt ꝓphetis. Vñ ſcriptura ſapiētie de
hoīb⁹ aiens. Cogitatiōes inqt mortaliū timi kap. 9
de ⁊ incerte ꝓuidētie nr̄e. Memoria vo de ꝑ
teritis: ⁊ intelligētia de pñtib⁹ certa ē: ſꝫ pñ/
tib⁹ vtiq̄ꝫ corꝑalib⁹ reb⁹. Nā corꝑales cor/
poraliū pñtes ſunt aſpectibus oculoꝝ. Sꝫ
q̄ dicit memoriā nō eē pñtiū: attēdat que/
admodū dictū ſit in ipſis ſecularibus lr̄is: vbi
maioris fuit cure vboꝝ integritas q̄ꝫ vitas re
rū. Nec talia paſſus vlyxes: oblituſue ſui eſt
ithac⁹: diſcrimine tāto. Virgili⁹ enī cū ſui ñ
oblitū diceret vlyxē: qd aliud intelligi voluit:
niſi q̄ meminerit ſui. Cū g̃ ſibi pñs eēt nullo
mō ſui meminiſſet niſi ad res pñtes memo
ria ptineret. Quapropter ſic ī rebus preteritis
ea memoria dr̄: q̄ fit vt valeat recoli ⁊ recor/
dari. ſic in re pñti q̄ ſibi ē mens: memoria
ſui abſurditate dicēda ē q̄ ſibi pñto ē vt ſua co
gitatiōe poſſit intelligi ⁊ vtrūq̄ꝫ ſui amor' ꝯiūgi

Qua facultate mens rõnalis obtineat vt in ea
dei imago īreſplendeat. Ca. xij.

EC igit trinitas mētis nō ꝓpterea dei
b ē imago: q2 ſui meminit mens ⁊ intelli/
git ac diligit ſe: ſꝫ q2 pōt etiā meminiſſe
⁊ intelligere ⁊ amare a quo facta ē. Qđ cū facit
ſapiēs ipſa fit. Si aūt nō facit: etiā cū ſui me/
minit: ſeſeq̄ꝫ intelligit ac diligit ſtulta ē. Me/
minerit itaq̄ꝫ dei ſui ad cui⁹ imaginē facta ē:
eūq̄ꝫ intelligat atq̄ꝫ diligat. Qđ vt breui⁹ dicā
colat deū nō factū: cuius ab eo capax ē facta: ⁊
cui⁹ particeps eē pōt. Propter qđ ſcriptū ē.
Ecce dei cultus ē ſapientia: ⁊ nō ſua luce: ſed
ſūme illius lucis ꝑticipatiōe ſapiēs erit: atq̄ꝫ
vbi eterna ibi beata regnabit. Sic enī dr̄ iſta
hoīs ſapiētia: vt etiā dei ſit. Tūc enī vera ē. nā
ſi humana ē: vana eſt. Veꝝ nō ita dei q̄ ſapiēs
eſt deus. Neq̄ꝫ enī ꝑticipatiōe ſui ſapiēs ē: ſi
cut mens ꝑticipatione dei. Sꝫ quēadmoduꝫ
dr̄ iuſticia dei: nō ſolū q̄ ipſe iuſtus eſt: ſꝫ quaꝫ
dat homini cuꝫ iuſtificat impiū. Quā cōmen
dans aplus: ait de quibuſdam. Ignorantes ro. 10
enim dei iuſticiā: ⁊ ſuam iuſticiaꝫ volētes cō
ſtituere: iuſticie dei non ſunt ſubiecti. Sic enī
dici pōt etiā de quibuſdā. Ignorātes dei ſa/
pientiam: ⁊ ſuam volētes conſtituere: ſapiētie
dei nō ſunt ſubiecti. Eſt igitur natura non fa
cta: que fecit omnes ceteras magnas paruaſ
q̄ꝫ naturas eis quas fecit ſine dubitatiōe pre
ſtantior: ac per hoc hac etiam de qua loquimur
rationali ⁊ intellectuali: que hominis mens
eſt ad eius qui eaꝫ fecit imaginem facta. Illa

Ayuntamiento de Madrid

Act. 17 aſt ceteris natura ꝑſtātioꝛ deus eſt. Et qdē
nō lōge poſitus ab vnoquoq; nr̃ȝ: ſicut apl's
dicit adiūgēs. In illo eni viuimus ⁊ moue-
mur ⁊ ſumus. Q̄ ſi ſꝫ corpus diceret: etiā
de illo corpoꝛe cōmodo poſſet itelligi. Nā ⁊ in
illo ſꝫ corpus viuimus: mouemur: ⁊ ſum⁹.
Vñ ſm mentē q̄ facta eſt ad eius imaginē dȝ
hoc accipi ex collentē ⁊ quodā eodēq; nō viſi
bili: ſꝫ itelligibili mō. Nā qd nō eſt in ipo de
Ro. ij. quo diuine ſcriptū ē. Qm ex ipo ⁊ ꝑ ipm ⁊ i
ipo ſunt oīa. Proinde ſi in ipo ſunt oīa: in
quo tandē pñt viuere q̄ viuūt: ⁊ moueri que
mouent: niſi in quo ſunt. Nō tñ oēs cum illo
pſ. 72. ſunt eo mō quo ei dictū eſt. Ego ſemꝑ tecū.
Nec ipe cū oibus eo mō quo dicimus. Dñs
vobiſcū. Magna itaq; hoīs miſia ē cū illo ñ
eſſe: ſine quo nō pōt eſſe. In quo eniȝ eſt ꝓ-
culdubio ſine illo nō eſt. Et tñ ſi eius nō me-
minit: eūq; nō intelligit: nec diligit: cū illo nō
eſt. Qd autē quiſq; penitus obliuiſcit nec cō
moueri eius vtiq; poteſt.

De reminiſcentia in deum cuius ſemꝑ eſt ca
pax mētis natura. Capi. xiij.

E viſibilib⁹ reb⁹ ad hāc rē ſumamus
D exemplū. Dicat tibi qſpiam quē nō re
cognoſcis. Noſti me: ⁊ vt cōmoneat:
dicit vbi: qñ: quō tibi innotuerit: oibuſq; adhi
bitis ſignis qbus in memoriā reuocerís. ſi
nō recognoſcis: ita iā oblitus es: vt oīs illa
notitia penitus deleta ſit aīo. nihilq; aliud re
ſtat: niſi vt credas ei q tibi hoc dicit: ꝙ aliqñ
eū noueras aut ne hoc qdē ſi fidedignus tibi
eſſe q loqt̄ nō vr. Si aūt reminiſceris. ꝓfecto
redis in memoriā tuā: ⁊ in ea inuenis qd nō
fuerat penitus obliuiōe deletū. Redeamus
ad illud ꝓpter qd adhibuimus humane con-
Pſ̄. 9. uerſatiōis exēplū. Inter cetera pſalmus no-
Pſ̄. 21 nus. Conuertant inqt pctōres in īfernū: oēs
gētes q̄ obliuiſcunt deū. Porro aūt viceſi-
mus ⁊ primus. Cōmemorabunt̄ ingt ⁊ ꝯuer
tent̄ ad dñm vniuerſi fines terre. Nō igt̄ ſic
erāt oblite iſte gentes deū: vt eius nec cōme-
moꝛate recordarent̄. Obliuiſcēdo aūt deum
tanꝗ̄ obliuiſcēdo vitā ſuā: ꝯuerſe fuerant in
moꝛtē: h̄ eſt in infernū. Cōmemoꝛate Xo cō
uertunt̄ ad dñm tanꝗ̄ reminiſcētes remini-
ſcēdo vitā cuius eas habebat obliuio. id ē cu
ius oblite fuerāt. Item legit in non geſimo
tertio. Intelligite nūc q inſipientes eſtis i po
Pſ̄. 9 pulo: ⁊ ſtulti aliqñ ſapite. Qui plantauit aurē

nō audiet: ⁊ cetera. Eis eniȝ dictū eſt: q deuȝ
nō intelligendo de illo vana dixerunt.

Qd etiā praua mens nec memoria ſui careat
nec cognitiōe nec amoꝛe. Capi. xiiij.

E dilectiōe aūt dei plura reperiūt̄ i di
D uinis eloquijs teſtimonia. Ibi eniȝ ⁊ il
la duo ꝯſequēter intelligunt̄: qꝛ nemo
diligit cuius nō meminit: ⁊ qd penitus ne-
ſcit. Vñ illud eſt notiſſimū ꝑcipuūq; ꝓceptū.
Diliges dñm deū tuū. Sic itaq; ꝯdita ē mēs Deu. 6
humana: vt nunꝗ̄ ſui nō meminerit: nunꝗ̄
ſe nō intelligat: nunꝗ̄ ſe nō diligat. Sed qm
q odit aliqd nocere illi ſtudet: nō immerito ⁊
mens hoīs qñ ſibi nocet odiſſe ſe dicit̄. Ne-
ſciēs eniȝ ſibi vult male dū nō putat ſibi ob-
eſſe qd vult. Sȝ tñ male ſibi vult: qñ id vult
qd obſit ſibi. Vñ illud ſcriptū eſt. Qui dili- Pſ̄. 10
git iniqtatē: odit aīaȝ ſuā. Qui ergo ſe dilige
re nouit: deū diligit. Qui vero nō diligit deū
etiā ſi ſe diligit: qd ei naturaliter īditū ē: tñ nō
incōuenienter odiſſe ſe dicit: cū id agit qd ſibi
aduerſat̄: ⁊ ſeipm tanꝗ̄ ſuus inimicus inſeq
tur: q ꝓfecto eſt erroꝛ hoꝛrendus: vt cū ſibi
hoīes ꝓdeſſe velint multi nō faciāt niſi quod
eis ꝑnicioſiſſimū eſt. Similē moꝛbū mutoꝝ
aīalū cū poeta deſcriberet. Dij ingt melioꝛa
pijs erroꝛēq; hoſtibus illū. Diſciſſos nudis
laniabāt dentibus artus. Cum moꝛbus ille
coꝛpis fuerit: cur dixit erroꝛē: niſi qꝛ omne
aīal cū ſibi natura ꝯciliatū ſit: vt ſe cuſtodiat
quātū pōt: talis ille erat moꝛbus: vt ea quoꝝ
ſalutē appetebāt ſua mēbꝛa laniarēt. Cū aūt
deū diligit mens: ⁊ ſicut dictū eſt ꝯſequenter
meminit: eumq; intelligit: recte illi de ꝓximo
ſuo ꝑcipitur: vt eū ſicut ſe diligat. Iam enim
ſe nō diligit ꝑuerſe: ſed recte cū deū diligit cu
ius participatiōe imago illa nō ſolū eſt: verū
etiā ex vetuſtate renouat̄: ⁊ ex defoꝛmitate re
foꝛmat̄: ex infelicitate beatificat. Quāuis ſe
ita diligat: vt ſi alterutrū ꝓponat: malit oīa q̄
infra ſe diligit ꝑdere: ꝙ̄ perire: tū ſuperioꝛē
deſerendo ad quē ſolū poſſit cuſtodire foꝛtitu
dinē ſuam: eoq; frui lumine ſuo: cui canit̄ in pſ̄. 58.
pſalmo. Foꝛtitudinē meā ad te cuſtodiā. Et ibidē. 33
in alio. Accedite ad eū: ⁊ illuminamini ſic in
firma ⁊ tenebꝛoſa facta eſt: vt a ſe quoq; ipſa
in ea q̄ nō ſunt qd ipa: ⁊ qbus ſupioꝛ eſt ipſa:
infelicius laberet̄ ꝑ amoꝛes quos nō valet vi
cere: ⁊ erroꝛes a qbus non videt qua redire.
Vnde iā deo miſerante penit⁹ clamat i pſal-

Ayuntamiento de Madrid

Ibi.37 mis: Deſeruit me fortitudo mea: et lumen oculorum meorum nō eſt mecū. Nō ſane in his tātis īfirmitatū ⁊ errorū malis: amittere po tuit naturalē memoriā: intellectū ⁊ amorē ſui. ꝓpter qḋ merito dici potuit: qḋ ſupra
Ibi.38 cōmemoraui. Quāq̄ in imagine dei am bulat homo: tñ vane ꝯturbat. Theſaurizat et neſcit cui ꝯgregabit ea. Cur eni theſauri zat: niſi q2 fortitudo eius deſeruit eū. p q̄ deū habēs rei nulli⁹ indigeret. Et cur ne ſcit cui ꝯgregabit ea: niſi q2 lumē oculorū eius nō eſt cū eo: ⁊ ideo nō videt qḋ veri
Luc.12 mus ait: Stulte hac nocte animā tuam repe tēt abs te: hec q̄ pparaſti cuius erūt. Verū tamē q2 etiā talis in imagine ambulat ho mo: ⁊ habet memoriā et intellectū: ⁊ amo rē ſui. Meminis meos: ſi ei manifeſtaret q2 vtrūq̄ habere nō poſſet et vnū e duob⁹ pmittere ſ eligere: alterū pditurus: aut the ſauros quos ꝯgregauit: aut mētem: qs vſ q̄ adeo nō habz mētem: vt theſauros mal let habere q̄ mentē. Theſauri eni mentē poſſūt plerūq̄ ſubuertere: et mēs q̄ nō the ſauris ſubuertit: ſine vllis theſauris facili⁹ et expeditius pōt viuere. Quis vo vllos theſauros: niſi p mentē poterit poſſidere. Si eni puer infans q̄uis ditiſſim⁹ natus cū ſit dñs omniū q̄ iure ſunt eius: nihil poſ ſidet mēte ſopita: quo tādem mō qſq̄ q̄q̄ mēte poſſidebit amiſſa. Sz de theſauris qd loquor: q2 eis qlibz hominū ſi talis op tio ꝓponat: mauult carere q̄ mēte: cū cos nemo ꝓponat: nemo ꝯparet luminib⁹ cor pis: qbus nō vt aurū rarus qſq̄ homo: ſz omis homo poſſidet celū. p lumina eni cor pis qſq̄ poſſidet q̄qd libēter videt. Quis ergo ſi tenere vtrūq̄ nō poſſit: et alterutrū cogat amittere: non theſauros: q̄ oculos malit. et tamē ſi ab eo ſimili ꝯditōe q̄ratur vtrū oculos malit amittere: an mētem: qs mēte nō videat eum oculos malle q̄ men tem. Mēs q̄ppe ſine oculis carnis huma na eſt. Oculi aūt carnis ſine mēte belui ni ſunt. Quis porro nō hominē ſe malit eſſe etiā carne cecū: q̄ beluā videntem. Hec di xi: vt etiā tardiores: quāuis breuiter com mouerent̄ ante: in quorū oculos vel aures he littere puenerint: quātū mēs diligit ſeip ſam etiā infirma et errās: male diligendo atq̄ ſectādo que ſunt infra ipſā. Diligere

porro ſeipſam nō poſſet: ſi ſe omino neſci ret. id eſt ſi ſui nō meminiſſet: nec ſe intelli geret: q2 in ſe imagine dei tam potēs ē: vt ei cuius imago ē valeat inherere. Sic eni ordinata eſt naturarū ordine: nō locorum vt ſupra illā nō ſit niſi ille. Deniq̄ cum illi penit⁹ adheſerit: vnus erit ſpirit⁹. Cui rei atteſtat̄ apl's dicēs. Qui autē adheret do j Cō.6
mino vnus ſpiritus eſt. Accedēte quippe iſta ad pticipatiōem nature veritatis et bea titudinis illius: nō tamē creſcēte illo in na tura: veritate ⁊ beatitudine ſua. In illa ita q̄ natura cui feliciter adheſit: imutabiliter viuet et imutabile videbit omne qḋ viderit Tūc ſicut ei diuina ſcriptura promittit: ſati abit in bonis deſiderium eius. bonis imu tabilib⁹: ipſa trinitate deo ſuo cui⁹ imago eſt: et ne vſpiā violet̄ erit in abſcōdito vul tus eius: tanta vbertate ei⁹ impleta: vt eā nūq̄ peccare delectet. Seipſā vero nunc nō videt: nō aliqd imutabile videt.

De mutabilitate mētis humane qua fit vt ſicut miſera facta eſt ex beata: ita beata poſ ſit eſſe ex miſera. Capi.xv.

Quod ideo certe nō dubitat quoniā miſa ē: ⁊ beata eſſe deſiderat. Nec ob aliud fieri ſpat hoc poſſe: niſi q2 eſt mutabilis. Nam ſi mutabilis nō eſſet: ſicut ex beata vita miſa: ſic ex miſa beata eſſe nō poſſet. Et qd eā feciſſz miſerā: ſub oīpotēte ⁊ bono dño: niſi peccatū ſuū: ⁊ iuſti cia dñi ſui. Et qd eā faciet beatā: niſi meri tū ſuū ⁊ p̄miū dñi ſui. Sz et meritū ei⁹ gra tia eſt illius: cui⁹ p̄miū erit beatitudo eis. Iuſticiā q̄ppe dare ſibi nō pōt: quā pditā nō habet. Hanc eni cū homo ꝯderet acce pit: et peccādo vtiq̄ pdidit. Accepit ergo iuſticiā: ꝓpter quā beatitudinē accipe me reret. Vnde veraciter ei dicit̄ ab aplo: q̄ſi de ſuo bono ſupbire inciperet. Quid enim j Cō.4
habes qḋ nō accepiſti. Si autem accepiſti: qd gloriaris quaſi nō acceperis. Quādo aūt bene recordat dñi ſui: ſpirit⁹ ei⁹ accepto le tit omino: q2 hoc diſcit: intimo magiſterio nō niſi ei⁹ gratuito affectu poſſe ſe ſurgere nō niſi ſuo volūtario defectu cadere potu iſſe. Non ſane reminiſcit̄ beatitudinis ſue fuit q̄ppe illa ⁊ nō ē: eiuſq̄ iſta penit⁹ obli ta eſt: ideoq̄ nec ꝯmemorari pōt. Credit autē de illa fide dignis litteris dei ſui p ei⁹

k

BIBLIOTECA MUNICIPAL MADRID

Ayuntamiento de Madrid

pphetā ꝯscriptis narrātib⁹ de felicitate pa
radisi: atq; illo pmū ⁊ bonū hoīs ⁊ malū hi
storica traditōe indicātib⁹ nos. dñi aūt dei sui
reminiscit. Ille qppe semp est: nec fuit ⁊ nō
est: nec ē ⁊ nō fuit: s; sic nūq; nō erit: ita nū
Act. 17 q; nō erat: ⁊ vbiq; totus ē. Propt qḋ ista
in illo ⁊ viuit ⁊ mouet: ⁊ est. ⁊ iō reminisci
ei⁹ pōt. Nō q2 h' recordat qḋ cū nouerat in
adā: aut alibi alicubi añ huius corpis vitā.
Aut cū pmū facta ē vt īsereret huic corpori
Nihil enim hoꝝ oīno reminiscit. Quicqd
hoꝝ est: obliuiōe deletū ē. Sz cū memorat
vt ꝯuertat ad dñm tanq; ad eā lucē qua iaz
cū ab illo auerteret: quodāmō tangebat.
Nā hinc est q etiā ipii cogitāt eternitatez:
⁊ multa recte rephēdūt: recteq; laudāt i ho
minū morib⁹. Quib⁹ ea tandē regulis in/
dicāt: nisi in qbus vidēt: quēadmodū qsq;
viuere debeat: etiā si nec ipi eode modo vi
uāt: vbi eas vident. Neq; eniz in sua na/
tura: cū pculdubio mēte ista videant: eorū
q; mētes ꝯstet esse mutabiles. has vero re
gulas imutabiles videatqsqs in eis ⁊ hoc
videre potuerit. Nec in habitu sue mentis
cū ille regule sint iustitie. mentes vero eoꝝ
ꝯstet esse iniustas. Vbi nā sunt iste regule
scripte: vbi qd sit iustū: ⁊ iniustus agnoscit
vbi cernit habendū esse qḋ ipe nō h3. Vbi
g̃ scripte sunt: nisi in libro lucis illius q̄ ve/
ritas dicit: vñ ois lex iusta describit: ⁊ i cor
hoīs q operat iustitiā: nō migrādo sed tan
q; imprimendo transfert: sicut imago ex anu
lo ⁊ in cerā trāsit: ⁊ anulū nō relinqt. Qui
vero nō operat: ⁊ tñ videt qḋ ē operandū sit
ipe est q ab illa luce auertit: a qua tñ tangit.
Qui aūt nec videt quēadmodū sit viuendū
excusabilius qdē peccat: q2 nō trāsgressor
cognite legis. Sz etiā ipse splēdore aliquo
tiēs vbiq; p̄sentis veritatis attingit: quan
do admonitus ꝯfitetur.

De reformatiōe mentis ad imaginē dei: ⁊ quot modis spiritus appellatio diuersis assignet naturis. Capi. xvi

Qvia vo cōmemorati ꝯuertunt ad
dñm: ab ea deformitate q̄ p cupidita
tes seculares ꝯformabant huic secu
lo reformabāt ex illo: audientes aplm dicē
tē. Nolite ꝯformari huic seculo: sed refor/
Ro. 12 mamini i nouitate mētis: vt icipiat illa
imago ab illo reformari a q formata ē. Nō
eniz reformare seipaz pōt. sicut potuit defor
mari. Dicit etiā alibi. Renouamini spiritu Eph. 4
mētis vestre: ⁊ induite nouū hoīem: qui q̄ s3
deū creatus est: in iustitia ⁊ scītate veritatis.
Qḋ ait: s'm deū creatū: h' alio loco dicit ad
imaginē dei. Sz peccādo iustitiā ⁊ scītatez Gen. 1
veritatis amisit: ppter qḋ hec imago defor/
mis ⁊ decolor facta est: hāc recipiēdo refor/
mat ⁊ renouat. Qḋ aūt ait: spiritu mentis Eph. 4
vestre: nō ibi duas res itelligi voluit: quasi
aliud sit mēs: aliud spūs mentis. Sz q2 ois
mēs spūs est: nō aūt ois spūs mēs est. Est
eni spūs ⁊ deus: q renouari nō pōt. q2 nec
veterascere pōt. Dicit etiā spūs in hoīe qui
mēs nō sit: ad quē ptinet imaginatiōes si/
miles corpoꝝ. De quo dicit ad corinthios:
vbi dicit. Si aūt orauero lingua: spūs me⁹ i Cō. 14
orat. mēs aūt mea infructuosa ē. Hoc eni
ait: qñ id qḋ dr nō itelligit: q2 nec dici pōt:
nisi corpaliū vocū imagines sonū orie i spi
ritus cogitatiōe pueniant. Dicit ⁊ hoīs aīa
spūs. vñ ē in euāgelio. Et inclinato capite Joh. 19
tradidit spiritū quo significata est mors cor
poris: aīa exeūte. Dicit spūs et pecoris: qḋ
in ecclesiaste libro salomonis aptissime scri Eccs. 3
ptū est: vbi ait. Quis scit spūs filioꝝ hoīs si
ascēdat ipe sursum: ⁊ spūs pecoꝝ. si descē
dat ipe deorsuz in terrā. Scriptū est etiā in Gē. 7
genesi: vbi dicit diluuio mortuā vniuersaz
carnē q̄ habebat in se spiritū vite. Dicit spi
ritus etiā ve⁹: res aptissime corpalis. Vñ
illḋ in psalmis. Ignis grādo: nix: glacies ps. 148
spiritus tepestatis. Q2 g tot modis dr spi/
ritus: spiritū mētis dicere voluit eū spiritū
q̄ mēs vocat. sicut ait etiā idē aplus. In ex Colo. 2
poliatione corpis carnis. Non duas vtiq;
res intelligi voluit: q̄si aliud sit caro: aliud
corp⁹ carnis. Sz q2 corp⁹ multaꝝ reꝝ no/
men ē qrū nulla ē caro. Nā multa sunt ex/
cepta carne corpa celestia ⁊ corpa terrestria
Corpus carnis dixit: corp⁹ qḋ caro ē. Sic
itaq; spiritū mētis eū spiritū q̄ mēs est: alibi
quoq; apertius etiā imaginē noīauit: sz aliqs Colo. 3
vbis idipm pcipiēs. Expoliātes vos in/
qt veterē hoīem cū actib⁹ eius: induite no
uū q renouat in agnitionē dei: s'cdm imagi Eph. 4
nē eius q creauit eū. Quod g ibi legit. In
duite nouū hoīem q s'm deuz creatus est: h'
isto loco. Induite nouuz hoīem q renouat Colo. 3
s'm imaginē eius q creauit eū. Ibi aūt ait:

Ayuntamiento de Madrid

ſm deū. hic vero: ſm imaginē eius q crea
Eph.4 uit eū. Pro eo vero qđ ibi poſuit. In iuſti
Colo.3 cia ⁊ ſcitate veritatis. h̄ poſuit hic. In agni
tiōe dei. Fit ḡ iſta renouatio reformatioq̄ꝫ
mētis ſm deuꝫ: vl' ſm imaginē dei. Si rō
dicit ſm deuꝫ: ne ſm aliā creaturā fieri pu
tet. Iō aūt ſꝫ imaginē dei: vt in ea re itelli/
gat fieri hec renouatio: vbi ē imago dei: id
eſt in mēte. Queadmodū dicimus ſm cor
pus mortuū: nō ſm ſpiritum eū q de corpe
fidelis ⁊ iuſtus abſcedit. Quid eni diciꝰ
ſm corpus mortuū: niſi corpe vl in corpe:
nō aīa vl' in aīa mortuū. Aut ſi dicamꝰ: ſm
corpus ē pulcher: aut ſcđm corpus fortis:
nō ſm animū: qđ eſt aliud q̄ꝫ corpe nō aīo
pulcher aut fortis ē. Et innumerabiliter ita
Colo.3 loqmur. Nō itaq̄ꝫ ſic itelligamus: ſm ima
ginē eius q creauit eū: q̄ſi alia ſit imago ſm
quā renouat: nō ipſa que renouat.

Quid ſit inter regenerationē baptiſmi ⁊ re
nouationē qua pficit de die in dieꝫ in agni
tione dei.

Ca. xvij.

[N]Anc iſta renouatio nō momēto vno
fit ipſius ꝯuerſiōis: ſic vt momento
vno fit illa in baptiſmo renouatio re
miſſione oium pctōꝝ. Neq̄ꝫ enīꝫ vt vnū q̄n
tulūcunq̄ꝫ remanet: qđ nō remittat: ſꝫ quē/
admodū aliud eſt carere febribus: aliud ab
īfirmitate q febribus facta eſt reualeſcere.
Itēq̄ꝫ aliud eſt infixū teluꝫ de corpore de/
mere: aliud vulnus qđ eo factū ē ſcđa cura
tiōe ſanare. ita pma curatio ē cām remoue/
re lāguoris: qđ p oium fit idulgētiā pctōꝝ
ſecūda ipm ſanare lāguorē: qđ fit paulatīꝫ
ps.102 pficiēdo ī rnouatōe huiꝰ imaginis. Que
demōſtrant in pſalmo: vbi legit. Qui pro
Ibidez pitiꝰ fit oībꝰ iniqtatib tuis: qđ fit in baptiſ/
mo. Deīde ſeqt. Qui ſanat oēs lāguores
tuos: qđ fit q̄tidianis acceſſibꝰ: cū hec ima/
1 Co.4 go nouat. De qua re aplś aptiſſime locutꝰ
Colo.3 ē dicēs. Et ſi exterioꝛ hō nř corrūpit: ſꝫ in/
Eph.4 terioꝛ renouat de die in diem. Renouat āt
in agnitionē dei: h̄ ē in iuſticia ⁊ ſanctitate
veritatis. ſic ſe ſe hñt aplica teſtimonia. que
paulo añ cōmemoraui. In agnitiōe igitur
dei: iuſticiaq̄ꝫ ⁊ ſcitate veritatis: q de die in
diē pficiēdo renouat: transfert amorē a tē
poralibꝰ ad eterna: a viſibilibus ad intelli/
gibilia: a carnalibꝰ ad ſpūalia: atq̄ꝫ ab iſtis
cupiditateꝫ frenare atq̄ꝫ minuere: illiſq̄ꝫ ſe
caritate alligare diligēter inſiſtit. Tm̄ aūt fa
cit: quantū diuinitus adiuuat. Dei quippe Ioh.15
ſnīa eſt. Sine me nihil poteſtis facere. In
q̄ pfectu ⁊ acceſſu tenentē mediatoris fidē
cuꝫ dies vite huius vltimus quēq̄ꝫ cōpere/
rit: pducēdus ad deū quē coluit: ⁊ ab eo p/
ficiendus excipiet ab angelis ſanctis incoꝛ
ruptibile corpus in fine ſeculi: nō ad penā:
ſꝫ ad glām recepturꝰ. In hac q̄ppe imagi
ne tūc pfecta erit dei ſilitudo: q̄ñ dei pfecta
erit viſio. De q̄ dic aplus paulꝰ. Videmꝰ j Co.13
nūc p ſpeculuꝫ in enigmate: tunc autē facie 2 Co.3
ad faciē. Itē dic. Nos āt releuata facie glo
riā dñi ꝯtemplantes: in eādē imaginē trāſ
formamur de gloria in gloriā: tanq̄ꝫ a dñi
ſpū. h̄ eſt qđ fit de die in diē. bñ pficiētibꝰ. j Ioh.3
Aplus aūt iohānes. Dilectiſſimi inqt nūc
filij dei ſumus: ⁊ nōdū apparuit qđ erimꝰ.
Scimꝰ qꝛ cū apparuerit ſiles ei erimꝰ: q̄m
videbimꝰ eū ſicuti eſt. Hinc apparet tūc
in iſta imagine dei fieri eius plenā ſilitudi/
nem: q̄ñ eius plenā pceperit viſioneꝫ.
Poſſe etiam hoīem corpe imagineꝫ dei ac
cipi: ſm qđ vbuꝫ caro factuꝫ eſt: cuius im
mortalitati oēs ſancti cōformabuntur.

Capitu. xviij.

[Q]Uāq̄ꝫ poſſit hoc a iohāne aplo etiaꝫ
de imortalitate corpis dictū videri.
Et in hac q̄ppe ſiles erimꝰ deo: ſed
tantūmodo filio: qꝛ ſolus in trinitate corpꝰ
accepit: in quo mortuus reſurrexit: atq̄ꝫ id
ad ſuperna peruexit. Nam dicit etiam iſta
imago filij dei in qua ſicut ille imortale cor/
pus habebimus: ꝯformes facti in hac par/
te: nō patris imaginis: aut ſpūſancti: ſꝫ tā/ Ioh.1.
tummodo filij: qꝛ de hoc ſolo legit: ⁊ fide ſa Ro.8.
niſſima accipit. Verbū caro factū ē. Pro
pter qđ aplus. Quos auteꝫ inqt preſciuit:
⁊ predeſtinauit cōformes fieri imaginis fi j Co.15
lij ſui: vt ſit ipſe pmogenitus in multis fra/
tribus. Primogenitus vtiq̄ꝫ a mortuis:
ſm eundē aplm: q morte ſeminata eſt caro
eius in ꝯtumelia: reſurrexit in gloria. Se/
cūduꝫ hanc imaginem filij cui p imortalita
tem cōformamur in corpore: etiā illud agi
mus quod dicit idem apls. Sicut portaui/ Ibidez
mus imaginē terreni: portemꝰ ⁊ imagineꝫ
eius qui de celo eſt: vt ſcilicet qui ſm adam

moꝛtales fuimꝰ: ſm xp̄z imoꝛtales nos fu
turos fide vera ⁊ ſpe certa: firmaqꝫ tenea/
mus. Sic eniꝫ nunc eandē imaginē poꝛta
re poſſumus: nōdū in viſiōe: ſꝫ in fide. nō
dū in re: ſꝫ in ſpe. De coꝛpoꝛis qppe reſur/
rectione tūc loquebat aplſ: cū hec diceret.
Qua ſui pte hō ad imaginē ⁊ ſilitudinē dei
factꝰ ſit: ad q̄ꝫ pficiendo renouat̄. Ca. xix.
Gen. j Tvo illa imago de qua dictum eſt.
a Faciamus hoīem ad imaginē ⁊ ſili
tudinē nr̄aꝫ: qꝛ nō dictū ē ad meaꝫ:
vl' ad tuā: ad imaginē trinitatis factū homi
neꝫ credimꝰ: ⁊ q̄nta potuimus inueſtigatō
ne cōpzehēdimꝰ. Et iō ſm hanc potius et
illud intelligēdū ē: qd̄ ait aplꝰs iohannes.
i. Jo. 3 Similes ei erimus: qm̄ videbimꝰ eū ſicuti
Ibideꝫ eſt: qꝛ de illo dixit de quo dixerat filij dei ſu
mꝰ. Et imoꝛtalitas carnis illo pficiet̄ mo/
mēto reſurrectiōis: de q̄ ait aplꝰs paulus.
j Cō. 15 In ictu oculi: in nouiſſima tuba: ⁊ moꝛtui
reſurgent in coꝛrupti: ⁊ nos imutabimur.
In ipo nāqꝫ ictu oculi an̄ iudiciū reſurgēt
in v̄tute: in incoꝛruptiōe: in gl'ia coꝛpꝰ ſpi
ritale: qd̄ nūc ſeminat̄ in infirmitate: coꝛru
ptiōe: ꝯtumelia coꝛpus aiale. Imago v̄o
q̄ renouat̄ in ſpiritu mētis in agnitiōe dei:
nō exterius: ſꝫ interius de die in dieꝫ ipa p
j Cō. 12 ficiet̄ viſiōe: q̄ tūc erit poſt iudiciū: facie ad
faciē: nūc autē pficit p ſpeculū in enigma/
te. Propter cuius pfectionem dictū intelli
Jo. 3 gendū eſt: ſiles ei erimus: quoniā videbi/
mus eū ſicuti eſt. Hoc enī donū tūc nobis
mat. 25 dabit̄: cū dictū fuerit. Venite bn̄dicti p̄ris
mei: poſſidete paratū vobis regnū. Tunc
qppe tollet̄ impius vt nō videat claritatē dn̄i
qn̄ ibūt ſiniſtri in ſuppliciū eternū: euntibꝰ
dextris in vitā eternā. Hec eſt aūt: ſicut ait
Jo. 17 v̄itas: vita eterna vt cognoſcāt te inqt vnū
veꝝ deū: ⁊ quē miſiſti ieſuꝫ xp̄m. Hāc cō
tēplatiuā ſapiētiā q̄ꝫ pꝓe puto in lr̄is ſcis
a ſciētia diſtinctā: ſapiētiā nuncupari: dūta
xat hoīs: q̄ qdē illi nō eſt: niſi ab illo cuius
pticipatiōe vere ſapiēs fieri mēs rōnalis ⁊
intellectualis pōt. Cicero cōmēdās in fine
dialogi hoꝛtēſij: q̄ nobis inqt dies nocteſqꝫ
ꝯſiderātibus acuentibuſqꝫ intelligentiaꝫ q
eſt mentis acies: cauētibuſqꝫ nequādo illa
hebeſcat. id eſt in philoſophia viuētibꝰ ma/
gna ſpes eſt. Aut ſi hoc quod ſentimꝰ ⁊ ſa
pimꝰ moꝛtale ⁊ caducū eſt: iocūdū nobis

pfunctis munerib' humanis occaſū: neqꝫ
moleſtā extinctionē: et quaſi qetē vite foꝛe
Aut ſi vt antiqs philoſophis hiſqꝫ maxi/
mis longeqꝫ clariſſimis placuit: eternos ani
mos ac diuinos habemꝰ: ſic exiſtimādum
eſt quo magis hi fuerint ſemp i ſuo occur
ſu. id eſt in ratione ⁊ inueſtigādi cupiditate
et quo minus ſe admiſcuerint atqꝫ implicu
erit hominū vitijs et erroꝛibꝰ h̄ vl' his faci
lioꝛē aſcenſum ⁊ reditū in celū foꝛe. Dein/
de addēs hāc ipam clauſulā repetēdoqꝫ ſer
monē finiēs. qpꝛopter inqt vt aliqn̄ termi/
net̄ oꝛatio. ſi aut extingui tranqlle volumꝰ
cū his artubꝰ vixerimꝰ: aut ſi ex hac in aliā
haud paulo melioꝛē domū ſine moꝛa demi
grare: in his ſtudijs nobis oīs opa et cura
ponēda eſt. Hic miroꝛ hoīem tāti igenij:
pfunctis munerib' humanis: hoībus i phi
loſophia viuētibꝰ: q̄ ꝯtēplatiōe v̄itatis bea
tos facit: iocundū pmittere occaſuꝫ ſi h̄ qd̄
ſentimus ē ſapimus moꝛtale ⁊ caducū ē: q̄/
ſi h̄ moꝛiat̄ ⁊ intercidat qd̄ nō diligebamꝰ:
vel potius qd̄ atrociter oderamus: vt iocū/
dus nobis ſit eius occaſus. Verū h̄ nō di/
dicerat a philoſophis q̄s magnis laudibꝰ
p̄dicat: ſꝫ ex illa noua academia vbi ei dubi
tare etiā de rebꝰ māifeſtiſſimis placuit: iſta
ſn̄ia reddolebat. A philoſophis aūt ſic ipe
ꝯfitet̄ maximis lōgeqꝫ clariſſimis eternos
animos eſſe accepat. Eterni qppe nō incō
ueniēter hac exhoꝛtatiōe excitant̄: vt in ſuo
curſu reperiant̄ cū venerit vite huiꝰ extre/
mū. id eſt in rōne ⁊ inueſtigādi cupiditate
minuſqꝫ ſe admiſceāt atqꝫ implicēt hoīm
vitijs et erroꝛibꝰ: vt eis facilioꝛ ſit regreſſꝰ
ad deū. Sꝫ iſte curſus q ꝯſtituit̄ in amoꝛe
atqꝫ inueſtigatiōe veritat̄: nō ſufficit miſe
ris. id eſt hoībus: cū iſta ſola ratōe moꝛ/
talibus ſine fide mediatoꝛis. Qd̄ in libris
ſupioꝛibꝰ huius opis maxime in quarto ⁊
xiij. quantum potui demonſtrare curaui

Explicit liber quartuſdecimus.

Incipiūt capitula libri quintidecimi.

j De excellentia animi ad imaginem
creatoꝛis ſui conditi.
ij De ſummo bono quod ſemp inue/
niendū querit̄ ⁊ querēduꝫ inuenit̄.

Ayuntamiento de Madrid

iij Quid disputatũ: q̄dve sit cõprehẽsũ precedentiũ ratiocinatiõe librorũ.
iiij In quarum rerum cõtemplatione summa trinitatis inquirenda sit.
v Omnia que de deo digne dici videntur posse in pauciora conferri vt nihil minus dictũ intelligat.
vi Quõ etiã si vnũ aliqd eligat ex multis: qd digne appellet deus in vna ipa appellatione trinitas deitatis possit intelligi.
vij Quo differat trinitas q̄ inuenit in imagine dei a trinitate q̄ deus est.
viij De speculo in quo p imaginẽ dei trinitas ei⁹ vtcũq3 itellecta cõspicit.
ix De enigmate ⁊ tropicis locutiõib⁹.
x Quõ p inspectionẽ vbi qd est in cogitatione mẽtis humane ad agnitione verbi quod deus est aliquatenus possit accedi.
xi Sic vbũ hoĩs significat p vocẽ vel qdlibet indiciũ corpale: ita vbũ dei manifestatum esse p carnem.
xij Quantũ distent a vera ⁊ pfecta similitudine dei que in natura mentis vtcunq3 deo similia repperiunt.
xiij De scientia dei patris cui nihil cuiusq3 creature indicijs cõferat.
xiiij De similitudine ⁊ equalitate patris dei ⁊ vnigeniti eius cõsubstantialis ⁊ coeterni.
xv Quã dissimile sit vbũ nr̃3 mutabile a vbo dei incõmutabili ⁊ coeterno.
xvi An volubilitas cogitationis deo inesse credenda sit.
xvii De spũ scõ q p̃ri ⁊ filio cõis accipit ⁊ vtriusq3 spũs dicitur ⁊ caritatis nomine intelligit: cum quelibet in trini trinitate psona sit caritas.
xviij De excellentia caritatis q ita ex deo est vt ipse sit deus.
xix Qua ratione donum dei dicatur spiritusſanctus.
xx Cõtra eos q vnigẽitũ dei nõ paterne nature s3 volũtati filiũ esse dixerunt.
xxi De similitudinibus trinitatis diuine que in natura mentis ad imaginem dei facte reperiri vtcunq3 potuerũt.
xxij Tria q̄ sũt i imagine dei .i. memoria itellect⁹ ⁊ amor vnius esse psone q: nõ hoc est ei esse qd hec habere.
xxiij Quã vera dei i trinitate vnitas: ⁊ q̄3 vera in eiusdẽ vnitate sit trinitas.
xxiiij De his q̄ naturã mẽt' subtilit' ituent ⁊ eã imaginẽ dei esse nõ sentiunt.
xxv Quã beatos faciat fides recta: etiã eos q de naturis incorpeis nequeũt disputare.
xxvi Interualla temporum diuine trinitatis nulla nulla sunt.
xxvij Quid quodã sermone ad populuʒ disputatũ sit de differentia generationis filij ⁊ pcessionis spũſancti.

Incipit liber quintusdecimus.

De excellentia animi ad imaginem creatoris sui conditi. Capi .j.

v Olentes in rebus q̄ facte sunt ad cognoscẽdũ eũ a q̄ facte sunt: exercere lectorẽ iã puenimus ad eius imaginẽ qd est hõ: in eo q̄ ceteris aialibus antecellit. id est rõne vel intelligẽtia: ⁊ qcqd aliud de aĩa rationali vel intellectuali dici põt: qd ptineat ad eam rẽ q̄ mẽs vocat vl' aius. Quo noĩe nonnulli auctores lingue latine, id qd excellit in hoĩe ⁊ nõ est in pecore ab aĩa q̄ inest ⁊ pecori: suo quodã loquẽdi more distinguunt. Supra hãc g naturã si querimus aliqd ⁊ vex querimus: deus ẽ natura sc3 nõ creata: sed creatrix: q̄ vtrum sit trinitas: nõ solũ credẽtibus diuine scripture auctoritati: verũetiã intelligentibus: aliq si possumus rõne iã demõstrare debemus. Cur aũt si possumus dixerĩ: res ipa cũ queri disputãdo ceperit: meli⁹ iudicabit.

De summo bono qd semp inuẽdũ querit: ⁊ querendũ inuenit. Ca. ij.

Eus q̄ppe ipse quẽ q̄rimus adiuuabit: vt spero: ne sit infructuosus labor noster: ⁊ intelligamus quẽadmodũ dictuʒ sit in psalmo scõ. Letet cor querẽtiũ ps̃. 104 dominũ: querite dñm ⁊ ɔfirmamini: q̄rite faciẽ eius semp. Videt enim qd semp querit: nunq3 inueniri. ⁊ quomõ iam letabit: ⁊ nõ potius tam cõtristabit cor querẽtiũ: si nõ potuerint inuenire qd querit. Nõ Vbi. ō eni ait: letet cor inueniẽtiũ: sed querentiũ

Ayuntamiento de Madrid

dominum: et tamē dominum deū īuenire
poſſe dū ōnīt: teſtat Eſaias ꝓpheta dū di/
Eſa. 55 cit. Querite dñm ⁊ mox vt inueneritis īuo
cate eū: ⁊ cū appropinquerit vobis: derelī
pš. 104 quat īpius vias ſuas: et vir iniq⁹ cogitatiō
nes ſuas. Si g̃ q̃ſit⁹ īueniri pōt: cur dictū
eſt q̃rite faciē eius ſp: an ⁊ inuēt⁹ forte q̃/
rēdus eſt. Sic eñi ſunt incōp̄henſibilia re
q̃rēda: ne ſe exiſtimet nihil īueniſſe: q cꝫ ſit
īcōp̄hēſibile qđ q̃rebat potuerit inuenire.
Cur ergo ſic q̃rit: ſi incōp̄hēſibile ꝯp̄hēdit
eſſe qđ q̃rit: niſi q2 ceſſandū nō eſt q̄diu ī
ipa ꝯp̄hēſibiliū rerꝫ inq̄ſitiōe ꝓficit: ⁊ meli
or melior cꝫ fit q̃rēs: tā magnū bonū qđ ⁊
inueniēdū querit: ⁊ q̃rendū inuenit. Nā
⁊ q̃rit vt inueniat dulci⁹: ⁊ inuenit vt q̃rat
auidius. Scđꝫ h̄ accipi pōt: qđ dictū ē in li
Ec. 24 bro eccleſiaſtico dicere ſapiētiam. Qui me
mādncāt adhuc eſuriēt. et q bibūt me ad/
huc ſitiēt. Mādncāt eñi ⁊ bibūt q2 inueni
ūt: ⁊ q2 eſuriūt ac ſitiūt adhuc q̃rūt. Fides
q̃rit: intellect⁹ inuenit. Propt qđ ait ꝓphe
ta. Niſi credideritis: nō intelligetis: Et rur
ſus. Intellect⁹ eū quē inuenit: adhuc q̃rit.
pš. 13. Deus eñi reſpexit ſup filios hominū: ſic ī
pſalmo ſacro canit: vt videret ſi ē ītelligēs
aut req̃rēs deū. Ad hoc debꝫ homo eſſe ī/
telligēs vt req̃rat deū. Satis itaqꝫ remora/
ti ſum⁹ in his q̄ deus fecit: vt p ea cogno/
Ro me. j ſceret ipē q fecit. Inuiſibilia eñi eius p ea
q̄ facta ſunt intellecta ꝯſpiciunt. Vñ argu
Sap. 13 untur in libro ſapiētie q de his q̄ videntur
bona nō potuerūt ſcire eū q eſt: neqꝫ opib⁹
attēdentes agnouerūt artificē: ſꝫ aut ignē
aut ſpūm: aut citatū aerē: aut gyrū ſtellarꝫ
aut violētiā aq̄rꝫ: aut luminaria celi: recto/
res orbis terrarꝫ deos putauerūt: quorꝫ q̄/
dem ſi ſpecie delectati hec deos putauerūt:
ſciāt q̄to dñator eorꝫ melior ē. Speciei. n.
Ibidē genitor ea creauit. Aut ſi virtutē ⁊ opatiōeꝫ
eorꝫ mirati ſunt: intelligāt ab his quāto qui
hec ꝯſtituit fortior eſt. A magnitudine eñi
ſpeciei ⁊ creature cognoſcibiliť poterit crea
tor videri. Hec de libro ſapiētie ꝓpterea
poſui: ne me fideliū q̄ſpiā fruſtra ⁊ inaniť
exiſtimet ī creatura ꝑus p quaſdā ſui gene
ris trinitates quodāmō gradatiꝫ donec ad
mentē hoīs ꝑuenirē: q̄ſiſſe īdicia ſumme il
li⁹ trinitatis: quā q̃rimus: cū deū q̃rimus.
Quid diſputatū ſit de ſu cōp̄henſū ꝑcedē
tū ratiocinatiōe librorꝫ. Capl. iij.

Ed quia diſſerendi ⁊ ratiocinādi ne/
ceſſitas p quatuordecim libros multa
nos dicere cōpulit: que cuncta ſimul
aſpicere nō valemus: vt ad id qđ app̄hen
dere volumus ea celeri cogitatione referā/
mus: faciā quātuꝫ dño adiuuāte potuero:
vt quicqd in ſingulis voluminibus ad cog
nitionē diſputatiōe ꝑduxi remota diſputa/
tiōe breuiter ꝯgerā: ⁊ tanq̄ ſub vno mētis
aſpectu: nō q̄madmodū res queqꝫ ꝑſuaſit
ſꝫ ipa q̄ ꝑſuaſa ſunt ponā: ne tam lōge ſint
a p̄cedētibus ꝯſequētia: vt obliuionē p̄ce/
dentiū faciat inſpectio ꝯſequētiū. aut certe ſi
fecerit: cito poſſit qđ exciderit relegēdo re/
colligi. In p̄mo libro ſm̄ ſcripturas ſacras
vnitas et equalitas ſumme illius trinitatis
oñdit. In. ij. ⁊. iij. ⁊. iiij. eadē: ſed de filij
miſſione ⁊ ſpūſancti diligenter q̄ſtio per/
tractata: tres libros fecit. Demōſtratūq ē
nō ideo minorē mittentē eo qui miſſus eſt
q2 ille miſit: hic miſſus eſt: cum trinitas q̄
p oīa equalis eſt: pariter quoqꝫ ī ſua natura
īmutabilis: ⁊ inuiſibilis: ⁊ vbiqꝫ p̄ſens inſe
parabiliť operet. In. v. ꝓpt eos quibus ideo
videt nō eandeꝫ patris ⁊ filij eſſe ſubſtātiā
q2 omne qđ de deo dicit: ſm̄ ſubſtātiā dici
putāt. et ꝓpterea ⁊ gignere ⁊ gigni vel geni
tū eſſe ⁊ īgenitū: quia diuerſa ſunt: ꝯtendūt
ſubſtātias eſſe diuerſas: demōſtrat nō om
ne qđ de deo dicit ſm̄ ſubſtātiaꝫ dici: ſicut
ſm̄ ſubſtantiā dicit bonus ⁊ magnus: ⁊ ſi
qd aliud ad ſe dicit: ſꝫ dici etiā relatiue. id ē
nō ad ſe ſed ad aliqd qđ ipe nō eſt: ſicut pa
ter ad filiū dicitur: vel dñs ad creaturā ſibi
ſeruientem: vbi ſi qd relatiue: id eſt ad aliqd
qđ ipe nō eſt etiā ex tpe dicit, ſicuti eſt: Do pš. 89.
mine refugiū factus es nobis: nihil ei acci
dere quo mutet: ſꝫ omnino ipm ī natura vel
eſſentia ſua īmutabilem p̄manere. In. vj
quomō dictus ſit xp̄s ore ap̄lico: dei vir/
tus ⁊ dei ſapientia: ſicut diſputat: vt diffe/
rat: eadem q̄ſtio diligentius retractanda:
vtrū a quo eſt genitus xp̄s nō ſit ipe ſapien
tia: ſꝫ tantū ſapientie pater: an ſapientia ſa/
pientiā genuerit: ſꝫ qđ libꝫ horꝫ eſſet: etiaꝫ
in hoc libro apparuit trinitatis equalitas:
⁊ nō deus triplex: ſꝫ trinitas: nec quaſi ali
quid duplū eſſe patrem ⁊ filiū ad ſimplum
ſpūmſanctū: vbi nec tria plus aliquid ſunt q̄

vnā boꝝ. Diſputatū eſt etiā quō poſſit itel/
ligi qđ ait hilarius ep̄s. Eternitas in patre
ſpēs in imagine: vſus i munere. In. vij.
q̄ſtio q̄ dilata fuerat explicať: ita vt deꝰ q ge
nuit filiū: ñ ſolū ſit pr̄ v̄tutis ⁊ ſapiētie ſue:
ſʒ ēt ipē v̄tus atq; ſapiētia. Sic ⁊ ſpūſſcūs
Nec tñ ſiľ tres ſunt v̄tutes: aut tres ſapiē
tie: ſʒ vna v̄tus: ⁊ vna ſapiētia: ſic vnꝰ deꝰ
⁊ vna eſſentia. Deide q̄ſitū eſt: quō dicanť
vna eſſētia: tres ꝑſone: vľ a q̄buſdā grecis
vna eſſentia: tres ſubſtātie: ⁊ iuētā ē elocu/
tiōis neceſſitate dici: vt aliq̄ vno noīe enun
ciarent: cū q̄rit: q̄d tres ſint: q̄ tres eē vera
ciť ꝯfitemur: prēʒ ſcʒ ⁊ filiū ⁊ ſpm̄ſcm̄. In
viij. rōne ēt reddita itelligentibꝰ claꝝ eſt in
ſubſtātia v̄itatis nō ſolū prēʒ filio nō eē ma
iorē: ſʒ nec ābos ſiľ aliq̄d maius eē q̄ʒ ſolū
ſpm̄ſcm̄: aut q̄ſlibet duos in eadē trinitate
maius eē aliq̄d q̄ʒ vnū. aut oēs ſiľ tres ma
ius aliq̄d eſſe q̄ʒ ſingulos. Deide ꝑ verita/
tē q̄ itellecta ꝯſpiciť: ⁊ ꝑ bonū ſummū a q̄ ē
oē bonū: ⁊ ꝑ iuſticiā ꝓp̄ q̄ʒ diligiť aiuſ iuſtꝰ
ab aīo ēt nōdū iuſto: vt natura ñ ſolū incoꝛ
poꝛalis: verūetiā incōmutabilis qđ ē deus
quātū fieri pōt itelligeretť admonui: ⁊ ꝑ ca/
ritatē q̄ in ſcripturis ſcis deꝰ dicťꝰ ē ꝑ quā
cepit vtcūq; ēt trinitas intelligētibus appe
re: ſic amās ⁊ qđ amať: ⁊ amoꝛ. In. ix. ad
imaginē dei: qđ ē hō ſʒ mētē ꝑuenit diſpu
tatio: ⁊ in ea q̄dā trinitas inuēit. id ē mens
⁊ noticia: q̄ ſe nouit: ⁊ amoꝛ q̄ ſe noticiāq;
ſuā diligit. ⁊ hec tria eq̄lia inť ſe ⁊ vnīꝰ oſtē
dunť eſſentie. In. x. h̄ idē diligētius ſubti
liuſq; tractatū ē: atq; ad id ꝑductū: vt iueni
reť in mēte euidētioꝛ trinitas eiꝰ. in memo
ria ſcʒ ⁊ intelligētia ⁊ volūtate. Sʒ qm̄ ⁊ h̄
cōpertū ē: q̄ nunq̄ʒ eē ita potuerit: vt mēs
ñ ſui meminiſſet: ñ ſe itelligereť ⁊ diligeret
q̄ʒuis nō ſemꝑ ſe cogitaret. Cū aūt ſe cogi/
taret: ñ ſe a coꝛꝑalibꝰ rebꝰ eadē cogitatione
diſcerneret: dilata ē đ trinitate cuiꝰ hec ima
go ē diſputatio: vt in ipis ēt coꝛꝑalibꝰ viſis
iueniretť trinitas: diſtinctiꝰ in ea lectoꝛis ex
ercereť intētio. In. xi. ḡ electꝰ ē ſenſus ocu
loꝝ: in q̄ id qđ inuentū eſt etiā in ceteris q̄t/
tuoꝛ ſenſibꝰ coꝛꝑis ⁊ nō dictū poſſet agno/
ſci: atq; ita exterioꝛis hoīs trinitas: p̄mo in
his q̄ cernunť extrinſecus: ex coꝛꝑe ſcʒ: qđ
vr: ⁊ foꝛma q̄ inde in acie cernētis ip̄rimit:
⁊ vtrūq; copulātis intētiōe voluntatis appa
ruit. Sʒ hec tria nō inter ſe eq̄lia: nec vnīꝰ
eē ſubſtatie claruerūt. Deide in ipo aīo ab
his q̄ extrinſecus ſenſa ſūt velut itroducta
inueta eſt altera trinitas vbi appareť eadeʒ
tria vnīꝰ eē ſubſtātie. Imaginatio coꝛꝑis q̄
in memoꝛia ē: ⁊ inde iſoꝛmatio cū ad eā co
uertiť acies cogitātis: ⁊ vtrū ꝯiungens in/
tētio volūtatiſ. Sʒ iō iſta trinitas ad exterio
reʒ hoīem repta ē ꝑtinere: q2 de coꝛꝑibꝰ il
lata eſt q̄ ſentiunť extriſecꝰ. In. xij. diſcer
nenda viſa eſt ſapiētia a ſciā: ⁊ in ea. q̄ ꝓp̄e
ſcia nūcupať: q2 inferioꝛ eſt: prius quedā ſui
generis trinitas inq̄renda. Que lʒ ad inte
rioꝛē hoīem iā ꝑtineat: nōdū tñ imago dei
vľ appellāda ſit vľ putāda. Et h̄ agiť i. xiij.
ꝑ cōmēdationeʒ fidei xp̄iane. In. xiiij. aūt
de ſapientia hoīs vera. id eſt de munere in
eius ipius dei ꝑticipatione donata: q̄ a ſciē
tia diſtincta eſt diſputať. Et eo ꝑuenit diſpu
tatio vt trinitas appareat in imagine dei qđ
eſt hō: ſm̄ menteʒ: q̄ renouat in agnitione
dei: ſm̄ imagineʒ eius q creauit hominem Gen. j
ad imagineʒ ſuam: ⁊ ſic ꝑcipit ſapientiā vbi Colo. 3
ꝯtemplatio eſt eternoꝛum.

In quaꝝ reꝝ ꝯtemplatiōe ſumma trinitas
inq̄renda ſit. Ca. iij.

i Am ḡ in ipis rebus eternis incoꝛ/
ꝑalibus ⁊ incōmutabilibꝰ in quarū
ꝑfecta ꝯtemplatione nobis btā q̄ nō
niſi in eterna eſt vita ꝓmittit: trinitatē q̄ de
us eſt inq̄ramus. Neq; eni diuinoꝝ libro
rū tm̄mō auctoꝛitas eſſe deū ꝑdicat: ſʒ oēs
q̄ nos circūſtat ad q̄ʒ nos etiā ꝑtinemꝰ vni/
uerſa ipa reꝝ natura ꝓclamat hr̄e ſe p̄ſtan/
tiſſimū ꝯditoꝛeʒ: q nobis menteʒ rōnemq;
naturalē dedit: q̄ viuentia nō viuētibus ſen
ſu p̄dita nō ſentiētibus: intelligētia nō itelli
gentibus: imoꝛtalia moꝛtalibꝰ: ipotentibꝰ
potentia: iuſtus iuſta: ſpecioſa defoꝛmibꝰ
bona malis: icoꝛruptibilia coꝛruptibilibus
immutabilia mutabilibꝰ: inuiſibilia viſibili/
bus: incoꝛꝑalia coꝛꝑalibꝰ: beata miſeria p̄
ferenda videamꝰ. Ac ꝑ h̄ quoniā rebꝰ cre
atis creatoꝛē ſine dubitatōe p̄ponimꝰ: opoꝛ
tet vt eū ⁊ ſūme viuere ⁊ cūcta ſentire atq; i
telligere: ⁊ moꝛi: ⁊ coꝛrumpi: mutariq; nō
poſſe. nec coꝛpus eſſe: ſed ſpm̄ omniū potē
tiſſimuʒ: iuſtiſſimum: ſpecioſiſſimum: op/
timū: beatiſſimūq; fateamur.

Omnia q̄ de deo digne dici videntͬ poſſe i paucioꝛa ꝯferre vt nihil minus dictū intel/ ligatur. Capi. v.

Ed hec oīa que dixi: et q̄cūq3 alia ſi ſ mili moꝛe locutiōis humāe digne d̄ deo dici vidētur: ⁊ vniūerſe trinita ti q̄ eſt vnus deus: ꝑſonis ſingulis in ea/ dem trinitate ꝯueniūt. Quis eni vl̄ vnu3 deū qd̄ eſt ipa trinitas: vl patrē vl̄ filiu3: vel ſpiritū ſpūm ſctm̄ audeat dicere: aut nō vi uētē3: aut nihil ſentiētem vl̄ intelligentem: aut in ea natura q̄ inter ſe ꝑdicantur: eq̄les quēq3 eſſe eoꝝ moꝛtalē ſiue coꝛruptibile3: ſiue mutabilē: ſiue coꝛpoꝛeu3. aut q̄ſq3 ibi neget aliquē potētiſſimū: iuſtiſſimū: ſpecio ſiſſimū: optimū: beatiſſimū. Si ergo h̄ at/ q3 hmōi oīa: et ipa trinitas: ⁊ i ea ſingu/ li dici poſſūt: vbi aut quō trinitas appare/ bit: redigam⁹ itaq3 ꝑius hec plīrima ad ali/ quā paucitate3. Que vita eni dicit̄ in deo: ipa eſt eſſentia eius atq3 natura. Nō itaq3 deus viuit niſi vita qd̄ ipe ſibi eſt. Nec aūt vita nō talis eſt: q̄lis ineſt arboꝛi: vbi nll⁹ eſt intellectus: null⁹ eſt ſenſus. nec talis q̄/ lis ineſt pecori. habet eni vita pecoꝛis ſen ſum q̄nqꝑtitu3: ſ3 intellectū hab3 nullu3. At illa vita q̄ deus ē ſentit atq3 itelligit om nia: ⁊ ſentit mēte nō coꝛpoꝛe: q2 ſpūs ē de⁹ Non aūt ſicut aīalia q̄ habēt coꝛpꝰ: ꝑ coꝛ/ pus ſentit aīa. Nō eni ex aīa ꝯſtat ⁊ coꝛpe Ac per hoc ſimplex illa natura ſicut intelli git ſentit: ſic ſentit intelligit. Ideoq3 ſenſus q̄ intellect⁹ eſt illi. Nec ita ut aliqn̄ eē deſi/ ſtat: aut ceperit. Immoꝛtalis ē eni nec fru ſtrā de illo dictū eſt q2 ſolus habeat imoꝛta litatē. Nā imoꝛtalitas ei⁹ vere imoꝛtalitas ē: in cuius natura nulla eſt ꝯmutatio. Ip ſa eſt etiā vera eternitas q̄ eſt immutabilis de⁹ ſine initio: ſine fine ꝯſeq̄ns ⁊ incoꝛrup tibilis. Vna ergo eademq3 res dicit̄ ſiue di cat̄ eternus deus: ſiue immoꝛtalis: ſiue in coꝛruptibilis: ſiue imutabilis. Itemq3 cū di cit̄ viuēs ⁊ intelligēs: qd̄ eſt utiq3 ſapiēs: h oc idem dicit̄. Non eni ꝑcipit ſapiētiā q̄ ſit ſapiēs: ſ3 ipe ſapiētia eſt. Et hec vita ea demq3 virt⁹ ſiue potētia: eademq3 ſpecies qua potens atq3 ſpecioſ⁹ dicit̄. Quid eni potēti

Sap. 8 us ⁊ ſpecioſius ſapiētia: que attingit a fine vſq3 ad finē foꝛtit: ⁊ diſponit oīa ſuauiter. Bonitas etiā atq3 iuſticia nūqd inter ſe i na tura dei: ſicut in eius opib⁹ diſtāt: tanq̄ due diuerſe ſint q̄litates dei: vna bonitas: alia iuſticia. Nō vtiq3. Sz que iuſticia ipa bonitas: ⁊ q̄ bonitas ipa btitudo. Incoꝛpo ralis aūt vl̄ incoꝛpoꝛe⁹ ideo dicit̄ deus: vt ſpūs credat̄. vl̄ itelligat̄ eē nō coꝛp⁹. Pꝛo inde ſi dicam⁹: etern⁹: imoꝛtalis: icoꝛrupti bilis: imutabilis: viu⁹: ſapiēs: potēs: ſpe/ cioſus: iuſtus: bon⁹: btūs ſpūs. hoꝝ oīm noviſſimū qd̄ poſui: q̄ſi tantūmō videt̄ ſig nificare ſubſtātiā. cetera vo hui⁹ ſubſtātie q̄litates. ſ3 nō ita eſt in illa ieffabili ſimplici q3 natura. Quicq̄d eni ſm̄ q̄litates illi dici videt̄: ſm̄ ſubſtātiā vl̄ eſſentiā ē itelligēdū Abſit eni vt ſpūs ſm̄ ſubſtātiā dicat̄ deus et bon⁹ ſm̄ q̄litatē. ſ3 vtrūq3 ſm̄ ſubſtātiā. Sic eīa cetera q̄ ꝯmemoꝛauim⁹ vt in ſu/ perioꝛib⁹ libꝛis iā dixim⁹. De q̄tuoꝛ igit̄ ꝑmis q̄ mō a nobis enumerata atq3 di geſta ſūt. id eſt etern⁹: imoꝛtalis: icoꝛrupti bilis: imutabilis. vnū aliq̄d eligam⁹: q2 ia vnū quattuoꝛ iſta ſignificāt. ſic iā diſſerui: ne ꝑ multa diſtēdat intētio: et illud pon⁹ qd̄ poſitū eſt ꝑius. id eſt etern⁹: h̄ faciam⁹ ⁊ h̄ quatuoꝛ ſecūdis: q̄ ſunt: viuus: ſapiēs: po tēs: ſpecioſus. Et qm̄ vita q̄licūq3 ineſt ⁊ pecoꝛi cui ſapiētia nō ineſt. duo vero iſta ſapiētia ſc3 atq3 potētia ita ſunt inſe i hoīe ꝯparata: vt ſctā ſcriptura diceret. Melioꝛ eſt ſapiēs q̄ foꝛtis. Specioſa poꝛro etiā coꝛ poꝛa dici ſolēt. Vnū ex his q̄tuoꝛ qd̄ eligi m⁹: ſapiēs eligat̄: q̄uis h̄ quattuoꝛ in deo nō inequa dicenda ſint. Nomia eni quattu oꝛ. res aūt vna ē. De tertiis vo vltimis quattuoꝛ q̄uis in deo idē ſit iuſtū eē quod bonu3: qd̄ beatū. Idemq3 ſpm̄ eſſe: qd̄ iu ſtū et bonū ⁊ beatū eē: tñ q2 in hoīb⁹ pōt eē ſpūs non beatus: pōt ⁊ iuſtus ⁊ bonus nōdū btūs. Qui vo btūs ē ꝑfecto ⁊ iuſtus ⁊ bon⁹ ⁊ ſpūs: h̄ potius eligam⁹ qd̄ nec in hoīb⁹ eē ſine illis trib⁹ pōt: qd̄ ē beatus.

Qn̄ etiā ſi vnū aliq̄d eligat̄ ex mltis qd̄ dig ne appellet̄ de⁹: in ipa vna appellatōe trinita tas deitatꝭ poſſit itelligi. Capi. vj.

Nūc igit̄ cū dicim⁹ etern⁹: ſapiēs: btūs. hec tria ſunt trinitas que appellatur deus. Redigamus q̄dem illa duodecim i iſtam paucitatem trinam: ſed eo modo foꝛ tan poſſumus et hec tria in vnū aliq̄d hoꝝ.

Ayuntamiento de Madrid

Nā ſi vna eademq; res in dei natura pōt eē
ſapiētia ⁊ potētia: aut vita ⁊ ſapiētia: cur nō
vna eademq; res eē poſſit in dei natura eter/
nitas ⁊ ſapiētia: aut beatitudo ⁊ ſapiētia. ac
ꝑ hoc ſic nihil intererat vtꝝ illa duodecim: an
iſta tria diceremus: quā illa multa in iſtā redi/
gimus paucitatē. Ita nihil intereſt vtꝝ tria
iſta dicamus: an illud vnū in cuius ſingu/
laritate duo cetera ſic redigi poſſe mōſtra/
uimus. Quis itaq; diſputādi mod⁹: q̄ nā
tandē vis intelligēdi atq; potētia: q̄ viuaci
tas rōnis: que acies cogitatiōis oſtēdet: vt
alia iā taceā: hoc vnū qḋ ſapiētia dr̄ de⁹: quō
ſit trinitas. Neq; enim ſic nos de illo ꝑcipi/
mus ſapiētiā: ita deus de aliq: ſed ſua ē ipſe
ſapiētia: quia nō ē aliud ſapiētia eius: aliud eſ/
ſentia: cui hoc eſt eſſe qḋ ſapiētē eſſe. Dicit̄ q
dē in ſcripturis ſanctis: xp̄s dei virtus: ⁊ dei
i Cor. i ſapiētia. Sed quēadmodū ſit intelligēdū: ne
pr̄e filius videat̄ facere ſapiētē. in libro. vii.
diſputatū ē. Et ad hoc rō ꝑuenit: vt ſic ſit fili/
us ſapiētia de ſapiētia: quēadmodū lumen
de lumine: deus de deo. Nec aliud potuimus
inuenire ſpūmſcm̄: niſi ⁊ ipſum eē ſapiētiā: ⁊ ſi
mul oēs vnā ſapiētiā: ſic vnū deū: vnā eſſē
tiā. Hanc ḡ ſapientiā qḋ eſt deus: quō intel
ligimus eſſe trinitatem nō dico: quō credim⁹
nā hoc inter fideles nō dꝫ hr̄e q̄ſtionē: ſed ſi ali
quo mō ꝑ intelligētiā poſſumus videre qḋ
credimus: quis iſte erit modus. Si enim reco
lamus vbi nr̄o intellectui cepit in his libris
trinitas apparere: octauus occurrit. Ibi quippe
ꝯ potuimus diſputādo erigere tēptauim⁹
mentis intentionem ad intelligēdā illā ꝓſtā
tiſſimā immutabilē naturā qḋ nr̄a mēs nō ē.
Quā tn̄ ſic intuebamur: vt nec lōge a nobis
eēt: vt ſup nos eſſet: nō loco: ſed ipa ſui vene
rabili mirabiliq; ꝓſtantia: ita vt apḋ nos eē
ſuo p̄nti lumine videret̄. In q̄ tn̄ nobis ad
huc nulla trinitas appebat: quia nō ad eā que
rendā in fulgore illo firmā mētis aciē tene
bamus: tm̄ quia nō erat aliq̄ moles vbi credi
oporteret magnitudinem duoꝝ vl' triū plus
eſſe q̄ vnius cernebam⁹ vtcunq;. Sed vbi
i Jo. 4 ventū eſt ad caritatem q̄ in ſancta ſcriptura
deus dicta eſt: eluxit paululū trinitas. id eſt
amans: ⁊ qḋ amat̄: ⁊ amor. Sed quia lux illa
ineffabilis nr̄m reuerberabat obtutum: ⁊ ei
nōdū poſſe ꝯtemperari nr̄e mentis quodā/
mō ꝯuincebat̄ infirmitas: ad ipius nr̄e mē

tis: ſm̄ q̄ factus eſt hō ad imaginē dei: ve Gen. i
lut familiariorē ꝯſiderationem reficiēde la
boratis intētiōis cauſa: iter ceptum diſpoſitū
q; reflex mus. Et inde in creatura qḋ nos
ſumus: vt inuiſibilia dei ꝑ ea q̄ facta ſunt cō Ro. i
ſpicere intellecta poſſemus: immorati ſum⁹
a. ix. vſq; ad. xiiij. librum. Et ecce iā quan
tū neceſſe fuerat: aut forte pluſq; neceſſe fu
erat: exercitata in inferioribus intelligēdi
ad ſummā trinitatē q̄ deus eſt ꝯſpiciēdam
nos erigere volum⁹: nec valem⁹. Nō eni
ſic certiſſimas vidim⁹ trinitates: ſiue que
forinſecus de rebus corpalib⁹ ſiūt: ſiue cum
ea ipa q̄ forinſecus ſenſa ſunt cogitant̄: ſiue
cū illa q̄ oriunt in animo nec ꝑtinēt ad cor/
poris ſenſus: ſicut fides: ſicut virtutes q̄ ſūt
artes agēde vite: manifeſta ratiōe cernunt̄
et ſcientia ꝯtinetur: ſiue cum mēs ipa q̄ no/
uimus quicquid noſſe nos veracit̄ dicimus:
ſibi cognita eſt vl' ſe cogitat: ſiue cū aliquid
qḋ ipa nō eſt eternū atq; immutabile ꝯſpi/
cit. Nō ergo ſic in his omnib⁹ certiſſimas
vidim⁹ trinitates: quia in nobis fiunt vl in
nobis ſunt: cū iſta meminim⁹ aſpicimus:
volum⁹. ita videmus etiā trinitatē dei: quia
et illic intelligēdo ꝯſpicimus tanq; dicentem
et verbū eius. id eſt patrē ⁊ filiū. atq; inde
procedentem caritatem vtriuſq; commu/
nem ſcz ſpiritūſcm̄. An trinitates iſtas ad
ſenſus nr̄os vl' ad animū ꝑtinētes videm⁹
potius q̄ credimus. deū vero eſſe trinitatē
credim⁹ potius q̄ videmus. Qḋ ſi ita ē:
ꝑfecto aut inuiſibilia eius ꝑ ea q̄ facta ſunt
nulla intellecta ꝯſpicimus: aut ſi illa ꝯſpici
mus: nō in eis ꝯſpicimus trinitatē: ⁊ ē illic
qḋ ꝯſpiciamus: ⁊ ē qḋ etiā nō ꝯſpectum cre
dere debeamus. Conſpicere aūt nos immuta
bile bonū qḋ nos nō ſum⁹. liber. viij. oſtē
dit. ⁊ xiiij. cū de ſapientia q̄ homini ex deo
eſt loquimur admonuit. Cur itaq; ibi nō agno
ſcimus trinitatem. An hec ſapientia q̄ deus
dr̄ nō ſe intelligit: nō ſe diligit. Quis hoc di/
xerit: aut quis eſt q nō videat: vbi nulla ſcien
tia eſt: nullo mō eſſe ſapientiā. Aut vero pu
tandū eſt ſapientiā q̄ deus eſt ſcire alia ⁊ ne
ſcire ſeipſam: vel diligere alia: nec dilige/
re ſeipſam: q̄ ſi dici ſiue credi ſtultum ⁊ im/
pium eſt. Ecce ergo trinitas ſapientia ſcz ⁊
noticia ſui ⁊ dilectio ſui. Sic enim ⁊ in hoīe
inuenimus trinitatē. id eſt mentē ⁊ noticiā.

Ayuntamiento de Madrid

qua ſe nouit: ⁊ dilectionē qua ſe diligit.
Quō differat trinitas q̄ inuenit̄ in imagīe
dei a trinitate que deus eſt. Ca. vij.

ſ Ed hec tria ita ſūt in hoīe: vt nō ipſa
ſint hō. Hō ē enim vt veteres diffi
nierūt: aīal rōnale mortale. Illa ḡ ex
cellūt in hoīe: nō ipſa ſunt hō. Et vna pſona
id eſt ſingulus quiſq3 hō h3 illa tria in mēte.
Qḋ ſi etiā ſic diffiniam⁹ hoīem: vt dicam⁹.
Hō eſt ſubſtātia rōnalis ↄſtās ex aīa ⁊ cor
pore: nō eſt dubiū: hoīem hr̄e aīa3 q̄ nō eſt
corpus: hr̄e corpus qḋ nō ē aīa. Ac p h̄ illa
tria nō hō ſūt: ſ3 hoīs ſūt. vl̄ in hoīe ſūt. De
tracto ēt corpe: ſi ſola aīa cogitet̄: aliqd eius
ē mēs tanq̄3 caput eius vl̄ oculus: vl facies
ſ3 nō hec vt corpa cogitāda ſunt. Non igit̄
aīa: ſ3 qḋ excellit in aīa mēs vocat̄. Nūqd
aūt poſſumus dicere trinitatē ſic eē in deo:
vt aliqd dei ſit: nec ipſa ſit deus. Quapropt
ſingulus quiſq3 hō q̄ nō ſ̄m oīa q̄ ad naturā
ptinēt eius: ſ3 ſ̄m ſolā mentē imago dei dr̄
vna pſona ē: ⁊ imago ē trinitat' in mente.
Trinitas v̄o illa cui⁹ imago eſt: nihil aliḋ
ē tota q̄3 deus: nihil ē tota q̄3 trinitas. Nec
aliqd ad naturā dei ptinet qḋ ad illā nō ptī
neat trinitatē. Et tres pſone ſūt vni⁹ eſſen
tie: nō ſic ſingulus quiſq3 hō vna pſona. Itē
q̄3 in h̄ magna diſtātia eſt: q2 ſiue mentē di
cam⁹ in hoīe: eiuſq3 notitiā ⁊ dilectionē: ſi
ue memoriā: intelligētiā: volūtatē nihil mē
tis meminimus niſi p memoriā: nec itelligi
mus niſi p itelligētiā: nec amam⁹ niſi p vo
luntatē. At v̄o in illa trinitate quis audeat di
cere prē3 nec ſeipm̄ nec filiū nec ſpm̄ſcm̄ in
telligere niſi p filiū: vl̄ diligere niſi p ſpirituȝ
ſanctū. p ſe aūt meminiſſe tm̄ nō vl̄ ſui vl̄ fi
lij vl̄ ſpūſancti. eodēq3 mō filiū nec ſui nec
prīs meminiſſe niſi p prē3 nec diligere niſi
p ſpiritūſanctū. p ſe aūt nō niſi intelligere ⁊
prē3 ⁊ ſeipm̄ ⁊ ſpiritūſanctū. Silr̄ ⁊ ſpiritū
ſanctū p prē3 meminiſſe ⁊ prīs ⁊ filij ⁊ ſui:
⁊ p filiū intelligere ⁊ prē3 ⁊ filiū ⁊ ſeipm̄. p
ſe aūt nō niſi diligere ⁊ ſe ⁊ prē3 ⁊ filiū. tan
q̄3 memoria ſit pr̄ ⁊ ſua ⁊ filij ⁊ ſpūſancti. fi
lius aūt itelligētia ⁊ ſua ⁊ prīs ⁊ ſpūſancti.
Spūs v̄o ſctūs caritas ⁊ ſua ⁊ prīs ⁊ filij.
Quis hec ī illa trinitate opinari vl̄ affirma
re pſumat. Si enī3 ſolus ſibi fili⁹ intelligit
vt intelligētia ſit: ⁊ ſibi ⁊ prī ⁊ ſpūſancto:
ad illā redit̄ abſurditatē vt pr̄ nō ſit ſapiens
de ſeipo ſed de filio: nec ſapiētia ſapiētiā ge

nuerit: ſ3 ea ſapiētia pr̄ dicat̄ ſapiēs eē quā3
genuit. Ubi enī nō eſt itelligētia: nec ſapiē
tia pōt eſſe. ac p h̄ ſi pr̄ nō intelligit ipe ſibi:
ſ3 fili⁹ intellu prī: pfecto filius prē3 ſapien/
tē eſſe facit. Et ſi h̄ eſt deo eſſe qḋ ſape: ⁊ ea
illi eſſentia ē q̄ ſapiētia: nō fili⁹ a prē qḋ ve/
rū eſt: ſ3 a filio potius h3 pr̄ eſſentiā: qḋ ab/
ſurdiſſimū atq3 falſiſſimū ē. Hāc abſurdi/
tatē nos ī libro. vij. diſcuſſiſſe: ↄuiciſſe: ab
ieciſſe: certiſſimū eſt. Eſt ḡ deus pr̄ ſapiēs
ea q̄ ipe ſua eſt ſapiētia: ⁊ fili⁹ ſapiētia prīs
de ſapiētia qḋ eſt pr̄: de q̄ genitus ē filius.
Quocirca ↄſequent̄ ē ⁊ intelligens pr̄ ea q̄
ipe ſua eſt intelligētia. neq3 enī3 eēt ſapiēs
q nō eſſet intelligēs. filius aūt intelligentia
prīs de intelligētia genitus qḋ eſt pr̄. h̄ ⁊ ḋ
memoria nō incōueniēt dici pōt. Quō ē
enī ſapiēs q nihil meminit: vl ſui nō memi
nit. Proinde q2 ſapiētia pr̄: ſapiētia filius
ſic ſibi meminit pr̄. ita filius. ⁊ ſic ſui ⁊ filij
meminit pr̄: memoria nō filij: ſ3 ſua. ita ſui
⁊ prīs meminit filius memoria nō prīs: ſ3
ſui. Dilectio quoq3 vbi nulla eſt: quis vllā di
cat eſſe ſapientiā. Ex quo colligit̄ ita eē prē
dilectionē ſuā: vt intelligentiā ⁊ memoriā3
ſuā. Ecce ḡ tria illa. id ē memoria: intelligē
tia: dilectio ſeu volūtas: in illa ſūma ⁊ imu/
tabili eſſentia qḋ eſt deus: nō pr̄ ⁊ filius et
ſpūſctūs ſunt: ſ3 pr̄ ſolus. Et q2 filius quo/
q3 ſapiētia eſt genita de ſapiētia. ſic nec pat
ei: nec ſpūſctūs intelligit: ſed ipe ſibi. ita nec
pr̄ ei meminit: nec ſpūſctūs ei diligit: ſ3 ipe
ſibi. Sua enī3 ē ⁊ ipe memoria: ſua itelligē
tia: ſua dilectio. Sed ita ſe hr̄e: de prē illi eſt
de quo natus eſt. Spūs etiā ſctūs q2 ſapien
tia ē pcedēs de ſapiētia: nō prē3 h3 memo
riā: ⁊ filiū intelligentiā: ⁊ ſe dilectionē. neq3
enī3 ſapiētia eſſet ſi alius ei meminiſſet. ei/
q3 alius intelligeret: ac tantūmō ſibi ipe di/
ligeret. S3 ipe h3 hec tria: ⁊ ea ſic h3: vt hec
ipſa ipe ſit. Verū vt ita ſit: inde illi eſt vn
pcedit. Quis ḡ hoīum pōt iſtā ſapientiā q̄
nouit deus oīa: ita vt nec ea q̄ dicunt̄ pteri/
ta: ibi ptereāt: nec ea q̄ dicunt̄ futura: quaſi
deſint expectent̄ vt veniāt: ſ3 ⁊ pterita ⁊ fu/
tura cū pſentib⁹ ſint cūcta pñtia: nec ſingu/
la cogitent̄: ⁊ ab alijs ad alia cogitāda tran/
ſeat: ſ3 in vno ↄſpectu ſil̄ pſto ſint vniuerſa
Quis inq̄3 hoīm cōprehēdit ſapiētiā: eādē
q3 prudētiā: eādēq3 ſciā3: q̄ngdē3 a nobis
nec nr̄a cōphēdunt̄. Ea q̄ppe q̄ vl ſenſib⁹ h̄

Ayuntamiento de Madrid

intelligētie nře aſſunt: poſſum⁹ vtcūq₃ ɔſpi
cere. ea Xp̃o q̄ abſūt: ⁊ tñ affuerāt p̄ memo/
riā nouim⁹ q̄ obliti ñ ſum⁹. Nec ex futuris
pterita: ſ₃ futura ex p̄teritꝭ nō tñ firma cogni
tiōe ɔycim⁹. Nā qſdā cogitatiões nřas qs
futuras velut māifeſtius atq₃ certius. ꝓxi
mas qſdā ꝓſpicim⁹: inčoria faciente id agi
mus: cū agere valem⁹ q̄ntū valemus: q̄ ad
ea ñ videt̃ q futura ſūt: ſ₃ ad pterita ptinere
Q̄ð ſ₃ expiri in eis dictis vl̃ cāticis: quoꝝ
ſerie memorit̃ reddim⁹. Niſi eni₃ p̄uideri
mus cogitatiōe qð ſeqt̄: ñ vtiq₃ diceremus.
Et tñ vt p̄uideamus: nō ꝓuidētia nos in/
ſtruit: ſ₃ inčoria. Nā donec finiat̃ oē qð di
cim⁹ ſiue canim⁹: nihil ē qð ñ ꝓuiſu₃ ꝓſpe
ctūq₃ ꝓferat̃. Et tñ cū id agim⁹ ñ dicimur ꝓ
uidenti: ſ₃ memorit̃ canere vl̃ dicere. ⁊ q h̄
in mltis ita ꝓferēdis valēt plurimū: ñ ſolet
coꝝ ꝓuidētia: ſ₃ memoria pdicari. fieri iſta
i aīo vl̃ ab aīo nřo nouim⁹: ⁊ certiſſimi ſu/
mus. Q̄uō aūt fiāt: q̄nto attētius volueri/
mus aduertere: tāto magis nř ⁊ ſmo ſuccū
bit: ⁊ ipa nō pdurat intentio: vt ad ligdū ali
qd nřa intelligētia: ⁊ ſi nō lingua: ꝑueniat.
Et putam⁹ nos vtrū dei ꝓuidētia eadē ſit
q̄ memoria ⁊ itelligētia: q nō ſingula cogi/
tāda aſpicit: ſ₃ vna eťna ⁊ immutabili atq₃ i/
effabili viſiōe cōplectit̃ cūcta q̄ nouit: tanta
inčti ifirmitate poſſe cōprehēdere. In hac
igit̃ difficultate ⁊ anguſtia: libet exclamare
pš. 138 ad deū viuū. Mirificata ē ſcia tua ex me: i
ualuit: ⁊ ñ potero ad illā. Ex me qppe itelli
go q̄ꝫ ſit mirabilis ⁊ incōprehēſibilis ſcia
tua q̄ me feciſti: qñ nec meipm cōprehende
re valeo quē feciſti: ⁊ tñ in meditatiōe mea
exardeſcit ignis vt querā faciē tuam ſemp.

De ſpeculo in q̄ p imaginē dei trinitas eiuſ
pš. 38 vtcunq₃ intellecta ɔſpicit̃. Ca. viij.

Incorporalē ſta₃ ſcio eſſe ſapiētiā: ⁊
lumē eſſe i q̄ videnť q̄ oculis carna
lib⁹ videnť: ⁊ tñ vir tātus taq₃ ſpiri
i Cō. 13 tal̃. Videm⁹ nūc inqt p ſpeculū in enigma
te: tūc aūt facie ad faciē. Q̄uale ſit ⁊ qð ſit h̄
ſpeculū ſi q̄ramus: ꝓfecto illð occurrit qð i
ſpeculo niſi imago ñ cernit̃. Hoc ḡ facere
conati ſum⁹ vt p imaginē hāc qð nos ſum⁹
2 Cō. 3 videremus vtcūq₃ a q̄ facti ſum⁹: tanq₃ p ſpe
culū. Hoc ſignificat ēt illð qð ait idē aplȝ.
Nos āt releuata facie gl̃am dñi ſpeculātes
in eāde₃ imaginē trāſformamur de gl̃ia in
gla₃ tanq₃ a dñi ſpū. Speculātes dixit: p ſpe
culū videntes: ñ ð ſpecula ꝓſpicientes. Q̄ð
in greca lingua ñ eſt ābiguū vñ i latinā trāſ
late ſūt aplice lr̃e. Ibi qppe ſpeculū vbi ap/
parēt imagines reꝝ a ſpecula de cuius alti/
tudine lōgius aliqd intuemur: etiā ſono Xp̃
bi diſtat oīno: ſatiſq₃ appet aplm a ſpeculo: Ubi. š
ñ a ſpecula dixiſſe: gla₃ dñi ſpeculātes. qð
Xp̃o ait. In eade₃ imaginē trāſformamur:
vtiq₃ imaginē dei vult intelligi. eādēq₃ di/
cens: iſtā ipam ſc₃. id eſt q̄ꝫ ſpeculamur: q₂ i Cō. ij
eade₃ imago eſt gl̃ia dei. ſic alibi dicit. Vir
qdē nō d₃ velare caput: cū ſit imago ⁊ gl̃ia
dei. De qbus Xp̃bis iā in libro duodecimo
diſſeruim⁹. Trāſformamur ḡ dixit: de for
ma in formā mutamur: atq₃ trāſim⁹ ð for/
ma obſcura in formā lucidā: q₂ ⁊ ipa obſcu
ra imago dei eſt: ⁊ ſi imago ꝓfecto etiā gl̃ia
in q̄ hoies creati ſumus: pſtātes ceteris aīa
libus. De ipa qppe natura hūana dictū eſt i Cō. ij
Vir qdem nō d₃ velare caput cū ſit imago
gl̃ia dei. Q̄ue natura in reb⁹ creatis excel/
lentiſſima: cū a ſuo creatore ab ipietate iuſti
ficat̃: a deformi forma formoſa₃ trāſfert̃ in
formā. Eſt qppe ⁊ in ipa ipietate quātoma
gis dānabile vitiu₃: tāto certius natura lau
dabit̃. Et pp h̄ addidit. De gl̃ia in glam.
de gl̃ia in creatiōis: in glam iuſtificatiōis.
Q̄uāuis poſſit h̄ ⁊ alijs modis intelligi: q᷑
dictū eſt: de gl̃ia in glam. de gl̃ia fidei i glo
riam ſpeciei: de gloria qua filij dei ſumus:
in glam qua ſimiles ei erimus: quoniā vi/
debimus eū ſicuti eſt. Q̄ð Xp̃o adiūxit: Tā i. Jo. 3
q̄ꝫ a dñi ſpiritu: oſtendit: grā dei nobis cō/ 2 Cō. 3
ferri tā optabilis trāſformatiōis bonū.

De enigmate ⁊ tropicis locutiōib⁹. c. ix.

Ec dicta ſunt pp qð ait aplꝰs: nūc p
b ſpeculū nos videre. Q̄uia Xp̃o addit
in enigmate: mltis h̄ incognitū eſt q
eas lr̃as neſciunt: in qbus eſt doctrina q̄dā
de locutionū modis q̄s greci tropos vocāt
coq₃ greco vocabulo etiā nos vtimur ꝓ la
latino. Sic̄ eni₃ ſcemata vſitatius dicimus
quā figuras: ita vſitatius dicimus tropos
q̄ꝫ modos. Singuloꝝ aūt modoꝝ ſiue tro
poꝝ nomina: vt ſingla ſinglis referāt: dif
ficillimū eſt ⁊ inſolentiſſimū latine enūcia/
re. Vñ qdā interpretes nři: qð ait aplȝ: que
ſunt in allegoria: nolentes grecū vocabulū Gal. 4
ponere: circūloquendo interptati ſunt dicē
tes: q̄ ſunt aliud ex alio ſignificantia. Hu/
ius aute₃ tropi. id eſt allegorie plures ſunt

Ayuntamiento de Madrid

ſpecies: in qbus ē etiā qđ dr enigma. Diſ/
finitio aūt ipi⁹ nois generalis: oēs: et ſpe/
cies cōplectatꝰ: neceſſe eſt. Ac p h ſicut ois
equ⁹ aial ē: nō omne aial equ⁹ ē: ita oē enig
ma allegoria ē: nō ois allegoria enigma ē.
Quid ē ḡ allegoria niſi tropus: vbi ex alio
aliud intelligitur: qle illō ē ad theſſalonicēſes
i The.5 ygitur nō dormiam⁹ ſic ⁊ ceteri. ſed vigile
mus ⁊ ſobrij ſim⁹. Nā q dormiunt nocte
dormiūt: ⁊ q inebriantꝰ nocte ebrij ſūt. nos
aūt q diei ſum⁹: ſobrij ſim⁹. Sꝫ hec allego
ria: nō ē enigma. Nā niſi multū tardis iſte
ſenſus ipromptu ē. Enigma ē aūt vt breuit
Prouer. 30 explicē obſcura allegoria: ſic ē. Sanguiſuge
erant tres filie. ⁊ q̄cūqꝫ ſimilia. Sꝫ vbi alle/
goriā noiauit aplus: nō in vbis eā reperit: ſꝫ
i fcō: cū ē duob⁹ filijs abrac: vno de ancilla
altero d̄ libera: qđ nō dictū: ſꝫ etiā factū fuit
duo teſtamēta itelligēda mōſtrauit: qđ anteqꝫ
exponeret obſcurꝫ fuit. Proinde allegoria tale
qđ ē gnāle nomē poſſet ſpāliter enigma noia
ri. Sꝫ qꝛ nō ſoli q eas lras neſciūt qb⁹ diſcu
tur tropi q̄rūt qđ dixerit aplꝰ: nūc̄ enigma
te nos videre: verūetiā q ſciūt: tñ qđ ſit illō
enigma vbi nūc videm⁹ noſſe deſiderāt: ex
vtroqꝫ incēda vna eſt ſnia: ⁊ ex illo ſcꝫ qđ
i Co.12 ait: videm⁹ nūc p ſpeculū: ⁊ ex illo qđ addi
dit: in enigmate. Vna ē eniꝫ cū tota ſic dr:
Ubi. ē videm⁹ nūc p ſpeculū in enigmate: proinde
quātū mihi vr ſic noie ſpeculi imaginē vo/
luit intelligi: ita noie enigmatis q̄uis ſimilitu/
dine: tñ obſcurā: ⁊ ad pſpiciendū difficilē.
Cū igitꝰ ſpeculi ⁊ enigmatis noie q̄cūqꝫ ſi/
militudines ab aplo ſignificate itelligi poſſīt: que
acōmodate ſunt ad intelligēdū deū eo mō q
pōt: nihil tñ ē acōmodati⁹ q̄ꝫ id qđ imago
eius nō fruſtra dr. Nemo itaqꝫ miretꝰ etiā
in iſto mō videdi q̄ cōceſſus ē huic vite per
ſpeculū ſcꝫ i enigmate laborare nos vt quō
cūqꝫ videam⁹. Nomen qppe h nō ſonaret
enigmatis: ſi eēt facilitas viſiōis. Et h eſt
grādius enigma: vt nō videam⁹ qđ nō vi
dere nō poſſum⁹. Quis eni nō videt cogi
tationē ſuā. Et qs videt cogitationē ſuam.
nō oculis carnalib⁹ dico: ſꝫ ipo iteriore cō
ſpectu. Quis nō eā videt: ⁊ qs eā videt: qñ
qdē cogitatio viſio eſt aī quedā: ſiue aſſint
ea q oculis quoqꝫ corporalibus videātꝰ: vel
ceteris ſentiantꝰ ſenſibus. ſiue non aſſint: ⁊
eoꝝ ſilitudines cogitatione cernantꝰ: q̄ nec
corpalia ſūt: nec corpaliū ſilitudines. ſicut
virtutes ⁊ vitia: ſic ipa deniqꝫ cogitatio co/
gitatꝰ. ſiue illa q p diſciplinas tradunt libe/
raleſqꝫ doctrinas. ſiue iſtoꝝ omniū cauſe ſu
periores atqꝫ rōnes in natura imutabili cogi
tent: ſiue etiā mala ⁊ vana ac falſa cogitent⁹
vel nō ꝯſentiente ſenſu: vel errante ꝯſenſu.
Quō p inſpectionē vbi qđ ē in cogitatiōe
mentis humane ad agnitionē vbi qđ de⁹
eſt aliquatenus poſſit acccdi.

Ca. x.

Ed nūc de his loq̄mur q̄ nota cogi/
tamus ⁊ habemus in noticia etiāꝫ ſi
nō cogitemus. ſiue ad cōtēplatiuam
ſciāꝫ ptineāt: q̄ꝫ ppe ſapiētiā dicimus. ſiue
ad actiuā: q̄ꝫ ppe ſcientiā nūcupandā eſſe
diſſeruimus. Simul eniꝫ vtrūqꝫ mentis eſt
vni⁹: ⁊ imago dei vna. Cū vo de inferio
re diſtinctius ⁊ ſeorſuꝫ agit tūc nō ē vocan
da imago dei: q̄uis ⁊ tūc in ea nōnulla re/
periat ſilitudo illi⁹ trinitatis: qđ in terciodeci/
mo volumine oſtēdim⁹. Nūc ḡ ſil de vni/
uerſa ſcientia hois loq̄mur: in q nobis nota
ſunt q̄cūqꝫ ſunt nota: q vtiqꝫ vera ſūt alioqn
nota nō eēnt. Nemo enim falſa nouit: niſi
cū falſa eſſe nouit. Qđ ſi nouit: verꝫ nouit.
Verꝫ eſt eniꝫ q̄ illa falſa ſunt. De his ergo
nūc diſſerim⁹ q nota cogitamus: ⁊ nota ſūt
nobis etiā ſi nō cogitent a nobis. Sꝫ certe
ſi ea dicere velim⁹: niſi cogitata nō poſſu/
mus. Nā ⁊ ſi vba nō ſonet: i corde ſuo dicit Sap.2
vtiqꝫ cogitat. Unū illud ē in libro ſapiētie.
Dixerūt apō ſe cogitātes nō recte. Expoſuit
eniꝫ qđ ſit: dixerūt apō ſe. cum addidit: co/
gitātes. Huic ſile ē i euāgelio: q̄ qdā ſcri/ Mat.9
be cū audiſſent a dn̄o dictū paralitico. Cōfide
fili remittunt tibi peccata tua: dixerūt intra
ſe: hic blaſphemat. Quid eſt eniꝫ dixerunt Ibidē
intra ſe: niſi cogitādo. Deniqꝫ ſeqꝰ. Et cū
vidiſſet ieſus cogitatiōes eoꝝ dixit. Ut qđ
cogitatꝭ mala in cordib⁹ vris. Sic mathe/ Luc.5.
us. Lucas aūt hoc idē ita narrat. Ceperūt
cogitare ſcribe ⁊ pharisei: dicētes. Quis ē
qui loquitꝰ blaſphemias. Quis pōt dimitte
re peccata: niſi ſolus deus. Ut cognouit aūt
cogitationes eoꝝ ieſus: r̄ndens dixit ad il/
los. Quid cogitatis in cordibus veſtris. Sap.2
Quale eſt in libro ſapientie: dixerunt cogi
tātes: tale hic eſt: cogitauerūt dicētes. Et il
lic eniꝫ ⁊ hic oſtendit intra ſe atqꝫ in corde

Ayuntamiento de Madrid

Mat.9 ſuo dicere. id eſt cogitādo dicere. Dixerūt
gppe itra ſe. ⁊ dicti ē eis. Quid cogitis. et
Luc.12 de illo divite cui⁹ vberes fruct⁹ ager attulit
ait ipe dn̄s. Et cogitabat itra ſe dicēs. qdā
ḡ cogitatiōes locutiōes ſunt coꝛdis. vbi et
os eius eſſe dn̄s oſtēdit cū ait. Nō qd̄ itrat
in os coinqnat hoiem: ſ; qd̄ ꝓcedit ex oꝛe
mat.15 h̄ coinqnat hoie;. Vna ſn̄ia duo qdā hoīs
oꝛa cōplexus ē. vnū coꝛpis: alterū coꝛdis.
Nā vtiq; vn̄ illi hoie; putauerūt inqnari i
os itrat coꝛpis. Vn̄ aūt dn̄s dixit inqnari
hoie;: de coꝛdis oꝛe ꝓcedit. Ita gppe expo
ſuit ipe q̄ dixerat. Nā paulopoſt de hac re
diſcipulis ſuis. Adhuc inqt ⁊ vos ſine itel
Ibide; lectu eſtis. Nō intelligitis: qꝛ oē qd̄ in os i
trat in ventre; vadit ⁊ in ſeceſſum emittit.
Hic certe aptiſſime demonſtrauit os coꝛ/
poris. At i eo qd̄ ſequit̄ os coꝛdis oñdēs.
Que aūt inqt ꝓcedūt de oꝛe: de coꝛde exeūt
Ibide; ⁊ ea coinqnāt hoie;. De coꝛde eni; exeunt
cogitatiōes male: ⁊ cetera. Quid hac expo
ſitione lucidius. Nec tn̄ qꝛ dicimus locu/
tiōes coꝛdis eſſe cogitatiōes: iō nō ſunt etiā
viſiōes exoꝛte de noticie viſionib⁹: qn̄ ve/
re ſunt. Foꝛis eni; cū ꝑ coꝛpus hec fiūt: ali
ud eſt locutio aliud viſio. Intus aūt cū cogi
tamus. Vtrūq; vnū eſt. Sic auditio ⁊ vi/
ſio duo qdā ſunt iter ſe diſtātia in ſenſibus
coꝛpis. in aīo aūt nō ē aliud atq; aliud videre
⁊ audire. Ac ꝑ h̄ cū locutio foꝛis nō videat̄
ſ; potius audiat. Locutiōes tn̄ iteriores h̄
eſt cogitatiōes viſas dixit a dn̄o ſanctū euā
geliū nō audias. Dixerit inqt itra ſe: h̄ blaſ
Mat.9 phemat. Deinde ſubiūxit. Et cū vidiſſet ie
ſus cogitatiōes coꝝ. Vidit ḡ qd̄ dixerunt:
Ibide; Vidit eni; cogitatiōe ſua cogitatiōes coꝝ:
q̄s illi ſoli ſe putabant videre. Quiſqs igit̄
pōt intelligere ꝟbū nō ſolū anq; ſonet: ve
rūetiā anq; ſonoꝝ eius imagines cogitatio
ne voluant̄. h̄ eni; ē qd̄ ad nullā ꝑtinet lin
guā eaꝝ ſc; q̄ lingue appellant̄ gentiū: qua
rū nr̄a lingua latina eſt. Quiſqs inq; h̄ in/
telligere pōt: iam pōt videre ꝑ h̄ ſpeculū at
q; in hoc enigmate aliquā ꝟbi illius ſilitu
dinē. de q̊ dictū eſt. In ꝑncipio erat ꝟbū.
Joh.i. ⁊ ꝟbū erat apud deū: ⁊ deus erat verbu;.
Neceſſe eſt eni; cū ꝟbū loqmur. id eſt qd̄
ſcimus qd̄ loqmur ex ipa ſcientia quā me/
moꝛia tenemus: naſcat̄ ꝟbu; qd̄ eiuſmodi
ſit oīno cuiuſmodi eſt illa ſcietia de qua na/
ſcit. Foꝛmata gppe cogitatio ab ea re quā
ſcimus: ꝟbū ē qd̄ in coꝛde dicim⁹: qd̄ nec
grecū eſt nec latinū: nec lingue alicuius alte
ri⁹: ſed cū id opus eſt in eoꝝ qb⁹ loqmur ꝑ
ferre noticiā aliqd̄ ſignū q̄ ſignificet̄: aſſu/
mit̄. Et plerūq; ſonus: aliqn̄ etiā nutus. il
le aurib⁹. ille oculis exhibet̄: vt ꝑ ſigna coꝛ
poꝛalia etiā coꝛpis ſenſib⁹ ꝟbū qd̄ mente
gerim⁹ inoteſcat. Nā ⁊ innuere qd eſt niſi
quodāmō viſibilit̄ dicere. Eſt i ſcripturis
ſanctis hui⁹ ſn̄ie teſtimoniū. Nā in euāge
lio ſc̄m iohānē; ita legit̄. Amē amē dico vo Ibi.13
bis qꝛ vn⁹ ex vobis tradet me. Aſpiciebāt
ḡ adiuicē diſcipli: heſitātes de quo diceret.
Erat ḡ vnus ex diſcipulis eius in ſinu ieſu
quē diligebat ieſus. Inuenit ḡ huic ſimon
petrus: ⁊ dicit ei. Quis ē de quo dicit. Ec
ce innuēdo dixit: qd̄ ſonādo dicere nō aude/
bat. ſ; hec atq; hmōi ſigna coꝛꝑalia ſiue au
ribus ſiue oculis ꝑſentibus qb⁹ loqmur ex
hibemus. Inuēte ſunt lr̄e ꝑ q̄s poſſemus
⁊ cū abſentibus colloq. ſed iſta ſigna ſūt vo
cu;: cu; ipe voces in ſmone noſtro eaꝝ q̄s
cogitamus ſigna ſint rerum.
Sicut ꝟbū hoīs ſignificat̄ ꝑ vocē vel qd̄/
libet indiciū coꝛꝑale: ita ꝟbū dei manifeſta
tum eſſe ꝑ carnem. Ca. xi.
Roinde ꝟbū qd̄ foꝛis ſonat ſignū
p eſt ꝟbi qd̄ intus lucet: cui magis ꝟ
bi cōpetit nomē. Nā illud qd̄ ꝓfert̄
carnis oꝛe: vox ꝟbi eſt. Verbūq; ⁊ ip̄; di
cit̄ ꝓpter illud a quo vt foꝛis appareret aſſū
ptum eſt. Ita eni; ꝟbū noſtrum vox quo/
dāmō coꝛpis fit aſſumēdo eā: in qua mani
feſtet̄ ſenſibus hoīu;: ſicut ꝟbū dei caro fa Joh.i.
ctu; eſt aſſumēdo eam in q̄ ⁊ ipm̄ manife/
ſtaret̄ ſenſibus hoium. Et ſicut ꝟbū nr̄m
fit vox nec mutat̄ in voce;: ita ꝟbū dei ca/ Vbi.s
ro qdē factu; eſt: ſed abſit vt mutaret̄ in car
ne;. aſſumēdo gppe illā nō in eā ſe ꝯſumē
do: ⁊ hoc nr̄m vox fit: ⁊ illud caro factu; ē.
Quapꝛopter quinq; cupit ad qualē cūq; ſi
militudinē dei ꝟbi: q̄uis ꝑ multa diſſimi
lē ꝑuenire: nō intueat̄ ꝟbū noſtrum qd̄ ſo
nat i auribus: nec qn̄ voce pꝛofert̄: nec qn̄
ſilentio cogitat̄. Omnium nāq; ſonātium
ꝟba linguaꝝ etiā in ſilentio cogitant̄: ⁊ car
mina ꝑcurrunt̄ aīo tacēte oꝛe coꝛpis. Nec
ſolū numeri ſyllabaꝝ: verūetiā modi cātile
naꝝ cum ſint coꝛpoꝛales: ⁊ ad eu; q vocat̄

Ayuntamiento de Madrid

auditus ſenſum corporis ptinētes: p icorporeas quaſdā imagines ſuas pſto ſunt cogitātibus: ⁊ tacite cūcta iſta voluūtur. Sȝ trāſcūda ſunt hec: vt ad illud pueniat hoīs verbū p cui⁹ qlemcūqȝ ſimilitudinē ſicut i enigmate videat vtcūqȝ dei vbū. Non illud qȝ factū eſt ad illū vl' ad illū pphetaȝ: ⁊
Act. 6 de quo dictū eſt. Verbū aūt dñi creſcebat
Ro. 10 et multiplicabat. ⁊ de quo iterū dictum eſt:
i The. 2 Igit fides ex auditu: audit⁹ aūt p verbum xpi. Et iterū. Cū accepiſſetis a nobis verbū audit⁹ dei: accepiſtis: nō vt verbū hominū: ſȝ ſicut eſt vere verbū dei. Et innūerabilia ſimiliter i ſcripturis dicūtur ꝺ dei verbo: qȝ i ſonis multaꝝ diuerſarūqȝ linguarū p corda ⁊ ora diſſemiat humana. Ideo aūt vbū dei dicit: quia doctrina diuina traditur: nō humana. Sȝ illud verbū dei quc
Ioh. j. rim⁹ qualitcūqȝ p hāc ſimilitudinē nūc vi
Ibidem dere. de quo dictū eſt. Deus erat verbuȝ.
Ibidem de quo dictū eſt. Oīa p ipm facta ſunt. de
Eccl. j. quo dictū eſt: Verbū caro factū eſt. ꝺ quo dictū eſt: Fons ſapiētie verbū dei in excelſis. Perueniēdū eſt ergo ad illud verbuȝ hominis: ad vbum ratiōalis animātis: ad verbū nō de deo nate: ſȝ a deo facte imaginis dei. qȝ neqȝ platiuuȝ eſt in ſono: neqȝ cogitatiuū in ſimilitudine ſoni: qȝ alicuius lingue eſſe neceſſe ſit: ſȝ qȝ oīa qbus ſignificat ſigna: pcedit: ⁊ gignit de ſciētia q manet in animo: qñ eadē ſciētia intus dicit ſicuti eſt. ſimillima eſt eni viſio cogitatiōis: viſiōi ſciētie. Nā qñ per ſonū dicit: vl' per aliqȝ corpale ſignū: nō dicit ſicuti eſt: ſȝ ſicut pōt videri audiriue p corpus. Quādo ergo qȝ in noticia eſt: hoc eſt in verbo: tūc eſt verū verbū ⁊ veritas: qlis expectat ab homine. vt qȝ eſt in i iſta: hoc ſit ⁊ in illo. qȝ nō eſt in iſta: nō ſit ⁊ i illo. hic agnoſcit: eſt eſt: non nō. Sic accedit quātuȝ pōt iſta ſimilitudo imaginis facte ad illā ſimilitudinē imaginis nate: qua de⁹ filius patri per oīa ſubſtātialit ſimilis pdicat. Aiaduertenda eſt in hoc enigmate etiā iſta verbi dei ſi
Ioh. j. militudo: quod ſicut de illo verbo dictum eſt: Omnia per ipm facta ſunt: vbi de⁹ p vnigenitum verbum ſuum predicat vniuerſa feciſſe: Ita hominis opa nulla ſunt: q nō pus dicitur in corde. Vnde ſcriptuȝ
Ec. 37 eſt: Initium omnis operis verbum. Sed etiā hic cū verū verbū eſt: tūc eſt initiū boni opis. Verum aūt verbū eſt cum de ſciētia bene opandi gignit: vt etiā ibi ſuet: eſt eſt: nō nō: vt ſi eſt in ea ſciētia qua viuēdū eſt: ſit ⁊ in verbo p quod opādū eſt. ſi nō. nō. alioqn mēdaciū erit verbū tale: nō veritas: ⁊ inde peccatū: nō opus rectuȝ. Eſt ⁊ hec i iſta ſimilitudine vbi nri ſimilitudo verbi dei: qua poteſt eſſe verbū nrm quod nō ſequat opus. opus aūt eſſe nō pōt: niſi pcedat verbū. Sic et verbū dei potuit eſſe nulla exiſtēte creatura. Creatura vero nlla eſſe poteſt niſi p ipm per qȝ facta ſunt oia.
Ideoqȝ nō de⁹ pater: nō ſpiritusſanctus: Ioh. j.
nō ipa trinitas: ſȝ ſolus fili⁹ qȝ eſt verbuȝ
dei caro factū eſt: qȝuis trinitate faciēte. vt ſe Ioh. j.
quēte atqȝ imitāte verbo nro: eius exemplū recte viueremus. hoc eſt nullū habētes in verbi nri vel ꝯtemplatiōe vl' opatiōe mendaciū. Verū hec huius imaginis eſt quandoqȝ futura pfectio. Ad hanc ꝯſequendaȝ nos erudit magiſter bonus ſi de xpiana:
pietatiſqȝ doctrina: vt reuelata facie: a le 2 Co. 3
gis velamine qȝ eſt vmbra futuroꝝ: gloriam dñi ſpeculātes: p ſpeculū ſȝ intuētes in eādeȝ imaginē trāſformemur de gloria in gloriā tanqȝ a dñi ſpiritu: ſcdm ſupiorē de his verbis diſputatiōem. Cuȝ ergo
hac trāſformatiōe ad pfectū fuerit hec ima i Ioh. 3
go renouata: ſimiles deo erimus qm videbimus eū nō p ſpeculū ſȝ ſicuti eſt. qȝ dicit i Co. 13
aplus paulus facie ad faciē. Nūc vero in hoc ſpeculo: in hoc enigmate: in hac qualicunqȝ ſimilitudine. qnta ſit etiā diſſimilitudo: quis pōt explicare. attingā tñ aliqua vt valeo: qbus id poſſit aduerti.

Quātum diſtent a vera et perfecta ſimilitudine dei: q in natura mentis vtcūqȝ deo ſimilia reperiuntur. Capi. xij.

Primo ipa ſcientia de qua veraciter cogitatio nra formatur: qndo q ſcim⁹ loqmur. qlis aut qnta pōt homini pueire: quālibȝ pitiſſimo atqȝ doctiſſimo. exceptis eni q in animū veniūt a ſēſib⁹ corporis: inqbus tā multa aliter ſunt qȝ videtur vt eoꝝ veriſimilitudine nimiū ꝯſtipatus: ſanus ſibi eſſe videatur q inſanit. Unde academica philoſophia ſic inualuit. vt de omnibus dubitās multo miſi⁹ inſaniret: His ergo exceptis q a corporis ſenſib⁹ in

animū veniāt: q̄ntū rerum remanet q̄ ita
ſciamus: ſicut nos viuere ſcimus. in quo
proꝛſus nō metuimus: ne aliqua veriſimi
litudine foꝛte fallamur: q̄m certū eſt etiā
eum q̄ fallitur viuere. Nec in eis viſis hec
habetur: q̄ obijciūtur extriſec⁹: vt in eo ſic
fallatur oculus: q̄madmodū fallit cū in aqua
remus videt infractus: ⁊ nauigātibus tur
res moueri: ⁊ alia ſexcēta q̄ aliter ſunt q̄ꝫ vi/
dēt: q̄a nec ꝑ oculū carnis hoc cernit. Jn/
tima ſciētia eſt qua nos viuere ſcimus: vbi
ne illud q̄dem academicus dicere pōt: foꝛ/
taſſe doꝛmis ⁊ neſcis: ⁊ in ſomnis vides.
Viſa quippe ſomniātiū ſimillima eſſe vi/
ſis vigilātiū q̄s ignorat. Sꝫ q̄ certus eſt d̄
vite ſue ſciētia: nō in ea dicit: ſcio me vigi/
lare: ſed ſcio me viuere. ſiue ergo doꝛmiat
ſiue vigilet: viuit. nec ī ea ſciētia ꝑ ſomnia
falli pōt: q̄ꝛ ⁊ doꝛmire: ⁊ in ſomnis videre
viuētis eſt. Nec illud poteſt academicus
ad verſ⁹ iſtā ſciētiam dicere: furis foꝛtaſſis
⁊ neſcis: q̄ꝛ ſanoꝝ viſis ſimillima ſunt etiā
viſa furētiū. ſꝫ qui furit viuit. Nec ꝯtra a/
cademicos dicit. ſcio me nō furere: ſꝫ ſcio
me viuere. Nunq̄ꝫ ḡ falli nec mētiri pōt:
q̄ ſe viuere dixerit ſcire. Mille itaq̄ꝫ falaci
tum viſoꝝ genera obijciant̄ ei q̄ dicit: ſcio
me viuere. nihil hoꝝ timebit: q̄ñ ⁊ qui falli
tur viuit. Sꝫ ſi talia ſola ptinēt ad humanā
ſciētiam: ꝑ pauca ſunt niſi q̄ꝛ ī vno quoq̄ꝫ
genere ita multiplicant̄ vt nō ſolū pauca nō
ſint: verūetiā reperiant̄ ꝑ infinitū numerū
tendere. Qui enim dicit: ſcio me viuere:
vnum aliquid ſcire ſe dic. Proinde ſi di/
cat: ſcio me ſcire me viuere: duo ſunt iam.
hoc vero quod ſcit hec duo: tertiū ſcire ē.
ſic poteſt addere ⁊ quartum: ⁊ innumera/
bilia ſi ſufficiat. Sꝫ quia innumerabilē nu
merum vel compꝛehendere ſingula addē
do: vel dicere innumerabiliter nō pōt: hoc
ipm certiſſime cōpꝛehēdit: ac dicit: ⁊ verū
hoc eſſe ⁊ tam innumerabile: vt vere eius
infinitum numerum nō poſſit cōpꝛehēde/
re ac dicere. hoc ⁊ ī volūtate certa ſimiliter
aduerti poteſt. Quis eſt enī cui non impu
denter reſpondeatur: foꝛte falleris: dicēti
volo beat⁹ eē. Et ſi dicat. ſcio me h̄ velle:
⁊ h̄ me ſcire ſcio. iā his duob⁹ ⁊ tertiū pōt ad
dere q̄ h̄ duo ſciat: ⁊ q̄rtū q̄ h̄ duo ſcire ſe
ſciat: et ſimiliter in infinitum numerum

pergere. Jtē ſi quiſpiā dicat: errare nolo:
nōne ſiue erret ſiue nō erret: errare tñ eum
nolle verū erit. Quis ē q̄ huic nō ipudētiſ
ſime dicat: foꝛſitā falleris: cū ꝓfecto vbicū
fallat. falli ſe tñ nolle nō fallit. Et ſi h̄ ſcire ſe
dicat addit q̄ntū vult rerū nūerū cognitaꝝ: ⁊
numerū eē ꝯſpicit īfinitū. Qui eniꝫ dic: no
lo me falli: ⁊ h̄ me nolle ſcio: ⁊ hoc me ſcire
ſcio: iā ⁊ ſi nō cōmoda locutiōe pōt hinc īfi/
nitū numerū oſtēdere. Et alia repiunt̄ que
aduerſus academicos valeāt: q̄ nihil ab ho
mine ſciri poſſe ꝯtēdūt. Sꝫ modus adhibē
dus eſt: ꝑſertiꝫ q̄ꝛ in opere iſto nō hoc ſuſcepi
mus. Sūt inde libri tres nři. ꝑmo nřę con
uerſiōis tpe ſcripti: quos q̄ potuerit ⁊ voluerit
legere: lectoſq̄ꝫītellexerit: nihil eū ꝓfecto q̄
ab eis ꝯ ꝑceptionē veritatis argumēta mul
ta inuēta ſunt: ꝑmouebunt. Cū enīꝫ duo
ſint genera rerū q̄ ſciunt̄: vnū earū q̄ ꝑ ſen/
ſus coꝛpis ꝑcipit aīus: alteꝝ earuꝫ q̄ ꝑ ipm
multa illi philoſophi garrierūt ꝯ coꝛpis ſen
ſus. animi aūt quaſdā firmiſſimas ꝑ ſeipm
ꝑceptiones reꝝ veraꝝ: q̄le illud ē quod di/
xi: ſcio me viuere: nequaq̄ꝫ in dubiū voca/
re potuerūt. Sꝫ abſit a nobis vt ea q̄ ꝑ ſen/
ſus coꝛpis didicimus vera eſſe dubitemus.
ꝑ eos q̄ppe didicimus celū ⁊ terrā: ⁊ ea q̄ ī
eis nota ſunt nobis: q̄ntū ille q̄ ⁊ nos ⁊ ipſa
ꝯdidit: innoteſcere nobis voluit. Abſit etiā
vt ſcire nos negemus q̄ teſtimonio didici/
mus alioꝝ. alioq̄n eſſe neſcimus oceanuꝫ.
Neſcimus eſſe terras atq̄ꝫ vꝛbes q̄s cele/
berrima fama cōmēdat. Neſcimus fuiſſe
hoīes: ⁊ opa eoꝝ q̄ hiſtoꝛica lectiōe didici/
mus. Neſcimus q̄ q̄tidie vndecunq̄ꝫ nūcian
tur ⁊ indicijs ꝯſonis ꝯteſtantibuſq̄ꝫ firmā
tur. Poſtremo neſcimus in quibus locis
vel ex q̄bus hoīb⁹ fuerim⁹ exoꝛti: q̄ꝛ hec
oīa teſtimonijs credidimus alioꝝ. Quod
ſi abſurdiſſimuꝫ ē dicere: nō ſolū noſtroꝝ
verū etiā ⁊ alioꝝ coꝛpoꝛuꝫ ſenſus plurimū
addidiſſe noſtre ſciētie ꝯfitendū eſt. Hec
igit̄ oīa ⁊ q̄ ꝑ ſeipm: ⁊ que ꝑ ſenſus ſui coꝛ/
poꝛis: ⁊ q̄ teſtimonijs alioꝝ ꝑcepta ſcit ani/
mus humanus: theſauro memoꝛie ꝯdita te
net. ex quibus gignit̄ verbum verum: q̄ñ
qđ ſcimus loquimur. ſed verbū añ omnē ſo/
nū: añ omnē cogitationē ſoni. Tūc enim ē
verbū ſimillimū rei note d̄ q̄ gignit̄ ⁊ imago
eius: quoniā de viſione ſciētie viſio cogi/

Ayuntamiento de Madrid

tiõis exoꝛiť: qđ ẽ ỽbũ ligue nulli⁹: ỽbũ
veꝝ de re vera: nihil de ſuo habẽs. ſ; totũ
de illa ſciẽtia de qua naſciť. Nec intereſt qñ
id didicerit: q qđ ſcit loquiť. aliquãdo enim
ſtatim vt diſcit hoc dicit: dum tamen verbũ
ſit veꝝ: id eſt de rebus notis exoꝛtũ.

De ſcientia dei patris cui nihil cuiuſq; crea
ture indicijs ꝯferať. Capi. xiij.

S Ed nunqđ deus pater de quo natũ
eſt verbũ de deo deus: nunqđ ergo
deus pater in ea ſapientia qđ eſt ipſe
ſibi: alia didicit ꝑ ſenſu; coꝛpis ſui alia ꝑ ſe
ipm. Quis hoc dicat q nõ aĩal rõnale: ſed
ſupra aĩam rõnalẽ deũ cogitat quãtũ ab eis
cogitari põt q cũ oĩbus aĩalib⁹ ⁊ oĩbus aĩs
pferũt: q;uis ꝑ ſpeculũ ⁊ in enigmate ꝯijci
ẽdo videãt: nõdũ facie ad faciẽ ſicuti ẽ. Nũ
qđ deus pr̃ ea ipa q nõ ꝑ coꝛpus: qđ eſt ei
nullũ: ſed ꝑ ſeipm ſcit: aliũde ab aliquo didi
cit: aut nũcijs vl̃ teſtibus vt ea ſciret idiguit
Nõ vtiq;. Ad oĩa ꝓpe ſcienda q ſcit ſuffi
cit ſibi illa ꝑfectõ. Hʒ qđe nũcios: id eſt an
gelos: nõ tñ q ei q neſcit annũciẽt: nõ eni
ſunt vlla q neſciat: ſ; bonũ eoꝝ eſt de operi
bus ſuis eius ꝯſulere veritatẽ. ⁊ h̃ eſt qđ ei
dicunť nõnulla nũciare: nõ vt ipe ab eis di
ſcat: ſed vt ab illo ipi ꝑ ỽbũ eius ſine coꝛpo
rali ſono. nũciant etiã qđ voluerit ab eo miſ
ſi ad qs voluerit: totũ ab illo ꝑ ỽbũ eius au
dientes: id eſt in eius ỽitate inueniẽtes qđ
ſibi faciendũ: qđ: qbus: ⁊ qñ nunciãdũ ſit.
Mat. 6 Nã ⁊ nos oꝛamus eu;: nec tñ neceſſitates
nras docemus eũ. Nouit eni;: ait ỽbũ ei⁹
pr̃ veſter qđ vobis neceſſariũ ſit pu'q; pe
tatis ab eo. Nec iſta ex aliquo tpe cognouit
vt noſſet: ſed futura oĩa tp̃alia atq; in eis et
qđ: ⁊ qñ ab illo petituri fueram⁹: ⁊ qs ⁊ de
qbus reb⁹ vl̃ exaudituꝛ⁹ vl̃ nõ exauditur⁹
eet. ſine initio añ pſciuit. Uniuerſas aute;
creaturas ſuas ſpirituales ⁊ coꝛpales: nõ q2
ſunt iõ nouit: ſ; iõ ſunt q2 nouit. Nõ enim
neſciuit q fuerat creatur⁹. Q2 g ſciuit crea
uit: nõ q2 creauit ſciuit. Nec aliter ea ſciuit
creata: q; creãda. Nõ eni; eius ſapiẽtie ali
qđ acceſſit ex eis: ſ; illis exiſtentibus ſicut opoꝛ
tebat ⁊ qñ opoꝛtebat: illa manſit vt erat. Ita
Ecc. 13 ⁊ ſcriptũ eſt in libꝛo eccl'aſtico. Anteq; crea
rent oĩa nota ſũt illi. Sic ⁊ poſtq; ꝯſũmata
ſunt. Sic inqt nõ aliter: ⁊ anteq; crearent:
⁊ poſtq; ꝯſummata ſunt: ſic ei nota ſũt. Lõ
ge eſt g huic ſcientie: ſciẽtia nr̃a diſſimilis.
Que aũt ſciẽtia dei eſt: ipa ⁊ ſapiẽtia ⁊ que
ſapientia: ipa eſſentia ſiue ſubſtãtia. Quia
in illius nature ſimplicitate mirabili: nõ eſt
aliud ſapere q; eſſe: ſ; qđ eſt ſapere: h̃ eſt et
eſſe. ſicut ⁊ in ſupioꝛibus libꝛis ſepe iã dixi
mus. Nr̃a ỽo ſcientia in rebus plurimis
ꝓpterea ⁊ amiſſibilis eſt ⁊ receptibilis: q2
nõ hoc eſt nobis eſſe qđ ſcire vel ſapere: q
niã eſſe poſſumus: etiã ſi neſciamus: neq;
ſapiamus ea q aliũde didicimus. Propť
hoc ſicut noſtra ſcientia illi ſcientie dei: ſic ⁊
noſtrũ ỽbũ qđ naſciť de noſtra ſcientia diſ
ſimile eſt illi ỽbo dei: qđ natũ eſt de patris
eſſentia. Tale eſt aũt ac ſi dicere;: de patris
ſcientia: de pr̃is ſapiẽtia: vl̃ qđ eſt expꝛeſſius
de patre ſcientia: de patre ſapientia.

De ſimilitudine ⁊ eq̃litate patris dei ⁊ vni
geniti eius cõſubſtantialis ⁊ coeterni.

Capitu. xiiij.

V Erbũ ergo dei patris vnigenit⁹ dei
filius: ꝑ oĩa patri ſimilis ⁊ equalis
deus de deo: lumen de lumine: ſapi
entia de ſapiẽtia: eſſentia de eſſentia: ẽ hoc
oĩno qđ pr̃: nõ tamen pr̃: q2 iſte filius: ille
pater. Ac ꝑ hoc nouit oĩa q nouit pr̃: ſed ei
noſſe de patre eſt ſicut eſſe. Noſſe enim ⁊
eſſe illi vnũ eſt. Et iõ patri ſicut eſſe nõ eſt a
filio: ita nec noſſe. Proinde tanq; ſeipm
dicẽs: pr̃ genuit ỽbũ ſibi equale ꝑ oĩa. Nõ
eni; ſeipm integre pfecteq; dixiſſet: ſi aliqđ
minus: aut amplius eſſet in eius ỽbo quã
in ipo. Ibi ſumme illud agnoſciť: eſt ẽ: non
nõ: ⁊ iõ ỽbũ h̃ vere veritas eſt. quoniã qc
qđ eſt in ea ſcientia de qua genitu; eſt: ⁊ in
ipo eſt. Qđ aũt in ea nõ eſt: nec in ipo eſt.
Et falſum habere aliqđ hoc ỽbũ nunq; pt Job. 5
q2 imutabiliter ſic ſe h; vt ſe habet de quo
eſt. Nõ eni; põt filius a ſeipo facere qcquã
niſi qđ viderit patrẽ facientẽ. potenter hoc
nõ poteſt: nec eſt infirmitas iſta: ſed firmi
tas qua falſa eſſe nõ põt veritas. Nouit ita
q; oĩa deus pr̃ in ſeipo: nouit in filio. Sed
in ſeipo tanq; ſeipm. in filio tanq; verbu;
ſuũ qđ eſt de his oĩbus q ſunt i ſeipo. Oĩa
ſimiliter nouit ⁊ filius: in ſe ſcilicet tanq; ea
q nata ſunt: de his q pater nouit in ſeipſo.
In patre aũt tanq; ea de qbus nata ſunt: q
ipe filius nouit in ſeipo. Sciunt ergo inui
cem pater ⁊ filius: ſed ille gignẽdo: iſte na

ſcēdo. Et oīa q̄ ſunt in eoꝝ ſciētia in coꝛuꝫ ſapiētia: i eoꝝ eſſentia: vnūſqſqꝫ eoꝝ ſimꝉ videt: nō ꝑticulati: aut ſingulati velut alꝉnāte ꝯſpectu: hinc illuc: ꝛ inde huc. ꝛ rurſ⁹ inde vel inde in aliud atqꝫ aliud: vt aliqua videre nō poſſit niſi nō vidēs alia. ſꝫ vt dixi ſimul oīa videt: quoꝝ nullū eſt qđ nō ſēper videt. Verbū aūt nr̄m illd qđ nō habet ſonū necꝫ cogitatōeꝫ ſoni: ſꝫ ei⁹ rei quā vidēdo int⁹ dicim⁹ ꝛ ideo null⁹ ligue ē: atqꝫ ide vtcūqꝫ ſimile ē. in h̄ enigmate illi v̄bo dei qđ etiā de⁹ ē: qm̄ ſic ꝛ h̄ de nr̄a naſcit̄: q̄madmodū ꝛ illud đ ſciētia pr̄is natuꝫ eſt. Nr̄m ergo tale v̄bū qđ iuenim⁹ eſſe vtcūqꝫ illi ſimile quantū ſit etiā diſſimile: ſicut a nobis dici potuerit: nō pigeat intueri.

Quā diſſimile ſit v̄bū nr̄ꝫ mutabile a verbo dei icōmutabili et eterno. Capi. xv.

Nūgd v̄bū nr̄ꝫ đ ſola ſciētia noſtra naſcit̄. Nōne mlta dicim⁹ etiā que neſcim⁹. Nec dubitātes ea dicim⁹ ſꝫ v̄a eſſe arbitrātes: q̄ ſoꝛte ſi v̄a ſunt: in ipis rebus đ qb⁹ loqmur ñ in v̄bo nr̄o vera ſunt: qꝛ v̄bū veꝝ nō eſt niſi qđ de re q̄ ſcit̄ gignit̄. Falſū eſt ergo iſto mō v̄bū noſtrū: nō cū mētimur: ſꝫ cū fallimur. Cū aūtē dubitam⁹: nōdū eſt v̄bū de re đ qua dubitam⁹: ſꝫ đ ipa dubitatiōe v̄bū eſt. Quāuis eni nō nouerim⁹ an veruꝫ ſit vñ dubitamus: tñ dubitare nos nouim⁹: ac ꝑ hoc cū hoc dicimus v̄ū verbū eſt: qm̄ qđ nouimus dicimus. Quid ꝙ etiā mētiri poſſumus. Qđ cū facimus: vtiqꝫ volētes ꝛ ſciētes falſū v̄bū habemus. vbi verū v̄buꝫ ē mētiri nos. hoc eni ſcimus. Et cū mētitos nos eſſe ꝯfitemur: v̄ū dicimus. qđ ſcim⁹ eni dicimus. Scimus nāqꝫ nos eſſe mētitos. Verbū aūt illud qđ eſt deus ꝛ potētius eſt nobis: h̄ ñ pōt. Nō eni pōt facer̄ ꝗcꝗ: niſi qđ viderit preꝫ. ſaciētē ꝛ ñ a ſeipſo loqtur: ſꝫ apatre illi eſt oē qđ loqt̄: cū ipm pater vnice loqt̄: ꝛ magna illius v̄bi potētia eſt: nō poſſe mētiri: qꝛ nō pōt eſſe illic ē ꝛ nō: ſꝫ eſt eſt: nō nō. At eni nec v̄bū dicēdū eſt: qđ verū nō eſt. Si ita: libēs aſſentioꝛ. Quid cū verū eſt v̄bū nr̄m: ꝛ ideo recte v̄bū vocat̄: nūgd ſic dici pōt vel viſio đ viſiōe: vel ſciētia de ſciētia: ita dici pōt eſſētia đ eētia: ſic illđ dei v̄bū maxie dr̄ maximeqꝫ dicēdū eſt. Quid itaqꝫ: qꝛ nō hoc eſt nobis eſſe qđ eſt noſſe. Multa qppe nouim⁹ q̄ ꝑ memoꝛiā quodāmō viuūt: ita ꝛ obliuione qđāmodo moꝛiūt̄. atqꝫ ideo cū illa iā nō ſint in noticia nr̄a: nos tñ ſumus. Et cū ſcientia nr̄a animo lapſa ꝑierit a nobis: nos tñ viuimus. Illa etiā q ita ſciūt̄ vt nūqꝫ excidere poſſint: quoniaꝫ ꝑſētia ſunt: ꝛ ad ipſius animi naturā ꝑtinēt: vt eſt illud qđ nos viuere ſcimus. Manet eni hoc q̄diu animus manet: ꝛ qꝛ ſemꝑ manet animus: ꝛ hoc ſemꝑ manet. Id ergo ꝛ ſi qua reꝑiūtur ſimilia: in qbus imago dei potius intuēda eſt: etiā ſi ſemꝑ ſciūt̄: tn̄ qꝛ nō ſemꝑ etiā cogitant̄: quomō de his dicat̄ verbuꝫ ſempiternū: cū verbū nr̄m noſtra cogitatione dicat: inuenire difficile eſt. Sēpiternū eſt eni animo viuere. ſempitnū eſt ſcire qđ viuit. nec tñ ſempitnū eſt cogitare vitā ſuā vel cogitare ſciētiā vite ſue: quoniā cū aliud atqꝫ aliud cepit: hoc deſinet cogitare: q̄uis nō deſinat ſcire. Ex quo fit vt ſi pōt eſſe in aīo aliq̄ ſcientia ſempitna: et ſēpiterna eſſe nō pōt eiuſdē ſciētie cogitatio: ꝛ v̄bū verū nr̄m intimū niſi nr̄a cogitatiōe nō dicit̄: ſolus deus intelligat̄ habere verbū ſempiternū ſibiqꝫ coeternū. Niſi foꝛte dicēdū eſt ipam poſſibilitatē cogitationis: quoniā id qđ ſcit̄ etiā qñ nō cogitat̄: pōt tñ veraciter cogitari v̄bū eſſe tā ꝑpetuū: q̄ ſcientia ipſa ꝑpetua eſt. Sꝫ quō eſt v̄bū qđ nōdū in cogitatiōis viſiōe foꝛmatū eſt: Quō erit ſimile ſciētie de qua naſcit̄ ſi eius nō habet foꝛmā: ꝛ ideo iā vocat̄ v̄bū qꝛ pōt habere. Tale eſt eni ac ſi ꝑ h̄ dicat̄: ideo iā vocādū eſſe v̄bū: qꝛ pōt eſſe v̄bū. Sꝫ qđ eſt ꝙ poteſt eſſe v̄bū: ꝛ ideo iā dignū eſt verbi nomine. Quid ē in quā hoc foꝛmabile nōdūqꝫ foꝛmatū: niſi qddā mētis nr̄e qđ hac atqꝫ hac volubili quadā motiōe iactamus: cum a nobis nūc hoc: nūc illud ſicut inuētū fuerit vl̄ occurrerit cogitat̄. Et tūc fit verū v̄bum qñ illud qđ nos diximus volubili motiōe iactare ad id qđ ſcimus ꝑuenerit: et q̄ inde foꝛmat̄ eius omnimodā ſimilitudinē capiēs: vt quō res queqꝫ ſcit̄: ſic etiā cogitet̄: ſine voce: ſine vocis cogitatiōe: que ꝓfecto alicuius lingue eſt: ſi in coꝛde dicat̄. Ac ꝑ hoc etiā ſi ꝯcedamus ne de cōtrouerſia vocabuli laboꝛare videamur: iam vocādum eſſe v̄bū quiddā illud mētis nr̄e qđ

Ayuntamiento de Madrid

de nr̃a ſciētia formari pōt etiā pꝰſq̄ʒ forma
tū ſit:q2 iam vt ita dicā formabile eſt: quis
nō videat:quāta hic ſit diſſimilitudo ab il/
lo dei ꝟbo qđ in forma dei ſic eſt: vt nō añ
fuerit formabile pꝰſq̄ʒ formatū, nec aliq̄n
eē poſſit īforme: ſʒ ſit forma ſimplex ꝛ ſim/
pliciter eq̄lis ei de quo eſt: ꝛ cui mirabili/
ter coeterna eſt.

An volubilitas cogitatiōis in deo eſſe cre
dēda ſit. Capi. xvj.

Quapropter dictū illud dei ꝟbū vt dei
cogitatio nō dicat̃: ne aliqđ eſſe q̄ſi
volubile credatur in deo: qđ nūc accipi
at: nūc recipiat formā vt ꝟbū ſit: eāq̄ʒ poſſit
amittere atq̄ʒ informiter quodāmō voluta/
ri. Bene q̄ppe nouerat ꝟba ꝛ vim cogita
tiōis inſpexerat locutor egregius q dixit in
carmine: ſecūq̄ʒ volutat euētꝰ belli varios
id eſt cogitat. Nō ergo ille dei filꝰ cogita/
tio dei: ſʒ ꝟbū dei dicitur. Cogitatio q̄ppe
nr̃a pueniēs ad id qđ ſcimus atq̄ʒ inde for
mata ꝟbū nr̃m eſt. Et ideo ꝟbū dei ſine
cogitatiōe dei debʒ intelligi: vt forma ipſa
ſimplex itelligat̃ nō habēs aliqđ formabile
qđ eſſe etiā poſſit informe. Dicunt̃ q̄dem
etiā in ſcripturis ſanct̄ cogitatiōes dei: ſed
eo locutionis mō: quo ibi ꝛ obliuio dei di/
cit̃: que vtiq̄ʒ ad ꝓprietatē deo nulla ē. Quā
obrē cū tāta ſit nūc in iſto enigmate diſſimi
litudo dei ꝛ ꝟbi dei: in qua tñ nōnulla ſimi
litudo cōꝑta eſt: illud quoq̄ʒ fatēdū eſt: qđ
ēt cū ſimiles ei erimꝰ q̄n videbimꝰ cū ſicuti
eſt. qđ vtiq̄ʒ q dixit: hāc ꝓculdubio que nūc
eſt diſſimilitudinē attēdit: nec tūc nature il
liꝰ erimus eq̄les. Semꝑ eni natura minor
eſt faciēte q̄ facta eſt. Et tūc q̄dē ꝟbū nr̃ʒ n
erit falſū q2 neq̄ʒ mētiemur: neq̄ʒ fallemur.
Fortaſſis etiā volubiles nō erūt nr̃e cogi/
tatiōes ab alijs in alias eūtes ꝛ redeūtes: ſʒ
oēm ſciētiā nr̃aʒ vno ſil̄ ꝯſpectu videbimꝰ/
Tñ cuʒ ꝛ h̄ fuerit: ſi ꝛ h̄ fuerit formata erit
creatura que formabil̄ fuit: vt nihil iā deſit
ciꝰ forme: ad quā peruenire deberet. Sʒ tñ
coequāda nō erit illi ſimplicitati vbi nō for
mabile aliqđ formatū vt reformatū eſt: ſed
forma neq̄ʒ in formis: neq̄ʒ formata ipſa
ibi eterna eſt immutabiliſq̄ʒ ſubſtātia.

De ſpūſancto q patri ac filio eq̄lis accipit̃: ꝛ
vtriuſq̄ʒ ſpiritꝰ dicit̃: ꝛ caritatis noīe intel·
ligitur cū quelibet in trinitate perſona ſit ca
ritas. Capi. xvij.

Dictis de patre ꝛ filio ꝛ quātū ꝑ hoc
ſpeculū atq̄ʒ in hoc enigmate vide/
re potuimꝰ locuti ſumus: nūc de ſpi
rituſancto quātū deo donāte videre ꝯcedit̃
diſſerendū eſt: q ſpūſanctꝰ ſm̄ ſcripturas
ſanctas nec patris ſolius eſt: nec filij ſolius
ſed amborꝫ. ꝛ ideo cōmunē qua inuiceʒ ſe
diligūt pater ꝛ filius: nobis inſinuat carita
tē. Vt aūt nos exerceret ſmo diuinus: nō
res inpromptu ſitas: ſʒ in abdito ſcrutādas
ꝛ ex abdito eruēdas: maiore ſtudio ſec̄ igri
Nō itaq̄ʒ dixit ſcriptura: ſpūſanctꝰ caritas
eſt qđ ſi dixiſſet: nō parua pṫē q̄ſtiōis iſtiꝰ
abſtuliſſʒ: ſʒ dixit: deus caritas eſt vt incer
tū ſit: ꝛ ideo regrēdum: vtrū deus pater ſit
caritas: an deus filꝰ: an deꝰ ſpūſanctus:
an deus ipa trinitas. Neq̄ʒ eni dicturi ſu/
mus: nō ꝓptea deū dictuʒ eſſe caritatē qđ
ipa caritas nulla ſit ſubſtātia: q̄ dei digna
ſit nomine: ſʒ qđ donū ſit dei: ſic dictuʒ eſt
deo: Quoniā tu es patientia mea. Neq̄ʒ
eni ꝓpterea dictū eſt q2 dei ſbſtātia eſt nr̃a
patientia: ſʒ qđ ab ipo: nobis eſt. ſicut alibi
legit̃: quoniā ab ipo patiētia mea. Hunc
q̄ppe ſenſum facile refellit ſcripturarꝫ ipſa
locutio. Tale eſt eni: tu es patiētia mea: q̄le
eſt: dñe ſpes mea: ꝛ deus meꝰ miſericordia
mea. ꝛ multa ſimilia. Nō eſt aūt dictū: dñe
caritas mea: aut tu es caritas mea: aut tu d
us caritas mea: ſed ita dictuʒ eſt: deus cari
tas eſt: ſic dictū eſt: deus ſpiritus ē. Hoc
q nō diſcernit intellectū a dñō: nō expoſitio
nē q̄rat a nobis. Nō eni aptiꝰ q̄cq̄ʒ poſſu/
mus dicere. Deus ergo caritas eſt. Vtrū
autē pater: an filius: an ſpūſanctꝰ: an ipſa
trinitas: q2 ꝛ ipſa non tres dij ſed vnus de
us: hic querit̃. Sʒ iam in hoc libro ſupius
diſputaui: nō ſic accipiēdā eſſe trinitateʒ q̄
deus eſt: ex illis tribus que in trinitate no
ſtre mētis oñdimus: vt tāq̄ʒ memoria ſit
omniū triū pater, et intelligētia omniū triū
filius: ꝛ caritas oiū triū ſpūſanctꝰ. Quaſi
pater nec intelligat ſibi nec diligat: ſʒ ei filꝰ
intelligat: ꝛ ſpūſanctus ei diligat. ipe aūt
ſibi ꝛ illis tantuʒ meminerit. Et filius nec
meminerit: nec diligat ſibi: ſed meminerit
ei pater: ꝛ diligat ei ſpūſanctꝰ. ipe aūt ꝛ ſi/
bi ꝛ ille tātummodo diligat. Itemq̄ʒ ſpūſ/
ſanctus nec meminerit nec itelligat ſibi: ſʒ
meminerit ei pater: et intelligat ei filius. ip
ſe aūt ꝛ ſibi ꝛ illis nō niſi diligat. Sʒ ſic pot

i Jo. 4
pš. 70.
pš. 61.
pš. 70
Ibideʒ
pš. 58
i Jo. 4.
i Jo. 4.
i Jo. 4.
i Jo. 3

Ayuntamiento de Madrid

us ut ola tria: ⁊ omnes ⁊ ſinguli habeant i
ſua gſqꝫ natura. Nec diſtet in eis iſta: ſicut
in nobis aliud eſt memoria: aliud eſt itelli
gentia: aliud dilectio ſiue caritas: ſed vnaꝫ
aliqd ſit qđ oia valeat: ſic ſapiētia: ⁊ ſic ha/
beat in vniuſcuiuſqꝫ natura. vt q habet: h
ſit qđ habet: ſicut immutabilis ſimplexqꝫ ſb/
ſtātia. Si ergo hec intellecta ſunt: ⁊ quātū
nobis in rebus tātis videre ꝟ coiectare cō
ceſſum eſt: vera eſſe claruerunt: neſcio cur
nō ſicut ſapiētia ⁊ pater dicit: ⁊ filius ⁊ ſpūſ
ſanctꝰ: ⁊ ſimul omnes nō tres: ſꝫ vna ſapi/
entia: ita ⁊ caritas ⁊ pater dicatur ⁊ filiꝰ:
⁊ ſpūſſāctus: ⁊ ſimul omnes vna caritas.
Sic eni ⁊ pater deus: ⁊ filius deus: ⁊ ſpūſ
ſanctꝰ deus: ⁊ ſimul omnes vnꝰ deus. Et
tamen non fruſtra in hac trinitate non di/
citur verbum dei niſi filius: nec donum
dei niſi ſpirituſſanctus: nec de quo genitus
eſt verbum: nec de quo procedit principa
liter ſpirituſſanctus niſi deus pater. Ideo
autem addidi principaliter: quia ⁊ de filio
ſpirituſſanctus procedere reperitur. Sed
hoc quoqꝫ illi pater dedit: non iam exiſten
ti ⁊ nondum habenti: ſed quicquid vnige/
to verbo dedit: gignendo dedit. Sic ergo
eum genuit: vt etiam de illo donum comu
ne procederet: ⁊ ſpirituſſanctus: ſpiritus
eſſet amborꝫ. Non eſt igitur accipienda trāſ/
ſeunter: ſed diligenter intuenda inſepara/
bilis trinitatis iſta diſtinctio. hinc enim fa
ctuꝫ eſt vt proprie dei verbum etiam dei
ſapientia diceretur: cum ſit ſapientia ⁊ pat
⁊ ſpirituſſanctus. Si ergo proprie aliquid
horum trium caritas nuncupanda eſt: qd
aptius qꝫ vt hoc ſit ſpirituſſanctus vꝫ ſcilꝫ
in illa trinitatis ſimplici ſummaqꝫ natura
non ſit aliud ſubſtantia: et aliud caritas: ſꝫ
ſubſtantia ipſa ſit caritas: ⁊ caritas ipſa ſit
ſubſtantia: ſiue in patre: ſiue in ſpirituſan
cto: ⁊ tamen proprie ſpirituſſanctus cari/
tas nuncupetur. Sicut legis nomine ali/
quando ſimul omnia veteris inſtrumenti
ſanctarum ſcripturarum ſignificantur elo/
quia. Nā ex ꝓpheta eſaia teſtimonium ponēs
apſtus vbi ait. In aliis linguis ⁊ aliis labi
is loqr populo huic. pmiſit tamē in lege ſcri/
ps. 34 ptuꝫ eſt. Et ipſe dn̄s in lege inquit eoꝝ ſcri
ptum eſt quia oderūt me gratias. cuꝫ hoc le/
gatur in pſalmo. Aliqñ autē ꝓprie vocat

lex que data ē p moyſen: ſcꝫ qđ ē. Lex ⁊ ꝓ mat. ii
phete vſqꝫ ad iohānē. ⁊ in his duobus pre Joh. 12
ceptis tota lex pēdet ⁊ ꝓphete. Hic vtiqꝫ
ꝓprie lex appellata ē: de nōie ſyna. Pro/ luc. 24
phetaruꝫ aūt noie etiam pſalmi ſignificati
ſunt: ⁊ tamen alio loco ipſe ſaluator: opor/
tebat inqt ipleri oia q̄ ſcripta ſūt in lege ⁊ ꝓ
phetis ⁊ pſalmis de me: hic rurſus ꝓphe
tarꝫ nomē exceptis pſalmis intelligi volu
it. Dr̄ g lex vniuerſalit cū ꝓphetis ⁊ pſal
mis. dr̄ ⁊ ꝓprie que p moyſen data ē. Ite
dicuntur comuniter prophete ſimul cum
pſalmis. dicuntur ⁊ proprie preter pſal/
mos. Et multis aliis exemplis doceri po
teſt multarum rerum vocabula: ⁊ vniuer/
ſaliter poni: ⁊ proprie quibuſdam rebus
adhiberi: niſi in re aperta vitanda ſit lon
gitudo ſermonis: Hec omnia dixi: ne quiſ/
qꝫ propterea nos incōuenienter exiſtimet
caritatem appellare ſpiritumſanctum: qua
⁊ deus pater ⁊ deus filius poteſt caritas
nuncupari. Sicut ergo vnicum dei verbū
proprie vocamus nomine ſapientie: cum
ſit vniuerſaliter ⁊ ſpirituſſanctꝰ ⁊ pater ipſe
ſapientia: ita ſpirituſſanctus proprie nūcu
patur vocabulo caritatis: cū ſit vniuerſalit
caritas ⁊ pat ⁊ filiꝰ. Sꝫ dei ꝟbū id ē vni/
genitus dei filius apte dictus eſt dei ſapiē
tia ore apoſtolico vbi ait: chriſtū dei virtu/ i Co. 4
tem ⁊ dei ſapientiam. Spūs autē ſanctus
vbi ſit dictus caritas inuenimus: ſi dili/
genter iohānis apoſtoli ſcrutemur eloquꝫ
Qui cum dixiſſet: dilectiſſimi diligamus i Jo. 4
inuicem quia dilectio ex deo eſt. ſecutꝰ ad
iunxit. Et omnis qui diligit ex deo natꝰ Ibidem
eſt. Qui nō diligit cognouit deum: quia
deus dilectio eſt. Hic manifeſtauit eaꝫ ſe
dixiſſe dilectionem deum: quam dixit ex
deo. Deus ergo ex deo eſt dilectio. Sed
quia ⁊ filius ex deo patre natus eſt: ⁊ ſpiri
tuſſanctus ex deo patre procedit: queꝫ po
tius eorum hic debeamus accipere dictū
eſſe dilectionem deum: merito queritur. pa
ter enim ſolus ita deus eſt: vt nō ſit ex deo
ac per hec dilectio q̄ ita deus eſt: vt ex deo
ſit aut filius ē: aut ſpirituſſanctus. Sed in
conſequentibus cum dei dilectionem: cō/
memoraſſet: non qua nos eū: ſed qua ipſe Ibidem
dilexit nos. ⁊ miſit filium ſuū liberatorē ꝓ
peccatis noſtris. ⁊ hinc exhortatꝰ eēt vt ⁊

Ayuntamiento de Madrid

nos inuicē diligam⁹: atq̧ ita nobis de⁹ ma/
neat: q2 vtiq̧ dilectionē deū dixerat: ſtatim
volēs de hac re apertius aliqd eloq. In h̄ in
Ibidez qͣ cognoſcim⁹ q2 in ipo manemus ⁊ ipe in
nobis: q2 d̄ ſpū ſuo dedit nobis. Spūs ita
q3 ſctūs de q dedit nobis: fac nos ī deo ma
nere ⁊ ipm in nobis. hec aūt facit dilectio.
Ibidez Ipe ē igit̃ deus dilectio. Deniq̧ paulop⁹
cū h̄ ipm repetiſſet atq̧ dixiſſet: deus dile/
Ibidez ctio ē: ꝯtinuo ſubiecit: ⁊ q manet in dilectiō
ne in deo manet: ⁊ deus manet in eo. Vn̄
Vbi. ſ̄ ſup̄ dixerat. In h̄ cognoſcim⁹ q2 in ipo ma
nemus ⁊ ipe in nobis: q2 de ſpū ſuo dedit
nobis. Ipe ḡ ſignificat̃ vbi legit̃: deus di
lectio eſt. Deus igit̃ ſpūſſctūs q procedit ex
deo: cū datus fuerit hoī: accēdit eū in dile/
ctionez dei ⁊ ꝓximi: ⁊ ipe dilectio eſt. Nō
enī h3 hō vn̄ deū diligat: niſi ex deo. Pro
Ibidez pt qd̄ paulopoſt dic̄. Nos diligam⁹ q2 ipe
Ro. 5. ꝓor dilexit nos. Apl's quoq̧ paulus. Di/
lectio inquit dei diffuſa eſt in cordibus no
ſtris: p ſpūmſanctū qui datus eſt nobis.

De excellentia caritatis que ita ex deo ē: vt
ipſa ſit deus. Ca. xviij

n Ullū eſt iſto dei dono excellentius.
Solū eſt qd̄ diuidit int̃ filios regni
eterni: ⁊ filios pditionis etne. Dant̃
⁊ alia p ſpmſctm munera: ſ3 ſine caritate ni/
hil ꝓſunt. Niſi ḡ tm̄ ipartiat̃ cuiq̧ ſpūſſcūſ
vt eū dei ⁊ ꝓximi faciat amatorē: a ſiniſtra
nō trāſſert̃ ad dextrā. Nec ſpūs ꝓpe dicit̃
i Co. 13 donū niſi pp dilectionē. Quā q nō habue/
rit: ſi linguis hoīum loquat̃ ⁊ angeloꝝ: ſo/
nās eramētū eſt: ⁊ cymbalū tinniēs. Et ſi
habuerit ꝓphetiā: ⁊ ſcierit oīa ſacramenta
⁊ oēz ſciaz: ⁊ ſi habuerit oēz fidē: ita vt mō/
tes trāſferat: nihil eſt. Et ſi diſtribuerit oēz
ſubſtātiā ſuā: ⁊ ſi tradiderit corpus. ſuū vt
ardeat: nihil ei ꝓdeſt. Quātū ḡ bonū ē: ſi/
ne q̄ ad eternā vitā neminē bona tāta pdu/
cunt. Ipa v̄o dilectio ſiue caritas: nā vni⁹
rei eſt vtrūq̧ nomē: ſi habeat eā q nō loqt̃
linguis: nec h3 ꝓphetiaz. nec oīa ſcit ſacra
mēta: oēmq̧ ſciaz nec diſtribuit omnia ſua
paupibus. vl' nō habēdo qd̄ diſtribuat: vl'
aliq neceſſitate ꝓhibitus. nec tradit corpus
ſuū vt ardeat: ſi talis paſſionis nulla tēpta/
tio ē: pducit ad regnū: ita vt ipam fidē non
faciat vtilē niſi caritas. Sine caritate q̄ppe
fides pōt q̄dē eſſe: ſed nō ⁊ ꝓdeſſe. Pro/

pter qd̄ ⁊ aplus paulus. In chriſto inqt ie Gal. 5
ſu neq̧ circūciſio: neq̧ p̄pucium aliqd va/
let: ſed fides q̄ p dilectionē opat̃. Sic eam
diſcernēs ab ea fide: qua ⁊ demones cre/ Jac. 2.
dūt ⁊ ꝯtremiſcunt. Dilectio igit̃ que ex deo
ē ⁊ deus: ē ꝓp̄ue ſpūſſanctus e: p quē diffū
dit̃ in cordibus nr̄is dei caritas: p quā nos
tota ihabitat trinitas. Quocirca rectiſſime
ſpūſſanctus cū ſit deus: vocat̃ etiā donum
dei. Quod donū ꝓprie quid niſi caritas in
telligēda eſt: q̄ pducit ad deū: ⁊ ſine qua qd̄
libet aliud donum dei nō pducit ad eum.

Qua ratione donum dei dicat̃ ſpirituſſan
ctus. Capi. xix.

a M ⁊ h̄ ꝓbandū ē: dei donū dictū eē
i ſacris lr̄is ſpiritū ſanctū. Si ⁊ hoc
expectat̃: habem⁹ in euāgelio ſcḋm io
hannē: dn̄i ieſu chriſti v̄ba dicētis. Si qs Joh. 7
ſitit: veniat ad me ⁊ bibat: Qui credit ī me
ſicut dicit ſcriptura: flumina de vētre eius
fluēt aque viue. Porro euāgeliſta ſecut⁹
adiūxit: Hoc āt dixit d̄ ſpiritu quē acceptu Ibidez
ri erāt credētes in eū. Vn̄ dicit ēt paulus
apl's. Et oēs vnū ſpiritū potauim⁹. Vtrū i Co. 12
aūt donū dei ſit appellata aq iſta: qd̄ ⁊ ſpiri
tuſſanct⁹: hoc q̄rit. S3 ſicut hic inuenimus
hāc aquā ſpiritūſanctū eē: ita inuenim⁹ ali
bi in ipo euāgelio: hāc aquā donū dei ap/
pellatā. Nā dn̄s idē qn̄ cū muliere ſamari/
tana ad puteū loqbat̃: cui dixerat: Da mi/
hi bibere. cū illa dixiſſet q iudei nō coutun Joh. 4
tur ſamaritanis. rn̄dit ieſus ⁊ dixit ei. Si
ſcires donū dei: ⁊ qs eſt q dicit tibi: da mi
hi bibere: tu forſitā petiſſes ab eo: ⁊ dediſ/
ſet tibi aquā viuā. Dixit ei mulier: Dn̄e
neq̧ in quo haurias habes: ⁊ pute⁹ altus
eſt: vnde ḡ habes aquā viuā: ⁊c. Rn̄dit ie
ſus: ⁊ dixit ei: Oīs qui biberit ex hac aqua
ſitiet iterꝝ. Qui aūt biberit ex aqua quā ego
dabo ei: nō ſitiet in eternū. ſ3 aqua quā ego
dabo ei: fiet in eo fons aque ſaliētis in vitā
eternā. Quia ḡ hec aqua viua: ſic euāgeli
ſta expoſuit: ſpiritus eſt ſanctus: proculdu
bio ſpiritus donū dei eſt. De quo hic dn̄s Vbi. ſ̄
ait. Si ſcires donum dei: ⁊ qs eſt q dicit ti
bi: da mihi bibere: tu forſitā petiſſes ab eo:
dediſſet tibi aquā viuā. Nā qd̄ ibi ait. Flu Joh. 7
mina de ventre eius fluent aque viue. hoc
iſto loco. Fiet in eo inqt fons aque ſaliētis
in vitā eternā. Paulus quoq̧ apl's. Vni Ibidē. 4

Ayuntamiento de Madrid

Eph.4 cuiqꝫ inquit noſtrū data eſt gratia ſecūdaꝫ
menſuraꝫ donationis xpi. Atqꝫ vt dona/
tionē xpi ſpiritūſancto oſtēderet: ſecutus ad
Ibidē iūxit: Propter qḋ dicit. Aſcēdit i altū captu/
uauit captiuitatē: dedit dona hoībus. No
tiſſimū eſt aūt dñm ieſuꝫ cū poſt reſurrectiō
nē a mortuis aſcēdiſſet in celū: dediſſe ſpi
ritūſanctū: quo ipleti q crediderūt: linguis
oium gentiū loquebant̄. Nec mouet qḋ
ait dona ñ donū. Id enī teſtimoniū ex pſal
mo poſuit. Hoc aūt i pſalmo ita legit. Aſcē
ps.67. diſti in altū: captiuaſti captiuitatē: accepiſti
dona in hoībus. Sic enīꝫ plures codices
hñt: ⁊ maxie greci. ⁊ ex hebreo ſic interpre
Eph.4 tatū habem⁹. Dona itaqꝫ dixit aplˢ: quē/
ps.67. admodū ꝓpheta: nō donū. Sꝫ cū ꝓpheta
dixerit: accepiſti in hoībus: aplˢ maluit di
Eph.4 cere: dedit dona hoīb⁹: vt ex vtroqꝫ: ſcꝫ ṽ
bo vno ꝓphetico: aplīco altero: q̄ in vtro
qꝫ eſt diuini ſermonis auctoritas ſenſus ple
niſſimus redderet̄. Vtrūqꝫ enīꝫ verū ē: et
q̄ dedit hoīb⁹: ⁊ q̄ accepit in hoīb⁹. De/
dit hoībus tanqꝫ caput mēbris ſuis. Acce
pit in hoībus idē ipſe vtiqꝫ in mēbris ſuis
Act.9 ꝓpter q̄ mēbra ſua clamauit de celo: Sau
mat.25 le ſaule qd me pſequeris. Et qb⁹ mēbris
ſuis ait. Qḋ vni ex minimis meis feciſtis
mihi feciſtis. Ipſe ḡ xpūs: ⁊ dedit de celo: ⁊
accepit in terra. Porro aūt dona ob hāc cāſ
dixerūt ⁊ ꝓpheta ⁊ aplˢ. q̄ p donū qḋ eſt
ſpūſanctus: in cōe oībus mēbris xpi mul
ta dona q̄ ſunt qbuſqꝫ ꝓpria diuiduntur.
Nō enī ſinguli qqꝫ habēt oia: ſꝫ hi illa: ⁊
alii alia: q̄uis ipm̄ donū a q̄ cuiqꝫ ꝓpra di
uidunt oēs habeāt. id ē ſpūmſanctū. Naꝫ
i Co.12 ⁊ alibi cū multa dona cōmemoraſſet. Oia i
q̄ hec opat̄ vnus atqꝫ idē ſpūs: diuidens
ꝓpria vnicuiqꝫ prout vult. Qḋ ṽbū ⁊ in
epla q̄ ad hebreos eſt inuenit: vt ſcriptū eſt.
Heb.2 Atteſtāte deo ſignis ⁊ oſtētis ⁊ variis vir
tutibus: ⁊ ſpūſancti diſtributionib⁹. Et hic
Eph.4 cū dixiſſet. Aſcēdit in altū captiuauit capti/
Ibidē uitatē: dedit dona hoībus. Qḋ aūt aſcēdit
ait: qd eſt niſi q̄ ⁊ deſcendit in inferiores
ptes terre. Qui deſcēdit ipſe eſt ⁊ q̄ aſcēdit
ſup oēs celos vt adipleret oia. Et ipſe de/
dit quoſdā qdē aplos: quoſdā aūt ꝓphetas
quoſdam vero euangeliſtas: quoſdaꝫ aūt
paſtores ⁊ doctores. Ecce quare dicta ſūt
i Co.12 oia dona: q̄a ſicut alibi dicit: Nūqd omēs

apoſtoli: nūqd omnes prophete. ⁊c. Hic
autem adiūxit: Ad cōſumatiōem ſctōꝝ i Eph.4
opus miſterij: in edificatiōem corpis xpi:
Hec eſt domus q̄ ſicut pſalmus canit: edi
ficat̄ poſt captiuitatē: qm̄ qui ſunt a diabolo
eruti: a quo captiui tenebant̄: de his edifi/
cat̄ dom⁹ xpi: q̄ domus appellat̄ eccleſia.
Hāc aūt captiuitatē ipſe captiuauit: q̄ dia/
bolū vicit. Et ne illa q̄ futura erāt ſancti ca
pitˢ mēbra in etnū ſuppliciū ſecū traheret:
eū iuſticie pri⁹: deinde potētie vinculis alli
gauit. Ipſe itaqꝫ diabolus ē appellata cap/
tiuitas q̄ aſcendit i altū ⁊ dedit dona ho/
minib⁹: vel accepit in hominib⁹. Petrus
aūt aplus ſicut in eo libro canonico legitur
vbi ſcripti ſunt act⁹ aploꝝ: loquēs de xpo
cōmotˢ corde iudeis ⁊ dicētib⁹. Quid er/
go faciemus fratres mōſtrate nobis: dixit Act.2
ad eos. Agite penitētiā ⁊ baptizetur vnuſ Ibidē
quiſqꝫ veſtrū in noie ieſu chriſti in remiſſi
onē pctōꝝ: ⁊ accipietˢ donū ſpirituſancti.
Itemqꝫ in eodem libro legitur: ſimonem
magum apoſtolis dare voluiſſe pecuniaꝫ:
vt ab eis acciperet poteſtatem q̄ per impo
ſitionem manus eius daretur ſpūſanct⁹.
Cui petr⁹ idē. Pecunia inq̄t tua tecū ſit i Act.8
ditionē: q̄ donū dei eſtīaſti te p pecuni/
as poſſidē. Et alio eiuſdē libri loco: cū pe/
trus cornelio ⁊ eis q̄ cū eo fuerāt loqueret̄:
anūciās ⁊ pdicās xpm̄: ait ſcriptura. Ad
huc loquēte petro ṽba hec cecidit: ſpūſan ibidē.10
ctus ſup oēs q̄ audiebāt ṽbū: ⁊ obſtupue
rūt q̄ ex circūciſione: fideles q̄ cū petro ve
nerāt: q̄ ⁊ in natiōes donū ſpūſancti effu/
ſum eſt. Audiebāt enīꝫ illos loquētes lin
guis: ⁊ magnificātes deū: de quo facto ſuo
q̄ i circūciſos baptizauerat: q̄ ꝓpuſqꝫ bapti
zarent̄: vt nodū q̄ſtiōis huius auferret. in
eos venerat ſpūſcūs. Cūꝫ petrus poſtea
redderet rōnēꝫ fratrib⁹ q̄ erant hyeroſoli/ ibidē.11
mis: ⁊ hac re audita mouebant̄: ait poſt ce
tera. Cū cepiſſem aūt loq̄ ad illos: cecidit
ſpūſcūs in illos ſic ⁊ in nos i initio. Me/
moratuſqꝫ ſuꝫ ṽbi dñi ſic dicebat: q̄ iohā
nes qdē baptizauit aq̄: vos aūt baptizabi/
mini ſpirituſcō. Si igit̄ eqle donū dedit il
lis: ſic ⁊ nobis q̄ credidimus in dñm ieſuꝫ Ibidē
xpm̄: ego q̄s erā q̄ poſſem ꝓhibere deū
dare illis ſpirituſanctū. Et multa alia ſunt
teſtimonia ſcripturaꝝ: q̄ ꝯcorditer atteſtan

Ayuntamiento de Madrid

tur donū dei eſſe ſpiritūſanctū: in quātum
daṫ eis q p cū diligāt deū. Sꝫ nimis lōguꝫ
eſt cūcta colligere: ⁊ qd eis ſatꝭ ē: qb⁹ hec
q̄ diximꝰ ſatꝭ n̄ ſunt. Sane aūt monēdi ſūt
q̄ iq̄dē donū dei iam videt dictū ſpūſanctū
vt cū audiūt donū ſpūſancti: illō gen⁹ locu
tiōis agnoſcāt: qȯ dictū ē i expoliatiōe cor/
pis carnis. Sic eni corp⁹ carnis nihil eſt
aliud q̄ꝫ caro: ſic donū ſpūſancti: nihil eſt
aliud q̄ꝫ ſpūſanct⁹. Intātū ḡ donū dei eſt:
īq̄ntū daṫ eis qb⁹ daṫ. Apȯ ſe aūt deus eſt
⁊ ſi nemini deṫ: quia de⁹ erat patri ⁊ filio co
eternus anteq̄ꝫ cuiq̄ꝫ dareṫ. Nec q2 illi dant
ipe daṫ: ideo minor eſt illis. Ita eni ſic do
nū dei daṫ: ēt ſeipm̄ dat deus. Nō eni dici
pōt nō eſſe ſue poteſtatꝭ de quo dictum eſt.
Spirit⁹ vbi vult ſpirat: Et illud apl̄icum
Joh. 3 qȯ iā ſupra cōmemoraui. Omnia hec ope
raṫ vnus atq̄ꝫ idē ſpūs: diuidēs ꝓpa vni/
cuiq̄ꝫ ꝓut vult. Nō eſt illic condīco dati: ⁊
dn̄atio dātiū: ſꝫ ꝯcordia dati ⁊ donātium.
Quaꝓpṫ ſi ſancta ſcriptura ꝓclamat. De
1 Jo. 4 us caritas eſt. illa q̄ ex deo eſt: ⁊ in nobis id
agit vt in deo maneamus: ⁊ ipe in nobis:
et hoc inde cognoſcim⁹: quia de ſpiritu ſuo
dedit nobis: ipe ſpūs eius ē: deus caritas.
Deinde ſi in donis dei nihil mai⁹ eſt cari/
tate et nl'lū eſt maius donū dei q̄ꝫ ſpūſanc/
tus: qd ꝯſequentius q̄ꝫ vt ipe ſit caritas: que
dicitᷣ ⁊ deus ⁊ ex deo. Et ſi caritas qua pa
ter diligit filium: ⁊ patrē diligit filius: ineffa
bilit̄ cōmunionē demōſtrat amboꝝ: quid
ꝯuenientius q̄ꝫ vt ille dicat caritas ꝓpe: q
ſpūs eſt cōmunis ambob⁹. Hoc eni ſani⁹
creditᷣ nl' intelligitᷣ: vt nō ſolus ſpūſanct⁹
caritas ſit in illa trinitate. ſꝫ nō fruſtra ꝓpe
caritas nūcupeṫ: ꝓpter illa que dicta. Sic
nō ſolus eſt in illa trinitate: vl' ſpūs vl' ſanc
tus: q2 ⁊ paṫ ſpūs ⁊ filius ſpūs: ⁊ pater ſāc
tus ⁊ filius ſanctus: qȯ nō ambigit pietas
⁊ tamē iſte nō fruſtra ꝓprie dicitur ſpūſſāc
tus. Quia eni eſt cōmunis ambob⁹: id vo
caṫ ipe ꝓprie qȯ ambo cōmuniṫ. Alioqn
ſi in illa trinitate ſol⁹ ſpūſanct⁹ eſt caritas:
ꝓfecto ⁊ filius nō ſolius patris: verūetiā
ſpūſancti filius inuenit. Ita eni locis in/
numerabilib⁹ diciṫ ⁊ legiṫ: filius vnigeni/
t⁹ dei pris. vt tamē ⁊ illud verū ſit qȯ apo/
ſtol⁹ ait de deo patre. Qui eruit nos de po
Colo. i teſtate tenebraꝝ: ⁊ trāſtulit in regnū filij ca
ritatꝭ ſue. Non dixit: filij ſui: qȯ ſi diceret:
veriſſime diceret: q̄madmodū q2 ſepe dixit
veriſſime dixit: ſꝫ ait: filij caritatꝭ ſue. Fili
us ḡ eſt etiā ſpūſancti. ſi nō eſt in illa trini
tate caritas: niſi ſpūſanct⁹. Qȯ ſi abſur/
diſſimū eſt: reſtat vt nō ſolus ibi ſit caritas
ſpūſanct⁹: ſꝫ ꝓpter illa de qbus ſatꝭ diſſe/
rui ꝓprie ſic vocet. Qȯ aūt dictū eſt: Filij Ubi. s
caritatꝭ ſue: nihil aliud intelligaṫ q̄ꝫ filij ſui
dilecti: q̄ꝫ filij ſui poſtremo ſubſtantie ſue.
Caritas q̄ppe pris q̄ i natura eius ē ineffa
biliter ſimplici: nihil ē aliud q̄ꝫ ei⁹ ipa natu
ra atq̄ꝫ ſubſtātia: vt ſepe iā diximus: ⁊ ſepe
iterare nō piget. Ac p hoc filius caritatis
ei⁹ null⁹ ē ali⁹: q̄ꝫ q ꝺ ſubſtātia ei⁹ ē geīt⁹.
Cōtra eos q vnigenitū dei nō patris na/
ture: ſꝫ volūtatꝭ filiū eſſe dixerūt. Ca. xx.

Hocirca ridēda eſt dialectica euno
q mii: a q̄ eunomiani heretici exorti
ſunt. Qui cū nō potuiſſet intelligere
nec credere voluiſſꝫ vnigenitū dei verbuꝫ
Joh. i. p qȯ facta ſūt oia: filiū dei eſſe natura. hoc
eſt de ſbſtātia patris genitū: nō nature vel
ſubſtātie ſue ſiue eſſentie dixit eſſe filiū: ſꝫ fi
lium volūtatꝭ dei: accidētē ſꝫ deo: volens
aſſerere volūtatē qua gigneret filiū: videlꝫ
q2 nos aliqd aliqn volumus qȯ antea non
volebamus: quaſi nō ꝓpter iſta mutabil'
intelligaṫ nr̄a natura: qȯ abſit vt in deo eē
credamus. Neq̄ꝫ eni ob aliud ſcriptuꝫ eſt
Multe cogitatiōes in corde viri. conſiliū
aūt dn̄i manet in eternū: niſi vt itelligam⁹
ſiue credamus: ſicut eternū deū: ita etiam
Pro. 19. eius eē ꝯſiliū: ac p ꝺ imutabile ſicut ipe eſt.
Qȯ aūt de cogitatiōibus. ꝺ etiā de volun/
tatibus v̄iſſime dici pōt: Multe volūtates
i corde viri: volūtas aūt dn̄i manet i eternū
Quidā ne filiū ꝯſilij vl' volūtatꝭ dei dice/
rēt vnigenitū v̄bū: ipm ꝯſiliū ſeu volūta/
tem patris idem verbum eſſe dixerūt: Sꝫ
melius quantuꝫ eſtimo dicitur conſilium
de conſilio: ⁊ voluntas de voluntate: ſi/
cut ſubſtantia de ſubſtantia: ſapientia de
ſapientia: ne abſurditate illa quam refelli/
mus filius dicatur patrem facere ſapienteꝫ
vel volentem: ſi non habet pater in ſubſtā
tia ſua conſilium vel voluntatem. Acute ſa
ne quidam reſpōdit heretico verſutiſſime
interroganti: vtrum deus filium volens
an nolens genuerit: vt ſi diceret nolens:

abſurdiſſima dei miſeria ſequeret̃. Si aũt
volens: continuo qđ itendebat velut inicta
ratiõe ↄcluderet: non nature eſſe filiũ: ſʒ vo
luntatiſ. At ille vigilantiſſime viciſſim q̃ſi
uit ab eo: vtrũ deus pater volẽs an nolẽs
ſit deus: vt ſi reſpõderet nolẽs: ſequeretur
illa miſeria quã de deo credere magna iſa/
nia eſt. Si aũt diceret volẽs: r̃nderet ei: er
go ⁊ ipe deus eſt ſua volũtate: non natura
Quid ergo reſtabat niſi vt obmuteſceret:
⁊ ſua interrogatiõe obligatũ inſolubili vin
culo ſe videret. Sʒ volũtas dei ſi ⁊ ꝓprie
dicẽda eſt aliq in trinitate ꝑſona: magis h̃
nomẽ ſpũſancto cõpetit: ſicut caritas. Nã
qd eſt aliud caritas: q̃ʒ volũtas. Video me
de ſpiritu ſcõ in h̃ libro ſꝫm ſcripturas ſan/
ctas diſputaſſe. qđ fidelibus ſufficit ſcienti/
bus deũ eẽ ſpũmſcm̃: nec alteri⁹ ſubſtantie
nec minorẽ q̃ʒ ẽ pater ⁊ filius: qđ in ſupio
rib⁹ libris ſꝫm eaſdẽ ſcripturas vex etiam
docuimus. De creatura etiã quã fecit de⁹
quãtũ valuimus admonuimus eos q ra/
Ro.j. nonẽ de reb⁹ talibus poſcũt vt in inuiſibi/
lia eius ꝑ ea q̃ facta ſunt ſicut poſſent itelle/
cta ↄſpiceret: ⁊ maxime ꝑ rõnalẽ vl̃ intelle
ctualẽ creaturã: q̃ facta eſt ad imaginẽ dei:
ꝑ quã velut ꝑ ſpeculũ quãtũ poſſent ſi poſ/
ſent trinitatẽ cernerẽt deũ: in nr̃a memo/
ria: itelligẽtia: volũtate. Que tria i ſua mẽ
te naturalr̃ diuinitus iſtituta q̃ſq̃s viuacit̃
ꝑſpicit: ⁊ q̃ʒ magnũ ſit i ea: vñ põt etiã ſem
piterna imutabiliſq̃ʒ natura recoli: cõſpici:
amplecti: ↄcupiſci: reminiſcit̃ ꝑ memoriã:
intuet̃ ꝑ intelligentiã: amplectit̃ ꝑ dilectio/
nẽ: ꝓfecto repperit illi⁹ ſumme trinitatiſ ima
ginẽ. Ad quã ſũmã trinitatẽ reminiſcẽdã
videndã: diligendã: vt eã recordet̃: eã cõ/
templet̃: ea delectet̃: totũ debet referre qđ
viuit. Verũ ne hãc imaginẽ ab eadẽ trini
tate factã ⁊ ſuo vitio in deterius cõmutatã
ita eadẽ trinitati omnimodo exiſtimet̃ ſimilẽ:
ſʒ potius in qualicũq̃ʒ iſta ſimilitudine ma/
gnam quoq̃ʒ diſſimilitudinem cernat: quã
tum eſſe ſatis videbatur admonui.

De ſimilitudinibus trinitatis diuine que
in natura mentis ad imaginem dei facte re
periri vtcũq̃ʒ potuerũt. Capi. xxi

Hunc deum patrẽ: ⁊ deũ filium. id ẽ
deum genitorẽ qui oĩa que ſubſtan
tialiter habet in coeterno ſibi verbo
ſuo dixit quodãmõ: ⁊ ipſm ṽbũ eius deũ
q nec poti⁹ nec min⁹ aliqd h̃ʒ: ẽt ipe ſubſtã
tialiter q̃ʒ qđ ẽ i illo q ṽbũ nõ mẽdacit: ſʒ i Co.13
veracit genuit: queadmodũ potui: nõ vt il
lo iã facie ad faciẽ: ſʒ ꝑ hãc ſilitudinẽ i enig
mate quãtulũcũq̃ʒ cõijciẽdo viderẽt in me
moria ⁊ itelligẽtia mentis nr̃e ſignificare cu
raui: memorie tribuẽs oẽ qđ ſcim⁹: et ſi n̄
inde cogitem⁹. itelligẽtie vero ꝓprio qdã/
modo cogitatiõis iformationẽ. Cogitãdo
enĩʒ qđ vex iuenim⁹: h̃ maxie itellige di/
cimur: ⁊ h̃ quidẽ in memoria rurſus relin
qmus. Sʒ illa ẽ abſtruſior ꝓfunditas nr̃e
memorie: vbi h̃ ẽ ꝑmũ cũ cogitarem⁹ in/
uenimus: ⁊ gignit̃ intimũ ṽbũ qđ nulli⁹
lingue ſit: tanq̃ʒ ſcia de ſcia: ⁊ viſio de vi/
ſiõe: ⁊ intelligẽtia q̃ apparet in cogitatione
de intelligẽtia q̃ in memoria iã fuerat: ſʒ la
tebat: q̃ʒq̃ʒ ⁊ ipa cogitatio quandã ſuã me/
moriã niſi haberet: nõ reuerteret̃ ad ea q̃
in memoria reliq̃rat: cũ alia cogitaret. De
ſpũ aũt ſcõ nihil in h̃ enigmate qđ ei ſilẽ vi
deret̃ oſtẽdi: niſi volũtatẽ nr̃aʒ vl̃ amorẽʒ:
ſeu dilectionẽ q̃ valẽtior ẽ volũtas: qm̃ vo
lũtas nr̃a q̃ nobis naturalr̃ ineſt: ſic ei res
adiacuerint vl̃ occurrerint qbus allicimur
aut offendimur: ita varias affectiones h̃ʒ.
Quid g ẽ. Nunqd dicturi ſum⁹ volunta/
tẽ nr̃am: qñ recta ẽ neſcire qd appetat quid
euitet. Porro ſi ſcit. ꝓfecto ineſt ei ſua qdã
ſcia: q̃ ſine memoria ⁊ itelligẽtia eẽ nõ poſ
ſit. An ṽo audiẽdus ẽ q̃ſpiã dicẽs caritatẽ i Co.13
neſcire qd agat: q̃ nõ agit ꝑperã. Sic g ineſt
intelligentia: ineſt dilectio illi memorie ꝑnci
pali in q̃ inuenimus paratũ ⁊ reconditũ ad
qđ cogitãdo poſſumus ꝑuenire: q2 ⁊ duo
iſta inuenimus ibi: qñ nos cogitãdo inue/
nimus ⁊ intelligere aliqd ⁊ amare que ibi
erant: ⁊ quando inde nõ cogitabamus: ⁊ ſi
cut ineſt memoria: ineſt dilectio huic itel/
ligẽtie q̃ cogitatione format̃: qđ verbũ ve/
rũ ſine vllius gentis lingua itus dicimus:
qñ qđ nouim⁹ dicimus. nã niſi reminiſcẽ
do nõ redit ad aliquid: ⁊ niſi amãdo redi/
re nõ curat noſtre cogitationis intuit⁹. ita
dilectio q̃ viſionẽ in memoria conſtitutã:
⁊ viſionẽ cogitationis inde formata quaſi
parẽtẽ ꝓlẽq̃ʒ cõiungit: niſi haberet appetẽ
di ſcientiã: que ſine memoria ⁊ intelligẽtia
nõ põt eſſe: quid recte diligeret ignoraret.

Tria que ſunt in imagine dei. id eſt memo
ria intellectꝰ ⁊ amor vniꝰ eſſe ꝑſone : q̄r h̄
nō eſt ei eſſe qđ hec habere. Ca.xxij

Erum hec quādo i vna ſunt ꝑſona
v ſic eſt homo: pōt nobis ꝯſpiā dice
re. Tria iſta memoria: intellectꝰ ⁊ a
mor: mea ſūt nō ſua: nec ſibi nec mihi agūt
qđ agūt: imo ego per illa. Ego eni me me
mini ꝑ memoriā : intelligo ꝑ intelligētiam
amo ꝑ amorē : ⁊ quādo ad memoria meā
aciē cogitatōis aduerto : ac ſic i corde meo
dico qđ ſcio: v̄būq̄ʒ verū de ſciētia mea gi
gnitur: vtrūq̄ʒ meū ē: ⁊ ſciētia vtiq̄ʒ ⁊ v̄bū
Ego eni ſcio: ego dico i meo corde qđ ſcio
⁊ qñ in memoria mea cogitādo inuenio: iā
me itelligere : iā me amare aliqd q̄ itellectꝰ
⁊ amor ibi erāt: ⁊ añq̄ʒ inde cogitarē: intel
lectū meū ⁊ amorē meū iuenio i memoria
mea: q̄ ego intelligo: ego amo nō ipa. Itē
qñ cogitatio mea memor eſt : ⁊ vult redire
ad ea q̄ i memoria liq̄rat: eaq̄ʒ intellecta cō
ſpicere atq̄ʒ intus dicere mea memoria me
mor : ⁊ mea vult volūtate nō ſua. Ipe q̄ʒ
amor meꝰ cū meminit atq̄ʒ itelligit qđ appe
tere debeat: qđ vitare ꝑ meā nō ꝑ ſuā me
memoriā meminit : ⁊ ꝑ intelligētiā meā n̄
ꝑ ſuā q̄cq̄d itelligēter amat itelligit: Quod
breuit dici pōt. Ego ꝑ oīa tria illa memini
ego itelligo: ego diligo : q̄ nec memoria ſū
nec itelligētia: nec dilectō: ſʒ h̄ habeo. Iſta
ergo dici pñt ab vna ꝑſona q̄ h̄ʒ hec tria: n̄
ipa ē hec tria. In illꝰ v̄o ſumme ſimplici
tate nature q̄ deꝰ eſt: q̄uis vnꝰ ſit deꝰ: tres
tñ ꝑſone ſūt: pat̄ ⁊ filiꝰ ⁊ ſpūſanctꝰ. Aliud
eſt itaq̄ʒ trinitas res ipa: aliud imago trini
tatꝭ i re alia: ꝓpt̄ quā imagine ſil ⁊ illud in
quo ſunt h̄ tria imago dicit̄: ſic imago dicit̄
ſil ⁊ tabula: ⁊ qđ i ea pictū: ſʒ ꝓpt̄ picturā
q̄ i ea ē: ſil ⁊ tabula noīe imaginis appellat̄
Quō v̄a in dei trinitate vnitas ⁊ q̄ʒ v̄a i
eiuſdē vnitate ſit trinitas. Ca.xxiij

Erū in illa ſumma trinitate q̄ in cō
v ꝑabilit̄ rebꝰ oibꝰ āncellit : tāta ē iſe
ꝑabilis: vt cū trinitas hoīm n̄ poſſit
dici vnus hō: in illa vnꝰ deus ⁊ dicat̄ ⁊ ſit
nec in vno deo ſit illa trinitas: ſʒ vnus deꝰ
Nec rurſus q̄madmodū iſta imago q̄ͬ ē
hō habēs illa tria vna ꝑſona ē: ita illa ē tri
nitas ſʒ tres ꝑſone ſunt: pr̄ filij: ⁊ filiꝰ pris
⁊ ſpūs patꝭ ⁊ filij. Quāuis eni memoria
hoīs ⁊ maxime illa quā peccora nō habent
id eſt qua res intelligibiles ita ꝯtinet̄ vt nō
i ea ꝑ ſenſus corꝑis venerit : habeat ꝓ mo
dulo ſuo in hac imagine trinitatꝭ icōꝑabilit̄
qđē imꝑem: ſʒ tñ q̄lemcūq̄ʒ ſimilitudinem
patꝭ : Itēq̄ʒ intelligētia hominis que ꝑ in
tētionē cogitatiōis inde formaꝣ: quādo qđ
ſcit̄ dicit: ⁊ nullius lingue cordis v̄bū eſt:
habeat in ſua magna diſꝑilitate nōnullā ſi
militudinē filij : amor hominis d̄ ſciētia ꝓ
cedēs: ⁊ memoriā intelligētiāq̄ʒ ꝯiunges
tāq̄ʒ parēti ꝓliq̄ʒ cōis. vñ nec parēs intelli
git̄ eſſe: nec ꝓles habeat in hac imagine ali
quā licʒ valde imꝑem ſimilitudinē ſpūſancti.
nō tñ ſicut in iſta imagine trinitatꝭ : nō hec
tria vnꝰ hō: ſʒ vnius hoīs ſunt. ita in ipa
ſūma trinitate cuiꝰ hec imago eſt : vniꝰ dei
ſunt illa tria: ſʒ vnꝰ deus ē: ⁊ tres ſunt ille
nō vna ꝑſona. Qđ ſane mirabilit̄ ieffabi
le ē: vl̄ ineffabilit̄ mirabile cū ſit vna ꝑſona
hec imago trinitatꝭ. ipa v̄o ſūma trinitas
tres ꝑſone ſunt: iſeꝑabilior ē illa trinitas ꝑ
ſonaꝝ triū: q̄ʒ hec vnius. Illa q̄ppe in na
tura diuinitatꝭ ſiue id meliꝰ dicat deitatis
qđ ē. hoc eſt atq̄ʒ incōmutabilit̄ inter ſe ac
ſꝑ eq̄lis eſt. Nec aliq̄n nō fuit aut aliter fuit
nec aliq̄n nō erit : aut aliter erit. Iſta uero
tria q̄ ſunt in impari imagine : ⁊ ſi nō locꝭ
q̄m nō ſunt corꝑa: tñ inter ſe nūc in iſta vi
magnitudinibꝰ ſeꝑant̄. Neq̄ʒ eni ġa mo
les nulle ibi ſunt: ideo nō videmus in alio
maiorē eſſe memoriā q̄ʒ intelligētiā. In a
lio aūt ecōtra: in alio duo hec amoris ma
gnitudie ſuꝑari : ſiue ſint ipſa duo inter ſe
eq̄lia ſiue nō ſint: atq̄ʒ ita a ſingulꝭ bina: ⁊ a
binis ſingula: ⁊ a ſingulis ſingl̄a: a maio
ribus minora vincunt̄: ⁊ qñ inter ſe equa
lia fuerint ab omni lāgore ſanata : nec tūc
equabitur rei natura imutabili : ea res q̄ ꝑ
ġrāʒ nō mutabit̄: q̄r nō equat creatura crea
tori : etiā qñ ab omni langore ſanabit. Sʒ
hāc nō ſolū incorꝑalē: verūetiā ſumme in
ſeꝑabilē vereq̄ʒ imutabilē trinitatē: cū ve
nerit viſio q̄ facie ad faciē reꝓmittit̄ nobis
multo clarius certiuſq̄ʒ videbimꝰ : q̄ʒ nūc
eius imaginē: qđ nos ſumus. ꝑ qđ tñ ſpe
culū ⁊ in quo enigmate qui vident ſicut in
hac vita viderē cōceſſum eſt : nō illi ſunt q̄
ea que digeſſimꝰ ⁊ cōmēdauimus in ſua
mēte ꝯſpiciūt: ſʒ illi q̄ eā tāq̄ʒ imaginem vi

Ayuntamiento de Madrid

dent: vt poſſint ad eū cuiꝰ imago eſt q̄mo
docūq; referre qđ vidēt: ⁊ ꝑ imaginē quā
ↄſpiciēdo vidēt etiā illud videre conijcien
Ibidem do: quoniā nōdū poſſūt facie ad faciē. Nō
eni ait apl's: videmꝰ nūc ſpeculū: ſed vide
mus nūc per ſpeculum.

De his q̄ natura mētis ſubtiliť inuētur: ⁊ eā
imaginē dei eſſe nō ſentiūt. Ca. xxiiij.

Qui ergo vidēt ſuā mētē quō vide
ri pōt: ⁊ in ea trinitatē iſtam dē qua
multis modis vt potui diſputaui: nec
tamē eā credūt vł intelligūt eſſe imaginem
dei: ſpeculū qdē vidēt: ſ; vſq; adeo non vi
dēt ꝑ ſpeculū eū q eſt ꝑ ſpeculū nūc videdꝰ
vt nec ip̄z ſpeculū qđ vidēt ſciāt eſſe ſpecu
lū: id eſt imaginē. Qđ ſi ſcirēt fortaſſis ⁊ eū
cuiꝰ eſt hoc ſpeculū: ꝑ hoc q̄rēdū: ⁊ ꝑ h̄ vi
cūq; interim vidēdū eſſe ſentirēt: fide non
ficta corda mūdante vt facie ad faciē poſſit
videri: q ꝑ ſpeculū nūc videť. Q: fide cor
diū mūdatrice cōtempta: qd āgūt intelligē
do q̄ de natura mētis humane ſubtiliſſime
diſputant: niſi vt ipa q; intelligētia ſua te
ſte dāneť. In q̄ vtiq; nō laborarēt: ⁊ vix
ad certū aliqd ꝑuenirēt: niſi penalibꝰ tene
Sap. 9 bris inuolui ⁊ onerari corpore corruptibi
li qđ agrauat aiam. Quo tādem merito in
flicto malo iſto niſi pcī. Vñ tāti mali ma
gnitudine admoniti: ſequi deberent agnū
qui tollit peccata mundi.

Quā beatos faciet fides recta etiā eos q̄ ð
naturis icorporeis nequiūt diſputare. Ca. xxv

De eū nāq; ꝑtinētes etiā lōge iſtis i
genio tardiores: qñ fine huius vite
reſoluūtur a corpe: ius in eis retinē
dis nō habet inuide poteſtates. Quas ille
j Thi. 2 agnus ſine vllo ob eis pcī debito occiſus:
nō potētia ꝑ ceſtatis ꝑuſq; iuſticia ſangui
nis vicit. Proinde liberi a diaboli poteſtate
Gal. 4 ſuſcipiūtur ab angelis ſctis a malis oibus
liberati: ꝑ mediatorē dei ⁊ hoim: hominē
ieſum xp̄m: qui ↄſonātibꝰ diuinis ſcriptu
ris: ⁊ veterībꝰ ⁊ nouiſq;: ⁊ ꝑ quas ꝓnun
ciatꝰ: ⁊ ꝑ quas āūciatꝰ eſt xp̄us: nō eſt ali
ud nomē ſub celo: in quo oportet hoīes ſal
uos fieri. Cōſtituūtur aūt purgati ab omni
ↄtagiōe corruptiōis: in placidis ſedibꝰ: do
nec recipiāt corpa ſua: ſ; iā incorruptibilia
que ornēt nō onerēt. Hoc eni placuit opti
mo ⁊ ſapiētiſſimo creatori: vt ſpiritus hoīs

deo pie ſubditꝰ: habeat feliciť ſubditū cor
pus: ⁊ ſine fine ꝑmaneat ipa felicitas. Ibi
v̄itatē ſine vlla difficultate videbimꝰ: eaq;
clariſſima ⁊ certiſſima ꝑfruimur. Nec ali
qd q̄remꝰ mēte ratiocināte ſ; cōtemplante
cernemꝰ quare nō ſit filius ſpūſſanctꝰ: cū
de patre ꝓcedat. in illa luce: nulla erit q̄ſtio
hic v̄o ipa experiētia tā mihi appꝰuit eē dif
ficilis: qđ ⁊ illis q h̄ diligēt atq; intelligēt
legēt ꝓculdubio nłr appebit: vt cū me in ſe
cūdo huiꝰ opis libro alio loco inde dicturū
eſſe ꝓmiſerim: quotienſcūq; in ea creatura que
nos ſumꝰ aliqd illi rei ſile oñdere volui: q̄
ſecunq; ꝰ eloquū meū ſufficiēs elucutio ſecuta
nō fuerit: q̄uis ⁊ i ipo intellectu conatū me
ſenſerim magis habuiſſe q̄ȝ effectū: ⁊ i vna
qdē ꝑſona qđ eſt hō iueniſſe imaginē ſum
me illius trinitatis: ⁊ in re mutabilia tria il
la vt faciliꝰ itelligi poſſent: etiā ꝑ tpalia int
ualla maxie in libro nono mōſtrare voluiſ
ſe. S; tria vniꝰ ꝑſone nō ſic hūana poſcit
intentio: tribꝰ illis ꝑſonis ↄuenire potue
rūt ſic i h̄ libro quīdecimo dmōſtrauimꝰ.
Interualla tp̄z diuine trinitatis nulla ſunt
Capitu. xxvi.

Einde i illa ſumma trinitate q̄ deus
eſt interualla tp̄m nulla ſunt: ꝑ que
poſſit oſtēdi aut ſaltē requiri: vtrū ꝓus
de patre natus ſit filius: ⁊ poſtea de ambo
bus ꝓceſſerit ſpūſſanctus: qm̄ ſcriptura ſan
cta ſpūm cū dic amborū. Ipe ē eni de q̄ dic
aplus. Qm̄ enim eſtis filij dei miſit deus Gal. 4
ſpūm filij ſui in corda vr̄a. Et ipa ē de q̄ di
cit idē filius. Nō eni vos eſtis q loquimini: Mat. 10
ſ; ſpūs pr̄is vr̄i q loqť in vobis. Et multis
alijs diuinorū eloquiorū teſtimōijs ↄprobať
pr̄is ⁊ filij eſſe ſpūm: q ꝓpe dicitť i trinitate
ſpūſſanctꝰ. De q̄ ite dic ipe filius. Quem Ioh. 15
ego mittā vobis a pr̄e. Et alio loco: Quē Ibi. 14.
mittet pr̄ i noīe meo. De vtroq; aūt ꝓcede Ibi. 15
re ſic doceť: q: ipe filius ait. de pr̄e ꝓcedit.
Et cū reſurrexiſſet a mortuis ⁊ apparuiſſet
diſcipulis ſuis: inſufflauit ⁊ ait. Accipite ſpi Ibi. 20.
ritūſanctū: vt eū etiā de ſe ꝓcedere oñderet
Et ipa ē v̄tus q̄ ð ipo exibat ſic legiť i euā Luc. 6
gelio ⁊ ſanabat omes. Quid vero fuit cau
ſe vt pōt reſurrectionē ſuā: ⁊ in terra ꝓus
daret: ⁊ de celo poſtea mitteret ſpūmſanc
tū. hoc ego exiſtimo: q: ꝑ ipm donū diffun
dit caritas in cordibus nr̄is: qua diligimꝰ

at. 22 dei ꝛ ꝓximū: ſcdm duo illa pcepta: in qbꝰ
tota lex pēdet ꝛ ꝓphete. Hoc ſignificans
dñs ieſus: bis dedit ſpmſctm: ſemel in tra
ꝓpt dilectiōez ꝓximi. ꝛ itez de celo ꝓpter
dilectiōez dei. Et ſi forte alia ratio reddat
Jo. 20 d ſpūſancto bis dato: eiuſdē ſpmſanctū da-
mat. 18 tū: cū inſufflaſſz ieſꝰ. d quo mox ait: Ite bap
tizate gētes i noīe patris: ꝛ filij ꝛ ſpuſſācti
vbi maxime cōmēdat hec trinitas: ambi-
gere nō debemꝰ. Ipe eſt igit q de celo etiā
datꝰ eſt die pētecoſtes. id eſt poſt dies decē
poſtq̄ dn̄s ꝰ aſcēdit i celū. Quō ḡ deus
nō eſt q dat ſpmſanctū. Immo q̄tus deꝰ
eſt q dat deū. Neqꝫ enī aliqs diſcipulorūz
Act. 8 eiꝰ dedit ſpmſanctū. Orabāt qppe vt veni
ret i eos qbꝰ manū iponebāt: nō ipi eū da
bāt. Quē morē i ſuis ppoſitꝭ et nūc ſuat
eccleſia. Deniqꝫ ꝛ ſimō magꝰ offerēs apo
Ibidē. ſtolis pecuniā: nō ait: date ꝛ mihi hāc pote
ſtatē vt dem ſpmſanctū: ſꝫ cuicūqꝫ ingrum
poſuero manꝰ: accipiat ſpiritūſanctū. Quia
neqꝫ ſcriptura ſupꝰ dixerat: vidēs aūt ſi-
Ibidē. mō q apl'i darēt ſpiritūſanctū. ſꝫ dixerat: vi
dēs aūt q p ipoſitiōez manuū aploꝝ darēt
ſpiritūſanctꝰ. Propt hoc ꝛ dns ipe ieſus
ſpiritumſanctum: nō ſolum dedit vt deus
ſꝫ etiā accepit vt homo: ꝓpterea dicꝰ eſt ple
nꝰ grā. Et manifeſtꝰ de illo ſcriptū ē in ac
tibus aploꝝ: quoniā vnxit eū deꝰ ſpūſanc-
ibidē. 10 to. Nō vtiqꝫ oleo viſibili: ſꝫ dono grē: qđ
viſibili ſignificat vnguēto q baptizatos vn
git eccleſia. Nec ſane tūc vnctꝰ ē xp̄s ſpū-
ſancto: qn̄do ſup eū baptizatū velut colūba
Mat. 3 deſcēdit. Tūc enī corpꝰ ſuū. id eſt eccleſiāz
ſuā pfigurare dignatꝰ ē: i q pcipue bapti
zati accipiūt ſpiritūſanctū. Sꝫ iſta myſtica
ꝛ inuiſibili vnctiōe tūc itelligēdꝰ ē vnctus
Joh. i. qn̄do xbū dei caro factū ē. id ē qn̄do hūa-
na natura ſine vllis pcedētibꝰ bonoꝝ ope
rū meritꝭ dei xbo ē i vtō virginis copula
ta: ita vt cū illo fieret vna pſona. ob hoc enī
ꝯfitemur natū d ſpūſancto: ꝛ virgine ma-
ria. Abſurdiſſimū eſt enī vt credamꝰ eum
cū iā triginta eſſet annoꝝ: eiꝰ enī etatꝭ a iohā
ne baptizatꝰ ē accepiſſe ſpiritūſanctū: ſed ve-
niſſe illū ad baptiſma: ſic ſine vllo omnino
pctō: ita nō ſine ſpūſancto. Si enī d famu-
Luc. i. lo eiꝰ ꝛ pcurſore ipo iohāne ſcriptum eſt.
Spiritūſancto replebit iā inde ab vtō ma-
tris ſue: qm̄ q̄uis ſeminatꝰ a prē: tamen
ſpiritūſanctū i vtō formatus accepit: qđ de
hoīe xp̄o itelligēdū ē vl credēdū cuius car
nis ipa ꝯceptio nō carnalis ſꝫ ſpiritalis fu
it. In eo et q de illo ſcriptū e: q accepta a Act. 2
prē pmiſſiōez ſpūſancti ꝛ effuderit: vtraqꝫ
natura mōſtrata e: ꝛ hūana. ſ. ꝛ diuina. ac-
cepit qppe vt hō: effudit vt deꝰ. Nos aūt
accipe quidē h̄ donū poſſumꝰ ꝓ modulo no
ſtro. effundere aūt ſup alios nō vtiqꝫ poſſu-
mꝰ: ſꝫ vt h̄ fiat: deū ſup eos a q h̄ id efficit
iuocamꝰ. Nūqd ḡ poſſumꝰ q̄rere: vtrū iā
pceſſerat d prē ſpūſanctꝰ qn̄do natꝰ ē fili
us: an nōdū pceſſerat: ꝛ illo nato d vtroqꝫ
pceſſit vbi nl'la ſunt tēpa. ſic potuimꝰ q̄re
re vbi iuenimꝰ tpa. voluntatē prius d hūana
mente pcedere: vt q̄rat q iuētū ꝓles vocēt
q ia pta ſeu genita voluntas illa pficit: eo fi-
ne requieſcēs: vt q fuerat appetitꝰ q̄rēti fiat
amor fruēti: q̄ iā d vtroqꝫ id ē d gignente
mēte: ꝛ de genita notiōe tāq̄ d pāte ac ꝓle
pcedat. Nō pñt ꝓſꝰ iſta ibi q'ri vbi nihil
ex tpe icoat: vt ꝯſeqnti pficiat i tpe. Qua-
ꝓpt q pōt itelligere ſine tpe generatiōem filii
d prē: itelligat ſine tpe pceſſione ſpūſancti
d vtroqꝫ. Et q pōt itelligere i eo qđ ait filiꝰ:
ſic hꝫ pater vitā i ſemetipo: nō ſine vita exi
ſtēti iā filio vitā dediſſe: ſꝫ ita eū ſine tpe ge
nuiſſe: vt vitā q̄ pat filio gignēdo dedit:
coetna ſit vite pris q dedit. itl'ligat ſic habꝫ
pr i ſemetipo: vt d illo pcedat ſpūſanctꝰ.
ſic dediſſe filio vt de illo procedat ſpūſctūs Jo. 15.
ꝛ vtrūqꝫ ſine tpe: atqꝫ ita dictū: ſpiritūſctū
d prē pcedere: vt itl'ligat: q et pcedit de fi-
lio: d prē eē ꝛ filio. Si enī qcqd hꝫ de prē
habꝫ filius. d prē hꝫ vtiqꝫ vt d illo pcedat
ſpūſanctꝰ. Sꝫ nulla ibi tpa cogitet q habet
prius ꝛ poſteriꝰ: q2 oīa nulla ibi ſunt. Quō
ḡ n̄ abſurdiſſime filius diceret ābor: cū ſic
filio pſtat eſſentiā ſine initio tpis: ſine vlla
mutabilitate nate d prē generatio: ita ſpūi-
ſcō pſtet eſſentiam ſine initio tpis: ſine vlla
mutabilitate nature d vtroqꝫ pceſſio. Jdō
enī cū ſpūmſctū genitū nō dicimꝰ: dicere
tn̄ nō audemꝰ igenitū: ne i h̄ vocabulo vel
duos pres i illa trinitate: vl duos q n̄ ſūt de
alio qſpiā ſuſpicet. Pat enī ſolꝰ n̄ ē d alio
iō ſolꝰ appl'laf igenitꝰ. Nō qdē i ſcripturis
ſꝫ i ꝯſuetudie diſputātiū: ꝛ d re tāta ſmonē
q̄lē valuerit pferentiū. Filiꝰ aūt d prē natꝰ
eſt: ꝛ ſpūſanctꝰ d prē pncipalr: ꝛ ipo ſine
vllo tpis interuallo dāte: cōit d vtroqꝫ pce-
dit. Diceret aūt filius pris ꝛ filii: ſi qđ ab-

Ayuntamiento de Madrid

horreret ab oīm sanoꝝ sensib⁹ cū ambo ge
nuisset. Nō igit̄ ab vtroq3 ē genit⁹: s3 pce
dit ab vtroq3 āboꝝ spūs. Quid qdā ipe
ad ppl'm disputatū sit de dīa generatiōis ꝛ
pcessiōis spūssancti. Capi. xxvi.

Verū qz in illa coeterna ꝛ eq̄li ꝛ icorpa
li ꝛ ineffabiliť immutabiliť atq3 in
sepabili trinitate: difficillimū ē gene
ratiōem a pcessione distinguere: sufficiat in
terim eis q extendi nō valet in amplius id
qđ de hac re in sermone quodā pferendo
ad aures ppl'i xpiani dicimus: dictūq3 cō
scripsimus. Inter cetera enim cū p scriptu
raꝝ sanctaꝝ testimonia docuissē: d̄ vtroq3
Jo. 15. pcedere spūmsanctū. Si ḡ inquā ꝛ de pre
ꝛ de filio pcedit spūssanctus: cur filius di
xit: d̄ pre pcedit. cur putas nisi queadmo
dū solet ad eū referre ꝛ qđ ipius ē de quo
ꝛ ipe ē. Vñ ꝛ illud est qđ ait: Mea doctri
Ibidē. 7 na nō est mea: s3 eius q me misit. Si igiť
hic intelligiť eius doctrina quā tñ dixit nō
suā sed pris: q̄ntomagis illic intelligēdus ē
ꝛ de ipso pcedere spūssanctus: vbi sic ait.
De patre pcedit: vt nō diceret de me nō pro
cedit. A quo autem habet filius vt sit deus
Est enim de deo deus: ab illo hab3 vtiq3 vt
de illo etiā pcedat spūssanctus. ac p hoc ē
Jo. 15. spūssanctus vt etiam de illo procedat sicut
pcedit de pre: ab ipo hab3 patre. Hic vt
cūq3 etiam illud intelligitur q̄ntū a talibus
q̄lea nos sumus intelligi pōt: cur nō dicatur
natus esse: s3 potius pcedere spūssanctus:
qm̄ si ꝛ ipe fili⁹ diceretᷣ: āboꝝ vtiq3 fili⁹ di
ceretᷣ: qđ absurdissimū ē. Fili⁹ quippe null⁹
ē duoꝝ: nisi pris ꝛ matris. Absit aūt vt int̄
deū patrē: ꝛ deū filiū aliqd tale suspicemur
qz nec fili⁹ hoīs simul ex matre ꝛ pre pcedit
sed cū in matrē pcedit ex patre: non tunc
procedit ex matre. ꝛ cū in hāc lucē procedit
ex matre: nō tūc pcedit ex pre. Spūs autē
sanct⁹ nō de patre pcedit in filiū: ꝛ de filio
pcedit ad sanctificādā creaturā: s3 simul d̄
vtroq3 pcedit: q̄uis h̄ filio pater dederit:
vt queadmodū de se ita de illo quo pcedat
Neq3 enim possum⁹ dicere q nō sit vita spūs
sanct⁹: cū vita pater: vita sit fili⁹: ac p hoc
sicut pater cū habeat vitā in semetipso: de
dit ꝛ filio vitā habere in semetipo: sic ei de
Joh. 5 dit vitā pcedere de illo: sicut pcedit ꝛ de
ipo. Hec de illo sermōe i hūc libꝝ trāstuli:
s3 fidelib⁹ nō infidelib⁹ loqns. Verū si ad hāc
imaginē ptuēdā: ꝛ ad vidēda ista q̄ vera
sint q̄ i eoꝝ mēte sūt: nec tria sic sūt vt tres
psone sint: s3 oīa tria hoīs sūt q̄ vna psona ē
min⁹ idonei sūt: cur non de illa summa tri
nitate q̄ deus ē credūt poti⁹ qđ i sacris lrīs
inueniť: q̄ poscūt liquidissimā reddi sibi rōnē
q̄ ab hūana mēte tarda scz ifirmaq3 nō capiť
Et certe cū incōcusse crediderint scripturis
sanctis tāq̄ veracissimis testib⁹: agāt orā
do ꝛ q̄rēdo ꝛ bñ viuēdo vt intelligāt. id est
vt quātū videri pōt videať mēte qđ tenent fi
de. Quis h̄ phibeat: imo q̄s ad h̄ nō
hortet. Si āt pptera negādū putāt ista eē
qz ea nō valēt cecis mētib⁹ cernere: debēt
ꝛ illi q ex natiuitate sua ceci sūt: eē solē ne
gare. Lux ḡ lucet i tenebris. Qđ si eā tene Joh. 1.
bre nō ophēdūt: illuminēť dei dono pus vt
sint fideles: ꝛ icipiāt eē lux i cōpatiōe īfide
liū. Ac p h̄ pmisso fūdamēto edificent ad
vidēda q̄ credūt: ꝛ aliqñ possint vide. Sūt
enī q̄ ita credūt: vt videri iā oino nō possint
Nō enī xps itez i cruce vidēdus ē. S3 nisi
h̄ credať qđ ita factū atq3 visuz ē: vt futu
rū atq3 vidēdū iā nō speret: nō pueniť ad xpz
q̄lis sine fine vidēd⁹ ē. Quātū q̄ attinet
ad illā summā: ieffabilē: icorpalē: imutabilē
q̄ naturā p intelligētiā vtcūq3 cernēdā: nusq̄
se meli⁹ regēte dūtaxat fidei regula acies
hūane mētis exercet: q̄ i eo q̄ ipe hō in sua
natura meli⁹ ceteris aīalibus: melius ēt cete
ris aie sue ptibus h3 qđ ē ipa mēs. Cui q̄
dā reꝝ iuisibiliū tribut⁹ ē visus: ꝛ cui tāq̄
i loco supiore atq3 interiore honorabiliť pre
sidēte: iudicāda oīa nūciāt et corporis sensus:
ꝛ q̄ nō ē supior cui subdita regēda ē nisi de⁹.
Verū int hec q̄ multa iā dixi: ꝛ nihil illius sū
me trinitatis ineffabilitate dignū me dixisse
audeo pfiteri: s3 pfiteri poti⁹ mirificatam
sciam ex⁹ ex me inualuisse: nec posse me ad Ps. 138
illā. O tu aīa mea: vbi te eē sentis: vbi iaces
vbi stas: donec ab eo q ppiti⁹ fact⁹ ē oib⁹
iniq̄tatibus tuis sanent oēs lāguores tui. Ibi. 102
Agnoscis te certe in illo eē stabulo: quo sa
maritanus ille pduxit eū quē repperit a mul Aug. 10
tis latronibus inflictis vulneribus semiuiu
ū. Et tñ multa vera vidisti: nō his oculis
quibus vident corpora colorata: sed eis p
quibus orabat qui dicebat. Oculi mei vi
deant equitatē. Nēpe ergo multa vera vi Ps. 16.

Ayuntamiento de Madrid

diſti: eacꝫ diſcreuiſti ab hac luce q̄ tibi ea lu
cēte vidiſti: attolle oculos in ipſam lucē: ꝛ
eos in eam fige ſi potes. Sic enim videbꝭ
q̄d diſtet natiuitas verbi dei a ꝓceſſiōe do
Jo.15. ni dei pp̄ q̄d filius vnigenit⁹ nō de p̄re ge
nitum: alioquin frater eius eſſet ſed ꝓcede
re dixit ſpiritūſanctum. Vnde cū ſit cōmu/
nio quedam cōſubſtātialis patris ꝛ filij am
borum ſpiritus: non amborum q̄d abſit di
ctus eſt filius. Sed ad hoc dilucide perſpi
ciendū cernendum: non potes ibi aciē fige
re: ſcio quia non potes. Verum dico: mi/
hi dico: quid nō poſſum ſcio. Jpſa tamē ibi
oſtendit in te tria illa: in quib⁹ te ſummi ip
ſius quam fixis oculis ꝯtemplari nōdū va
les: imaginē trinitatis agnoſcas. Jpſa oſ/
tendit tibi verbū verū eſſe in te: quādo de
ſcientia tua gignitur. id eſt quādo quod ſci
mus dicimus: ēt ſi nullī⁹ gentis lingua
ſignificantem vocem: vel ꝓferamus: vel
cogitamus: ſed ex illo q̄d nouim⁹ cogitatio
noſtra formetur. ſitq̄ʒ in acie cogitātis ima/
go ſimillima cogitationis eius quam memo/
ria ꝯtinebat iſta duo ſcʒ velut parētē ac ꝓlē
tertia volūtate ſiue dilectiōe iūgēte. Quā q̄
dē volūtatē ḋ cogitatiōe ꝓcedere nemo em
vult q̄ eī nō q̄d vł q̄ ē ſit neſcit: nō tn̄ eē co/
gitationis imaginē: ꝛ ideo quādā in hac re
intelligibili natiuitatis ꝛ ꝓceſſiōis īſinuari
diſtātiā qm̄ nō hoc ē cogitatiōe ꝯſpicere q̄d
appetere. vł etiā ꝑfrui volūtate: cernat diſ
cernatq̄ʒ q̄ pōt. Potuiſti ꝛ tu: ēt ſi nō po
tueris: neq̄ʒ poſſis explicare ſufficiēti eloq̄o:
q̄d iter nubila ſimilitudinū corporaliū: que
cogitatiōib⁹ hūanis occurſare nō ꝯſinūt vix
vidiſti. Sed illa lux q̄ nō ē q̄d tu: ꝛ hoc ti/
bi oſtēdit aliud eē illas icorporeas ſilitudi
nes corporꝝ: ꝛ aliō eē verꝝ: q̄d eis reprobā
tis itelligētia ꝯtinemur. hec ꝛ alia ſilr certa
oculis tuis iterioribus lux illa monſtrauit.
Que igitur cā ē cur acie fixa ipſam videre nō
ps. 101 poſſis: niſi vtiq̄ʒ īfirmitas. Et q̄d tibi eam
fecit niſi iniq̄tas. Quis ḡ ſanat oēs lāguo
res tuos: niſi q̄ ꝓpitius fit oīb⁹ iniq̄tatib⁹
tuis. Librū itaq̄ʒ iſtū iā tandē aliq̄ñ p̄ca
tione melius q̄ȝ diſputatione cōcludam.
Omine deus nr̄: credim⁹ i te p̄rē
b ꝛ filiū: ꝛ ſpūmſcm̄. Neq̄ʒ eni dicēt
Mat. 28 veritas. Jte baptizate oēs gētes i no
mine p̄ris: ꝛ filij: ꝛ ſpūſci: niſi eſſes. Nec
baptizari nos iuberes dn̄e de⁹ in eius noīe
q̄ nō ē dn̄s de⁹. Neq̄ʒ diceret voce diuia:
Audi iſrael: dn̄s de⁹ tu⁹ de⁹ vnus ē: niſi Deu. 6
trinitas ita eſſes vt vnus dn̄s de⁹ eēs. Et
ſi tu de⁹ p̄r ipē eſſes: ꝛ fili⁹ v̄bū tuū ieſus
xp̄s ipē eſſes: ꝛ donū veſtrū ſpūſſcūs: non
legerem⁹ in lr̄is v̄itatis. Miſit de⁹ filiū Gal. 4
ſuū. Nec tu vnigenite diceres de ſpūſſan/
cto. Quem mittet pater in nomine meo: ꝛ Jo. 14
quē ego mittā vobis a patre. Ad hanc re/ Jbi. 15
gulam fidei dirigens intentionē meā quā/
tū potui: q̄ntū me poſſe feciſti: q̄ſiui te ꝛ de
ſideraui intellectu videre q̄d credidi: ꝛ mul
tū diſputaui ꝛ laboraui. Dn̄e deus meus
vna ſpes mea: exaudi me ne fatigat⁹ nolī
te q̄rere: ſʒ q̄rā faciē tuā ſp̄ ardēter. Tu da q̄ ps. 104
rēdi vīs q̄ iueniri te feciſti: ꝛ magis magiſ
q̄ʒ iueniēdi te ſpē dediſti. Corā te ē firmi/
tas: ꝛ īfirmitas mea. Jllā ſerua: iſtā ſana.
Corā te ē ſcia: ꝛ ignorātia mea. Vbi mihi
apuiſti: ſuſcipe itrātē. vbi clauſiſti: apī pul
ſanti. Meminerī tui: itelligam te: diligā te
Auge i me iſta: donec me reformes ad ite
grū. Scio ſcriptū eſſe: Jn multiloqo ñ effu/ pro. 10.
giēs pctm̄. Sʒ vtinā p̄dicādo v̄bū tuū: et
laudādo te trm̄mō loq̄rer ñ ſolū fugerē pctm̄
ſed meritū bonū acq̄rere: q̄mlibʒ multū ſic
loq̄re. Neq̄ʒ eni hō ḋ te beat⁹: pctm̄ p̄ciperet
germano i fide filio ſuo: cui ſcripſit dicens
Predica v̄bū: iſta opportune: iportune. 2. thi. 4
Nūq̄d dicēdū ē iſtū ñ multū locutū: q̄ ñ ſolū
opportune v̄būtiā iportune v̄bū tuū dn̄e nō
tacebat. Sʒ idō nō erat multū: q̄ tn̄ erat ne
ceſſariū. Libera me deus a multiloqo q̄d
patior itus in aīa mea miſa in ꝯſpectu tuo
ꝛ ꝯfugiēte ad miſericordiā tuā. Nō eni co
gitationibus taceo: ēt tacēs vocib⁹. Et ſi
q̄dē nō cogitarē niſi q̄d placeret tibi: nō vti
q̄ʒ rogarē vt me ab hoc multiloqo liberares
Sʒ multe ſūt cogitatiōes mee: tales q̄les no
ſti cogitatiōes hoīm q̄m vane ſūt. Dōa mi ps. 93.
hi ñ eis ꝯſentire: ꝛ ſi q̄ñ me delectāt: eas ni
hilomin⁹ iprobare: nec i eis velut dormitā
do imorari. Nec intm̄ valeāt apud me: vt
aliq̄d i opa mea ꝓcedat ex illis. ſʒ ab eis mea
ſalte tuta ſētia: tuta ꝯſcia te tuēte. Sapiēs q̄
dā cū de te loq̄ret̄ i libro ſuo q̄ eccleſiaſticus ꝓ
prio noīe iā vocat̄. Multa ing̃t dicimus ꝛ Ec. 43
ñ ꝑuenimus. ꝛ ꝯſūmatio ſmonū vniuerſa
ē ipē. Cū ḡ ꝑuenerim⁹ ad te: ceſſabūt multa

Ayuntamiento de Madrid

Ca.15 iſta q̃ dicim⁹: ⁊ ñ puenim⁹ ⁊ manebia vn⁹ oia i oib⁹: ⁊ ſine fine dicem⁹ vnũ laudãtes te i vnũ: ⁊ in te facti ẽt nos vnũ. Dñe deus vn⁹: de⁹ trinitas: q̃cũq3 dixi i his libris de tuo agnoſcant ⁊ tui. Si q̃ de meo ⁊ tu igno ſce ⁊ tui. Amen.

Aurelij Auguſtini d̃ trinitate liber explicitus eſt: Venetijs feliciter impſſus p̃ Paganinũ de Paganinis Brixieñ. Anno dñi. M.cccc.lxxxix. die. xij. nouẽbris.

Incipit Tabula in libros Auguſtini precedentes.

Apoſtolus aliqñ loq̃bat tanq̃ carnalib⁹ ⁊ min⁹ pfectis. li. j. c. j. ⁊. xii

A vera ⁊ pfecta ſimilitudinẽ dei q̃n diſtent que in natura mentis vtcũq3 deo ſimilia reperiunt. li. xv. ca. xii.

Ad cognitionẽ trinitatis neceſſaria eſt pietas. libro. i. capitulo. ii.

Aliorum ſcripta nõ niſi caritate ⁊ veritate arguenda ſunt. libro. i. capitulo. iii.

A repꝛhẽſore falſitatis argui mali⁹ ẽ quã ab eo cui falſitas placet laudari. ibidem.

Aialis hõ ñ pcipit ea q̃ dei ſunt. li. i. c. viii.

Ad eum veniemus ⁊ manſionẽ apud cũ faciemus quõ intelligat. libro. i. capitulo. ix.

Amat nos deus tales quales futuri ſum⁹. libro. i. capitulo. x.

Apparebit dñs ieſus in forma humana in extremo iudicio cũ glia. li. i. ca. xiii.

Aſceſſio corporalis xp̃i in celũ multũ vtilis fuit credentibus. libro. i. ca. ix.

Aſſumptio carnis ſiue creature aliter in filio aliter in ſpũſancto fuit. li. ij. capitu. v.

Apparitiones dei multimode: quarum alique miſſiones dicunt. libro. ii. ca. vii.

Abraã vidit tres viros ⁊ vnũ adorauit. libro. ii. capitulo. xi.

Angeli duo in hũana forma apparuerunt loth. libro. ii. ca. xii. in q̃bus duos ſingulariter appellabat.

Antiquus dierũ viſus a daniele. li. ii. capitulo. xviii.

Actionũ rationabilium cauſe omnes a ſũma dei voluntate procedunt. patet p̃ exemplum libro. iii. capitulo. iii.

Adminiſtrat dei ope ois creatura. li. iii. c. v.

Animat deus oẽm corporalem creaturã in vtero libro. iii. capitulo. vi.

Artib⁹ magicis miracula q̃ fiũt. li. iii. c. vii

Angelis tranſgreſſoribus creature nõ ſeruiũt ad nutũ. libro. iii. capitulo. viii.

Aduentum dñi ſigna ⁊ pfiguratiões p̃ceſſerunt. libro. iiii. capitulo. vij.

Anime magicis cõſecrationibus non purgant. libro. iiii. capitulo. xii.

Apud impios futura quidem preſciri poſſunt. libro. iiii. capitulo. xvii.

Appellatio geniti ſiue vnigeniti non indicat in deo diuerſitatẽ ſubſtãtie. li. v. c. iii.

Accidẽs aliqñ eſt inſeparabile. li. v. ca. iiii.

Accidẽs ꝓpꝛie ſumptũ nullũ ẽ in deo. ibidẽ

Accidẽs in deo nõ ẽ: q2 mutabilis non eſt ibidem.

Accidentia relatiua incõmutabilia in deo que ſunt. libro. v. capitulo. v.

Amor eſt amãtis: ⁊ amore aliqd amatur. libro. viii capitu. x.

Amor copulat amantem cum amato. libro viii capitulo. x.

An amore tria ſunt: amans quod amatur ⁊ amor. ibidem.

Amor. An in amore ſint tria. ſc3 amans ⁊ quod amatur ⁊ amor. An duo tñ cum amat ſeipſum. libro. ix. capitulo. ii.

Amat nemo qđ nõ nouit. li. ix. ca. iii.

Amor ⁊ mens ⁊ noticia hec tria vnũ ſunt libro. ix. capitu. iiii.

Amor ⁊ mẽs ⁊ noticia ⁊ ſingula in ſe manent ⁊ oia in omnibus. li. ix. ca. v.

Amor ſtudẽtiũ nondum ſcientium qualis ſit. libro. x. capitu. i.

Amor ſtudẽtiũ que ignorãt. ibidem.

Amari q̃b⁹ cauſis videt cognita. li. x. c. ii

Aia rõnalis deformit viuit cũ ſm trinitatẽ exterioris hois viuit. li. xi. ca. ii. ⁊. ca. v.

Abigẽda que ſint ab acie recordatõis ⁊ cogitationibus inrroris. li. xi. ca. v.

Actiões corpales rectas eẽ dicim⁹ ſi eis regẽdis itellectuale mẽtis pfuerit. li. xii. c. iii

Auaricia radix dr̃ oĩm maloꝝ. li. xii. c. ix.

Ad que officia ꝓpꝛia ſapientia ⁊ ſciẽtia deputentur. li. xii. capi. xiiii.

Anima melius qđ habet ẽ q2 ad imaginẽ dei facta eſt. libro. xiiii. capi. iii.

Anima rationalis nec vitã nec dei imaginem põt amittere. libro. xiiii. capi. iiii.

Ayuntamiento de Madrid

Anima rationalis semꝑ dicitur rationalis: ⁊ intellectualis. ibidem.
Anime vita dicit vita beata. ibidem.
Anime mors est priuatio vite beate. ibidē
Alius est aliquid non noſſe: aliud non inſe cogitare. libro. xiiii. capitulo. vii.
Animam facit miseram peccatum suum: ⁊ iusticia domini sui. libro. xiiii. capitu. xv.
Animam facit beatam meritum suum ⁊ ꝑmium domini sui. ibidem.
Appellatione vna digna deitatis trinitas pōt intelligi. libro. xv. capitulo. vi.
Appellationes relatiue que nō ad deū: ſʒ ad creaturam referenda sunt: quia deo nihil accidit. libro. v. capitulo. xvi.
Augustinus rogatu fratrum ⁊ iussu aurelij episcopi cōpulsus ſcripſit libros de trinitate. in epistola ad aurelium.
Augustinus a duobus petit erroribus liberari: presumptione scilicet ⁊ presumpte falsitatis defensione: in proemio secundi libri.
Augustini humilitas. ibidem.
Augustinus protestatur potius velle legere quam dictare. In proemio tertij libri.
b Bonus dicitur solus deus quomodo intelligitur. libro. j. capitu. xiii.
Bonum vnum verum ⁊ summum est deus: in quo viuimus mouemur ⁊ sumus. libro. viii. capitulo. iii.
Bonum cōe relinquere ⁊ querere priuatū perniciosum est. libro. xii. capitulo. ix.
Beatitudo ab omnibus amatur: nō tamē ab omnibus scitur. libro. xiij. capitulo. iiij.
Beate viuere est secundum virtutem animi viuere. ibidem.
Beatitudo in corporis voluptate non cōsistit. ibidem.
Beate esse volunt omnes ⁊ quomodo. libro. xiii. capitulo. v.
Beatus nō est nisi qui ⁊ habet omnia que vult ⁊ nihil vult mali ibidem.
Beati non sunt omnes qui viuunt vt volunt. ibidem.
Beatus non dicitur esse qui quod vult nō habet: nec ille qui quod male vult habet: ſʒ ille qui quecunqʒ vult bona habet ⁊ nulla vult mala. li. xiii. capitulo. vi.
Beatus nemo fit nolens. libro. capitulo. viii.
Beati qui vere esse volunt imortales esse cupiunt. ibidem.
Beatitudo perfecta nō est nisi vita eterna. ibidem.
Beatū ⁊ imortalē totū hominē q̄ ex anima ⁊ corpore ꝯstat futurum chꝛistus attestatur libro. xiii. capitulo. ix.
Beatitudinem absqʒ fide nemo poterit habere. libro. xiii. capitulo. xx.
Bonum summum semper inueniendum querit: ⁊ querendū inuenit. libro. xv. capitulo. ij.
c Ausa triplex erroris de deo: vel circa deum. libro. j. capitulo. j.
Caritate ⁊ veritate: aliorum sunt scripta arguenda. libro. j. capitulo. iii
Caritas libera alijs seruire cogit libro. i. capitulo. iiij. in fine.
Creatura: nec corporalis: nec spiritualis ē deus. libro. i. capitulo. i. ⁊. v.
Capacitas dissimilis: ⁊ varium iudicium legentium de trinitate. libro. i. capitulo. iii.
Conant omnes opiniones suas ex scripturis defendere. ibidem.
Contemplatione corda mundant. libro. i. capitulo. viii.
Contemplatio est merces fidei. ibidem.
Contemplatio futura erit finis omnium bonarum actionum: ⁊ requies sempiterna: ⁊ gaudium q̄ nō auferet. libro. i. capitulo. x.
Contemplationē hanc ꝑsignauit magdalena sedens ad pedes iesu. ibidem.
Catholici tractatores: que propria esse senserint trinitatis. libro. i. capitulo. iiii.
Cogitationis discretio quomodo filius patri sit equalis: vel minor. libro. i. capitulo. xi.
Carnis assumptio siue creature: aliter fuit in filio aliter in spiritusancto. libro. ii. capitulo. v.
Cause omnes rationabilium actionum a summa dei voluntate descendūt. libro. iii. capitulo. iii.
Creature: non angelis trangressoribus: sed deo seruiunt ad nutum. libro. iij. capitulo. viii.
Cause originales creaturarum corporaliū quas mundo inseruit. libro. iii. capitulo. ix.
Causa supplicij non est iusticia iudicis: sed

Ayuntamiento de Madrid

meritum criminis. libro. iiii. capitulo. xii.
Conſecrationibus magicis anime: nõ pur-
gantur. libro. iiii. capitu lo. xii.
Carnis reſurrectionem: nec ſapientes po
tuerunt mundi cognoſcere. libro. iiii. capi
tulo. xvi.
Cogitare modeſte et ſobrie debꝫ homo cui
etiam natura mentis ſue inexplicata eſt de
ſubſtantia dei. libro. v. capitulo. j.
Credimus incarnationis ſacramentum. li
bro. viii. capitulo. v.
Creatura: quali debeat diligi amore. libro
ix. capitulo. viii.
Cognita quibus cauſis videntur amari. li
bro. x. capitulo. ij.
Cogitationes inhoneste et que ab acie recor-
dationis abigende ſint. libro. xi. capitu-
lo. v.
Cogitãti facile eſt fingere ſpecies quas nõ
vidit ex recordatione earum quas vidit. xi.
capitulo. x.
Corporales ſenſus nobis cõmunes ſunt
cum pecoribus: ſed proprium eſt hominis
de his que ſenſu corporis comprehendit ſe
cundum eternas iudicare rationes. libro.
xii. capitulo. ij.
Corporales actiones rectas eſſe dicimus
ſi eis regendis intellectuale mentis prefue-
rit. libro. xii. capitulo. iii.
Collata que ſunt credentibus in chriſti in
carnatione. libro. xiii. capitulo. xvii.
Cultus dei dicitur ſapientia hominis. libro
xiiii. capitulo. i.
Cognoſcibilia temporalia: quedam cogni
tionem noſtram perueniunt: quedam non
precedunt. libro. xiiij. capitulo. x.
Caritas dei donum eſt excellentius alijs.
libro. xv. capitulo. xviii.
Caritas ſola diuidit inter filios regni et per
ditionis. ibidem.
Creator vnus eſt pater et filius et ſpiritusſã
ctus: ſicut vnus deus eſt. libro. v. capitu-
lo. xiii.
Creatura ſpiritualis: ſiue natura corporea
ſimplices nõ ſunt: quia nec incõmutabiles
libro. vi. capitulo. vi.
Creator dictorum aliorum ſiue librorum: qualis
eſſe debeat. In procmio tertii libri.
D De deo opinãtur aliqui. libro. j. capi-
tulo. i.
Diuine trinitatis lectores falluntur quan-
doqꝫ. ibidem.
Deus nec corporalis: nec ſpiritualis crea-
tura eſt. ibidem. et capitulo. v.
Deus ſolus eſt incõmutabilis. ibidem.
Deum intelligere incõmutabilem in crea-
tione et miraculorum operatione eſt diffici
cile. ibidem.
Deum intelligere indiſpoſitio impedit. ibi
dem.
Diſputandi ordo de diuina trinitate. libro
j. capitulo. ii.
Diſcere nullus debet pigritari vbi errat.
ibidem.
Deus eſt vnus ſolus verus pater et filius
et ſpũſſanctus. libro. i. capitulo. vi.
Diuinitas humano viſu et corporali vide-
ri non poteſt. ibidem.
Deus nõ eſt cõuerſus in hominem vt deſi
ſteret eſſe deus. libro. i. capitulo. vii.
Dilectores mundi ſpiritũſanctũ accipere nõ
poſſunt. libro. i. capi. viii.
Deus in futura vita erit oĩa in oĩbus: qꝛ
nihil ab illo aliud requiret. libro. i. capi. x.
Deus tales nos amat quales futuri ſumus:
non quales ſumus. ibidem.
Differentia que fit quod filius quãdoqꝫ dicit
equalis patri: quãqꝫ minor. li. i. capitulo. xi.
Deus dicit crucifixus et quare. li. i. ca. xiii
Dñs glorie dicit crucifixus. ibidem.
Dei filius ſm formã humanam dicit: ſpõ-
ſus: caput eccleſie: nõ dare gloriã. Sed ſe
cundũ formã diuinã dicit principiũ qđ lo
quit primogenitus omnis creature domi-
nus glorie: dare gloriam. ibidem.
Difficultate. ſcripture enodatio. libro. i. ꝙ
ſi per omnia capitula.
Diuerſum iudicium legentiũ et capacitas
diſſimilis. libro. i. capitulo. iii.
Diſcretio cognitionis quemõ pri filius ſit
equalis vel minor. libro. i. capitulo. xi.
Diem et horam neſcire filium quam ſcit pa
ter: quemõdo intelligitur. libro. i. capitulo
xii.
Dei apparitiones multimode: quarũ aliq̃
miſſiones dicunt. libro. ii. capitulo. vii.
Dei naturam quidam viſibilem putauerũt
libro. ii. capitulo. viij.
Deus trinitas an indiſcrete patribus appa
ruerit an aliqua pſona. libro. ij. capitulo. x.

Ayuntamiento de Madrid

Deus in tribus viris ab abraam adorat. libro. ij. capitulo. xi.
Deus in duobus angelis a loth domin⁹ specialiter appellabatur. libro. ij. capi. xij.
Deum vidit moyses in oreb per igne3 in rubo. libro. ij. capitulo. xiij.
Deum vidit israel in egressu de egypto in columna. libro. ij. capitulo. xiiij.
Deus an per ſubſtãtiam ſuam: an per viſibilem creaturam moy ſi apparuerit. libro ij. capitulo. xvi.
Daniel quomodo vidit deum. libro. ij. capitulo. xviij.
Deus an apparuerit per aſſumptã creature ſpeciem an angeli in eius ſint locuti perſona. libro. iij. capitulo. j.
Dei prouidentia qua preſidet ſubiectioni ſanctorum angelorum. li. iiij. capitulo. iiij.
Dei opere adminiſtratur omnis creatura libro. iij. capitulo. v.
Deus animat omnem corporalem creaturam in vtero. libro. iij. capitulo. vi.
Dei gratia humanum genus fuit reconciliatum: vt quod perierat ſaluaretur. libro. iiij. capitulo. j.
Dei filius in forma dei, et forma ſerui vna eſt perſona chriſti. libro. iiij. capitulo. viij.
Dei filius in forma ſerui patre factus ẽ minor: ſed in forma dei manet equalis libro. iiij. capitulo. xix.
Deus ſolus eſt eſſentia incõmutabilis. libro. v. capitulo. ij.
De eſſentia veritatis que eſt in trinitas deus: nihil corporeum neq3 mutabile cogitari debet. libro. viii. capitulo. ii.
Dei dilectio in hac vita eſt per fide3. libro viii. capitulo. iiij.
Diligimus in ſanctis quos non vidimus animum iuſtum. libro. viii. capitulo. vi.
Dilectio vera quid ſit. libro. viii. capitulo vii.
Diligimus ex vna eadẽq3 caritate deum: nos et proximum. deum ppter ſeipſum: nos et proximu3 propter deum. libro. viii capitulo. viii.
Deum ſemper querere debem⁹. li. ix. c. i.
Diligi creatura qua debeat amore. libro. ix. capitulo. viii.
Dilectio rerum ſpiritualiũ quõ differat ab amore corporalium. libro. ix. capitulo. ix.
Duplex mentis rationalis officium: ſ3 ad temporalia et eterna libro. xiii. capitulo. i.
Dei iuſticia nõ potẽtia: diabolus ſuperandus fuit. libro. xiii. capi. xiii. et capitu. xiiij
Debitum omne p chriſtu3 nihil debente3 ſolutum eſt libero. capitulo. xiiij.
Diabolus in quo victus ſit a chriſto. li. xiij. capitulo. xv.
De deo omnia q̃ digne dici vident. in paucioris poſſunt pferri: vt nihil minus dictu3 intelligatur. libro. xv. capitu. v.
Doni nomen quomodo poterat intelligi i ſpũſancto anteq3 daret. li. v. capitulo. xv.
De patre et filio q̃ ambo ſimul ſunt recte dicunt. libro. vi. capitulo. ii.
c Errantium circa deum triplex cauſa. libro. i. capitulo. i.
Errores falſe circa deum que ſunt. ibidẽ.
Error bene et recte vituperat. li. i. capi. iii.
Erratur nullibi periculoſius q̃3 in trinitate ſanctiſſima. ibidem.
Eſſe ppria trinitas que ſenſerunt catholici tractatores. libro. i. capitulo iiii.
Equalis dĩ q̃nq3 filius patri: quandoq3 minor: quõ ſit intelligendum. li. i. capitu. xi.
Enodatio difficultatũ ſcripture. li. i. c. xii.
Eſſentia voluntatis nunquã apparuit oculis corporalibus. libro. iii. capitulo. xi.
Eccleſie vnitas i deo eſt per geminam dilectionem. libro. iiii. capitulo. ix.
Errant qui ſibi purgationem propria pollicentur virtute. libro. iiii. capitulo. xv.
Eſſentia icõmutabilis ẽ ſol⁹ de⁹. li. v. c. ii.
Eſſentia dei incõmutabilis ẽ et ſimplex. libro. vi. capitulo. vii.
Excellentia animi ad imaginẽ creatoris ſui cõditi. libro. xv. capitulo. j.
Enigma ſiue tropus quid ſit. li. xv. ca. ix.
Error dicentiũ filiũ dei nõ paterne nature ſed voluntatis filiũ eſſe. libro. xv. capitu. xx.
Epilogus librorum de trinitate qd in eis quoq3 tractauerit. libro. xv. capitulo. iii.
Edificatio dñici corporis quadrageſimo ſexto anno. libro. iiii. capitulo. v.
Eſſentias tres nõ dicimus: nec tres magnitudines. libro. v. capitulo. x.
Eſſẽtia dei ſimplex et icõmutabil ẽ. q̃uis in ſimplici ſ3 ſubſtãtiã nominet. li. vi. c. vii
Eſſentia ſiue ſubſtãtia quomodo intelligatur in deo vel creatura. li. vii. capitulo. v.

Ayuntamiento de Madrid

Errores duo ſunt qui difficillime tolerantur: preſumptio ſcilicet ⁊ preſumpte falſitatis defenſio. In procmio ſecundi libri.
f Alſe opiniones aliquorum de deo vł circa deum. libro. i. capi. i.
Fidelium medicina eſt in eccleſia. libro. i. capi. ii.
Fructuoſius nihil inuenit̃ ſanctiſſima trinitate. li. i. ca. iii.
Falſum aliquando placet vni: ⁊ diſplicet alteri. ibidem.
Filius non eſt pater: nec ſpiritusſanctus. libro. ca. iiii.
Filius non dicitur factus ſed genitus. libro. i. ca. xi.
Filius dei in forma dei equalis eſt patri. libro. i. ca. vii. ⁊. xi. ⁊ li. ii. ca. ii.
Filius dei in forma ſerui minor dicit̃ pr̃e. ibidem. ⁊. xi. ca. ⁊. libro. ii. ca. ii.
Filius dei deo patri natura eſt equalis: habitu minor. ibidem.
Filius dei in forma dei dicitur verbum ꝑ qđ oīa facta ſunt. ibidem. ⁊. xi. ⁊. xii.
Fideles dicunt̃ regnum xpi. li. i. ca. x.
Filius nunc equalis: nunc minor patre q̄modo ſit intelligendum. libro. i. ca. xi.
Filius dei ſm formam dei dicitur principium qđ loquitur primogenitus omnis creature: dn̄s glorie. dans gloriaꝫ. libro. i. capitu. xii.
Sed ſecundum formaꝫ humanaꝫ dicitur ſponſus: caput eccleſie. ibidem.
Filius dei qua ſubiectione ſubiciendus ē patri. libro. i. ca. viii.
Filius quomodo tradet regnum patri. libro. i. capi. x.
Filius quomodo cognoſcat̃ patri equalis vel minor. libro. i. ca. xi.
Filius qua ratione dicatur neſcire diem ⁊ horam quam ſcit. pater. li. i. ca. xii.
Filius glorificat patrem. li. ii. ca. iiij.
Filius dicit̃ minus: pater nuſq̄ꝫ dicit̃ miſſus: filius quo ſit miſſus ſpiritusſanctus ꝗ ſit miſſus. ibidem.
Filiꝰ nō ſolū a pr̃e ſꝫ ⁊ a ſeipſo miſſus dr̃. Dicit̃ etiā miſſus a ſpū̃ſctō. ibidē. ⁊. c. v.
Forma ſerui accepta dicit̃: vt maneret incōmutabilis forma dei. li. ii. ca. iiii.
Filij miſſio aut ſpūſſancti quō ſit intelligēda. libro. ii. capi. v.
Filius dei dr̃ deus ⁊ hō: ſꝫ ſpūſſanctus n̄ dr̃ deus ⁊ colūba vł deus ⁊ ignis. ibidē.
Filius dei dr̃ agnus dei ibidē.
Filiuꝫ quidam etiā ante carnis aſſumptioneꝫ mortaleꝫ dicere voluerunt. li. ii. ca. ix.
Faciliter mali ſpūs ludificant homines. libro. iiii. capi. xi.
Futuroꝝ ordinē nec ſapientes ſcire potuerunt q̄uis vaticinia habere viderentur. libro. iiii. capi. xvi.
Fides valet ad cognitionē ⁊ ad dilectiōeꝫ dei. libro. viii. capi. ix.
Finis volūtatis quo cognoſcit̃ ſi recta an praua cupiamus. li. xi. capi. vi.
Facile eſt cogitāti fingere ſpēs quas non vidit ex recordatione earum quas vidit. libro. xi capi. x.
Fidem habentes fideles vocantur. libro. xiii. capi. ii.
Fides licet per ſenſum corporis mente ſit cōcepta: nihil tamen inuenitur habere corporeum. ibidem.
Fides recta via eſt ad veram beatitudinē libro. xiii. capi. vi.
Fides totum hominē imortalē futurū qui ꝯſtat ex anima ⁊ corpore vere beatū diuia auctoritate promittit. libro. xiii. capitu. ix.
Fides neceſſaria eſt: vt beatitudine conſequamur. libro. xiii. capitu. xx.
Fides licꝫ ad eterna perducat temporalis tamen eſt. libro. xiii. capitu. ii.
Fides cum ad eterna perduxerit ceſſabit. ibidem.
Fides recta quaꝫ beatos faciat. libro. xv. capitu. xxv.
Futura vita qualis erit. ibidem.
Filii dei generatione ⁊ ſpiritusſancti proceſſione. libro. xv. capitu. xxvii.
Fides qua credimus temporaliter geſta: ⁊ veritas que reddet eterna. libro. iiii. capitu. xviii.
g Audium plenum eſt frui trinitate. libro. i. capitu. viii.
Geſta diuinitus in monte ſyna. corā moyſe libro. ii. capitu. xv.
Gratia dei genus humanum fuit reconciliatuꝫ: vt quod perierat ſaluaretur. libro. iiii. capi. i.
Geniti ſiue vnigeniti appellatio i deo nō indicat diuerſitatem ſubſtantiarum. libro.

Ayuntamiento de Madrid

v. capitu. iij.
Genus humanũ iuſto dei iudicio traditũ eſt in poteſtatem diaboli. libro. xiii. capi. xij.

h Umano viſu ⁊ corporali deus ſiue diuinitas videri non poteſt. libro. j. capitu. vi.
Homo non eſt mutatus in deum vt deſineret eſſe creatura. libro. j. capitu. vii.
Homo cui natura mentis ſue inexplicabilis eſt modeſte ⁊ ſobrie cogitare dꝫ de ſubſtantia dei. libro. v. capi. j
Homo credit quod non videt: ⁊ ſperat: ⁊ amat quod credit. libro. viii. capi. xiij.
Homo non ad vnius trinitatis perſone: ſed ad totius trinitatis imaginem eſt creatus. libro. xii. capi. vi.
Humana temptatio que ſit. libro. xii. capitulo. x.
Homo quibus mediis ab imagine dei labitur in ſimilitudinem pecoris. libro. xii. capitulo. xi.
Hominem futurum totuꝫ corpore ⁊ anima immortalem ⁊ beatum chriſtus atteſtatur. libro. xiii. capi. ix.
Humanum genus iuſto dei iudicio traditum eſt in poteſtate diaboli. libro. xiii. capitulo. xii.
Hylarij ſancti ſententia de trinitate. libro vi. capitu. x.

i Ngenii viuacitate trinitatem indagantes errant. libro. i. ca. j.
Incommutabilis deus ſolus eſt. ibidem.
Indiſpoſitio intelligendi deum. ibidem.
In eccleſia eſt medicina fidelium. libro. i. capi. ij.
Inordinata temeritas impedit cognitionem trinitatis. ibidem.
Iudicium varium ⁊ capacitas diſſimilis legentium de trinitate. libro. i. capitulo. iij.
Inſeparabili equalitate pater ⁊ filius ⁊ ſpiritusſanctus vnitatem inſinuant. libro. j. capitu. iii.
Incarnatio facta eſt in tempore ex virgine libro. i. capitu. v.
Interrogãtes de trinitate quibus mouentur queſtionibus. ibidem.
In forma ſerui filius dei dicitur factus. libro. j. ca. vij.
In forma dei filius dei fecit hominem. ibidem.
In forma ſerui factus eſt homo. ibidem.
Inſeparabilis eſt operatio patris ⁊ filij: ⁊ ſpiritusſancti. libro. j. capi. viii.
Iudicabit ieſus finaliter poteſtate diuina. libro. i. ca. xiii.
Iudicem viuorum ⁊ mortuoruꝫ videbũt boni ⁊ mali. ibidem.
Immortalem ſolum patrem aliqui dicere voluerunt. libro. ii. capitu. ix.
Incarnatio facta eſt vt participes diuinitatis eſſe poſſimus. libro. iiii. cap. ii.
Impii etiam aliquando futura poſſunt p̃ſcire. libro. iiii. capi. xvii.
Incarnationis ſacramentum credimus. libro. viii. capi. v.
Iuſtum diligimus ex eo ꝙ eum iuſte viuiſſe intelligimus. libro. viii. capi. ix.
In ſanguine filij iuſtificati ſumus. libro. xiii. capi. xi. ⁊ capi. xiiij.
Iuſto dei iudicio humanum genus traditum eſt in diaboli. libro. xiii. capitu. xii.
Iuſticia dei nõ potentia diabolus ſuperãdus fuit. libro. xiii. capi. xiii.
In incarnatiõe chriſti multa ſũt que ſuperbis diſplicent. libro. xiii. capi. xvii.
Inſeparabilitas trinitatis. libro. xv. capitulo. xxiii.
Interualla temporuꝫ diuine trinitatis nulla ſunt. libro. xv. capi. xxvi.
Ingenitus qui pater dicitur an poſſit inter illa accipi que ad ſeipſum ⁊ ſubſtantialiter dicuntur. libro. v. capitulo. vi.

l Egentium diuerſum iudicium: et capacitas diſſimilis. libro. j. capitulo. iii.
Legentes de trinitate quandoqꝫ falluntur libro. i. capi. i.
Loquebatur apoſtolus aliquibus tanquã carnalibus ⁊ minus perfectis. ibidem.
Laborioſius nihil queritur ſanctiſſima trinitate. libro. j. capi. iii.
Libros plures fieri diuerſo ſtilo vtile eſt non diuerſa fide. ibidem.
Laudatur minus recte veritas vituperat-

Ayuntamiento de Madrid

ibidem.
Loquebatur abraã tribus viris quaſi deo libro.ii.capitulo.xi.
Ludificãt faciliter ſpiritus mali homines libro.iiii.capi.xi.
Locutio negatiua in quibus valeat in qua quid aliquid non ſit oſtenditur.libro.v.capitulo.vii.
m Edicina fidelium eſt in eccleſia.libro.i.capitulo.ii.
Mundi dilectores ſpiritumſanctum accipere non poſſunt.libro.i.capitulo.viii.
Manſionem cum dilectis non ſolum pater vel filius: ſed etiam ſpiritusſanctus facit.libro.i.capi.ix.⁊ quid ſit: ad cuꝫ veniemus ⁊ manſionem apud eum faciemus. ibidem.
Maria magdalena ſedens ad pedes ieſu futuram preſignauit contemplationē que erit in patria nec auferetur.libro.i.capitulo.x.
Martha actiones preſentis vite preſignauit.ibidem.
Mali in iudicio videbunt iudicem viuoꝝ ⁊ mortuorum.libro.i.capi.xiii.
Miſſio filij vel ſpiritusſancti quomodo ſit intelligenda.libro.ii.capilo.v.
Moyſi ex perſona domini ieſu chriſti dicta ſunt: ponam te ſuper petram ⁊ auferam manum meam ⁊ poſteriora mea videbis. libro.ii.capi.xvii.
Mutationes creature ſiue cõſuetudinarie ſiue inſolite nõ fiunt extra poteſtatem ac potentiaꝫ creatoris.libro.iii.capi.ii.
Multa mira opere dei ordini conſuetudinis inſeruntur.libro.iii.capi.v.
Miracula que fiũt magicis artibus.libro iii.capi.vii.
Mediator vite eſt chriſtus.libro.iiii.capitulo.x.
Mediator mortis eſt diabolus.ibidem.
Mors chriſti non fuit noſtre neceſſitatis: ſed ſue voluntatis atq; poteſtatis.libro.iiii capitulo.xiii.
Miſſione in forma ſerui filius factus pre eſt minor: ſed forma dei manet eqlis.libro iiii.capitulo.xix.
Miſſum a patre filium ⁊ manere coequalem ⁊ coeternum ⁊c̃.ſi impedit.libro.iiii. capitulo.xx.
Modeſte ⁊ ſobrie debet homo cui etiã natura mentis ſue inexplicabilis eſt de ſubſtãtia dei cogitare.libro.v.capitulo.i.
Magnitudo indifferens eſt in trinitate.libro.viii.capitulo.i.
Mens rerum corporearum noticias per ſenſus corporis colligit.libro.ix.capitulo. iii.ſed rerum incorporearum p ſemetipſaꝫ ibidem.
Mens ſeipſam per ſemetipſam cognoſcit ibidem.
Mens que ſe non nouit.ſe non amat.ibidem.
Mens ⁊ amor ⁊ noticia hec tria vnũ ſunt libro.ix.capitulo.iiii.
Mẽs ⁊ amor ⁊ noticia ⁊ ſingula in ſe manent ⁊ omnia in omnibus.libro.ix.capitulo.v.
Mens qua noticia non ſolum ſe: ſed etiaꝫ alias poſſit noſcere mentes.libro.ix.capitulo.vi.
Mens quod ſcit tota ſcit.li.x.capitulo.iii.
Mens an ſibi ſit incognita cum ſe querit. ibidem.
Mentis propria que ignorare non poteſt libro.x.capitulo.iiii.
Mens ordinari debet ſub eo cui ſubdenda eſt: ⁊ ſupra ea quibus preponenda eſt. libro.x.capitulo.v.
Mens in quibus ſe noſcere debet ⁊ a quibus abſtinere.ibidem.
Mens ſe cogitans in quibus poſſit errare.libro.x.capitulo.vi.
Mentis opiniones diuerſorum quid ſit. libro.x.capitulo.vii.
Mẽs ſe querẽs ſcire nihil de ſe corporeũ debet cogitare.libro.x.capitulo.viii.
Mens quomodo cognoſcit ſeipſaꝫ.libro x.capitulo.ix.
Mens ſe ſcire cupiens nihil eorum de ſe opinari debet de quibus ſcit eſſe dubitandum.libro.x.capitulo.x.
Mens in ſe habet memoriam intelligentiam ⁊ voluntatem velut imaginem quandam trinitatis.libro.x.capitulo.xi.
Multiplicationes trinitatis que ex recordatione pariuntur.libro.xi.capitulo.viii.
Menſure numeri ⁊ ponderis ſimilitudo in memoria ⁊ viſione ⁊ voluntate apparet libro.xi.capitulo.xi.

Ayuntamiento de Madrid

Mentis differentia inclinata ad tempora
lia ⁊ contemplando eterna. libro. xii. c. iiii.
Mulier nō dicitur imago dei quomodo i
telligitur. libro. xij. ca. vij.
Mens quibus medijs retrahitur a cōtem
platione eternorum. libro. xij. ca. viii.
Mens ad amorē temporalium tracta cō
paratur preuaricationi primorum paren
tum. libro. xij. ca. xij.
Mentem quidam dixerunt in perſona vi
ri accipiendū. ſenſum vero corporis in p
ſona mulieris quid ſit ſentiendum. libro.
xij. ca. xiij.
Mentis rationalis duplex officium. ſcili
cet ad temporalia ⁊ eterna. libro. xiij. ca. j.
Modus incarnationis pro noſtra rede
ptione cōuenientior fuit. libro. xiii. ca. x.
Mors carnis q̄uis de peccato primi ho
minis originaliter venerit tamen bonus
eius vſus glorioſiſſimos martyres fecit.
libro. xiij. ca. xvi.
Mens hominis ſibimet ſine cogitatione
conſpicua eſſe non poteſt. libro. xiiij. capi
tulo. vi.
Mens humana licet non ſit eius nature
cuius eſt deus. imago tamen eius inqui
renda eſt. libro. xiiij. capi. viii.
Mentis principale quid ſit in quo inuen
da eſt imago ſumme trinitatis. libro. xiiij.
capi. viij.
Memoria preteritarum rerum: an ſemper
ſit: an etiam pñtium. li. xiiij. ca. xi.
Mens rationalis qua facultate obtineat:
vt ſemp in eo dei imago reſplēdeat. libro.
xiiij. capi. xii.
Mentis natura ſemp capax eſt reminiſcē
tie in deū. libro. xiiij. ca. xiij.
Mens etiā praua: nec caret memoria ſui:
nec cognitione nec amore. li. xiiij. ca. xiiij.
Mens humana mutabilis eſt qua ſit vt ſi
cut miſera facta eſt ex btā: ita beata eſſe poſ
ſit ex miſera. li. xiiij. ca. xv.
Mentem facit miſerā peccatū ſuū ⁊ iuſti
cia domini ſui. li. xiiij. ca. xv.
Mentem facit beatā meritum ſuum ⁊ pre
mium domini ſui. ibidem.
Mentis reformatio vel renouatio ad ima
ginem dei. libro. xiiij. capi. xvi.
Mens ſiue animus excellit alia animalia
rone vel intelligentia. li. xv. ca. j.
Magnitudo vera eſt cuius participatiōe
ne magna ſunt quecunq; magna ſunt. li
bro. v. ca. x.
n Neſcire diem neq; horam quomodo i
telligatur. li. j. capi. xij.
Neſcire qs dicit quod occultat. ibidem.
Nemo bonus niſi ſolus deus quomodo
intelligit. li. j. ca. xiij.
Neſcire diem ⁊ horā filiū quā ſcit pater q̄
modo intelligit. libro. j. ca. xij.
Natura ⁊ ſcriptura pponunt vt in eis de⁹
queratur ⁊ diligat. li. ij. ca. j.
Naturā dei quidam viſibilem putauerūt.
libro. ij. capi. viij.
Nihil corporeū neq; mutabile cogitare
debet de eſſentia veritatis que eſt trinitas
deus libro. viij. ca. ii.
Noticia q̄ mens nō ſolū ſe: ſed etiā alias
mentes noſcere poſſit. li. ix. ca. vi.
Nemo volens aliqd facit qd nō prius i cor
de dixerit. li. ix. ca. vij.
Nomine doni quomodo in ſpiritu ſancto po
terat intelligi anteq; daretur. li. vi. ca. xv.
o Opinantium de deo triplex cauſa erro
ris. lib. j. ca. j.
Opiniones falſe de deo. li. j. ca. j.
Opinantes deum candidum vel rubicū
dum ⁊ hmōi: fallunt ſiue errant. ibidem.
Ordo diſputandi de trinitate. li. j. ca. ij.
Opiniones ſuas ex ſcripturis oēs conan
tur defendere ſanctis. libro. j. ca. iij.
Opus agredi debet i nomine domini. ibi
dem. in fine.
Optima pars ⁊ que non auferetur eſt cō
templatio futura. libro. j. capi. x.
Omnia que habet pater non ſolum ſunt
filij: ſed ⁊ ſpiritusſancti. libro. ij. capitu.
iiij.
Ordo temporum in eterna dei ſapientia ſi
ne tempore eſt. ibidem.
Opere dei omnis creatura adminiſtratur.
libro. iij. ca. v.
Originales cauſe creaturarum corpora
lium quas mundo inſeruit. libro. iij. ca
pitu. ix.
Opiniones diuerſorum de mente loquen
tium. libro. x. capitu. vij.
Opinio eorum qui trinitatem cōiugio ma
ris ⁊ femine ⁊ eorum proli comparent. li
bro. xii. ca. v.

Ayuntamiento de Madrid

Opinio platonis de aiabus.li.xij.ca.xv.
Originale petm vñ ſũpſit exordiũ.li.xiij.
Obediẽtie exẽplũ.li.xiij.ca.xvij. /ca.xij
p Ater ⁊ filius ⁊ ſpũſſct⁹ ſũt vn⁹ deus vni⁹ ſubẽ ſiue eẽntie.li.j.ca.ij.⁊c.vj
Propħa eẽ trinitatꝭ que ſenſerint catholici tractatores.li.j.ca.iiij.
Pater nõ eſt filius nec ſpũſſantus.ibidez
Paẽ maior ẽ filio q ad formã ſui.li.i.c.8
Preſũptio difficlter patiẽ i errore hoiz.li.
Preſũtiõis õffenſio filr.ibidez. /ii.ca.i
Perſone filii dei ⁊ filii hõis vnitas: ſiue i gloria: ſiue i humilitate qd fit.li.i.ca.xiũ.
Pater glorificat filium.li.ii.ca.iiii.
Pater nuſq̃ dicit̃ miſſus.li.ij.ca.iiij.
Pater eẽ nõ põt ſine ꝟbo ⁊ ſpũſcõ.ibidẽ.
Patris ⁊ filij vna eſt voluntas ⁊ inſeparabilis operatio.ibidem.
Pater nõ eſt maior ſpũſancto.li.ij.ca.vi.
Paẽ cur nõ dicit̃ minus i corpalib⁹ ſpeciebus vt rubro ⁊ ſimilibus ibidem.
Patrem ſolum imortalem aliqui putauerũt.li.ij.ca.ix.
Per poſteriora dei: caro xp̃i q̃ natus mortuus ⁊ reſurrexit intelligit̃.li.ij.ca.xvii.
Prouidentia dei qua p̃ſidet ſubiectiõi ſanctoꝝ angeloꝝ.li.iii.ca.iiii.
Particeps diuinitatꝭ p icarnationẽ poſſu
Prefigurationes ⁊ fig /m⁹ cẽ.li.iiii.c.ii.
na pceſſerũt aduentũ xp̃i.li.iiii.ca.vii.
Purgationẽ propria ſibi virtute pollicentur.li.iiii.ca.xv.
Perſone tres qua neceſſitate i trinitate dicuntur.li.v.ca.ix.
Perſona ſingula queq̃ nõ eſt minus quã ipſa trinitas ſimul.li.viij.ca.j.
Peccatũ extra corpus qd fit.li.xii.ca.x.
Phus amator ſapientie dicit̃:li.xiiii.ca.i.
Pater q igenit⁹ dr̃ ã poſſit inter illa accipi q ad ſeipz ⁊ ſubſtãtialiter dñr.li.xv.c.vi.
Principiũ quõ ſit pater ad filiũ ⁊ pater: ⁊ filius ad ſpiritũſanctũ.li.v.ca.xiii.
Pares in q̃cũq̃ virtute nõ poſſe in ceterꝭ eẽ diſſimiles ⁊ ſi h̃ i humanis incorpabilius in ſantiſſima trinitate.li.vi.ca.iiii.
q Uerere nullus dz pigritari.li.i.ca.ii.
Queritur nihil laborioſius ſancta trinitate.li.i.ca.iii.
Queſtiones qbus mouentur de trinitate i terrogãtes.li.i.ca.v.
Quali ſubiectioni filius ſubiciendus eſt patri.li.i.ca.viii.
r Egnũ tradet filius patri nõ ſe inde ſeparando nec ſpiritũſſanctũ.li.i.ca.x.
Regnũ xp̃i dicit̃ fidelꝭ q̃s redẽit.li.i.c.x.
Regule ꝑ q̃s ſcripta loqt̃ ꝯ pre ⁊ filio.li.
Reſrexit dñs triduo.li.iiij.c.vi. /ii.c.i.
Rõnalis mẽtꝭ duplex officiũ.li.xiii.ca.i.
Redẽptiõis mod⁹ vt hoim aſſumeret cõueniẽtior fuit.li.xiii.ca.x.
Recõciliati ſum⁹ p mortẽ filij ei⁹.li.xiii.c.xi
Reminiſcentie dei capax ſemper eſt mentis natura.li.xiiij.ca.xiii.
Relatiue dici nõ ſbſtãtialr qcqd vꝉ paẽ aut filius aut ſpũſſtus ꝓpe noiaẽ.li.v.ca.xi
Relatiue que ad inuicem referri nequeũt ſcum tamen relatiua ſint.li.v.ca.xii.
Relatiue appłatiões q̃ nõ ad deũ: ſz ad creaturam referenda ſunt quia deo nihil acciddit.li.v.ca.xvi.
Relatiue qcqd nõ de deo: ſz ad ſeipſum recte dicitur. vtrum cuilibet perſone in trinitate ꝯueniat.li.vii.ca.i.
Relatiua nõ eſſe ea que patris ⁊ filij eſſentiam ſignificant.li.vii.ca.ii.
ſ Ummũ bonũ eſt deus trinitas: qđ ſolũ purgatis cernitur mẽtib⁹.li.i.c.ii.
Scripta alioꝝ caritate ⁊ veritate arguenda ſunt.li.i.ca.iii.
Sñia nõ ẽ bona q̃ veritas vitupat.ibidẽ.
Spũſcũs nõ ẽ pater nec filius.li.i.ca.iiii.
Seruire alijs cogit caritas libera.ibidem.
Spũſſanctus non eſt creatura.li.i.ca.vi.
Soli deo ſeruiendũ eſt.li.i.ca.vi.
Spũſſanctus nec maior: nec minor eſt pr̃e ⁊ filio.li.i.ca.viij.
Subtractio humanitatis per aſcenſionem vtilis fuit fidelibus.li.i.ca.ix.
Scriptura per quas loquiẽ regulas de patre ⁊ filio.li.ii.ca.i.
Scriptura ⁊ natura ꝓponũẽ vt deus in cis queratur ⁊ diligatur.li.ii.ca.i.
Spũſſanctus nõ eſt minor patre q̃uis ab ipſo ꝓcedat.li.ii.ca.iii.
Spũſcũs nec dicit̃ genit⁹: nec filꝭ.ibidẽ.
Spiritusſanctus glorificat filiũ.li.ii.c.iiii.
Spũſſanctus nõ ẽ minor patre.li.ii.c.vi.
Spũſſãcũs in corporalibus ſpẽbus legis ⁊ ꝓphaꝝ intelligebatur.ibidem.
Significatiões dei voluntatem manifeſtãtes: ſiue per ãgelos: ſiue per homines miniſtrentur.li.iii.ca.x.

Ayuntamiento de Madrid

Sigña ⁊ pfiguratiões pceſſerunt aduen tum xpi.li.iiii.ca.vii.
Spiritus imundi faciliter ludificãt hoies. li.xiii.ca.xi.
Sacrificiũ verum atq; perfectũ xp̃s p no bis effectus eſt.li.iiij.ca.xiiii.
Spiritusſancti ſenſibilis demonſtratio in columba: ſiue linguis igneis conſubſtãtia lem patri ⁊ filio eum ſore non negat.libr. iij.ca.xxi.
Spiritusſancti vnitas cum patre ⁊ filio.li bro.vi.c.v.
Summuz verum ⁊ vnum bonum eſt de us: in quo viuimus mouemur ⁊ ſumus.li bro.viii.ca iii.
Studium diſcere amantium quod ignorãt quale ſit.li.x.ca.j.
Studioſus qlibet nõ amat incognita: ſ; ar detiſſimo appetitu iſtat ſcire qd̃ neſcit.li.x. ca.ii.
Sapientia ⁊ ſcientia dei ad que officia pro pria dentur.li.xii.ca.xiiij.
Sapientia ⁊ ſcientia noſtra chriſtus eſt.li. xiii.ca.xix.
Sapientia eſt rerum humanaruz diuina rumq; ſcientia.li.xiiij.ca.i.
Sapientia vera hominis que ſit.ibi dem.
Summum bonum ſemper inueniendum queritur ⁊ querendum inuenitur.libro. xv.capi.ij.
Summum bonum querit: vt inueniatur dulcius.⁊ inuenitur vt queratur auidius. libro.xv.ca.ij.
Sũma trinitas in quorũ rerũ ↄtẽplatione in quirenda ſit.li.xv.ca.iiii.
Speculum in quo per imaginem trinitas vtcunq; intellecta conſpicitur.libro.xv. capi.viii.
Similitudinis dei ⁊ earũ que in natura ſũt mentis differentia.li.xv.ca.xii.
Similitudo ⁊ equalis patris dei ⁊ vnige niti eius conſubſtantialis ⁊ coeterni.libro. xv.ca.xiiii.
Sp̃ũſanctus nec patris ſolius: nec filij ſo lius: ſed cõem quã inuicẽ diligũt inſinuat caritatem.li.xv.ca.xvii.
Sp̃ũſanctus caritatis noie intelligit: atñ quelibet pſona caritas dicit: nõ tñ tres: ſed vna caritas.li.xv.ca.xvii.
Spiritusſanctus equalis patri ⁊ filio acci pitur.ibidem.
Spiritusſanctus donuz dei dicitur: ⁊ quo mode.libro.xv.capi.xviii.qua ratiõe.ibi dem.ca.xix.
Similitudines diuine trinitatis q̃ in ima gine: vtcunq; reperiri potuerũt.libro.xv. ca.xxi.
Spiritusſancti proceſſione ⁊ filii generatiõ ne.li.xv.ca.xxvii.
Saluatoris ſimpluz ad noſtrũ ↄcurrit ⁊ cõ gruit duplum.li.iiii.ca.iii.
Simpli ratio ad duplum quomodo eſt per numerum terminariuz atq; ſenarium.lib. iiii.capi.iiij.
Sapientia an ſit a deo genita vel creata.li. vi.ca.iii.
Subſtantia ſiue eſſentia quomodo intelli gatur.li.vij.ca.v.
t Rinitas ſumma in quarum rerum cõ templatione inquirenda.ſit.li.xv.ca. iiij.
Trinitas que in imagine eſt: quõ differt a trinitate que deus eſt.li.xv.ca.vii.
Trinitatis diuine ſimilitudines que i ima gine: vtcunq; reperiri potuerunt.lib.xv. ca.xxj.
Trinitatis inſeparabilitas.li.xv.ca.xxiii.
Trinitas in vnitate ⁊ vnitas in trinitate in ſeparabilis: quomodo ſit.ibidem.
Trinitatis diuine nulla ſunt interualla tem porum.li.xv.ca.xxvi.
Trinitatem dicimus non tria principia: ſ; vnum eſſe principium.li.v.ca.xiii.
Trinitatem deitatis nullo modo triplicem eſſe dicere debemus.li.vi.ca.viii.
Trinitatem quomodo greci expreſſerint: ⁊ quomodo latini.li.vij.ca.iiij.
Tres perſone vnius eſſentie quomodo in telligatur.li.vii.ca.vi.
Temeritas inordinata impedit cogitatiõez trinitatis.li.i.ca.ii.
Triplex cauſa erroris de deo vel circa deũ li.i.ca.i.
Trinitatem legentes fallunt: quãdoq; per uerſo amore rationis.ibidem.
Trinitatem indigare volentes viuacitate ingenij: vel adiutorio artis ⁊ huiuſmodi er rant.ibidem.
Trinitatis diuine diſputandi ordo.lib.j.

Ayuntamiento de Madrid

ca. ii.
Trinitatas eſt vnus ſolus ⁊ verus deus. ibidem.
Trinitas eſt ſummum bonum quod ſoluꝫ purgatis cernitur mentibus. ibidem.
Trinitatis cognitio haberi poteſt per pietatem ⁊ non temeritatem. ibidem.
Trinitate nihil queritur laborioſi⁹ nec alicubi erratur periculoſius: ⁊ nihil poſſidet fructuoſius. li. i. ca. iii.
Trinitas pater ⁊ filius ⁊ ſpiritusſanctus: inſeparabili equalitate inſinuant vnitatem. li. i. ca. iiii.
Trinitas non eſt dij: ſed vnus deus. ibidem.
Trinitas non eſt nata de virgine: nec paſſa: nec crucifixa: nec reſurrexit: vel aſcedit: ſed filius. ibidem.
Trinitas non apparuit in ſpecie columbe vel deſcendit ſuper baptizatum chriſtum: neqꝫ in ſono: neqꝫ in linguis igneis in die penthecoſtes ſuper diſcipulos: ſed tãtum ſpiritusſanctus. ibidem.
Trinitas non dixit: tu es filius meus dilectus: cum baptizaretur chriſtus: in transfiguratione: ſed pater tãtum. ibidem.
Trinitatis perſone inſeparabiles ſunt. ibidem.
Trinitatis perſone inſeparabiliter operantur: ⁊ quomodo hoc intelligitur. ibidem.
Trinitatem querẽtes quibus mouent̃ queſtionibus. li. i. ca. v.
Trinitate frui eſt gaudium plenum. li. i. ca. viij.
De trinitate quedam dicuntur ſeparatim non tamen alius ſeparatis intelligitur. li. i. ca. ix.
Luctus finem facit notionis. ibidem.
Trinitatis quamlibet perſonam ſic conuenit nominari: vt ⁊ alie intelligantur. li. i. ca. x.
Tradere filium patri regnũ quid ſit ⁊ quomodo intelligatur. ibidem.
Temporum ordo in eterna dei ſapientia ſine tempore eſt. li. ii. ca. iiii.
Trinitas de⁹: an indiſcrete apparuerit patribus: an aliqua perſona. li. ii. ca. x.
Trinitatis eſſentia nunquã oculis corporalibus apparuit: ſed per ſubiectam creaturã ſignificauit quod voluit. li. iii. ca. xi.
Triduo dominus reſurrexit. li. iii. ca. vi.
Trinitatem patris ⁊ filij: ⁊ ſpiritusſancti vnius eiuſdem ſubſtantie deum creatoreꝫ omnipotenteꝫ inſeparabiliter dicimus operari. li. iiii. ca. xxi.
Trinitas ipſa ſimul nõ eſt plus q̃ queqꝫ perſona. li. viii. ca. i.
Trinitatem querere debemus non quamlibet: ſed eam que deus eſt. li. ix. ca. i.
Trinitas que ex cogitantis memoria naſcitur. li. xi. ca. vij.
Trinitatis multiplicationes que ex recordatione patiuntur. li. xi. ca. viii.
Trinitatum in quolibet genere voluntas nec parens inuenitur eſſe nec proles. libro xi. capitu. ix.
Trinitatem coniugio maris ⁊ femine ⁊ eorum proli comparantes quomodo errent. lib. xii. capi. v.
Temptatio humana que ſit. li. xii. ca. x.
Temporalia cognoſcibilia quedam cognitionem noſtram preueniunt quedam non precedũt. li. xiiii. ca. x.
v
Nitas eſſentie in trinitate querenda ẽ li. i. ca. iii.
Vtile eſt fieri plures libros diuerſo ſtilo ñ diuerſa fide. ibidem.
Vnitatem inſinuant. pater ⁊ filius ſpiritusſanctus inſeparabili equalitate. libro. i. capi. iiij.
Vnus eſt deus ſolus ⁊ verus pater ⁊ fili⁹ ⁊ ſpũſſanctus. li. j. ca. vi.
Viſu hũano ⁊ corpali deus videri non poteſt. li. j. ca. vi.
Viſio huius temporis quaſi per ſpeculuꝫ. li. j. capi. viij.
Viſio futura erit facie ad faciẽ. ibidem.
Vita eterna eſt cognoſcere prẽꝫ ⁊ filiũ ⁊ ſpm̃ ſanctumꝫ ibidem.
Videns filium videt etiam patrem. ibidem.
Vtile fuit credentibus vt chriſtus aſcẽdendo formaꝫ ſerui ſubtraheret eorum aſpectibus. li. j. ca. ix.
Viſio dei eſt finis omniuꝫ bonaruꝫ actionũ requies ſempiterna ⁊ gaudiũ quod nũq̃ auferet̃. li. j. ca. x.
Vnaqueqꝫ perſona in trinitate ſicut eſt nominanda: vt ⁊ alie illic intelligantur. ibidem.

Ayuntamiento de Madrid

Vnigenu⁹ dei fili⁹ mio͡r dr̄ p̄re pp̄ ſormā ſerui q in forma dei eſt equalis. li. j. ca. vij.
Vtile fuit fidelibus xp̄m corporaliter aſcē dere. li. j. ca. ix.
Vnitas perſone filij dei ⁊ filij hoīs ſiue in glīa ſiue in humilitate qd ſit. li. j. ca. xiij.
Voluntas vna eſt patris ⁊ filij ⁊ ſpūſſcti. ⁊ inſeparabilis operatio. li. ij. ca. iiij.
Vidit iſrael deū in colūna nubis ⁊ ignis. li. ij. ca. xiiij.
Vite mediator eſt xp̄us. li. iiij. ca. x.
Vnitas ſpūſſcti cū p̄re ⁊ filio. li. vi. ca. v.
Vera dilectio quid ſit. li. viij. ca. vij.
Verbū amore cōcipit. li. ix. ca. vij.
Verbū mēte ex etna ꝯcipit ꝟitate. ibidē.
Voluntas finis quo cognoſcit ſi recta an praua cupiamus. li. xi. ca. vi.
Vir imago dei dicit ⁊ nō mulier quō intel ligitur. li. xij. ca. vij.
Volūtatē ſinguli hūt ꝓpriā: p̄nt tñ oēs ſi indicataz habere cōmunem. li. xiij. ca. iij.
Via ad verā btitudinē ē p fidē. li. xiij. c. 7
Vita anime eſt vita beata. li. xiiij. ca. iiij.
Virtutes que deſinant eſſe cū ad eterna p duxerint. li. xiiij. ca. ix.
Verbū q̄ ē i cogitatōe mēt' hūanc ad agni tionē ꝟbi qđ ē deus aliqlit adducit. li. xv.
Verbū hoīs manifeſtat p vocē: ita /ca. x. verbū dei p carnē. li. xv. ca. xi.
Verbū verū gignit cū qđ ſcimus loqmur. li. xv. ca. xii.
Verbi dei incōmutabilis ⁊ nr̄i cōmutabil diſſimilitudo. li. xv. ca. xv.
Volubilitas cogitationis in deo credenda non eſt. li. xv. ca. xvi.
Vita futura qualis erit. li. xv. ca. xxv.
Vnitas filij cum patre ⁊ noſtra inuicē no biſcum. li. vi. ca. iii.
x p̄z dicē ſi eē deū verū: aut ſi vnū cū p̄re ⁊ ſolū: aut nō imortalē errat. li. i. c. v.
Xp̄us eiuſdē ſubſtantie eſt cū patre. ibidē.
Xp̄us dicitur petra. li. ii. ca. v.
Xp̄s ſigficat lapidē quē iacob erexit ibidē.
Xp̄s ſignificat iſaac portantem ligna ad ſe immolandum. ibidem.
Xp̄us pro nobis effectus eſt verū ⁊ perfe ctū ſacrificium. li. iii. ca. xiiii.
Xp̄m dei ꝟtutem ⁊ dei ſapientiā dicit apo ſtolus quid ſit. li. vi. ca. i.
Xp̄s dicit natus ex virgine. li. xiii. ca. xviij
Xp̄us in ſe hꝫ theſaurum ſapientie ⁊ ſcien tie. li. xiii. ca. xix.
i Dolatre dicuntur q idolis latriā ex hiberēt. li. j. ca. vi.
Imaginē quādā trinitatꝭ i mēte reꝑit poſ ſumus quantū ad memoriā intelligentiam ⁊ voluntatem. li. x. ca. xi.
Imago trinitatis q̄ri etiā pōt in his q̄ ani ma ex corporis ſenſibus ꝯcipit. li. x. ca. xii.
Imago ſiue veſtigiū trinitatꝭ i eo ēt qđ ima go dei n̄ ē. id ē exteriori hoīe q̄renda. li. xi.
Imago talis exterior ꝯſiderari pōt /ca. j. in q̄nqꝫ ſenſibus: ⁊ p̄ncipaliter in viſibili ⁊ vidente ⁊ viſiōe. li. xi. ca. ii.
Imago viſoꝝ memoria retinet. li. xi. c. iii.
Imagines qs cogitatiōis intuet acies i phā taſia quā memoria ꝯcepit. li. xi. ca. iiii.
Imago dei in anima rōnali imortaliter ꝑ manebit. li. xiiii. ca. iii.
In imagine dei erit perfecta ſimilitudo dei qn̄ perfecta erit viſio. li. xiiii. ca. xvii.
Imaginem portare celeſtis vel terreni qd ſit. li. xiiii. ca. xviii.
Imago nūc ꝓſpicit in ſpeculo ⁊ enigmate tunc autem facie ad faciē. li. xiiii. ca. xix.
Imago q̄ renouat interius nō exterius ꝑ ficit ibidē.
In imagine ſunt tria: memo ria intellectus ⁊ amor. li. xv. ca. xxii.

Explicita eſt tabula.

Equa ſi penetrat cyclops lata ardua necdū
Tingens: oceanū ſi breuis vrna capit:
Mirabor. ſed ſi mortalia dicere corda
Auſint: principium: viuere: ⁊ eſſe dei:
Mens ſtupet: horreſcit rō: pauet iſcia ligua
Credula vix ea res difficilis ſed erit.
Quos ter qnqꝫ igit pr̄ Auguſtine libellos
Preſcripti a trino: legimus vſqꝫ: deo.
Nec ſat erat legiſſe ſemel: quadrat vbiqꝫ:
Biblia concordans: mendaqꝫ terſa cadit:
Quo fit: ſublimē te aquilā dixiſſe pigebit:
Ethera tranſcendūt cū tua ſcripta nimis
Sed tibi qcqd erit ludis: ſūmiqꝫ volatus.
Aliis: his noſtris verſibus ecce damus.
Nulla erā ſerā: q̄cunqꝫ volumina forte
Pagina ſancta tenet: vir venerande tuis:
Impare nēpe deos nūero gaudere ꝓbaſti
Orſus ab excelſo: ſingula terna facis.
Numine ſancte tuo protuare. Iohānem
De amerbach: p̄ſens qui tibi p̄ſſit opus.

Finis

BIBLIOTECA MUNICIPAL · MADRID ·

Ayuntamiento de Madrid